

ประกาศพระราชบัญญัติ
และ
พระราชกำหนดต่าง ๆ รัชชกาลที่ ๗
พ.ศ. ๒๔๗๑

โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ
พิมพ์ครั้งแรก
ราคา ๘ บาท

สารบัญ
กฎหมายประจำปี ๒๕๗๑

พระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติ	ศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑)	หน้า	๑๔
พระราชบัญญัติ	เงินตรา	หน้า	๑๗
พระราชบัญญัติ	ว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง	หน้า	๔๒
พระราชบัญญัติ	สหกรณ์	หน้า	๔๗
พระราชบัญญัติ	ปรามการทำให้แพร่หลายและ การค้าวัตถุอันลามก	หน้า	๕๓
พระราชบัญญัติ	จังกอบ ในเขตที่จัดบำรุงสถาน ที่ชายทะเลทิศตะวันตก	หน้า	๑๐๐
พระราชบัญญัติ	เพิ่มเติมวิธีพิจารณาความ อาชญา	หน้า	๑๐๕
พระราชบัญญัติ	ควบคุมกิจการค้าขายอันกะทบ ถึงความปลอดภัย หรือผาสก แห่งสาธารณชน	หน้า	๑๓๒
พระราชบัญญัติ	พิทักษ์อัตราภาษีศุลกากร แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑)	หน้า	๑๗๑

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน หน้า ๔๕๔

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
พลเรือน หน้า ๔๗๔

พระราชบัญญัติ ระวังไข้เพิ่มเติม หน้า ๕๕๐

พระราชบัญญัติ บำเหน็จบำนาญทหาร หน้า ๖๐๒

พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการตุลาการ หน้า ๖๑๖

พระราชบัญญัติ งบประมาณ ๒๔๗๒ หน้า ๖๓๗

พระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตก่อสร้างทางหลวง
ภาคกลางสายที่ ๑ หน้า ๑

พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและ
อสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น เพื่อ
สร้างทางหลวงที่เพชรบุรี หน้า ๗๕

พระราชกฤษฎีกา ให้ ใ้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
บรรพสามที่ได้ตรวจชำระใหม่ หน้า ๑๗๗

พระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตที่ดินเพื่อสร้าง
ปฐมบรมราชานุสรณ์ ฯ หน้า ๕๓๓

ก

พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและ
อสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น
เพื่อตัดถนนวิสุทธิกษัตริย์ หน้า ๕๕๔

กฎเสนาบดี

กฎเสนาบดี ว่าด้วยการจำหน่ายธนบัตร หน้า ๓๑

กฎเสนาบดี ดำเนินการตามพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง หน้า ๕๖

กฎเสนาบดี แก้ความในกฎฉบับลงวันที่
๒๖ / ๖ / ๒๗ ฉะเพาะข้อ ๖ (๗) หน้า ๑๑๐

กฎเสนาบดี กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมรถจ้างใน
นครราชสีมา และอุดร หน้า ๑๑๕

กฎเสนาบดี กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมล้อเลื่อน
ในนครราชสีมา และอุดร หน้า ๑๑๘

กฎเสนาบดี ดำเนินการตามพระราชบัญญัติคืนเข้า
เมือง ฉบับที่ ๒ หน้า ๑๒๖

กฎเสนาบดี ยุติกรรมออกตามความในมาตรา ๕๖๑
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ หน้า ๕๔๘

กฎเสนาบดี วางระเบียบการเก็บรักษาเงินใน

พระคลังจังหวัดต่าง ๆ หน้า ๕๗๑

ประกาศต่าง ๆ

ประกาศ เปลี่ยนนามกรมธนบัตรเป็นกรม

เงินตรา หน้า ๓๐

ประกาศ ตั้งสภาสาธารณสุข

หน้า ๓๓

ประกาศ วิธีนับเวลาในราชการ

หน้า ๖๒

ประกาศ ใ้พระราชบัญญัติสุขาภิบาล ตำบล

หาดใหญ่ หน้า ๘๕

ประกาศ ให้ ใ้พระราชบัญญัติรถจ้างและล้อเลื่อน

ในนครราชสีมา และอุดร หน้า ๑๑๒

ประกาศ ยกเลิกการเก็บภาษีและเงินบำรุง

สถานที่ในเขตเทศบาลจัดบำรุงสถานที่

ชายทะเลทิศตะวันตก หน้า ๑๒๓

ประกาศ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่อง

แต่งตัวตำรวจภูธร หน้า ๑๓๕

ประกาศ ใ้หนังสือสัญญาระวางสยามกับรัฐ

เยอรมัน หน้า ๑๔๒

- ประกาศ ให้สภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศ
ตะวันตกรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินจาก
กรมรถไฟหลวง หน้า ๑๖๖
- ประกาศ ตั้งกรรมการรักษาระเบียบข้าราชการ
พลเรือน หน้า ๔๗๒
- ประกาศ ตารางเทียบตำแหน่งและยศข้าราชการ
พลเรือน หน้า ๔๗๓
- ประกาศ จัดระเบียบราชการกระทรวงยุติธรรม หน้า ๔๕๐
- ประกาศ ตั้งกรรมการจัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างป้อม
บรมราชานุสรณ์ หน้า ๕๓๗
- ประกาศ พระราชกฤษฎีกาขยายเวลากำหนดเขตต์
ที่ดินหวงห้าม เพื่อสภาจัดบำรุงสถานที่
ชายทะเลทิศตะวันตกจะได้เลือกจัดซื้อ
สำหรับทำประโยชน์ หน้า ๕๕๕

ข้อบังคับต่าง ๆ

- ข้อบังคับ สภาภาษาสยามแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ ๗) หน้า ๘
- กฎข้อบังคับ ว่าด้วยการสอบไล่เข้าเป็นข้าราชการ
พลเรือน หน้า ๖๒๘

หลักสูตร การสอบไล่เข้าเป็นข้าราชการ

พลเรือน หน้า ๖๓๒

แจ้งความ กรรมการรักษาพระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการพลเรือน หน้า ๖๓๖

สัญญา

สัญญา ระวางสยามกับรัฐเยอรมัน

หน้า ๑๔๔

ทหาร

พระราชบัญญัติ บำเหน็จบำนาญทหาร

หน้า ๖๐๒

ตำรวจภูธร

ประกาศ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่อง

แต่งตัวตำรวจภูธร หน้า ๑๓๕

กระทรวงการต่างประเทศ

ประกาศ เรื่อง ใช้นั่งสือสัญญาแก่อาณาเขตต์

ของอังกฤษ รวม ๓๐ แห่ง หน้า ๗๐

ประกาศ เรื่อง ใช้นั่งสือสัญญาระวางสยามกับอังกฤษ

11/1042566

แก่รัฐกะลันตัน เกต้ำ และตรังกานู หน้า ๗๓

ณ

- ประกาศ เรื่องรัฐบาลอู่ฟกานีสถานเข้าด้วยใน
สัญญาสากลไปรษณีย์ หน้า ๘๓
- ประกาศ ใช้สัญญาระวางสยามกับรัฐเยอรมัน หน้า ๑๔๒

กระทรวงเกษตรธิการ

- กฎเสนาบดี แก้ความในกฎฉบับลงวันที่
๒๖ / ๖ / ๖๗ ฉะเพาะข้อ ๖ (ข) หน้า ๑๑๐
- ประกาศ เปลี่ยนแปลงชนิด ขนาด อัตรา
ค่าภาคหลวงไม้ประเภทหวงห้าม
ในกุเก็ตและพายัพ หน้า ๑๒๑

กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

- ประกาศ เปลี่ยนนามกรมธนบัตรเป็นกรม
เงินตรา หน้า ๓๐
- กฎเสนาบดี ว่าด้วยการจำหน่ายธนบัตร หน้า ๓๑
- ประกาศ อธิบายมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติ
เงินตรา หน้า ๓๒
- ประกาศ ลดชั้นค่าน้ำจังหวัดตราด หน้า ๖๔
- ประกาศ ผ่อนผันงดการเก็บเงินรัชชูปการ
ท้องที่อำเภอขุขันธ์ อุบลราชธานี หน้า ๘๑

ช

ประกาศ	ผ่อนผันงดการเก็บเงินรัฐูปการ ท้องที่อำเภอวานรนิวาสสกลนคร	หน้า	๘๔
ประกาศ	ห้ามและอนุญาตให้ใช้เครื่องมือบาง อย่างจับสัตว์น้ำในบึงบอระเพ็ด ฯ	หน้า	๘๘
ประกาศ	เลื่อนเวลาเก็บเงินรัฐูปการ ตำบลบ้านม่วง จังหวัดลำพูน	หน้า	๑๐๘
ประกาศ	ว่าด้วยเหรียญบาทที่บุงสลาย	หน้า	๑๓๘
ประกาศ	ลดชั้นที่นา ๑๑ ตำบล ที่เชียงใหม่	หน้า	๑๗๐
ประกาศ	กำหนดประเภทสินค้าขาเข้า และขาออก	หน้า	๔๕๕
ประกาศ	ห้ามการค้าขายแบ่งเช่าเข้าหมัก ในราชบุรี	หน้า	๕๖๕
กฎเสนาบดี	วางระเบียบการเก็บรักษาเงิน ในพระคลังจังหวัดต่าง ๆ	หน้า	๕๗๑
ประกาศ	ห้ามมิให้ตั้งจับเทียบหญ้ากั่ว ฯ ใน ถ้าคลองสองพี่น้องสุพรรณบุรี	หน้า	๕๕๒
พระราชบัญญัติ	งบประมาณ ๒๔๗๒	หน้า	๖๓๗

กระทรวงธรรมการ

ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา เพิ่มเติมในท้องที่กรุงเทพมหานคร	หน้า	๖
--------	---	------	---

ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา		
		เพิ่มเติมที่นครสวรรค์	หน้า ๑๒
ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ราชบุรี		หน้า ๘๖
ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา		
		เพิ่มเติมที่ปราจีนบุรี	หน้า ๘๗
ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา		
		เพิ่มเติมที่มณฑลภูเก็ต	หน้า ๘๒
ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาสำหรับ		
		ตำบลเขารักษ์ ที่กาญจนบุรี	หน้า ๑๐๗
ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาตำบล		
		หนองบัว ที่จันทบุรี	หน้า ๑๓๑
ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาตำบล		
		แม่กำ ที่เชียงใหม่	หน้า ๑๔๐
ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาตำบล		
		ลูกวัว ธนบุรี	หน้า ๕๒๖
ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาอำเภอ		
		เดชอุดม และกิ่งอำเภอโพนงาม	
		อุบลราชธานี	หน้า ๕๒๘
ประกาศ	ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาเพิ่มเติม		
		ทอຍុថ្វា នករឌ័យស្រី ផ្សិតុលុក	หน้า ๕๒๘

ณ

- ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาเพิ่มเติม
ในพัยัพและราชบุรี หน้า ๕๖๔
- ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาตำบล
ท่าข้าม เชียงราย หน้า ๕๖๖
- ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาเพิ่มเติม
ในกรุงเทพมหานคร หน้า ๖๒๔
- ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
ที่ชัยนาท หน้า ๖๒๗

กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม

- ประกาศ แผนกไปรษณีย์ หน้า ๔,๔๐,๖๘
- ประกาศ ยกเว้นเงินค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน
รถยนต์กับล้อเลื่อนบางชนิด หน้า ๓๗
- ประกาศ ยกเลิกอำนาจการเก็บเงินรัชูปการของ
นายช่างภาคและตั้งนายช่างด้าน ๆ แทน หน้า ๖๕
- ประกาศ อนุญาตให้เรือกำปั่นใช้เครื่องวิทยุ
โทรเลข หน้า ๗๔
- กฎเสนาบดี กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมรถจ้าง
ในนครราชสีมา และอุดร หน้า ๑๑๔

ญ

- กฎเสนาบดี กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมจดทะเบียน
ออกใบอนุญาตสำหรับล้อเลื่อน
ในนครราชสีมา และอุดร หน้า ๑๑๘
- ประกาศ จำหน่ายไปรษณีย์ากรชนิดดวงละ
๘๐ สตางค์ หน้า ๑๖๗

กระทรวงมหาดไทย

- ประกาศ เรื่องยกเว้นยาเสพติดให้โทษ หน้า ๕
- ประกาศ เรื่องกำหนดที่ฝากศพ ผังศพ
เผาศพ อำเภอกาญจนาภิเษกบุรี หน้า ๑๓
- กฎเสนาบดี ดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
การค้าหญิง และเด็กหญิง หน้า ๔๖
- ประกาศ เพิ่มเติมชนิดยาเสพติดให้โทษ หน้า ๗๘
- ประกาศ กำหนดยาเสพติดให้โทษเพิ่มเติม หน้า ๗๕
- ประกาศ เก็บเงินภาษีโรงเรือนในเขตตำบลภิบาล
ตำบลหาดใหญ่ หน้า ๕๘
- ประกาศ โอนตำบลในสมุทรสาครมาขึ้นชนบุรี หน้า ๑๒๔
- กฎเสนาบดี ดำเนินการตามพระราชบัญญัติคน
เข้าเมือง ฉบับที่ ๒ หน้า ๑๒๖

ฎ

ประกาศ	เพิ่มเติมชนิดและจำนวนยาเสพติดให้โทษ	หน้า	๑๒๘
ประกาศ	กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษเพิ่มเติม	หน้า	๑๒๘
ประกาศ	เพิ่มเติมจำนวนยาเสพติดให้โทษ	หน้า	๑๔๑
ประกาศ	กำหนดที่ฝักศพเพิ่มเติมในนันทบุรี	หน้า	๑๖๘
ประกาศ	ยกเว้นยาเสพติดให้โทษ	หน้า	๑๖๘
ประกาศ	กำหนดที่ฝากศพ ฝักศพ เหาศพเพิ่มเติม ฌนบุรี	หน้า	๔๘๕
ประกาศ	โอนอำเภอเดชอุดมและกิ่งอำเภอโพธิ์งามจากขุขันธ์ไปขึ้นอุบลราชธานี	หน้า	๔๘๓
ประกาศ	เรื่องยาเสพติดให้โทษ	หน้า	๔๘๔
ประกาศ	กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษ	หน้า	๕๓๕
ประกาศ	เพิ่มเติมจำนวนยาเสพติดให้โทษ	หน้า	๕๔๕
ประกาศ	กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษเพิ่มเติม	หน้า	๕๔๕
ประกาศ	ถอนยาพิลาศสุทรออกจากบัญชียาขกเว้น	หน้า	๕๔๗

ฎ

- ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ
ร.ศ. ๑๑๘ ในจังหวัดพระนคร
และธนบุรี หน้า ๕๖๗
- ประกาศ ยุบรวมและเลิกกิ่งอำเภอใน
พระนครและธนบุรี หน้า ๕๘๕
- ประกาศ กำหนดที่ฝากศพ ผังศพ เฝ้าศพ
เพิ่มเติม ในธนบุรี หน้า ๕๘๗
- ประกาศ ถอน Syrup Codeine Compound
ออกจากบัญชีขายกเว้น หน้า ๕๘๘

กระทรวงวัง

- ประกาศ พระราชทานนามหอธรรมสังเวช
กับหออุทิศพิทักษ์ หน้า ๗๗

กระทรวงยุติธรรม

- ประกาศ จัดระเบียบราชการกระทรวง
ยุติธรรม หน้า ๔๘๐
- กฎเสนาบดี ออกตามความในมาตรา ๘๖๑
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ หน้า ๕๔๘
- พระราชบัญญัติ^{1170/2566} ระเบียบข้าราชการตุลาการ หน้า ๖๑๖

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดเขตต์สร้างทางหลวงของแผ่นดิน
ภาคกลางสายที่ ๑ จากสถานีสะพานหิน
ท้องที่อำเภอท่าหลวง จังหวัดพิจิตร
ถึงจังหวัดเพชรบูรณ์

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้
ประกาศพระราชกฤษฎีกามาให้ทราบจงทั่วกันว่า ได้ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กรมทางสร้างทางหลวงของแผ่นดินสาย
หนึ่งตัดออกจากสถานีรถไฟสายเหนือที่สะพานหินในท้องที่

อำเภอท่าหลวงจังหวัดพิจิตร ไปยังเพ็ชรบูรณ์เรียกว่าทางหลวงของแผ่นดินภาคกลางสายที่ ๑ ซึ่งในระวางที่เจ้าพนักงานยังไม่ได้ตรวจและวางแนวทางอันแน่นอนนั้น ให้กำหนดเขตต์แนวทางสายที่กล่าวนี้ ตั้งต้นจากสถานีสะพานหินตรงไปทางทิศตะวันออก ผ่านบ้านทุ่งโพธิ์ เลียบคลองดงตะขบ ผ่านบ้านท้ายทุ่ง บ้านวังกะชัน บ้านร่องหอย หนองขาม ออกบ้านวังม้า เลียบตามคลองบุงข่ามข้ามเขาส่งลมผ่านบ้านชนแดนข้ามเขารัง ออกบ้านนาขม แล้ววกขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตรงไปเพ็ชรบูรณ์ เขตต์แนวนี้มีขนาดกว้าง ๘ กิโลเมตร ตั้งได้ประมาณไว้ในแผนที่ซึ่งมีอยู่ที่กระทรวงเกษตรราชการ ที่ว่าการกรมทางกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมที่ศาลากลางจังหวัดพิจิตรและเพ็ชรบูรณ์ กับที่ท้ายประกาศพระราชกฤษฎีกานี้

โดยเหตุนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมทางเริ่มลงมือตรวจและวางแนวทางอันแน่นอนตลอดทางหลวงทั้งสายนี้ให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับตั้งแต่วันที่ได้ประกาศนี้เป็นต้นไป

ในระวางเวลา ๑ ปีที่ได้กำหนดไว้นี้ ห้ามมิให้ผู้อื่นผู้ใดจับจองที่ดินซึ่งเป็นที่ว่างเปล่าไม่มีเจ้าของ อันอยู่ในเขตต์

ที่หวงห้าม ส่วนที่ดินซึ่งมีเจ้าของอยู่ก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกาห้ามมิให้เจ้าของปลูกสร้างบ้านช่องเคหะสถาน หรือปลูกต้นไม้ทำไร่ลงในเขตต์ที่เหล่านี้ก่อนได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากกรมทาง

เมื่อกรมทางต้องการที่ดินแห่งใด ๆ ที่อยู่ภายในเขตต์ภายหลังจากวันประกาศพระราชกฤษฎีกาแล้ว ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดปลูกสร้างบ้านเรือนหรือปลูกต้นไม้และทำไร่ขึ้นในเขตต์ทางหลวงนี้ โดยมีได้รับอนุญาตจากกรมทางเป็นลายลักษณ์อักษรก่อน กรมทางจะไม่ต้องใช้ค่าทำขวัญสำหรับสิ่งของที่วนั้นแต่สักอย่างหนึ่งอย่างใด

ในระยะเวลา ๑ ปีที่ได้กำหนดไว้แล้ว เจ้าพนักงานของกรมทางหรือผู้แทนที่เกี่ยวของกับการสร้างทางหลวงสายชนิดที่มีสิทธิที่จะเข้าไปในเขตต์ทางที่ได้กำหนดไว้แล้วได้ทุกเมื่อ เพื่อประโยชน์แห่งกิจการที่เกี่ยวกับการตรวจทำแผนที่กะวางแนวทางหลวงอันบริบูรณ์และ เป็นครั้งสุดท้ายสำหรับทางสายที่กล่าวเช่นเป็นต้นว่า ในการวัดระยะปักกรุย เก็บตัวอย่างศิลาทรายและวัตถุอื่น ๆ

ประกาศพระราชกฤษฎีกาเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑ เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม
แผนกไปรษณีย์

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างตราไปรษณียากร
รัชชกาลที่ ๗ ชนิดราคาต่าง ๆ ขึ้นใช้ราชการ กระทรวง
พาณิชย์และคมนาคม จึงได้สั่งให้กรมไปรษณีย์โทรเลขสร้าง
ตราไปรษณียากรชนิดราคา ๕ สตางค์และ ๑๐ สตางค์ขึ้นแล้ว
เสร็จตามพระบรมราชประสงค์

ตราไปรษณียากร ๒ ชนิดที่สร้างขึ้นใหม่ มีลักษณะ
โดยสังเขปดังนี้

- (ก) ขนาดกว้าง ๒๐ มิลลิเมตร สูง ๒๕ มิลลิเมตร
- (ข) พระบรมรูปรัชชกาลที่ ๗ และลักษณะอื่น ๆ เหมือน
กันทั้ง ๒ ชนิด
- (ค) ชนิดราคา ๕ สตางค์ สีม่วง
- (ง) ชนิดราคา ๑๐ สตางค์ สีแดง

และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรม
ราชานุญาตให้กรมไปรษณีย์โทรเลขจำหน่ายใช้ตราไปรษณียากร

๕

๒ ชะนิตน์ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๗๑ เป็นต้นไป
ส่วนชะนิตราคาอื่น ๆ เมื่อได้สร้างแล้วเสร็จจะได้ประกาศใช้
ภายหลัง

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๗๐

นายพลเอก บุรฉัตรไชยากร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑ เมษายน หน้า ๘)

ประกาศกระทรวงธรรมการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
เพิ่มเติมในท้องที่กรุงเทพมหานคร

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ เพิ่ม
ขึ้นในท้องที่กรุงเทพมหานครอีก ๘ ตำบล จึงทำบัญชี
เพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๗๐ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐
ธำนิวัต มหาอำมาตย์เอก
เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๔ วันที่ ๑ เมษายน หน้า ๑๑)

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ไว้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
กรุงเทพ ฯ	นนทบุรี	บางบัวทอง	บางบัวทอง
	มีนบุรี	มีนบุรี	โสนลอย
			แสนแสบ
		หนองจอก	บางชัน คูฝักใต้
ลาดกระบัง	หนองจอก	กะทุมราย	
		ลาดกระบัง	ลาดกระบัง

ข้อบังคับสภาการขาดสยามแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ ๗)

อาศัยอำนาจโดยพระราชบัญญัติสภาการขาดเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๖๓ สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสา มาตุจฉาเจ้า องค์สภานายิกาสภาการขาดสยามทรงพระดำริว่า ฉบับต้นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับบางข้อเพื่อยังประโยชน์ให้ดียิ่งขึ้น จึงโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดย อนุมัติและความยินยอม แห่ง คณะกรรมการสภาการขาดสยาม คือ ให้เติมความเข้าในข้อ ๑ แห่งข้อบังคับสภาการขาดสยามแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ อีกวรรคหนึ่งดังต่อไปนี้

“อนึ่งเพื่อความรุ่งเรืองแห่งกิจการแผนกนี้สภานายิกโดย อนุมัติแห่งคณะกรรมการ จะเชิญบุคคลผู้ทรงคุณธรรมซึ่ง สามารถช่วยเหลือสภาอย่างดียิ่งมาเป็นผู้อุปถัมภ์แห่งกองอนุ สภาการขาดสยาม ก็ได้”

ประกาศณวันที่ ๒๘ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๐

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ยกเว้นยาเสพติดให้โทษ

ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

โดยอาศัยอำนาจที่ได้มอบหมายไว้ใน พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ขอประกาศยกเว้นยาที่ปรุงด้วยยาเสพติดให้โทษ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ อีก ๗ ขนานอยู่ในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีสำหรับยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ มีลำดับ เลขที่ ข้อและจำนวนยาเสพติดให้โทษดังต่อไปนี้

๕๐. ยาอบเชยกลั่น (Mistura Cinnamomi Composita) ปรุงด้วยดิงเจอร์ ฝิ่นกับไอสธสารอื่นๆ ดิงเจอร์ ฝิ่นมีไม่เกินกว่าร้อยละ ๘.๐๘ ของไอสธสารทั้งหมด

(พิฆิตรไอสธแพทยสถาน)

๕๑. Tabella Carbo et Sodii Bicarbonas ปรุงด้วยโคเดอีนฟอสเฟตกับไอสธสารอื่นๆ โคเดอีนฟอสเฟตมีไม่เกินกว่าร้อยละ ๒ ของไอสธสารทั้งหมด

(กรมแพทยส์ุขาภิบาลทหารบก)

๕๒. *Tabella Hydrargyri cum Opio* ปรุงด้วยฝิ่นผงกับ
ไอสตุสารอื่น ๆ ฝิ่นผงมีไม่เกินกว่าร้อยละ ๒๐ ของไอสตุสาร
ทั้งหมด

(กรมแพทยส์ุขาภิบาลทหารบก)

๕๓. *Tabella Cretae et Opii Aromaticus* ปรุงด้วยฝิ่น
ผงกับไอสตุสารอื่น ๆ ฝิ่นผงมีไม่เกินกว่าร้อยละ ๕.๕๑ ของ
ไอสตุสารทั้งหมด

(กรมแพทยส์ุขาภิบาลทหารบก)

๕๔. *Tabella Plumbi cum Opio* ปรุงด้วยฝิ่นผงกับ
ไอสตุสารอื่น ๆ ฝิ่นผงมีไม่เกินกว่าร้อยละ ๒๕ ของไอสตุ
สารทั้งหมด

(กรมแพทยส์ุขาภิบาลทหารบก)

๕๕. *Tabella Camphorae cum Opio* ปรุงด้วยฝิ่นผงกับ
ไอสตุสารอื่น ๆ ฝิ่นผงมีไม่เกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของไอสตุสาร
ทั้งหมด

(กรมแพทยส์ุขาภิบาลทหารบก)

๕๖. *Trochiscus Acidi Benzoici Composita* ปรุงด้วย
โคเคอีนฟอสเฟต โคเคอีนไฮโดรโคลไรด์กับไอสตุสารอื่น ๆ

โคเคอีนฟอสเฟตมีไม่เกินกว่าร้อยละ ๑.๑๕ และโคเคอีนไฮ
โดรโคลไรด์มีไม่เกินกว่าร้อยละ ๐.๕๗ ของไอศถสารทั้งหมด

(กรมแพทย์สุขาภิบาลทหารบก)

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๒๘ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๐

มหาอำมาตย์โท พระยาศรีธรรมราช

ปลัดทูลฉลองลงนามแทน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑ เมษายน หน้า ๑๓๓)

ชำนาญหอสมุด

ประกาศกระทรวงธรรมการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
เพิ่มเติมในท้องที่มณฑลนครสวรรค์

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
บังคับสมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ เพิ่ม
ขึ้นในท้องที่มณฑลนครสวรรค์อีก ๑ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่ม
เต็มขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตาม
ท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๗๐ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐
ธานินทร์ มหาอำมาตย์เอก
เสนาบดี

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครสวรรค์	กำแพงเพชร	เมืองกำแพง เพชร	ลานดอกไม้

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่องกำหนดที่ฝากศพ ผังศพ และเผาศพ
เพิ่มเติมในท้องที่อำเภอภักดีเจริญ จังหวัดธนบุรี

ตามความในกฎเสนาบดีกระทรวงนครบาล ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ข้อ ๑ ว่า ท้องที่ตำบลใด อำเภอใด สมควรจะมีป่าช้าที่ฝากศพ ผังศพ และเผาศพกี่แห่ง เสนาบดีจะได้กำหนดและประกาศให้ทราบนั้น บัดนี้เป็นการสมควรที่จะมีป่าช้าเพิ่มขึ้นอีก ๒ แห่งในท้องที่อำเภอภักดีเจริญ จังหวัดธนบุรี เพื่อสะดวกแก่การฝาก ผัง และเผาศพ จึงขอประกาศกำหนดที่ป่าช้า ดังนี้ คือ

ท้องที่ อำเภอ	นามป่าช้า	ตั้งอยู่ ในตำบล	อนุญาตให้ ทำการ	กำหนด เวลาปล่อย ไฟเผา
ภักดีเจริญ	ป่าช้าวัดกำแพง	บางแวก	ฝาก. ผัง. เผาศพ	ทุกเวลา
ภักดีเจริญ	ป่าช้าวัดจันทระ ปะขาว	บางด้วน	ฝาก. ผัง. เผาศพ	ทุกเวลา

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๓๐ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๐
มหาอำมาตย์โท พระยาสุรธรรมาชิราษ
ลงนามแทนเสนาบดี

พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑)

พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริว่า ของซึ่งส่งมอบไปจากโรงพักสินค้า หรือคลังสินค้าที่ได้อนุมัติแล้วตามพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๕ นั้น สมควรต้องเสียค่าภาษีตามพิถีอัตราที่ใช้อยู่ในเวลาที่ส่งมอบของนั้นไป

และโดยที่ทรงพระราชดำริว่า ราคาที่ประเมินเก็บค่าภาษีของซึ่งส่งมอบไปจากคลังสินค้ามีกีดกันบนนั้น ควรจะต้องวิเคราะห์ให้ชัดเจนขึ้นอีก

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยบหมตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสกุลการ พุทธศักราช ๒๔๖๕ และให้ใช้มาตราใหม่ต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐ บรรดาค่าภาษ่นั้น ท่านให้เก็บตามบทพระราชบัญญัติและตามพิกัตอัตราที่ใช้อยู่ในเวลานั้น การเสียค่าภาษนั้นท่านบังคับให้เสียแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมายในเวลาที้ออกใบขนสินค้าให้ แต่

ก. ค่าภาษที่จะต้องเสียสำหรับของที้สกุลการนำมารักษาไว้ตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ท่านให้คำนวณตามพิกัตอัตราที่ใช้อยู่ในวันซึ่งสกุลการได้ตรวจมอบของเช่นนั้นไปถูกต้องแล้ว

ข. ค่าภาษที่จะต้องเสียสำหรับของที้เก็บไว้ในคลังสินค้าที้ได้รับอนุมัติแล้วตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ท่านให้คำนวณตามพิกัตอัตราซึ่งใช้อยู่ในวันซึ่งได้ย้ายของเช่นนั้นออกจากคลังสินค้าไปจริง

และถ้ามีเงินที้ได้เสียไว้แล้วเป็นค่าภาษก่อนวันซึ่งได้ตรวจมอบของไปถูกต้อง หรือก่อนวันซึ่งได้ย้ายของไปจริง ตามที้ว่ามาใน (ก) และ (ข) นั้นเป็นจำนวนใดๆ อันต่างกับจำนวนค่าภาษซึ่งจะต้องเสียจริงแล้วไซ้ร ก็ให้เสียเงินเพิ่มเติมหรือได้รับเงินคืน แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๕ และให้ใช้มาตราใหม่ต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘๘ รายการของซึ่งได้จัดไว้ตั้งกล่าวมาก่อนนั้น จะได้เป็นรายการสำหรับคิดค่าภาษีอันจะต้องเสียสำหรับของ นั้นในเวลาที่จะได้ส่งมอบของไปในขั้นที่สุด เมื่อได้ยื่นใบ ขนสินค้าอันถูกต้อง และของนั้นจะได้ลงบัญชีและเรียกค่า ภาษีเต็มตามปริมาณและราคาที่จัดไว้ในรายการนั้น โดยไม่ มีการลดหย่อนให้ เพราะเหตุที่ขาดจำนวนแต่อย่างหนึ่ง อย่างใด เว้นแต่ในกรณีซึ่งจะกล่าวสืบไปข้างหน้า”

ประกาศมาณวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑ เป็น ปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๕ เมษายน หน้า ๒๒)

พระราชบัญญัติเงินตรา

พุทธศักราช ๒๔๗๑

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่เป็นการสมควรจะรวบรวมและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอันว่าด้วยเงินตราของประเทศสยาม และการรักษาให้ค่าของเงินตรานั้นเป็นทองคำ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยบทมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติเงินตรา พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นต้นไป ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติธนบัตร ร.ศ. ๑๒๑ พระราชบัญญัติเงินตรา ร.ศ. ๑๒๒ พระราชบัญญัติมาตราทองคำ ร.ศ. ๑๒๗

และที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมต่อมา รวมทั้งประกาศทั้งหลายที่ได้
ออกโดยอภัยพระราชบัญญัตินั้น กับประกาศห้ามการนำเงิน
ออกนอกพระราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๐
ด้วย

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

เหรียญกระษาปณ์ที่นับว่าบุบสลายนั้น คือเหรียญที่ถูกตัด
หรือถูกตอกดีเป็นรอย หรือถูกเปลี่ยนแปลงอย่างใด ๆ ใน
ตลาด หรือในรูปซึ่งอาจสังเกตได้ทันทีว่าไม่ใช่สักหรือไป
โดยธรรมดา

ค่าบริวารตแห่งทองคำ หมายความว่า ค่าเท่าทองคำใน
เงินตราของประเทศที่ใช้มาตราทองคำ

ประเทศที่ใช้มาตราทองคำ หมายความว่า ประเทศใดซึ่ง
บุคคลใด ๆ มีเสรีภาพในอันจะส่งทองคำออกนอกประเทศนั้น
ได้ และพึงขอรับทองคำได้จากเจ้าหน้าที่อันเป็นประมุขในการ
จัดเงินตรา โดยนำเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายของประเทศ
นั้นมาส่งไว้ตามจำนวนเท่ากับทองคำที่ขอรับนั้น

หลักทรัพย์ทองคำ หมายความว่า หลักทรัพย์ที่ไต่ต้นและ
ดอกเบียด้วยเงินตราของประเทศที่ใช้มาตราทองคำ

จำหน่าย/รวมทั้งจำหน่ายกลับออกไป

เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย นอกจากที่ได้มีกล่าวไว้เป็น
 อย่างอื่นในฉบับนี้แล้ว หมายความว่า เงินที่ชำระหนี้ได้ตาม
 กฎหมายในประเทศไทย

เสนาบดี หมายความว่า เสนาบดีกระทรวงพระคลัง
 มหาสมบัติ

กำหนด หมายความว่า กำหนดโดยข้อบังคับที่ออกโดย
 อาศัยพระราชบัญญัตินี้

อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด หมายความว่า ความยิ่งหย่อน
 แห่งน้ำหนักและเนื้อเงินบริสุทธิ์ในเหรียญกระษาปณ์ ซึ่งได้
 ระบุไว้ในมาตรา ๗ เหรียญกระษาปณ์ที่ความยิ่งหย่อนนั้น
 อยู่ในเขตที่อัตราที่กำหนดไว้แล้ว ให้ถือว่าเป็นเหรียญที่
 จำหน่ายโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๕ ให้มีกรมราชการกรมหนึ่งในกระทรวงพระคลัง
 มหาสมบัติ เรียกว่ากรมเงินตรา มีหน้าที่กระทำกิจทั้งปวง
 อันเกี่ยวข้องแก่การจำหน่ายและถอนธนบัตรคืน ซึ่งจำต้องทำ
 และได้รับอนุญาตให้ทำตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ชนิดแห่งเงินตรา

มาตรา ๖ หน่วยของเงินนั้นเรียกว่า บาท แบ่งออกเป็น
 ร้อยสตางค์

มาตรา ๗ เสนาบดีอาจให้ทำเหรียญกระษาปณ์ซึ่งจำแนกไว้ต่อไปนี้ ตามอัตราน้ำหนักอัตราเนื้อเงินบริสุทธิ์และอัตราเพื่อหล่อเพื่อขาดซึ่งระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ คือ

เหรียญเงิน

(๑) หนึ่งบาท

(๒) ห้าสิบสตางค์

(๓) ยี่สิบห้าสตางค์

เหรียญทองขาว

(๑) สิบสตางค์

(๒) ห้าสตางค์

เหรียญทองแดง

หนึ่งสตางค์

มาตรา ๘ กรมเงินตราอาจจำหน่ายธนบัตรเป็นชนิดราคาต่าง ๆ ตามที่กำหนด และในลักษณะที่แท้ถูกต้องตามอาการที่กำหนด

ธนบัตรได้ชื่อว่า ออกใช้ นับตั้งแต่เวลาจำหน่ายออกจากกรมเงินตรา จนกลับเข้ามายังกรมนั้น

มาตรา ๙ (๑) ธนบัตรและเหรียญบาทนั้น ให้เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายโดยไม่จำกัดจำนวน

(๒) เหรียญห้าสิบสตางค์และเหรียญยี่สิบห้าสตางค์นั้น ให้เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายเพียงจำนวนห้าบาท

- (๓) เหรียญทองขาวและเหรียญทองแดงนั้น ให้เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย เพียงหนึ่งบาท

มาตรา ๑๐ ผู้ใดทำ จำหน่าย ใช้ หรือนำออกใช้ ซึ่งวัตถุ เครื่องหมายใด ๆ แทนเงิน เว้นแต่ที่ได้รับอนุญาตของ รัฐบาลแล้ว ท่านว่ามีความผิดให้ปรับไม่เกินกว่าสามเท่าแห่ง ค่าที่ตราไว้ในวัตถุ อันเป็นความผิดซึ่งกระทำลงนั้น หรือ ปรับไม่เกินพันบาท แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่ากัน หรือให้ จำคุกไม่เกินกว่าสองเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

ค่าเท่าทองคำในเงินบาท

มาตรา ๑๑ (๑) ให้เสนาบดีรับหรือจ่ายทองคำที่กรุงเทพฯ โดยอัตราหนึ่งบาทของเงินที่ชำระหนี้ได้ ตามกฎหมายคือ ๐.๖๖๕๖๗ กรัมทองคำ บริสุทธิ์

- (๒) แทนการรับหรือจ่ายทองคำดังกล่าวมาข้าง ต้น เสนาบดีอาจเลือกรับหรือจ่ายซึ่ง ทองคำ หรือค่าบริวารรดแห่งทองคำ แลก เปลี่ยนกันโดยทันทีกับเงินที่ชำระหนี้ได้ ตามกฎหมายต่างประเทศสถานใด

และโดยอัตราเท่าใด แล้วแต่จะประกาศ
เป็นครั้งคราว อัตราที่กล่าวมานี้ให้คำนวณ
หนึ่งบาทต่อ ๐.๖๖๕๖๗ กรัมทองคำบริสุทธิ์
คิดทั้งค่าระวางรับส่งเพิ่มเติมหรือลดแล้ว
แต่การเป็นประมาณ ระวางกรุงเทพ ฯ
กับสถานที่รับจ่ายทางต่างประเทศ

- (๓) ผู้หนึ่งผู้ใดไม่มีสิทธิ์ที่จะขอแลกเปลี่ยนตั้ง
แต่วันนั้นในจำนวนเงินต่ำกว่าห้าหมื่นบาท

ทุนสำรอง

มาตรา ๑๒ เพื่อการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบอันมาตรา ๑๑
บัญญัติไว้ในเรื่องที่จะรักษาค่าของเงินบาทให้เป็นทองคำนั้น
ให้มีเงินทุนสำรองรักษาไว้ในความควบคุมดูแลของเสนาบดี
ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ทุนสำรอง”

มาตรา ๑๓ ตั้งแต่วันที่ใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้โอนเข้า
ในบัญชีทุนสำรอง คือ

(ก) เหยี่ยุธกระษาปณ์และหลักทรัพย์ซึ่งได้ถือเป็นทุน
สำรองธนบัตรออกใช้โดยอาศัยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ
ธนบัตร ร.ศ. ๑๒๑

(ข) สินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรอง พิเศษ ซึ่งรักษาไว้โดย
อาศัยมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติมาตราทองคำ ร.ศ. ๑๒๗

มาตรา ๑๔ ถ้าเมื่อใดทำเหรียญบาทเงินขึ้น ให้ยกกำไร
ในการทำเหรียญนั้นมาบวกขึ้นบัญชีทุนสำรอง

มาตรา ๑๕ ทุนสำรองนั้นให้กินไว้ส่วนหนึ่งต่างหากจากเงิน
แผ่นดินประเภทอื่นทั้งหลาย และห้ามไม่ให้ใช้จ่ายทุนสำรอง
นี้ เว้นไว้แต่ได้รบคำสั่งอันมีลายเซ็นนามเสนาบดี หรือถ้า
หากว่าเสนาบดีไม่สามารถที่จะเซ็น ก็ต้องเป็นคำสั่งมีลาย
เซ็นนามบุคคลซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กระทำการ
แทนเสนาบดี

มาตรา ๑๖ ยกเสียแต่ที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๕ (๒) ห้าม
มิให้สั่งจ่ายทุนสำรอง เว้นไว้แต่ในขณะเดียวกันนั้นจะได้
ถอนธนบัตรเป็น จำนวนเงินเท่ากันกลับคืนเข้ามาจาก ธนบัตร
ออกใช้

มาตรา ๑๗ สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นสิ่งอันชอบด้วย
กฎหมายที่จะประกอบขึ้นเป็นทุนสำรอง คือ

- (๑) ทองคำ
- (๒) หลักทรัพย์ทองคำ
- (๓) เงินฝากที่ถอนได้ทันที หรือที่ถอนได้ โดยบอก
ล่วงหน้าไม่เกิน ๗ วัน ที่ฝากไว้กับแบงก์ใด ๆ
ซึ่งเสนาบดีได้อนุมัติแล้ว และเงินนั้นจ่ายคืน
เป็นเงินตราของประเทศที่ใช้มาตราทองคำ

(๔) เหยียบบาท

แต่ว่า (ก) บรรดาหลักทรัพย์ซึ่งมีอายุได้เกินเกินกว่า
ปีหนึ่งจากวันที่ขอไว้ นั้น ยอดรวมทั้งสิ้นต้องไม่ให้เกินกว่า
๑๔ ล้านบาท

(ข) จำนวนเหยียบบาทในเวลาหนึ่งเวลาใดต้องไม่สูงกว่า
(ก) ๕๒ ล้าน หรือ (ข) จำนวนที่มีอยู่ในเวลาสิ้นปีที่แล้ว
มาแล้ว แต่จำนวนใดจะต่ำกว่ากัน

เพื่อความประสงค์ของมาตรานี้ คำว่า “หลักทรัพย์” ให้
หมายความรวมทั้งใบรับเงินฝากประจำ

มาตรา ๑๘ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑
สืบไป ผลดอกเบี่ยอันเกิดแต่ทุนสำรองทุกปีนั้น ให้จำหน่าย
ดังต่อไปนี้

(๑) บวกขึ้นบัญชีเงินรายได้ของแผ่นดินเท่าจำนวนเงิน
เดือน และค่าใช้จ่ายของ กรม เงินตรา ใน ระยะเวลาปี ที่ล่วง มา
รวมทั้งค่าจ้างพิมพ์ธนบัตรซึ่งได้หักจ่ายจากเงินรายได้ของแผ่นดินแล้ว

(๒) ถ้ายังมีเงินคงเหลืออีกเท่าใด ให้รักษาไว้ต่างหาก
จากเงินคงเหลือธรรมดาของแผ่นดิน และให้ (ก) ใช้จ่าย
เป็นครั้ง เป็นคราวเพื่อซื้อหรือถอนคืน หลักทรัพย์ของ รัฐบาล

สยาม ในเมื่ออาจซื้อได้เท่าหรือต่ำกว่าราคาที่ตราไว้ เป็นการ
ซื้อเพิ่มเติมจากซื้อตามปกติ จากเงินที่ได้สะสมไว้สำหรับ
ส่งใช้เงินกู้เป็นราย ๆ หรือ (ข) ไว้ใช้จ่ายเป็นทุนในการ
ก่อสร้างทางรถไฟ หรือการชลประทาน

มาตรา ๑๕ (๑) ในระยะเวลาไม่เกินกว่าหนึ่งเดือนเมื่อ
สิ้นปีหนึ่ง ๆ แล้ว ให้เสนาบดีจัดการ
ตีราคาหลักทรัพย์ซึ่งถือไว้เป็นทุนสำรอง
โดยคำนวณตามราคาตลาดที่ทราบครั้ง
หลังที่สุดเป็นเกณฑ์ การตีราคาดังกล่าว
นี้ ถ้าปรากฏว่าหลักทรัพย์นั้น รวม
ทั้งสิ้นมีค่าต่ำกว่าที่ถือไว้เป็นเงินสำรองก็
ให้จ่ายเงินรายได้แผ่นดินเท่าจำนวนที่ต่ำ
อยู่นั้นไปใช้บัญชีทุนสำรอง

(๒) ถ้าหากว่าในการตีราคาประจำปีต่อไปปรากฏ
ว่าหลักทรัพย์นั้น รวมทั้งสิ้นมีค่าสูง
กว่าที่ถือไว้เป็นทุนสำรอง จะจ่ายเงินที่สูง
ดังกล่าวนี้ใช้คืนเงินรายได้ของแผ่นดิน
อันได้จ่ายมาตามความในอนุมาตรา (๑)
ก็ได้

มาตรา ๒๐ เมื่อสิ้นเดือนหนึ่งๆ ให้ทำบัญชีย่อขึ้นโดยเร็วแล้วและประกาศในราชกิจจานุเบกษา แสดง

(ก) ยอดรวมของสิ่งที่ประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๗ แยกเป็นประเภท และหลักทรัพย์นั้น รายที่มีอายุได้ก่อนเกินกว่าปีหนึ่งขึ้นไป ให้แยกแสดงต่างหาก

(ข) ยอดรวมจำนวนธนบัตรออกใช้

ราคาหลักทรัพย์ที่แสดงในบัญชีย่อดังกล่าวมานี้ ให้ใช้ราคาที่ได้ตีไว้ประจำปีครั้งหลังที่สุด หรือถ้าเป็นหลักทรัพย์ที่ซื้อภายหลังการตีราคาประจำปีครั้งหลังที่สุด ก็ให้แสดงราคาซื้อขาย

ในการทำบัญชีย่อดังกล่าวมานี้ ทองคำและเงินตราต่างประเทศซึ่งถือไว้เป็นทุนสำรองให้ลงเปลี่ยนเป็นบาท โดยอัตราหนึ่งบาทต่อ ๐.๖๖๕๖๗ กรัมทองคำบริสุทธิ์

มาตรา ๒๑ (๑) บรรดาบัญชีแสดงกิจการทั้งหลายซึ่งเกี่ยวข้องกับทุนสำรองนั้น ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางกระทำการตรวจสอบปีละครั้งทุกปี

(๒) เมื่อเสร็จการตรวจนั้นแล้ว ให้รับประกาศรายการย่อแห่งบัญชี พร้อมด้วยความเห็นของอธิบดีกรมบัญชีกลาง ในราชกิจจานุเบกษา

(๓) รายการยี่ดั่งว่านั้น ให้แสดงจำนวน
ผลดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจากทุนสำรอง และ
ลักษณะการที่จำหน่ายผลดอกเบี้ยนั้นด้วย
บทบัญญัติพิเศษว่าด้วยธนบัตร

มาตรา ๒๒ ธนบัตรที่จำหน่ายตามกฎหมายใด ๆ ที่ใช้อยู่ใน
เวลาจำหน่ายนั้น ให้ถือว่าเป็นธนบัตรที่จำหน่ายโดยอาศัย
เงินรายได้ของประเทศสยาม และทั้งเงินสำรองเป็นประกัน

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้จำหน่ายธนบัตร เว้นไว้แต่จ่ายแลกเปลี่ยนกัน

(ก) ธนบัตรที่จำหน่ายออกไปก่อนแล้ว ซึ่งขณะนั้น
ต้องถอนคืนจากธนบัตรออกใช้

(ข) ทองคำหรือค่าบริวารตแห่งทองคำ ซึ่งจะต้องรับ
ขึ้นบัญชีเป็นทุนสำรองทันที โดยอัตราหนึ่งบาทต่อ ๐.๖๖๕๖๗
กรัมทองคำบริสุทธิ์

มาตรา ๒๔ ความรับผิดชอบทั้งหลายของรัฐบาลในการชำระ
เงินอันเป็นค่าแห่งธนบัตรนั้น เมื่อเสนาบดีได้จ่ายทองคำ
หรือค่าบริวารตแห่งทองคำตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๑ โดย
รับขึ้นธนบัตรแล้ว ให้ถือว่ารัฐบาลหลุดพ้นจากความรับผิดชอบนั้น

มาตรา ๒๕ บรรดาธนบัตร ที่ถอนคืนจากธนบัตรออกใช้
นี้ ให้กรมเงินตราจัดมาและทำลาย หรือเก็บไว้สำหรับ
จำหน่ายออกไปอีก

มาตรา ๒๖ ท่านว่าบุคคลผู้ใดผู้หนึ่งที่มีสิทธิที่จะเรียกร้อง
เอาจากรัฐบาลซึ่งค่าของธนบัตร ที่ชำรุดได้ไม่

แต่เสนาบดีอาจกำหนดพฤติการณ์ เงื่อนไขและข้อ
จำกัดที่จะผ่อนผันจ่ายค่าแห่งธนบัตร ที่กล่าวมานี้ได้

ธนบัตรชำรุด ในมาตรานี้หมายความว่า

(๑) ธนบัตรครึ่งฉบับ คือครึ่งหนึ่งของธนบัตร ซึ่งมีผู้
แยกตรงกลาง หรือใกล้กับกลางเป็นสองส่วนตามยืน หรือ

(๒) ธนบัตรต่อท่อนผิด คือธนบัตรซึ่งต่อครึ่งหนึ่งของ
ธนบัตรฉบับหนึ่งกับครึ่งหนึ่งของธนบัตร อีกฉบับหนึ่ง หรือ

(๓) ธนบัตรขาดวัน คือธนบัตร ซึ่งส่วนหนึ่งขาดหาย
หรืออ่านไม่ได้ความ หรือมีเหตุที่ทำให้อ่านไม่ได้ความ

บทบัญญัติพิเศษว่าด้วยเหรียญกระษาปณ์

มาตรา ๒๗ ท่านมิให้ถือว่าความใด ๆ ในพระราชบัญญัติ
นี้ กระทำให้เหรียญที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้
ตามกฎหมาย คือ

(๑) เหยียญที่บุบสลาย
หรือ (๒) เหยียญที่ม่น้ำหนักลดต่ำลงไป โดยมีไข่ลดเพราะ
ใช้สีกหรือไปโดยธรรมดา

มาตรา ๒๘ เหยียญกระษาปณ์ที่ม่น้ำหนักลดลงไป ไม่มี
เพราะอื่น นอกจากที่ได้ใช้สีกหรือไปโดยธรรมดา เป็น
จำนวนมากกว่า ๒ ๕ แ่งอัตราเพื่อขาดเพื่อเหลือที่บัญญัติ
ไว้ในบัญญัติท้ายพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นเงินที่ชำระหนี้
ได้ตามกฎหมายข้จะเพาะการชำระหนี้ต่อรัฐบาล

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๒๙ ถ้าเจ้าพนักงานได้กระทำการโดยสุจริต หรือ
ตั้งใจจะกระทำโดยสุจริตตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือ
เพื่อปฏิบัติการตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดจะฟ้องเป็น
คดี ท่านว่าฟ้องไม่ขึ้น

มาตรา ๓๐ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติรักษา
การให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อการนี้ให้มีอำนาจ
ออกกฎเสนาบดีได้ กฎเสนาบดีนั้นเมื่อได้ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑ เป็น
ปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(พจนานุกรมฉบับกรมฯ เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๕ เมษายน หน้า ๒๕)

ประกาศ
เปลี่ยนนามกรมธนบัตรเป็นกรมเงินตรา

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าเหนือ
กระหม่อมสั่งว่า โดยที่พระราชบัญญัติเงินตรา พุทธศักราช
๒๔๗๑ มาตรา ๕ บัญญัติว่า ให้มีกรมราชการกรมหนึ่งใน
กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ มีหน้าที่กระทำกิจทั้งปวงอันเกี่ยว
แก่การจำหน่ายและถอนธนบัตรคืน ฯลฯ นั้น ทรงพระราช
ดำริว่า กิจทั้งปวงซึ่งกรมเงินตราจะพึงปฏิบัติดังกล่าวมานี้ กรม
ธนบัตร ที่ตั้งขึ้นตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติธนบัตรสยาม
รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ ได้ปฏิบัติอยู่แล้ว จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามกรมธนบัตรว่า “กรมเงินตรา”
และให้อธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นผู้บังคับบัญชากรมเงินตรา
ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑ เป็น
ปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

กฎเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ว่าด้วยการจำหน่ายธนบัตร
พุทธศักราช ๒๔๗๑

โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติ
เงินตรา พุทธศักราช ๒๔๗๑ เสนาบดีกระทรวงพระคลัง
มหาสมบัติจึงออกกฎไว้ดังต่อไปนี้ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไป
ตามพระราชบัญญัติ

ข้อ ๑ ธนบัตร ซึ่งกรมเงิน ตราจะ จำหน่าย ตามพระราช
บัญญัติเงินตรา พุทธศักราช ๒๔๗๑ นั้น ให้มีชนิดและ
ราคาดังต่อไปนี้ คือ

- ก. หนึ่งบาท
- ข. ห้าบาท
- ค. สิบบาท
- ง. ยี่สิบบาท
- จ. ร้อยบาท
- ฉ. พันบาท

ข้อ ๒ ธนบัตรดังกล่าวมาแล้วในข้อ ๑ นั้น ให้มีนาม
ของเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติพิมพ์ลงไว้ด้วยเครื่อง
พิมพ์เป็นสำคัญ

หอรัษฎากรพิพัฒน์

กฎให้ไว้เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

11/10/2566

สุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๕ เมษายน หน้า ๔๐)

ประกาศกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา
พุทธศักราช ๒๔๗๑

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติประกาศตามความใน
มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พุทธศักราช ๒๔๗๑
ให้ทราบทั่วกันว่า กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจะรับและ
จ่ายค่าบริวารตแห่งทองคำ ในกรุงลอนดอน แลกเปลี่ยน
กับเงินบาทโดยทันที ตามอัตรารับปอนด์ สะเตอร์ลิงค์ละ
๑๐ บาท ๘๐ สตางค์ และจ่ายปอนด์สะเตอร์ลิงค์ละ ๑๑ บาท
๒๐ สตางค์

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑
ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๕ เมษายน หน้า ๕๑)

ประกาศตั้งสภาการสาธารณสุข

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า การผะดุงและสงวนไว้ซึ่งอนามัยของประชาชน เป็นกิจการสำคัญสำหรับชาติการสาธารณสุข การสุขาภิบาล การบำบัดโรค การป้องกันและปราบปรามโรครณะและโรคร้ายบางชนิด การอนามัยพิทักษ์ การอนามัยศึกษา ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยแก่การผะดุงอนามัยของประชาชน แม้ถึงว่าในปัจจุบันสมัยนี้มีทบวงการแผ่นดินและกองการทะเลสาบศักดิ์ทำการอยู่มากรายแล้วก็ดี ยังเป็นการต่างฝ่ายต่างทำ ถ้าได้ประสานการทำงานเข้าหากัน แบ่งปันหน้าที่มิให้ซับซ้อนก้าวก่าย และระดมแรงช่วยกันในกรณีที่ต้องจำเป็นเฉพาะกาล ก็จักสำเร็จผลเป็นคุณประโยชน์ดียิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตั้งสภาการสาธารณสุขประจำชาติขึ้น โดยระเบียบการตั้งจะกล่าวต่อไปนี้

๑. สภาการสาธารณสุขประจำชาตินี้ ให้มีฐานะเป็นสภาที่ปรึกษากิจการใด ๆ ที่ตกลงกันในที่ประชุมแห่งสภา ต้อง

ได้รับอนุมัติของเสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการสาธารณสุข
ก่อน แล้วจึงปฏิบัติก็ได้

๒. ให้อธิบดีกรมสาธารณสุข เป็นสภานายกโดยตำแหน่ง
และเป็นผู้หนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการสาธารณสุข ตั้ง
ข้าราชการกรมสาธารณสุขนายหนึ่งเป็นสภาเลขานุการ

ถ้าขณะใดสภานายกไม่สามารถหนึ่งเป็นประธานได้ ให้
กรรมการเลือกกันเองขึ้นเป็นประธานคนหนึ่ง

๓. ให้มีกรรมการเป็น ๒ ประเภท คือ

ก. กรรมการประจำ ได้แก่ผู้แทนเทศบาลแผ่นดิน
และกองการฝ่ายชะเลขศักดิ์ ซึ่งทำกิจการเนื่องในการผะตุง
รักษาอนามัย สดแล้วแต่เสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการ
สาธารณสุขจะเห็นสมควรเชิญให้เทศบาลแผ่นดินและกอง
การชะเลขศักดิ์ใดบ้างตั้งผู้แทนมาเป็นกรรมการ

ข. กรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ผู้แทนกระทรวงเจ้า
หน้าที่ใด ๆ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องเฉพาะเรื่องที่ปรึกษา หรือผู้
เชี่ยวชาญเฉพาะวิชาการใด ๆ เกี่ยวในเรื่องที่ปรึกษา อัน
เสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการสาธารณสุขได้เชิญเข้าประ
ชุมด้วยเป็นครั้งคราว เพื่อฟังความเห็นในที่ประชุม แต่
ไม่มีสิทธิออกเสียงลงมติด้วย

๔. บรรดากรรมการย่อมทำการโดยกิตติมศักดิ์ ไม่มี
 บำเหน็จ แต่ถ้าผู้ใดต้องเดินทางข้ามหัวเมือง เพื่อไปสู่ที่
 ประชุมก็ดี เพื่อไปสอบสวนกิจการในหน้าที่ของกรรมการก็ดี
 ให้ได้รับค่าพาหนะเดินทาง

๕. สภาการสาธารณสุขมีหน้าที่ดังจะกล่าวต่อไปนี้—

๑) ประสานการงานอันทะบวงการแผ่นดินและกอง
 การทะเลศกดิ์กระทำอยู่โดยปกติ ให้สอดคล้องถึงกัน

๒) แบ่งปันหน้าที่กิจการอันทะบวงการแผ่นดินและ
 กองการทะเลศกดิ์ทำอยู่มิให้ก้าวก่ายซ้อนซ้ำเปลืองแรงงาน
 ในอันไร้เหตุ

๓) วางแผนการป้องกันปราบปรามโรคระบาด แบ่ง
 ปันหน้าที่ไว้ให้ทำได้ทันทั่วทั้งที่ ในเมื่อเกิดโรคขึ้นปัจจุบัน
 ทันด่วน

๔) วางแผน และ แบ่งปันหน้าที่ในการป้องกันและ
 ปราบโรคร้ายบางชนิด

๕) วางแผนและแบ่งปันหน้าที่การบรรเทาทุกข์ใน
 ยามสาธารณภัย ซึ่งอาจมีขนาดเจ็บป่วยไข้

๖) ดำริและลงความเห็นในการใด ๆ เนื่องด้วยการ
 สาธารณสุขอันเสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการสาธารณสุข
 หรืออธิบดีกรมสาธารณสุขส่งเข้าปรึกษา

๖. ในหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วนั้น ถ้าสภาการสาธารณสุข
จำเป็นจะต้องสอบสวนในข้อเท็จจริงแห่งเหตุการณ์ใด ๆ ก็ดี
สอบสวนโดยทางวิทยาการก็ดี หากสมควรเผชิญสืบพยาน
ก็ให้ทำได้ และให้สภานายกมีอำนาจจ่ายค่าช่วยการให้แก่
ผู้มาให้การได้ ตามระเบียบข้อบังคับ ของ กระทรวง พระคลัง
มหาสมบัติ

๗. ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นสำหรับธุรการแห่งสภาการสาธารณสุข
สุขประจำชาติ ให้เบิกจ่ายในงบประมาณของกรมสาธารณสุข
ประกาศมาณวันที่ ๑๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๕ เมษายน หน้า ๔๓)

ประกาศยกเว้นเงินค่าธรรมเนียม

การจดทะเบียนรถยนต์บางชนิดตามความใน

พระราชบัญญัติรถยนต์ ร.ศ. ๑๒๘ และประกาศแก้ไข
เพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๐ กับล้อเลื่อนบางชนิดตาม
ความในพระราชบัญญัติล้อเลื่อน พุทธศักราช ๒๔๖๐

ด้วยตามความในมาตรา ๑ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถลาก, รถข้าง, รถยนต์, ขนาดเกวียน และล้อเลื่อน พุทธศักราช ๒๔๖๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โอนหน้าที่รักษารตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเหล่านี้ รวมทั้งประกาศกระแสพระบรมราชโองการประกอบพระราชบัญญัตินั้น ๆ ให้ใช้ในหัวเมืองจากเสนาบดีผู้บัญชาการปกครองท้องที่มาเป็นหน้าที่เสนาบดี ผู้บัญชาการกรมทางเฉพาะในหัวเมืองมณฑล นอกจากกรุงเทพมหานคร ความแจ้งอยู่แล้ว

บัดนี้เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ผู้บัญชาการกรมทางได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ประกาศว่า มณฑลและจังหวัดใดที่ได้ ออกประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติ

รถยนต์ ร. ศ. ๑๒๘ และประกาศแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๐ และพระราชบัญญัติล้อเลื่อน พุทธศักราช ๒๔๖๐ อย่างใดอย่างหนึ่งแล้วก็ได้ หรือที่จะได้ออกประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติ ดัง กล่าวไว้ใน มณฑล และ จังหวัดใดขึ้นใหม่ในเวลาต่อไปข้างหน้าก็ดี ซึ่งกำหนดให้บรรดารถยนต์และล้อเลื่อนต้องจดทะเบียน ตามความใน พระราช บัญญัตินั้น สำหรับรถยนต์และล้อเลื่อนบางชนิดตั้ง ซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ เมื่อได้จดทะเบียนแล้วให้ยกเว้นไม่ต้องเสียเงินค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ คือ

(๑) รถมือเครื่องกลไกสำหรับใช้ดับเพลิง

(๒) รถซึ่งอุปกรณ์ให้แก่การสร้างและบำรุงทางหลวง และที่จัดว่าเป็นเครื่องจักรสำหรับใช้ในการทำถนน อันเป็น สมบัติของกรมทางหรือสุขาภิบาลจังหวัด

(๓) รถของกรมทางซึ่งใช้ในการทำถนน

(๔) รถสำหรับบรรทุกคนเจ็บป่วยโดยมิได้รับสินจ้างของโรงพยาบาล อันอยู่ในความดูแลอำนาจการของเจ้าหน้าที่แห่งรัฐบาล, สุขาภิบาลจังหวัด, สภาอากาศ หรือ ของกุศลสถาน

(๕) รถสำหรับบรรทุกศพโดยมิได้รับสินจ้างของโรงพยาบาล

๓๕

บาล อันอยู่ในความดูแลอำนาจการของเจ้าหน้าที่แห่งรัฐบาล,
สุขาภิบาลจังหวัด, สภากาชาด หรือ ของกุศลสถาน

กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม

ประกาศมาณวันที่ ๕ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

นายพลเอก บวรฉัตรไชยากร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๕ เมษายน หน้า ๔๗)

ประกาศกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม
แผนกไปรษณีย์

เนื่องจากประกาศกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ ว่า ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมไปรษณีย์โทรเลขจำหน่ายใช้ตราไปรษณียากรรัชกาลที่ ๗ ชนิดราคา ๕ สตางค์และ ๑๐ สตางค์ ซึ่งได้สร้างขึ้นใหม่ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นไป ส่วนชนิดราคาอื่น ๆ เมื่อได้สร้างแล้วเสร็จจะได้ประกาศใช้ภายหลังนั้น

บัดนี้ การสร้างตราไปรษณียากรรัชกาลที่ ๗ ได้แล้วเสร็จอีก ๕ ชนิด ไปรษณีย์บัตร ๔ ชนิด มีลักษณะโดยสังเขปและราคาตั้งต่อไปนี้

(๑) ตราไปรษณียากร

- (ก) ขนาดกว้าง ๒๐ มิลลิเมตร ยาว ๒๕ มิลลิเมตร
- (ข) พระบรมรูปรัชกาลที่ ๗ และลักษณะอื่น ๆ เหมือนกันทั้ง ๕ ชนิด
 - (ค) ชนิดราคา ๒ สตางค์ สีน้ำตาล
 - (ง) ชนิดราคา ๓ สตางค์ สีเขียว
 - (จ) ชนิดราคา ๑๕ สตางค์ สีน้ำเงิน

(ณ) ชะนิตรราคา ๒๕ สตางค์ สีจำปาทับคำ

(ข) ชะนิตรราคา ๕๐ สตางค์ สีดำทับจำปา

(๒) ไปรษณียบัตร

(ก) ขนาดกว้าง ๘ เซนติเมตร ยาว ๑๔ เซนติเมตร

(ข) มีครุฑอยู่มุมบนเบื้องซ้าย และลักษณะอื่นๆ เหมือนกันทั้ง ๔ ชนิด

(ค) ชะนิตรราคา ๒ สตางค์ สีน้ำตาล

(ง) ชะนิตรราคา ๓ สตางค์ สีเขียว

(จ) ชะนิตรราคา ๑๐ สตางค์ สีแดง

(ฉ) ชะนิตรราคา ๑๐ สตางค์ (ตอบรับ) สีแดง

ใต้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรมไปรษณีย์โทรเลขจำหน่ายใช้ตราไปรษณียากรและไปรษณียบัตรที่กล่าวแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นไป ส่วนชะนิตรราคาอื่น ๆ เมื่อได้สร้างแล้วเสร็จเมื่อใดจะได้ประกาศใช้อีกต่อไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

นายพลเอก บุรฉัตรไชยากร

เสนาบดี

(รชฉลิจนุเบกษา เล่ม ๕๕ วันที่ ๒๒ เมษายน หน้า ๕๐)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง

พุทธศักราช ๒๔๗๑

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้
ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่เป็นการสมควรจะปราบปรามการค้าหญิงและเด็กหญิง
ซึ่งมีผู้นำเข้ามาหรือพาออกไปจากประเทศสยาม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้
ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ ให้เรียกพระราชบัญญัตินี้ว่า “พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง พุทธศักราช ๒๔๗๑”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราช
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

คำว่า “เสนาบดี” หมายความว่า ^{๕๗๔ ๗๕๖}เสนาบดีผู้มหนาทรักษา
การตามพระราชบัญญัติ

คำว่า “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า เจ้าพนักงานใด ๆ
ที่ได้แต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายเสนาบดีเพื่อให้ปฏิบัติกร ตามบทพระ
ราชบัญญัติ

มาตรา ๔ ผู้ใดนำหรือให้ผู้อื่นนำหญิงหรือเด็กหญิงเข้ามา
ในประเทศสยาม เพื่อการรับจ้างให้เขาทำเมถุนกรรมก็ดี
พาหรือให้ผู้อื่นพาหญิงหรือเด็กหญิงออกไปจากประเทศสยาม
เพื่อการรับจ้างให้เขาทำเมถุนกรรมก็ดี รับหรือจำหน่ายหญิง
หรือเด็กหญิงโดยมิชอบด้วยกฎหมายโดยที่ตนรู้ว่ามีผู้นำ
เข้ามาในประเทศสยามเพื่อการตั้งว่ามานั้นก็ดี ท่านว่ามีความ
ผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินพันบาท
หรือทั้งจำและปรับทั้งสองสถาน

ถึงแม้กรรมทั้งหลายซึ่งประกอบกันเป็นความผิดนั้น ได้
กระทำไว้ในประเทศต่างกันก็ตาม ผู้กระทำผิดนั้นก็อาจถูก
ฟ้องร้องและลงโทษได้

มาตรา ๕ ในการที่จะปฏิบัติการตามความประสงค์แห่ง
พระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะตรวจตราหญิง
และเด็กหญิงทั้งปวงซึ่งเข้ามาสู่หรือจะออกไปจากประเทศสยาม
และเพื่อที่จะทำการตรวจตราตั้งแต่วันนี้ เจ้าพนักงานอาจเข้าไป
ในยานพาหนะใด ๆ เว้นเสียแต่เมื่อยานพาหนะนั้น ๆ ได้ใช้
อยู่โดยฉะเพาะในราชการของรัฐบาลสยามหรือรัฐบาลต่าง
ประเทศ 11/10/2566

มาตรา ๖ เมื่อเหตุควรสงสัยว่า ได้มีผู้กระทำความผิดตามที่ได้ระบุไว้ในมาตรา ๔ หรือได้มีผู้พยายามที่จะกระทำความผิดตั้งแต่วันนั้นแล้ว ในระหว่างที่สวนเจ้าพนักงานจะกักตัวหญิงหรือเด็กหญิงนั้นไว้ในสถานที่อันสมควรที่ได้จัดไว้สำหรับการนี้ก็ได้

การกักตัวบุคคลตามความในมาตรานี้จะต้องไม่เกินสามสิบวัน นอกจากจะได้อำนาจคำสั่งต่อศาลชั้นต้น และศาลได้ออกคำสั่งให้กักตัวศาลออกคำสั่งให้ คำสั่งนั้นมีอายุไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันที่ลงในคำสั่ง และถ้าจำเป็นจะต้องกักตัวไว้ต่อไปอีก ศาลจะต่ออายุคำสั่งให้เมื่อเจ้าพนักงานร้องขอก็ได้

มาตรา ๗ เมื่อได้ความตามทางใต้สวนว่า มีผู้กระทำความผิดตั้งที่ได้ระบุไว้ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ท่านว่าให้ส่งตัวหญิงหรือเด็กหญิงนั้นกลับไปยังประเทศเดิมหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศสยามแล้วแต่เรื่อง ถ้าหญิงหรือเด็กหญิงนั้นไม่สามารถจะเสียค่าเค็รทางใต้และทั้งไร้สามี่หรือญาติหรือผู้ปกครองซึ่งจะเสียค่าเค็รทางใต้ได้แล้ว รัฐบาลจะเป็นผู้ออกค่าเค็รทางใต้จนถึงพรมแดนหรือท่าเรือที่ใกล้ที่สุดที่จะเค็รทางสู่ประเทศเดิมแห่งหญิงหรือเด็กหญิงนั้น อนึ่งในระยะเวลา

ก่อนที่จะออกเค็รทางเจ้าพนักงาน จะกักตัวหญิง หรือเด็กหญิง
นั้นไว้ก็ได้

มาตรา ๘ คำสั่งใด ๆ ของเจ้าพนักงานผู้กระทำการตาม
มาตรา ๖ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ บุคคลผู้
ประโยชน์ได้เสียออกอุทธรณ์คำสั่งนั้น ได้ภายในสี่สิบแปด
ชั่วโมง ให้เสนาคดีเป็นผู้วินิจฉัยข้ออุทธรณ์ และคำวินิจฉัย
ของเสนาคดีนั้นต้องนับว่าเป็นที่สุด

คำอุทธรณ์ให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานเป็นลายลักษณ์อักษร

มาตรา ๙ ให้เสนาคดีกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษา
การให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจที่จะออกกฎ
เสนาคดีเพื่อปฏิบัติการตามบทพระราชบัญญัตินี้ กฎเสนาคดี
นั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ประกาศมาฉวันที ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑ เป็น
ปีที่ ๔ ในรัชชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที ๑๑ พฤษภาคม หน้า ๕๑)

กฎเสนาบดี

ดำเนียรการตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง
พุทธศักราช ๒๔๗๑

อาศัยอำนาจอันมีอยู่ตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการ
ค้าหญิงและเด็กหญิง พุทธศักราช ๒๔๗๑ เสนาบดีกระทรวง
มหาดไทย จึงออกกฎเสนาบดีไว้ มีความดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้เจ้าพนักงานกรมตรวจคนเข้าเมืองเป็นเจ้าพนักงาน
ตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง
พุทธศักราช ๒๔๗๑

ข้อ ๒ ในท้องถิ่นตำบลใดอันยังมีได้มีเจ้าพนักงานกรม
ตรวจคนเข้าเมืองไปตั้งประจำทำการอยู่ ให้นายอำเภอประจำ
ท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการให้เป็นไปตามความ
ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง พุทธศั
กราช ๒๔๗๑

ข้อ ๓ ในกรณีทีกล่าวในข้อ ๒ นั้น ถ้าเป็นเรื่องที่จะต้อง
ขอคำสั่งศาลตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ และ
เป็นอำเภอในท้องถิ่นซึ่งไม่มีศาลประจำ ก็ให้นายอำเภอร้อง
ขอไปยังนายอำเภอท้องถิ่นซึ่งมีศาลประจำให้จัดการแทน

กฎนี้ออกให้ไว้แต่วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

พระราชบัญญัติสหกรณ์

พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้า
 เจ้าอยู่หัวทรงพระราชปรารภพระราชราษฎรผู้ประกอบการเพาะ
 ปลูกและจำพวกอื่น ๆ ที่มีกำลังทรัพย์น้อยแต่มีความต้องการ
 อย่างเดียวกัน ทรงพระราชดำริว่าหมู่ชนนั้น ๆ ควรได้รับ
 อุดหนุนให้ตั้งสหกรณ์ขึ้นอีก เพื่อให้เกิดการประหยัด
 ทรัพย์ การช่วยซึ่งกันและกัน และการช่วยตนเอง เป็น
 ทางอีกทางหนึ่งซึ่งเผยแผ่ความจำริญุทรัพย์และจำริญุธรรมใน
 บ้านเมืองให้ยิ่งขึ้น

อนึ่งทรงพระราชดำริว่า การจัดสหกรณ์ที่ได้โปรดเกล้า ฯ
 ให้ทำมาแล้วเป็นการทดลองนั้น อาศัยพระราชบัญญัติสมาคม
 เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๕๕ ซึ่งได้โปรดเกล้า ฯ ให้ตราขึ้นไว้
 ชั่วคราวระวางทดลอง ข้อความยังไม่พอแก่กรณีที่ขยาย
 สหกรณ์ให้แผ่กว้างออกไป

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราช
 บัญญัติขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้มี นามว่า พระราชบัญญัติ สหกรณ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเริ่มตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชบัญญัติสมาคมเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๕๕ นั้น ให้ยกเลิก

มาตรา ๔ เว้น แต่ เมื่อใช้ ในที่ ซึ่ง บัง ให้ เห็น ความ เป็น อย่างอื่น

(๑) เสนาบดี ให้หมายความว่า เสนาบดีผู้มีหน้าที่รักษา การตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) สหกรณ์ ให้หมายความว่า สมาคมซึ่งได้จดทะเบียน แล้วตามพระราชบัญญัตินี้ ฤ็พึงถือได้ว่าได้จดทะเบียนแล้ว ตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ข้อบังคับ ให้หมายความว่า ข้อบังคับสหกรณ์ และข้อแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์ซึ่งนายทะเบียนได้รับ จดทะเบียนไว้

(๔) กรรมการดำเนินการ ให้หมายความว่า กรรมการ ซึ่งสหกรณ์ได้เลือกตั้งขึ้นตามข้อบังคับ เพื่อให้ดำเนินการ ของสหกรณ์²⁵⁶⁶

(๕) สมาชิก หมายความว่ารวมทั้งผู้เข้าชื่อขอจดทะเบียน สหกรณ์ และผู้ที่ได้รับเลือกตามข้อบังคับให้เข้าเป็นสมาชิก

(๖) จำกัดสินใช้ หมายความว่า สมาชิกแห่งสหกรณ์ อันได้จดทะเบียนแล้วนั้น ต้องรับใช้หนี้สินของสหกรณ์ จำกัด เพียงไม่เกินราคาหุ้นของตนที่ยังส่งไม่ครบ

(๗) ไม่จำกัดสินใช้ หมายความว่า สมาชิกแห่ง สหกรณ์ อันได้จดทะเบียนแล้วนั้นทุกคนต้องรับใช้หนี้สิน ของสหกรณ์ร่วมกันและแทนกันไม่มีจำกัด

มาตรา ๕ สมาคมซึ่งอาจจดทะเบียนเป็น สหกรณ์ได้นั้น คือ สมาคม ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อ ดำเนิน กิจ ธุระร่วมกัน เป็นประโยชน์ สามัญแก่สมาชิกทั้งปวงในทางทรัพย์สิน มีชนิดดังต่อไปนี้

(๑) สมาคมซึ่งห้ามมิให้เฉลี่ยกำไร

(๒) สมาคมซึ่งเฉลี่ยกำไรได้แต่ใน หมู่สมาชิกตามส่วน ราคาแห่งการกักขุมและค่าขาย ซึ่งสมาชิกนั้น ๆ ได้กระทำ กับสมาคม

(๓) สมาคมซึ่งตั้งขึ้นเพื่อยังความสะดวกให้เกิดแก่กิจการ ของสมาคม เช่นที่กล่าวไว้ใน (๑) ฤ (๒) ฤชุมนุมแห่ง สมาคมเช่นนั้น

มาตรา ๘ สมาคมซึ่งมีประสงค์จะจดทะเบียนเป็นสหกรณ์นั้น ถ้าเป็นสมาคมซึ่งเอกชนเป็นสมาชิก ต้องมีจำนวนคนอย่างน้อยสิบคน อายุครบยี่สิบปีฤกว่านั้นขึ้นไป และถ้าความมุ่งหมายของสมาคม ก็อกรจัดให้เงินทุนให้สมาชิกกู้ไשר คนทั้งหลายนั้นต้องมีสำนักอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน หมู่บ้านซึ่งใกล้เคียงกัน ฤาอยู่ในจำกัดแดนตั้งซึ่งนายทะเบียนเห็นชอบ

มาตรา ๑๐ หนังสือขอจดทะเบียนนั้นต้องยื่นต่อนายทะเบียนโดยแบบซึ่งนายทะเบียนจัดขึ้นไว้

หนังสือขอจดทะเบียนนั้นต้องลงนามดังนี้

(๑) ถ้าเป็นสมาคมซึ่งไม่มีสหกรณ์เป็นสมาชิก ต้องมีคณดั่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๘ ลงนามอย่างน้อยสิบคน

(๒) ถ้าเป็นสมาคมซึ่งเป็นชุมนุมสหกรณ์ ต้องมีผู้ได้รับตั้งแต่งตั้งให้เป็นผู้แทนสหกรณ์นั้น ๆ ลงนามแทนทุกสหกรณ์ ถ้าสมาชิกมิใช่สหกรณ์ทั้งหมด ก็ให้มีเอกชนที่เป็นสมาชิก ลงนามอีกสิบคน ฤาถ้ามีไม่ถึงสิบคนก็ให้ลงนามทั้งหมด

คำขอจดทะเบียนทุกรายให้ระบุว่า สมาคมนั้นจะจดทะเบียนจำกัดสินไช้ฤาไม่จำกัดสินไช้ คำว่า “จำกัดสินไช้” ฤา “ไม่จำกัดสินไช้” นี้ ให้เป็นคำสุดท้ายแห่งนามของ

สหกรณ์ แต่สมาคมซึ่งมีสหกรณ์เป็นสมาชิกนั้นให้จดทะเบียน
ได้แต่จำกัดสินใช้เท่านั้น

คำขอจดทะเบียนนั้น ต้องมีข้อบังคับซึ่งจะขอจดทะเบียน
ยื่นมาด้วยฉบับหนึ่ง ข้อบังคับนั้นต้องมีรายการเหล่านี้อยู่
ด้วย คือ

- (ก) นามของสมาคม
- (ข) สำนักงานของสมาคม
- (ค) ความมุ่งหมายของสมาคม

ถ้านายทะเบียนต้องการทราบข้อความใดๆ ในเรื่องสมาคม
นั้นไซ้ ผู้ขอจดทะเบียนอนุญาตผู้ซึ่งตั้งแต่งให้ผู้นั้นมาขอจด
ทะเบียนแทนนั้นต้องแสดงข้อความให้นายทะเบียนทราบตาม
ประสงค์

มาตรา ๑๑ เมื่อนายทะเบียนพอใจว่าข้อบังคับนั้นไม่ขัด
กับพระราชบัญญัตินี้ และกฎเสนาบดีซึ่งออกตามพระราช
บัญญัตินี้ และทั้งสมาคมนั้นเป็นสมาคมซึ่งควรจดทะเบียน
เป็นสหกรณ์ได้ ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยประการทั้งปวงแล้ว
ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน และ ส่ง ข้อบังคับ ลงชื่อ นาย
ทะเบียนเป็นสำคัญให้แก่สหกรณ์ฉบับหนึ่ง

ถ้าสหกรณ์แก้ไขกฎเพิ่มเติมข้อบังคับ ท่านว่าข้อแก้ไขเพิ่มเติมนั้นยังไม่สมบูรณ์ เว้นไว้และจนกว่าจะได้จดทะเบียนโดยวิธีที่กล่าวไว้ในวรรคก่อน

มาตรา ๑๒ สมาชิกสหกรณ์คนหนึ่งให้ออกเสียงในกิจการของสหกรณ์ได้แต่เสียงเดียว

สมาชิกเอกชนจะมอบให้ผู้อื่นออกเสียงแทนตนไม่ได้เป็นอันขาด แต่ในสหกรณ์ซึ่งมีสหกรณ์อื่นเป็นสมาชิกนั้น ให้สหกรณ์ซึ่งเป็นสมาชิกตั้งสมาชิกของตนคนหนึ่งเป็นผู้ออกเสียงแทนได้

มาตรา ๑๓ สมาชิกแห่งสหกรณ์ซึ่งจดทะเบียนไม่จำกัดสินชี้นั้น จะโอนหุ้นซึ่งตนเป็นเจ้าของ ฎาประโยชน์ซึ่งตนพึงได้รับในทุนของสหกรณ์ทั้งหมดฎาแต่ส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่

(๑) สมาชิกนั้นจะได้เป็นเจ้าของหุ้นฎาประโยชน์นั้นมาแล้วอย่างน้อยปีหนึ่ง และ

(๒) การโอนนั้นเป็นการโอนให้แก่สหกรณ์นั้นเอง ฎาให้สมาชิกอื่นในสหกรณ์เดียวกัน

มาตรา ๑๔ สมาชิกซึ่งออกจากสหกรณ์ไปนั้นต้องมีส่วนรับแบกหนี้สหกรณ์ตามจำนวนเงินที่สหกรณ์เป็นหนี้อยู่เมื่อวันซึ่งตนออก 11/ มีกำหนดสองปีนับแต่วันที่ออกจากสมาชิก

มาตรา ๑๕ ถ้าสหกรณ์เปลี่ยนสำนัก ต้องรับแจ้งให้นายทะเบียนทราบโดยเร็ว

สหกรณ์ต้องมีพระราชบัญญัติในฉบับหนึ่ง กฎเสนาบดีซึ่งออกตามพระราชบัญญัติฉบับหนึ่ง ข้อบังคับสหกรณ์ฉบับหนึ่ง หนังสือสำคัญเหล่านี้ บุคคลผู้ใส่ใจในการสหกรณ์อาจตรวจดูได้ที่สำนักของสหกรณ์ทุกเวลาอันควรโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๖ ในข้อบังคับสหกรณ์ให้วางระเบียบการเลือกกรรมการดำเนินกรไว้ กรรมการนั้นเมื่อได้รับแต่งตั้งตามระเบียบแล้ว ให้เป็นผู้จัดทำกิจการทั้งปวงของสหกรณ์ และให้เป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจทั้งปวงอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

ให้สหกรณ์มีทะเบียนสมาชิกไว้ทุกสหกรณ์ และสหกรณ์ซึ่งจำกัดสินใช้นั้น ให้มีทะเบียนหุ้นแสดงนามเจ้าของหุ้นที่อยู่ อายุ อาชีพ ของเจ้าของหุ้นนั้น ๆ ไว้ด้วย

สำเนาแห่งรายการอันได้ลงทะเบียนฎบัญญัติของสหกรณ์ไว้โดยลักษณะกิจการปกติตามพระราชบัญญัตินี้ก็ดี ฎตามกฎเสนาบดีซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ก็ดี ถ้าได้มีผู้ลงนามรับรองตามซึ่งวางระเบียบไว้ในกฎเสนาบดีแล้ว ให้ถือเป็น

พะยานหลักฐานข้อความซึ่งได้ลงไว้ในสำเนานั้นทุกอย่างที่รายการเดิมจะเป็นหลักฐานได้ และให้ถือว่าเสมอกัน

มาตรา ๑๓ บัญชีของสหกรณ์นั้น ให้นายทะเบียนตรวจอย่างน้อยปีละครั้งทุกสหกรณ์ ถ้าจะมีหนังสืออนุญาตให้ผู้อื่นทำแทนก็ได้

นายทะเบียนและผู้ตรวจบัญชี ถ้าผู้ตรวจการสหกรณ์ซึ่งนายทะเบียนตั้งแต่งตั้งไว้นั้นอาจเรียกสมุด บัญชี หนังสือสำคัญ และหนังสือหลักทรัพย์ของสหกรณ์ตรวจได้ทุกเมื่อ และให้เจ้าหน้าที่ใน สหกรณ์แจ้งข้อความในเรื่องกิจการของสหกรณ์ให้ผู้ที่ทำการตรวจบัญชีผู้ตรวจการทราบตามประสงค์

มาตรา ๑๔ เมื่อสหกรณ์ได้จดทะเบียนแล้ว ท่านว่าเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้สหกรณ์ให้ผู้อื่นได้เป็นสมาชิกกู้เงินเป็นอันขาด แต่ถ้านายทะเบียนอนุญาตแล้ว สหกรณ์หนึ่งจะให้อีกสหกรณ์หนึ่งกู้เงินก็ได้

ให้สหกรณ์กู้เงินและรับฝากเงินจากผู้มิได้เป็นสมาชิกได้ แต่ตามกำหนดซึ่งอนุญาตไว้ในกฎเสนาบดีซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้และตามข้อบังคับเท่านั้น

มาตรา ๒๐ เงินสหกรณ์นั้น ให้ฝากฎาจัดการต่อหุ้น
ได้ดังนี้ คือ

- (๑) ฝากในคลังออมสินของรัฐบาล
- (๒) จัดการอย่างอื่นตามที่อนุญาตไว้ในกฎเสนาบดีซึ่ง
ออกตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๑ ในสหกรณ์ซึ่งไม่จำกัดสินใช้และไม่มีหุ้นนั้น
ห้ามมิให้เฉลี่ยกำไรเป็นอันขาด

ในสหกรณ์ซึ่งไม่จำกัดสินใช้และมีหุ้นนั้น ตราบใดสหกรณ์
ยังกู้เงินจากผู้ใดเป็นสมาชิกอยู่ ตราบนั้นห้ามมิให้เฉลี่ยกำไร

ในสหกรณ์ซึ่งจำกัดสินใช้นั้น กำไรที่ได้ในปีหนึ่ง ๆ อาจ
จำแนกได้ดังนี้

- (๑) โอนไปเพิ่มเงินสำรองตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ
- (๒) ใช้เป็นเงินปันผลตามหุ้น
- (๓) เฉลี่ยให้แก่สมาชิกตามราคาแห่งการกัยมฤใชื้อขาย
ซึ่งสมาชิกนั้น ๆ ได้กระทำกับสหกรณ์ในระวางปี

มาตรา ๒๒ ถ้ามีเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ สหกรณ์
ต้องเลิก

- (๑) เมื่อสมาชิกกว่าครึ่งแห่งจำนวนสมาชิกทั้งหมดร้อง
ขอให้เลิกและนายทะเบียนเห็นชอบด้วย

(๒) เมื่อศาลพิพากษาให้ล้มละลาย ฤ็ปรากฏว่าไม่สามารถที่จะใช้หนี้สินได้

(๓) เมื่อนายทะเบียนสั่งให้เลิก

มาตรา ๒๓ เมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้นายทะเบียนสั่งเลิกสหกรณ์

(๑) ถ้าเป็นสมาคม ซึ่งเอกชน เป็นสมาชิก ทั้งหมดเมื่อจำนวนสมาชิกมีเหลือน้อยกว่าสิบ

(๒) เมื่อมีเหตุสมควรซึ่งนายทะเบียนเห็นว่าสหกรณ์นั้นจะอยู่ต่อไปไม่ได้

เมื่อนายทะเบียนได้มีคำสั่งให้เลิกสหกรณ์ โดยอาศัยความในข้อนี้แล้ว ภายในกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่วันที่สหกรณ์ได้รับคำสั่ง สหกรณ์จะยื่นคำร้องต่อเสนาบดีขอให้เสนาบดีสั่งเพิกถอนคำสั่งของนายทะเบียนเสียก็ได้ ถ้าเหลือสหกรณ์ได้ยื่นคำร้องต่อเสนาบดีตั้งว่ามานี้แล้ว คำสั่งให้เลิกสหกรณ์ของนายทะเบียนนั้นต้องงดไว้ จนกว่าเสนาบดี จะวินิจฉัยถึงที่สุดเห็นชอบด้วยคำสั่งนั้น

มาตรา ๒๔ ถ้าสหกรณ์ใดต้องเลิกเพราะล้มละลาย ให้ใช้บทใน พระราชบัญญัติ ล้มละลายซึ่งใช้ อยู่ใน เวลานั้นเป็นกฎหมายบังคับ

มาตรา ๒๕ ถ้าสหกรณ์ใดเล็กเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย ให้สมาชิกมีประชุมตามลักษณะที่กำหนดไว้ในกฎเสนาบดี ตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชี การเลือกผู้ชำระบัญชีต้องได้รับความเห็นชอบของนายทะเบียนด้วย

ถ้าสมาชิกมิได้พร้อมกันตั้งผู้ชำระบัญชีดังกล่าวมาข้างต้น ภายในเดือนหนึ่งตั้งแต่วันเลิกสหกรณ์ไป ให้นายทะเบียนตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นภายในบังคับแห่งบทมาตรา ๒๓ (๒)

มาตรา ๒๖ สหกรณ์ซึ่งเลิกนั้นให้ถือว่ายังคงตั้งอยู่จนกว่าผู้ชำระบัญชีจะได้รายงานต่อ นายทะเบียน ว่าได้จัดการชำระบัญชีสำเร็จแล้ว และนายทะเบียนตัดข้อสหกรณ์ออกจากทะเบียน

มาตรา ๒๗ ผู้ชำระบัญชีซึ่งตั้งขึ้นตามมาตรา ๒๕ มีหน้าที่ดังนี้

(๑) จัดการสหกรณ์ต่อไป เพื่อชำระหนี้สินและจัดทรัพย์สินของสหกรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ตามกฎเสนาบดีซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้และตามข้อบังคับ

(๒) ผู้ชำระบัญชีต้องทำดังต่อไปนี้ภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับตั้ง

(ก) ประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันและโดยวิธีอื่น ให้เจ้าหน้าที่ทราบการชำระบัญชี และให้ยื่นคำทวงหนี้ต่อผู้ชำระบัญชี

(ข) ขอดจดทะเบียน การชำระบัญชี ต่อนายทะเบียน สหกรณ์และบอกนามผู้ชำระบัญชี

(๓) ท่างบดุลยื่นต่อนายทะเบียนและที่ประชุมใหญ่ของ สหกรณ์ในเวลาเร็วที่สุดที่จะทำได้

มาตรา ๒๘ ผู้ชำระบัญชีซึ่งตั้งขึ้นตามมาตรา ๒๕ มีอำนาจ ทำการดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) เรียกประชุมสมาชิกสหกรณ์

(๒) พ้องญาแก่ห้องในคดีทั้งแพ่งและอาญา และทำ ประเด็นประนอมในเรื่องใด ๆ ในนามของสหกรณ์

(๓) ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้พิพากษาให้สหกรณ์ล้มละลาย

(๔) ขายทรัพย์สินของสหกรณ์

(๕) เรียกให้ ลูกหนี้และเจ้าหนี้ของสหกรณ์ ใช้ หนี้ชำระ เงินใช้หนี้

(๖) กระทำกิจการอย่างอื่นทุกประการที่จำเป็นเพื่อให้การ ชำระบัญชีสำเร็จไป

มาตรา ๒๕ ในการชำระบัญชีของสหกรณ์นั้น ให้จ่ายสินทรัพย์โดยลำดับก่อนหลังดังต่อไปนี้

(๑) ใช้ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ผู้ชำระบัญชีได้จ่ายยุทธรองไปในการชำระบัญชี

(๒) ชำระหนี้สินที่ค้างแก่ผู้มีได้เป็นสมาชิก

(๓) ใช้เงินซึ่งสมาชิกได้ออกยุทธรองไปในการจัดสหกรณ์

มาตรา ๓๐ สินทรัพย์ของสหกรณ์ซึ่งชำระบัญชีแล้วนั้นจะแบ่งปันให้แก่สมาชิกฤจะจัดต่อไป ประการใดตามข้อบังคับต้องเป็นสินทรัพย์เหลือจากจำหน่ายตามมาตรา ๒๕

มาตรา ๓๑ เมื่อการชำระบัญชีเสร็จแล้ว ผู้มีอรรถคดีจะฟ้องร้อง

(๑) สหกรณ์คดี

(๒) สมาชิกคนใดคนหนึ่งคดี

(๓) ผู้ชำระบัญชีคดี

ให้ฟ้องร้องได้ภายในกำหนดสองปีนับแต่วันในรายงานของผู้ชำระบัญชี ซึ่งได้ยื่นต่อนายทะเบียนขอให้ตัดชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียนตามมาตรา ๒๖

มาตรา ๓๒ ตั้งแต่วันที่ประกาศพระราชบัญญัตินี้เป็นต้นไป ผู้ใดใช้คำว่า “สหกรณ์” เป็นนามหรือส่วนหนึ่งแห่ง

นามการค้าขายหรือกิจกรรมของตน ท่านว่ามีความผิดต้อง
ระวางโทษปรับไม่เกินพันบาท

แต่ถ้ากิจการ ค้าขายหรือ กิจกรรมรายใดซึ่ง ตั้งอยู่ ก่อนวัน
ประกาศพระราชบัญญัตินี้ มีนามตั้งที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ท่าน
อนุญาตให้เวลาหนึ่งปีที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติในวรรคก่อน

มาตรา ๓๓ ให้เสนาบดีมีอำนาจออกกฎเสนาบดีกำหนด
ค่าธรรมเนียมที่จะต้องเสียในการจดทะเบียน และเพื่อจัด
การทั้งปวงให้ เป็นไป ตามความประสงค์ ของพระราชบัญญัตินี้
เมื่อกฎนั้นได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้เป็นอัน
ใช้บังคับได้

มาตรา ๓๔ ให้เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมมี
หน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม หน้า ๖๐)

ประกาศวิธีนับเวลาในราชการ

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
 ประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้
 ประกาศทราบทั่วกันว่า วิธีนับเวลาในราชการอันได้ประกาศ
 ไว้ในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๐
 พร้อมด้วยพระบรมราชาธิบายนั้น มีระเบียบนับเวลาเป็นรอบ
 ๑๒ นาฬิกา ตั้งแต่เที่ยงคืนล่วงแล้วถึงเที่ยงวันรอบหนึ่ง
 ตั้งแต่เที่ยงวันล่วงแล้วไปบรรจบเที่ยงคืนอีกรอบหนึ่ง เรียก
 ว่าก่อนเที่ยงและหลังเที่ยง มาภายหลังได้พระราชทาน
 พระบรมราชานุญาตให้ใช้วิธีนับเวลารอบ ๒๔ นาฬิกา ตั้ง
 แต่เที่ยงคืนล่วงแล้วไปบรรจบเที่ยงคืนขึ้นอีกวิธีหนึ่ง ใน
 ราชการบางทะบวงการ เช่นในราชการทหารบก ทหารเรือ
 รถไฟ และไปรษณีย์โทรเลข เป็นต้น เพราะการจดเวลา
 อย่างหลังนี้สะดวกและไม่มีช่องจะผิดพลาด บัดนี้ทรงพระ
 ราชดำริว่า วิธีกรนับเวลารอบ ๒๔ นาฬิกานั้น ก็เป็นที่
 เข้าใจแก่ประชาชนส่วนมากอยู่แล้ว สมควรให้ใช้ในราชการ
 ทั่วไปได้ เพื่อเป็นความสะดวกแก่ราชการ จึงทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้วิธีนับเวลารอบ ๒๔ นาฬิกาในกิจ

ราชการทั่วไป คือแต่เวลาเที่ยงคืนลงไปเรียกว่า ๐ นาฬิกา
กับเศษนาที จนถึง ๖๐ นาที เรียกว่า ๑ นาฬิกา และ
นับตั้งนั้นต่อไปตามลำดับจนบรรจบถึงเที่ยงคืนเป็น ๒๔ นาฬิกา

ส่วนในกิจการของประชาชน จะใช้วิธีนับเวลารอบ ๑๒
นาฬิกาอยู่ตามเดิมก็ได้ไม่ห้าม

อนึ่งทรงพระราชดำริว่า คำบอกกำหนดเวลาเป็นนาฬิกา
และคำบอกย่านระยะเวลาในรอบ ๖๐ นาทีนั้น ควรใช้คำ
ต่างกันจึงจะสะดวก เพราะฉะนั้น คำบอกย่านระยะเวลาให้
ใช้ว่า “ ชั่วโมง ” ไม่ใช่ “ ชั่วโมงนาฬิกา ” ตัวอย่างเช่น ตั้งแต่
เวลา ๘ นาฬิกา ไปจนถึง ๑๐ นาฬิกา นับเป็นระยะเวลา ๒ ชั่วโมง

ประกาศมาณวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม หน้า ๗๕)

ประกาศ

ลดอัตราค่านาฟางลอยชั้นจัตวา ตำบลหนองเสม็ด
ตำบลหนองโสน ตำบลตะกวง ท้องที่อำเภอบางพระ
จังหวัดตราด จัดเก็บเป็นนาฟางลอยชั้นเบญจ
ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๑

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราช
โองการเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศ
ให้ทราบทั่วกันว่า อัตราเงินอากรค่านาตำบลหนองเสม็ด
ตำบลหนองโสน ตำบลตะกวง ท้องที่อำเภอบางพระ จังหวัด
ตราด ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นนาฟางลอยชั้นจัตวาไร่ละ ๖๐
สตางค์นั้น บัดนี้ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า การ
ทำนาในท้องที่ ๓ ตำบลดังกล่าวแล้วได้ผลคล้ายคลึงกับตำบล
ที่ได้จัดเก็บเงินค่านาชั้นเบญจ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
ให้ลดชั้นอัตราเงินค่านาตำบลหนองเสม็ด ตำบลหนองโสน
ตำบลตะกวง ท้องที่อำเภอบางพระ จังหวัดตราด ลงจัดเก็บ
เป็นนาฟางลอยชั้นเบญจไร่ละ ๔๐ สตางค์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๑
เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

ประกาศ

ยกเลิกสิทธิอำนาจในการเก็บเงินรัชชูปการ
ของนายช่างภาคสายตะวันออกเฉียงเหนือ และตั้งให้
นายช่างด้านสายตะวันออกเฉียงเหนือแห่งกรมรถไฟหลวง
เป็นเจ้าพนักงานสำรวจและเก็บเงินรัชชูปการแก่กุลีและ
คนงานของกรมรถไฟหลวง

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ประกาศให้ทราบ
ทั่วกันว่า ตามความในประกาศกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ลงวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ ตั้งให้นายช่างภาคสาย
ตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่สำรวจและ
เก็บเงินรัชชูปการแก่กุลีและคนงานของกรมรถไฟหลวงซึ่ง
ทำงานอยู่ในเวลาสำรวจและเก็บเงิน ตั้งแต่พุทธศักราช
๒๔๗๐ เป็นต้นไป โดยอาศัยความตามพระราชบัญญัติ
เงินรัชชูปการพุทธศักราช ๒๔๖๘ แห่งมาตรา ๖ (๑) นั้น

บัดนี้นายช่างภาคสายตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็น
เจ้าพนักงานมีหน้าที่สำรวจและเก็บเงินรัชชูปการแก่กุลีและ
คนงานของกรมรถไฟหลวงแต่เดิมนั้น ได้พ้นจากหน้าที่

ราชการในภาคนี้ไปแล้ว เพราะฉะนั้น ให้ยกเลิกประกาศลงวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ นั้นเสีย และตั้งให้นายช่างด้านสายตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่สำรวจและเก็บเงินรัชชูปการแก่กุฎีและคนงาน ของกรมรถไฟหลวงซึ่งทำงานอยู่ในท้องที่ ดังแจ้งอยู่ในบัญชีข้างท้ายประกาศนี้ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๗๑ เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

สุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม หน้า ๓๘)

บัญชีตำแหน่งเจ้าพนักงานในกรมรถไฟหลวงที่กระทรวง
พระคลังมหาสมบัติตั้งไว้เป็นผู้เก็บเงินรัชชูปการแก่กุลีและ
คนงานของกรมรถไฟหลวงซึ่งทำงานอยู่ในเวลานั้น และท้อง
ที่ ๆ เก็บเงินตั้งแจ้งต่อไปนี้

ตำแหน่งเจ้าพนักงาน	ท้องที่ ๆ เก็บเงิน
นายช่างด้านสายตะวันออก เฉียงเหนือ	<u>จังหวัดนครราชสีมา</u> ๑. อำเภอเมือง ๒. อำเภอโนนวิเศษ ๓. อำเภอบัวใหญ่ <u>จังหวัดขอนแก่น</u> ๑. อำเภอพล ๒. อำเภอชนบท ๓. อำเภอพระลับ <u>จังหวัดบุรีรัมย์</u> ๑. อำเภอกัณฑ์ธารมย์ <u>จังหวัดอุบลราชธานี</u> ๑. อำเภอวารินทรศาราบ

ประกาศกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม
แผนกไปรษณีย์

ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ลงวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ ว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ กรมไปรษณีย์ โทรเลขจำหน่ายใช้ตราไปรษณียากร และ ไปรษณีย์บัตรรัชกาลที่ ๗ ซึ่งได้สร้างขึ้นใหม่ ความแจ้งอยู่ใน ประกาศแล้วนั้น

บัดนี้ การสร้างไปรษณียากรรัชกาลที่ ๗ ประเภทราคา บาทได้แล้วเสร็จอีก ๗ ชนิด มีลักษณะโดยสังเขปและ ราคาดังนี้

- (ก) ขนาดกว้าง ๒๐ มิลลิเมตร ยาว ๓๒ มิลลิเมตร
- (ข) พระบรมรูปรัชกาลที่ ๗ และลักษณะอื่น ๆ เหมือนกันทั้ง ๗ ชนิด
- (ค) ชนิดราคา ๑ บาท สีเทาที่บนน้ำเงินอ่อน
- (ง) ชนิดราคา ๒ บาท สีน้ำตาลอ่อนทับกุหลาบ
- (จ) ชนิดราคา ๓ บาท สีเทาที่บนเขียวอ่อน
- (ฉ) ชนิดราคา ๕ บาท สีเทาที่บนหัว
- (ช) ชนิดราคา ๑๐ บาท สีเมล็ดมะปรางทับสมออ่อน

(ข) ชะนิตราคา ๒๐ บาท สีสน้ำตาลแก่ทับน้ำเงินปนเขียว
(ฅ) ชะนิตราคา ๔๐ บาท สีสน้ำตาลอ่อนทับเขียวหม่น
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรมไปรษณีย์โทรเลข จำหน่ายใช้ตราไปรษณียากรเหล่านี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นไป
ประกาศมาณวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

นายพลเอก บุนนิตไชยากร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม หน้า ๔๑)

ประกาศกระทรวงการต่างประเทศ
เรื่องใช้หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี และหนังสือ
สัญญาการค้าขายและการเดินเรือระหว่างสยามกับอังกฤษ
พ.ศ. ๒๔๖๘ แก่อาณาเขตต์ของอังกฤษ รวม ๓๐ แห่ง

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศให้
ทราบทั่วกันว่า อัครราชทูตอังกฤษณกรุงเทพฯ ฯ ได้แจ้งความ
ประสงค์ของรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงอังกฤษ แก่รัฐบาล
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะให้ ใช้บทสัญญา ข้อ ๒
ข้อ ๓ และข้อ ๔ แห่งหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี และ
บทสัญญาหนังสือสัญญาการค้าขายและการเดินเรือระหว่างสยาม
กับอังกฤษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๘ แก่บรรดาอาณาเขตต์
ของอังกฤษ ดังต่อไปนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ เมษายน พระพุทธ
ศักราช ๒๔๗๑ แล้ว คือ

บาร์เบโดส Barbados

เกียนาอังกฤษ British Guiana

ฮอนดูราสอังกฤษ British Honduras

เซย์ลอน Ceylon

ไซปรัส	Cyprus
เกาะฟอล์กแลนด์	Falkland Islands
เฟเดอเรเตด มาเลย์ สเตตส	Federated Malay States
เนกรี เซมบิลัน	Negri Sembilan
ปะหัง	Palang
เปรัก	Perak
เซลังอร์	Selangor
ฟีจี	Fiji
แกมเบีย	Gambia
โกลด์ โคสต์ (รวมทั้งโตโกแลนด์ อังกฤษ)	Gold Coast
(Including British Togoland)	
เกรนาดา	Grenada
ฮ่องกง	Hongkong
จาเมกาและเมืองขึ้น	Jamaica and its dependencies
เกาะลิวาร์ด	Leeward Islands
มอลตา	Malta
มอริเชียส	Mauritius
ไนจีเรีย (รวมทั้งคาเม- รูนส์ อังกฤษ)	Nigeria (including British Cameroons)

โรดิเชีย ภาคเหนือ	Northern Rhodesia
นิอาสาลันด์	Nyasaland
เสนตุ เฮ เลนา	St. Helena
เสนตุ ลูเซีย	St. Lucia
เสนตุ วินเซนต์	St. Vincent
เซเชลลิส	Seychelles
สเตรตส์ เซตเติลเมนต์ส	Straits Settlements
อาณาเขตที่ตั้งกันยิกา	Tanganyika Territory
อันเฟเดอเรเตด มาเลย์ สเตตส์:-	Unfederated Malay

States :-

โจโฮร์	Johore
เปอรูลิส	Perlis

ฉะนั้น ตามความข้อ ๕ แห่งหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี และข้อ ๓๔ แห่งหนังสือสัญญาการค้าขายและการเดินเรือที่วานนี้ บทสัญญาอันระบุมายังต้น จึงเป็นอันใช้แก่อาณาเขตคั่นนั้น ๆ แต่วันที่แจ้งความประสงค์มานั้นแล้ว

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

ไตรทศประพันธ์

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม หน้า ๗๒)
11/10/2566

ประกาศกระทรวงการต่างประเทศ
เรื่องใช้หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี และหนังสือ
สัญญาการค้าขายและการเดินเรือระหว่างสยามกับอังกฤษ
พ.ศ. ๒๔๖๘ แก้วรัฐกะลันตัน เกด้า และ ตรังกานุ

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศให้
ทราบทั่วกันว่า อัครราชทูตอังกฤษณกรุงเพท ฯ ได้แจ้งความ
ประสงค์ของรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงอังกฤษ แก้วรัฐบาล
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในอันที่จะให้ใช้บทสัญญา
ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ แห่งหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี
และบทสัญญาหนังสือสัญญาการค้าขาย และการเดินเรือระหว่าง
สยามกับอังกฤษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๘ แก้วรัฐ กะลันตัน
(Kelantan) เกด้า (Kedah) และ ตรังกานุ (Trengganu)
๓ รัฐนี้ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๑ แล้ว
ฉะนุน ตามความข้อ ๕ แห่งหนังสือสัญญาทางพระราช
ไมตรี และข้อ ๓๔ แห่งหนังสือสัญญาการค้าขายและการเดิน
เรือที่วัน บทสัญญาอันระบุมายังต้น จึงเป็นอันใช้แก้วรัฐ
ทั้ง ๓ นั้น เมื่อวันที่แจ้งความประสงค์มานั้นแล้ว

ประกาศมาเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๑
ไทรทศประพันธ์

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

(มขฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉ ฉฉ ฉฉ ฉฉ ฉฉ ฉฉ ฉฉ ฉฉ ฉฉ ฉฉ)
117/10/2368

ประกาศกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม
อนุญาตให้ เรือกำปั่นในเวลาที่อยู่ในน่านน้ำสยาม
ใช้เครื่องวิทยุโทรเลข ส่งคำติดต่อกับสถานี
ฝั่งทะเลเกาะสีชังและสถานีบนบกกรุงเทพฯ ฯ

เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ได้รับพระ
ราชทานพระบรมราชานุญาตให้ประกาศโดยอำนาจในพระราช
บัญญัติวิทยุโทรเลขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๔ ให้ทราบ
ทั่วกันว่า

เรือกำปั่นทุกลำในเวลาที่อยู่ในน่านน้ำสยาม เมื่อได้ร้อง
ขอและรับอนุญาตมีเวลาเป็นกำหนดจากกรมไปรษณีย์โทรเลข
และเมื่อได้ปฏิบัติการตามข้อบังคับของกรมไปรษณีย์โทรเลข
แล้ว ให้ใช้เครื่องวิทยุโทรเลขในเรื่องนั้น ๆ ส่งคำติดต่อกับ
สถานีฝั่งทะเลเกาะสีชังและสถานีบนบกกรุงเทพฯ ฯ ได้ การ
ใช้วิทยุโทรเลขเช่นว่านี้ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อ
บังคับทั้งปวงอันว่าด้วยการใช้วิทยุโทรเลขทุกประการ

ประกาศมาณวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

นายพลเอก บุนนาคไชยากร

เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น
เพื่อสร้างทางหลวงของมณฑล จากสถานบ้านน้อยถึง
หน้าท่าว่าการอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มณฑลราชบุรี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้
ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการ มณฑลราชบุรี เห็นสมควร
สร้างทางเค็รซึ่งมีอยู่เดิม ตั้งแต่สถานบ้านน้อยถึงหน้าท่าว่าการ
อำเภอเขาย้อยในจังหวัดเพชรบุรี มณฑลราชบุรี ขึ้นเป็นทาง
หลวงของมณฑล เพื่อประโยชน์แห่งสาธารณชน เสนาบดี
กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมเห็นชอบ นำความขึ้นกราบ
บังคมทูลพระกรุณา พระราชทานพระบรมราชานุมัติแล้ว จึง
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศ พระราชกฤษฎีกาไว้
มีข้อความดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ ให้มีกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์
อย่างอื่น ซึ่งระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ เพื่อการ
สร้างทางหลวงของมณฑลจากสถานบ้านน้อยถึงหน้าท่าว่าการ
อำเภอเขาย้อยในจังหวัดเพชรบุรี มณฑลราชบุรี

มาตรา ๒ ให้

อำมาตย์เอก พระยาสุรพันธ์เสนี ผู้ว่าราชการจังหวัด
เพชรบุรี ๑

รองอำมาตย์เอก หลวงจมาพยุหรัักษ์ เจ้าพนักงาน
ทะเบียนที่ดิน จังหวัดเพชรบุรี ๑

รองอำมาตย์เอก หม่อมหลวงจิว สนิทวงศ์ ณอยุธยา
นายช่างทางผู้ช่วยกรมทาง ๑

เป็นกรรมการตามมาตรา ๑

มาตรา ๓ วิธีการจัดซื้อที่ดินนั้นให้ปฏิบัติตามพระราช
บัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔
ส่วนที่ ๒ โดยอนุโลม

มาตรา ๔ ให้ถือว่าบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้เป็นส่วน
หนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

ประกาศมาณวันที่ ๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๐ มิถุนายน หน้า ๘๘)

๗๗

ประกาศ

พระราชทานนามหอธรรมสังเวช กับหออุเทศทักษิณา

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามที่ได้โปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงวังบูรณะตึก ๒ หลังที่ถนนเขื่อนชั้นชนิเวศน์ ด้านตะวันตก ริมประตูศรีสุนทร ในพระบรมมหาราชวัง เพื่อสำหรับราชการ บัดนี้การสำเร็จแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ถือนาม หอธรรมสังเวช จากสถานเดิม มาขนานนามตึกที่บูรณะใหม่ หลังเหนือว่า “หอธรรมสังเวช” หลังใต้ว่า “หออุเทศทักษิณา”

กระทรวงวัง

ประกาศมาณวันที่ ๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

เจ้าพระยาวรวงศ์

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๐ มิถุนายน หน้า ๕๒)

ประกาศกรมสาธารณสุข
เพิ่มเติมชนิดยาเสพติดให้โทษซึ่งต้องใช้ใน
พ.ศ. ๒๔๗๑

ด้วยตามประกาศ กรมสาธารณสุข ลงวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๐ กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษซึ่งจะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๗๑ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๔๖๕ แล้วนั้น บัดนี้ ^{ซึ่งยังไม่} บัดนี้ มีผู้ยื่นคำร้องขออนุญาตให้ยาเสพติดให้โทษใน พ.ศ. ๒๔๗๑ เพิ่มเติมอีก ๓ ชนิด คือ

๑. Dicodide	๑๐ กรัม
๒. Dilaudide	๑๐ กรัม
๓. Benzoyl Morphine	๑๐ กรัม

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระโกษาธิบดี

เซ็นแทนอธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๓ มิถุนายน หน้า ๘๘)

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษเพิ่มเติม

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยขอประกาศให้ทราบทั่วกันด้วย
ว่า ดีโคไดด์ (Dicodide) ดีเลาไดด์ (Dilaudide) และเบนโซ
อิลมอร์ฟีน (Benzoyl Morphine) เป็นยาที่ทำมาจากฝิ่น
(derivatives of opium) ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษ อัน
ต้องห้ามตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ และอาศัยอำนาจที่ได้ให้ไว้ใน
มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ให้เพิ่ม
ชื่อยา ซึ่งกล่าวข้างบนนี้ เข้าในประเภท ก. ห้ามกฏเสนาบดี
สำหรับยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ และ
ให้ผู้ถือใบอนุญาตประเภทต่างๆ มียาได้ในปีหนึ่ง มีกำหนด
จำนวนดังต่อไปนี้

ประเภท ก. นักปรุงยาประกาศนียบัตร

ดีโคไดด์ (Dicodide) ๑๐ กรัม

ดีเลาไดด์ (Dilaudide) ๑๐ กรัม

เบนโซอิลมอร์ฟีน (Benzoyl Morphine) ๑๐ กรัม

ประเภท ข. นักปรุงยาไม่มีประกาศนียบัตร

ดีโคไดด์ (Dicodide) ๕ กรัม

ดีเลาไดด์ (Dilaudide) ๕ กรัม

เบนโซอิลมอร์ฟีน (Benzoyl Morphine) ๕ กรัม

ประเภท ค. แพทย์ประกาศนียบัตร

ดีโคไดด์ (Dicodide) ๕ กรัม

ดีเลาไดด์ (Dilaudide) ๕ กรัม

เบนโซอิลมอร์ฟีน (Benzoyl Morphine) ๕ กรัม

ประเภท ง. แพทย์ไม่มีประกาศนียบัตร

ดีโคไดด์ (Dicodide) ๓ กรัม

ดีเลาไดด์ (Dilaudide) ๓ กรัม

เบนโซอิลมอร์ฟีน (Benzoyl Morphine) ๓ กรัม

ทดลองวิทยาศาสตร์

ดีโคไดด์ (Dicodide) ๑๐ กรัม

ดีเลาไดด์ (Dilaudide) ๑๐ กรัม

เบนโซอิลมอร์ฟีน (Benzoyl Morphine) ๑๐ กรัม

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๗ มิถุนายน หน้า ๘๘)

ประกาศ

ผ่อนผันงดการเก็บเงินรัชชูปการ พ.ศ. ๒๔๗๑
แก่ชายฉกรรจ์ที่ถูกเพลิงไหม้บ้านเรือนและทรัพย์สินสมบัติ
ในหมู่บ้านที่ ๑,๕,๗, ตำบลครสวาย อำเภอยุหตุ
จังหวัดอุบลราชธานี

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติประกาศให้ทราบทั่ว
กันว่า ตามความในมาตรา ๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติเงิน
รัชชูปการ พ.ศ. ๒๔๖๘ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหา
สมบัติมีอำนาจผ่อนผันงดการเก็บเงินรัชชูปการไว้ ในบางปีเป็น
พิเศษได้นั้น

บัดนี้ สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครราชสีมาไปบอกมาว่า
เกิดเพลิงไหม้บ้านเรือนและทรัพย์สินสมบัติของราษฎรในหมู่บ้าน
ที่ ๑,๕,๗, ตำบลครสวาย ที่อำเภออุหตุ จังหวัดอุบลราชธานี
รวม ๔๕ หลังคาเรือน ยุงเข้า ๒๕ ยุง เข้าและบ้านเรือนทรัพย์สิน
สมบัติเสียหายไปประมาณ ๔,๑๘๐ บาท ๕๐ สตางค์ ชาย
ฉกรรจ์ที่ถูกเพลิงไหม้บ้านเรือนและทรัพย์สินสมบัติเป็นผู้ที่อดคัด
ขาดสนได้รับความเดือดร้อน

จึงให้จัดการเก็บเงินรัฐชู้การ พ.ศ. ๒๔๗๑ แก่ชายฉกรรจ์
ที่ถูกต้องใหม่บ้านเรือนและทรัพย์สินในหมู่บ้านที่ ๑,๕,๗,
ตำบลครสายทองที่อำเภอขุขันธ์ จังหวัดอุบลราชธานี ๔๕ คน
เพื่อบັນเทาความเดือดร้อนไว้ พ.ศ. หนึ่ง

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

ศกโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๗ มิถุนายน หน้า ๑๐๑)

ประกาศกระทรวงการต่างประเทศ

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า อาศัยความในมาตรา ๒ แห่งสัญญาสากลไประณีย์ซึ่งได้ลงนามกันที่กรุงสต็อกโฮล์ม เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๒๔ ประธานาธิบดีประเทศสวีตเซอร์แลนด์ มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๒๘ มายังกระทรวงการต่างประเทศว่า รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรอัสตานีสถาน ได้มีหนังสือลงวันที่ ๘ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๒๘ แจ้งแก่รัฐบาลสวีตส์ว่า รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรนั้นเข้าด้วยในสัญญาสากลไประณีย์ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นไป

วังสราญรมย์

ประกาศมาณวันที่ ๘ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

ไตรทศประพันธ์

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ วันที่ ๑๑ มิถุนายน หน้า ๕๖๕)

ประกาศ

ผ่อนผันงดการเก็บเงินรัชชูปการ

พระพุทธศักราช ๒๔๗๑ แก่ชายฉกรรจ์ที่ถูก
เพลิงไหม้บ้านเรือนและทรัพย์สินในตำบลจัวก่าย
ท้องที่อำเภอวานรนิวาส
จังหวัดสกลนคร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติประกาศให้ทราบทั่ว
กันว่า ตามความในมาตรา ๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติเงิน
รัชศักราช รัชชูปการ พุท๒๔๖๘ ให้เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติมีอำนาจผ่อนผันงดการเก็บเงินรัชชูปการ
ไว้ในบางปีเป็นพิเศษได้นั้น

บัดนี้ สมุหเทศาภิบาลมณฑลอุดรมีใบบอกมาว่า เกิด
เพลิงไหม้บ้านเรือนราษฎร ตำบลจัวก่าย ท้องที่อำเภอวานร
นิวาส จังหวัดสกลนคร รวม ๕ หลัง ทรัพย์สินสมบัติและเข้า
ถูกเพลิงไหม้เสียหายไป ประมาณราคา ๓๔๘ บาท ชาย
ฉกรรจ์เหล่านี้ได้รับความเดือดร้อนโดยปราศจากเคหะสถาน
และทรัพย์สิน กงเหลือแต่เครื่องนุ่งห่มติดตัว

๘๕

จึงให้จัดการเก็บเงินรัฐชูปการ พุทธศักราช ๒๔๗๑
แก่ชายฉกรรจ์ที่ถูกเพลิงไหม้บ้านเรือน และทรัพย์สินใน
ตำบลชั่วคราว ที่ตั้งที่อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
รวม ๖ คนไว้ พ.ศ. หนึ่ง

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑ กรกฎาคม หน้า ๑๐๕)

ประกาศกระทรวงธรรมการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
สำหรับตำบลอุโลกสีห์หมื่น ซึ่งแยกมาจากตำบลพระแท่น
อำเภอท่ามะกา จังหวัดราชบุรี

มณฑลราชบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้แยก
หมู่บ้านในตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดราชบุรี
ตั้งขึ้นเป็นอีกตำบลหนึ่ง เรียกว่า “ตำบลอุโลกสีห์หมื่น”
ซึ่งอยู่ท้องที่อำเภอเดียวกัน ตำบลพระแท่นได้ประกาศ
ให้ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่
วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ แล้ว เหตุฉะนั้นจึงประกาศ
ยืนยันความนี้ว่า ตำบลอุโลกสีห์หมื่น ซึ่งแยกมาจากตำบล
พระแท่น เป็นอันได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถม
ศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ชานันีวัต มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี

ประกาศกระทรวงธรรมการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
เพิ่มเติมในท้องที่มณฑลปราจีนบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ เพิ่ม
ขึ้นในท้องที่มณฑลปราจีนบุรี อีก ๑ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่ม
เต็มขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๑
ธานินทร์ มหาอำมาตย์เอก
เสนาบดี

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ปราจีนบุรี	ชลบุรี	บางละมุง	เกาะล้าน

ประกาศ

กำหนดห้ามใช้เครื่องมือและอนุญาตให้ใช้เครื่องมือ
บางอย่างจับสัตว์น้ำในบึงบอระเพ็ดและทางน้ำที่ติดต่อกับ

ด้วยตามความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติอากรกำน้ำ
ศก ๑๒๐ (พ.ศ. ๒๔๔๔) ให้เสนาบดีที่มีอำนาจที่จะห้ามมิให้
ใช้เครื่องมืออย่างหนึ่งอย่างใดในที่แห่งหนึ่งแห่งใดได้นั้น

บัดนี้ กระทรวงเกษตรราชการชี้แจงมาว่า ได้กำหนดที่บึง
บอระเพ็ดและสาขาซึ่งอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์เป็นที่บำรุงรักษา
พืชพันธุ์สัตว์น้ำ และได้ให้จัดการก่อสร้างทำนบและประตูละ
บายน้ำอยู่แล้ว ขอให้ประกาศห้ามมิให้ผู้นั่งผู้ใดทำการ
จับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือบางอย่างในเขตต้นนี้ เพราะฉะนั้น
จึงประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ภายในบึงบอระเพ็ดและท้องที่
บางแห่งอันต่อเนื่องกับบึงบอระเพ็ด ตามที่ได้ระบุเขตไว้ ใน
ประกาศนี้ ห้ามมิให้ผู้นั่งผู้ใดใช้เครื่องมืออย่างหนึ่งอย่างใด
ลงกระทำการจับสัตว์น้ำตั้งแต่วันลงในประกาศนี้เป็นต้นไป
เว้นแต่เครื่องมือบางอย่างซึ่งได้ระบุชื่อและจำแนกไว้ในข้อ ๔
แห่งประกาศนี้ จึงอนุญาตให้ใช้กระทำการจับสัตว์น้ำได้

ข้อ ๑ เขตต์ที่ได้กำหนดไว้เป็นที่บำรุงรักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำตามประกาศนี้ คือ

ก. ด้านทิศตะวันตก ถือตามเขตต์ทางรถไฟสายเหนือ ตรงหลักกิโลเมตรที่ ๑๕๘ ในท้องที่อำเภอปากน้ำโพเป็นเขตต์และเริ่มต้นจากนั้นเลียบตามเขตต์ทางรถไฟขึ้นไปทางทิศเหนือถึงสถานีคลองบางปลากด ตรงหลักกิโลเมตรที่ ๑๘๑ ในท้องที่อำเภอชุมแสง

ข. ด้านทิศเหนือ จากหลักกิโลเมตรที่ ๑๘๑ ในท้องที่อำเภอชุมแสง ตรงไปทางทิศตะวันออก ผ่านบ้านขอม บ้านไผ่ขวาง ผ่านบ้านดงจันทน์ ตรงไปอีกประมาณ ๘๘ เส้น สุดเขตต์ของทิศเหนือในเขตต์ท้องที่บ้านหนองรังนก อำเภอท่าตะโก

ค. ด้านทิศตะวันออก ต่อจากเขตต์ทิศเหนือบ้านหนองรังนก หักมุมตัดลงทางทิศใต้ ผ่านบ้านสายลำโพง บ้านเนินตาลเสี้ยน ป่าไม้เบญจพรรณ บ้านเขาพะนมรอก บ้านเขาน้อย วัดท่าตะโก ถึงวัดหัวถนน ในท้องที่อำเภอท่าตะโก

ง. ด้านทิศใต้ จากวัดหัวถนนในท้องที่อำเภอท่าตะโก ตัดไปทางทิศตะวันตก ผ่านบ้านสีกก บ้านหนองทราย บ้าน

พระนอน บ้านหัวดง บ้านไร่ บ้านป่าแดง บ้านดงมะเกลือ
บรรจบรอบที่สะพานไม้ของทางรถไฟ ตรงหลักกิโลเมตร
ที่ ๑๕๘ ในห้องที่อำเภอปากน้ำโพ

ข้อ ๒ ก. ในลำคลองบางปลากด คลองบอระเพ็ด คลอง
ห้วยชัน หรือลำรางห้วยชันที่อยู่นอกเขตต์อันระบุน้ำไว้ในข้อ ๑
ซึ่งอยู่ในระวางทางรถไฟกับลำน้ำน่าน

ข. ในลำรางบางไฟ หรือลำรางหนองหูช้างที่อยู่นอกเขตต์
อันระบุน้ำไว้ในข้อ ๑ ซึ่งอยู่ในระวางทางรถไฟกับลำน้ำเจ้าพระยา

ค. ในลำน้ำน่าน แต่ปากคลองบางปลากด คลองบอระเพ็ด
คลองห้วยชัน หรือลำรางห้วยชันไปทางทิศเหนือ ๑๐๐ วา
ไปทางทิศใต้ ๑๐๐ วา ทิศตะวันตกจดฝั่ง

ฆ. ในลำน้ำเจ้าพระยา แต่ปากลำรางบางไฟ หรือลำราง
หนองหูช้างไปทางทิศเหนือ ๑๐๐ วา ไปทางทิศใต้ ๑๐๐ วา
ทิศตะวันตกจดฝั่ง

ข้อ ๓ ในลำน้ำน่านและในลำน้ำเจ้าพระยา ซึ่งอยู่นอก
เขตต์ตามที่ได้กล่าวไว้ในข้อ ๒ หมายอักษร ก. และ ฆ. คือ
(๑) ในระวางทางใต้ของคลองบางปลากด กับทางเหนือ
ของคลองบอระเพ็ด (๒) ในระวางทางใต้ของคลองบอระเพ็ด
กับทางเหนือของคลองห้วยชันหรือลำรางห้วยชัน (๓) ใน

ระวางทางใต้ของคลองห้วยชันหรือลำรางห้วยชัน กับทาง
เหนือของลำรางบางไผ่หรือลำรางหนองหู่ข้าง

ข้อ ๔ ภายในเขตต์ดังที่ได้กำหนดไว้ในข้อ ๑ และ ๒
ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดทำการจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมืออย่างหนึ่ง
อย่างใด เว้นแต่บุคคลซึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ในเขตต์ที่ห้าม
หรือใกล้เขตต์ที่ห้าม อนุญาตให้กระทำการจับสัตว์น้ำเลี้ยง
ครอบครัวด้วยเครื่องมือเบ็ดสายและเบ็ดทรงไตครัวเรือนหนึ่ง
เพียงสายเดียว (เบ็ดสาย คือ เบ็ดตัวเดียวมีสายประกอบ
ไม่มีคัน เบ็ดทรง คือ เบ็ดตัวเดียวมีสายและคันประกอบ)
ส่วนภายในเขตต์ที่ได้กล่าวไว้ในข้อ ๓ ก็ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใด
ทำการจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมืออย่างหนึ่งอย่างใด เว้นแต่
เครื่องมือที่เคลื่อนที่ได้และการจับสัตว์น้ำกระทำได้โดยแรง
บุคคลคนเดียว จึงอนุญาต

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

ประกาศกระทรวงธรรมการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
เพิ่มเติมในท้องที่มณฑลภูเก็ต

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ เพิ่ม
ขึ้นในท้องที่มณฑลภูเก็ตอีก ๑ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติม
ขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตาม
ท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ธานีวัต มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ภูเก็ต	ตรัง	ทับเที่ยง	นาชุมเห็ด

พระราชบัญญัติ

ปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุอันลามก

พุทธศักราช ๒๔๗๑

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริว่า กฎหมายปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุอันลามกซึ่งใช้อยู่ในเวลานี้ สมควรจะมีบทบัญญัติเพิ่มเติมขึ้นอีก

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยบทมาตราดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุอันลามก พุทธศักราช ๒๔๗๑”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ผู้ใด เพื่อประโยชน์หรือในทางค้าขาย จำย แจกหรือแสดงอวดแก่สาธารณชน บังอาจทำ ทำให้มีขึ้น มีไว้ในครอบครอง นำหรือส่งเข้ามาจากต่างประเทศ ส่งออก

ไปนอกประเทศ พาไป ทำให้แพร่หลาย ให้ยืม หรือยัง
 ผู้นั้นให้นำหรือส่งเข้ามาจากต่างประเทศ ส่งออกไปนอก
 ประเทศ หรือพาไป ซึ่งหนังสืออันบุคคลแต่งขึ้น ภาพเขียน
 ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์อื่น ๆ รูปภาพ ภาพโฆษณา
 เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ หีบหมาก หรือวัตถุอันลามก
 อย่างอื่นก็ดี หรือประกอบกิจกรรม หรือมีส่วนในกิจกรรมเกี่ยว
 แก้วัตถุหรือสิ่งอันลามกดังกล่าวแล้ว จะในทางสาธารณหรือ
 ในส่วนเอกชนก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษตาม
 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ แห่งกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๔ ผู้ใด เพื่อจะช่วยในการทำให้แพร่หลายหรือ
 ช่วยในการค้าวัตถุอันลามกดังระบุไว้ในมาตราก่อน บังอาจ
 ประกาศโฆษณาหรือทำให้ทราบทั่วกันไปว่ามีบุคคลทำให้แพร่
 หลายหรือทำการค้าขายซึ่งวัตถุเช่นว่านก็ดี หรือประกาศ
 โฆษณาหรือทำให้ทราบทั่วกันไป โดยตรงหรือโดยทางอ้อมก็ดี
 ว่าบุคคลอาจหาวัตถุอันลามกดังกล่าวนั้นได้โดยวิธีใด ฉะนั้น
 ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตราก่อน

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
 เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศ

ใช้พระราชบัญญัติสุขาภิบาล ตำบลหาดใหญ่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมให้
ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามความในพระราชบัญญัติจัดการ
สุขาภิบาลตามหัวเมือง รัตนโกสินทรศก ๑๒๗ มาตรา ๒
มีความว่า ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้
ใช้พระราชบัญญัตินี้ในตำบลใดหรือเมืองใด เมื่อใด จะได้
ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา และในท้องที่ ๆ จะใช้
พระราชบัญญัตินี้ด้วยเป็นสำคัญ นั้น

บัดนี้ สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลนครศรีธรรม
ราชมีใบบอกเข้ามาว่า ที่ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา เป็นตลาดที่ประชุมชน มีบ้านเรือนราษฎร
ตั้งอยู่เป็นปึกแผ่นทั้งเป็นที่ชุมทางรถไฟมีการค้าขายเจริญ
มาก ยังขาดการบำรุงรักษา สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการ
มณฑลนครศรีธรรมราชจึงได้เชิญหัวหน้าพ่อค้าราษฎรประชุม
ชี้แจงถึงประโยชน์ของการจัดการสุขาภิบาลในตำบลหาดใหญ่
พวกพ่อค้าหัวหน้ราษฎรเห็นชอบพร้อมกันว่า ควรจะจัดการ

สุขาภิบาลขึ้นตามพระราชบัญญัติเพื่อให้บังเกิดความสุขสำราญแก่ราษฎรในท้องถิ่นนั้นสืบไป

การที่จะจัดสุขาภิบาลตำบลหาดใหญ่นี้ มีกำหนดเขตต์คือ

ก. ด้านเหนือ จากหลักเขตต์หมายเลขที่ ๑ เป็นเสาคอนกรีตตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของคลองอุตะเถา ห่างจากฝั่งตะวันตกของถนนไปสถานีอุตะเถา ๑๓๕ เมตร เป็นเส้นตรงไปจดหลักเขตต์หมายเลขที่ ๒ บนฟากตะวันออกของถนนเข้าวัดใหม่ (วัดโคกเสม็ดชุน) วัดจากสามแยกถนนเข้าวัดใหม่ไปทิศเหนือ ๔๐๐ เมตร

จากหลักเขตต์ที่ ๒ เป็นเส้นตรงไปจดหลักเขตต์หมายเลขที่ ๓ บนฟากตะวันออกของถนนดิตรวิ์ด้านตะวันตกของบ้านซ่ง นายเจ๊กซี่ ครอบครองอยู่เดี๋ยวนี้ วัดจากมุมตะวันตกเฉียงใต้ของบ้านไปทิศเหนือ ๑๑๐ เมตร

จากหลักเขตต์ที่ ๓ ขนานและห่างจากฟากเหนือของถนนไปเมืองสงขลาไปทิศเหนือ ๑๐๐ เมตร ไปจดหลักเขตต์หมายเลขที่ ๔ บนฟากตะวันตกของถนนซอย ห่างจากหลักเขตต์ที่ ๓ ไปทิศตะวันออก ๖๑๐ เมตร

ข. ด้านตะวันออก จากหลักเขตต์ที่ ๔ เลียบตามฟากตะวันตกของถนนซอยนี้และต่อเป็นเส้นตรงไปจดหลักเขตต์หมายเลขที่ ๕ บนฝั่งตะวันตกของคลองเตย

จากหลักเขตต์ที่ ๕ เลียบตามฝั่งตะวันตกของคลองเตย
ไปทิศใต้จดหลักเขตต์หมายเลขที่ ๖ เป็นเสาคอนกรีตบนฝั่ง
คลองนี้ห่างจากฝั่งใต้ของถนนไปคลองเขื่อน ไปทิศใต้
๕๐ เมตร

ค. ด้านใต้ จากหลักเขตต์ที่ ๖ ขนานและห่างจากปากใต้
ของถนนไปคลองเขื่อนไปทิศใต้ ๕๐ เมตร ไปทิศตะวันตก
ตรงไปจดหลักเขตต์หมายเลขที่ ๗ บนฝั่งตะวันออกของคลอง
อู่ตะเภา

ข. ด้านตะวันตก จากหลักเขตต์ที่ ๗ เลียบตามฝั่ง
ตะวันออกของคลองอู่ตะเภาไปจดหลักเขตต์หมายเลขที่ ๑

ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงพระราชดำริเห็น
ชอบด้วย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระ
ราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดการสุขาภิบาลในตำบลหาด
ใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้ตามความประสงค์
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเงิน
ค่าภาษีโรงเรือนที่เก็บได้ในเขตต์สุขาภิบาล ให้เป็นผล
ประโยชน์สำหรับจ่ายใช้บำรุงในการสุขาภิบาลท้องที่หาดใหญ่
ตามพระราชบัญญัติ

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม หน้า ๑๑๗)

ประกาศเก็บเงินภาษีโรงเรือนในเขตเทศบาล
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย รับพระบรมราชโองการ
ใส่เกล้าใส่กระหม่อมให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามที่ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศใช้พระราช
บัญญัติจัดการสุขาภิบาลหัวเมือง รัตนโกสินทรศก ๑๒๗
ฉะเพาะในเขตต์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด
สงขลา มีเขตต์กำหนดไว้ในประกาศใช้พระราชบัญญัติแล้ว
นั้น บัดนี้ได้รับบอก สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการ
มณฑลนครศรีธรรมราช ว่าได้ประชุมกรรมการสุขาภิบาลเห็น
พร้อมกันว่า เงินค่าภาษีโรงเรือนซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
โปรดกระหม่อมพระราชทานสำหรับบำรุงการสุขาภิบาลนั้น
ควรเก็บในอัตราดังต่อไปนี้

๑. ตึก เรือน โรง ร้าน ห้องแถว เรือ แพ ที่ให้เช่า
เก็บตามอัตราค่าเช่า ๑๒ ซัก ๑ ต่อปี

๒. ตึก เรือน โรง ร้าน ห้องแถว เรือ แพ ที่ไม่ได้
ให้เช่า เก็บเทียบตามอัตราค่าเช่า ๑๒ ซัก ๑ ต่อปี ถ้าเป็น
การโต้เถียงกันจะเทียบตามราคาค่าเช่าไม่ได้ ให้กรรมการ

สภาภิบาลมีอำนาจกำหนดราคาคอนดูมิทึมเก็บตามอัตรา ๑๒๕๖ ๑
ต่อปี

ทรงพระราชดำริเห็นชอบด้วยแล้ว จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศเก็บเงินภาษีโรงเรือนใน
เขตต์ สภาภิบาลนั้นไว้สำหรับใช้จ่ายบำรุงการสภาภิบาล ตาม
อัตราที่กล่าวแล้ว ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม หน้า ๑๒๐)

พระราชบัญญัติจังกอบ
 ในเขตต์จัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก
 พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ สั่งว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริว่าสมควรจะจัดหาเงินสำหรับบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก ตามความมุ่งหมายแห่งพระราชบัญญัติการจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก พุทธศักราช ๒๔๖๕

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยบหมตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติจังกอบในเขตต์จัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาที่ดินและโรงเรือนภายในเขตต์ซึ่งระบุไว้ในพระราชบัญญัติการจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก

พุทธศักราช ๒๔๖๕ นั้น ให้เสียบจังกอบเป็นรายปีตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ เพื่อการเก็บจังกอบตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สภาจัดบำรุงสถานที่ขายทะเลทิศตะวันตก (ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่าสภา) จัดประเภทที่ดินในเขตซึ่งได้กล่าวแล้วเป็น ๓ ประเภทคือ ประเภท ก. ประเภท ข. ประเภท ค. ตามมากและน้อยแห่งความสะดวกอันสภาได้จัดใหม่ขึ้นแล้ว และให้มีแผนที่แสดงประเภทที่ดินนั้น ๆ ไว้ ณ สำนักงานของสภา

มาตรา ๕ จังกอบที่ดินมีอัตราดังต่อไปนี้

ประเภท ก. ไร่ละสองบาทต่อปี

ประเภท ข. ไร่ละหนึ่งบาทต่อปี

ประเภท ค. ไร่ละห้าสิบสตางค์ต่อปี

มาตรา ๖ ในการคำนวณที่ดินเพื่อกำหนดจังกอบนั้น ท่านว่าเศษของไร่มีจำนวนสองร้อยตารางวาหรือต่ำลงมา ให้คิดเป็นครึ่งไร่ เศษเกินกว่าสองร้อยตารางวา ให้คิดเป็นหนึ่งไร่

มาตรา ๗ ที่ดินแปลงใดได้มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินแล้ว ท่านว่าให้ถือเนื้อที่ในหนังสือสำคัญนั้นเป็นหลักฐานในเบื้องต้นสำหรับกรคำนวณจังกอบ

มาตรา ๘ ที่ดินแปลงใดยังไม่มีหนังสือสำคัญ ให้สภา
จัดการรังวัด

มาตรา ๙ สภามีอำนาจเปลี่ยนประเภทที่ดินเป็นครั้งคราว
ตามความเปลี่ยนแปลงเป็นมากและน้อยแห่งความสะดวกอันสภา
ได้จัดใหม่ขึ้นแล้ว

มาตรา ๑๐ จังกอบโรงเรือนนั้น ท่านให้คิดตามประเภท
ที่ดินซึ่งปลูกสร้างโรงเรือนนั้น ๆ กำหนดตามพื้นที่ซึ่งหลังคา
และชายคาคลุมถึงดังต่อไปนี้

ประเภท ก. ห้าตารางคืบต่อหนึ่งตารางเมตรต่อปี

ประเภท ข. สามตารางคืบต่อหนึ่งตารางเมตรต่อปี

ประเภท ค. สองตารางคืบต่อหนึ่งตารางเมตรต่อปี

แต่โรงเรือนซึ่งคลุมเนื้อที่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตร ให้
ยกเว้นจังกอบ

มาตรา ๑๑ ที่ดินและโรงเรือนซึ่งระบุต่อไปนี้ ให้ยกเว้น
จังกอบ คือ

ก. ที่ดินและโรงเรือนซึ่งใช้เป็นบุชณีย์สถาน

ข. กุฎีพระสงฆ์

ค. โรงเรียนรัฐบาลและประชาบาล

ฅ. โรงพยาบาลของรัฐบาล

ง. สำนักงานของรัฐบาล

มาตรา ๑๒ ให้สภามีอำนาจดักเก็บจังกอบที่ดิน และ
โรงเรือนซึ่งสภาเห็นว่ามีราคาไม่สมควรที่จะเสียจังกอบ

มาตรา ๑๓ ในการสำรวจเก็บจังกอบตามพระราชบัญญัติ
นี้ ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งสภาได้แต่งตั้งนั้นมีสิทธิเข้าไปในที่ดินหรือ
โรงเรือนในเขตที่เก็บจังกอบได้ในเวลากลางวัน แต่ต้อง
แจ้งความให้เจ้าของหรือผู้ที่อยู่ในที่นั้น ทราบล่วงหน้า ตาม
สมควร

มาตรา ๑๔ ให้สภาทำบัญชีรายนามเจ้าของพร้อมทั้ง
รายการบอกประเภทที่ดินกับจำนวนเงินที่จะต้องเสียจังกอบ
ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้แสดงบัญชีนี้เปิดเผยไว้
ณสำนักงานของสภา

มาตรา ๑๕ ให้สภาส่งค่าแจ้งความไปยังเจ้าของที่ดินและ
หรือโรงเรือนทุกรายให้ทราบจำนวนเงินจังกอบที่จะต้องเสีย
ตามพระราชบัญญัตินี้

ตามมาตรา ๑๖ ท่านให้ถือว่าสำนักที่อยู่ของเจ้าของอยู่ใน
ที่ดินนั้น ๆ นอกจากเจ้าของจะได้มาจดทะเบียนบอกสำนัก
ที่อยู่ของตนเป็นอย่างอื่นไว้ ณ สำนักงานของสภา

มาตรา ๑๖ จังกอบตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องเสีย
ภายในกำหนดวันที่ ๑ เดือนตุลาคม ทุก ๆ ปี

จึงขอขมกราบถวายบังคมทูลพระกรุณาแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ให้สภามีหนังสือแจ้งความไปยังเจ้าของว่า ถ้าไม่ชำระให้เสร็จ
 ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้รับคำแจ้งความนั้น สภาก็จะ
 จัดการฟ้องต่อศาล เมื่อพ้นกำหนดนั้นแล้ว ถ้าเจ้าของยัง
 ไม่ชำระเงินจึงให้สภาฟ้องต่อศาลได้

มาตรา ๑๗ ให้สภามีอำนาจออกกฎข้อบังคับเพื่อปฏิบัติ
 การตามพระราชบัญญัตินี้ กฎข้อบังคับนั้นเมื่อได้ประกาศ
 ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้เป็นอันใช้บังคับได้

ประกาศมาณวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
 เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๕ สิงหาคม หน้า ๑๒๒)

พระราชบัญญัติเพิ่มเติมวิธีพิจารณาความอาชญา

พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า โดยที่ทรงพระราชดำริว่า สมควรจะให้ นายตำรวจภูธรชั้นสัญญาบัตรมีอำนาจบางอย่างในการไต่สวนชั้นต้น เพื่อยังความสะดวกให้มากยิ่งขึ้นในการปราบปรามการกระทำผิดทางอาชญา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยชอบด้วยตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติเพิ่มเติมวิธีพิจารณาความอาชญา พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ เมื่อมีเหตุเป็นที่เห็นว่าได้เกิดการกระทำผิดทางอาชญา นอกจากความผิดฐานลหุโทษในที่ซึ่งกรมการอำเภอไม่อยู่และไม่อาจไปถึงได้โดยพลันไซ้ ให้ นายตำรวจภูธร

ซึ่งมียศตั้งแต่ นายร้อยตำรวจขึ้นไป มีอำนาจกระทำการไต่สวนชั้นต้นได้ และเพื่อการนั้นให้มีอำนาจยึดวัตถุพยาน และออกหมายเรียกคนมาสาบานให้การเป็นพยาน ทั้งในทางที่จะแสดงความผิดและความบริสุทธิ์ของผู้ถูกสงสัย

มาตรา ๔ เมื่อนายตำรวจภูธรกระทำการไต่สวนเสร็จแล้ว ให้รายงานเรื่องไปยังกรมการอำเภอเพื่อปฏิบัติกรต่อไปตามกฎหมาย

มาตรา ๕ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ทั่วพระราชอาณาเขตต์ ยกเว้นแต่ในท้องที่ซึ่งอยู่ภายในเขตต์อำนาจศาลไปรษณีย์ หรือในท้องที่ซึ่งได้ตั้งศาลแขวงขึ้นแล้ว

ประกาศมาลงวันที่ ๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๕ สิงหาคม หน้า ๑๒๗)

ประกาศกระทรวงธรรมการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
สำหรับตำบลเขารักษ์ อำเภอบ้านทวน จังหวัดกาญจนบุรี
ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลตอนแฉลบ ท้องที่อำเภอเดียวกัน

มณฑลราชบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบล
เขารักษ์ อำเภอบ้านทวน จังหวัดกาญจนบุรี ไปรวมกับตำบล
ตอนแฉลบในท้องที่อำเภอเดียวกันแล้ว ตำบลทั้ง ๒ นี้ได้
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นจึงประกาศ
ยืนยันความนี้ว่า การใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาในตำบล
เขารักษ์เดิมได้ไปรวมอยู่กับตำบลตอนแฉลบเป็นตำบลเดียว
กันแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ธานินทร์ มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๒ สิงหาคม หน้า ๑๒๘)

ประกาศ

ผ่อนผันเลื่อนเวลาการเก็บเงินรัชชูปการ
พระพุทศักราช ๒๔๗๑ แก่ชายฉกรรจ์ ๕๔ คน
ในตำบลบ้านปวง ท้องที่อำเภอเสี จังหวัดลำพูน

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ประกาศให้ทราบทั่ว
กันว่า ตามความในมาตรา ๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติเงิน
รัชชูปการ พระพุทศักราช ๒๔๖๘ ให้เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติ มีอำนาจให้รอเวลาการเก็บเงินรัชชูปการ
ไว้ในบางเวลาแห่งปีใดก็ได้

บัดนี้ สมุหเทศาภิบาลมณฑลพายัพมีใบบอกมาว่า เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๖๕ ราษฎรในตำบลบ้านปวง ท้องที่อำเภอเสี จังหวัด
ลำพูน ทำนาได้ผลไม่บริบูรณ์ โดยมีตัวหนอนกะทู้ (ซึ่งผ้า
ขาว) กัดต้นเข้าเสียหาย และใน พ.ศ. ๒๔๗๐ นำห้วยแม่สี
หลากมาทำให้ฝายขาด ประกอบการทำนาไม่ได้ และใน
พ.ศ. ๒๔๗๑ นี้ก็ต้องพากันขาดเหมือนทำฝายขึ้นใหม่ ไม่มี
โอกาสที่จะไปประกอบการหาเงินมาเสียเงินรัชชูปการ พ.ศ.
๒๔๗๑ ให้ทันตามกำหนดได้ ขออนุญาตเลื่อนเวลาให้ชาย
ฉกรรจ์ ๕๔ คน ได้เสียเงินรัชชูปการ พ.ศ. ๒๔๗๑ ในอัตรา

ปกติไปจนถึงวันสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว จึงให้เก็บในอัตราทวิคูณ

จึงให้เลื่อนเวลาการเก็บเงินรัชชูปการ พระพุทธศักราช ๒๔๗๑ ในอัตรปกติแก่ชาวนครจักรีในตำบลบ้านปวง ท้องที่อำเภอสี จังหวัดลำพูน รวม ๕๔ คน ไปจนถึงวันสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้จัดเก็บในอัตราทวิคูณ

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๖ สิงหาคม หน้า ๑๓๐)

กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการ

พุทธศักราช ๒๔๗๑

แก้ความในกฎเสนาบดีฉบับลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม

พุทธศักราช ๒๔๖๗ ณะเพาะข้อ ๖ (ข)

โดยอำนาจที่ได้มอบหมายไว้ตามพระราชบัญญัติการออก
โฉนดที่ดิน รัตนโกสินทรศก ๑๒๗ มาตรา ๗๕ เสนาบดี
กระทรวงเกษตรราชการ เห็นเป็นการสมควรที่จะแก้ไขเพิ่ม
เติมกฎเสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการ ฉบับลงวันที่ ๒๐
ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ ข้อ ๖ (ข) ว่าด้วยเรื่องค่า
ธรรมเนียมสำหรับการโอนที่ดินประเภทให้ จึงออกกฎแก้ไข
เพิ่มเติมไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๖ (ข) แห่งกฎเสนาบดี
กระทรวงเกษตรราชการ พุทธศักราช ๒๔๖๗ เรื่องเงินค่า
ธรรมเนียมที่ดินนั้นเสีย และให้ใช้ความดังจะกล่าวต่อไป
นี้แทน

(ข) ประเภทให้ การโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินในประเภทนี้
ให้เจ้าพนักงานสอบถามผู้โอนให้ราคาที่ดิน แล้วเรียกค่า
ธรรมเนียมตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๖ (ก) คือเรียกตามจำนวนเงิน

ที่ผู้โอนตราค่า ถ้าผู้โอนไม่ยอมตราค่า ให้เรียกค่าธรรมเนียม
ประทับตราห้าสิบบาท

ส่วนประเภทให้อาศัยนั้น ให้เรียกค่าธรรมเนียมประทับ
ตรารายละเอียดสองบาท”

ข้อ ๒ ให้ใช้กฎนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
กฎให้ไว้ในวันที่ ๓๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๘ กันยายน หน้า ๑๓๒)

ประกาศ

ให้ใช้พระราชบัญญัติรถจ้าง ร.ศ. ๑๒๔
และพระราชบัญญัติล้อเลื่อน พ.ศ. ๒๔๖๐ ทั่วทุกจังหวัด
ในมณฑลนครราชสีมาและมณฑลอุดร

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติรถจ้าง ร.ศ. ๑๒๔ และพระราชบัญญัติล้อเลื่อน พ.ศ. ๒๔๖๐ ในหัวเมืองแล้วนั้น

บัดนี้ทรงพระราชดำริว่า การใช้ยานพาหนะล้อเลื่อนในท้องที่หัวเมืองมณฑลนครราชสีมาและมณฑลอุดรได้เจริญแพร่หลายมากกว่าแต่ก่อน ถึงเวลาสมควรจะใช้พระราชบัญญัติเหล่านี้เพื่อควบคุมการใช้ยานพาหนะล้อเลื่อนที่สัญจรไปมาตามทางหลวง รักษาความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งให้การบังคับบัญชาเป็นระเบียบเรียบร้อยตามกฎหมายของกรมทาง ว่าด้วยระเบียบการใช้ยวดยานพาหนะบนทางหลวงของแผ่นดินและมณฑล ลงวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๖

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติรจัด
 ร.ศ. ๑๒๔ และพระราชบัญญัติล้อเลื่อน พ.ศ. ๒๔๖๐ ใน
 มณฑลนครราชสีมาและในมณฑลอุดรทั่วทุกจังหวัด ตั้งแต่
 วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑ เป็นต้นไป และตั้งแต่
 วันใช้พระราชบัญญัติตามประกาศฉบับนี้แล้ว ทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกประกาศเก็บเงินภาษีรถและ
 เกวียนในเขตตำบลภูบาลเมืองมณฑลนครราชสีมา ลงวันที่ ๑๓
 ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๘ นั้นเสีย

ประกาศมาฉวันที่ ๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๑
 เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๘ กันยายน หน้า ๑๓๖)

กฎเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม
กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมจดทะเบียนออกใบอนุญาต
และอัตราค่าเช่ารถจ้าง ในมณฑลนครราชสีมา
และมณฑลอุดร

โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถลาก รถจ้าง รถยนต์ ขนาดเกวียน และล้อเลื่อน พ.ศ. ๒๔๖๕ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมผู้บัญชาการกรมทางจึงออกกฎเสนาบดี กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมจดทะเบียนออกใบอนุญาตและอัตราค่าเช่าตามความในพระราชบัญญัติรถจ้าง ร.ศ. ๑๒๔ มาตรา ๒, ๘, ๑๕ และ ๑๕ ดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ ผู้ใดจะใช้รถเพื่อรับจ้าง หรือจะทำการเป็นคนขับรถจ้างให้ไปจดทะเบียนรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียนในปี ๑ รวม ๒ งวด งวดที่ ๑ เริ่มแต่วันที่ ๑ มิถุนายน งวดที่ ๒ เริ่มแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ใบอนุญาตนั้นมีกำหนดอายุใช้ได้งวดละ ๖ เดือน คือ งวดที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน งวดที่ ๒ ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม

ข้อ ๒ ให้เรียกค่าธรรมเนียมจดทะเบียนและออกใบอนุญาตสำหรับรถจ้างและคนขับเฉพาะงวดหนึ่งๆ ตามอัตราดังต่อไปนี้ คือ

รถแท็กซี่ด้วยม้า

รถชั้นที่ ๑ รถกูปแท็กซี่ม้าคู่ ๖ บาท

รถชั้นที่ ๒ รถกูปแท็กซี่ม้าเดี่ยว ๔ บาท

รถชั้นที่ ๓ รถเก๋ง ๒ ล้อหรือ ๔ ล้อ แท็กซี่ม้าเดี่ยว

๓ บาท

รถชั้นที่ ๔ รถแท็กซี่ม้าคู่ใช้บรรทุกของอย่างเดียว ไม่ใช่

สำหรับคนโดยสาร

๓ บาท

คนขับ

ใบอนุญาตสำหรับคนขับฉบับละ ๑ บาท

ข้อ ๓ อัตราค่าเช่ารถจ้างนั้น ให้เจ้าของหรือคนขับกับผู้เช่าปฏิบัติกรเรียกเรื่องและให้ค่าเช่าแก่กันดังต่อไปนี้คือ

รถชั้นที่ ๑

ค่าเช่าชั่วโมงแรกหรือภายในชั่วโมงแรก ๒ บาท ชั่วโมงต่อไปหรือเศษของชั่วโมง ๑ บาท

๑๑๖

รถชั้นที่ ๒

ค่าเช่าชั่วโมงแรกหรือภายในชั่วโมงแรก ๑ บาท ๕๐ สตางค์
ชั่วโมงต่อไปหรือเศษของชั่วโมง ๗๕ สตางค์

รถชั้นที่ ๓

ค่าเช่าชั่วโมงแรกหรือภายในชั่วโมงแรก ๑ บาท ชั่วโมง
ต่อไปหรือเศษของชั่วโมง ๕๐ สตางค์

รถชั้นที่ ๔

ค่าเช่าระยะทาง ๕๐ เส้นหรือภายใน ๕๐ เส้น ระยะแรก
๒ บาท ทุกระยะ ๕๐ เส้นต่อไปหรือเศษภายใน ๕๐ เส้น
๕๐ สตางค์

อนึ่งอัตราค่าเช่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๓ นี้ หาจัดขวางต่อ
การที่เจ้าของรถหรือคนขับจะถือและกระทำตามสัญญาใด ๆ
ที่ตนยินยอมรับค่าเช่าต่ำกว่าอัตราที่กำหนดไว้ไม่

ข้อ ๔ ถ้าใบอนุญาตสำหรับรถจ้างหรือคนขับผู้ใดเป็น
อันตรายสูญหายไป เจ้าของรถหรือคนขับมีความประสงค์
จะรับใบอนุญาตใหม่ เพื่อได้ใช้รถรับจ้างหรือทำการขับต่อไป
จนกว่าจะสิ้นงวดที่จดทะเบียนไว้ ให้ไปขอใบอนุญาตต่อ
นายทะเบียน ให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ ใบอนุญาตที่

๑๑๗

ออกใหม่นี้ให้มีอายุใช้ได้เพียงเท่ากำหนดเวลาซึ่งใบอนุญาต
ที่เป็นอันตรายสูญหายไปแล้วจะพึงใช้ได้ กับให้เรียกค่า
ธรรมเนียมตั้งต่อไปนี้ คือ

ใบอนุญาตสำหรับรถจ้างจะบับละ ๑ ใน ๔ ของอัตราที่
กำหนดไว้ในข้อ ๒

ใบอนุญาตสำหรับคนขับจะบับละ ๕๐ สตางค์

กฏให้ไว้ณวันที่ ๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

นายพลเอก บุนนาคไชยากร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๘ กันยายน หน้า ๑๓๘)

กฎเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม
กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมจดทะเบียนออกใบอนุญาต
สำหรับล้อเลื่อนในมณฑลนครราชสีมาและมณฑลอุดร

โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถลาก รถจ้าง รถยนต์ ขนาดเกวียน และล้อเลื่อน พ.ศ. ๒๔๖๕ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมผู้บัญชาการกรมทางจึงออกกฎเสนาบดี กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมจดทะเบียนออกใบอนุญาต ตามความในพระราชบัญญัติล้อเลื่อน พ.ศ. ๒๔๖๐ มาตรา ๓, ๔ และ ๗ ดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ ผู้ใดจะใช้ล้อเลื่อนชนิดใด หรือจะทำการเป็นคนขับ คนลากเข็น คนควบคุม ให้ไปจดทะเบียนรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียนปีละครั้ง เริ่มแต่วันที่ ๑ เมษายน ทุกปีไป ใบอนุญาตนั้นมีกำหนดอายุใช้ได้จนถึงสิ้นเดือนมีนาคม ของปีที่จดทะเบียน

ข้อ ๒ ให้เรียกค่าธรรมเนียมจดทะเบียนและออกใบอนุญาตสำหรับล้อเลื่อนและคนขับ คนลากเข็น คนควบคุม ตามอัตราดังต่อไปนี้ คือ

๑๑๕

รถแท็กซี่ด้วยม้า

รถม้า ๔ ล้อ	สำหรับใช้เอง	๖ บาท
รถม้า ๒ ล้อ	สำหรับใช้เอง	๔ บาท
รถม้าบรรทุก	สำหรับใช้เอง	๔ บาท

รถจักรยาน

รถจักรยานทุกชนิด	๑ บาท
------------------	-------

เกวียน

เกวียนสำหรับบรรทุกแท็กซี่ด้วยสัตว์พาหนะ	๒ บาท
ล้อเลื่อนลากหรือเข็นด้วยกำลังคนกว่าคนหนึ่งขึ้นไป	๔ บาท

ล้อเลื่อนลากหรือเข็นด้วยกำลังคน ๆ เดียว	๒ บาท
คนขับ คนลากเข็น คนควบคุม	

ใบอนุญาตสำหรับคนขับ คนลากเข็น คนควบคุม
(ยกเว้นคนขับเกวียน) จะนับละ ๑ บาท

ข้อ ๓ ถ้าใบอนุญาตสำหรับล้อเลื่อนอย่างใด ๆ ที่กล่าว
มาในข้อ ๒ หรือใบอนุญาตสำหรับคนขับ คนลากเข็น คน
ควบคุม เป็นอันตรายสูญหายไป เจ้าของหรือคนเหล่านั้น
มีความประสงค์จะรับใบอนุญาตใหม่ เพื่อได้ใช้ล้อเลื่อน
หรือทำการขับ ลาก เข็น ควบคุมต่อไปนี้จนสิ้นปี ให้ไป

ขอใบอนุญาตต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ ใบอนุญาตที่ออกใหม่นี้ให้ใช้ได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่ใบอนุญาตซึ่งเป็นอันตรายสูญหายไปนั้นจะพึงใช้ได้ กับให้เรียกค่าธรรมเนียมตั้งต่อไปนี้ คือ

ใบอนุญาตสำหรับรถม้า รถจักรยาน เกวียน หรือล้อเลื่อนจะบับละ ๑ ใน ๔ ของอัตราที่กำหนดไว้ในข้อ ๒

ใบอนุญาตสำหรับคนขับ คนลากจูง คนควบคุม จะบับละ ๕๐ สตางค์

กฏให้ไว้ในวันที่ ๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

นายพลเอก บวรฉัตรไชยากร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๘ กันยายน หน้า ๑๔๑)

ประกาศ

เปลี่ยนแปลงชนิด ขนาด อัตรา ค่าภาคหลวง
ไม้ประเภทหวงห้าม และเพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้าม
ในมณฑลภูเก็ต และมณฑลพายัพ

ตามความในพระราชบัญญัติรักษาป่าพระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๘ และ ๙ ว่า เมื่อได้กำหนดชนิดและขนาดไม้กับ อัตราค่าภาคหลวงแล้ว ให้เสนาบดีมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้ามได้ตามแต่จะเห็นสมควรนั้น

บัดนี้ปรากฏว่าชนิด, ขนาด, อัตรา ค่าภาคหลวงสำหรับ ไม้ประเภทหวงห้ามบางชนิดในมณฑลภูเก็ต และมณฑลพายัพ ซึ่งได้ประกาศมาแล้วแต่เดิม เป็นเวลานานหาเหมือนกับกาลสมัยไม่ เพราะราคาไม้ที่ซื้อขายกันในท้องตลาดย่อมเปลี่ยนแปลงไป จึงสมควรจะแก้ไข ชนิด, ขนาด, อัตรา ค่าภาคหลวงไม้บางชนิดเสีย กับมีไม้บางชนิดที่ยังมิได้ ประกาศเป็นไม้หวงห้าม สมควรจะประกาศเพิ่มเติมเสียในคราวเดียวกันด้วย

๑๒๒

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแปลง ชนิด
ขนาด, อัตรา ค่าภาคหลวง กับเพิ่มเติมไม้บางชนิดเป็นไม้
ประเภทหวงห้าม ตามบัญชีท้ายประกาศนี้ แต่บังคับเป็นต้นไป

กระทรวงเกษตรธิการ

ประกาศมาณวันที่ ๓๑ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

พระยาสุรพกิจเกษตร์การ

ลงนามแทนเสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๑๓๓)

(๑๒๒ ก.)

บัญชีเปลี่ยนแปลงชนิด ขนาด อัตราค่าภาคหลวงไม้ประเภทหวงห้าม และเพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้ามในมณฑลภูเก็ต และมณฑลพายัพ

มณฑล	ไม้ประเภทหวงห้ามชนิดที่		ชื่อไม้	ขนาดเล็กที่สุด วัดโดยรอบตรงลำต้นสูงจากพื้นดิน ๑๕๐ ซม. เป็นจำนวนเส้นติเมตร		อัตราค่าภาคหลวงเมตรที่เหลื่อมลูกบาศก์ละ				หมายเหตุ
	เดิม	แก้ไข		เดิม	แก้ไข	เดิม		แก้ไข		
						บาท	ส.ต.	บาท	ส.ต.	
ภูเก็ต	๒	-	ไม้หลุมพอ	-	-	๒	๕๐	๓	-	แก้อัตราค่าภาคหลวง แก้ไขชนิด และอัตราค่าภาคหลวง แก้ไขชนิด ขนาด และอัตราค่าภาคหลวง แก้ไขขนาด เพิ่มเติมชนิดใหม่
	๓	๒	ไม้หลุมพอทะเล	-	-	๑	๒๕	๒	๕๐	
	๓	๒	ไม้จิกนม	๑๕๐	๒๐๐	๑	๒๕	๒	-	
	๓	-	ไม้นน	๑๕๐	๗๕	-	-	-	-	
	๒	-	ไม้เสียดข้อ	-	๑๕๐	-	-	๑	๕๐	
	๒	-	ไม้ตะเคียนทราย	-	๒๐๐	-	-	๑	๕๐	
	๒	-	ไม้ตะเคียนราก	-	๑๕๐	-	-	๑	๕๐	
	๒	-	ไม้ตาเสือ	-	๑๕๐	-	-	๑	๕๐	
	๒	-	ไม้ต้นเป็ด	-	๒๐๐	-	-	๑	๕๐	
	๒	-	ไม้จันทนา	-	๑๕๐	-	-	ร้อย ซีก ๑๐	-	
	๓	-	ไม้หีบ	-	๑๐๐	-	-	๑	๕๐	
	๓	-	ไม้เกล็ดคลื่น	-	๑๐๐	-	-	๑	๕๐	
	๓	-	ไม้คูน	-	๕๐	-	-	๑	-	
	๓	-	ไม้เลือดควาย	-	๑๕๐	-	-	๑	-	
	๓	-	ไม้เนียง	-	๑๐๐	-	-	๑	-	
	๓	-	ไม้ทุเรียนนก	-	๑๐๐	-	-	๑	-	
	๓	-	ไม้คุ่มพระ	-	๑๕๐	-	-	๑	-	
๓	-	ไม้ฝ้าม	-	๑๐๐	-	-	๑	-		
พายัพ	11/10/2566	๒	ไม้มะค่าต่าง ๆ	-	๑๐๐	-	-	๒	-	เพิ่มเติมชนิดใหม่

ประกาศยกเลิกการเก็บภาษี
และเงินบำรุงสถานที่ในเขตต์ของสภาจัดบำรุง
สถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน
พุทธศักราช ๒๔๗๐

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ตามความในประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๐ ว่าให้สภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก มีอำนาจเก็บเงินบำรุงสถานที่ที่ชายทะเลทิศตะวันตกจากบุคคลผู้ประสงค์จะเข้าไปในเขตต์ของสภาฯ และมีอำนาจเก็บภาษีเรือ, โรง, ร้าน, แพร, ดูกแก่เจ้าของ อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตต์ของสภาฯ ได้เช่น

บัดนี้ ทรงพระราชดำริเห็นว่า ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ใช้พระราชบัญญัติซึ่งกอบในเขตต์จัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก พ.ศ. ๒๔๗๑ แล้ว สมควรจะยกเลิกประกาศนี้เสียได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ยกเลิกประกาศลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๐ นั้นเสีย ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ นี้ เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๑ กันยายน หน้า ๑๔๔)

ประกาศโอนตำบลในจังหวัดสมุทรสาคร
มณฑลนครชัยศรี มาขึ้นอำเภอบางขุนเทียน จังหวัดธนบุรี

ตามประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม
พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ ให้แบ่งเขตต์กรุงเทพมหานคร
และโอนตำบลลูกวัวจากอำเภอบางขุนเทียน จังหวัดธนบุรี
ไปขึ้นในความปกครองอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัด
สมุทรสาคร ในมณฑลนครชัยศรี เพื่อประโยชน์และความ
สะดวกในสมัยนั้น ๆ

บัดนี้การคมนาคมติดต่อกับกรุงเทพ ฯ สะดวกขึ้น และ
การอื่น ๆ บางอย่างได้เปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมแล้ว เพื่อ
ให้เป็นความสะดวกแก่การปกครอง กระทรวงมหาดไทยจึง
ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต
โอนตำบลลูกวัวและหมู่บ้านหมู่ที่ ๕-๖-๗-๘ ในตำบลบาง
กระดี่ จากอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ใน
มณฑลนครชัยศรี มาขึ้นอยู่ในความปกครองอำเภอบางขุน
เทียน จังหวัดธนบุรี กรุงเทพมหานคร ถ้อยแถลง
แสมดำฝั่งใต้เป็นเขตต์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระ
ราชทานพระบรมราชานุญาตให้โอนตำบลลูกวัวกับหมู่บ้าน

๑๒๕

บางหมู่ในตำบลบางกระดี่ หมู่ที่ ๕-๖-๗-๘ ถิ่นเขตต์คลอง
แสมดำฝั่งใต้เป็นหลัก จากอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัด
สมุทรสาคร ในมณฑลนครชัยศรี มาขึ้นอยู่กับความปกครอง
ของอำเภอบางขุนเทียน จังหวัดธนบุรี กรุงเทพมหานคร
ตั้งแต่นั้นไป

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๑๗ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๓ กันยายน หน้า ๑๔๕)

กฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ดำเนิรการตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พุทธศักราช ๒๔๗๐
 ฉบับที่ ๒

โดยอำนาจที่ได้มอบหมายไว้ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พุทธศักราช ๒๔๗๐ มาตรา ๑๘ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเห็นเป็นการสมควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย พุทธศักราช ๒๔๗๐ ว่าด้วยการกำกับตรวจตราคนต่างด้าวเข้าประเทศสยามตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พุทธศักราช ๒๔๗๐ บางข้อ จึงออกกฎแก้ไขเพิ่มเติมไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกข้อ ๑๒ แห่งกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย พุทธศักราช ๒๔๗๐ ว่าด้วยการกำกับตรวจตราคนต่างด้าวเข้าประเทศสยามตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พุทธศักราช ๒๔๗๐ นั้นเสีย และให้ใช้ความดังจะกล่าวต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๒ เงินค่าธรรมเนียมในการออกใบสำคัญแสดงรูปพรรณนี้ ให้คิดเรียกเอาเป็นรายฉบับ เป็นเงินฉบับละสิบบาท^{1/10/2} และใบสำคัญแสดงรูปพรรณนี้ให้มีอายุที่จะใช้

แทนหนังสือเดินทาง หรือใบสำคัญแสดงสัญชาติในการเข้า
พระราชอาณาจักรอีกได้ภายในกำหนดสองปี นับแต่วันที่
เจ้าพนักงานได้ออกให้ เป็นต้นไป ”

ข้อ ๒ ให้แก่แบบ ง. เดิมข้อบังคับต่อจากข้อ ๔ อีก
ข้อหนึ่งว่า “ ๕ หนังสือผู้มีอายุใช้ในการเข้าเมืองได้ภายใน
กำหนดสองปี ”

ข้อ ๓ กฎนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันครบกำหนดสามเดือน นับ
แต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๓๐ กันยายน หน้า ๑๔๗)

ประกาศกรมสาธารณสุข
เพิ่มเติมชนิดและจำนวนยาเสพติดให้โทษ
ซึ่งต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๗๑

ด้วยตามประกาศกรมสาธารณสุขลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน
ศกนี้ เพิ่มเติมจำนวนยาเสพติดให้โทษซึ่งจะต้องใช้ใน
พ.ศ. ๒๔๗๑ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติด
ให้โทษ พ.ศ. ๒๔๖๕ แล้วนั้น บัดนี้ มีผู้ยื่นคำร้องขอ
อนุญาตใช้ยาเสพติดให้โทษใน พ.ศ. ๒๔๗๑ เพิ่มเติมอีก
๕ ชนิด คือ

Pantopon	๑๕๐	กรัม
Papaverine	๗๐	กรัม
Dionine	๘๕	กรัม
Dicodide	๑๕	กรัม
Paracodin	๖๐	กรัม

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๒๘ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

อำมาตย์เอก พระโกษะภินิเทศ

เซ็นแทนอธิบดี

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษเพิ่มเติม

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
ปาราโคติน (Paracodin) ซึ่งทำมาจากฝิ่น (Derivative of
Opium) เป็นยาเสพติดให้โทษอันต้องห้ามตามมาตรา ๔
แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕
และอาศัยอำนาจที่ได้ให้ไว้ในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ
ยาเสพติดให้โทษ ให้เพิ่มชื่อยาซึ่งกล่าวข้างบนนี้เข้าใน
บัญชีประเภท ก. ท้ายกฎเสนาบดีสำหรับยาเสพติดให้โทษ
พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ และให้ผู้ถือใบอนุญาตประเภทต่าง ๆ
มียานี้ได้ในปีหนึ่ง มีกำหนดจำนวนดังต่อไปนี้

ประเภท ก. นักปรุงยาประกาศนียบัตร

ปาราโคติน (Paracodin) ๕๐ กรัม

ประเภท ข. นักปรุงยาไม่มีประกาศนียบัตร

ปาราโคติน (Paracodin) ๕ กรัม

ประเภท ค. แพทย์ประกาศนียบัตร

ปาราโคติน (Paracodin) ๕ กรัม

๑๓๐

ประเภท ง. แพทย์ไม่มีประกาศนียบัตร
ปราโคดีน (Paracodin) ๒ กรัม

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๒๕ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๕๓๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๑๕๐)

ประกาศกระทรวงธรรมการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

สำหรับตำบลหนองบัว ท้องที่อำเภอแหลมสิงห์ ซึ่งโอนไป
ขึ้นท้องที่อำเภอเมืองจันทบุรี

มณฑลจันทบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้โอน
ตำบลหนองบัว ท้องที่อำเภอแหลมสิงห์ ไปขึ้นท้องที่อำเภอ
เมืองจันทบุรี ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ แล้ว
ตำบลหนองบัวนี้ได้ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว เหตุ
ฉะนั้น จึงประกาศยืนยันความนี้ว่า การใช้พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษาในตำบลหนองบัว ได้ไปรวมอยู่ในท้องที่อำเภอ
เมืองจันทบุรี ตรงกับทำเนียบท้องที่ของทางราชการฝ่าย
ปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ธานีวัต มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี

พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขาย
อันกระทบถึงความปลอดภัย หรือผาสุกแห่งสาธารณชน
พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า
โดยที่ทรงพระราชดำริว่า พาณิชยและอุตสาหกรรมของ
ประเทศได้วัฒนาการ ถึง ซึ่งความจำเป็นที่จะต้องกำหนดการ
ควบคุมกิจการค้าขายทั้งหลายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือ
ผาสุกแห่งสาธารณชน เพื่อคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของ
พสกนิกรให้เป็นที่เรียบร้อยสืบไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้
โดยบทมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติ
ควบคุม กิจการ ค้าขาย อันกระทบ ถึงความ ปลอดภัยหรือผาสุก
แห่งสาธารณชน พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๐๑๕ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ ซึ่งออกประกาศเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พุทธ
ศักราช ๒๔๖๗ นั้นเสีย

มาตรา ๔ ห้ามมิให้บุคคลผู้ใดประกอบกิจการค้าขายอัน
เป็นสาธารณูปโภคในสยาม เว้นแต่จะได้รับพระราชทาน
พระบรมราชานุญาตหรือสัมประทานแล้ว หรือเมื่อพระบรม
ราชานุญาต หรือสัมประทานที่ได้ไว้ นั้น ถูกถอนเสีย หรือสิ้น
อายุลงแล้ว

มาตรา ๕ กิจการตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นกิจ
การค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภคตามความหมายแห่งพระราช
บัญญัตินี้ คือการรถไฟ รถราง จุดคลอง เติร์อากาศ ประปา
ชลประทาน โรงไฟฟ้า และบรรดากิจการอื่นอันกะทบถึง
ความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน ซึ่งจะได้ออก
พระราชกฤษฎีการะบุไว้ตามยุคตามคราว

มาตรา ๖ ในการพระราชทานพระบรมราชานุญาต หรือ
สัมประทานนั้น รัฐบาลจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ตามที่เห็น
ว่าจำเป็น เพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชนลง
ไว้ด้วยก็ได้ 11/10/2566

มาตรา ๗ ห้ามมิให้บุคคลผู้ใดประกอบกิจการ ประกันภัย
 ธนาคาร ออมสิน เครดิทฟองซ์เออร์ หรือกิจการอื่นอันมี
 สภาพคล้ายคลึงกันในกรุงสยาม เว้นแต่จะได้อปฏิบัติตาม
 บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะการนั้น

ในเวลาที่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะการ ห้ามมิให้เริ่ม
 ประกอบกิจการค้าขายดังกล่าวนั้นในกรุงสยาม เว้นแต่จะ
 ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลทางเสนาบดี เจ้าหน้าที่ภายใต้บังคับ
 บทบัญญัติแห่งมาตรา ๖

กิจการค้าขายตามความหมายของมาตรานี้ บรรดาที่ได้
 เกิดมื่ออยู่แล้วในพระราชอาณาเขตต์ในวันขึ้นพระราชนิพนธ์
 ต้องขอรับอนุญาตภายใน กำหนดหนึ่งปี ตั้งแต่วันขึ้นพระราชนิพนธ์
 บัญญัติเป็นต้นไป

มาตรา ๘ บุคคลผู้ใด ละเลยเสียไม่ปฏิบัติ ตามบท แห่ง
 พระราชบัญญัตินี้ ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็น
 พินัยไม่เกินห้าพันบาท และให้ปรับไม่เกินวันละพันบาท
 เรียงรายวันไปตลอดเวลาที่ยังทำขาดตกบกพร่องอยู่นั้น

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
 เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวตำรวจ
พุทธศักราช ๒๔๕๘

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ สั่งว่า เครื่องแต่งตัวตำรวจและตำรวจนครบาล ซึ่งได้กำหนดให้ไว้ตามพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวตำรวจ พุทธศักราช ๒๔๕๘ ร่วมกัน และได้ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมเป็นลำดับมานั้น บัดนี้สมควรเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงอีกบางอย่าง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้แก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

๑. หมวกทรงหม้อตาลสำหรับนายสิบพลตำรวจ ดังกล่าวในมาตรา ๔ ข้อ ๑ นั้น ให้มีกะบังหนังดำเพิ่มขึ้น
๒. ให้ยกเลิกหมวกกันแดดสำหรับนายสิบพลตำรวจ ตามความในข้อ ๒ แห่งประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวตำรวจ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคมพ.ศ. ๒๔๖๑ นั้นเสีย
๓. ให้เพิ่มกางเกงสีน้ำตาลรูปขายาวสำหรับนายตำรวจ ตั้งแต่ชั้นนายดาพขึ้นไปไว้ประกอบกับเสื้อรูปทูนิกสีน้ำตาล แต่งในโอกาสฉลอง

๔. ให้เพิ่มหมวดยอดสีขาว มีผ้าจับคู่เดียวกับหมวด
 พันรอบหมวด ที่เบืองบนผ้าจับมีวิธีดำหรือสีเสียดหมุดตาม
 สีหมายเหล่า และมีเครื่องประกอบอย่างหมวดยอดสีน้ำตาล
 สำหรับนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร แต่งในประเภทเต็มยศและ
 ครึ่งยศ

๕. ให้ยกเลิกเสื้อขาวรูปทูนิก สำหรับนักเรียนนายร้อย
 ตำรวจและนายตำรวจตั้งแต่ชั้นนายดาพขึ้นไป ดังกล่าวไว้ใน
 มาตรา ๖ ข้อ ๒ และมาตรา ๗ ข้อ ๒ แห่งประกาศแก้ไข
 เพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวตำรวจภูธร ฉบับ
 ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ นั้นเสีย ให้ใช้เสื้อ
 แบบหลวงผ้าสีขาวแทน

๖. อินทราสำหรับนายดาพตำรวจ ตามที่ได้กำหนดไว้ใน
 ข้อ ๔ แห่งประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่อง
 แต่งตัวตำรวจภูธร ฉบับลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๘
 นั้น ให้เพิ่มแถบเงินกว้างกึ่งเซ็นต์เมตรพาดกลางปลอกตาม
 ขาวอินทรา

๗. ให้แก้ไขความในข้อ ๕ แห่งประกาศแก้ไขเพิ่มเติม
 พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวตำรวจภูธร ฉบับลงวันที่ ๒๒
 สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ฉะเพาะกำหนดการแต่งเครื่องตำรวจ

ในประเภทเต็มยศ ครึ่งยศ สำหรับนายร้อยนายพัน และ
นายพล นั้นเสีย ให้ใช้ความใหม่แทนดังนี้

ก. เต็มยศใหญ่ หมวกยอดสีน้ำตาล เสื้อรูปพญานาค
สีน้ำตาลอินทรีใหญ่ คาดประคุด กางเกงสักหลาดมีแถบ
รองเท้านั่งสีดำ

ข. เต็มยศ หมวกยอดสีขาว เสื้อแบบหลวงผ้าสีขาว
อินทรีใหญ่ คาดประคุด กางเกงสักหลาดมีแถบ รองเท้า
นั่งสีดำ

ค. ครึ่งยศ หมวกยอดสีขาว เสื้อแบบหลวงผ้าสีขาว
อินทรีใหญ่ กางเกงสักหลาดมีแถบ รองเท้านั่งสีดำ

๘. เครื่องแต่งตัวตำรวจและตำรวจนครบาลที่ได้แก้ไข
เปลี่ยนแปลงใหม่นี้ โดยจะเพาะนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร
ผู้ซึ่งจะต้องจัดหาเป็นส่วนตัวเอง

ประกาศมาณวันที่ ๒๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑ เป็น
ปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๑ ตุลาคม หน้า ๑๖๐)

ประกาศกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ว่าด้วย
เหรียญบาทที่บุบสลาย

ด้วยตามที่พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๔๗๑ ได้บัญญัติว่า เหรียญกษาปณ์ที่ถูกตอกตีเป็นรอยในตลภาค ไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย และกระทรวงพระคลังมหาสมบัติได้สั่งห้ามมิให้เจ้าพนักงานรับเหรียญชนิดนี้แล้วนั้น บัดนี้ปรากฏว่าประชาชนยังมีเหรียญบาทที่ถูกตอกตีบุบสลายเล็กน้อย ไม่ถึงกับเสียหายในตลภาคและเสียน้ำหนัก

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตผ่อนผันรับเหรียญตามที่กล่าวแล้วข้างต้นอีกชั่วคราว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงประกาศให้ทราบทั่วกันว่า กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจะผ่อนผันให้โอกาสแก่ผู้มีเหรียญบาทเหล่านั้นได้แลกเปลี่ยนเหรียญของตนกับธนบัตร เสียให้หมดสิ้นไป

เพราะฉะนั้นผู้มีเหรียญบาทที่ถูกตอกตีเป็นรอยในตลภาค แต่บุบสลายเล็กน้อย ไม่ถึงกับเสียหายในตลภาคและเสีย

นำหนัก จะนำเหรียญบาทเหล่านั้นมาขอแลกเปลี่ยนกับ
ธนบัตรที่พระคลังมหาสมบัติ และ คลังจังหวัดที่ตั้งมณฑล
ต่างๆ ได้ภายในกำหนดเวลา ๖ เดือนนับตั้งแต่วันที่ประกาศนี้
เมื่อพ้นกำหนดที่กล่าวมาแล้วจะไม่รับแลกต่อไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ศุภโชคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๘ ตุลาคม หน้า ๑๖๕)

ประกาศกระทรวงธรรมการ

เรื่องใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
สำหรับตำบลแม่ก้า ท้องที่อำเภอบ้านแม จังหวัดเชียงใหม่
ซึ่งตั้งขึ้นใหม่

มณฑลพายัพแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้แยกหมู่บ้านจากตำบลท่าวังพร้าว อำเภอบ้านแม จังหวัดเชียงใหม่ ๕ หมู่บ้าน และจากตำบลมะขามหลวง ท้องที่อำเภอเดียวกันอีก ๒ หมู่บ้าน รวมเป็น ๗ หมู่บ้าน จัดตั้งขึ้นเป็นอีกตำบลหนึ่ง เรียกว่า "ตำบลแม่ก้า" ขึ้นท้องที่อำเภอเดียวกัน ตำบลท่าวังพร้าวและตำบลมะขามหลวงได้ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นจึงประกาศยืนยันความเห็นว่าตำบลแม่ก้า ซึ่งแยกมาจากตำบลท่าวังพร้าว และตำบลมะขามหลวงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ธานินทร์ วัด มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี

๑๕๑

ประกาศกรมสาธารณสุข
เพิ่มเติมจำนวนยาเสพติดให้โทษ ซึ่งต้องใช้
ใน พ.ศ. ๒๕๗๑

ด้วยตามประกาศกรมสาธารณสุขลงวันที่ ๒๘ กันยายน
ศกนี้ เพิ่มเติมชนิดและจำนวนยาเสพติดให้โทษ ซึ่งจะ
ต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๕๗๑ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ
ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้วนั้น บัดนี้ผยงคำร้อง
ขออนุญาตใช้ Paracodin ใน พ.ศ. ๒๕๗๑ เพิ่มเติมอีก
๑๐ กรัม

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๓ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๕๗๑
อำมาตย์เอก พระโฆษะภินิเทศ

แทนอธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน หน้า ๑๙๔)

ประกาศ

ใช้หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี การค้าขาย
และการเดินเรือ

ระวางกรุงสยามกับรัฐเยอรมัน

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ สั่งว่า

โดยที่หนังสือสัญญาว่าด้วยทางพระราชไมตรี การค้าขาย และการเดินเรือ ระวางกรุงสยามกับรัฐเยอรมันฉบับหนึ่ง และโปรโตคอลว่าด้วยความตกลงทางเศรษฐกิจจะเพาะกาลระวางสยามกับเยอรมันฉบับหนึ่ง ลงนามวันเดียวกัน อันพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ ผู้มีอำนาจเต็มฝ่ายสยาม และ ดร. รูดอล์ฟ อัสมิส อัครราชทูตเยอรมันณกรุงเทพฯ ผู้มีอำนาจเต็มฝ่ายเยอรมัน ได้ลงนามกันณกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ นั้น มีข้อสัญญากันไว้ว่าจะได้ใช้หนังสือสัญญาและโปรโตคอลตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันกันเป็นต้นสืบไป

และโดยที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระราชสัตยาบัน และประธานาธิบดีแห่งรัฐเยอรมันก็ได้ ให้สัตยาบันหนังสือสัญญาและโปรโตคอลที่วานแล้ว และ พระราชสัตยาบันและสัตยาบันทั้งสองฝ่ายนี้ พระวรวงศ์เธอ ฯ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ และอุปทูตเยอรมัน ณ กรุงเทพ ฯ ผู้มีอำนาจเต็มเพื่อการนี้ ได้แลกเปลี่ยนต่อกัน ที่กระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑ ฉะนั้นหนังสือสัญญากับโปรโตคอลที่วานจึงเป็น อันใช้ได้ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ สั่งให้เจ้าพนักงานทุก กระทรวงทบวงการ และบรรดาผู้ซึ่งมีการเกี่ยวข้องกับ ข้อความที่กล่าวไว้ในหนังสือสัญญากับโปรโตคอลนี้ว่า ให้ถือ ตามกระทำตามความในหนังสือสัญญาและโปรโตคอลที่วาน จงทุกข้อทุกประการตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑ เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

คำแปล

หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีการค้าขาย
และการเดินเรือ

ระหว่างพระราชอาณาจักรสยามกับรัฐเยอรมัน
ลงนามกันเมื่อวันที่ ๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม และประธานาธิบดีแห่งรัฐ
เยอรมันมีมโนรตที่จะทำให้ความผูกพันในทางสันติภาพ ซึ่ง
มีอยู่ต่อกันโดยสากลในระวางรัฐทั้งสองนี้มั่นคงยิ่งขึ้น จึงได้
ตกลงจะทำหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี และการค้าขาย
และการเดินเรือต่อกัน และเพราะฉะนั้น จึงได้ทรงแต่งตั้ง
และแต่งตั้งผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย คือ

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามนั้น

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เสนาบดี
กระทรวงการต่างประเทศ

ฝ่ายประธานาธิบดีแห่งรัฐเยอรมันนั้น

รูดอล์ฟ อัสมิส ดอกเตอร์ อ็อฟ ลอว์ และ ดอกเตอร์
อ็อฟ ฟิโลสอฟี อัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มประจำกรุงเทพ ฯ
ผู้ซึ่ง เมื่อได้ส่งหนังสือมอบอำนาจให้ตรวจดูซึ่งกันและกัน

และเห็นเป็นอันถูกต้องแบบอย่างดีแล้ว ได้ปรึกษาคง
กันทำสัญญาเป็นข้อตั้งต่อไปนี้

ข้อ ๑

ในระวางพระราชอาณาจักรสยามและรัฐเยอรมัน จะต้อง
มีสันติภาพต่อกันเป็นนิจและมีไมตรีต่อกันเป็นนิจนรันดร

ข้อ ๒

พลเมืองหรือคนในบังคับของอัครภาคีแห่งสัญญานี้แต่ละ
ฝ่ายจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกันกับพลเมืองหรือคนในบังคับ
ของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งที่จะเข้าไป และ
เดิรทาง และอาศัยอยู่ในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้
หากว่าอนุวรรตน์ตามข้อบังคับและข้อไขที่มีอยู่ในกฎหมาย
บ้านเมือง ซึ่งเกี่ยวแก่คนต่างด้าวทั่วไป และจะต้องมีสิทธิ
ในนั้นโดยมีกำหนดอย่างเดียวกันกับคนพื้นเมืองหรือพลเมือง
หรือคนในบังคับของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งใน
อันจะประกอบการณ์ทางศาสนา ทางศึกษาและทางทานการ
กุศล และดำเนินการค้า การพาณิชย์ อุตสาหกรรม การ
ทำมาหากิน การใช้วิชาชีพ การเล่าเรียนและการเสาะหา
ความรู้ เหล่าอันชอบด้วยกฎหมายได้ และเป็นเจ้าของ
หรือเช่าหรือครอบครองบ้านเรือน โรงงานหัตถกรรม คลัง

สินค้าและร้าน และใช้ผู้นับพระเป็นตัวแทนตามที่ตน
จะเลือกตั้ง และพึงกระทำการอย่างใด ๆ อันเกี่ยวข้องกับหรือ
จำเป็นในทางค้าขายได้โดยทั่วไปด้วย

ในการทั้งปวงที่เกี่ยวแก่การลู่ถือเอา การจำหน่ายและ
การเป็นเจ้าของซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทุกประเภทนั้น พล
เมืองหรือคนในบังคับของ อัครราชที่แห่งสัญญาแต่ละฝ่าย
ตลอดทั่วไปในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้องตั้งอยู่
ในฐานะอย่างเดียวกันกับพลเมืองหรือคนในบังคับของชาติ
ที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง หากเป็นที่เห็นว่าแต่ละฝ่าย
ถ้อยที่ถ้อยยอมให้ประโยชน์เช่นนั้นซึ่งกันและกัน

พลเมืองหรือคนในบังคับของ อัครราชที่แห่งสัญญาแต่ละ
ฝ่ายพึงจำหน่ายทรัพย์สินของตนโดยทางขาย ทางแลกเปลี่ยน
ทางให้ ทางสมรส ทางพินัยกรรม หรือโดยทางใด ๆ อันได้
โดยมีกำหนดและข้อไขอย่างเดียวกันกับคนพื้นเมือง และคน
เหล่านี้จะต้องมีเสรีภาพที่จะย้ายผลอันได้จากการขายทรัพย์สิน
ของตน หรือบรรดาสิ่งใด ๆ อันเป็นของของตนไปจากบ้าน
เมืองได้ โดยไม่ต้องปฏิบัติตามข้อไขอย่างใด ๆ นอกจาก
หรือต้องเสียค่าภาระยิ่งกว่า ที่บังคับไว้ในกรณีอย่างเดียวกัน
สำหรับคนพื้นเมือง หรือสำหรับพลเมืองหรือคนในบังคับ
ของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

พลเมืองหรือคนในบังคับของอัครภาคแห่งสัญญาจะไม่
ต้องถูกบังคับในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่งให้เสียค่าภาระ
หรือภาษีอากรอย่างใด ๆ นอกจากหรือยิ่งกว่าที่คนพื้นเมือง
หรือพลเมืองหรือคนในบังคับของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์
อย่างซึ่งต้องเสียนั้น แต่ทว่าอัครภาคแห่งสัญญาพึงเรียก
เก็บภาษี หรือค่าภาระสำหรับคนเข้าเมืองได้ หากในส่วน
นี้จะต้องให้ผลปฏิบัติแก่กันและกันอย่างไรก็ได้แก่ชาติที่โปรด
ให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

พลเมืองหรือคนในบังคับของอัครภาคแห่งสัญญาแต่ละ
ฝ่ายจะต้องได้รับในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งความคุ้มครอง
มั่นคงเป็นเนืองนิจ สำหรับกายตัวและทรัพย์สินของตน และในกระบวนการ
นี้เมื่อยอมตนอยู่ใต้ข้อไขอันใช้บังคับ
แก่คนพื้นเมืองนั้น จะต้องได้เสวยบรรดาสีทธิและเอกสิทธิ
อย่างเดียวกับที่ได้ให้อยู่แล้ว หรือจะได้อีกต่อไปแก่คน
พื้นเมือง

คนเหล่านี้จะต้องได้รับความยกเว้นในอาณาเขตต์ของอีก
ฝ่ายหนึ่งจากการเกณฑ์เป็นทหาร ไม่ว่าทางบกหรือทางน้ำ
หรือทางอากาศ ไม่ว่าในกองทหารประจำการสามัญ หรือใน
กองทหารรักษาการประจำชาติ หรือในเหล่าทหารมิลิเชีย

และจากการต้องเสียเงินพดด้งโดยประการทั้งปวง อันบังคับให้เสียต่างการเกณฑ์ตัวเป็นทหาร และจากบรรดาการขู่ข่มทุกอย่างที่เป็นการบังคับ

พลเมืองหรือคนในบังคับอัครภาคี้แห่งสัญญาันี้แต่ละฝ่ายจะต้องได้เสวยเสรีภาพบริบูรณ์ในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่งในการถือศาสนาได้ตามชอบใจตน และหากว่าอนุวรรตน์ตามกฎหมายและกฎและข้อบังคับซึ่งใช้อยู่สำหรับตนแล้วจะต้องมีสิทธิที่จะปฏิบัติพิธีกรรมในทางนัมัสการตามลัทธิที่ตนนับถือได้ จะเป็นการกระทำณะเพาะบุคคล หรือเป็นการสาธารณก็ตาม

ข้อ ๓

ในระวางอาณาเขตต์ของอัครภาคี้แห่งสัญญาันี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องถ้อยที่ถ้อยมีเสรีภาพบริบูรณ์ทุกประการในการค้าขายและการเดินเรือไปมาถึงกันและกัน

พลเมืองหรือคนในบังคับของอัครภาคี้แห่งสัญญาันี้แต่ละฝ่ายพร้อมทั้งเรือและสินค้าบรรทุกเรือของตน จะต้องมีเสรีภาพที่จะไปได้โดยปราศจากอุปสรรคและภยันตรายยังท่าเล่งันที่และเมืองท่าและถ้ำน้ำทุกแห่งในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่ง

ซึ่งได้เปิดหรือจะได้เปิดต่อไปให้มีการค้าขายและการเดินเรือ
 ไปได้กับเมืองต่างประเทศ และโดยเป็นที่เข้าใจกันว่าจะปฏิบัติ
 ให้ถูกต้องตามกฎหมายของบ้านเมืองแล้ว คนเหล่านั้นจะต้อง
 ได้เสวยยศที่นับบรรดาศักดิ์ และประโยชน์ที่โปรดให้ และ
 เสรีภาพ และความยกเว้นในทางการค้าขายและการเดินเรือ
 อย่างเดียวกับที่คนพื้นเมือง หรือพลเมือง หรือคนในบังคับ
 ของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งได้เสวยอยู่แล้วใน
 เวลานั้น หรือจะได้เสวยต่อไปในภายหน้า

ข้อ ๔

ในการที่เกี่ยวข้องแก่เบเนนที่ เครื่องหมายการค้า ยี่ห้อ
 การค้า แบบอย่างต่าง ๆ ตัวอย่างสินค้า ตัวอย่างจำลอง
 ต่าง ๆ สิทธิในสำเนาทั้งปวง และการระงับการแข่งขันอัน
 ไม่ยุติธรรมนั้น พลเมืองหรือคนในบังคับของอัครภาคีแห่ง
 สัญญานี้แต่ละฝ่าย เมื่อได้กระทำตามแบบพิธีการซึ่งกำหนด
 ไว้ในกฎหมายแล้ว จะต้องได้รับความคุ้มครองในอาณาเขตต์
 ของอีกฝ่ายหนึ่ง เสมอเหมือน กับคนพื้นเมืองหรือพลเมือง
 หรือคนในบังคับของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งใน
 การนั้น ๆ 11/10/2566

ข้อ ๕

อัครภาคีสัญญา ตกลงกันว่า จะไม่ห้ามการห้ามหรือการจำกัดการส่งสินค้าใด ๆ เข้าไปในเมือง หรือออกจากเมืองในระหว่างสองประเทศนี้ เว้นไว้แต่การห้ามหรือการจำกัดดังต่อไปนี้ ซึ่งจะต้องเป็นอันใช้ได้แก่ประเทศทั้งหลายเหมือนกันทุกประเทศ หรือแก่บรรดาประเทศที่อยู่ในลักษณะการอย่างเดียวกัน คือ

(๑) การห้ามหรือจำกัดเครื่องอาวุธยุทโธปกรณ์และในพฤติการณ์พิเศษเครื่องวัตถุอย่างอื่น ๆ อันต้องการใช้ในการสงครามด้วย

(๒) การห้ามหรือจำกัดเพื่อเหตุแห่งความปลอดภัยของชาติหรือของมหาชน หรือเพื่อเหตุแห่งการสาธารณสุข

(๓) การห้ามหรือจำกัดสิ่งใด ๆ อันเป็นของผูกขาดของรัฐบาลอยู่แล้วในเวลานี้ หรือจะได้เป็นเช่นนั้นต่อไปในภายหน้า

(๔) การห้ามหรือจำกัดเพื่อป้องกันสัตว์หรือพฤษยาชาติให้ปราศจากโรคหรือเหตุร้าย หรือเพื่อป้องกันพฤษยาชาติมิให้เสื่อมทรามลง หรือสุนัขพันธุ์

(๕) การห้ามหรือจำกัดสิ่งของที่คล้ายคลึงกับสิ่งของในบ้านเมือง หากว่าการบังเกิดหรือการบริโภค หรือการขาย หรือการส่งสิ่งของเช่นว่าน เป็นอันต้องห้ามหรือจำกัดโดยห้ามองเดียวกันตามกฎหมายพื้นเมือง .

ข้อ ๖

ในการส่งสิ่งของอันเป็นสินค้าจากหรือไปยังอาณาเขตต์ของอัครภาคีแห่งสัญญาฝ่ายหนึ่ง โดยผ่านแดนของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น อัครภาคีแห่งสัญญาจะต้องให้การเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งสัญญาและกฎว่าด้วยเสรีภาพแห่งการส่งสินค้าผ่านแดน ซึ่งได้ทำที่เมืองบาร์เซโลนาเมื่อวันที่สิบเดือนเมษายนคริสตศักราชพันเก้าร้อยยี่สิบเอ็ด

ข้อ ๗

พลเมืองหรือคนในบังคับของอัครภาคีแห่งสัญญานี้ แต่ละฝ่ายจะต้องมีเสรีภาพที่จะเข้าไปยังบรรดาศาลยุติธรรมของอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเรียกร้องและป้องกันสิทธิของตน และจะต้องมีเสรีภาพเท่าเทียมกับคนพื้นเมืองหรือกับพลเมืองหรือคนในบังคับของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งในอันที่จะเลือกและใช้ผู้กฎหมาย และทนายความ และผู้แทนให้ทำการเรียกร้องหรือป้องกันสิทธิของตนต่อหน้าศาลนั้น ๆ และ

ในการที่พลเมืองหรือคนในบังคับของอัครภาคีแห่งสัญญา
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเข้าไปยังศาลยุติธรรมของอีกฝ่ายหนึ่งตั้ง
ว่าไม่ต้องถูกบังคับให้ปฏิบัติตามข้อใจหรือความบังคับ
อย่างใด ๆ ซึ่งมีได้ไซ้บังคับแก่คนพื้นเมือง หรือแก่พลเมือง
หรือคนในบังคับของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๘

บริษัทจำกัดสินไช้และบริษัทอื่น ๆ และสมาคมซึ่งได้ตั้งขึ้น
แล้วหรือจะตั้งขึ้นต่อไปภายหน้าโดยถูกต้องตามกฎหมาย
ของอัครภาคีแห่งสัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และมีภูมิลำเนาอยู่
ในอาณาเขตต์ของฝ่ายนั้น เป็นอันได้รับอำนาจในอาณา
เขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อดำเนินธุรกิจของตนและเป็นโจทก์
หรือเป็นจำเลยในศาลของฝ่ายนั้นได้ หากว่าอนุวรรตน์ตาม
กฎหมายของประเทศนั้น บริษัทและสมาคมเช่นนั้น ถ้า
หากว่าอนุวรรตน์ตามข้อใจที่วางไว้ในบทกฎหมายของประเทศ
อีกฝ่ายหนึ่งจะเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้รับอำนาจอันจำเป็นในกรณี
ซึ่งกฎหมายของประเทศนั้นบัญญัติไว้ว่าต้องได้รับก่อนแล้ว
จะต้องมีเสรีภาพที่จะตั้งสำนักหลักแหล่ง หรือตั้งสาขา หรือ
ตั้งสำนักตัวแทนและดำเนินกิจการต่าง ๆ ของตนในประเทศ
นั้นได้

ในส่วนสิทธิที่จะดำเนินกิจการของตนนั้น บริษัทและสมาคมเช่นนี้จะได้รับผลประโยชน์อย่างเดียวกันกับที่ได้ยอมให้ หรือจะได้ออมให้แก่บริษัทและสมาคมเช่นเดียวกันของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

บริษัทและสมาคมเช่นนี้ จะไม่ต้องถูกบังคับให้เสียภาษีอากรหรือค่าการระอย่างใด ๆ นอกจากหรือยิ่งกว่าที่บริษัทและสมาคมพื้นเมืองหรือบริษัทและสมาคมของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งเสียอยู่หรือจะได้เสียต่อไป และจะต้องได้รับความยกเว้นจากบรรดาการกั้มทุกอย่างที่เป็นการบังคับนั้นด้วย

ในการตั้งปวงที่เกี่ยวแก่การลื้อเอา การจำหน่าย และการเป็นเจ้าของซึ่งกรรมสิทธิในทรัพย์สินทุกประเภทนี้ บริษัทและสมาคมเช่นนี้จะต้องตั้งอยู่ในฐานะอย่างเดียวกันกับบริษัทและสมาคมของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง หากเป็นที่เห็นว่าแต่ละฝ่ายต่างลื้อยที่ลื้อยยอมให้ประโยชน์เช่นนี้ซึ่งกันและกัน

ข้อ ๕

สิ่งของอันได้เกิดขึ้นหรือได้ทำขึ้นในประเทศของอัครภาคแห่งสัญญานฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนั้น เมื่อนำส่งออกไปยังหรือ

นำเข้าไปในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่ง จะต้องได้รับผลปฏิบัติในส่วนจำนวนเงินที่เรียกเก็บ และการเรียกเก็บและการประกันค่าภาษีและค่าการระสุดการตลอดทั้งแบบพิธีการระสุดการทั้งปวงตามหลักที่ได้แก่ชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๑๐

ค่าการอันเรียกเก็บเพื่อประโยชน์แห่งรัฐบาล หรือเทศบาล หรือประชาบาล หรือองค์คณะตามจากการทำให้บังเกิดหรือการทำให้หรือการบริโภคนสิ่งของอย่างใด ๆ ในอาณาเขตต์ของอัครภาคแห่งสัญฐานฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนั้น เมื่อใช้เรียกเก็บแก่สิ่งของ ๆ อีกฝ่ายหนึ่งจะไม่ต้องสูงหรือหนักหนาโดยอ้างเหตุใด ๆ เป็นอันขาดไปกว่าที่เรียกเก็บแก่สิ่งของอย่างเดียวกันอันเป็นของที่ได้เกิดหรือทำขึ้นในพื้นที่เมืองหรือในประเทศของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๑๑

บรรดาสิ่งของทั้งปวงจะเป็นประเภทอย่างใดหรือเดิมมาจากไหนก็ตาม ซึ่งอนุญาตให้นำเข้าไป หรือนำออกจาก หรือส่งผ่านแดน หรือให้พักไว้ในอาณาเขตต์ของอัครภาค

แห่งสัญญา^๕ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้หากว่าบรรทุกในเรือของชาติ^๕พื้นเมือง หรือของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยั้งนั้น ถ้าบรรทุกในเรือของอัครภาคแห่งสัญญา^๕อีกฝ่ายหนึ่ง จะต้องเป็นอันนำเข้าไปหรือนำออกจากหรือส่งผ่านแดนหรือพักไว้ในอาณาเขต^๕ต้นนั้นได้เหมือนกัน และสิ่งของเช่นว่านี้จะต้องได้รับประโยชน์อย่างเดียวกัน และจะไม่ต้องถูกบังคับให้เสียภาษีหรือค่าภาระหรือสรรพากร หรืออยู่ในความจำกัดอย่างใดนอกจากหรือยิ่งกว่าที่ได้แก่สิ่งของอย่างเดียวกันซึ่งบรรทุกในเรือของชาติ^๕พื้นเมืองหรือของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยั้ง

บทบัญญัติที่ว่ามานี้จะต้องไม่ใช่แก่ทางปฏิบัติพิเศษ ซึ่งอัครภาคแห่งสัญญา^๕ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้กระทำให้สำหรับการนำสัตว์น้ำที่เรือชกธงชาติของตนจับได้นั้นเข้าไปในอาณาเขต^๕ของคุณ แต่อย่างไรก็ดีสัตว์น้ำซึ่งจับได้ด้วยเรือของอัครภาคแห่งสัญญา^๕ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนั้น เมื่อนำเข้าไปในอาณาเขต^๕ของอีกฝ่ายหนึ่ง จะต้องได้รับผลปฏิบัติมีประโยชน์ไม่ยิ่งหย่อนกว่าที่ได้แก่สัตว์น้ำที่จับได้ด้วยเรือของชาติใด ๆ อัน

ข้อ ๑๒

ในการจัดเรือให้อยู่เป็นที่ การขนสินค้าลงเรือและขนจากเรือในอาณาเขต^๕ของอัครภาคแห่งสัญญา^๕ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

และโดยนัยทั่วไปในการตั้งปวงที่เกี่ยวแก่พิชการและบทบัญญัติ
ใด ๆ ซึ่งพึงบังคับใช้แก่เรือค้าขาย และลูกเรือ และสินค้าที่
บรรทุกเรือนั้น เรือของชาติพื้นเมืองจะต้องไม่ได้รับเอกสิทธิ
หรือประโยชน์ที่โปรดให้อย่างใดซึ่งมิได้ประสาทให้ในกรณี
เช่นเดียวกันแก่เรือของอีกฝ่ายหนึ่ง ความเจตนาของอัคร
ภาคีแห่งสัญญานี้มีอยู่ว่า ในกระบวนที่วันเรือของอัครภาคีแห่ง
สัญญานี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องได้รับผลปฏิบัติอย่างเดียวกัน

ข้อ ๑๓

อันว่าสัญชาติของเรือนั้น จะต้องกำหนดตามกฎหมาย
และข้อบังคับของบ้านเมืองแห่งเรือนั้นด้วยเอกสาร และ
หนังสือสำคัญ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ทรงอำนาจได้ออกให้และมีอยู่
ในเรือนั้น

ข้อ ๑๔

ในส่วนอาคารระวางเรือ ค่าท่า ค่านำร่อง ค่าประกาศ
ค่าด่านป้องกันโรค หรือค่าภาระอื่น ๆ ที่คล้ายหรือทำนอง
เดียวกันไม่ว่าใช้นามใด ๆ ซึ่งเรียกเก็บในนาม หรือเพื่อเป็น
ผลประโยชน์ของรัฐบาล เจ้าพนักงานของรัฐบาล บุคคล
เอกชน องค์กรอื่น หรือสถานอย่างใด ๆ นั้น เรือของอัคร
ภาคีแห่งสัญญานี้แต่ละฝ่ายจะต้องได้รับในเมืองท่าและน่านน้ำ

ของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งความปฏิบัติอันอย่างน้อยที่สุดก็ต้องได้
ประโยชน์เท่าเทียมกันกับที่ได้ให้แก่เรื่องของชาติพื้นเมือง
หรือแก่เรื่องของต่างประเทศใด ๆ อื่น

ข้อ ๑๕

การค้าขายตามชายทะเลของอัครภาคแห่งสัญญาแต่ละ
ฝ่ายนั้น เป็นอันยกเว้นจากบทบัญญัติแห่งหนังสือสัญญา
ฉบับนี้ และจะต้องกำหนดเป็นระเบียบตามกฎหมาย
และกฎ และข้อบังคับของอัครภาคแห่งสัญญาแต่ละฝ่าย
แต่อย่างไรก็ดีอัครภาคฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดพึงเรียกร้องเอาสิทธิ
และเอกสิทธิสำหรับเรื่องของตนอย่างเดียวกับที่ประสาทให้
แก่เรื่องของประเทศใด ๆ อื่นนั้นได้ หากว่าตนให้สิทธิและ
เอกสิทธิอย่างนั้นแก่เรื่องของอีกฝ่ายหนึ่งเหมือนกัน

ข้อ ๑๖

ถ้าเรือกำปั่นรบหรือเรือค้าขายลำใดของอัครภาคแห่ง
สัญญาฝ่ายใดได้เกยติดขึ้นหรืออับปางลงในน่านน้ำหรือ
อ่าวกำบังของรัฐอีกฝ่ายหนึ่ง หรือมีเหตุอันตรายเกิดขึ้นใน
เวลาเดิรทะเลหรือเหตุฉุกเฉินอย่างใด ๆ บังคับให้เข้าทอดใน
เมืองท่าของรัฐอีกฝ่ายหนึ่งก็ดี ตัวเรือและคนโดยสารและ

สินค้าที่บรรทุกใน เรือ นั้นจะต้องได้รับประโยชน์ที่โปรดให้
 และความคุ้มกันต่าง ๆ อย่างเดียวกันกับที่กฎหมายและข้อ
 บังคับของรัฐนั้นประสาทหรือจะพึงประสาทในกรณีเช่นเดียว
 กันให้แก่เรือของชาติพื้นเมืองหรือของชาติที่โปรดให้ได้
 ประโยชน์อย่างยิ่ง นายเรือและลูกเรือจะต้องได้รับความ
 อุปการและช่วยเหลือเท่าที่จะพึงได้แก่คนพื้นเมืองหรือแก่
 พลเมืองหรือคนในบังคับของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์
 อย่างยิ่ง ส่วนสินค้าที่นำมาได้จากเรือค้าขายของอัครภาคีแห่ง
 สัญญานฝ่ายหนึ่ง ซึ่งได้เกยติดตันหรืออับปางหรือจำเป็น
 ต้องเข้าทอดในเมืองท่านั้น จะต้องไม่ถูกบังคับให้เสียภาษี
 ศุลกากรในอาณาเขตต์ของอัครภาคีแห่งสัญญานอีกฝ่ายหนึ่ง
 เว้นไว้แต่จะได้เบ็ดเตล็ดเอาออกจำหน่ายบริโภคนในรัฐฝ่ายนั้น
 ในกรณีที่เรือกำปั่นรบหรือเรือค้าขายของอัครภาคีแห่ง
 สัญญานฝ่ายหนึ่ง เกยติดตันหรืออับปางลงตามฝั่งทะเลของ
 อัครภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง เจ้าพนักงานฝ่ายที่ จะต้องรับแจ้ง
 เหตุนั้นแก่เจ้าพนักงานกงสุลผู้ทรงอำนาจที่อยู่ใกล้ที่สุดของ
 อัครภาคีที่เกี่ยวข้อง

อัครภาคีแห่งสัญญา^{นี้}แต่ละฝ่ายพึงตั้งกงสุลเยเนอราล
กงสุล รองกงสุล หรือพนักงานกงสุลให้ไปอยู่ณบรรดา
เมือง และเมืองท่าของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นอันยอมให้เจ้า
พนักงานอย่างเดียวกันของประเทศอื่น ๆ ไปอยู่นั้นได้

เจ้าพนักงานเหล่านี้จะเข้าทำการตามหน้าที่ไม่ได้จนกว่าจะ
ได้รับอนุมัติบัตร หรืออนุญาตที่จำเป็นอย่างอื่น

เจ้าพนักงานและพนักงานกงสุลของอัครภาคีแห่งสัญญา^{นี้}
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้อง
ได้รับผลแห่งเกียรติยศ เอกสิทธิ ความยกเว้นและความ
คุ้มกันทุกอย่าง ซึ่งประสาทให้ หรือจะได้ประสาทให้ต่อไป
ในภายหน้าแก่เจ้าพนักงานและพนักงานกงสุลของชาติที่โปรด
ให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ดี อัครภาคีแห่งสัญญา^{นี้}
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะอาศัยบทว่าด้วยชาติที่โปรดให้ได้
ประโยชน์อย่างยิ่ง เรียกร้องเอาเกียรติยศ เอกสิทธิ ความ
ยกเว้นและความคุ้มกันให้แก่เจ้าพนักงานและพนักงานกงสุล
ของตนยิ่งกว่าที่ตนประสาทให้แก่เจ้าพนักงานกงสุลของอีก
ฝ่ายหนึ่งหาได้ไม่

ข้อ ๑๘

เจ้าพนักงานกงสุลของอัครภาคีแห่งสัญญานฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งสำนักอาศัยอยู่ในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานฝ่ายท้องถิ่น ตามที่จะพึงรับได้ตามกฎหมายในอันที่จะให้ไว้ด้วยบุคคลที่หลบหนีหน้า ทจากเรือของอีกฝ่ายหนึ่งนั้นกลับคืน แต่หากว่าบทสัญญา ขอนี้จะต้องไม่เป็นอันใช้บังคับแก่คนในบังคับของภาคีแห่ง สัญญานซึ่งเจ้าพนักงานฝ่ายท้องถิ่น ๆ ได้รับความช่วยเหลือ เหลือจนอยู่นั้น

ข้อ ๑๙

ถ้าคนพื้นเมืองคนใดของอัครภาคีแห่งสัญญานฝ่ายใดถึง แก่ความตายลงในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยไม่มี ผู้ใดในอาณาเขตต์ที่ตนถึงแก่ความตายนั้นปรากฏทราบกันว่า เป็นทายาทหรือเป็นผู้จัดการตามพินัยกรรม ซึ่งผู้ตายได้แต่ง ตั้งไว้แล้ว เจ้าพนักงานฝ่ายท้องถิ่นผู้ทรงอำนาจจะต้องแจ้ง ความแก่เจ้าพนักงานกงสุลที่อยู่ใกล้เคียงที่สุดของรัฐซึ่งผู้ท ถึงแก่ความตายเป็นคนพื้นเมืองนั้นให้ทราบโดยพลันเพื่อจะ ได้แจ้งความนี้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป

ถ้าคนพื้นเมืองของอัครภาคแห่งสัญญานฝ่ายใดถึงแก่ความตายลงในอาณาเขตต์ของอัครภาคแห่งสัญญานอีกฝ่ายหนึ่งโดยมิได้ทำพินัยกรรมหรือคำสั่งไว้อย่างใด จะต้องนับว่าเจ้าพนักงานกงสุลของรัฐซึ่งผู้ตายเป็นคนพื้นเมือง และเมื่อเวลาตายได้มีบ้านเรือนอยู่ในแขวงของเจ้าพนักงานกงสุลนั้นเป็นผู้สมควรที่จะเข้าพิทักษ์ทรัพย์สินของผู้ตายที่มอยุนั้น เพื่อปกป้องรักษาและป้องกันทรัพย์สินนั้นไว้ ทั้งนี้เท่าที่กฎหมายของบ้านเมืองจะยอมให้เป็นไปได้เพียงใด และจนกว่าจะได้ตั้งผู้จัดการทรัพย์สินมฤตก และได้ออกหนังสือให้อำนาจจัดการทรัพย์สินมฤตก และเจ้าพนักงานกงสุลเช่นว่านี้ จะต้องมึสิทธิที่จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการทรัพย์สินมฤตกตามแต่ศาลหรือบุคคลอื่นซึ่งควบคุมการจัดการทรัพย์สินมฤตกจะเห็นเป็นการสมควร หากว่ากฎหมายของถิ่นที่ ๆ ทำการจัดการทรัพย์สินมฤตกนั้นอนุญาตให้เป็นเช่นนั้นได้

บทบัญญัติข้างบนนี้ จะต้องใช้บังคับด้วยเหมือนกันในกรณีเมื่อมีพลเมืองหรือคนในบังคับคนใดของอัครภาคแห่งสัญญานฝ่ายหนึ่งซึ่งมีทรัพย์สินอยู่ในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตายลงที่อื่นโดยไม่มีผู้ใดปรากฏทราบกันว่า

เป็นทนายท หรือเป็นผู้จัดการตามพินัยกรรมซึ่งผู้ตายได้
แต่งตั้งไว้ในประเทศซึ่งมีทรัพย์สินอยู่นั้น

ข้อ ๒๐

อัครภาคแห่งสัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกันว่าเมื่อมีข้อพิพาท
ใด ๆ เกิดขึ้นในระหว่างกันและกัน ในเรื่องการค้าความหรือ
การใช้บทบัญญัติใด ๆ แห่งหนังสือสัญญาฉบับนี้ให้ถูกต้อง
นั้น เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอขึ้นแล้ว จะต้องนำข้อพิพาท
นั้นเสนออนุญาโตตุลาการ

ศาลอนุญาโตตุลาการซึ่งจะได้รับการเสนอข้อพิพาทนั้น
คือศาลประจำยุติธรรมระหว่างประเทศนครเฮก เว้นไว้
แต่ในกรณีใดโดยจะเพาะอัครภาคแห่งสัญญาทั้งสองฝ่ายจะ
ตกลงกันให้เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๑

บทบัญญัติต่าง ๆ แห่งหนังสือสัญญาฉบับนี้ซึ่งว่าด้วยผล
ปฏิบัติอย่างได้แก่ชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งนั้น ไม่
เป็นอันใช้แก่

(๑) บรรดาประโยชน์ที่โปรดให้อันได้ประสาทิห้อยอยู่แล้ว
หรือจะได้ประสาทิห้อยต่อไปในภายหน้าแก่รัฐที่ติดต่อกัน เพื่อ
ความสะดวกแก่การไปมาค้าขายตามชายแดน

(๒) บรรดาประโยชน์ที่โปรดให้อันได้ประสาทให้อยู่แล้ว หรือจะได้ประสาทให้ต่อไปในภายหน้าแก่รัฐอื่น โดยเหตุที่มีสหศุลกากรต่อกัน

(๓) บรรดาประโยชน์ที่โปรดให้อันได้ประสาทให้อยู่แล้ว หรือจะได้ประสาทให้ต่อไปในภายหน้าแก่รัฐอื่นตามสัญญาต่อกัน เพื่อกันมิให้มีการเสียค่าภาษีอากรเป็นสองซ้ำ หรือเพื่อบริ้งกันผลประโยชน์รายได้ของกันและกัน

(๔) บรรดาประโยชน์ที่โปรดให้อันได้ประสาทให้อยู่แล้ว หรือจะได้ประสาทให้ต่อไปในภายหน้าแก่รัฐที่ติดต่อกัน ในเรื่อง การเคเรือหรือการใช้น้ำอันเป็นพรมแดนซึ่งเคเรือเข้าออกจากทะเลไม่ได้

ข้อ ๒๒

หนังสือสัญญาฉบับนี้ จะต้องมีผลเป็นอันใช้ได้ตั้งแต่วันแรกเปลี่ยนแปลงสัตยาบันต่อกัน และจะต้องเป็นอันใช้ได้ อยู่ชั่วกำหนดเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นไป ถ้าและ อัครภาคีแห่งสัญญานี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้แจ้งเจตนาที่จะเลิก สัญญานี้ล่วงหน้าสิบสองเดือนก่อนสิ้นกำหนดห้าปีที่กล่าวมาแล้วนั้น สัญญานี้จะต้องคงเป็นเครื่องผูกมัดต่อไปจนกว่า

จะสิ้นกำหนดปีหนึ่งนับตั้งแต่วันที่อัครภาคฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะ
ได้บอกเลิกสัญญา

ข้อ ๒๓

หนังสือสัญญาฉบับนี้จะต้องได้รับสัตยาบัน และสัตยา
บันทั้งสองฝ่ายนั้นจะต้องแลกเปลี่ยนกัน ณ กรุงเทพมหานคร ฯ โดย
เร็วที่สุดที่จะพึงเป็นไปได้ หนังสือสัญญาฉบับนี้ได้ทำไว้
เป็นภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมัน และเป็นอันตกลงกัน
ในทันที ถ้าแม้มีข้อพิพาทเกิดขึ้นในเรื่องความหมายอย่างแน่
นอนในหนังสือสัญญาฉบับนี้อย่างใด ๆ จะต้องวินิจฉัยความ
หมายและความมุ่งหมายในหนังสือสัญญานี้ด้วยบทสัญญา
ฉบับภาษาอังกฤษ

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็มแต่ละฝ่ายได้ลง
นามและประทับตราไว้ในหนังสือสัญญานี้เป็นสำคัญ

ทำคู่กันเป็นสองฉบับ ณ กรุงเทพมหานคร ฯ เมื่อวันที่เจ็ดเดือน
ที่หนึ่ง พุทธศักราช สองพันสี่ร้อยเจ็ดสิบเอ็ด ตรงกับ
วันที่เจ็ดเดือนเมษายน คริสตศักราช พันเก้าร้อยยี่สิบแปด

(ลงพระนามและประทับตรา) ไตรทศประพันธ์

11/10/25 (ลงนามและประทับตรา) ดร. อัสमित

โปรโตคอลล่าด้วยความตกลงทางเศรษฐกิจและนิเวศภาพ
ระวางสยามกับเยอรมนี

ในขณะที่จะลงนามกันวันนี้ ในหนังสือสัญญาว่าด้วย
ทางพระราชไมตรี และการค้าขายและการเดินเรือระหว่าง
พระราชอาณาจักรสยามกับรัฐเยอรมันนี้ ผู้มีอำนาจเต็มของ
อัครภาคีแห่งสัญญานทั้งสองฝ่ายได้ยินยอมตกลงกันตั้งต่อไป
นี้

เมื่อหนังสือสัญญาว่าด้วยทางพระราชไมตรี และการค้าขาย
และการเดินเรือมีผลเป็นอันใช้ได้แล้ว ความตกลงทาง
เศรษฐกิจจะเพาะกาลระวางสยามกับเยอรมนี ซึ่งได้ลงนาม
กัน ณ กรุงเบอร์ลิน เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ คริสตศักราช
๑๙๒๔ นั้นจะต้องเป็นอันใช้ไม่ได้ต่อไป เว้นไว้แต่
โปรโตคอลซึ่งจะต้องคงเป็นอันใช้ได้ต่อไป

เพื่อเป็นพะยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็มแต่ละฝ่ายได้
ลงนามและประทับตราไว้ในโปรโตคอลฉบับนี้เป็นสำคัญ

ทำกันเป็นสองฉบับ ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่เจ็ดเดือน
ที่หนึ่ง พุทธศักราช สองพันสองร้อยเจ็ดสิบเอ็ด ตรงกับ
วันที่เจ็ดเดือนเมษายน คริสตศักราช พันเก้าร้อยยี่สิบแปด

(ลงพระนามและประทับตรา) ไตรทศประพันธ์

(ลงนามและประทับตรา) ดร. อัสมิต

ประกาศ

พระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษ
ให้สภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก
รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินจากกรมรถไฟหลวง

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า

ด้วยปรากฏว่าที่ดินรถไฟตำบลหัวหิน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามตราจองเลขที่ ๑๕ เล่มที่ ๑ หน้า ๑๕ มีเนื้อที่ ๒ ไร่ ๒ งาน ๑๖ วา พร้อมด้วยอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นซึ่งปลูกสร้างอยู่ที่ดินรายนั้นนั้น เป็นที่ดินซึ่งกรมรถไฟหลวงไม่ต้องการใช้ในราชการรถไฟ ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์นี้ สภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตกประสงค์จะซื้อไว้ใช้เป็นประโยชน์ของสภา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ที่ดินที่กล่าวนี้ได้ขาดจากเป็นที่ดินรถไฟแล้ว ให้ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้แต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน หน้า ๒๑๐)

๑๖๗

ประกาศกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม
แผนกไปรษณีย์

ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมไปรษณีย์ โทรเลขจำหน่ายใช้ตราไปรษณียากรรัชชกาลปัจจุบันประเภทราคาบาท ๗ ชนิด ความแจ้งอยู่แล้วนั้น บัดนี้ การสร้างตราไปรษณียากรรัชชกาลปัจจุบันประเภทราคาสดางค์ชนิดดวงละ ๘๐ สดางค์ได้แล้วเสร็จลงอีกชนิดหนึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) กว้าง ๒๐ มิลลิเมตร ยาว ๒๕ มิลลิเมตร

(ข) สีเทาอ่อนทับสีครามอ่อน

(ค) มีพระบรมรูปรัชชกาลปัจจุบันและอื่น ๆ เหมือนกับตราไปรษณียากรประเภทราคาสดางค์ต่าง ๆ ที่ได้ประกาศใช้มาแล้ว

ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรมไปรษณีย์ โทรเลขจำหน่ายใช้ตราไปรษณียากรชนิดราคาดวงละ ๘๐ สดางค์นี้ได้ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

นายพลเอก บุรฉัตรไชยากร

เสนาบดี

11/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน หน้า ๒๑๑)

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่องกำหนดที่ฝังศพเพิ่มเติมในจังหวัดนนทบุรี

ด้วยตามความในกฎเสนาบดีกระทรวงนครบาล ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ข้อ ๑ ว่า ห้องที่ ตำบล อำเภอใด สมควรจะมีป่าช้าที่ฝังศพ ฝังศพ เผาศพ ก็แห่ง เสนาบดี จะได้กำหนดและประกาศให้ทราบนั้น

บัดนี้ สมควรจะมีป่าช้าเพิ่มขึ้น เพื่อความสะดวกแก่การ ฝังศพผู้ถือศาสนาโรมันคาทอลิก จึงประกาศอนุญาตให้วัด โรมันคาทอลิก ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลบางบัวทอง ห้องที่อำเภอ บางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ทำการฝังศพผู้ถือศาสนาโรมัน คาทอลิกได้อีกแห่งหนึ่ง

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน หน้า ๒๑๒)

๑๖๕

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ยกเว้นยาเสพติดให้โทษ

ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

โดยอาศัยอำนาจที่ได้มอบหมายไว้ในพระราชบัญญัติยา
เสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ขอประกาศยก
เว้นยาที่ปรุงด้วยยาเสพติดให้โทษ ตามมาตรา ๕ แห่งพระ
ราชบัญญัตินั้นอีก ๑ ขนานอยู่ในประเภทจำกัด ตามความ
ข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีสำหรับยาเสพติดให้โทษ มี
อันดับชื่อและจำนวนยาเสพติดให้โทษดังต่อไปนี้

๕๗. Tablets B. B. Compound (ตราโล่ฟ้า) ปรุงด้วย
ยูโคดัลลัมไอสธสารอื่น ๆ ยูโคดัลลัมไม่เกินกว่าร้อยละ ๒ ของ
ไอสธสารทั้งหมด

(Dr. L. Verkey, Fook Loon Dispensary.)

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒ ธันวาคม หน้า ๒๐๖)

๑๗๐

ประกาศ

ลดอัตราขั้นต่ำนาในท้องที่จังหวัด
เชียงใหม่ ๑๑ ตำบล จังหวัดลำพูน ๘ ตำบล
ลงเป็นนาฟ้างลอยชั้นเบญจ

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราช
โองการเหนือเกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศ
ให้ทราบทั่วกันว่า อัตราขั้นต่ำนาในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่
และจังหวัดลำพูนมณฑลพายัพในบางตำบล ยังไม่เหมาะ
แก่ท้องที่และผลที่ได้จากการทำนา สมควรจะลดอัตราขั้นต่ำ
นาลงให้เป็นการสมควรแก่ท้องที่และผลที่ได้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ลดอัตราขั้นต่ำนาในท้องที่
จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน ซึ่งได้กำหนดอัตราอากร
ค่านาเป็นชั้นจัตวา ไร่ละ ๖๐ สตางค์ รวม ๑๕ ตำบล ตาม
บัญชีรายชื่อตำบลในท้ายประกาศฉบับนี้ลงจัดเก็บเป็นนาฟ้าง
ลอยชั้นเบญจ อัตราไร่ละ ๔๐ สตางค์ ตั้งแต่พ.ศ. ๒๔๗๑ น
เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

ศกโยค

เสนาบดี

11/10435 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน หน้า ๒๑๔)

(๑๗๐ ก.)

บัญชีรายชื่อตำบล ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ลดอัตราชั้นที่นา
ในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูนมณฑลพายัพ

ที่	๑. จังหวัด ๒. อำเภอ	ตำบล	อัตราเดิม			อัตราเปลี่ยนใหม่			หมายเหตุ
			นาฟาง ล่อยชั้น	ไร่ละ		นาฟาง ล่อยชั้น	ไร่ละ		
				บาท	สต.		บาท	สต.	
๑	จังหวัดเชียงใหม่								
๑	๑. <u>อำเภอบ้านแม</u>	แม่วิน	จัตวา	-	๖๐	เบญจ	-	๕๐	
๒	๒. <u>อำเภอฮอด</u>	บ้านตาล	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๓		แอ่น	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๔		ท่าเตือ	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๕		ฮอด	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๕		แม่กา	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๑	๓. <u>อำเภอช่างเคิ่ง</u>	บ้านทับ	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๒		แม่ศึก	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๑	๔. <u>อำเภอสะเมิง</u>	สะเมิงใต้	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๑	๕. <u>อำเภอสันมหาพน</u>	เมืองกืด	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๒		บ้านช้าง	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๑	จังหวัดลำพูน								
๑	๑. <u>อำเภอเมือง</u>	บ้านธิ	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๒		มะเขือแจ้	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๓		ห้วยยาบ	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๔		บ้านกลาง	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๕		เวียงยอง	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๖		ป่าสัก	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๑	๒. <u>อำเภอฝาง</u>	แม่ต๋น	"	-	๖๐	"	-	๕๐	
๒		บ้านก้อ	"	-	๖๐	"	-	๕๐	

พระราชบัญญัติพิทักษ์ตราภาษีศุลกากร
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๔๗๑

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อบัญญัติในใบแนบแสดงพิทักษ์ตราภาษีศุลกากรต่อท้ายพระราชบัญญัติพิทักษ์ตราภาษีศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๕

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยบทมาตราดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติพิทักษ์ตราภาษีศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๒ ตั้งแต่วันที่ ๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑ เป็นต้นไป ให้ยกเลิกข้อความอันกำหนดอัตราค่าภาษีขาเข้า หมายเลข ๓, ๖ และ ๕ แห่งใบแนบแสดงพิทักษ์ตราภาษีศุลกากรต่อท้ายพระราชบัญญัติพิทักษ์ตราภาษีศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๕ นั้นเสีย และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

(๑) ภาษาเข้า

อัตรากำลัง

๓. วัตถุเหลวอย่างอื่นซึ่งมีแอลกอฮอล์

(๑) น้ำสุรา (นอกจากเหล้าเบียร์

เหล้าไวน์) กับวัตถุเหลว ตามจำนวนแอลกอฮอล์
ทุกชนิด (นอกจาก กอฮอลด์บริสุทธิ์

แอลกอฮอล์ ซึ่งได้แปร ลิตรละ ๒ บาท

ธรรมดาแล้วหรือวัตถุเหลว ๕๐ สตางค์ แต่
ที่ได้ระบุไว้ในแห่งอื่น) อัน ค่าภาษีที่เรียกเก็บ

มีแอลกอฮอล์บริสุทธิ์อยู่ด้วย อย่างต่ำที่สุดนั้น
เกินกว่า ๕ ส่วนในร้อย ต้องไม่น้อยกว่า

๗๐ สตางค์ต่อ

๑ ลิตร

(๒) น้ำหอม และของปรุงสำหรับ

เป็นเครื่องลูบไล้หรือชำระอัน

มีแอลกอฮอล์บริสุทธิ์อยู่ด้วย

เกินกว่า ๕ ส่วนในร้อย

- (ก) ถ้ามี่แอลกอฮอล์บริสุทธิ์
 ๔๐ ส่วนในร้อย หรือ ลิตรละ ๒ บาท ๕๐
 มากกว่านั้น..... สตางค์ หรือตาม
 ราคา ร้อยละ ๕ แล้ว
 แต่อย่างไรก็ตาม
 จะสูงกว่ากัน
- (ข) ถ้ามี่แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ลิตรละ ๑ บาท ๕๐
 ต่ำกว่า ๔๐ ส่วนในร้อย สตางค์ หรือตาม
 ราคา ร้อยละ ๕ แล้ว
 แต่อย่างไรก็ตาม
 จะสูงกว่ากัน

- หมายเหตุ (๑) ค่าภาษีต้องคิดคำนวณตามส่วนร้อยละของ
 แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่ชั้นสุตรได้ด้วย
 เครื่องแอลกอฮอล์เมตรของเกลุสส์ค
- (๒) แอลกอฮอล์ซึ่งได้แปรธรรมชาติแล้ว
 ก็แอลกอฮอล์ซึ่งได้แปรธรรมชาติตาม
 วิธีการที่อธิบดีกรมศุลกากรอนุมัติก่อน
 ที่ได้ตรวจมอบไป

๖. ไม่จัดไฟและวัตถุทำไม่จัดไฟ

(๑) ไม่จัดไฟทุกชนิด

(ก) ถ้าบรรจุกัลกติดัว
กัลกหนึ่งมีจำนวน

ไม่เกินร้อยอัน ร้อยกัลก ๓๐ สดางค์

(ข) ถ้าบรรจุกัลกติดัว
กัลกหนึ่งมีจำนวน

เกินกว่าร้อยอัน ร้อยกัลก ๓๐ สดางค์

กับคิตคำภาษีเพิ่มขึ้นดังนี้

คือ จำนวนไม่จัด

ที่เกินกว่าร้อยอันใน

กัลกหนึ่ง เพิ่มคำภาษี

ขึ้นทุก ๆ ๕๐ อัน

หรือเศษของ ๕๐ อัน ร้อยกัลก ๑๕ สดางค์

(๒) ชักไม้ซึ่งโดยปกติ

ใช้สำหรับทำไม่จัดไฟ กิโลกรัมละ ๕๐ สดางค์

๘. ยาชิการเวตต์ส ยาชิการ์ และ

ยาสูบทุกชนิด ทั้งที่ได้ทำขึ้น

แล้ว และที่ยังมิได้ทำขึ้น

ตามราคาร้อยละ ๒๕

มาตรา ๓ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๒ เป็นต้นไป ให้ยกเลิกข้อความอันกำหนดอัตราค่าภาษีขาออก หมายเลข ๑ ถึง ๗ แห่งใบแนบแสดงพิกัดอัตราภาษีศุลกากร ต่อท้ายพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๕ นั้นเสีย และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

(๒) ภาษีขาออก
อัตราค่าภาษี

- ๑. เข้าเปลือก..... หาบหลวงละ ๑๒.๕ สตางค์
- ๒. เข้ากลิ้ง..... หาบหลวงละ ๑๘.๔ สตางค์
- ๓. ปลายเข้ากลิ้ง..... หาบหลวงละ ๘.๔ สตางค์
- ๔. รำเข้ากลิ้ง.. .. . หาบหลวงละ ๘.๔ สตางค์
- ๕. เข้าขาว..... หาบหลวงละ ๑๗.๔ สตางค์
- ๖. ปลายเข้าขาว..... หาบหลวงละ ๑๗.๔ สตางค์
- ๗. รำเข้าขาว หาบหลวงละ ๑๗.๔ สตางค์

ประกาศมาณวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๕ ธันวาคม หน้า ๒๑๕)

ประกาศเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ห้ามการค้าขายเบี่ยงเชื้อเข้าหมัก ในมณฑลปรำจั้น
มณฑลพิษณุโลก มณฑลอยุธยา
และมณฑลนครศรีธรรมราช

อาศัยอำนาจในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติภาษีชั้นใน
แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติเห็น เป็นการสมควรที่จะห้ามการค้าขาย
เบี่ยงเชื้อเข้าหมักในมณฑลปรำจั้น มณฑลพิษณุโลก มณฑล
อยุธยา และ มณฑลนครศรีธรรมราช ตามความหมายแห่ง
พระราชบัญญัติและมาตราที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว จึงประกาศ
ให้ทราบทั่วกันดังต่อไปนี้

เมื่อครบกำหนดเดือนหนึ่ง นับตั้งแต่วันประกาศนี้เป็น
ต้นไป ห้ามมิให้ผู้ใดค้าขายเบี่ยงเชื้อเข้าหมักในมณฑล
ปรำจั้น มณฑลพิษณุโลก มณฑลอยุธยา และ มณฑล
นครศรีธรรมราช นอกจากจะมีใบอนุญาตของเจ้าพนักงาน
การออกใบอนุญาตที่กล่าวนี้ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงาน
ภาษีสุราประจำตำบลอันเป็นภูมิลำเนาของผู้ค้าขายเบี่ยงเชื้อ
เข้าหมักออกให้

๑๗๗

ใบอนุญาตนี้ให้ใช้ได้เฉพาะปีที่ออก
ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต ให้เรียกฉบับละ ๑๐ บาท
หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
สุกโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๕ ธันวาคม หน้า ๒๒๔)

พระราชกฤษฎีกา

ให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรพ ๓

ที่ได้ตรวจชำระใหม่

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

จำเดิม แต่ได้ออกประกาศ ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์บรรพ ๓ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นมา ได้มีความเห็นแนะนำมากหลายเพื่อยังประมวลกฎหมายนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

และเมื่อได้ตรวจพิจารณาโดยถ่องแท้แล้ว เห็นเป็นการสมควรให้ตรวจชำระ บทบัญญัติในบรรพ ๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นใหม่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ สั่งว่า บทบัญญัติเดิมในบรรพ ๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ประกาศไว้แต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ นั้นให้ยกเลิกเสียสิ้น และใช้บทบัญญัติที่ตรวจชำระใหม่ต่อท้ายพระราชกฤษฎีกานี้แทน

ให้ใช้พระราชกฤษฎีกานี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๒ เป็นต้นไป

11/10/2566

ประกาศมาณวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชชกาลปัจจุบัน

บรรพ ๓

เอกเทศสัญญา

ลักษณะ ๑

ซื้อขาย

หมวด ๑

สภาพและหลักสำคัญของสัญญาซื้อขายส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๔๕๓ อันว่าซื้อขายนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย

มาตรา ๔๕๔ การที่ผู้ซื้อฝ่ายหนึ่งให้ค้ำประกันไว้ก่อนว่าจะซื้อหรือขายนั้น จะมีผลเป็นการซื้อขายต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้บอกกล่าวความจำนงว่าจะทำการซื้อขายนั้นให้สำเร็จตลอดไป และคำบอกกล่าวเช่นนั้นได้ไปถึงบุคคลผู้ให้ค้ำประกันแล้ว

ถ้าในค้ำประกันได้กำหนดเวลาไว้เพื่อการบอกกล่าวเช่นนั้นไว้ ไซ้ ท่านว่าบุคคลผู้ให้ค้ำประกันจะกำหนดเวลาพอสมควร และบอกกล่าวไปยังผู้ซื้ออีกฝ่ายหนึ่งให้ตอบมา เป็นแน่นอนภายในเวลากำหนดนั้นก็ได้ว่าจะทำการซื้อขายให้สำเร็จตลอดไป

หรือไม่ ถ้าและไม่ตอบเป็นแน่นอนภายในกำหนดเวลานั้น
ไซ้ คำมั่นซึ่งได้ให้ไว้ก่อนนั้นก็เป็นอันไร้ผล

มาตรา ๔๕๕ เมื่อกล่าวต่อไปเบื้องหน้าถึงเวลาชอขาย
ท่านหมายความว่าเวลาซึ่งทำสัญญาชอขายสำเร็จบริบูรณ์

มาตรา ๔๕๖ การชอขายอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ทำ
เป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไซ้ ท่าน
ว่าเป็นโมฆะ วิธีให้ไซ้ถึงชอขายเรือกำปั่นหรือเรือมระวาง
ตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์มระวางตั้งแต่
ห้าตันขึ้นไป ทั้งชอขายแพและสัตว์พาหนะด้วย

อนึ่งสัญญาจะขายหรือจะซื้อทรัพย์สินอย่างใด ๆ ดังว่ามา
นี้ก็ดี คำมั่นในการชอขายทรัพย์สินเช่นว่านี้ก็ดี ถ้ามิได้มี
หลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้อง
รับผิดชอบเป็นสำคัญ หรือได้วางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วน
แล้ว ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ท่านให้ไซ้บังคับ
ถึงสัญญาชอขาย อสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกลงกัน เป็นราคาห้าร้อย
บาท หรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย

มาตรา ๔๕๗ ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาชอขายนั้น ผู้ชอ
ผู้ขายพึงออกไซ้เท่ากันทั้งสองฝ่าย

ส่วนที่ ๒ การโอนกรรมสิทธิ์

มาตรา ๔๕๘ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกัน

มาตรา ๔๕๙ ถ้าสัญญาซื้อขายมีเงื่อนไข หรือเงื่อนไขเวลาบังคับไว้ ท่านว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่โอนไปจนกว่าการจะได้เป็นไปตามเงื่อนไข หรือถึงกำหนดเงื่อนไขนั้น

มาตรา ๔๖๐ ในการซื้อขายทรัพย์สินซึ่งมิได้กำหนดลงไว้แน่นอนนั้น ท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปจนกว่าจะได้หมาย หรือนับ ชั่ง ตวง วัด หรือคัดเลือก หรือทำโดยวิธีอื่นเพื่อให้งบตัวทรัพย์สินนั้นออกเป็นแน่นอนแล้ว

ในการซื้อขายทรัพย์สินจะเพาะสิ่ง ถ้าผู้ขายยังจะต้องนับชั่ง ตวง วัด หรือทำการอย่างอื่น หรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเกี่ยวแก่ทรัพย์สินเพื่อให้รู้กำหนดราคา ทรัพย์สินนั้นแน่นอน ท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าการ หรือสิ่งนั้นได้ทำแล้ว

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขาย

ส่วนที่ ๑ การส่งมอบ

มาตรา ๔๖๑ ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายนั้นให้
แก่ผู้ซื้อ

มาตรา ๔๖๒ การส่งมอบนั้นจะทำอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้
สุดแต่ว่าเป็นผลให้ทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ

มาตรา ๔๖๓ ถ้าในสัญญากำหนดให้ส่งทรัพย์สินซึ่ง
ขายนั้นจากที่แห่งหนึ่งไปถึงอีกแห่งหนึ่งไซ้ ท่านว่าการส่ง
มอบย่อมสำเร็จเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่ง

มาตรา ๔๖๔ ค่าขนส่งทรัพย์สินซึ่งได้ซื้อขายกันไปยังที่
แห่งอื่น นอกจากสถานที่อันพึงชำระหนี้นั้น ผู้ซื้อพึงออกใช้

มาตรา ๔๖๕ ในการซื้อขายสังหาริมทรัพย์นั้น

(๑) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อยกว่าที่ได้สัญญา
ไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะมัดเสียไม่รับเอาเลยก็ได้ แต่ถ้าผู้ซื้อ
รับเอาทรัพย์สินนั้นไว้ ผู้ซื้อก็ต้องใช้ราคาตามส่วน

(๒) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินมากกว่าที่ได้สัญญา
ไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้แต่เพียงตามสัญญา
และนอกถ่วงนั้นมัดเสียก็ได้ หรือจะมัดเสียทั้งหมดไม่รับ

เอาไว้เลยก็ได้ ถ้าผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินอันเขาส่งมอบเช่นนั้น
ไว้ทั้งหมด ผู้ซื้อก็ต้องใช้ราคาตามส่วน

(๓) หากว่าผู้ขาย ส่งมอบ ทรัพย์สินตามที่ได้สัญญาไว้
ระคน กับทรัพย์สินอย่างอื่นอันมิได้ รวมอยู่ในข้อ สัญญาใช้
ทำนว่าผู้ซื้อจะรับเอาทรัพย์สินไว้แต่ตามสัญญา และนอกจาก
นั้นมัดเสียก็ได้ หรือจะมัดเสียทั้งหมดก็ได้

มาตรา ๔๖๖ ในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์นั้น หาก
ว่าได้ระบุจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดไว้ และผู้ขายส่งมอบทรัพย์สิน
สินน้อยหรือมากไปกว่าที่ได้สัญญาไว้ ทำนว่าผู้ซื้อจะมัด
เสีย หรือจะรับเอาไว้และใช้ราคาตามส่วนก็ได้ ตามแต่
จะเลือก

อนึ่งถ้าขาดตกบกพร่องหรือลำจำนวนไม่เกินกว่าร้อยละ
ห้าแห่งเนื้อที่ทั้งหมดอันได้ระบุไว้นั้นไซ้ ทำนว่าผู้ซื้อจำ
ต้องรับเอา และใช้ราคาตามส่วน แต่ผู้ซื้ออาจ จะเลิก
สัญญาเสียได้ ในเมื่อขาดตก บกพร่องหรือลำ จำนวน ถึงขนาด
ซึ่งหากผู้ซื้อได้ทราบก่อนแล้วคงจะมีได้เข้าทำสัญญานั้น

มาตรา ๔๖๗ ในข้อรับผิดเพื่อการที่ทรัพย์สินขาดตกบกพร่อง
หรือลำจำนวนนั้น ทำนห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่ง
นับแต่เวลาส่งมอบ

มาตรา ๔๖๘ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเงื่อนไขให้ใช้ราคาไซ้ ผู้ขายชอบที่จะยึดหนังสือทรัพย์สินที่ขายไว้ได้จนกว่าจะใช้ราคา

มาตรา ๔๖๙ ถ้าผู้ซื้อล้มละลายก่อนส่งมอบทรัพย์สินก็ดี หรือผู้ซื้อเป็นคนล้มละลายแล้วในเวลาซื้อขายโดยผู้ขายไม่รู้ก็ดี หรือผู้ซื้อกระทำให้หลักทรัพย์ที่ให้ไว้เพื่อประกันการชำระเงินนั้นเสื่อมเสียหรือลดน้อยลงก็ดี ถึงแม้ในสัญญาจะมีกำหนดเงื่อนไขให้ใช้ราคา ผู้ขายก็ชอบที่จะยึดหนังสือทรัพย์สินซึ่งขายไว้ได้ เว้นแต่ผู้ซื้อจะหาประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๗๐ ถ้าผู้ซื้อผิดนัด ผู้ขายซึ่งได้ยึดหนังสือทรัพย์สินไว้ตามมาตราทั้งหลายที่กล่าวมาอาจจะใช้ทางแก้ต่อไปในแนวทางแก้สามัญในการไม่ชำระหนี้ได้ คือมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้ซื้อให้ใช้ราคากับทั้งค่าจับจ่ายเกี่ยวกับการภายในเวลาอันควรซึ่งต้องกำหนดลงไว้ในคำบอกกล่าวนั้นด้วย

ถ้าผู้ซื้อละเลยเสียไม่ทำตามคำบอกกล่าว ผู้ขายอาจนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดได้

มาตรา ๔๗๑ เมื่อขายทอดตลาดได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ผู้ขายหักเอาจำนวนที่ค้างชำระแก่ตนเพื่อราคา

และคำจับจ่ายเกี่ยวกับการนั้นไว้ ถ้าและยังมีเงินเหลือ ก็ให้
ส่งมอบแก่ผู้ซื้อโดยพลัน

ส่วนที่ ๒ ความรับผิดชอบเพื่อชำระคบกพร่อง

มาตรา ๔๗๒ ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำระค
บกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใด อันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือ
เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะให้ เป็นปกติที่ดี
ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาที่ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ
ความที่กล่าวมาในมาตรานี้น้อยมิใช่ได้ ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้ว
หรือไม่รู้ว่าความชำระคบกพร่องมีอยู่

มาตรา ๔๗๓ ผู้ขายย่อมไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีดังจะกล่าว
ต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขายว่ามีความชำระค
บกพร่อง หรือควรจะได้รู้เช่นนั้นหากได้ใช้ความระมัดระวัง
อันจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชน

(๒) ถ้าความชำระคบกพร่องนั้นเป็นอันเห็นประจักษ์แล้ว
ในเวลาส่งมอบ และผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้โดยมิได้
อิดเอื้อน

(๓) ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ขายทอดตลาด

มาตรา ๔๗๔ ในข้อรับผิดเพื่อชำระคบกพร่องนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่เวลาที่ได้พบเห็นความชำรุดบกพร่อง

ส่วนที่ ๓ ความรับผิดในการรอนสิทธิ

มาตรา ๔๗๕ หากว่ามีบุคคลผู้ใดมาก่อนการรบกวนขัดสิทธิของผู้ซื้อในอันจะครองทรัพย์สินโดยปกติสุข เพราะบุคคลผู้นั้นมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่ได้ซื้อขายกันนั้นอยู่ในเวลาซื้อขายก็ดี เพราะความผิดของผู้ขายก็ดี ท่านว่าผู้ขายจะต้องรับผิดในผลอันนั้น

มาตรา ๔๗๖ ถ้าสิทธิของผู้ก่อนการรบกวนนั้นผู้ซื้ออยู่แล้วในเวลาซื้อขาย ท่านว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิด

มาตรา ๔๗๗ เมื่อใดการรบกวนขัดสิทธินั้นเกิดเป็นคดีขึ้นระวางผู้ซื้อกับบุคคลภายนอก ผู้ซื้อชอบที่จะขอให้ศาลเรียกผู้ขายเข้าเป็นจำเลยร่วมหรือเป็นโจทก์ร่วมกับผู้ซื้อในคดีนั้นได้ เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทระวางผู้เป็นคู่กรณีทั้งหลายรวมไปเป็นคดีเดียวกัน

มาตรา ๔๗๘ ถ้าผู้ขายเห็นเป็นการสมควร จะสอดเข้าไปในคดีเพื่อปฏิเสธการเรียกร้องของบุคคลภายนอก ก็ชอบที่จะทำได้ด้วย

มาตรา ๔๗๕ ถ้าทรัพย์สินซึ่งซื้อขายกันหลุดไปจากผู้ซื้อทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เพราะเหตุการรอนสิทธิที่ดี หรือว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่ในบังคับแห่งสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งเป็นเหตุให้เสื่อมราคา หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่การที่จะใช้ หรือเสื่อมความสะดวกในการใช้สอย หรือเสื่อมประโยชน์อันจะพึงได้แต่ทรัพย์สินนั้น และซึ่งผู้ซื้อหาได้รู้ในเวลาซื้อขายไม่ก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๔๗๖ ถ้าอสังหาริมทรัพย์ต้องสาธยายแสดงว่าตกอยู่ในบังคับแห่งการจำยอมโดยกฎหมายไซ้ ท่านว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นไว้แต่ผู้ขายจะได้รับรองไว้ในสัญญาว่าทรัพย์สินนั้นปลอดจากการจำยอมอย่างใด ๆ ทั้งสิ้น หรือปลอดจากการจำยอมอันนั้น

มาตรา ๔๗๗ ถ้าผู้ขายไม่ได้เป็นคู่ความในคดีเดิม หรือถ้าผู้ซื้อได้ประณีประนอมยอมความกับบุคคลภายนอก หรือยอมตามบุคคลภายนอกเรียกหรืออะไร ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีในข้อรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิเมื่อพ้นกำหนดสามเดือนนับแต่วันคำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด หรือนับแต่วันประณีประนอมยอมความ หรือวันที่ยอมตามบุคคลภายนอกเรียกหรืออันนั้น

มาตรา ๔๘๒ ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบในการรอนสิทธิเมื่อ
กรณีนี้เป็นดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าไม่มีการฟ้องคดี และผู้ขายพิสูจน์ได้ว่าสิทธิ
ของผู้ซื้อได้สูญไปโดยความผิดของผู้ซื้อเอง หรือ

(๒) ถ้าผู้ซื้อไม่ได้เรียกผู้ขายเข้ามาในคดี และผู้ขาย
พิสูจน์ได้ว่า ถ้าได้เรียกเข้ามาคดีฝ่ายผู้ซื้อจะชนะ หรือ

(๓) ถ้าผู้ขายได้เข้ามาในคดี แต่ศาลได้ยกคำเรียกร้อง
ของผู้ซื้อเสียเพราะความผิดของผู้ซื้อเอง

แต่ถึงกรณีจะเป็นอย่างไรก็ดี ถ้าผู้ขายถูกศาลหมาย
เรียกให้เข้ามาในคดีและไม่ยอมเข้าร่วมเป็นจำเลยหรือ
ร่วมเป็นโจทก์กับผู้ซื้อไซ้ ท่านว่าผู้ขายคงต้องรับผิด

ส่วนที่ ๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิด

มาตรา ๔๘๓ คู่สัญญาซื้อขายจะตกลงกันว่าผู้ขายจะ
ไม่ต้องรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องหรือเพื่อการรอนสิทธิก็ได้

มาตรา ๔๘๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดนั้น บ่อม
ไม่คุ้มผู้ขายให้พ้นจากการต้องส่งเงินคืนตามราคา เว้นแต่
จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔๘๕ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดนั้น ไม่อาจ
คุ้มความรับผิดของผู้ขายในผลของการอื่นผู้ขายได้กระทำไป

เอง หรือผลแห่งข้อความจริงอันผู้ขายได้รู้อยู่แล้วและ
ปกปิดเสีย

หมวด ๓
หน้าที่ของผู้ซื้อ

มาตรา ๔๘๖ ผู้ซื้อจำต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้รับ
ซื้อและใช้ราคาตามข้อสัญญาซื้อขาย

มาตรา ๔๘๗ อันราคาทรัพย์สินที่ขายนั้นจะกำหนดลงไว้ใน
ในสัญญาก็ได้ หรือจะปล่อยให้กำหนดกันด้วยวิธีอย่างใด
อย่างหนึ่งตั้งได้ตกลงกันไว้ในสัญญานั้นก็ได้ หรือจะถือเอา
ตามทางการที่คู่สัญญาประพฤติก่อนอยู่นั้นก็ได้

ถ้าราคามีได้ที่กำหนดเด็ดขาดอย่างใดตั้งว่ามานั้นไซ้
ท่านว่าผู้ซื้อจะต้องใช้ราคาตามสมควร

มาตรา ๔๘๘ ถ้าผู้ซื้อพบเห็นความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สิน
ซึ่งตนได้รับซื้อ ผู้ซื้อชอบที่จะยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ได้
ชำระไว้ได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เว้นแต่ผู้ขายจะหา
ประกันที่สมควรให้ไว้

มาตรา ๔๘๙ ถ้าผู้ซื้อถูกผู้รับจ้างหรือบุคคลผู้เรียก
ร้องเอาทรัพย์สินที่ขายนั้นว่าจะฟ้องเป็นคดีขึ้นคดี หรือ
มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะถูกขู่เช่นนั้นก็ได้ ผู้ซื้อก็ชอบที่จะยึด

หนึ่งราคาไว้ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ด้วยกัน จนกว่าผู้ขายจะ
ได้บำบัดภัยอันนั้นให้สิ้นไป หรือจนกว่าผู้ขายจะหาประกัน
ที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๕๐ ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้ส่งมอบทรัพย์สิน
ซึ่งขายนั้นเวลาใด ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเวลา
อันเดียวกันนั้นเองเป็นเวลากำหนดใช้ราคา

หมวด ๔

การซื้อขายจะเพาะบางอย่าง

ส่วนที่ ๑ ขายฝาก

มาตรา ๔๕๑ อันว่าขายฝากนั้น คือสัญญาซื้อขายซึ่ง
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อ โดยมีข้อตกลงกันว่า
ผู้ขายอาจไถ่ทรัพย์สินนั้นคืนได้

มาตรา ๔๕๒ ทรัพย์สินซึ่งขายฝากนั้น ถ้าไถ่ภายใน
เวลาที่กำหนดในสัญญาที่ดี หรือภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด
ไว้ก็ดี ท่านให้ถือ เป็นอันว่ากรรมสิทธิ์ไม่เคยตกไปแก่
ผู้ซื้อเลย

มาตรา ๔๕๓ ในการขายฝาก คู่สัญญาจะตกลงกันไม่ให้
ผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินซึ่งขายฝากก็ได้ ถ้าและผู้ซื้อจำหน่าย

ทรัพย์สินนั้นฝ่าฝืนสัญญาไซ้ ก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น

มาตรา ๔๕๔ ท่านห้ามมิให้ใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินซึ่งขายฝากเมื่อพ้นเวลาดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ กำหนดสิบปีนับแต่เวลาซื้อขาย

(๒) ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ กำหนดสามปีนับแต่เวลาซื้อขาย

มาตรา ๔๕๕ ถ้าในสัญญามีกำหนดเวลาไถ่เกินไปกว่านั้น ท่านให้ลดลงมาเป็นสิบปีและสามปีตามประเภททรัพย์สิน

มาตรา ๔๕๖ ถ้าในสัญญามีกำหนดเวลาไถ่ต่ำกว่าสิบปีหรือสามปีไซ้ ท่านว่าหาอาจะขยายเวลานั้นในภายหลังได้ไม่

มาตรา ๔๕๗ สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินนั้น จะพึงใช้ได้แต่บุคคลเหล่านี้ คือ

(๑) ผู้ขายเดิม หรือทายาทของผู้ขายเดิม หรือ

(๒) ผู้รับโอนสิทธินั้น หรือ

(๓) บุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยจะเพาะว่าให้เป็น

ผู้ไถ่ได้

มาตรา ๔๘๘ สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินนั้น จะพึงใช้ได้เฉพาะต่อบุคคลเหล่านี้ คือ

(๑) ผู้ขอเดิม หรือทายาทของผู้ขอเดิม หรือ

(๒) ผู้รับโอนทรัพย์สิน หรือรับโอนสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้น แต่ในข้อนี้ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์จะใช้สิทธิได้ก็ต่อเมื่อผู้รับโอนได้รู้ในเวลาโอน ว่าทรัพย์สินตกอยู่ในบังคับแห่งสิทธิไถ่คืน

มาตรา ๔๘๙ สินไถ่นั้นถ้าไม่ได้กำหนดกันไว้ว่าเท่าใดไซ้ร้ ทำนให้ไถ่ตามราคาที่เขาขายฝาก

มาตรา ๕๐๐ คำฤชาธรรมเนียมการขายฝากซึ่งผู้ขอได้ออกไปนั้น ผู้ไถ่ต้องชี้ให้แก่ผู้ขอพร้อมกับสินไถ่

ส่วนคำฤชาธรรมเนียมการไถ่ทรัพย์สินนั้นผู้ไถ่พึงออกชี้

มาตรา ๕๐๑ ทรัพย์สินซึ่งไถ่นั้น ทำนว่าต้องส่งคืนตามสภาพที่เป็นอยู่ในเวลาไถ่ แต่ถ้หากว่าทรัพย์สินนั้นถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมเสียไปเพราะความผิดของผู้ขอไซ้ร้ ทำนว่าผู้ขอจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา ๕๐๒ ทรัพย์สินซึ่งไถ่นั้น ทำนว่าบุคคลผู้ไถ่ย่อมได้รับคืนไปโดยปลอดจากสิทธิใดๆ ซึ่งผู้ขอเดิม หรือทายาทหรือผู้รับโอนจากผู้ขอเดิมก่อให้เกิดขึ้นก่อนเวลาไถ่

ถ้าเจ้าทรัพย์สินที่อยู่ในระวางขายฝากอันได้จดทะเบียน
 เข้าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วไซ้ ท่านว่าการเช่นนั้นหากมิได้
 ทำขึ้นเพื่อจะให้เสียขายแก่ผู้ขาย กำหนดเวลาเข้ายังคงมี
 เหลืออยู่อีกเพียงใด ก็ให้คงเป็นอันสมบูรณ์อยู่เพียงนั้น
 แต่มิให้เกินกว่าปีหนึ่ง

ส่วนที่ ๒ ขายตามตัวอย่าง

ขายตามคำพรรณนา ขายเพื่อชอบ

มาตรา ๕๐๓ ในการขายตามตัวอย่างนั้น ผู้ขายจำต้อง
 ส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามตัวอย่าง

ในการขายตามคำพรรณนา ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สิน
 ให้ตรงตามคำพรรณนา

มาตรา ๕๐๔ ในข้อรับผิดเพื่อการส่งของไม่ตรงตาม
 ตัวอย่าง หรือไม่ตรงตามคำพรรณนานั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้อง
 คดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่เวลาส่งมอบ

มาตรา ๕๐๕ อันว่าขายเพื่อชอบนั้น คือการซื้อขาย
 กันโดยมีเงื่อนไขให้ผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจดูทรัพย์สินก่อน
 รับซื้อ

มาตรา ๕๐๖ การตรวจดูทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่ได้กำหนด

เวลาอันไว้ ผู้ขายอาจกำหนดเวลาอันสมควร และบอกกล่าวแก่ผู้ซื้อให้ตอบภายในกำหนดนั้นได้ว่าจะรับซื้อหรือไม่

มาตรา ๕๐๗ ทรัพย์อันผู้ซื้อจะพึงตรวจดูก่อนที่จะส่งมอบแก่กันนั้น ถ้าผู้ซื้อไม่ตรวจรับภายในเวลาที่กำหนดไว้โดยสัญญา หรือโดยประเพณี หรือโดยคำบอกกล่าวของผู้ขาย ท่านว่าผู้ขายย่อมไม่มีความผูกพันต่อไป

มาตรา ๕๐๘ เมื่อทรัพย์นั้นได้ส่งมอบแก่ผู้ซื้อเพื่อให้ตรวจดูแล้ว การซื้อขายย่อมเป็นอันบริบูรณ์ในกรณีต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ซื้อมิได้บอกกล่าวว่าไม่ยอมรับซื้อภายในเวลาที่กำหนดไว้โดยสัญญา หรือโดยประเพณี หรือโดยคำบอกกล่าว หรือ

(๒) ถ้าผู้ซื้อไม่ส่งทรัพย์คืนภายใน กำหนดเวลาดังกล่าวมานั้น หรือ

(๓) ถ้าผู้ซื้อใช้ราคาทรัพย์นั้นสิ้นเชิง หรือแต่บางส่วน หรือ

(๔) ถ้าผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์นั้น หรือทำประการอื่นอย่างใดอันเป็นปริยายว่ารับซื้อของนั้น

ส่วนที่ ๓ ขายทอดตลาด

มาตรา ๕๐๘ การขายทอดตลาดย่อมบริบูรณ์ เมื่อผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้ หรือด้วยกิริยาอันอย่างใดอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด ถ้ายังมีได้แสดงเช่นนี้เมื่ออยู่ตราบไต่ ท่านว่าผู้สุ่ราคาจะถอนคำสุ่ราคาของตนเสียก็ยังคงได้

มาตรา ๕๑๐ ผู้ซื้อในการขายทอดตลาดจะต้องทำตามคำโฆษณาบอกขาย และตามความข้ออื่น ๆ ซึ่งผู้ทอดตลาดได้แถลงก่อนพะเดิมการสุ่ราคาทรัพย์สินจะเพาะขายไป

มาตรา ๕๑๑ ท่านห้ามมิให้ผู้ทอดตลาดเข้าสุ่ราคา หรือใช้ให้ผู้อื่นผู้ใดเข้าสุ่ราคา ในการทอดตลาดซึ่งตนเป็นผู้อำนวยความสะดวก

มาตรา ๕๑๒ ท่านห้ามมิให้ผู้ขายเข้าสุ่ราคาเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นผู้ใดเข้าสุ่ราคา เว้นแต่จะได้แถลงไว้โดยจะเพาะในคำโฆษณาบอกการทอดตลาดนั้น ว่าผู้ขายถือสิทธิที่จะเข้าสุ่ราคาด้วย

มาตรา ๕๑๓ เมื่อใดผู้ทอดตลาดเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้สุ่สูงสุดนั้นยังไม่เพียงพอ ผู้ทอดตลาดอาจถอนทรัพย์สินจากการทอดตลาดได้

มาตรา ๕๑๔ ผู้สุ่ราคาข้อมพันความผูกพันในราคาซึ่งตนสุ่ แต่ขณะเมื่อมีผู้นสุ่ราคาสูงขึ้นไป ไม่ว่าการที่ผู้นสุ่ นั้น จะสมบุรณ์หรือมิสมบุรณ์ประการใด อื่กประการหนึ่งเมื่อใด ถอนทรัพย์สินรายนั้นจากการทอดตลาด ผู้สุ่ราคาก็พันความ ผูกพันแต่ขณะทีถอนนั้นตจกัน

มาตรา ๕๑๕ ผู้สุ่ราคาสูงสุดต้องไ้ราคาเป็นเงินสด เมื่อการ ข้อขายบริบูรณ์หรือตามเวลาที่กำหนดไว้ในคำโฆษณาบอกขาย

มาตรา ๕๑๖ ถ้าผู้สุ่ราคาสูงสุดละเลยเสียไม่ไ้ราคาไ้สร้ ทานให้ผู้อทอดตลาดเอาทรัพย์สินนั้นออกขายอื่กช่าหนึ่ง ถ้า และได้เงิน เป็นจำนวน สุ่ทมิไม่ค้มราคาและค่าขายทอดตลาด ขึ้นเต็ม ผู้สุ่ราคาเดิมคนนั้นต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาด

มาตรา ๕๑๗ ถ้าเงินรายได้ในการทอดตลาดส่วนหนึ่ง ส่วนใดค้างชำระอยู่ เพราะเหตุผู้ทอดตลาดละเลยไม่บังคับ ตามบทในมาตรา ๕๑๕ หรือมาตรา ๕๑๖ ไ้สร้ ทานว่าผู้ทอด ตลาดจะต้องรับผิดชอบ

ลักษณะ ๒

แลกเปลี่ยน

มาตรา ๕๑๘ อันว่าแลกเปลี่ยนนั้น คือสัญญาซึ่งคู่กรณี ต่างโอนกรรมสิทธิแห่งทรัพย์สินให้กันและกัน

มาตรา ๕๑๙ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะข้อขายนั้น
 ท่านให้ใช้ถึงการแลกเปลี่ยนด้วย โดยให้ถือว่าผู้เป็นคู่สัญญา
 แลกเปลี่ยนเป็นผู้ขายในส่วนทรัพย์สินซึ่งตนได้ส่งมอบ และ
 เป็นผู้ซื้อในส่วนทรัพย์สินซึ่งตนได้รับในการแลกเปลี่ยนนั้น

มาตรา ๕๒๐ ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในสัญญาแลกเปลี่ยน
 ตกลงจะโอนเงินเพิ่มเข้ากับทรัพย์สินสิ่งอื่นให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง
 ไซ้ บททั้งหลายอันว่าด้วยราคาในลักษณะข้อขายนั้น ให้
 ใช้ถึงเงินเช่นนั้นด้วย

ลักษณะ ๓

ให้

มาตรา ๕๒๑ อันว่าให้ นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง
 เรียกว่าผู้ให้ โอนทรัพย์สินของตนให้โดยเสนาหาแก่บุคคล
 อีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๕๒๒ การให้นั้นจะทำด้วยปลดหนี้ให้แก่ผู้รับ หรือ
 ด้วยชำระหนี้ซึ่งผู้รับค้างชำระอยู่ก็ได้

มาตรา ๕๒๓ การให้นั้น ท่านว่าย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อส่ง
 มอบทรัพย์สินที่ให้

มาตรา ๕๒๔ การให้สิทธิอันมีหนังสือตราสารเป็นสำคัญ
 นั้น ถ้ามิได้ส่งมอบตราสารให้แก่ผู้รับ และมีได้มี

หนังสือบอกกล่าวแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้น ท่านว่าการให้ยอม
ไม่สมบูรณ์

มาตรา ๕๒๕ การให้ทรัพย์สินซึ่งถ้าจะซื้อขายกันจะต้อง
ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ท่าน
ว่าย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อ
พนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้ การให้ยอมเป็นอัน
สมบูรณ์ โดยมีพักต้องส่งมอบ

มาตรา ๕๒๖ ถ้าการให้ทรัพย์สินหรือให้ค้ำประกันว่าจะให้
ทรัพย์สินนั้นได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่แล้ว และผู้ให้ไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับไซ้
ท่านว่าผู้รับชอบที่จะเรียกให้ส่งมอบตัวทรัพย์สินหรือราคา
แทนทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชอบที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทน
อย่างหนึ่งอย่างใดด้วยอีกได้

มาตรา ๕๒๗ ถ้าผู้ให้ผูกตนไว้ว่าจะชำระหนี้เป็นคราว ๆ
ท่านว่าหนี้นั้นเป็นอันระงับสิ้นไปเมื่อผู้ให้หรือผู้รับตาย เว้น
แต่จะจัดกับเจตนาอันปรากฏแต่มูลหนี้

มาตรา ๕๒๘ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้นั้นมีค่าการติดพัน และ
ผู้รับละเลยเสียไม่ชำระค่าการติดพันนั้นไซ้ ท่านว่าโดย
เงื่อนไขอันระงับไว้ในกรณีสิทธิเลิกสัญญาต่างตอบแทนกัน

นั้น ผู้ให้จะเรียกให้ส่งทรัพย์สินที่ให้นั้นคืนตามบทบัญญัติว่าด้วยก้นลากมิควรได้นั้นก็ได้ เพียงเท่าที่ควรจะเอาทรัพย์สินนั้นไปใช้ชำระค่าการติดพันนั้น

แต่สิทธิเรียกคืนอันนี้ย่อมเป็นอันขาดไป ถ้าบุคคลภายนอกเป็นผู้มีสิทธิจะเรียกให้ชำระค่าการติดพันนั้น

มาตรา ๕๒๕ ถ้าทรัพย์สินที่ให้มามีราคาไม่พอ กับการที่จะชำระค่าการติดพันไซ้ ท่านว่าผู้รับจะต้องชำระแต่เพียงเท่าราคาทรัพย์สินเท่านั้น

มาตรา ๕๓๐ ถ้าการให้นั้นมีค่าการติดพัน ท่านว่าผู้ให้จะต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือเพื่อการรอนสิทธิเช่นเดียวกับผู้ขาย แต่ท่านจำกัดไว้ว่าไม่เกินจำนวนค่าการติดพัน

มาตรา ๕๓๑ อันผู้ให้จะเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤติเนรคุณนั้น ท่านว่าอาจจะเรียกได้แต่เพียงในกรณีที่ตั้งจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้รับได้ประทุษร้ายต่อผู้ให้เป็นความผิดฐานอาชญาอย่างร้ายแรงตามประมวลกฎหมายลักษณะอาชญา หรือ

(๒) ถ้าผู้รับได้ทำให้ผู้ให้เสียชื่อเสียง หรือหมิ่นประมาทผู้ให้อย่างร้ายแรง หรือ

(๓) ถ้าผู้รับได้บอกขัดขืนไม่ยอมให้สิ่งของจำเป็นเลี้ยงชีวิตแก่ผู้ให้ ในเวลาที่ผู้ให้ยากไร้และผู้รับยังสามารถจะให้ได้
 มาตรา ๕๓๒ ทายาทของผู้ให้อาจเรียกให้ถอนคืนการให้ได้แต่เฉพาะในเหตุที่ผู้รับได้ฆ่าผู้ให้ตายโดยเจตนาและไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือได้กีดกันผู้ให้ไว้มิให้ถอนคืนการให้

แต่ว่าผู้ให้ได้ฟ้องคดีไว้แล้วอย่างใดโดยชอบ ทายาทของผู้ให้จะว่าคดีอันนั้นต่อไปก็ได้

มาตรา ๕๓๓ เมื่อผู้ให้ได้ให้อภัยแก่ผู้รับในเหตุประพฤตินั้นแล้วคดี หรือเมื่อเวลาได้ล่วงไปแล้วหกเดือนนับแต่เหตุเช่นนั้นได้ทราบถึงบุคคลผู้ชอบที่จะเรียกถอนคืนการให้ได้นั้นคดี ท่านว่าหาอาจจะถอนคืนการให้ไม่ได้

อนึ่งท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสิบปีภายหลังเหตุการณ์เช่นนั้น

มาตรา ๕๓๔ เมื่อถอนคืนการให้ ท่านให้ส่งคืนทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยลาภมิควรได้

มาตรา ๕๓๕ การให้อันจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าจะถอนคืนเพราะเหตุเนรคุณไม่ได้ คือ

(๑) ให้เป็นบำเหน็จสินจ้างโดยแท้

- (๒) ให้สิ่งที่มีค่าการติดพัน
 (๓) ให้โดยหน้าที่ธรรมจรรยา
 (๔) ให้ในการสมรส

มาตรา ๕๓๖ การให้อันจะให้เป็นผลต่อเมื่อผู้ให้ตายนั้น
 ท่านให้บังคับด้วยบทกฎหมายว่าด้วยมรดกและพินัยกรรม

ลักษณะ ๔

เช่าทรัพย์

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๕๓๗ อันว่าเช่าทรัพย์สินนั้น คือสัญญาซึ่ง
 บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่ง
 เรียกว่าผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่าง
 ใดอย่างหนึ่งชั่วคราวอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้
 ค่าเช่าเพื่อการนั้น

มาตรา ๕๓๘ เช่าอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้ามิได้มีหลักฐาน
 เป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ
 เป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ ถ้า
 เช่ามีกำหนดกว่าสามปีขึ้นไป หรือกำหนดตลอดอายุของ

ผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าไซ้ หากมิได้ทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ท่านว่าการเช่านั้นจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้แต่เพียงสามปี

มาตรา ๕๓๘ ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาเช่านั้น คู่สัญญาพึงออกใช้เสมอกันทั้งสองฝ่าย

มาตรา ๕๔๐ อันอสังหาริมทรัพย์ ท่านห้ามมิให้เช่ากันเป็นกำหนดเวลาเกินกว่าสามสิบปี ถ้าได้ทำสัญญากันไว้เป็นกำหนดเวลานานกว่านั้น ท่านก็ให้ลดลงมาเป็นสามสิบปี

อนึ่งกำหนดเวลาเช่าตั้งกล่าวมานี้ เมื่อสิ้นสุดลงแล้วจะต่อสัญญาอีกก็ได้ แต่ต้องอย่าให้เกินสามสิบปีนับแต่วันต่อสัญญา

มาตรา ๕๔๑ สัญญาเช่านั้นจะทำกันเป็นกำหนดว่าตลอดอายุของผู้ให้เช่าหรือของผู้เช่าก็ได้

มาตรา ๕๔๒ บุคคลหลายคนเรียกเอาสังหาริมทรัพย์อันเดียวกันอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านว่าทรัพย์ตกไปอยู่ในครอบครองผู้เช่าคนใดก่อนด้วยสัญญาเช่าทรัพย์นั้น คนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

มาตรา ๕๔๓ บุคคลหลายคนเรียกร้องเอาอสังหาริมทรัพย์

อันเดียวกันอาศัยมูลสัญญาเข้าต่างราย ท่านให้วินิจฉัยดัง
ต่อไปนี้

(๑) ถ้าการเข้านั้นเป็นประเภทซึ่งมิได้บังคับไว้โดย
กฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เข้าซึ่งได้ทรัพย์สิน
ไปไว้ในครอบครองก่อนด้วยสัญญาเข้าของตน นั้น มีสิทธิยิ่ง
กว่าคนอื่น ๆ

(๒) ถ้าการเข้าทุก ๆ ราย เป็นประเภทซึ่งบังคับไว้โดย
กฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เข้าซึ่งได้จดทะเบียน
การเข้าของตนก่อนนั้น มีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

(๓) ถ้าการเข้ามีทั้งประเภทซึ่งต้องจดทะเบียนและ
ประเภทซึ่งไม่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายอันกันอยู่ไซ้ ท่าน
ว่าผู้เข้าคนที่ได้จดทะเบียน การเข้าของตน นั้น มีสิทธิยิ่ง กว่า
เว้นแต่ผู้เข้าคนอื่นจะได้ทรัพย์สินนั้นไปไว้ในครอบครองด้วย
การเข้าของตนเสียแต่ก่อนวันจดทะเบียนนั้นแล้ว

มาตรา ๕๔๕ ทรัพย์สินซึ่งเข้านั้น ผู้เข้าจะให้เข้าช่วง
หรือโอนสิทธิของตน อันมีในทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าทั้งหมดหรือ
แต่บางส่วนให้แก่บุคคลภายนอก ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่
เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาเข้า

ถ้าผู้เช่าประพาศกีฬาใฝ่นบตัญญูดิอันนี้ ผู้ให้เช่าจะบอก
เลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๔๕ ถ้าผู้เช่าเอาทรัพย์สินซึ่งตนเช่าไปให้ผู้อื่น
เช่าช่วงอีกทอดหนึ่งโดยชอบ ท่านว่าผู้เช่าช่วงย่อมต้องรับ
ผิดต่อผู้ให้เช่าเดิมโดยตรง ในกรณีเช่นว่านี้หากผู้เช่าช่วง
จะได้ใช้ค่าเช่าให้แก่ผู้เช่าไปก่อน ท่านว่าผู้เช่าช่วงอาจจะ
ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ให้เช่าได้ไม่

อนึ่งบทบัญญัติอันนี้ไม่ห้ามการที่ผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิของตน
ต่อผู้เช่า

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่า

มาตรา ๕๔๖ ผู้ให้เช่าจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้เช่า
นั้นในสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว

มาตรา ๕๔๗ ผู้เช่าต้องเสียค่าใช้จ่ายไปโดยความจำเป็น
และสมควรเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นเท่าใด ผู้ให้เช่า
จำต้องชดใช้ให้แก่ผู้เช่า เว้นแต่ค่าใช้จ่ายเพื่อบำรุงรักษา
ตามปกติและเพื่อซ่อมแซมเพียงเล็กน้อย

มาตรา ๕๔๘ ถ้าผู้ให้เช่าส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นโดย

สภาพไม่เหมาะแก่การที่จะใช้เพื่อประโยชน์ที่เข้ามา ผู้เช่า
จะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๔๘ การส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเช่าก็ดี ความ
รับผิดชอบของผู้เช่าในกรณีชำรุดบกพร่องและรอนสีทึบก็ดี
ผลแห่งข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบก็ดี เหล่านี้ ท่านให้บังคับ
ด้วยบทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยการ
ซื้อขายอนุโลมความสมควร

มาตรา ๕๕๐ ผู้ให้เช่าย่อมต้องรับผิดชอบในความชำรุด
บกพร่องอันเกิดขึ้นในระยะเวลาเช่า และผู้ให้เช่าต้องจัด
การซ่อมแซมทุกอย่างบรรดาซึ่งเป็นการจำเป็นขึ้น เว้นแต่การ
ซ่อมแซมชนิดซึ่งมีกฎหมายหรือจารีตประเพณีว่าผู้เช่าจะพึง
ต้องทำเอง

มาตรา ๕๕๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินที่เช่า
นั้นไม่เป็นเหตุถึงแก่ผู้เช่าจะต้องปราศจากการใช้และประโยชน์
และผู้ให้เช่ายังแก้ไขไม่ได้ไซ้ ผู้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้ให้
เช่าให้จัดการแก้ไขความชำรุดบกพร่องนั้นก่อน ถ้าและ
ผู้ให้เช่าไม่จัดทำให้คืนดีภายในเวลาอันสมควร ผู้เช่าจะ
บอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ หากว่าความชำรุดบกพร่องนั้นร้ายแรง
ถึงสมควรจะจำเช่นนั้น

หมวด ๓

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่า

มาตรา ๕๕๒ อันผู้เช่าจะใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่น นอกจากที่ใช้กันตามประเพณีนิยมปกติ หรือการตั้งกำหนดไว้ในสัญญาเช่านั้น ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่

มาตรา ๕๕๓ ผู้เช่าจำต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่านั้นเสมอ กับที่วิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง และต้องบำรุงรักษาทั้งทำการซ่อมแซมเล็กน้อยด้วย

มาตรา ๕๕๔ ถ้าผู้เช่ากระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา ๕๕๒ มาตรา ๕๕๓ หรือฝ่าฝืนข้อสัญญา ผู้ให้เช่าจะบอกกล่าวให้ผู้เช่าปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทกฎหมายหรือข้อสัญญานั้น ๆ ก็ได้ ถ้าและผู้เช่าทะเลาะเสียไม่ปฏิบัติตาม ท่านว่าผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๕๕ ผู้เช่าจำต้องยอมให้ผู้ให้เช่าหรือตัวแทนของผู้ให้เช่าเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เช่าเป็นครั้งคราว ในเวลาและระยะอันสมควร

มาตรา ๕๕๖ ถ้าในระหว่างเวลาเช่ามีเหตุจะต้องซ่อมแซมทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นเป็นการเร่งร้อน และผู้ให้เช่าประสงค์จะทำการอันจำเป็นเพื่อที่จะซ่อมแซมเช่นนั้นไซ้ ท่านว่า

ผู้เช่าจะไม่ยอมให้ท่านขึ้นไม่ได้ แม้ถึงว่าการนั้นจะเป็นความไม่สะดวกแก่ตน ถ้าการซ่อมแซมเป็นสภาพซึ่งต้องกินเวลานานเกินสมควร จนเป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะแก่การที่จะใช้เพื่อประโยชน์ที่เข้ามา ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๕๗ ในกรณีอย่างใด ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าทรัพย์สินที่เช่านั้นชำรุดควรที่ผู้ให้เช่าจะต้องซ่อมแซมก็ดี

(๒) ถ้าจะต้องจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมัดบ่วงภยันตรายแก่ทรัพย์สินนั้นก็ดี

(๓) ถ้าบุคคลภายนอกรุกล้ำเข้ามาในทรัพย์สินที่เช่าหรือเรียกอ้างสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งเหนือทรัพย์สินนั้นก็ดี

ในเหตุดังกล่าวนี้ให้ผู้เช่าแจ้งเหตุแก่ผู้ให้เช่าโดยพลัน เว้นแต่ผู้ให้เช่าจะได้ทราบเหตุนั้นอยู่ก่อนแล้ว

ถ้าผู้เช่าละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้ไว้ ท่านว่าผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบผู้ให้เช่าในเมื่อผู้ให้เช่าต้องเสียหายอย่างใด ๆ เพราะความทะเลเยซำซ่าของผู้เช่านั้น

มาตรา ๕๕๘ อันทรัพย์สินที่เช่านั้น ถ้ามิได้รับอนุญาตของผู้ให้เช่าก่อนผู้เช่าจะทำการตัดแปรงหรือต่อเติมอย่างหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ถ้าและผู้เช่าทำไปโดยมิได้รับอนุญาตของ
ผู้ให้เช่าเช่นนั้นไซ้ เมื่อผู้ให้เช่าเรียกร้อง ผู้เช่าจะต้องทำ
ให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนคงสภาพเดิม ทั้งจะต้องรับผิดชอบ
ผู้ให้เช่าในความเสียหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่
การตัดแปลงต่อเติมนั้นด้วย

มาตรา ๕๕๘ ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญาหรือโดยจารีตร
ประเพณีว่าจะพึงชำระค่าเช่าในเวลาใด ท่านให้ชำระเมื่อสิ้น
ระยะเวลาอันได้ตกลงกำหนดกันไว้ทุกครั้งไป กล่าวคือว่า
ถ้าเช่ากันเป็นรายปีที่พึงชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นปี ถ้าเช่ากันเป็น
รายเดือนก็พึงชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นเดือน

มาตรา ๕๖๐ ถ้าผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่า ผู้ให้เช่าจะบอก
เลิกสัญญาเสียก็ได้

แต่ถ้าค่าเช่านั้นจะพึงส่งเป็นรายเดือน หรือส่งเป็นระยะ
เวลายาวกว่ารายเดือนขึ้นไป ผู้ให้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้เช่า
ก่อนว่าให้ชำระค่าเช่าภายในเวลาใด ซึ่งพึงกำหนดอย่าให้
น้อยกว่าสิบห้าวัน

มาตรา ๕๖๑ ถ้ามิได้ทำหนังสือลงลายมือชื่อของคู่สัญญา
แสดงไว้ต่อกันว่าทรัพย์สินที่ให้เช่ามีสภาพเป็นอยู่อย่างไร
ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เช่าได้รับทรัพย์สินที่เช่านั้นไป

โดยสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว และเมื่อสัญญาได้เลิกหรือ
ระงับลง ผู้เช่าก็ต้องส่งคืนทรัพย์สินในสภาพเช่นนั้น เว้น
แต่จะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมิได้ซ่อมแซมไว้ดีในขณะ
ส่งมอบ

มาตรา ๕๖๒ ผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือบุบ
สลายอย่างใด ๆ อันเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เช่า เพราะความ
ผิดของผู้เช่าเอง หรือของบุคคลซึ่งอยู่กับผู้เช่า หรือของ
ผู้เช่าช่วง

แต่ผู้เช่าไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือบุบสลายอัน
เกิดแต่การใช้ทรัพย์สินนั้นโดยชอบ

มาตรา ๕๖๓ คดีอันผู้ให้เช่าจะฟ้องผู้เช่าเกี่ยวแก่สัญญา
เช่านั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหกเดือนนับแต่วัน
ส่งคืนทรัพย์สินที่เช่า

หมวด ๔

ความระงับแห่งสัญญาเช่า

มาตรา ๕๖๔ อันสัญญาเช่านั้น ท่านว่าย่อมระงับไป
เมื่อสิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ มิพักต้องบอกกล่าวก่อน

มาตรา ๕๖๕ การเข้าถือสวนนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเช่ากันปีหนึ่ง

การเช่านั้นก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเช่ากันตลอดฤดูทำนาปีหนึ่ง

มาตรา ๕๖๖ ถ้ากำหนดเวลาเช่าไม่ปรากฏในความที่ตกลงกันหรือไม่พึงสันนิษฐานได้ไซ้ ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายใดจะบอกเลิกสัญญาเช่าในขณะที่เมื่อสุทธระยะ เวลาอันเป็นกำหนดชำระค่าเช่าก็ได้ทุกระยะ แต่ต้องบอกกล่าวแก่อีกฝ่ายหนึ่งให้รู้ตัวก่อนชั่วกำหนดเวลาชำระค่าเช่าระยะหนึ่งเป็นอย่างน้อย แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสองเดือน

มาตรา ๕๖๗ ถ้าทรัพย์สิ้นซึ่งให้เช่าสูญหายไปทั้งหมดไซ้ ท่านว่าสัญญาเช่าก็ย่อมระงับไปด้วย

มาตรา ๕๖๘ ถ้าทรัพย์สิ้นซึ่งให้เช่าสูญหายไปแต่เพียงบางส่วน และมีได้เป็นเพราะความผิดของผู้เช่า ท่านว่าผู้เช่าจะเรียกให้ลดค่าเช่าลงตามส่วนที่สูญหายก็ได้

ในกรณีเช่นนั้น ถ้าผู้เช่าไม่สามารถใช้สอยทรัพย์ส่วนที่ยังคงเหลืออยู่นั้นสำเร็จประโยชน์ได้ดังที่ได้มุ่งหมายเช่าทำสัญญาเช่าไซ้ ท่านว่าผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๖๕ อันสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์นั้นย่อมไม่
ระงับไป เพราะเหตุโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินซึ่งให้เช่า
ผู้รับโอนย่อมรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนซึ่งมีต่อ
ผู้เช่า^๕นั้นด้วย

มาตรา ๕๗๐ ในเมื่อสิ้นกำหนดเวลาเช่าซึ่งได้ตกลงกัน
ไว้นั้น ถ้าผู้เช่ายังคงครอบครองทรัพย์สินอยู่ และผู้ให้เช่า^๕รู้ความ
นั้นแล้วไม่ทักท้วงไฉร^๖ ท่านให้ถือว่าผู้สัญญาเป็นอันได้ทำ
สัญญาใหม่ต่อไปไม่มีกำหนดเวลา

มาตรา ๕๗๑ ถ้าสัญญาเช่าที่นาได้เลิกหรือระงับลง เมื่อ
ผู้เช่าได้เพาะปลูกเข้าลงแล้วไฉร^๖ ท่านว่าผู้เช่าย่อมมีสิทธิที่
จะครอบรอนานั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จการเกี่ยวเก็บ แต่ต้อง
เสียค่าเช่า

ลักษณะ ๕

เช่า^๕เช่า^๕

มาตรา ๕๗๒ อันว่าเช่า^๕เช่า^๕นั้น คือสัญญาซึ่งเจ้าของเอา
ทรัพย์สินออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น
หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไข
ที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นคราว^๕

สัญญาเช่า^๕เช่า^๕นั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆ

มาตรา ๕๗๓ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง

มาตรา ๕๗๔ ในกรณีผู้ผิดนัดไม่ชำระเงินสองคราวติด ๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน ให้รับเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน และเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเช่าครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย

อนึ่งในกรณีผู้กระทำผิดสัญญาเพราะผิดนัดไม่ชำระเงินซึ่งเป็นคราวที่สุคนั้น ท่านว่าเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะรับบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน และกลับเช่าครองทรัพย์สินได้ต่อเมื่อระยะเวลาใช้เงินได้พ้นกำหนดไปอีกงวดหนึ่ง

ลักษณะ ๖

จ้างแรงงาน

มาตรา ๕๗๕ อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าลูกจ้าง ตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

มาตรา ๕๗๖ ถ้าตามพฤติการณ์ไม่อาจจะคาดหมายได้
ว่างานนั้นจะพึงทำให้เปล่าไร้ ท่านย่อมถือเอาโดยปริยาย
ว่ามีคำนั้นจะให้สินจ้าง

มาตรา ๕๗๗ นายจ้างจะโอนสิทธิของตนให้แก่บุคคล
ภายนอกก็ได้เมื่อลูกจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ลูกจ้างจะให้บุคคลภายนอกทำงานแทนตนก็ได้เมื่อนาย
จ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดทำการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ คู่สัญญาอีก
ฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๗๘ ถ้าลูกจ้างรับรองโดยแสดงออกชัดหรือโดย
ปริยายว่าตนเป็นผู้มีฝีมือพิเศษ หากมาปรากฏว่าไร้ฝีมือ
เช่นนั้นไร้ ท่านว่านายจ้างชอบที่จะบอกเลิกสัญญาเสียได้

มาตรา ๕๗๙ การที่ลูกจ้างขาดงานไปโดยเหตุอันสมควร
และชั่วระยะเวลาอันน้อยพอสมควรนั้น ท่านว่าไม่ทำให้นายจ้าง
มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

มาตรา ๕๘๐ ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญาหรือจารีต
ประเพณีว่าจะพึงจ่ายสินจ้างเมื่อไร ท่านว่าพึงจ่ายเมื่องานได้
ทำแล้วเสร็จ ถ้าการจ่ายสินจ้างนั้นได้กำหนดกันไว้เป็นระยะ
เวลา ก็ให้พึงจ่ายเมื่อสุทธาระยะเวลาเช่นนั้นทุกคราวไป

มาตรา ๕๕๑ ถ้าระยะเวลาที่ได้ตกลงว่าจ้างกันนั้นสุดสิ้นลงแล้ว ลูกจ้างยังคงทำงานอยู่ต่อไปอีก และนายจ้างรู้นั้นก็ไม่หักทวงไซ้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าคู่สัญญาเป็นอันได้ทำ สัญญาจ้างกันใหม่โดยความอย่างเดียวกัน กับสัญญาเดิม แต่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะเลิกสัญญาเสียได้ด้วยการบอกกล่าวตามความในมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๕๕๒ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดลงไว้ในสัญญาว่าจะจ้างกันนานเท่าไร ท่านว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาด้วยการบอกกล่าวล่วงหน้า ในเมื่อถึงหรือก่อนจะถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวใดคราวหนึ่ง เพื่อให้เป็นผลเลิกสัญญากันเมื่อถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวถัดไปข้างหน้าก็อาจทำได้ แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสามเดือน

อนึ่งในเมื่อบอกกล่าวตั้งว่านี้ นายจ้างจะจ่ายสินจ้างแก่ลูกจ้างเสียให้ครบจำนวน ที่จะต้องจ่าย จนถึงเวลา เลิกสัญญาตามกำหนดที่บอกกล่าวนั้นทีเดียว แล้วปล่อยลูกจ้างจากงานเสียในทันทีก็อาจทำได้

มาตรา ๕๕๓ ถ้าลูกจ้างจงใจขัดคำสั่งของนายจ้างอันชอบด้วยกฎหมายก็ดี หรือละเลยไม่นำพาต่อคำสั่งเช่นว่านั้น เป็นอาชญาก็ดี ละทิ้งการงานไปเสียก็ดี กระทำความผิดอย่าง

ร้ายแรงก็ดี หรือทำประการอื่นอันไม่สมแก่การปฏิบัติหน้าที่
 ของตนให้ลุล่วงไปโดยถูกต้องและสุจริตก็ดี ท่านว่านายจ้าง
 จะไล่ออกโดยมิพักต้องบอกกล่าว ล่วงหน้าหรือให้สินไหมทด
 แทนก็ได้

มาตรา ๕๘๔ ถ้าจ้างแรงงานรายใดมีสารสำคัญอยู่ที่ตัว
 บุคคลผู้เป็นนายจ้าง ท่านว่าสัญญาจ้างเช่นนั้นย่อมระงับไปด้วย
 มรณะแห่งนายจ้าง

มาตรา ๕๘๕ เมื่อการจ้างแรงงานสุดสิ้นลงแล้ว ลูก
 จ้างชอบที่จะได้รับใบสำคัญแสดงว่าลูกจ้างนั้นได้ทำงานมา
 นานเท่าไรและงานที่ท่านั้นเป็นงานอย่างไร

มาตรา ๕๘๖ ถ้าลูกจ้างเป็นผู้ซึ่งนายจ้างได้จ้างเอามาแต่
 ต่างถิ่นโดยนายจ้างออกเงินค่าเดินทางให้ไซ้ร้ เมื่อการจ้าง
 แรงงานสุดสิ้นลง และถ้ามิได้กำหนดกันไว้เป็นอย่างอื่นใน
 สัญญาแล้ว ท่านว่านายจ้างจำต้องใช้เงินค่าเดินทางจากกลับให้
 แต่จะต้องเป็นดังต่อไปนี้ คือ

(๑) สัญญามีได้เลิกหรือระงับเพราะการกระทำหรือความ
 ผิดของลูกจ้าง และ

(๒) ลูกจ้างกลับไปยังถิ่นที่ได้จ้างเอามาภายในเวลาอัน
 สมควร

ลักษณะ ๗

ข้างทำของ

มาตรา ๕๔๗ อันว่าข้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงรับจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น

มาตรา ๕๔๘ เครื่องมือต่าง ๆ สำหรับใช้ทำการงานให้สำเร็จนั้น ผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหา

มาตรา ๕๔๙ ถ้าสัญญาสำหรับทำการงานที่กล่าวมานั้นผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหา ท่านว่าต้องจัดหาชนิดที่ดี

มาตรา ๕๕๐ ถ้าสัญญานั้นผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหามาส่ง ท่านให้ผู้รับจ้างใช้สัญญาด้วยความระมัดระวังและประหยัดอย่าให้เปลืองเสียเปล่า เมื่อทำการงานสำเร็จแล้ว มีสัญญาเหลืออยู่ก็ให้คืนแก่ผู้ว่าจ้าง

มาตรา ๕๕๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องหรือความชักช้าในการที่ทำนั้นเกิดขึ้นเพราะสภาพแห่งสัญญาซึ่งผู้ว่าจ้างส่งให้ก็ดี เพราะคำสั่งของผู้ว่าจ้างก็ดี ท่านว่าผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบ แต่จะได้อยู่แล้วว่าสัญญานั้นไม่เหมาะ หรือว่าคำสั่งนั้นไม่ถูกต้องและมีได้บอกกล่าวตักเตือน

มาตรา ๕๕๒ ผู้รับจ้างจำต้องยอมให้ผู้ว่าจ้างหรือตัวแทน
ของผู้ว่าจ้างตรวจตราการทำงานได้ตลอดเวลาที่ทำอยู่นั้น

มาตรา ๕๕๓ ถ้าผู้รับจ้างไม่เริ่มทำการในเวลาอันควร หรือ
ทำการชักช้าฝ่าฝืนข้อกำหนดแห่งสัญญาที่ดี หรือทำการชักช้า
โดยปราศจากความผิดของผู้ว่าจ้าง จนอาจคาดหมายล่วงหน้า
ได้ว่าการนั้นจะไม่สำเร็จภายในกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้
ก็ดี ผู้ว่าจ้างชอบที่จะเลิกสัญญาเสียได้ มีพักต้องรอคอย
ให้ถึงเวลากำหนดส่งมอบของนั้นเลย

มาตรา ๕๕๔ ถ้าในระหว่างเวลาที่ทำการอยู่นั้นเป็นวิสัยจะ
คาดหมายล่วงหน้าได้แน่นอนว่า การที่ทำนั้นจะสำเร็จอย่าง
บกพร่องหรือจะเป็นไปในทางอันฝ่าฝืนข้อสัญญา เพราะความ
ผิดของผู้รับจ้างไซ้ ผู้ว่าจ้างจะบอกกล่าวให้ผู้รับจ้างแก้ไข
สิ่งที่บกพร่องให้คืนดี หรือทำการให้เป็นไปตามสัญญา ภายใน
เวลาอันสมควรซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ใช้ได้ ถ้า
และคลาดกำหนดนั้นไป ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะเอาการนั้น
ไว้บุคคลภายนอกซ่อมแซมหรือทำต่อไปได้ ซึ่งผู้รับจ้างจะ
ต้องเสี่ยงความเสียหายและออกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

มาตรา ๕๕๕ ถ้าผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระใช้รับผลิตของผู้รับจ้างในการบกพร่องนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะช้อขาย

มาตรา ๕๕๖ ถ้าผู้รับจ้างส่งมอบการที่ทำไม่ทันเวลาที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาที่ดี หรือถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญาเมื่อล่วงพ้นเวลาอันควรแก่เหตุที่ดี ผู้ว่าจ้างชอบที่จะได้ลดสินจ้างลง หรือถ้าสารสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่เวลา ก็ชอบที่จะเลิกสัญญาได้

มาตรา ๕๕๗ ถ้าผู้ว่าจ้างยอมรับมอบการที่ทำนั้นแล้วโดยมิได้อัดเอียน ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผลิตเพื่อการที่ส่งมอบนั้นซ้ำ

มาตรา ๕๕๘ ถ้าผู้ว่าจ้างยอมรับมอบการที่ทำนั้นแล้ว ทั้งชำระครบพร้อมมิได้อัดเอียน โดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยาย ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผลิต เว้นแต่ความชำระครบพร้อมนั้นเป็นเช่นจะไม่พึงพบได้ในขณะเมื่อรับมอบ หรือผู้รับจ้างได้ปิดบังความนั้นเสีย

มาตรา ๕๕๙ ในกรณีที่ส่งมอบเงินซ้ำไปก็ดี หรือส่งมอบการที่ทำชำระครบพร้อมก็ดี ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะยึดหน่วงสินจ้างไว้ได้ เว้นแต่ผู้รับจ้างจะให้ประกันตาม

มาตรา ๖๐๐ ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา
 ไซ้ ท่านว่าผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบเพื่อการที่ชำรุดบกพร่อง
 เพียงแต่ที่ปรากฏขึ้นภายในปีหนึ่งนับแต่วันส่งมอบ หรือ
 ที่ปรากฏขึ้นภายในห้าปี ถ้าการที่ท่านนั้นเป็นสิ่งปลูกสร้างกับ
 พนดิน นอกจากเรือนโรงทำด้วยเครื่องมือ

แต่ข้อจำกัดนี้ท่านมิให้ใช้บังคับเมื่อปรากฏว่าผู้รับจ้าง
 ได้ปิดบังความชำรุดบกพร่องนั้น

มาตรา ๖๐๑ ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้รับจ้างเมื่อพ้นปีหนึ่ง
 นับแต่วันการชำรุดบกพร่องได้ปรากฏขึ้น

มาตรา ๖๐๒ อันสินจ้างนั้นพึงใช้ให้เมื่อรับมอบการที่
 ถ้าการที่ท่านนั้นมีกำหนดว่าจะส่งรับกันเป็นส่วนๆ และ
 ได้ระบุจำนวนสินจ้างไว้เป็นส่วนๆ ไซ้ ท่านว่าพึงใช้สินจ้าง
 เพื่อการแต่ละส่วนในเวลารับเอาส่วนนั้น

มาตรา ๖๐๓ ถ้าผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระ และการ
 ที่จ้างท่านนั้น พังทะลายหรือบุบสลายลง ก่อนได้ส่งมอบ ก็ถูก
 ต้องไซ้ ท่านว่าความวินาศอันนั้นตกเป็นพับแก่ผู้รับจ้าง
 หากความวินาศนั้นมีได้เป็นเพราะการกระทำของผู้ว่าจ้าง

ในกรณีเช่นว่านี้ สินจ้างก็เป็นอันไม่ต้องใช้

มาตรา ๖๐๔ ถ้าผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระ และการที่จ้างทำนั้นพึงทะเลาะหรือบุบสลายลงก่อน ได้ส่งมอบกันถูกต้องไซ้ร้ ท่านว่าความวินาศนั้นตกเป็นพับแก่ผู้ว่าจ้าง หากความวินาศนั้นมิได้เป็นเพราะการกระทำของผู้รับจ้าง

ในกรณีเช่นว่านี้ สิ้นจ้างก็เป็อันไม่ต้องใช้ เว้นแต่ความวินาศนั้นเป็นเพราะการกระทำของผู้ว่าจ้าง

มาตรา ๖๐๕ ถ้าการที่จ้างยังทำไม่แล้วเสร็จอยู่ตรงบัดนี้ ผู้ว่าจ้างอาจบอกเลิกสัญญาได้ เมื่อเสียค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้รับจ้างเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การเลิกสัญญานั้น

มาตรา ๖๐๖ ถ้าสารสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่ความริ่ความสามารถของตัวผู้รับจ้างและผู้รับจ้างตายก็ดี หรือตกเป็นผู้ไม่สามารภทำการที่รับจ้างนั้นต่อไปได้ด้วยมิใช่เพราะความผิดของตนก็ดี ท่านว่าสัญญานั้นย่อมเป็นอันสิ้นสุด

ถ้าและการส่วนที่ได้ทำขึ้นแล้วนั้นเป็นประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้างไซ้ร้ ท่านว่าผู้ว่าจ้างจำต้องรับเอาไว้และใช้สิ้นจ้างตามสมควรแก่ส่วนนั้น ๆ

มาตรา ๖๐๗ ผู้รับจ้างจะเอาการที่รับจ้างทั้งหมดหรือแบ่งการแต่บางส่วนไปให้ผู้รับจ้างช่วงทำอีกทอดหนึ่งก็ได้ เว้น

แต่สารสำคัญแห่งสัญญา นั้น จะอยู่ที่ความรู้ความสามารถของ
ตัวผู้รับจ้าง แต่ผู้รับจ้างคงต้องรับผิดชอบเพื่อความประพฤติกหรือ
ความผิดอย่างใด ๆ ของผู้รับจ้างช่วง

ลักษณะ ๘

รับขน

มาตรา ๖๐๘ อันว่าผู้ขนส่งภายในความหมายแห่ง
กฎหมายลักษณะนี้ คือบุคคลผู้รับขนส่งของหรือคนโดยสาร
เพื่อำำเน็จเป็นทางค้าปกติของตน

มาตรา ๖๐๙ การรับขนของหรือคนโดยสารในหน้าที่ของ
กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม และการขนไปรษณีย์ภัณฑ์ใน
หน้าที่กรมไปรษณีย์โทรเลขนั้น ท่านให้บังคับตามกฎหมาย
และกฎข้อบังคับสำหรับทะบวงการนั้น ๆ

รับขนของทางทะเล ท่านให้บังคับตามกฎหมายและ
กฎข้อบังคับว่าด้วยการนั้น

หมวด ๑

รับขนของ

มาตรา ๖๑๐ อันบุคคลผู้ทำความตกลงกับผู้ขนส่งเพื่อ
ให้ขนของส่งไปนั้น เรียกว่าผู้ส่ง หรือผู้ตราส่ง

บุคคลผู้ซึ่งเขาส่งของไปถึงนั้น เรียกว่าผู้รับตราส่ง

บ้านนี้จันจะต้องจ่ายให้เพื่อการขนส่งของนั้น เรียกว่าค่าระวางพาหนะ

มาตรา ๖๑๑ อันว่าอุปกรณ์แห่งค่าระวางพาหนะนั้น ได้แก่ค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามจารีตประเพณีอันผู้ขนส่งได้เสียไปโดยควรในระวางขนส่ง

มาตรา ๖๑๒ ถ้าผู้ขนส่งเรียกเอาใบกำกับของ ผู้ส่ง ต้องทำให้

ใบกำกับของนั้นต้องแสดงรายการต่อไปนี้ คือ

(๑) สภาพและน้ำหนัก หรือขนาดแห่งของที่ส่ง กับสภาพ จำนวน และเครื่องหมายแห่งหีบห่อ

(๒) ตำบลที่กำหนดให้ส่ง

(๓) ชื่อหรือยี่ห้อ และสำนักของผู้รับตราส่ง

(๔) ตำบลและวันที่ออกใบกำกับของนั้น

อนึ่งใบกำกับของนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ส่งเป็นสำคัญ

มาตรา ๖๑๓ ถ้าผู้ส่งเรียกเอาใบตราส่ง ผู้ขนส่งก็ต้องทำให้

ใบตราส่งนั้นต้องแสดงรายการต่อไปนี้ คือ

(๑) รายการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๑๒ อนุมาตรา ๑, ๒

- (๒) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ส่ง
- (๓) จำนวนถ้ำระวางพาหนะ
- (๔) ตำบลและวันที่ออกใบตราส่ง

อนึ่งใบตราส่งนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ขนส่งเป็นสำคัญ

มาตรา ๖๑๔ แม้ว่าใบตราส่งจะได้ออกให้แก่บุคคลผู้ใด
โดยนามก็ตาม ท่านว่าย่อมสลักหลังโอนให้กันได้ เว้นแต่
จะมีข้อห้ามการสลักหลังไว้

มาตรา ๖๑๕ ถ้าได้ทำใบตราส่งให้แก่กัน ท่านว่าของ
นั้นจะรับมอบเอาไปได้ต่อเมื่อเวนคืนใบตราส่ง หรือเมื่อ
ผู้รับตราส่งให้ประกันตามควร

มาตรา ๖๑๖ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของอันเขา
ได้มอบหมายแก่คนนั้นสูญหายหรือบุบสลายหรือส่งมอบชัก
ช้า เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการสูญหายหรือบุบสลายหรือ
ชักช้านั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดแต่สภาพแห่งของนั้น
เอง หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๑๗ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของสูญหาย
หรือบุบสลายหรือส่งชักช้า อันเกิดแต่ความผิดของผู้ขนส่ง
คนอื่น หรือบุคคลอื่นซึ่งตนหากได้มอบหมายของนั้นไปอีก
ทอดหนึ่ง 11/10/2566

มาตรา ๖๑๘ ถ้าของนั้นได้ส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด ท่านว่าผู้ขนส่งทั้งนั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการสูญหาย บอบสลาย หรือส่งชักช้า

มาตรา ๖๑๙ ถ้าของเป็นสภาพอันจะก่อให้เกิดอันตรายได้ หรือเป็นสภาพเกลือกจะก่อให้เกิดเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินไซ้ ผู้ส่งต้องแสดงสภาพแห่งของนั้นไว้ก่อนทำสัญญา ถ้ามิได้ทำเช่นนั้นผู้ส่งจะต้องรับผิดชอบในการเสียหายไม่ว่าอย่างไร ๆ อันเกิดแต่ของนั้น

มาตรา ๖๒๐ ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบในเงินทองตราชนบัตร ธนาคารบัตร ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้่น ใบหุ้่นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี และของมีค่าอย่างอื่น ๆ หากมิได้รับบอกราคาหรือสภาพแห่งของไว้ในขณะที่ส่งมอบแก่ตน แต่ถ้าของนั้นได้บอกราคา ท่านว่าความรับผิดชอบของผู้ขนส่งก็ย่อมจำกัดเพียงไม่เกินราคาที่บอก

มาตรา ๖๒๑ ค่าสินไหมทดแทนในการส่งมอบของชักช้า นั้น ท่านห้ามมิให้คิดเกินกว่าจำนวนเช่นจะพึงกำหนดให้ในเหตุของสูญหายสิ้นเชิง

มาตรา ๖๒๒ ของถึงเมื่อใด ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๒๓ ความรับผิดของผู้ขนส่งย่อมสุดสิ้นลงในเมื่อผู้รับตราส่งได้รับเอาของไว้แล้วโดยไม่ผิดเงื่อนไข และได้ใช้ค่าระวางพาหนะกับหังอุปกรณ์เสร็จแล้ว

แต่ความที่กล่าวนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณีนี้ที่ของสูญหายหรือบุบสลายเห็นไม่ได้แต่สภาพภายนอกแห่งของมัน หากว่าได้ออกกล่าวความสูญหายหรือบุบสลายแก่ผู้ขนส่งภายในแปดวันนับแต่วันส่งมอบ

อนึ่งบทบัญญัติทั้งหลายนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณีที่มีการทุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อันจะปรับเอาเป็นความผิดของผู้ขนส่งได้

มาตรา ๖๒๔ ในข้อความรับผิดของผู้ขนส่งในการที่ของสูญหายหรือบุบสลายหรือส่งชักช้านั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่ส่งมอบ หรือปีหนึ่งนับแต่วันที่ควรจะได้ส่งมอบ เว้นแต่ในกรณีที่มีการทุจริต

มาตรา ๖๒๕ ใบริบ ใบริตราส่ง หรือเอกสารอื่น ๆ ท่านองนั้นคดี ซึ่งผู้ขนส่งออกให้แก่ผู้ส่งนั้น ถ้ามีข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งประการใด ท่านว่าความ

นั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่ผู้ส่งจะได้แสดงความตกลงด้วยชัดแจ้งในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบในวันนั้น

มาตรา ๖๒๖ ครอบครองของยังอยู่ในมือผู้ขนส่ง ครอบครองผู้ส่ง หรือถ้าได้ทำใบตราส่ง ผู้ทรงใบตราส่งนั้น อาจจะให้ผู้ขนส่งดการส่งของนั้นไป หรือให้ส่งกลับคืนมา หรือให้จัดการแก่ของนั้นเป็นอย่างอื่นประการใดก็ได้

ในเหตุเช่นนั้น ผู้ขนส่งชอบที่จะได้รับเงินค่าระวางพาหนะตามส่วนแห่งระยะทางที่ได้จัดการขนส่งไปแล้ว กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องเสียไปเพราะเหตุที่บอกลงหรือเพราะส่งของกลับคืน หรือเพราะจัดการเป็นประการอื่นนั้น

มาตรา ๖๒๗ เมื่อของถึงตำบลที่กำหนดให้ส่ง และผู้รับตราส่งได้เรียกให้ส่งมอบแล้ว ท่านว่าแต่นั้นไปสิทธิทั้งหลายของผู้ส่งอันเกิดแต่สัญญารับขนนั้นย่อมตกไปได้แก่ผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๒๘ ถ้าว่าของสูญหายไประเหตสุตวิสัย ท่านว่าผู้ขนส่งไม่มีสิทธิจะได้เงินค่าระวางพาหนะ ถ้าและได้รับไปไว้ก่อนแล้วเท่าใดต้องส่งคืนทั้งสิ้น

มาตรา ๖๒๙ ถ้าผู้ขนส่งคนใดส่งมอบของเสียแต่ก่อนได้รับค่าระวางพาหนะและอุปกรณ์ไซ้ ท่านว่าผู้ขนส่งคน

นั้นยังคงต้องรับผิดชอบส่งก่อน ๆ ตนเพื่อชำระวงพาทนะ และอุปกรณ์ซึ่งยังคงชำระแก่เขา

มาตรา ๖๓๐ ผู้ขนส่งชอบที่จะยึดหน่วงเอาของไว้ก่อน ได้ตามที่จำเป็น เพื่อประกัน การใช้เงินชำระวงพาทนะ และอุปกรณ์

มาตรา ๖๓๑ ถ้าหาตัวผู้รับตราส่งไม่พบก็ดี หรือถ้าผู้รับตราส่งบอกปิดไม่ยอมรับมอบของก็ดี ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวไปยังผู้ส่งทันที และถามเอาคำสั่งของผู้ส่ง

ถ้าหากว่าพฤติการณ์ขัดขวางไม่สามารถจะทำได้ตั้งนั้นก็ดี หรือถ้าผู้ส่งละเลยเสียไม่ส่งคำสั่งมาในเวลาอันควรก็ดี หรือส่งมาเป็นคำสั่งอันไม่อาจปฏิบัติให้เป็นไปได้ก็ดี ท่านว่าผู้ขนส่งมีอำนาจที่จะเอาของไปฝากไว้ณสำนักงานฝากทรัพย์ได้

ถ้าของนั้นเป็นหลักฐานของสละเสียได้ และการหน่วงช้าไว้ย่อมเป็นการเสี่ยงความเสียหายก็ดี หรือถ้าราคาของนั้นดูไม่น่าจะคุ้มชำระวงพาทนะและอุปกรณ์ก็ดี ผู้ขนส่งจะเอาของนั้นออกขายทอดตลาดเสียก็ได้

อนึ่งการเอาของไปฝากหรือเอาออกขายทอดตลาดเช่นว่านั้น ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งมิให้

ชักช้า เว้นแต่ไม่สามารถจะทำได้ ถ้าและผู้ขนส่งละเลย
เสียไม่บอกกล่าวไว้ ท่านว่าจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย

มาตรา ๖๓๒ เมื่อเอาของออกขายทอดตลาดแล้วได้
เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ผู้ขนส่งหักเอาไว้เป็นเงินค่าระวาง
พาหนะและค่าอุปกรณ์ ถ้าและยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด
ต้องส่งมอบให้แก่บุคคลผู้ควรที่จะได้เงินนั้นโดยพลัน

มาตรา ๖๓๓ ถ้าของนั้นได้ขนส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลาย
คนหลายทอด ท่านว่าผู้ขนส่งทอดหลังที่สุดอาจใช้สิทธิตั้ง
กล่าวไว้ในมาตรา ๖๓๐, ๖๓๑, ๖๓๒ นั้น ในการเรียกเงินค่า
ระวางพาหนะและอุปกรณ์อันค้างชำระแก่ผู้ขนส่งทั่วทุกคนได้

หมวด ๒

รับขนคนโดยสาร

มาตรา ๖๓๔ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบต่อคนโดยสารในความ
เสียหายอันเกิดแก่ตัวเขา หรือในความเสื่อมเสียอย่างใดๆ
อันเป็นผลโดยตรงแต่การที่ต้องชักช้าในการขนส่ง เว้นแต่
การเสียหายหรือชักช้าอันเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดแต่
ความผิดของคนโดยสารนั่นเอง

มาตรา ๖๓๕ เครื่องเดินทางหากได้มอหมายแก่ผู้ขนส่ง
ส่งทันเวลา ท่านว่าต้องส่งมอบในขณะคนโดยสารถึง

มาตรา ๖๓๖ ถ้าคนโดยสารไม่รับมอบเครื่องเค็รทาง
ของตนภายในเวลาเดือนหนึ่งนับแต่วันเครื่องเค็รทางนั้นถึง
ไซ้ร ผู้ชนส่งอาจเอาออกขายทอดตลาดเสียได้

ถ้าเครื่องเค็รทางนั้นมีสภาพเป็นของสดของเสียได้ ผู้
ชนส่งอาจเอาออกขายทอดตลาดได้ เมื่อของนั้นถึงแล้วรอ
อยู่ล่วงเวลากว่าสี่สิบสี่ชั่วโมง

บทบัญญัติในมาตรา ๖๓๒ นั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่คดี
ตั้งว่านด้วยอนุโลมตามควร

มาตรา ๖๓๗ สิทธิและความรับผิดชอบของผู้ชนส่งเพื่อเครื่อง
เค็รทางอันได้มอบหมายแก่ผู้ชนส่งนั้น แม้ผู้ชนส่งจะมีได้คิด
เอาค่าขนส่งต่างหากก็ตาม ท่านให้บังคับตามความในหมวด ๑

มาตรา ๖๓๘ ผู้ชนส่งไม่ต้องรับผิดชอบในเครื่องเค็รทางซึ่ง
ตนมิได้รับมอบหมาย เว้นแต่เมื่อเครื่องเค็รทางนั้นสูญหาย
หรือบุบสลายไปเพราะความผิดของผู้ชนส่งหรือลูกจ้างของ
ผู้ชนส่ง

มาตรา ๖๓๙ ตัว ใบรับ หรือเอกสารอื่นทำนองเช่นว่าน
อันผู้ชนส่งได้ส่งมอบแก่คนโดยสารนั้น หากมีข้อความยก
เว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ชนส่งอย่างใดๆ ท่านว่าข้อ

ความนั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่คนโดยสารถ่ได้ตกลงด้วยชัดแจ้ง
ในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบนั้น

ลักษณะ ๕

ยืม

หมวด ๑

ยืมใช้คงรูป

มาตรา ๖๔๐ อันว่า^๕ยืมใช้คงรูป^๖นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคล
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้ยืม ให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ยืม
ใช้สอยทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เปล่า และผู้ยืมตกลงว่า
จะคืนทรัพย์สินนั้น เมื่อใดใช้สอยเสร็จแล้ว

มาตรา ๖๔๑ การให้^๗ยืมใช้คงรูป^๘นั้น ท่านว่า^๙ยืม
บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้^{๑๐}ยืม

มาตรา ๖๔๒ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญา^{๑๑}ก็ดี ค่า
ส่งมอบและค่าส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืม^{๑๒}ก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ยืม
เป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๔๓ ทรัพย์สินซึ่งยืม^{๑๓}นั้น ถ้าผู้ยืมเอาไปใช้การ
อย่างอื่นนอกจากการอันเป็นปกติแก่ทรัพย์สินนั้น หรือ
นอกจากการอันปรากฏในสัญญา^{๑๔}ก็ดี เอาไปให้บุคคลภายนอก
ใช้สอย^{๑๕}ก็ดี เอาไปไว้นานกว่าที่ควร^{๑๖}จะเอาไว้^{๑๗}ก็ดี ท่านว่า

ผู้ข่มจะต้องรับผิดชอบในเหตุทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือนับสลายไปอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหายหรือนับสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๖๔๔ ผู้ข่มจำต้องสงวนทรัพย์สินซึ่งข่มไปเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

มาตรา ๖๔๕ ในกรณีนี้ทั้งหลายดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๔๓ นั้นก็ดี หรือถ้าผู้ข่มประพฤติฝ่าฝืนต่อความในมาตรา ๖๔๔ ก็ดี ผู้ให้ข่มจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๖๔๖ ถ้ามิได้กำหนดเวลากันไว้ ท่านให้คืนทรัพย์สินที่ข่มเมื่อผู้ข่มได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้วตามการอันปรากฏในสัญญา แต่ผู้ให้ข่มจะเรียกคืนก่อนนั้นก็ได้เมื่อเวลาได้ล่วงไปพอแก่การที่ผู้ข่มจะได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้ว

ถ้าเวลาก็มิได้กำหนดกันไว้ ทั้งในสัญญาก็ไม่ปรากฏว่าข่มไปใช้เพื่อการใดใช้ไร ท่านว่าผู้ให้ข่มจะเรียกของคืนเมื่อไรก็ได้

มาตรา ๖๔๗ ค่าใช้จ่ายอันเป็นปกติแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งข่มนั้น ผู้ข่มต้องเป็นผู้เสีย

มาตรา ๒๔๘ อันการยืมใช้คงรูป ย่อมระงับสิ้นไปด้วย
 มรณะแห่งผู้ยืม

มาตรา ๒๔๙ ในข้อความรับผิดชอบเพื่อเสียดำทดแทนอัน
 เกี่ยวกับการยืมใช้คงรูปนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลา
 หกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด ๒

ยืมใช้สิ้นเปลือง

มาตรา ๒๕๐ อันว่ายืมใช้สิ้นเปลืองนั้น คือสัญญาซึ่ง
 ผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้ไปสิ้นไปนั้นเป็น
 ปริมาณที่กำหนดให้ ไปแก่ผู้ยืม และผู้ยืมตกลงว่าจะคืน
 ทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้
 แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น

สัญญานี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม

มาตรา ๒๕๑ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี ค่า
 ส่งมอบ และส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืมก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ยืม
 เป็นผู้เสีย

มาตรา ๒๕๒ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเวลาให้คืนทรัพย์สิน
 ซึ่งยืมไป ผู้ให้ยืมจะบอกกล่าวแก่ผู้ยืมให้คืนทรัพย์สิน
 ภายในเวลาอันควร ซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ไ้

มาตรา ๖๕๓ การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมมาแสดง หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว

มาตรา ๖๕๔ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

มาตรา ๖๕๕ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ แต่ทว่าเมื่อดอกเบี้ยค้างชำระไม่น้อยกว่าปีหนึ่ง คู่สัญญาจะตกลงกันให้เอาดอกเบี้ยนั้น ทบเข้ากับต้นเงินแล้วให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นก็ได้ แต่การตกลงเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

ส่วนประเพณีการค้าขายที่กำหนดดอกเบี้ยต้นในบัญชีเดิร

ระพัตถ์ดี ในการค้าขายอย่างอื่นทำนองเช่นว่านก็ดี หาอยู่
ในบังคับแห่งบทบัญญัติซึ่งกล่าวมาในวรรคก่อนนั้นไม่

มาตรา ๖๕๖ ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้กู้ยืมยอม
รับเอาสิ่งของ หรือทรัพย์สินอย่างอื่น แทนจำนวนเงินนั้นไซ้
ท่านให้คิดเป็นหนี้เงินค้ำชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาห้อง
ตลาดแห่งสิ่งของ หรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและณสถานที่
ส่งมอบ

ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้ให้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่ง
ของ หรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ยืม
ไซ้ หนี้อันระงับไปเพราะการชำระเช่นนั้น ท่านให้คิดเป็น
จำนวนเท่ากับราคาห้องตลาดแห่งสิ่งของ หรือทรัพย์สินนั้นใน
เวลาและณสถานที่ส่งมอบ

ความตกลงกันอย่างใด ๆ ขัดกับข้อความดังกล่าวมานี้
ท่านว่าเป็นโมฆะ

ลักษณะ ๑๐

ฝากทรัพย์สิน

หมวด ๑

บทมีัดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๖๕๗ อันว่าฝากทรัพย์สินนี้ คือสัญญาซึ่งบุคคล
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้ฝาก ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคน

หนึ่ง เรียกว่าผู้รับฝาก - และผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตน แล้วจะคืนให้

มาตรา ๖๕๘ ถ้าโดยพฤติการณ์ฟังคาดหมายได้ว่าเขา
รับฝากทรัพย์สินก็เพื่อจะได้รับ บำเหน็จ ค่าฝากทรัพย์สินเท่านั้นไซ้
ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ตกลงกันแล้วโดยปริยายว่ามีบำเหน็จ
เช่นนั้น

มาตรา ๖๕๙ ถ้าการรับฝากทรัพย์สินเป็นการทำให้เปล่าไม่มี
บำเหน็จไซ้ ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังสงวน
ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเหมือนเช่น เคยประพฤติใน กิจการของ
ตนเอง

ถ้าการรับฝากทรัพย์สินนั้นมีบำเหน็จค่าฝาก ท่านว่าผู้รับฝาก
จำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนทรัพย์สินนั้น
เหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติโดยพฤติการณ์ตั้งนั้น ทั้ง
นี้ย่อมรวมทั้งการใช้ ฝีมืออันพิเศษ ละเพาะ การในที่ จะ พึง ใช้
ฝีมือเช่นนั้นด้วย

ถ้าและผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาช้เฉพาะ กิจการ ค้าขาย
หรืออาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จำต้องใช้ความระมัดระวัง
และใช้ ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้และสมควรจะต้องใช้
ในกิจการค้าขายหรืออาชีพอย่างนั้น

มาตรา ๖๖๐ ถ้าผู้ฝากมิได้อนุญาต และผู้รับฝากเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นออกใช้สอยเอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย หรือให้บุคคลภายนอกเก็บรักษาไว้ ท่านว่าผู้รับฝากจะต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหายหรือบุบสลายอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๖๖๑ ถ้าบุคคลภายนอกอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากและยื่นฟ้องผู้รับฝากก็ดี หรือยึดทรัพย์สินนั้นก็ดี ผู้รับฝากต้องรับบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน

มาตรา ๖๖๒ ถ้าได้กำหนดเวลาอันไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไร ท่านว่าผู้รับฝากไม่มีสิทธิจะคืนทรัพย์สินก่อนถึงเวลากำหนด เว้นแต่ในเหตุจำเป็นอันมิอาจจะกล่าวลงเสียได้

มาตรา ๖๖๓ ถึงแม้ว่าคู่สัญญาจะได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรก็ตาม ถ้าว่าผู้ฝากจะเรียกคืนในเวลาใด ๆ ผู้รับฝากก็ต้องคืนให้

มาตรา ๖๖๔ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืน

ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรไซ้ ผู้รับฝากอาจคืนทรัพย์สิน
นั้นได้ทุกเมื่อ

มาตรา ๖๖๕ ผู้รับฝากจำต้องคืนทรัพย์สินซึ่งรับฝากไว้
นั้นให้แก่ผู้ฝาก หรือทรัพย์สินนั้นฝากในนามของผู้ใด คืน
ให้แก่ผู้นั้น หรือผู้รับฝากได้รับคำสั่งโดยชอบให้คืนทรัพย์
สินนั้นไปแก่ผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้น

แต่หากผู้ฝากทรัพย์ตาย ท่านให้คืนทรัพย์สินนั้นให้
แก่ทายาท

มาตรา ๖๖๖ เมื่อกันทรัพย์ ถ้ามีดอกผลเกิดแต่ทรัพย์
สินซึ่งฝากนั้นเท่าใด ผู้รับฝากจำต้องส่งมอบพร้อมไปกับทรัพย์
สินนั้นด้วย

มาตรา ๖๖๗ ค่ากันทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ย่อมตกแก่
ผู้ฝากเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๖๘ ค่าใช้จ่ายใดอันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์
สินซึ่งฝากนั้น ผู้ฝากจำต้องชดใช้ให้แก่ผู้รับฝาก เว้นแต่
จะได้ตกลงกันไว้ โดยสัญญาฝากทรัพย์ว่าผู้รับฝากจะต้องออก
เงินค่าใช้จ่ายนั้นเอง

มาตรา ๖๖๙ ถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญา หรือ
ไม่มีกำหนดโดยจารีตประเพณีว่ากำหนดค่าฝากทรัพย์นั้นจะ

พึงชำระเมื่อไรไซ้ร้ ท่านให้ชำระเมื่อคนทรัพย์สินซึ่งฝาก ถ้า
ได้กำหนดเวลาอันไว้เป็นระยะอย่างไร ก็พึงชำระเมื่อสิ้น
ระยะเวลานั้นทุกคราวไป

มาตรา ๖๗๐ ผู้รับฝากชอบที่จะยึดหน่วงเอาทรัพย์สินซึ่ง
ฝากนั้นไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตน
เกี่ยวกับการฝากทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๖๗๑ ในข้อความรับผิดชอบเพื่อใช้เงินบำเหน็จค่าฝาก
ทรัพย์สินก็ดี ชดใช้เงินค่าใช้จ่ายก็ดี ใช้ค่าสินไหมทดแทน
เกี่ยวแก่การฝากทรัพย์สินก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลา
หกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด ๒

วิธระเพาะการฝากเงิน

มาตรา ๖๗๒ ถ้าฝากเงิน ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า
ผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินของตราอันเดียวกันกับที่ฝาก
แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน

อนึ่งผู้รับฝากจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้ แต่หาก
จำต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้น แม้ว่าเงินซึ่งฝากนั้นจะ
ได้สูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็จำต้องคืน
เงินเป็นจำนวนตั้งแต่วันนั้น

มาตรา ๖๗๓ เมื่อใดผู้รับฝากจำต้องคืนเงินแต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ตกลงกันไว้ไม่ได้ หรือฝ่ายผู้รับฝากจะส่งคืนเงินก่อนถึงเวลานั้นก็ได้ดูดีกัน

หมวด ๓

วิธนะเพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม

มาตรา ๖๗๔ เจ้าสำนักโรงแรมหรือโฮเทล หรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น จะต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งคนเค็รทางหรือแขกอาศัย หากได้พามา

มาตรา ๖๗๕ เจ้าสำนักต้องรับผิดชอบในการที่ทรัพย์สินของคนเค็รทางหรือแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ถึงว่าความสูญหายหรือบุบสลายนั้นจะเกิดขึ้นเพราะผู้คนไปมาเข้าออกณโรงแรม โฮเทล หรือสถานที่เช่นนั้น ก็คงต้องรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ ถ้าเกี่ยวข้องกับทองคำ ธนบัตร ตัวเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี หรือของมีค่าอื่น ๆ ไซ้ ห้ามจำกัดไว้เพียงห้าร้อยบาท เว้น

แต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าสำนักและได้บอกราคาแห่งของนั้นชัดเจน

แต่เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือแต่สภาพแห่งทรัพย์สินนั้น หรือแต่ความผิดของคนเฒ่าหรือแขกอาศัยผู้นั้นเอง หรือบริวารของเขา หรือบุคคลซึ่งเขาได้ต้อนรับ

มาตรา ๖๗๖ ทรัพย์สินซึ่งมีได้นำฝากบอกราคาชัดเจนนั้น เมื่อพบเห็นว่าสูญหายหรือบุบสลายขึ้น คนเฒ่าหรือแขกอาศัยต้องแจ้งความนั้นต่อเจ้าสำนักโรงแรม โฮเทล หรือสถานที่เช่นนั้นทันที มิฉะนั้นท่านว่าเจ้าสำนักย่อมพ้นจากความรับผิดชอบตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗๔ และ ๖๗๕

มาตรา ๖๗๗ ถ้ามีค่าแจ้งความปิดไว้ในโรงแรม โฮเทล หรือสถานที่อื่นท่านเองเช่นว่านี้ เป็นข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของเจ้าสำนักไซ้ ท่านว่าความนั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่คนเฒ่าหรือแขกอาศัยจะได้ตกลงด้วยชัดเจนในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดตั้งแต่วันนั้น

มาตรา ๖๗๘ ในข้อความรับผิดไว้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อทรัพย์สินของคนเฒ่าหรือของแขกอาศัยสูญหายหรือ

บุบสลายนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่คนเค็รทางหรือแขกอาศัยออกไปจากสถานนั้น

มาตรา ๖๗๕ เจ้าสำนักชอบที่จะยึดหน่วงเครื่องเค็รทางหรือทรัพย์สิน อย่างอื่น ของคนเค็รทางหรือแขกอาศัยอันเอาไว้ในโรงแรม โฮเตล หรือสถานที่เช่นนั้น ได้จนกว่าจะได้รับใช้เงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตน เพื่อการพักอาศัยและการอื่น ๆ อันได้ทำให้แก่คนเค็รทางหรือแขกอาศัยตามที่เขาพึงต้องการนั้น รวมทั้งการชดใช้เงินทั้งหลายที่ได้ออกแทนไปด้วย

เจ้าสำนักจะเอาทรัพย์สินที่ได้ยึดหน่วงไว้เช่นนั้น ออกขายทอดตลาด แล้วหักเอาเงินใช้จำนวนที่ค้างชำระแก่ตน รวมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดนั้นจากเงินที่ขายทรัพย์สินนั้นก็ได้ แต่ท่านมิให้เจ้าสำนักใช้สิทธิตั้งวาน จนนเมื่อ

(๑) ทรัพย์สินนั้นตกอยู่แก่ตนเป็นเวลานานถึงหกสัปดาห์หะยังมีได้รับชำระหนี้สิน และ

(๒) อย่างน้อยเดือนหนึ่งก่อนวันขายทอดตลาด ตนได้ประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่นฉบับหนึ่ง

แจ้งความจำนงที่จะขายทรัพย์สิน บอกลักษณะแห่งทรัพย์สินที่จะขายโดยย่อ กับถำรุขอเจ้าของ ก็บอกด้วย

เมื่อขายทอดตลาดหักใช้หนี้ตั้งกล่าวแล้ว มีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใดต้องคืนให้แก่เจ้าของ หรือฝากไว้ณสำนักงานฝากทรัพย์สินตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓๑ และ ๓๓๓

ลักษณะ ๑๑

คำประกัน

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๖๘๐ อันว่าคำประกันนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ค้ำประกัน ผู้กัณฑ์ตนต่อเจ้าหนัคนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

อนึ่งสัญญาค้ำประกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

มาตรา ๖๘๑ อันคำประกันนั้นจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนี้อันสมบูรณ์

หนี้ในอนาคตหรือหนี้มั่งอนใจ จะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นอนอาจเป็นผลได้จริง ก็ประกันได้

หนีอันเกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้น ก็อาจจะมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้ำประกันรู้เหตุสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถนั้นในขณะที่เขาทำสัญญาผูกพันตน

มาตรา ๖๘๒ ท่านว่าบุคคลจะยอมเข้าเป็นผู้รับเงื่อนไข เป็นประกันของผู้ค้ำประกันอีกชั้นหนึ่ง ก็เป็นได้

ถ้าบุคคลหลายคนยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันในหนี้รายเดียวกันไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันเหล่านั้นมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน แม้ถึงว่าจะมิได้เข้ารับค้ำประกันร่วมกัน

มาตรา ๖๘๓ อันค้ำประกันอย่างไม่มีจำกัดนั้นย่อมคุ้มครองถึงดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าการตีพิมพ์อันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นด้วย

มาตรา ๖๘๔ ผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบเพื่อค่าฤชาธรรมเนียมความซึ่งลูกหนี้จะต้องใช้ให้แก่เจ้าหนี้ แต่ถ้าใจทักฟ้องคดีโดยมิได้เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันหาต้องรับผิดชอบเพื่อค่าฤชาธรรมเนียมเช่นนั้นไม่

มาตรา ๖๘๕ ถ้าเมื่อบังคับตามสัญญาค้ำประกันนั้น ผู้ค้ำประกันไม่ชำระหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ รวมทั้งดอกเบี้ย ค่า

สินไหมทดแทน และอุปกรณ์ด้วยไซร้ หน้ยังเหลืออยู่เท่าใด
ท่านว่าลูกหน้ยังกรับผิดต่อเจ้าหน้ในส่วนที่เหลือนั้น

หมวด ๒

ผลก่อนชำระหน้

มาตรา ๖๘๖ ลูกหน้ผิดแต่ลงเมือใด ท่านว่าเจ้าหน้
ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหน้ได้แต่นั้น

มาตรา ๖๘๗ ผู้ค้ำประกันไม่จำต้องชำระหน้ก่อนถึงเวลา
กำหนดที่จะชำระ แม้ถึงว่าลูกหน้จะไม่อาจถือเอาซึ่งประโยชน์
แห่งเงื่อนเวลาเริ่มต้นหรือเวลาสุดสิ้นได้ต่อไปแล้ว

มาตรา ๖๘๘ เมือเจ้าหน้ทวงให้ผู้ค้ำประกันชำระหน้ ผู้
ค้ำประกันจะขอให้เรียกลูกหน้ชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหน้
จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว หรือไม่
ปรากฏว่าลูกหน้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขตต์

มาตรา ๖๘๙ ถึงแม้จะได้เรียกให้ลูกหน้ชำระหน้ดังกล่าว
มาในมาตราก่อนนั้นแล้วก็ตาม ถ้าผู้ค้ำประกันพิสูจน์ได้ว่า
ลูกหน้นั้นมีทางที่จะชำระหน้ได้ และการที่จะบังคับให้ลูก
หน้ชำระหน้นั้นจะไม่เป็นการยากไซร้ ท่านว่าเจ้าหน้จะต้อง
บังคับการชำระหน้ของตนเอาจากทรัพย์สินของลูกหน้ก่อน

มาตรา ๖๕๐ ถ้าเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันไซ้ร เมื่อผู้ค้ำประกันร้องขอ ท่านว่าเจ้าหนี้จะต้องให้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินซึ่งเป็นประกันนั้นก่อน

มาตรา ๖๕๑ ถ้าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมไม่มีสิทธิตั้งกล่าวไว้ในมาตรา ๖๔๘, ๖๔๙ และ ๖๕๐

มาตรา ๖๕๒ อายุความสะดุดหยุดลงเป็นโทษแก่ลูกหนี้ นั้น ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย

หมวด ๓

ผลภายหลังชำระหนี้

มาตรา ๖๕๓ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญเสียหรือเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

อนึ่งผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย

มาตรา ๖๕๔ นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้

นั้น ท่านว่าผู้ค้าประกันซึ่งอาจยกข้อต่อสู้หลายซึ่งลูกหนี้
มีต่อเจ้าหนี้จนต่อสู้ไม่ได้ด้วย

มาตรา ๖๕๕ ผู้ค้าประกันซึ่งละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูก
หนี้ต่อเจ้าหนี้นั้น ท่านว่าย่อมสิ้นสิทธิที่จะไล่เบียดเอาแก่
ลูกหนี้เพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้
ว่าตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และที่ไม่รู้นั้นมิได้เป็นเพราะ
ความผิดของตนด้วย

มาตรา ๖๕๖ ผู้ค้าประกันไม่มีสิทธิจะไล่เบียดเอาแก่ลูก
หนี้ได้ ถ้าว่าตนได้ชำระหนี้แทนไปโดยมิได้บอกลูกหนี้ และ
ลูกหนี้ยังมีรูควมมาชำระหนี้ซ้ำอีก

ในกรณีนี้เช่นว่านี้ ผู้ค้าประกันก็ได้แต่เพียงจะฟ้องเจ้าหนี้
เพื่อกันลาภมิควรได้เท่านั้น

มาตรา ๖๕๗ ถ้าเพราะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของ
เจ้าหนี้เอง เป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงได้ทั้งหมด
หรือแต่บางส่วนในสิทธิที่ดี จำนวนก็ดี จำนวนก็ดี และบริม
สิทธิอันได้ให้ไว้แก่เจ้าหนี้แต่ก่อน หรือในขณะทำสัญญาค้า
ประกันเพื่อชำระหนี้นั้น ท่านว่าผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจาก
ความรับผิดชอบเพียงเท่าที่ตนต้องเสียหายเพราะการนั้น

หมวด ๔

ความระงับสิ้นไปแห่งการค้าประกัน

มาตรา ๖๕๘ อันผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ
ในขณะเมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไปไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ

มาตรา ๖๕๙ การค้าประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลาย
คราวไม่มีจำกัดเวลาเป็นคุณแก่เจ้าหนั้น ท่านว่าผู้ค้าประกัน
อาจเลิกเสียเพื่อคราวอันเป็นอนาคตได้ โดยบอกกล่าวความ
ประสงคั้นแก่เจ้าหน้

ในกรณีเช่นนี้ ท่านว่าผู้ค้าประกันไม่ต้องรับผิดชอบในกิจการ
ที่ลูกหนี้กระทำลงภายหลังกับบอกกล่าวนั้นได้ ไปถึงเจ้าหน้

มาตรา ๗๐๐ ถ้าผู้ค้าประกันอันจะต้องชำระณเวลาที่
กำหนดแน่นอน และเจ้าหน้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไซ้
ท่านว่าผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

แต่ถ้าผู้ค้าประกันได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลา ท่านว่า
ผู้ค้าประกันหาหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไม่

มาตรา ๗๐๑ ผู้ค้าประกันจะขอชำระหน้แก่เจ้าหน้ตั้งแต่
เมื่อถึงกำหนดชำระก็ได้

ถ้าเจ้าหน้ไม่ยอมรับชำระหน้ ผู้ค้าประกันก็เป็นอันหลุด
พ้นจากความรับผิดชอบ

กฤษฎีกา ๑๒

จํานอง

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๐๒ อันว่าจํานองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จํานอง เอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจํานอง เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจํานอง

ผู้รับจํานองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จํานองก่อนเจ้าหนี้สามัญ มีพักต้องพิจารณาเห็นว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือหาไม่

มาตรา ๗๐๓ อันอสังหาริมทรัพย์นั้นอาจจํานองได้ไม่ว่าประเภทใด ๆ

สังหาริมทรัพย์อันจะกล่าวต่อไปนี้ที่อาจจํานองได้ด้วยกัน หากว่าได้จดทะเบียนไว้แล้วตามกฎหมาย คือ

(๑) เรือกำปั่น หรือเรือมีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป

(๒) แพง

(๓) สัตว์พาหนะ

(๔) สั่งห้ามทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้
จดทะเบียนเฉพาะการ

มาตรา ๗๐๔ สัญญาจำนองต้องระบุทรัพย์สินซึ่งจำนอง

มาตรา ๗๐๕ การจำนองทรัพย์สินนั้น นอกจากผู้เป็นเจ้าของ
ในขณะนั้นแล้ว ท่านว่าใครอื่นจะจำนองหาได้ไม่

มาตรา ๗๐๖ บุคคลมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแต่ภายใน
บังคับเงื่อนไขเช่นใด จะจำนองทรัพย์สินนั้นได้แต่ภายในบังคับ
เงื่อนไขเช่นนั้น

มาตรา ๗๐๗ บทบัญญัติมาตรา ๖๘๑ ว่าด้วยค้ำประกัน
นั้น ท่านให้ใช้ได้ในการจำนอง อนุโลมตามควร

มาตรา ๗๐๘ สัญญาจำนองนั้นต้องมีจำนวนเงินระบุไว้
เป็นเรือนเงินสยามเป็นจำนวนแน่ตรงตัว หรือจำนวนขั้น
สูงสุดที่ได้เอาทรัพย์สินจำนองนั้นตราไว้เป็นประกัน

มาตรา ๗๐๙ บุคคลคนหนึ่งจะจำนองทรัพย์สินของตน
ไว้เพื่อประกันผู้อื่นบุคคลอื่นจะต้องชำระ ก็ให้ทำได้

มาตรา ๗๑๐ ทรัพย์สินหลายสิ่งมีเจ้าของคนเดียวหรือ
หลายคน จะจำนองเพื่อประกันการชำระหนี้แต่รายหนึ่ง
รายเดียว ท่านก็ให้ทำได้

และในการนี้สัญญาจะตกลงกันตั้งต่อไปนี้ก็ได้ คือว่า

(๑) ให้ผู้รับจ้างองงิษัทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินซึ่งจ้างองตามลำดับอันระบุไว้

(๒) ให้ถือเอาทรัพย์สินแต่ละสิ่งเป็นประกันหนี้เฉพาะแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดที่ระบุไว้

มาตรา ๗๑๑ การที่จะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหน้ถึงกำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ ให้ผู้รับจ้างองเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งจ้างอง หรือว่าให้จัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่นอย่างใด นอกจากตามบทบัญญัติทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจ้างองนั้นไซ้ร้ ข้อตกลงเช่นนั้นท่านว่าไม่สมบูรณ์

มาตรา ๗๑๒ แม้ถึงว่ามีข้อสัญญาเป็นอย่างอื่นก็ตามทรัพย์สินซึ่งจ้างองไว้แก่บุคคลคนหนึ่งนั้น ท่านว่าจะเอาไปจ้างองแก่บุคคลอีกคนหนึ่งในระยะเวลาที่สัญญาก่อนยังมีอายุอยู่ก็ได้

มาตรา ๗๑๓ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาจ้างอง ท่านว่าผู้จ้างองจะชำระหนี้จ้างองเป็นงวด ๆ ก็ได้

มาตรา ๗๑๔ อันสัญญาจ้างองนั้น ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวด ๒

สิทธิจำนองครอบเพียงใด

มาตรา ๓๑๕ ทรัพย์สินซึ่งจำนองย่อมเป็นประกันเพื่อ
การชำระหนี้กับทั้งค่าอุปการณ์ต่อไปด้วย คือ

- (๑) ดอกเบี้ย
- (๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้
- (๓) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนอง

มาตรา ๓๑๖ จำนองย่อมครอบไปถึงบรรดาทรัพย์สิน
ซึ่งจำนองหมดทุกสิ่ง แม้จะได้ชำระหนี้แล้วบางส่วน

มาตรา ๓๑๗ แม้ว่าทรัพย์สินซึ่งจำนองจะแบ่งออกเป็น
หลายส่วนก็ตาม ท่านว่าจำนองก็ยังคงครอบไปถึงส่วนเหล่านั้น
หมดทุกส่วนด้วยกันอยู่นั่นเอง

ถึงกระนั้นก็ดี ถ้าผู้รับจำนองยินยอมด้วย ท่านว่าจะ
โอนทรัพย์สินส่วนหนึ่งส่วนใดไปปลอดจากจำนองก็ให้ทำได้
แต่ความยินยอมตั้งว่าหากมิได้จดทะเบียน ท่านว่าจะยกเอา
ขึ้นเป็นข้อต่อสู้แก่บุคคลภายนอกหาได้ไม่

มาตรา ๓๑๘ จำนองย่อมครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งปวงอัน
ติดพันอยู่กับทรัพย์สินซึ่งจำนอง แต่ต้องอยู่ภายในบังคับ
ซึ่งท่านจำกัดไว้ในสามมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๗๑๘ จ้างนองที่ดินไม่ครอบไปถึงเรือนโรงอัน
ผู้จ้างนองปลูกสร้างลงในที่ดินภายหลังวันจ้างนอง เว้นแต่จะ
มีข้อความกล่าวไว้โดยเจาะจงในสัญญาว่าให้ครอบไปถึง

แต่กระนั้นก็ดี ผู้รับจ้างนองจะให้ขายเรือนโรงนั้นรวมไป
กับที่ดินด้วยก็ได้ แต่ผู้รับจ้างนองอาจใช้บุริมสิทธิของตนได้
เพียงแก่ราคาที่ดินเท่านั้น

มาตรา ๗๒๐ จ้างนองเรือนโรงหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น
ซึ่งได้ทำขึ้นไว้บนดินหรือใต้ดิน ในที่ดินอันเป็นของคนอื่น
เขานั้นย่อมไม่ครอบไปถึงที่ดินนั้นด้วย ฉะนั้นตกกลับกันถึง
นั้น

มาตรา ๗๒๑ จ้างนองไม่ครอบไปถึงดอกผลแห่งทรัพย์สิน
ซึ่งจ้างนอง เว้นแต่ในเมื่อผู้รับจ้างนองได้บอกกล่าวแก่
ผู้จ้างนองหรือผู้รับโอนแล้วว่าตนจ้างนองจะบังคับจ้างนอง

หมวด ๓

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจ้างนองและผู้จ้างนอง

มาตรา ๗๒๒ ถ้าทรัพย์สินได้จ้างนองแล้ว และภายหลัง
ที่จดทะเบียนจ้างนองมีจดทะเบียนการจำยอมหรือทรัพย์สินสิทธิ
อย่างอื่น โดยผู้รับจ้างนองมิได้ยินยอมด้วยไซ้ ท่านว่าสิทธิ
จ้างนองย่อมเป็นใหญ่กว่าการจำยอมหรือทรัพย์สินสิทธิอย่างอื่น

นั้น หากว่าเป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้รับจำนองในเวลา บังคับจำนอง ก็ให้ลบสิทธิที่กล่าวหลังนั้นเสียจากทะเบียน

มาตรา ๓๒๓ ถ้าทรัพย์สิ่งซึ่งจำนองบุบสลาย หรือถ้า ทรัพย์สิ่งซึ่งจำนองแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งสูญหายหรือบุบสลาย เป็นเหตุให้ไม่เพียงพอแก่การประกันไซ้ ท่านว่าผู้รับจำนอง จะบังคับจำนองเสียในทันทีก็ได้ เว้นแต่เมื่อเหตุนั้นมีได้เป็น เพราะความผิดของผู้จำนอง และผู้จำนองก็เสนอจะจำนอง ทรัพย์สิ่งอื่นแทนให้มีราคาเพียงพอ หรือเสนอจะรับซ่อมแซมแก้ไขความบุบสลายนั้นภายในเวลาอันสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๓๒๔ ผู้จำนองใดได้จำนองทรัพย์สิ่งของตนไว้ เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ แล้วและเจ้าชำระ หนี้เสียเองแทนลูกหนี้เพื่อจะบังคับบอมีให้ต้องบังคับจำนอง ท่านว่าผู้จำนองนั้นชอบที่จะได้รับเงินไต่คืนจากลูกหนี้ตาม จำนวนที่ตนได้ชำระไป

ถ้าว่าต้องบังคับจำนอง ท่านว่าผู้จำนองชอบที่จะได้รับ เงินไต่คืนจากลูกหนี้ตามจำนวนซึ่งผู้รับจำนองจะได้รับไต่คืน จากการบังคับจำนองนั้น

มาตรา ๓๒๕ เมื่อบุคคลสองคนหรือกว่านั้นต่างได้จำนอง ทรัพย์สิ่งหนึ่งแก่ตนเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวอันบุคคล

อื่นจะต้องชำระและมีได้ระดับไว้ด้วยไซ้ ท่านว่าผู้จ้างซึ่งได้เป็นผู้ชำระหนี้ หรือ เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งต้องบังคับจ้างนั้นห้ามสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้จ้างอื่น ๆ ต่อไปได้ไม่

มาตรา ๓๒๖ เมื่อบุคคลหลายคนต่างได้จ้างทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวอันบุคคลอื่นจะต้องชำระและมีได้ระดับไว้ด้วยไซ้ ท่านว่าการที่ผู้รับจ้างยอมปลดหนี้ให้แก่ผู้จ้างคนหนึ่งนั้น ย่อมทำให้ผู้จ้างคนหลัง ๆ ได้หลุดพ้นด้วยเพียงขนาดที่เขาต้องรับความเสียหายแต่การนั้น

มาตรา ๓๒๗ ถ้าบุคคลคนเดียวจ้างทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๒๕๗, ๓๐๐ และ ๓๐๑ ว่าด้วยคำประกันนั้นบังคับอนุโลมตามควร

หมวด ๔

การบังคับจ้าง

มาตรา ๓๒๘ เมื่อจะบังคับจ้างนั้น ผู้รับจ้างต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังลูกหนังก่อนว่าให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควรซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น ถ้าและลูกหนังกะเลยเสียไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจ้างจะฟ้อง

คดีต่อศาลเพื่อให้พิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองและให้ขายทอดตลาดก็ได้

มาตรา ๗๒๕ นอกจากทางแก้ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา
ก่อนนั้น ผู้รับจำนองยังชอบที่จะเรียกเอาทรัพย์สินจำนองหลุด
ได้ภายในบังคับแห่งเงื่อนไขตั้งจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี

(๒) ผู้จำนองมิได้แสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคา
ทรัพย์สินนั้นท่วมจำนวนเงินอันค้างชำระ และ

(๓) ไม่มีการจำนองรายอื่น หรือบริมสิทธิอื่นได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้เอง

มาตรา ๗๓๐ เมื่อทรัพย์สินอันหนึ่งอันเดียวได้จำนอง
แก่ผู้รับจำนองหลายคนด้วยกัน ท่านให้ถือลำดับผู้รับจำนอง
เรียงตามวันและเวลาจดทะเบียน และผู้รับจำนองคนก่อน
จักได้รับใช้หนี้ก่อนผู้รับจำนองคนหลัง

มาตรา ๗๓๑ อันผู้รับจำนองคนหลังจะบังคับตามสิทธิ
ของตนให้เสียหายแก่ผู้รับจำนองคนก่อนนั้น ท่านว่าหาอาจ
ทำได้ไม่

มาตรา ๗๓๒ ทรัพย์สินซึ่งจำนองขายทอดตลาดได้เงิน
เป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ท่านให้จัดใช้แก่ผู้รับจำนองเรียงตาม

ลำดับ และถ้ายังมีเงินเหลืออยู่อีก ก็ให้ส่งมอบแก่ผู้
จำนอง

มาตรา ๗๓๓ ถ้าเอาทรัพย์สินจำนองหลุด และราคาทรัพย์สิน
สินค้านั้นมีประมาณต่ำกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ก็ดี หรือ
ถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดใช้หนี้ได้เงิน
จำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่นั้นก็ดี เงิน
ยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ท่านว่าลูกหนี้ต้องใช้จึงครบ

มาตรา ๗๓๔ ถ้าจำนองทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกัน
หนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวและมีได้ระบุลำดับไว้ไซ้ ท่านว่า
ผู้รับจำนองจะใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินนั้น ๆ ทั้งหมด
หรือแต่เพียงบางสิ่งก็ได้ แต่ท่านห้ามมิให้ทำเช่นนั้นแก่
ทรัพย์สินมากกว่าที่จำเป็นเพื่อใช้หนี้ตามสิทธิแห่งตน

ถ้าผู้รับจำนองใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินทั้งหมด
พร้อมกัน ท่านให้แบ่งภาระแห่งหนี้นั้นกระจายไปตามส่วน
ราคาแห่งทรัพย์สินนั้น ๆ เว้นแต่ในกรณีที่ได้ระบุจำนวนเงิน
จำนองไว้เฉพาะทรัพย์สินแต่ละสิ่ง ๆ เป็นจำนวนเท่าใด ท่าน
ให้แบ่งกระจายไปตามจำนวนเงินจำนองที่ระบุไว้เฉพาะ
ทรัพย์สินสิ่งนั้น ๆ

แต่ถ้าผู้รับจ้างองไว้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งแต่เพียงสิ่งเดียวไว้ ผู้รับจ้างองจะให้ชำระหนี้อันเป็นส่วนของตนทั้งหมดจากทรัพย์สินอันนั้นก็ได้อีก ในกรณีเช่นนั้น ท่านให้ถือว่าผู้รับจ้างองคนถัดไปโดยลำดับยอมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้รับจ้างองคนก่อนและจะเข้าบังคับจ้างองแทนที่คนก่อนก็ได้แต่เพียงเท่าจำนวนซึ่งผู้รับจ้างองคนก่อนจะพึงได้รับจากทรัพย์สินอื่น ๆ ตามบทบัญญัติดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น

มาตรา ๗๓๕ เมื่อผู้รับจ้างองคนใดจ้างจะบังคับจ้างองเอาแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจ้างอง ท่านว่าต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่ผู้รับโอนล่วงหน้าเดือนหนึ่งก่อนแล้วจึงจะบังคับจ้างองได้

หมวด ๕

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจ้างอง

มาตรา ๗๓๖ ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจ้างองจะไถ่ถอนจ้างองก็ได้ ถ้าหากมิได้เป็นသူลูกหนี้หรือผู้คาประกัน หรือเป็นทายาทของลูกหนี้หรือผู้คาประกัน

มาตรา ๗๓๗ ผู้รับโอนจะไถ่ถอนจ้างองเมื่อใดก็ได้ แต่

ถ้าผู้รับจ้างเองได้บอกกล่าวว่ามีงานจะบังคับจ้างองไชริ ผู้รับ
โอน ต้องไถ่ถอนจ้างองภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันรับคำบอก
กล่าว

มาตรา ๗๓๘ ผู้รับโอนซึ่งประสงค์จะไถ่ถอนจ้างองต้อง
บอกกล่าวความประสงค์นั้นแก่ผู้เป็นลูกหนี้ชั้นต้น และต้อง
ส่งคำเสนอไปยังบรรดาเจ้าหนี้ที่ได้จดทะเบียน ไม่ว่าในทาง
จ้างองหรือประการอื่น ว่าจะรับใช้เงินให้เป็นจำนวนอันสมควร
กับราคาทรัพย์สินนั้น

คำเสนอนั้นให้แจ้งข้อความทั้งหลายต่อไปนี้ คือ

- (๑) ตำแหน่งแหล่งที่และลักษณะแห่งทรัพย์สินซึ่งจ้างอง
- (๒) วันซึ่งโอนกรรมสิทธิ์
- (๓) ชื่อเจ้าของเดิม
- (๔) ชื่อและภูมิลำเนาของผู้รับโอน
- (๕) จำนวนเงินที่เสนอว่าจะใช้
- (๖) คำนวณยอดจำนวนเงินที่ค้างชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่ง ๆ
รวมทั้งอุปกรณและจำนวนเงินที่จะจัดเป็นส่วนใช้แก่บรรดา
เจ้าหนี้ตามลำดับกัน

อนึ่งให้คัดสำเนารายงานจดทะเบียนของเจ้าพนักงานใน

ว่าจำนองหรือบุริมสิทธิก็เป็นอันได้ถอนได้ด้วยผู้รับโอนใช้เงิน หรือวางเงินตามจำนวนที่เสนอมจะใช้แทนการจำระหน

มาตรา ๗๔๒ ถ้าการบังคับจำนองก็ดี ถอนจำนองก็ดี เป็นเหตุให้ทรัพย์สินซึ่งจำนองหลุดมือไปจากบุคคลผู้ได้ทรัพย์สินนั้นไว้แต่ก่อนไซ้ ท่านว่าการที่ทรัพย์สินหลุดมือไป เช่นนั้นห้ามมีผลย้อนหลังไม่ และบุริมสิทธิทั้งหลายของเจ้าหนี้แก่ผู้ที่ได้ทรัพย์สินหลุดมือไป อันมีอยู่เหนือทรัพย์สินและได้จดทะเบียนไว้ นั้น ก็ย่อมเข้าอยู่ในลำดับหลังบุริมสิทธิอันเจ้าหนี้ของผู้จำนอง หรือเจ้าของคนก่อนได้จดทะเบียนไว้

ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสิทธิใด ๆ อันมีอยู่เหนือทรัพย์สินซึ่งจำนองเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลผู้ได้ทรัพย์สินซึ่งจำนองไว้แต่ก่อนได้ระงับไปแล้วด้วยเหตุอันกลั่นกันในขณะที่ได้ทรัพย์สินนั้นมาไซ้ สิทธินั้นท่านให้กลับคืนมาเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลผู้ได้อีก ในเมื่อทรัพย์สินซึ่งจำนองกลับหลุดมือไป

มาตรา ๗๔๓ ถ้าผู้รับโอนได้ทำให้ทรัพย์สินซึ่งจำนองเสื่อมราคาลงเพราะการกระทำหรือความประมาทเลินเล่อแห่งตน เป็นเหตุให้เจ้าหนี้ทั้งหลายผู้มีสิทธิจำนองหรือบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นต้องเสียหายไซ้ ท่านว่าผู้รับโอนจะต้อง

รับผิดชอบเพื่อความเสียหายนั้น อย่างไรก็ดี อันผู้รับโอนจะเรียก
เอาเงินจำนวนใดๆ ซึ่งตนได้ออกไป หรือเรียกให้ชดเชยค่าใช้
จ่ายที่ตนได้ทำให้ทรัพย์สินต้นๆ นั้น ท่านว่าหาอาจจะเรียก
ได้ไม่ เว้นแต่ที่เป็นการทำให้ทรัพย์สินนั้นงอกราคาขึ้น
และจะเรียกได้เพียงเท่าจำนวนราคาทั้งงอกขึ้น เมื่อขายทอด
ตลาดเท่านั้น

หมวด ๖

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจ้าง

มาตรา ๗๔๔ อันจ้างงอຍ်มระงับสิ้นไป

- (๑) เมื่อหน้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใด
มิใช่เหตุอายุความ
- (๒) เมื่อปลดจ้างงอให้แกผู้จ้างงอด้วยหนังสือเป็นสำคัญ
- (๓) เมื่อผู้จ้างงอหลุดพ้น
- (๔) เมื่อถอนจ้างงอ
- (๕) เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจ้างงอตามคำสั่ง
ศาลอันเนื่องมาแต่การบังคับจ้างงอหรือถอนจ้างงอ
- (๖) เมื่อเอาทรัพย์สินซึ่งจ้างงอนั้นหลุด
- มาตรา ๗๔๕ ผู้รับจ้างงอ จะบังคับจ้างงอแม้เมื่อหน้ที่

ประกันนั้นขาดอายุความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ย
ที่ค้างชำระในการจำนองเกินกว่าห้าปีไม่ได้

มาตรา ๗๔๖ การชำระหนี้ไม่ว่าครั้งใด ๆ สิ้นเชิงหรือแต่
บางส่วนก็ดี การระงับหน้อย่างใด ๆ ก็ดี การตกลงกัน
แก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนองหรือหนี้อันจำนอง เป็นประกันนั้น
เป็นประการใดก็ดี ท่านว่าต้องนำความไปจดทะเบียนต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่ในเมื่อมีคำขอร้องของผู้มีส่วนได้เสีย มิฉะนั้น
ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก

ลักษณะ ๑๓

จำนำ

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๔๗ อันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง
เรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีก
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

มาตรา ๗๔๘ การจำนำนั้นย่อมเป็นประกันเพื่อการชำระ
หนี้ กับทั้งค่าอุปการะต่อไปไปด้วย คือ

(๑) ดอกเบี้ย

(๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้

(๓) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนำ

(๔) ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งจำนำ

(๕) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

มาตรา ๗๔๘ คู่สัญญาจำนำจะตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ก็ได้

มาตรา ๗๕๐ ถ้าทรัพย์สินที่จำนำเป็นสิทธิซึ่งมีตราสารและมีได้ส่งมอบตราสารนั้นให้แก่ผู้รับจำนำ ทั้งมิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือแจ้งการจำนำแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยไซ้รู้ท่านว่าการจำนำย่อมเป็นโมฆะ

มาตรา ๗๕๑ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลเพื่อเช่าส่ง ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้สลักหลังไว้ที่ตราสารให้ปรากฏการจำนำเช่นนั้น

อนึ่งในการนี้ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวแก่ลูกหนี้แห่งตราสาร

มาตรา ๗๕๒ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลโดยนามและจะโอนกันด้วยสลักหลังไม่ได้ ท่านว่าต้องจดข้อความแสดงการจำนำไว้ให้ปรากฏในตราสารนั้นเอง และท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งตราสารหรือบุคคลภายนอก

นอก เว้นแต่จะได้บอกกล่าวการจำนำนั้นให้ทราบถึงลูกหนี้
แห่งตราสาร

มาตรา ๗๕๓ ถ้าจำนำใบหุ้น หรือใบหุ้นกู้ขณะนิติกรรมข้อ
ห้ามมิให้ยกขึ้น เป็นข้อต่อสู้บริษัท หรือบุคคลภายนอก
เว้นแต่จะได้จัดลงทะเบียนการจำนำนั้นไว้ในสมุดของบริษัท
ตามแบบบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๓๒ ว่าด้วยการโอนหุ้น
หรือหุ้นกู้

มาตรา ๗๕๔ ถ้าสิทธิซึ่งจำนำนั้นถึงกำหนดชำระก่อนหน
ซึ่งประกันไว้แล้วไซ้ ท่านว่าลูกหนี้แห่งสิทธิต้องส่งมอบ
ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิให้แก่ผู้รับจำนำ และทรัพย์สิน
นั้นก็กลายเป็นของจำนำแทนสิทธิซึ่งจำนำ

ถ้าสิทธิซึ่งจำนำนั้นเป็นมูลหนี้ซึ่งต้องชำระเป็นเงิน และ
ถึงกำหนดชำระก่อนหนซึ่งประกันไว้แล้วไซ้ ท่านว่าต้องใ
เงินให้แก่ผู้รับจำนำและผู้จำนำร่วมกัน ถ้าและเขาทั้งสอง
นั้นไม่ปรองดองตกลงกันได้ ท่านว่าแต่ละคนชอบที่จะเรียก
ให้วางเงินจำนำนั้นไว้แก่สำนักงานฝากทรัพย์ได้เพื่อประโยชน์
อันร่วมกัน

มาตรา ๗๕๕ ถ้าจำนำสิทธิ ท่านห้ามมิให้ทำสิทธินั้นให้

สิ้นไป หรือแก้ไขสิทธินั้นให้เสียหายแก่ผู้รับจำนำโดยผู้รับจำนำมิได้ยินยอมด้วย

มาตรา ๗๕๖ การที่จะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหนึ่งถึงกำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ ให้ผู้รับจำนำเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำ หรือให้จัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่นนอกจากตามบทบัญญัติทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจำนำนั้นไซ้ ข้อตกลงเช่นนั้นท่านว่าไม่สมบูรณ์

มาตรา ๗๕๗ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๑๓ นี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่สัญญาจำนำที่ทำกับผู้ตั้งโรงรับจำนำโดยอนุญาตรัฐบาลแต่เพียงที่ไม่ขัดกับกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับว่าด้วยโรงจำนำ

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ของผู้จำนำและผู้รับจำนำ

มาตรา ๗๕๘ ผู้รับจำนำชอบที่จะยึดของจำนำไว้ได้ทั้งหมดจนกว่าจะได้รับชำระหนี้และค่าอุปกรณไครบถ้วน

มาตรา ๗๕๙ ผู้รับจำนำจำต้องรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ให้

ปลอดภัย และต้องสงวนทรัพย์สินจำนำนั้นเช่นอย่างวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

มาตรา ๙๖๐ ถ้าผู้รับจำนำเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกใช้เอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย หรือเก็บรักษา โดยผู้จำนำมิได้ยินยอมด้วยไซ้ร้ ท่านว่าผู้รับจำนำจะต้องรับผิดชอบเพื่อที่ทรัพย์สินจำนำนั้นสูญหาย หรือบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ทั้งเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ก็คงจะต้องสูญหาย หรือบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๙๖๑ ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา หากมีดอกผลณดินัยงอกจากทรัพย์สินนั้นอย่างไร ท่านให้ผู้รับจำนำจัดสรรใช้เป็นค่าดอกเบี้ยอันค้างชำระแก่ตน และถ้าไม่มีดอกเบี้ยค้างชำระ ท่านให้จัดสรรใช้ต้นเงินแห่งหนี้อันได้จำนำทรัพย์สินเป็นประกันนั้น

มาตรา ๙๖๒ ค่าใช้จ่ายใด ๆ อันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำนั้น ผู้จำนำจัดต้องชดใช้ให้แก่ผู้รับจำนำ เว้นแต่จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา

มาตรา ๙๖๓ ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีตั้ง จะกล่าวต่อไปนี้

เมื่อพ้นหกเดือนนับแต่วันส่งคืน หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนำ คือ

(๑) พ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความบอบสลายอันผู้รับจำนำก่อให้เกิดแก่ทรัพย์สินจำนำ

(๒) พ้องเรียกให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำ

(๓) พ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแก่ผู้รับจำนำ เพราะความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

หมวด ๓

การบังคับจำนำ

มาตรา ๗๖๔ เมื่อจะบังคับจำนำ ผู้รับจำนำต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ก่อนว่า ให้ชำระหนี้และอุปกรณภายในเวลาอันควรซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น

ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนำชอบที่จะเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกขายได้ แต่ต้องขายทอดตลาด

อนึ่งผู้รับจำนำต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้จำนำบอกเวลาและสถานที่ซึ่งจะขายทอดตลาดด้วย

มาตรา ๗๖๕ ถ้าไม่สามารถจะบอกกล่าวก่อนได้ ผู้รับ
 จำนำจะเอาทรัพย์สินจำนำออกขายทอดตลาดเสียในเมื่อหน้
 ค้างชำระมาล่วงเวลาเดือนหนึ่งแล้วก็ได้

มาตรา ๗๖๖ ถ้าจำนำตัวเงิน ท่านให้ผู้รับจำนำเก็บ
 เรียกเงินตามตัวเงินนั้นในวันถึงกำหนด ไม่จำเป็นต้องบอก
 กล่าวก่อน

มาตรา ๗๖๗ เมื่อบังคับจำนำได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด
 ท่านว่าผู้รับจำนำต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปกรณ์เพื่อให้เสร็จ
 สิ้นไป และถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนำ หรือ
 แก่บุคคลผู้ควรจะได้เงินนั้น

ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนค้างชำระ ท่านว่าลูกหนี้ก็ยังคง
 ต้องรับใช้ในส่วนที่ขาดอยู่นั้น

มาตรา ๗๖๘ ถ้าจำนำทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกันหนี้
 แต่รายหนึ่งรายเดียว ท่านว่าผู้รับจำนำจะเลือกเอาทรัพย์สิน
 สิ่งหนึ่งสิ่งใดออกขายก็ได้ แต่จะขายจนเกินกว่าที่จำเป็น
 เพื่อใช้เงินตามสิทธิแห่งตนนั้นหาได้ไม่

หมวด ๔

ความระงับสิ้นไปแห่งการจำนำ

มาตรา ๗๖๙ อันจำนำย่อมระงับสิ้นไป

(๑) เมื่อหนังสือจํานำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไปเพราะเหตุประการอื่นมิใช่เพราะอายุความ หรือ

(๒) เมื่อผู้รับจํานำยอมให้ทรัพย์สินจํานำกลับคืนไปสู่ครอบครองของผู้จํานำ

ลักษณะ ๑๔

เก็บของในคลังสินค้า

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๗๐ อันว่านายคลังสินค้านั้น คือบุคคลผู้รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปกติของตน

มาตรา ๗๗๑ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยฝากทรัพย์สินนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้าด้วยเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในลักษณะนี้

มาตรา ๗๗๒ บทบัญญัติมาตรา ๖๑๖, ๖๑๘, ๖๒๓, ๖๒๕, ๖๓๐, ๖๓๑ และ ๖๓๒ อันว่าด้วยการรับขนนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้า อนุโลมตามควรแก่บท

มาตรา ๗๗๓ นายคลังสินค้าจําต้องยอมให้ผู้ทรงใบรับของ

คลังสินค้า หรือผู้ทรงประทวนสินค้าตรวจสินค้าและเอาตัวอย่างไปได้ในเวลาอันควรระวางเวลาทำงานทุกเมื่อ

มาตรา ๗๗๔ นายคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าไปก่อนสิ้นระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ นั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่ ถ้าไม่มีกำหนดเวลาส่งคืนสินค้า นายคลังสินค้าจะส่งคืนได้ ต่อเมื่อบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบล่วงหน้าเดือนหนึ่ง แต่ท่านมิให้ผู้ฝากต้องถูกบังคับให้ถอนสินค้าไปก่อนเวลาล่วงแล้ว สองเดือน นับแต่วันที่ได้ส่งมอบฝากไว้

หมวด ๒

ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

มาตรา ๗๗๕ ถ้าผู้ฝากต้องการไซ้ นายคลังสินค้าต้องส่งมอบเอกสารซึ่งเอาออกจากทะเบียน มีต้นขั้ว ฉะเพาะ การอันมีใบรับของคลังสินค้าฉบับหนึ่ง และประทวนสินค้า ฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ฝาก

มาตรา ๗๗๖ อันใบรับของคลังสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าไปเป็นของผู้อื่นได้

มาตรา ๗๗๗ อันประทวนสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่

ผู้ฝากที่จะสลักหลังจำหน่ายสินค้าซึ่งจดแจ้งไว้ในประหวนใต้ โดยไม่ต้องส่งมอบสินค้านั้นแก่ผู้รับสลักหลัง

แต่ว่าเมื่อผู้ฝากประสงค์จะจำหน่ายสินค้า ต้องแยกประหวน ออกเสียจากใบรับของคลังสินค้า และส่งมอบประหวนนั้น ให้แก่ผู้รับสลักหลัง

มาตรา ๗๗๘ ใบรับของคลังสินค้าและประหวนสินค้า ต้องมีเลขลำดับตรงกันกับเลขในต้นขั้ว และลงลายมือชื่อ ของนายคลังสินค้า

อนึ่งใบรับของคลังสินค้าและประหวนสินค้านั้น ท่านให้ มีรายละเอียดดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อหรือยี่ห้อ และสำนักของผู้ฝาก
- (๒) ที่ตั้งคลังสินค้า
- (๓) คำบ้ำาเหน็จสำหรับเก็บรักษา
- (๔) สภาพของสินค้าที่เก็บรักษา และน้ำหนักหรือ ขนาดแห่งสินค้านั้น กับทั้งสภาพ จำนวน และเครื่องหมายทับห่อ
- (๕) สถานที่และวันออกใบรับของคลังสินค้าและประหวนสินค้านั้น

(๖) ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้เก็บสินค้าไว้ช่วงเวลาเท่าใด ให้แจ้งกำหนดนั้นด้วย

(๗) ถ้าของที่เก็บรักษามีประกันภัย ให้แสดงจำนวนเงินที่ประกันภัยกำหนดเวลาที่ประกันภัย และชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับประกันภัยด้วย

อนึ่งนายคลังสินค้าต้องจดรายละเอียดทั้งหมดลงในต้นขั้วด้วย

มาตรา ๗๗๘ อันในใบรับของคลังสินค้าก็ดี ประทวนสินค้าก็ดี ท่านว่าหาอาจออกให้หรือสลักหลังให้แก่ผู้ถือได้ไม่

มาตรา ๗๗๙ เมื่อใดผู้ฝากสลักหลังประทวนสินค้าให้แก่ผู้รับจำนำ คู่สัญญาต้องจดแจ้งการที่สลักหลังนั้นลงไว้ในใบรับของคลังสินค้าด้วย

ถ้ามิได้จดแจ้งไว้ดั่งนั้น ท่านว่าการจำนำนั้นหาอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ขอสินค้าสับไปนั้นได้ไม่

มาตรา ๗๘๐ เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังและส่งมอบแก่ผู้รับจำนำแล้ว ให้ผู้ฝากกับผู้รับจำนำจดลงไว้ในประทวนสินค้าเป็นสำคัญ ว่าได้จดข้อความตามที่บัญญัติในมาตราก่อนไว้ในใบรับของคลังสินค้าแล้ว

มาตรา ๗๘๒ เมื่อใดผู้ฝากจำหน่ายสินค้าและส่งมอบ
 ประทวนสินค้าแก่ผู้รับสัถหลังแล้ว ผู้รับสัถหลังเช่นนั้น
 ต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่นายคลังสินค้าให้ทราบจำนวนหนี้
 ซึ่งจำหน่ายสินค้านั้นเป็นประกัน ทั้งจำนวนดอกเบี้ยและวันอัน
 หนั้นนั้นจะถึงกำหนดชำระ เมื่อนายคลังสินค้าได้รับคำบอก
 กล่าวเช่นนั้นแล้วต้องจดรายการทั้งนั้นลงในต้นขั้ว

ถ้าและมีได้จดในต้นขั้วเช่นนั้น ท่านว่าการจำหน่าย
 นี้อาจจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ทั้งหลายของผู้ฝากได้ไม่

มาตรา ๗๘๓ ผู้ทรงเอกสารอันมีทั้งใบรับของคลังสินค้า
 และประทวนสินค้านั้น จะให้นายคลังสินค้าแยกสินค้าที่
 เก็บรักษาไว้ออกเป็นหลายส่วนและให้ส่งมอบเอกสารแก่ตน
 ส่วนละใบก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นผู้ทรงเอกสารต้องคืนเอกสาร
 เดิมแก่นายคลังสินค้า

อนึ่งค่าใช้จ่ายในการแยกสินค้าและการส่งมอบเอกสาร
 ใหม่นั้น ผู้ทรงเอกสารต้องรับใช้

มาตรา ๗๘๔ กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่เก็บรักษาไว้นั้น ท่าน
 ว่าอาจโอนได้แต่ด้วยสัถหลังใบรับของคลังสินค้าเท่านั้น

มาตรา ๗๘๕ สินค้าซึ่งเก็บรักษาไว้นั้นอาจจำหน่ายได้แต่

ด้วยสลักหลังประทวนสินค้า เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังแล้ว สินค้านั้นจะจำหน่ายแก่ผู้อื่นอีกชั้นหนึ่งด้วยสลักหลังใบรับของคลังสินค้าอย่างเดียวกับสลักหลังประทวนสินค้านั้นก็ได้

มาตรา ๘๘๖ ตราบใดสินค้าที่เก็บรักษาไว้ไม่ได้จำหน่ายท่านว่าจะโอนใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าไปต่างหากจากกันไม่ได้อยู่ตราบนั้น

มาตรา ๘๘๗ ในการสลักหลังลงในประทวนสินค้าครั้งแรกนั้น ต้องจดแจ้งจำนวนหน้ที่จำหน่ายสินค้าเป็นประกันทั้งจำนวน ดอก เบี้ยที่จะต้องชำระ และวันที่หน้จะถึงกำหนดชำระด้วย

มาตรา ๘๘๘ อันสินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังนั้น จะรับเอาไปได้แต่เมื่อเวนคืนใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๘๘๙ ถ้าได้แยกประทวนสินค้าออกสลักหลังจำหน่ายแล้ว จะรับเอาสินค้าได้แต่เมื่อเวนคืนทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

แต่ว่าผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าอาจให้คืนสินค้าแก่ตนได้ในเวลาใด ๆ เมื่อวางเงินแก่นายคลังสินค้าเต็มจำนวนหน้ซึ่งลงไว้ในประทวนสินค้า กับทั้งดอกเบี้ยจนถึงวันกำหนดชำระหน้นั้นด้วย

อนึ่งจำนวนเงินที่วางเช่นนี้ นายคลังสินค้าต้องชำระแก่ผู้
ทรงประทวนสินค้าในเมื่อเขาเวนคืนประทวนนั้น

มาตรา ๗๕๐ ถ้าหนังสือสินค้าจำเป็นประกันมิได้ชำระ
เมื่อวันถึงกำหนดไซ้ ผู้ทรงประทวนสินค้าเมื่อได้ยื่นคำคัด
ค้านตามระเบียบแล้ว ชอบที่จะให้นายคลังสินค้าขายทอด
ตลาดสินค้านั้นได้ แต่ท่านห้ามมิให้ขายทอดตลาดก่อนแปด
วันนับแต่วันคัดค้าน

มาตรา ๗๕๑ ผู้ทรงประทวนสินค้าต้องมีจดหมายบอก
กล่าวให้ผู้ฝาก ทราบเวลาและสถานที่ที่จะขายทอดตลาด

มาตรา ๗๕๒ นายคลังสินค้าต้องหักเงินที่ค้างชำระแก่ตน
เนื่องด้วยการเก็บรักษาสินค้านั้นจากจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอด
ตลาดได้ และเมื่อผู้ทรงประทวนสินค้านำประทวนมาเวนคืน
ต้องเอาเงินที่เหลือนั้นให้ตามจำนวนที่ค้างชำระแก่เขา

ถ้ามีเงินเหลือเท่าใด ต้องใช้แก่ผู้รับจำนำคนหลังเมื่อ
เขาเวนคืนใบรับของคลังสินค้า หรือถ้าไม่มีผู้รับจำนำคนหลัง
หรือผู้รับจำนำคนหลังได้รับชำระหนี้แล้ว ก็ให้ชำระเงินที่เหลือ
อยู่นั้นแก่ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๗๕๓ ถ้าจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ไม่
พอชำระหนี้แก่ผู้ทรงประทวนสินค้าไซ้ นายคลังสินค้าต้อง

คืนประทอนสินค้าแก่เขา กับจดบอกจำนวนเงินที่ได้ชำระลง
ไว้ในประทอนสินค้านั้นแล้วจดลงไว้ในสมุดบัญชีของตนด้วย
มาตรา ๗๕๔ ผู้ทรงประทอนสินค้านั้นมีสิทธิจะไล่เบี้ยเอา
จำนวนเงินที่ยังค้างชำระนั้นแก่ผู้สืบทอดหลังคนก่อน ๆ ทั้งหมด
หรือแต่คนใดคนหนึ่งได้ แต่ต้องได้ขายทอดตลาดภายใน
เดือนหนึ่งนับแต่วันคัดค้าน

อนึ่งท่านห้ามมิให้ฟ้องไล่เบี้ยเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วัน
ขายทอดตลาด

มาตรา ๗๕๕ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมาย
นี้ถือว่าด้วยตัวเงินนั้น ท่านให้ใช้ได้ถึงประทอนสินค้าและใบ
รับของคลังสินค้าซึ่งได้สืบทอดอย่างประทอนสินค้านั้นด้วย
เพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะนี้

มาตรา ๗๕๖ ถ้าเอกสารมีทั้งใบรับของคลังสินค้าและ
ประทอนสินค้าหรือแต่อย่างหนึ่งอย่างใดสูญหายไป เมื่อ
ผู้ทรงเอกสารนั้น ๆ ให้ประกันตามสมควรแล้วจะให้นายคลัง
สินค้าออกให้ใหม่ก็ได้

ในกรณีเช่นนี้นายคลังสินค้าต้องจดหมายลงไว้ในต้นขั้ว
เป็นสำคัญ

ลักษณะ ๑๕

ตัวแทน

หมวด ๑

บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๕๗ อันว่าสัญญาตัวแทนนั้น คือสัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าตัวการ และตกลงจะทำการตั้งนั้น

อันความเป็นตัวแทนนั้นจะเป็นโดยตั้งแต่งแสดงออกชัดหรือโดยปริยาย ก็ย่อมได้

มาตรา ๗๕๘ กิจการอันใดท่านบังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องทำเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ต้องทำเป็นหนังสือด้วย

กิจการอันใดท่านบังคับไว้ว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย

มาตรา ๗๕๙ ตัวการคนใดใช้บุคคลผู้ใดความสามารถเป็นตัวแทน ท่านว่าตัวการคนนั้นย่อมต้องผูกพันในกิจการที่ตัวแทนกระทำ

มาตรา ๘๐๐ ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจแต่จะเพาะ

การ ท่านว่าจะทำการแทนตัวการได้แต่เพียงในสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้กิจอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสำเร็จลุล่วงไป

มาตรา ๘๐๑ ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจทั่วไป ท่านว่าจะทำกิจใด ๆ ในทางจัดการแทนตัวการก็ย่อมทำได้ทุกอย่าง

แต่การเช่นอย่างจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่ คือ

- (๑) ขายหรือจำนองอสังหาริมทรัพย์
- (๒) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กว่าสามปีขึ้นไป
- (๓) ให้
- (๔) ปรารถนาระนอมยอมความ
- (๕) ยื่นฟ้องต่อศาล
- (๖) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา

มาตรา ๘๐๒ ในเหตุฉุกเฉิน เพื่อจะป้องกันมิให้ตัวการต้องเสียหาย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าตัวแทน จะทำการใด ๆ เช่นอย่างวิญญูชนจะพึงกระทำ ก็ย่อมมีอำนาจ จะทำได้ทั้งสิ้น

มาตรา ๘๐๓ ตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้รับบำเหน็จ เว้นแต่จะได้มีข้อตกลงกันไว้ในสัญญาว่ามีบำเหน็จ หรือทาง

การที่คู่สัญญาประพฤติดต่อกันนั้นเป็นปริยายว่ามีบ้างหนึ่ง หรือ
เคยเป็นธรรมเนียมมีบ้างหนึ่ง

มาตรา ๘๐๔ ถ้าในสัญญาอันเกี่ยวข้องกับตัวการคนเดียวตั้งตัว
แทนหลายคนเพื่อแก่การอันเดียวกันไซ้ ท่านให้สันนิษฐาน
ไว้ก่อนว่าตัวแทนจะต่างคนต่างทำการนั้น ๆ แยกกันไม่ได้

มาตรา ๘๐๕ ตัวแทนนั้น เมื่อไม่ได้รับความยินยอม
ของตัวการ จะเข้าทำนิติกรรมอันใดในนามของตัวการทำกับ
ตนเองในนามของตนเองหรือในฐานะเป็นตัวแทนของบุคคล
ภายนอกหาได้ไม่ เว้นแต่นิติกรรมนั้นมิจะเพาะแต่การ
ชำระหนี้

มาตรา ๘๐๖ ตัวการซึ่งมิได้เปิดเผยชื่อจะกลับแสดงตน
ให้ปรากฏและเข้ารับเอาสัญญาใด ๆ ซึ่งตัวแทนได้ทำไว้แทน
ตนก็ได้ แต่ถ้าตัวการผู้ใดได้ยอมให้ตัวแทนของตนทำการ
ออกหน้าเป็นตัวการไซ้ ท่านว่าตัวการผู้นั้นหาอาจจะทำให้
เสื่อมเสียถึงสิทธิของบุคคลภายนอกอันเข้ามาต่อตัวแทน และ
เขาชวนชวยได้มาแต่ก่อนที่รู้ว่าเป็นตัวแทนนั้นได้ไม่

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนต่อตัวการ

มาตรา ๘๐๗ ตัวแทนต้องทำการตามคำสั่งแสดงออกชัด

หรือโดยปริยายของตัวการ เมื่อไม่มีคำสั่งเช่นนั้น ก็ต้อง
ดำเนินตามทางที่เลยทำกันมาในกิจการค้าขายอันเขาให้ตนทำ
อยู่นั้น

อนึ่งบทบัญญัติมาตรา ๒๕๕ ว่าด้วยการฝากทรัพย์นั้น ท่าน
ให้นำมาใช้ด้วยโดยอนุโลมตามควร

มาตรา ๘๐๘ ตัวแทนต้องทำการด้วยตนเอง เว้นแต่
จะมีอำนาจใช้ตัวแทนช่วงทำการได้

มาตรา ๘๐๙ เมื่อตัวการมีประสงค์จะทราบความเป็นไป
ของการที่ได้มอบหมายแก่ตัวแทนนั้นในเวลาใด ๆ ซึ่งสมควร
แก่เหตุ ตัวแทนก็ต้องแจ้งให้ตัวการทราบ อนึ่งเมื่อการเป็น
ตัวแทนนั้นสิ้นสุดลงแล้ว ตัวแทนต้องแถลงบัญชีด้วย

มาตรา ๘๑๐ เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นบรรดาที่ตัวแทน
ได้รับไว้เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนนั้น ท่านว่าตัวแทนต้อง
ส่งให้แก่ตัวการทั้งสิ้น

อนึ่งสิทธิทั้งหลายซึ่งตัวแทนชวนขวายได้มาในนามของ
ตนเองแต่โดยฐานที่ทำการแทนตัวการนั้น ตัวแทนก็ต้อง
โอนให้แก่ตัวการทั้งสิ้น

มาตรา ๘๑๑ ถ้าตัวแทนเอาเงินซึ่งควรจะได้ส่งแก่ตัวการ
หรือซึ่งควรจะใช้ ในกิจของตัวการนั้นไปใช้สอยเป็นประโยชน์

ตนเสีย ท่านว่าตัวแทนต้องเสียดอกเบี้ยในเงินนั้นนับแต่วันที่ได้เอาไปใช้

มาตรา ๘๑๒ ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นอย่างใด ๆ เพราะความประมาทเลินเล่อของตัวแทนก็ดี เพราะไม่ทำการเป็นตัวแทนก็ดี หรือเพราะทำการโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจก็ดี ท่านว่าตัวแทนจะต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๘๑๓ ตัวแทนผู้ใดตั้งตัวแทนช่วงตามที่ตัวการระบุตัวให้ตั้ง ท่านว่าตัวแทนผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบแต่เพียงในกรณีที่ท่านได้รู้ว่าตัวแทนช่วงนั้น เป็นผู้ที่ไม่เหมาะแก่การ หรือ เป็นผู้ที่ไม่สมควรไว้วางใจแล้วและมีได้แจ้งความนั้นให้ตัวการทราบหรือมิได้เลิกถอนตัวแทนช่วงนั้นเสียเอง

มาตรา ๘๑๔ ตัวแทนช่วงย่อมรับผิดชอบโดยตรงต่อตัวการ ฉะนั้นใดกลับกันก็ฉะนั้น

หมวด ๓

หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการต่อตัวแทน

มาตรา ๘๑๕ ถ้าตัวแทนมีประสงค์ใช้ ตัวการต้องจ่ายเงินทรงไว้แก่ตัวแทนตามจำนวนที่จำเป็น เพื่อทำการอันมอบหมายแก่ตัวแทนนั้น

มาตรา ๘๑๖ ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่ตนนั้น ตัวแทนได้ออกเงินหรือออกเงินค่าให้จ่ายไป ซึ่งพิเคราะห์ตามเหตุควรนับว่าเป็นการจำเป็นได้ไซ้ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกเอาเงินชดใช้จากตัวการ รวมทั้งดอกเบี้ยนับแต่วันที่ได้ออกเงินไปนั้นด้วยก็ได้

ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่ตนนั้น ตัวแทนต้องรับภาระเป็นหนี้ขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งพิเคราะห์ตามเหตุควรนับว่าเป็นการจำเป็นได้ไซ้ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกให้ตัวการชำระหนี้แทนตนก็ได้ หรือถ้ายังไม่ถึงเวลากำหนดชำระหนี้ จะให้ตัวการให้ประกันอันสมควรก็ได้

ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่ตนนั้น เป็นเหตุให้ตัวแทนต้องเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใด มิใช่เป็นเพราะความผิดของตนเองไซ้ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากตัวการก็ได้

มาตรา ๘๑๗ ในกรณีที่มีบำเหน็จตัวแทนถ้าไม่มีข้อสัญญาตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่าบำเหน็จนั้นพึงจ่ายให้ต่อเมื่อการเป็นตัวแทนได้สิ้นสุดลงแล้ว

มาตรา ๘๑๘ การในหน้าที่ตัวแทนส่วนใดตัวแทนได้ทำมิชอบในส่วนนั้น ท่านว่าตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้บำเหน็จ

มาตรา ๘๑๕ ตัวแทนชอบที่จะยึดหนังสือสัญญาอย่างใด ๆ ของตัวการอันตกอยู่ในความครอบครองของตนเพราะเป็นตัวแทนนั้นเอาไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาค้างชำระแก่ตนเพราะการเป็นตัวแทน

หมวด ๔

ความรับผิดของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอก

มาตรา ๘๒๐ ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน

มาตรา ๘๒๑ บุคคลผู้ใดเจตนาบุคคลอื่นคนหนึ่งออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี รู้แล้วยอมให้บุคคลอื่นคนหนึ่งเจตนาตัวเองออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่าบุคคลอื่นคนหนึ่งนั้นเป็นตัวแทนของตน

มาตรา ๘๒๒ ถ้าตัวแทนทำการอันใดเกินอำนาจตัวแทนแต่ทางปฏิบัติของตัวการทำให้บุคคลภายนอกมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าการอันนั้นอยู่ภายในขอบอำนาจของตัวแทนไซ้ ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตราก่อนนี้เป็นบทบังคับ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๘๒๓ ถ้าตัวแทนกระทำการอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากอำนาจก็ดี หรือทำนอกทำเหนือขอบอำนาจก็ดี ท่านว่ายอมไม่ผูกพันตัวการ เว้นแต่ตัวการจะให้สัตยาบันแก่การนั้น

ถ้าตัวการไม่ให้สัตยาบัน ท่านว่าตัวแทนย่อมต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกนั้นได้รู้อยู่ว่าตนทำการโดยปราศจากอำนาจหรือทำนอกเหนือขอบอำนาจ

มาตรา ๘๒๔ ตัวแทนคนใดทำสัญญาแทนตัวการซึ่งอยู่ต่างประเทศและมีภูมิลำเนาในต่างประเทศ ท่านว่าตัวแทนคนนั้นจะต้องรับผิดชอบตามสัญญานั้นแต่ลำพังตนเอง แม้ทั้งชื่อของตัวการจะได้เปิดเผยแล้ว เว้นแต่ข้อความแห่งสัญญาจะแย้งกันกับความรับผิดชอบของตัวแทน

มาตรา ๘๒๕ ถ้าตัวแทนเข้าทำสัญญากับบุคคลภายนอกโดยเห็นแก่อามิสสินจ้างเป็นทรัพย์สินอย่างใด ๆ หรือประโยชน์อย่างอื่นอันบุคคลภายนอกได้ให้เป็นส่วนตัวก็ดี หรือให้คำมั่นว่าจะให้ก็ดี ท่านว่าตัวการหาต้องผูกพันในสัญญาซึ่งตัวแทนของตนได้ทำนั้นไม่ เว้นแต่ตัวการจะได้ยินยอมด้วย

หมวด ๕

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน

มาตรา ๘๒๖ อันสัญญาตัวแทนย่อมระงับสิ้นไปด้วยตัว
การถอนตัวแทน หรือด้วยตัวแทนบอกเลิกเป็นตัวแทน

อนึ่งสัญญาตัวแทนย่อมระงับสิ้นไป เมื่อคู่สัญญาฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งตาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือล้มละลาย
เว้นแต่จะปรากฏว่าขัดกับข้อสัญญาหรือสภาพแห่งกิจการนั้น

มาตรา ๘๒๗ ตัวการจะถอนตัวแทน และตัวแทนจะ
บอกเลิกเป็นตัวแทนเสียในเวลาใด ๆ ก็ได้ทุกเมื่อ

คู่สัญญาฝ่ายซึ่งถอนตัวแทนหรือบอกเลิกเป็นตัวแทนใน
เวลาที่ไม่สะดวกแก่อีกฝ่ายหนึ่ง จะต้องรับผิดชอบคู่สัญญาฝ่าย
นั้นในความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น เว้นแต่ใน
กรณีที่เป็นความจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้

มาตรา ๘๒๘ เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปเพราะตัว
การตายก็ดี ตัวการตกเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือล้มละลาย
ก็ดี ท่านว่าตัวแทนต้องจัดการอันสมควรทุกอย่างเพื่อจะปกปักรักษา
ประโยชน์อันเขาได้มอบหมายแก่ตนไป จนกว่าทายาท
หรือผู้แทนของตัวการจะอรจเข้าปกปักรักษาประโยชน์นั้น ๆ ได้

มาตรา ๘๒๘ เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปเพราะตัว
แทนตายก็ดี ตัวแทนตกเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือล้ม
ละลายก็ดี ท่านว่าทายาทหรือบุคคลผู้รับหน้าที่ดูแลทรัพย์สิน
มรดกของตัวแทนโดยชอบด้วยกฎหมายต้องบอกกล่าวแก่ตัว
การและจัดการเพื่อปกป้องรักษาประโยชน์ของตัวการไปตาม
สมควรแก่พฤติการณ์ จนกว่าตัวการอาจเข้าปกป้องรักษา
ประโยชน์นั้น ๆ ได้

มาตรา ๘๓๐ อันเหตุที่ทำให้สัญญาตัวแทนระงับสิ้นไป
นั้นจะเกิดแต่ตัวการหรือตัวแทนก็ตาม ท่านห้ามมิให้ยกขึ้น
เป็นข้อต่อสู้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง จนกว่าจะได้บอกกล่าวเหตุ
นั้น ๆ ไปยังคู่สัญญาฝ่ายนั้นแล้ว หรือจนกว่าคู่สัญญาฝ่ายนั้น
จะได้ทราบเหตุแล้ว

มาตรา ๘๓๑ อันความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทนนั้น
ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดย
สุจริต เว้นแต่บุคคลภายนอกหากไม่ทราบความนั้นเพราะ
ความประมาทเลินเล่อของตนเอง

มาตรา ๘๓๒ ในเมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไป ตัวการ
ชอบที่จะเรียกให้เวนคืนหนังสือมอบอำนาจอย่างใด ๆ อันได้
ให้ไว้แก่ตัวแทนนั้นได้

หมวด ๖

ตัวแทนค้าต่าง

มาตรา ๘๓๓ อันว่าตัวแทนค้าต่าง คือบุคคลซึ่งในทาง
ค้าขายของเขาย่อมทำการซื้อ หรือขายทรัพย์สิน หรือรับจัด
ทำกิจการค้าขายอย่างอื่นในนามของตนเองต่างตัวการ

มาตรา ๘๓๔ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ท่าน
ว่าตัวแทนค้าต่างชอบที่จะได้รับบำเหน็จโดยอัตราตามธรรมเนียม
เพื่อกิจการค้าขายอันตนได้จัดการให้ตกลงไปนั้นทุกรายไป

มาตรา ๘๓๕ บทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมาย
นี้อันว่าด้วยตัวแทนนั้น ท่านให้ใช้บังคับถึงตัวแทนค้าต่างด้วย
เพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในหมวดนี้

มาตรา ๘๓๖ บุคคลผู้ไร้ความสามารถหาอาจจะทำการ
เป็นตัวแทนค้าต่างได้ไม่ เว้นแต่จะได้รับอำนาจโดยชอบ
ให้ทำได้

มาตรา ๘๓๗ ในการที่ตัวแทนค้าต่างทำการขายหรือซื้อ
หรือจัดทำกิจการค้าขายอย่างอื่นต่างตัวการนั้น ท่านว่าตัว
แทนค้าต่างย่อมได้ซึ่งสิทธิอันมีต่อกู้สัญญา อีกฝ่ายหนึ่งในการ
การเช่นนั้น และตัวแทนค้าต่างย่อมเป็นผู้ต้องผูกพันต่อกู้
สัญญาฝ่ายนั้นด้วย^{๕๖๖}

มาตรา ๘๓๘ ถ้าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ไซ้
 ท่านว่าตัวแทน คำต่างหา ต้องรับผิดชอบ ต่อตัวการ เพื่อชำระหนี้
 เองไม่ เว้นแต่จะได้ มีข้อกำหนดในสัญญาหรือมีปริยายแต่
 ทางการที่ตัวการกับตัวแทนประพฤติดต่อกัน หรือมีธรรมเนียม
 ในท้องถิ่นว่าจะต้องรับผิดชอบถึงเพียงนั้น

อนึ่งตัวแทน คำต่าง คนใด เข้ารับประกัน การปฏิบัติตาม
 สัญญาโดยนัยตั้งกล่าวมาในวรรคก่อนนั้นไซ้ ท่านว่าตัว
 แทนคนนั้นชื่อว่า เป็นตัวแทนฐานประกัน ชอบที่จะได้รับ
 บำเหน็จพิเศษ

มาตรา ๘๓๙ ถ้าตัวแทน คำต่าง ได้ทำการขายเป็นราคา
 ต่ำไปกว่าที่ตัวการกำหนด หรือทำการซื้อ เป็นราคาสูงไป
 กว่าที่ตัวการกำหนดไซ้ หากว่าตัวแทนรับใช้เศษที่ขาดเกิน
 นั้นแล้ว ท่านว่าการขายหรือการซื้ออันนั้นตัวการก็ต้องรับ
 ขายรับซื้อ

มาตรา ๘๔๐ ถ้าตัวแทน คำต่าง ได้ทำการขายได้ราคาสูงกว่า
 ที่ตัวการกำหนด หรือทำการซื้อได้ราคาต่ำกว่าที่ตัวการกำหนด
 ไซ้ ท่านว่าตัวแทนหาอาจจะถือเอาเป็นประโยชน์ของตน
 ได้ไม่ ต้องคิดให้แก่ตัวการ

มาตรา ๘๔๑ ตัวแทนค้าต่างทำการไปอย่างไรบ้าง ท่านให้แสดงรายงานแก่ตัวการ และเมื่อได้ทำการค้าต่างเสร็จลงแล้ว ก็ให้แจ้งแก่ตัวการทราบมิให้ชักช้า

มาตรา ๘๔๒ เมื่อใดเขามอบหมายทรัพย์สินไว้แก่ตัวแทนค้าต่าง ท่านให้ให้นำบัญชียุติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะฝากทรัพย์สินมาใช้บังคับ อนุโลมตามควร อนึ่งในกรณีที่เป็นความจำเป็นอันมิกล่าวล่วงเสียได้ ท่านว่าตัวแทนค้าต่างจะจัดการแก่ทรัพย์สินนั้นตามวิธีการตั้งบัญชียุติไว้ในมาตรา ๖๓๑ ว่าด้วยรับขนนั้นก็ได้

มาตรา ๘๔๓ ตัวแทนค้าต่างคนใดได้รับคำสั่งให้ขายหรือซื้อทรัพย์สิน อันมีรายการขานราคาของสถานแลกเปลี่ยน ท่านว่าตัวแทนคนนั้นจะเป็นผู้ซื้อหรือผู้ขายเองก็ได้ เว้นแต่จะมีข้อห้ามไว้ชัดแจ้งโดยสัญญา ในกรณีเช่นนั้น ราคาอันจะพึงใช้เงินแก่กันก็พึงกำหนดตามรายการขานราคาทรัพย์สินนั้น ณสถานแลกเปลี่ยนในเวลาเมื่อตัวแทนค้าต่างให้คำบอกกล่าวว่าจะเป็นผู้ซื้อหรือผู้ขาย

เมื่อตัวการรับคำบอกกล่าวเช่นนั้น ถ้าไม่บอกขัดเสียในทันที ท่านให้ถือว่าตัวการเป็นอันได้สนองรับการนั้นแล้ว

อนึ่งแม้ในกรณีเช่นนั้น ตัวแทนค่าต่างจะคิดเอาบำเหน็จ
ก็ย่อมคิดได้

มาตรา ๘๔๔ ในระหว่างตัวการกับตัวแทนค่าต่าง ท่านให้
ถือว่ากิจการอันตัวแทนได้ทำให้ตกลงไปนั้น ย่อมมีผลเสมือน
ตั้งว่าได้ทำให้ตกลงไปในนามของตัวการโดยตรง

ลักษณะ ๑๖

นายหน้า

มาตรา ๘๔๕ บุคคลผู้ใดตกลงจะให้คำบำเหน็จแก่นาย
หน้าเพื่อที่จะชองให้ ได้เข้าทำสัญญาจัด การให้ ได้ทำสัญญากัน
กันก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบคำบำเหน็จก็ต่อเมื่อ
สัญญานั้นได้ทำกันสำเร็จเนื่องแต่ผลแห่ง การที่นายหน้าได้ช
ชองหรือจัดการนั้น ถ้าสัญญาที่ได้ทำกันในวันนั้นมั่งเงินไขเป็น
เงินบังกัปก่อนไซ้ ท่านว่าจะเรียกร้องบำเหน็จค่านายหน้า
ยังหาได้ไม่ จนกว่าเงินไขนั้นสำเร็จแล้ว

นายหน้ามีสิทธิจะได้รับชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้เสียไปก็ต่อ
เมื่อได้ตกลงกันไว้เช่นนั้น ความช้อนท่านให้ ใช้บังคับแม้
ถึงว่าสัญญาจะมีได้ทำกันสำเร็จ

มาตรา ๘๔๖ ถ้ากิจการอันได้มอบหมายแก่นายหน้านั้น
โดยพฤติการณ์เป็นที่คาดหมายได้ว่าย่อมทำให้แต่เพื่อจะเอา

คำบำเหน็จไซ้ ท่านให้ถือว่าได้ตกลงกันโดยปริยายว่ามีคำ
บำเหน็จนายหน้า

คำบำเหน็จนั้นถ้ามิได้กำหนดจำนวนกันไว้ ท่านให้ถือว่า
ได้ตกลงกันเป็นจำนวนตามธรรมเนียม

มาตรา ๘๔๗ ถ้านายหน้าทำการให้แก่บุคคลภายนอก
ด้วยคดี หรือได้รับค้ำประกันแต่บุคคลภายนอกเช่นนั้นจะให้
คำบำเหน็จอันไม่ควรแก่นายหน้าผู้กระทำการโดยสุจริตคดี เป็น
การฝ่าฝืนต่อการที่ตนเข้ารับทำหน้าที่ไซ้ ท่านว่านายหน้า
หาสิทธิจะรับคำบำเหน็จหรือรับชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้เสีย
ไปไม่

มาตรา ๘๔๘ ตัวนายหน้าไม่ต้องรับผิดชอบไปถึงการชำระหนี้
ตามสัญญาซึ่งได้ทำต่อกันเพราะตนเป็นสื่อ เว้นแต่จะมีได้
บอกชื่อของฝ่ายหนึ่งให้รู้ถึงอีกฝ่ายหนึ่ง

มาตรา ๘๔๙ การรับเงินหรือรับชำระหนี้อันจะพึงชำระ
ตามสัญญานั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่านายหน้าย่อมไม่มี
อำนาจที่จะรับแทนผู้เป็นคู่สัญญา

ลักษณะ ๑๗

ปราชญ์ประนอมยอมความ

มาตรา ๘๕๐ อันว่าปราชญ์ประนอมยอมความนั้น คือ

สัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทข้อใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่หรือจะมี ขึ้นนั้นให้เสร็จไป ด้วย ต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน

มาตรา ๘๕๑ อันสัญญาปรารถนาประนอมยอมความนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐาน เป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

มาตรา ๘๕๒ ผลของสัญญาปรารถนาประนอมยอมความนั้น ย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงใน สัญญานั้นว่าเป็นของตน

ลักษณะ ๑๘

การพะนัน และขันต่อ

มาตรา ๘๕๓ อันการพะนันหรือขันต่อ นั้น ท่านว่าหาก่อให้เกิดหนี้ไม่ สิ่งที่ได้ไว้กันไปใน การพะนันหรือขันต่อก็จะทวงคืนไม่ได้ เพราะเหตุหามูลหนี้ อย่างหนึ่งอย่างใดมิได้

ข้อบัญญัติที่กล่าวนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงข้อตกลงเป็นมูลหนี้ อย่างหนึ่ง อย่างใดอัน ฝ่ายข้าง เสียพะนันขันต่อหากทำ ให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อจะใช้ หนี้เงิน พะนันหรือขันต่อ นั้นด้วย

มาตรา ๘๕๔ อันการออกสลากกินแบ่งก็ดี ออกสลากกินรวบก็ดี ท่านว่าเป็นสัญญาอันจะผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจหรือให้สัตยาบันแก่การนั้นและพระราช นอกนั้น ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๘๕๓

มาตรา ๘๕๕ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๓๑๒ และ ๘๑๖ ตัวเงินหรือเอกสารอย่างอื่นทุกฉบับซึ่งออกให้เต็มจำนวน หรือแต่โดยส่วน เพื่อแทนเงินใดๆ อันได้แต่ขณะพระนั้นหรือขั้นต่อดี ออกให้เพื่อใช้เงินที่ยืมมาใช้ในการพระนั้นหรือขั้นต่อเช่นว่านั้นก็ดี ท่านว่าไม่สมบูรณ์

เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัตินี้ เงินรายใดให้ยืมแก่บุคคลกำลังเล่นการพระนั้นหรือขั้นต่อ ในเวลาหรือสถานที่เล่น เช่นนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเงินนั้นได้ให้ยืมไปเพื่อเล่นการพระนั้นหรือขั้นต่อ

ลักษณะ ๑๕

บัญชีเดิรสะพัด

มาตรา ๘๕๖ อันว่าสัญญาบัญชีเดิรสะพัดนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลสองคนตกลงกันว่าสืบแต่นั้นไป หรือในชั่วเวลา กำหนดอันใดอันหนึ่ง ให้ตัดทอนบัญชีหนึ่งทั้งหมดหรือแต่

บางส่วนอันเกิดขึ้น แต่กิจการในระหว่างเขาทั้งสองนั้นหักกลบ
ลบกัน และคงชำระแต่ส่วนที่เป็นจำนวนคงเหลือโดยศุลยภาค

มาตรา ๘๕๗ การนำตัวเงินลงเป็นรายการในบัญชีเดิร
สะพัดนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าได้ลงด้วยเงื่อนไขว่
จะมีผู้ชำระเงินตามตัวนั้น ถ้าและตัวนั้นมีได้ชำระเงินไซ้ จะ
เพิกถอนรายการอันนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๘๕๘ ถ้าคู่สัญญามิได้กำหนดกันไว้ว่าให้หักทอน
บัญชีโดยระยะเวลาอย่างไรไซ้ ท่านให้ถือเอาเป็นกำหนด
หกเดือน

มาตรา ๘๕๙ คู่สัญญาฝ่ายใดจะบอกเลิกสัญญาบัญชีเดิร
สะพัด และให้หักทอนบัญชีกันเสียในเวลาใดๆ ก็ได้ ถ้า
ไม่มีอะไรปรากฏเป็นข้อขัดกับที่กล่าวมานี้

มาตรา ๘๖๐ เงินส่วนที่ผิดกันอยู่นั้นถ้ายังมีได้ชำระ ท่าน
ให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่หักทอนบัญชีเสร็จเป็นต้นไป

ลักษณะ ๒๐

ประกันภัย

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๖๑ อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่ง

บุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตตั้งได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย

มาตรา ๘๖๒ ตามข้อความในลักษณะนี้

คำว่า “ผู้รับประกันภัย” ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้

คำว่า “ผู้เอาประกันภัย” ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย

คำว่า “ผู้รับประโยชน์” ท่านหมายความว่า บุคคลผู้จะพึงได้รับค่าสินไหมทดแทน หรือรับจำนวนเงินใช้ให้

อนึ่งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์นั้น จะเป็นบุคคลคนหนึ่งคนเดียวก็ได้

มาตรา ๘๖๓ อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยในวันนั้นไซ้ ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๘๖๔ เมื่อคู่สัญญาประกันภัยยกเอาภัยใดโดยจะเพาะ^{ขึ้น}เป็นข้อพิจารณาในการวางกำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัย

และภัยเช่นนั้นสิ้นไปหามิได้แล้ว ท่านว่าภายหน้าแต่นั้นไป ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้ลดเบี้ยประกันภัยลงตามส่วน

มาตรา ๘๖๕ ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ดี หรือในกรณีประกันชีวิต บุคคลอันการให้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขานั้นก็ดี ร้อยอยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีกหรือให้บอกเบี้ยไม่ยอมทำสัญญา หรือว่าร้อยอยู่แล้วแถลงข้อความนั้นเป็นความเท็จไซ้ ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆะ

ถ้ามิได้ใช้สิทธิบอกกล่าวภายในกำหนดเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ได้รับประกันภัยทรามมุลอันจะบอกกล่าวได้ก็ดี หรือมิได้ใช้สิทธินั้นภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันทำสัญญาก็ดี ท่านว่าสิทธินั้นเป็นอันระงับสิ้นไป

มาตรา ๘๖๖ ถ้าผู้รับประกันภัยได้รู้ข้อความจริงดังกล่าวในมาตรา ๘๖๕ นั้นก็ดี หรือรู้ว่าข้อแถลงความเป็นความเท็จก็ดี หรือควรจะได้รู้เช่นนั้นหากใช้ความระมัดระวังตั้งจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชนก็ดี ท่านให้ฟังว่าสัญญานั้นเป็นอันสมบูรณ์

มาตรา ๘๖๗ อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ให้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยอันมีเนื้อความต้องตามสัญญานั้นแก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง

กรมธรรม์ประกันภัย ต้องลงลายมือชื่อของผู้รับประกันภัย และมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย
- (๒) ภัยใดซึ่งผู้รับประกันภัยรับเสี่ยง
- (๓) ราคาแห่งมูลประกันภัย ถ้าหากได้กำหนดกันไว้
- (๔) จำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัย
- (๕) จำนวนเบี้ยประกันภัย และวิธีส่งเบี้ยประกันภัย
- (๖) ถ้าหากสัญญาประกันภัยมีกำหนดเวลา ต้องลงเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดไว้ด้วย
- (๗) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับประกันภัย
- (๘) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้เอาประกันภัย
- (๙) ชื่อของผู้รับประโยชน์ ถ้าจะพึงมี

(๑๐) วันทำสัญญาประกันภัย

(๑๑) สถานที่และวันที่ได้ทำกรมธรรม์ประกันภัย

มาตรา ๘๖๘ อันสัญญาประกันภัยทะเล ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายทะเล

หมวด ๒

ประกันวินาศภัย

ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๖๙ อันคำว่า “วินาศภัย” ในหมวดนี้ ท่านหมายรวมเอาความเสียหายอย่างใดๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้

มาตรา ๘๗๐ ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้นพร้อมกันเพื่อความวินาศภัยอันเดียวกัน และจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยรวมกันทั้งหมดนั้นท่วมจำนวนที่วินาศจริงไซ้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพียงเสมอจำนวนวินาศจริงเท่านั้น ผู้รับประกันภัยแต่ละคนต้องใช้จ่ายเงินจำนวนวินาศจริงแบ่งตามส่วนมากน้อยที่ตนได้รับประกันภัยไว้

อันสัญญาประกันภัยทั้งหลาย ถ้าลงวันเดียวกัน ท่านให้ถือว่าได้ทำพร้อมกัน

ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้นสืบเนื่องเป็นลำดับกัน ท่านว่าผู้รับประกันภัยคนแรกจะต้องรับผิดชอบเพื่อความวินาศภัยก่อน ถ้าและจำนวนเงินซึ่งผู้รับประกันภัยคนแรกได้ใช้นั้นยังไม่คุ้มจำนวนวินาศภัยไซ้ ผู้รับประกันภัยคนถัดไปก็ต้องรับผิดชอบในส่วนที่ยังขาดอยู่นั้นต่อกันไปจนกว่าจะคุ้มวินาศ

มาตรา ๙๗๑ ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้นพร้อมกันก็ดี หรือสืบเนื่องเป็นลำดับกันก็ดี ท่านว่าการที่ยอมสละสิทธิอันมีต่อผู้รับประกันภัยรายหนึ่งนั้น ไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันภัยรายอื่น ๆ

มาตรา ๙๗๒ ก่อนเริ่มเสี่ยงภัย ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ แต่ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้เบี้ยประกันภัยถึงจำนวน

มาตรา ๙๗๓ ถ้าในระหว่างอายุสัญญาประกันภัยนั้น มูลประกันภัยได้ลดน้อยถอยลงไปหนักไซ้ ท่านว่าผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้ลดจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้ และลดจำนวนเงินเบี้ยประกันภัย

การลดจำนวนเบี้ยประกันภัยนั้น ให้เป็นผลต่ออโนภาคต

มาตรา ๘๗๔ ถ้าคู่สัญญาได้กำหนดราคาแห่งมูลประกันภัยไว้ ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้ลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนแก่แต่เมื่อพิสูจน์ได้ว่าราคาแห่งมูลประกันภัยตามที่ได้ตกลงกันไว้นั้นเป็นจำนวนสูงเกินไปหนัก และคืนจำนวนเบี้ยประกันภัยให้ตามส่วนกับทั้งดอกเบี้ยด้วย

มาตรา ๘๗๕ ถ้าวัตถุอันได้เอาประกันภัยไว้นั้น เปลี่ยนมือไปจากผู้เอาประกันภัยโดยพินัยกรรมก็ดี หรือโดยบัญญัติกฎหมายก็ดี ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยก็ย่อมโอนตามไปด้วย

ถ้าในสัญญามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อผู้เอาประกันภัยโอนวัตถุที่เอาประกันภัยและบอกกล่าวการโอนไปยังผู้รับประกันภัยไซ้ ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยนั้นย่อมโอนตามไปด้วย อนึ่งถ้าในการโอนเช่นนี้ช่องแห่งภัยเปลี่ยนแปลงไปหรือเพิ่มขึ้นหนักไซ้ ท่านว่าสัญญาประกันภัยนั้นกลายเป็นโมฆะ

มาตรา ๘๗๖ ถ้าผู้รับประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ผู้เอาประกันภัยจะเรียกให้หาประกันอันสมควรให้แก่ตนก็ได้ หรือจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

ถ้าผู้เอาประกัน ภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคน ล้มละลาย
 ท่านให้ไว้วิธีเดียวกันนี้บังคับตามควรแก่เรื่อง แต่กระนั้น
 ก็ดี ถ้าเบี้ยประกันภัยได้ส่งแล้วเต็มจำนวนเพื่ออายุประกัน
 ภัยเป็นระยะเวลาไม่น้อยเท่าใดไซ้ร ท่านห้ามมิให้ผู้รับ
 ประกันภัยบอกเลิกสัญญาก่อนระยะเวลานั้นสุดลง

มาตรา ๘๘๗ ผู้รับประกันภัยจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน
 ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง

(๒) เพื่อความบอบสลายอัน เกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งได้เอา
 ประกันภัยไว้เพราะได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันความ
 วินาศภัย

(๓) เพื่อบรรดาค่าใช้จ่ายอันสมควรซึ่งได้เสียไปเพื่อ
 รักษาทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัยไว้ในวันมิให้วินาศ

อันจำนวนวินาศจริงนั้น ท่านให้ตราคณสถานทีและ
 ในเวลาซึ่งเหตุวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้น อนึ่งจำนวนเงินซึ่งได้
 เอาประกันภัยไว้วันนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลัก
 ประมาณอันถูกต้องในการตราราคาเช่นวันนั้น

ท่านห้ามมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินไปกว่าจำนวนเงิน
 ซึ่งเอาประกันภัยไว้

มาตรา ๘๘๘ ค่าใช้จ่ายในการตีราคาวินาศภัยนั้น ท่านว่า ผู้รับประกันภัยต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

มาตรา ๘๘๙ ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในเมื่อความวินาศภัยหรือเหตุอื่นซึ่งได้ระบุไว้ในสัญญาอันได้เกิดขึ้นเพราะความทุจริต หรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์

ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในความวินาศภัยอันเป็นผลโดยตรงมาแต่ความไม่สมประกอบในเนื้อแห่งวัตถุที่เอาประกันภัย เว้นแต่จะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘๙๐ ถ้าความวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของบุคคลภายนอกไซ้ ผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปเป็นจำนวนเพียงใด ผู้รับประกันภัยย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยและของผู้รับประโยชน์ซึ่งมีต่อบุคคลภายนอกเพียงนั้น

ถ้าผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแต่เพียงบางส่วนไซ้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยนั้นใช้สิทธิของตนให้เสื่อมเสียสิทธิของผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์ ในการที่จะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกเพื่อเศษแห่งจำนวนวินาศนั้น

มาตรา ๘๘๑ ถ้าความวินาศเกิดขึ้นเพราะภัยมีขึ้นตั้งผู้
รับประกันภัยตกลงประกันภัยไว้ไซ้ เมื่อผู้เอาประกันภัย
หรือผู้รับประโยชน์ทราบความวินาศนั้นแล้วต้องบอกกล่าวแก่
ผู้รับประกันภัยโดยไม่ชักช้า

ถ้ามิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อน ผู้รับ
ประกันภัยอาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหาย
อย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้นได้ เว้นแต่อีกฝ่ายหนึ่งจะพิสูจน์
ได้ว่าไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้

มาตรา ๘๘๒ ในการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ท่าน
ห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันวินาศภัย

ในการเรียกให้ใช้หรือให้คืนเบี้ยประกันภัย ท่านห้าม
มิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสองปีนับแต่วันซึ่งสิทธิจะเรียกให้ใช้
หรือคืนเบี้ยประกันภัยถึงกำหนด

ส่วนที่ ๒ วิธีและเพาะการประกันภัยในการรับขน

มาตรา ๘๘๓ อันสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น ย่อม
คุ้มครองความวินาศภัยทุกอย่างซึ่งอาจเกิดแก่ของที่ขนส่งในระหว่าง
เวลาดังแต่ผู้ขนส่งได้รับของไป จนได้ส่งมอบของนั้นแก่
ผู้รับตราส่ง และจำนวนค่าสินไหมทดแทนนั้น ย่อมกำหนด
ตามที่ของซึ่งขนส่งนั้นจะได้มีราคาเมื่อถึงตำบลอันกำหนดให้ส่ง

มาตรา ๘๘๔ ถ้าของซึ่งขนส่งนั้นได้เอาประกันภัยเมื่ออยู่ในระหว่างส่งเดิรทางไป ท่านให้กิตมูลประกันภัยในของนั้นนับรวมทั้งราคาของณสถานที่และในเวลาและผู้ขนส่งได้รับของ และให้เพิ่มค่าระหว่างส่งของไปยังสถานที่ส่งมอบแก่ผู้รับตราส่ง กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เนื่องด้วยการส่งของไปนั้นเข้าด้วย

ถ้าไรอันจะพึงได้ในเวลาเมื่อส่งมอบของนั้นย่อมจะคิดรวมเข้าเป็นมูลประกันภัยได้ต่อเมื่อได้มีข้อตกลงกันไว้เช่นนั้นชัดแจ้ง

มาตรา ๘๘๕ อันสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น ถึงแม้การขนส่งจะต้องสะดุดหยุดลงชั่วคราวหรือจะต้องเปลี่ยนทางหรือเปลี่ยนวิธีขนส่งอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเหตุจำเป็นในระหว่างส่งเดิรทางก็ดี ท่านว่าสัญญานั้นก็ย่อมคงเป็นอันสมบูรณ์อยู่ เว้นแต่จะได้ระบุไว้ในสัญญาเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘๘๖ อันกรรมธรรม์ประกันภัยในการรับขนนั้น นอกจากที่ได้ระบุไว้แล้วในมาตรา ๘๖๗ ต้องมีรายการเพิ่มขึ้นอีกตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ระบุทางและวิธีขนส่ง
- (๒) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ขนส่ง

- (๓) สถานที่ซึ่งกำหนดให้รับและส่งมอบของ
 (๔) กำหนดระยะเวลาขนส่งตามแต่มี
- ส่วนที่ ๓ ประกันภัยค้ำจุน

มาตรา ๘๘๗ อันว่าประกันภัยค้ำจุนนั้น คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ

บุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามที่ตนควรจะได้ นั้นจากผู้รับประกันภัยโดยตรง แต่ค่าสินไหมทดแทนเช่นนั้นหาอาจจะคิดเกินไปกว่าจำนวนอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องชำระตามสัญญานั้นได้ไม่ ในคดีระวางบุคคลผู้ต้องเสียหายกับผู้รับประกันภัยนั้น ท่านให้ผู้ต้องเสียหายเรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วย

อนึ่งผู้รับประกันภัยนั้นแม้จะได้ส่งค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ก็ยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดชอบต่อบุคคลผู้ต้องเสียหายนั้นไม่ เว้นแต่ตนจะพิสูจน์ได้ว่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ชำระให้แก่ผู้ต้องเสียหายแล้ว

มาตรา ๘๘๘ ถ้าค่าสินไหมทดแทนอันผู้รับประกันภัยได้
 ใช้จ่ายโดยคำพิพากษานั้นยังไม่คุ้มค่าวินาศภัยเต็มจำนวนไซ้
 ทานว่าผู้เอาประกันภัยก็ยังคงต้องรับใช้จำนวนที่ยังขาด เว้น
 ไว้แต่บุคคลผู้ต้องเสียหายจะได้ละเลยเสียไม่เรียกตัวผู้เอา
 ประกันภัยเข้ามาสู่คดีด้วยตั้งกล่าวไว้ในมาตราก่อน

หมวด ๓

ประกันชีวิต

มาตรา ๘๘๙ ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จ่ายเงิน
 เงินย่อมอาศัยความทรงชีพ หรือมรณะของบุคคลคนหนึ่ง

มาตรา ๘๙๐ จำนวนเงินอันจะพึงใช้หนี้ จะชำระเป็น
 เงินจำนวนเดียว หรือเป็นเงินรายปีที่ได้ สุดแล้วแต่จะ
 ตกลงกันระวางคู่สัญญา

มาตรา ๘๙๑ แม้ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยมิได้เป็น
 ผู้รับประโยชน์เองก็ดี ผู้เอาประกันภัยย่อมมีสิทธิที่จะโอน
 ประโยชน์แห่งสัญญานั้นให้แก่บุคคลอื่นคนหนึ่งได้ เว้นแต่
 จะได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์ไปแล้ว
 และผู้รับประโยชน์ได้บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้รับประกัน
 ภัยแล้วว่าตนจำนงจะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้น

ถ้ากรมธรรม์ประกันภัยได้ทำเป็นรูปให้ใช้เงินตามเขาสั่งแล้ว ท่านให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ มาใช้บังคับ

มาตรา ๘๘๒ ในกรณีนี้บอกกล่าวสัญญาตามความในมาตรา ๘๖๕ ผู้รับประกันภัย ต้อง คืน ค่าไถ่ถอน กรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือทายาทของผู้นั้น

มาตรา ๘๘๓ การใช้เงินอาศัยเหตุความทรงชีพ หรือ มรณะของบุคคลผู้ใด แม้ได้แถลงอายุของบุคคลผู้นั้นไว้คลาดเคลื่อนไม่ถูกต้องเป็นเหตุให้ ได้กำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัยไว้ต่ำไซ้ ท่านให้ลดจำนวนเงินอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้นั้นลงตามส่วน

แต่ถ้าผู้รับประกันภัย พิสูจน์ได้ว่าในขณะที่ทำสัญญานั้น อายุที่ถูกต้องแท้จริงอยู่นอกจำกัดอัตราตามหลักข้อของเขาแล้ว ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆะ

มาตรา ๘๘๔ ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะบอกเลิกสัญญาประกันภัยเสียในเวลาใด ๆ ก็ได้ด้วยการงดไม่ส่งเบี้ยประกันภัยต่อไป ถ้าและได้ส่งเบี้ยประกันภัยมาแล้วอย่างน้อยสามปีไซ้ ท่านว่าผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย หรือรับกรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จจากผู้รับประกันภัย 11/10/2566

มาตรา ๘๕๕ เมื่อใดจะต้องใช้จำนวนเงินในเหตุมรณะ
ของบุคคลคนหนึ่งคนใด ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้
เงินนั้นในเมื่อมรณภัยอันนั้นเกิดขึ้น เว้นแต่

(๑) บุคคลผู้นั้นได้กระทำอัตวินิบาตด้วยใจสมัครภายใน
ปีหนึ่งนับแต่วันทำสัญญา หรือ

(๒) บุคคลผู้นั้นถูกผู้รับประกันภัยฆ่าตายโดยเจตนา
ในกรณีนี้ ๒ นี้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้เงิน
ค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือให้แก่ทายาท
ของผู้นั้น

มาตรา ๘๕๖ ถ้ามรณภัยเกิดขึ้นเพราะความผิดของบุคคล
ภายนอก ผู้รับประกันภัยหาอาจจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน
จากบุคคลภายนอกนั้นได้ไม่ แต่สิทธิของฝ่ายทายาทแห่ง
ผู้มรณะในอันจะได้ค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกนั้น
หาสูญสิ้นไปด้วยไม่ แม้ทั้งจำนวนเงินอันจะพึงใช้ตามสัญญา
ประกันชีวิตนั้นจะหวนกลับมาได้แก่ตนด้วย

มาตรา ๘๕๗ ถ้าผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้โดย
กำหนดว่า เมื่อตนถึงซึ่งความมรณะให้ใช้เงินแก่ทายาท
ทั้งหลายของตนโดยมิได้เจาะจงระบุชื่อผู้หนึ่งผู้ใดไว้ไซ้
จำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้น ท่านให้พึงเอาเป็นสินทรัพย์ส่วน

หนึ่งแห่งกองมฤตกของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเจ้าหน้จะเอาใช้
หนี้ได้

ถ้าได้เอาประกันภัยไว้โดยกำหนดว่าให้ใช้เงินแก่บุคคล
คนใดคนหนึ่งโดยจะเพาะเจาะจง ท่านว่าเพาะแต่จำนวน
เงินเบี้ยประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ส่งไปแล้วเท่านั้นจัก
เป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมฤตกของผู้เอาประกันภัย
อันเจ้าหน้จะเอาใช้หนี้ได้

ลักษณะ ๒๑

ตัวเงิน

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๘๘ อันตัวเงินตามความหมายแห่งประมวล
กฎหมายนี้สามประเภท ๆ หนึ่ง คือตัวแลกเงิน ประเภท
หนึ่ง คือตัวสัญญาใช้เงิน ประเภทหนึ่ง คือเช็ค

มาตรา ๘๘๙ ข้อความอันใดซึ่งมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวล
กฎหมายลักษณะนี้ ถ้าเขียนลงในตัวเงิน ท่านว่าข้อความ
อันนั้นหาเป็นผลอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ตัวเงินนั้นไม่

มาตรา ๘๙๐ บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของตนในตัวเงินย่อม
จะต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในตัวเงินนั้น

ถ้าลงเพียงแต่เครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น แกงไต หรือลายพิมพ์นิ้วมืออย่างเอาเป็นลายมือชื่อในตั๋วเงินไซร์ แม้ถึงว่าจะมีพะยานลงชื่อรับรองก็ตาม ท่านว่าหาให้ผลเป็นลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้นไม่

มาตรา ๕๐๑ ถ้าบุคคลคนใดลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงิน และมีได้เขียนแกลงว่ากระทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งไซร์ ท่านว่าบุคคลคนนั้นย่อมเป็นผู้รับผิดชอบตามความในตั๋วเงินนั้น

มาตรา ๕๐๒ ถ้าตั๋วเงินลงลายมือชื่อของบุคคลหลายคน มีทั้งบุคคลซึ่งไม่อาจจะเป็นคู่สัญญาแห่งตั๋วเงินนั้นได้เลย หรือเป็นได้แต่ไม่เต็มผลไซร์ ท่านว่าการนี้ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความรับผิดชอบของบุคคลอื่น ๆ นอกนั้นซึ่งคงต้องรับผิดชอบต่อตั๋วเงิน

มาตรา ๕๐๓ ในการใช้เงินตามตั๋วเงินท่านมิให้ให้วันผ่อน

มาตรา ๕๐๔ อันผู้ทรงนั้น หมายความว่าบุคคลผู้มตั๋วเงินไว้ในครอบครอง โดยฐานเป็นผู้รับเงิน หรือเป็นผู้รับสลักหลัง ถ้าและเป็นผู้เงินส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ ๆ ก็นับว่าเป็นผู้ทรงเหมือนกัน

มาตรา ๕๐๕ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐๘ บุคคลผู้ได้ตัวเงินไว้ในครอบครอง ถ้าแสดงให้เห็นปรากฏสิทธิด้วยการสลักหลังไม่ขาดสาย แม้ถึงว่าการสลักหลังรายที่สุดจะเป็นสลักหลังลอยก็ตาม ท่านให้ถือว่าเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อใดรายการสลักหลังลอยมีสลักหลังรายอื่นตามหลังไปอีก ท่านให้ถือว่าเป็นบุคคลผู้ซึ่งลงลายมือชื่อในการสลักหลังรายที่สุดนั้น เป็นผู้ได้ไปซึ่งตัวเงินด้วยการสลักหลังลอย อนึ่งถ้าสลักหลังเมื่อขีดฆ่าเสียแล้ว ท่านให้ถือเสมือนว่ามีได้มีเลข

ถ้าบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดต้องปราศจากตัวเงินไปจากครอบครอง ท่านว่าผู้ทรงซึ่งแสดงให้เห็นปรากฏสิทธิของตนในตัวตามวิธีการดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น หากจำเป็นต้องสละตัวเงินไม่เว้นแต่จะได้มาโดยทุจริต หรือได้มาด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

อนึ่งข้อความในวรรคก่อนนี้ ให้ใช้บังคับตลอดถึงผู้ทรงตัวเงินซึ่งจ่ายให้แก่ผู้ถือด้วย

มาตรา ๕๐๖ คำว่าคู่สัญญาคนก่อนๆ นั้น รวมทั้งผู้ส่งจ่ายหรือผู้ออกตัวเงินและผู้สลักหลังคนก่อนๆ ด้วย

มาตรา ๕๐๗ เมื่อใดไม่มีที่ในตั๋วเงินซึ่งจะสลักหลังได้ต่อไปให้รับ ท่านอนุญาตให้เอากระดาษแผ่นหนึ่งผนึกต่อเข้ากับตั๋วเงินเรียกว่าใบประจำต่อ นับเป็นส่วนหนึ่งแห่งตั๋วเงินนั้น

การสลักหลังในใบประจำต่อครั้งแรกต้องเขียนคาบบนตั๋วเงินเดิมบ้าง บนใบประจำต่อบ้าง

หมวด ๒

ตั๋วแลกเงิน

ส่วนที่ ๑ การออกและสลักหลังตั๋วแลกเงิน

มาตรา ๕๐๘ อันว่าตั๋วแลกเงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๐๙ อันตั๋วแลกเงินนั้น ต้องมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) กำบอกชื่อว่าเป็นตั๋วแลกเงิน

(๒) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้จ่ายเงินเป็นจำนวนแน่นอน

(๓) ชื่อ หรือชื่อผู้จ่าย

(๔) วันถึงกำหนดใช้เงิน

- (๕) สถานที่ใช้เงิน
- (๖) ชื่อ หรือยี่ห้อผู้รับเงิน หรือคำจดแจ้งว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ
- (๗) วันและสถานที่ออกตั๋วเงิน
- (๘) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๕๑๐ ตราสารอันมีรายการขาดตกบกพร่องไปจากที่ท่านระบุบังคับไว้ในมาตราก่อนนี้ ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตัวแลกเปลี่ยน เว้นแต่ในกรณีที่ตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ตั๋วแลกเปลี่ยนซึ่งไม่ระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อได้เห็น

ถ้าสถานที่ใช้เงินมิได้แถลงไว้ในตั๋วแลกเปลี่ยน ท่านให้ถือเอาภูมิลำเนาของผู้จ่ายเป็นสถานที่ใช้เงิน

ถ้าตั๋วแลกเปลี่ยนไม่แสดงให้ปรากฏสถานที่ออกตั๋ว ท่านให้ถือว่าตัวเงินนั้นได้ออกณภูมิลำเนาของผู้สั่งจ่าย

ถ้ามิได้ลงวันออกตั๋ว ท่านว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจดวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้

มาตรา ๕๑๑ ผู้สั่งจ่ายจะเขียนข้อความกำหนดลงไว้ว่า จำนวนเงินอันจะพึงใช้ขึ้นให้คิดดอกเบี้ยด้วยก็ได้ และในกรณีเช่นนั้น ถ้ามีได้กล่าวลงไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่า ดอกเบี้ยย่อมคิดแต่วันที่ลงในตั๋วเงิน

มาตรา ๕๑๒ อันตั๋วแลกเงินนั้นจะออกสั่งให้ใช้เงินตามคำสั่งของผู้สั่งจ่ายก็ได้

อนึ่งจะสั่งจ่ายเอาจากตัวผู้สั่งจ่ายเอง หรือสั่งจ่ายเพื่อบุคคลภายนอกก็ได้

มาตรา ๕๑๓ อันวันถึงกำหนดของตั๋วแลกเงินนั้น ท่านว่า ย่อมเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ในวันใดวันหนึ่งที่กำหนดไว้ หรือ

(๒) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่วันลงในตั๋วเงิน หรือ

(๓) เมื่อทวงถาม หรือเมื่อได้เห็น หรือ

(๔) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น

มาตรา ๕๑๔ บุคคลผู้สั่งจ่ายหรือสลักหลังตั๋วแลกเงิน ย่อมเป็นอันสัญญาว่า เมื่อตัวนั้นได้นำขึ้นโดยชอบแล้วจะมีผู้รับรองและใช้เงินตามเนื้อความแห่งตั๋ว ถ้าและตั๋วแลกเงินนั้นเขาไม่เชื่อถือโดยไม่ยอมรับรองก็ได้ หรือไม่ยอมจ่ายเงิน

กิต ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สละหลังก็จะใช้เงินแก่ผู้ทรง หรือแก่ผู้สละหลังคนหลังซึ่งต้องถูกบังคับให้ใช้เงินตามตัวนั้น ถ้าหากว่าได้ทำถูกต้องตามวิธีการในข้อไม่รับรองหรือไม่จ่ายเงินนั้นแล้ว

มาตรา ๕๑๕ ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงินและผู้สละหลังคนใด ๆ กิต จะจดข้อกำหนดซึ่งจะกล่าวต่อไปในลงไว้ชัดเจนในตัวนั้นก็ได้ คือ

(๑) ข้อกำหนดตกลงหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนเองต่อผู้ทรงตัวเงิน

(๒) ข้อกำหนดยอมลดละให้แก่ผู้ทรงตัวเงินซึ่งหน้าที่ทั้งหลายอันผู้ทรงจะพึงต้องมีแก่ตนบางอย่างหรือทั้งหมด

มาตรา ๕๑๖ บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลตัวแลกเงินหาอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันกันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้ส่งจ่ายหรือกับผู้ทรงคนก่อน ๆ นั้นได้ไม่ เว้นแต่การโอนจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล

มาตรา ๕๑๗ อันตัวแลกเงินทุกระดับ ถึงแม้ว่าจะมิใช่ส่งจ่ายให้แก่บุคคลเพื่อเขาสังกัดก็ตาม ท่านว่ายอมโอนให้กันได้ด้วยสละหลังและส่งมอบ

เมื่อผู้ส่งจ่าย เขียนลงใน ด้าน หน้า แห่ง ตัว แลกเงินว่า “เปลี่ยนมือไม่ได้” ดังนี้ก็ดี หรือเขียนคำอื่นอันได้ความเป็นทำนองเช่นเดียวกันนั้นก็ดี ท่านว่าตัวเงินนั้นย่อมจะโอนให้กันได้แต่โดยรูปการและด้วยผลอย่างการโอนสามัญ

อนึ่งตัวเงินจะสลักหลังให้แก่ผู้จ่ายก็ได้ ไม่ว่าผู้จ่ายจะได้รับการรับรองตัวนั้นหรือไม่ หรือจะสลักหลังให้แก่ผู้ส่งจ่าย หรือให้แก่คู่สัญญาฝ่ายอื่นใดแห่งตัวเงินนั้นก็ดี ส่วนบุคคลทั้งหลายเหล่านี้ก็ย่อมจะสลักหลังตัวเงินนั้นต่อไปอีกได้

มาตรา ๕๑๘ ตัวแลกเงินอันสั่งให้ ใช้จ่ายแก่ผู้ถืออัน ท่านว่ายอมโอนไปเพียงด้วยส่งมอบให้กัน

มาตรา ๕๑๙ คำสลักหลังนั้นต้องเขียนลงในตัวแลกเงิน หรือใบประจำต่อ และต้องลงลายมือชื่อผู้สลักหลัง

การสลักหลังย่อมสมบูรณ์แม้ทั้งมิได้ระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ด้วย หรือแม้ผู้สลักหลังจะมีได้กระทำอะไรซึ่งไปกว่าลงลายมือชื่อของตนที่ด้านหลังตัวแลกเงิน หรือที่ใบประจำต่อ ก็ย่อมพึงเป็นสมบูรณ์คู่กัน การสลักหลังเช่นนี้ท่านเรียกว่า “สลักหลังลอย”

มาตรา ๕๒๐ อันการสลักหลังยอมโอนไปยังบรรดาสิทธิอันเกิดแต่ตัวแลกเงิน

ถ้าสลักหลังลดย ผู้ทรงจะปฏิบัติดังกล่าวต่อไปนี้ประการ
หนึ่งประการใดก็ได้ คือ

(๑) ต่อกความลงในที่ว่าง ด้วยเขียนชื่อของตนเอง
หรือชื่อบุคคลอื่นผู้ใดคนหนึ่ง

(๒) สลักหลังตัวเงินต่อไปอีกเป็นสลักหลังลดย หรือ
สลักหลังให้แก่บุคคลอื่นผู้ใดคนหนึ่ง

(๓) โอนตัวเงินนั้นให้ไปแก่บุคคลภายนอกโดยไม่
ต่อกความลงในที่ว่าง และไม่สลักหลังอย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๕๒๑ การสลักหลังตัวแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงิน
แก่ผู้ก่อนนั้น ย่อมเป็นเพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๕๒๒ การสลักหลังนั้นต้องให้เป็นข้อความอัน
ปราศจากเงื่อนไข ถ้าและวางเงื่อนไขบังคับลงไว้อย่างใด
ท่านให้ถือเสมือนว่าข้อเงื่อนไขนั้นมิได้เขียนลงไว้เลย

อนึ่งการสลักหลังโอนแต่บางส่วน ท่านว่าเป็นโมฆ

มาตรา ๕๒๓ ผู้สลักหลังคนใดระบุข้อความห้ามสลักหลัง
สืบไปลงไว้แล้ว ผู้สลักหลังคนนั้นย่อมไม่ต้องรับผิดชอบ
อันเขาสลักหลังตัวแลกเงินนั้นให้ไปในภายหลัง

มาตรา ๕๒๔ ถ้าตัวแลกเงินสลักหลังต่อเมื่อสิ้นเวลาเพื่อ
คัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินนั้นแล้วไซ้ ท่านว่า

ผู้รับสัถ์หลังยอมได้ ไปซึ่งสิทธิแห่งการรับรอง ตามแต่มีต่อผู้จ่าย กับสิทธิได้เบียดเอาแก่บรรดาผู้ซึ่งสัถ์หลังตัวเงินนั้น ภายหลังที่สิ้นเวลาเช่นนั้น

แต่ถ้าตัวเงินนั้นได้มีคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงิน มาแต่ก่อนสัถ์หลังแล้วไซ้ ท่านว่าผู้รับสัถ์หลังยอมได้ ไปแต่เพียงสิทธิของผู้ซึ่ง สัถ์หลังให้แก่ตนอันมีต่อผู้รับรอง ต่อผู้ส่งจ่าย และต่อบรรดาผู้ที่สัถ์หลังตัวเงินนั้นมาก่อนย้อน ขึ้นไปจนถึงเวลาที่คัดค้านเท่านั้น

มาตรา ๕๒๕ เมื่อใดความที่สัถ์หลังมีข้อกำหนดว่า “ราคาอยู่ที่เรียกเก็บ” กิติ “เพื่อเรียกเก็บ” กิติ “ในฐานะจัดการแทน” กิติ หรือความสำนวนอื่นใดอันเป็นปริยายว่า ตัวแทนไซ้ ท่านว่าผู้ทรงตัวแตกเงินจะใช้สิทธิทั้งปวงอัน เกิดแต่ตัวนั้นก็ยอมได้ทั้งสิ้น แต่ว่าจะสัถ์หลังได้เพียงในฐานะเป็นตัวแทน

ในกรณีเช่นนี้ คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบจะต่อผู้ผู้ทรงได้แต่เพียง ด้วยข้อต่อสู้อันจะพึงใช้ได้ต่อผู้สัถ์หลังเท่านั้น

มาตรา ๕๒๖ เมื่อใด ความที่สัถ์หลังมีข้อกำหนดว่า “ราคาเป็นประกัน” กิติ “ราคาเป็นจำนำ” กิติ หรือข้อ

กำหนดอย่างอื่นได้อันเป็นปริยายว่าจำนำไซ้ร้ ท่านว่าผู้ทรง
ตัวแลกเงินจะใช้สิทธิทั้งปวงอันเกิดแต่ตัวนั้นก็ย่อมได้ทั้งสิ้น
แต่ถ้าผู้ทรงสลักหลังตัวนั้น ท่านว่าการสลักหลังย่อมใช้ได้
เพียงในฐานะเป็นคำสลักหลังของตัวแทน

คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อ
ต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคลระวางตนกับผู้สลัก
หลังนั้นได้ไม่ เว้นแต่การสลักหลังจะได้มีขึ้นด้วยคบคิด
กันฉ้อฉล

ส่วนที่ ๒ การรับรอง

มาตรา ๕๒๗ อันตัวแลกเงินนั้นจะนำไปยื่นแก่ผู้จ่ายณที่
อยู่ของผู้จ่าย เพื่อให้รับรองเมื่อไรก็ได้ จนกว่าจะถึงเวลา
กำหนดใช้เงิน และผู้ทรงจะเป็นผู้ยื่นหรือเพียงแต่ผู้ใดตัว
นั้นไว้ในครอบครองจะเป็นผู้นำไปยื่นก็ได้

ในตัวแลกเงินนั้น ผู้ส่งจ่ายจะลงข้อกำหนดไว้ว่าให้ยื่น
เพื่อรับรอง โดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ยื่น หรือไม่กำหนด
เวลาก็ได้

ผู้ส่งจ่ายจะห้ามการนำตัวแลกเงินยื่นเพื่อรับรองก็ได้ เว้น
แต่ในกรณีที่มันเป็นตัวเงินอันได้ออกสั่งให้ใช้เงินเฉพาะณสถาน

ที่อื่นใดอันมิใช่ภูมิลำเนาของผู้จ่าย หรือได้ออกสั่งให้ชำระเงิน
ในเวลาใดเวลาหนึ่งนับแต่ได้เห็น

อนึ่งผู้ส่งจ่ายจะลงข้อกำหนดไว้ว่ายังมีให้นำตัวขึ้นเพื่อให้
รับรองก่อนถึงกำหนดวันใดวันหนึ่งก็ได้

ผู้สละกัลลทุกคนจะลงข้อกำหนดไว้ว่า ให้นำตัวเงินขึ้น
เพื่อรับรอง โดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ขึ้น หรือไม่กำหนด
เวลาก็ได้ เว้นแต่ผู้ส่งจ่ายจะได้อำนาจห้ามการรับรอง

มาตรา ๘๒๘ ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนอันสั่งให้ชำระเงินเมื่อสิ้น
ระยะเวลากำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็นนั้น ต้องนำ
ตัวเงินขึ้นเพื่อให้รับรองภายในหกเดือนนับแต่วันที่ลงในตัว
เงิน หรือภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้ส่งจ่ายจะได้ระบุไว้

มาตรา ๘๒๙ ภายในบังคับบทบัญญัติมาตรา ๘๒๗ ผู้ทรง
ตัวแลกเปลี่ยนมีสิทธิที่จะยื่นตัวเงินแก่ผู้จ่ายได้ในทันทีเพื่อให้
รับรอง ถ้าและเขาไม่รับรองภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงไซ้
ผู้ทรงก็มีสิทธิที่จะคัดค้าน

มาตรา ๘๓๐ ในการยื่นตัวแลกเปลี่ยนเพื่อให้เขารับรองนั้น
ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องปล่อยตัวนั้นให้ไว้ในมือผู้จ่าย

อนึ่งผู้จ่ายจะเรียกให้ยื่นตัวแลกเปลี่ยนแก่ตนอีกเป็นครั้งที่
สองในวันรุ่งขึ้นแต่วันที่ยื่นครั้งแรกนั้นก็ได้ ท่านห้ามมิให้

กิจกรรมที่มีส่วนได้เสียยกเอากรณีที่มีผู้นุวรรตน์ตามคำเรียกอัน
นั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่การเรียกนั้นได้ระบุไว้ในคำคัดค้าน

มาตรา ๕๓๑ การรับรองนั้นพึงกระทำด้วยเขียนลงไว้ใน
ด้านหน้าแห่งตั๋วแลกเงินเป็นถ้อยคำสำนวนว่า “รับรองแล้ว”
หรือความอย่างอื่นทำนองเช่นเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อของ
ผู้จ่าย อนึ่งแต่เพียงลายมือชื่อของผู้จ่ายลงไว้ในด้านหน้าแห่ง
ตั๋วแลกเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นคำรับรองแล้ว

มาตรา ๕๓๒ ตั๋วแลกเงินจะบับใดเขียนสั่งให้ใช้เงินใน
กำหนดระยะเวลาอย่างไรอย่างหนึ่งนับแต่วันที่ลงในตั๋วเงินนั้น
แต่หากมิได้ลงวันไว้ก็ดี หรือตั๋วเงินจะบับใดสั่งให้ใช้เงินใน
กำหนดระยะเวลาอย่างไรอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็น แต่หาก
คำรับรองตัวนั้นมีได้ลงวันไว้ก็ดี ตั๋วแลกเงินเช่นว่ามานี้ ท่าน
ว่าผู้ทรงจะจงดวัน ออกตั๋วหรือวันรับรองลงตามที่แท้จริงก็ได้
แล้วพึงให้ใช้เงินตามนั้น

อนึ่งท่านบัญญัติไว้ว่า ในกรณีและผู้ทรงทำการโดยสุจริต
แต่ลงวันคลาดเคลื่อนไปด้วยสำคัญผิด และในกรณีลงวัน
ผิดทุกสถาน หากว่าในภายหลังตั๋วเงินนั้นตกไปยังมือผู้ทรง
โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ตั๋วเงินจะเสียไปเพราะเหตุนั้น

ก็หาไม่ ท่านให้คงเป็นตัวเงินที่ใช้ได้ และพึงใช้เงินกัน
เสมือนตั้งว่าวันที่ได้จดลงนั้นเป็นวันที่ถูกต้องแท้จริง

มาตรา ๕๓๓ ถ้าการรับรองมิได้ลงวัน ท่านให้ถือเอาวัน
สุดท้ายแห่งระยะเวลาอัน กำหนดไว้ เพื่อรับรองนั้น เป็นวัน
รับรอง

มาตรา ๕๓๔ ถ้าผู้จ่ายเขียนคำรับรองลงในตัวแลกเงิน
แล้ว แต่หากกลับขีดฆ่าเสียก่อนตัวเงินนั้นหลุดพ้นไปจาก
มือคนใช้ร ท่านให้ถือเป็นอันว่าได้บอกปิดไม่รับรอง แต่
ถ้าผู้จ่ายได้แจ้งความเป็นหนังสือไปยังผู้ทรง หรือคู่สัญญา
ฝ่ายอื่นซึ่งได้ลงนามในตัวเงินว่าตนรับรองตัวเงินนั้นก่อนแล้ว
จึงมาขีดฆ่าคำรับรองต่อภายหลังใช้ร ท่านว่าผู้จ่ายก็จะต้อง
ผูกพันอยู่ตามเนื้อความที่ตนได้เขียนรับรองนั่นเอง

มาตรา ๕๓๕ อันการรับรองนั้นย่อมมีได้สองสถาน คือ
รับรองตลอดไป หรือรับรองเบี่ยงบ้าย

การรับรองตลอดไป คือยอมตกลงโดยไม่แก้อภัยคำสั่ง
ของผู้สั่งจ่ายแต่อย่างหนึ่งอย่างใดเลย

ส่วนการรับรองเบี่ยงบ้ายนั้น กล่าวเป็นเนื้อความทำผล
แห่งตัวเงินให้แยกไปจากที่เขียนสั่งไว้

กล่าวโดยเฉพาะก็คือว่า ถ้าคำรับรองมีเงื่อนไขก็ดี หรือ
รับรองแต่เพียงบางส่วนก็ดี ท่านว่าเป็นรับรองเบี่ยงบ่าย

มาตรา ๕๓๖ คำรับรองเบี่ยงบ่ายนั้น ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยน
จะบอกขัดเสียก็ได้ และถ้าไม่ได้คำรับรองอันไม่เบี่ยงบ่าย
จะถือเอาว่าตัวเงินนั้นเป็นอันตรายความเชื่อถือนับรองก็ได้

ถ้าผู้ทรงรับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่าย และผู้ส่งจ่ายหรือ
ผู้สลักหลังมิได้ให้อำนาจแก่ผู้ทรงโดยแสดงออกชัดหรือโดย
ปริยายให้รับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่ายเช่นนั้นก็ดี หรือไม่ยินยอม
ด้วยในภายหลังก็ดี ท่านว่าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังนั้น ๆ
ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตัวเงินนั้น แต่บทบัญญัติ
ทั้งนี้ท่านมิให้ใช้ไปถึงการรับรองแต่บางส่วนซึ่งได้บอกกล่าว
ก่อนแล้วโดยชอบ

ถ้าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังตัวเงินรับคำบอกกล่าวการรับ
รองเบี่ยงบ่ายแล้วไม่ได้แย้งไปยังผู้ทรงภายในเวลาอันสมควร
ท่านให้ถือว่าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังนั้นเป็นอันได้ยินยอม
ด้วยกับการนั้นแล้ว

มาตรา ๕๓๗ ผู้จ่ายได้ทำการรับรองตัวแลกเปลี่ยนแล้วย่อม
ต้องผูกพันในอันจะจ่ายเงินจำนวนที่รับรองตามเนื้อความแห่ง
คำรับรองของตน

เมื่อผู้รับอาวัลได้ใช้เงินไปตามตัวแลกเงินแล้ว ย่อมได้สิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลซึ่งตนได้ประกันไว้ กับทั้งบุคคลทั้งหลายผู้รับผิดชอบแทนตัวผู้นั้น

ส่วนที่ ๔ การใช้เงิน

มาตรา ๕๔๑ อันตัวแลกเงินนั้น ย่อมจะพึงใช้เงินในวันถึงกำหนด และถึงกำหนดวันใดผู้ทรงตองนำตัวเงินไปยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวันนั้น

มาตรา ๕๔๒ อันจะบังคับให้ผู้ทรงตัวแลกเงินรับเงินใช้ก่อนตัวเงินถึงกำหนดนั้น ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่

อนึ่งผู้จ่ายคนใดใช้เงินไปแต่ก่อนเวลาตัวเงินถึงกำหนด ท่านว่าย่อมทำเช่นนั้นด้วยเสียงเคราะห์ของตนเอง

มาตรา ๕๔๓ อันการถึงกำหนดแห่งตัวแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาอันใดอันหนึ่งนับแต่วันใดเห็นนั้น ท่านให้กำหนดนับแต่วันรับรอง หรือวันคัดค้าน

ถ้าไม่มีคำคัดค้าน และคำรับรองมิได้ลงวัน ท่านให้ถือว่าผู้รับรองได้ให้คำรับรองนั้นในวันท้ายแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดไว้ตามกฎหมาย หรือตามสัญญาเพื่อการย่นตัวนั้น

มาตรา ๕๔๔ อันตัวแลกเงินซึ่งให้ใช้เงินเมื่อใดเห็นนั้น ท่านว่าย่อมจะพึงใช้เงินในวันเมื่อยื่นตัว ทั้งนี้ต้องย่นให้ใช้

เงินภายในกำหนดเวลา ซึ่งบังคับไว้เพื่อ การยื่นให้รับรอง
ตัวเงินชนิดนี้ให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นนั้น

มาตรา ๕๔๕ การใช้เงิน จะเรียกเอาได้ต่อเมื่อได้เวนตัว
แลกเงินให้ ผู้ใช้เงินจะให้ผู้ทรงลงลายมือชื่อรับเงินในตัวเงิน
นั้นก็ได้

มาตรา ๕๔๖ อันตัวแลกเงินนั้น ถ้าเขาจะใช้เงินให้แต่
เพียงบางส่วน ท่านว่าผู้ทรงจะบอกขัดเสียไม่ยอมรับเอาก็ได้

ถ้าและรับเอาเงินที่เขาใช้แต่เพียงบางส่วน ผู้ทรงต้อง
บันทึกรับข้อความนั้นลงไว้ในตัวเงิน และส่งมอบใบรับให้แก่
ผู้ใช้เงิน

มาตรา ๕๔๗ ถ้าตัวแลกเงินมีไต่ชน เพื่อให้ใช้เงินในวัน
ถึงกำหนดไซ้ร ท่านว่าผู้รับรองจะเปลืองคนให้พ้นจากความ
รับผิดชอบโดยวางจำนวนเงินที่ค้างชำระตามตัวนั้นไว้ก็ได้

มาตรา ๕๔๘ ถ้าผู้ทรงตัวแลกเงินยอมผ่อนเวลาให้แก่
ผู้จ่ายไซ้ร ท่านว่าผู้ทรงสิ้นสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้เป็นคู่
สัญญาคนก่อน ๆ ซึ่งมีได้ตกลงในการผ่อนเวลานั้น

มาตรา ๕๔๙ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐๕
บุคคลผู้ใช้เงินในเวลาถึงกำหนดยอมเป็นอันหลุดพ้นจากความ
รับผิดชอบ เว้นแต่ตนจะได้ทำการฉ้อฉลหรือมีความประมาท

เดินเลื้อยอย่างร้ายแรง อนึ่งบุคคลซึ่งกล่าวนี้จำต้องพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าได้มีการสลักหลังติดต่อกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย แต่ไม่จำต้องพิสูจน์ลายมือชื่อของเหล่าผู้สลักหลัง

ส่วนที่ ๕ การสอดเข้าแก้หน้า

มาตรา ๕๕๐ ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังจะระบอบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ได้ว่าเป็นผู้จะรับรอง หรือใช้เงินยามประสงค์ ณสถานที่ใช้เงิน

ภายในเงื่อนไขบังคับจะกล่าวต่อไปข้างหน้า บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดจะรับรองหรือใช้เงินตามตัวแลกเงินในฐานะเป็นผู้สอดเข้าแก้หน้าบุคคลใดผู้ลงลายมือชื่อในตั๋วนั้นก็

ผู้สอดเข้าแก้หน้านั้นจะเป็นบุคคลภายนอกก็ได้ แม้จะเป็นผู้จ่ายหรือบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบโดยตัวเงินนั้นอยู่แล้วก็ได้ ห้ามแต่ผู้รับรองเท่านั้น

ผู้สอดเข้าแก้หน้าจำต้องให้คำบอกกล่าวโดยไม่ชักช้า เพื่อให้คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้านั้นทราบการที่ตนเข้าแก้หน้า

(๑) การรับรองเพื่อแก้หน้า

มาตรา ๕๕๑ การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้า ย่อมมีได้ในบรรดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิไต่เบียดได้ก่อนถึงกำหนดตามตัวเงินอันเป็นตัวสามารถจะรับรองได้

การรับรองด้วยสอดเข้าแก่น้ำนั้น ผู้ทรงจะบอกปิดเสีย
ก็ได้ แม้ถึงว่าบุคคลผู้ซึ่งบ่งไว้ว่าจะเป็นผู้รับรอง หรือใช้เงิน
ยามประสงค์นั้นจะเป็นผู้เสนอเข้ารับรองกับบอกปิดได้

ถ้าผู้ทรงยอมให้เข้ารับรองแล้ว ผู้ทรงยอมเสียสิทธิไว้แบบ
ก่อนถึงกำหนดเอาแก่คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๕๕๒ อันการรับรองด้วยสอดเข้าแก่น้ำนั้น ย่อม
ทำด้วยเขียนระบุมลงบนตัวแลกเงิน และลงลายมือชื่อ
ของผู้สอดเข้าแก่น้ำเป็นสำคัญ อนึ่งต้องระบุมไว้ว่าการ
รับรองนั้นทำให้เพื่อผู้ใด ถ้ามิได้ระบุมไว้เช่นนั้น ท่านให้ถือว่า
ทำให้เพื่อผู้ส่งจ่าย

มาตรา ๕๕๓ ผู้รับรองด้วยสอดเข้าแก่น้ำย่อมต้องรับ
ผิดต่อผู้ทรงตัวเงินนั้น และรับผิดชอบผู้สลับหลังทั้งหลาย
ภายหลังคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก่น้ำอย่างเดียวกัน กับที่คู่
สัญญาฝ่ายนั้นต้องรับผิดชอบอยู่เอง

(๒) การใช้เงินเพื่อแก่น้ำ

มาตรา ๕๕๔ อันการใช้เงินเพื่อแก่น้ำย่อมมีได้ใน
บรรดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิไว้แบบเมื่อตัวเงินถึงกำหนดหรือ
ก่อนถึงกำหนด

การใช้เงินนั้น ท่านว่าอย่างช้าที่สุดต้องทำในวันรุ่งขึ้น
แต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดอนุญาตไว้ให้ทำคำคัดค้าน
การไม่ใช้เงิน

มาตรา ๕๕๕ ถ้าตัวแลกเงินได้รับรองเพื่อแก้หนี้แล้วก็ได้
หรือได้มีตัวบุคคลระบุว่า เป็นผู้จะใช้เงินยามประสงค์แล้วก็ได้
ผู้ทรงต้องยืมตัวเงินนั้นต่อบุคคลนั้น ๆ ณ สถานที่ใช้เงิน และ
ถ้าจำเป็นก็ต้องจัดการทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินอย่างช้าที่สุด
ในวันรุ่งขึ้นแต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาอันจำกัดไว้เพื่อทำคำ
คัดค้าน

ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดเวลานั้น ท่านว่าคู่สัญญา
ฝ่ายที่ได้ระบุตัวผู้ใช้เงินยามประสงค์ หรือคู่สัญญาฝ่ายซึ่งได้
มีผู้รับรองตัวเงินให้แล้วนั้น กับทั้งบรรดาผู้สืบทอดใน
ภายหลังย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

มาตรา ๕๕๖ การใช้เงินเพื่อแก้หนี้นั้น ใช้เพื่อคู่สัญญา
ฝ่ายใดต้องใช้จึงเต็มจำนวนอันคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องใช้ เว้น
แต่ถ้าชักส่วนลดตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖๘ (๔)

ผู้ทรงคนใดบอกมัดไม่ยอมรับเงินอันเขาใช้ให้ ท่านว่า
ผู้ทรงคนนั้นย่อมเสียสิทธิในอันจะได้เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลาย

เหล่านั้นซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบการใช้เงินนั้น

มาตรา ๕๕๗ การใช้เงินเพื่อแก้หนี้ต้องทำให้เป็นหลักฐานด้วยใบรับเขียนลงในตั๋วแลกเงิน ระบุนามว่าได้ใช้เงินเพื่อบุคคลผู้ใด ถ้ามิได้ระบุตัวไว้คั้งนั้น ท่านให้ถือว่าการใช้เงินนั้นได้ทำไปเพื่อผู้ส่งจ่าย

ตั๋วแลกเงินกับทั้งคำคัดค้านหากว่าได้ทำคัดค้าน ต้องส่งให้แก่บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้

มาตรา ๕๕๘ บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้ย่อมรับช่วงสิทธิทั้งปวงของผู้ทรงอันมีต่อกู้สัญญาฝ่ายซึ่งตนได้ใช้เงินแทนไป และต่อกู้สัญญาทั้งหลายผู้ต้องรับผิดชอบต่อกู้สัญญาด้านนั้น แต่หาอาจจะสลักหลังตั๋วแลกเงินนั้นอีกต่อไปได้ไม่

อนึ่งบรรดาผู้ซึ่งสลักหลังภายหลังกู้สัญญาฝ่ายซึ่งเขาได้ใช้เงินแทนไปนั้น ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

ในกรณีนี้แข่งกันเข้าใช้เงินเพื่อแก้หนี้ ท่านว่าการใช้เงินรายใดจะให้ผลปลดหนี้มากที่สุด ฟังนิยมเอารายนั้นเป็นตั้ง

ถ้าไม่ดำเนินตามวิธีดังกล่าวนี้ ท่านว่าผู้ใช้เงินทั้งปวงเช่น

นั้นยอมเสียสิทธิในอันจะไต่เบี่ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายซึ่งพอที่จะไต่เหตุผลพ้นจากความรับผิดชอบ

ส่วนที่ ๖ สิทธิไต่เบี่ยเพราะเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน

มาตรา ๕๕๕ ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนจะใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาแก่บรรดาผู้สละหลัง ผู้ส่งจ่าย และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวเงินนั้นก็ได้ คือ

ก) ไต่เบี่ยได้เมื่อตัวเงินถึงกำหนดในกรณีไม่ใช้เงิน

ข) ไต่เบี่ยได้แม้ทั้งตัวเงินยังไม่ถึงกำหนดในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าเขาบอกปิดไม่รับรองตัวเงิน

(๒) ถ้าผู้จ่ายหากจะได้รับการหรือไม่ก็ตาม ตกเป็นคนล้มละลาย หรือได้งดเว้นการใช้หนี้ แม้การงดเว้นใช้หนี้จะมีได้มีคำพิพากษาเป็นหลักฐานก็ตาม หรือถ้าผู้จ่ายถูกยึดทรัพย์และการยึดทรัพย์นั้นไร้ผล

(๓) ถ้าผู้ส่งจ่ายตัวเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้รับรองนั้นตกเป็นคนล้มละลาย

มาตรา ๕๖๐ การที่ตัวแลกเปลี่ยนขาดรับรองหรือขาดใช้เงินนั้น ต้องทำให้เป็นหลักฐานตามแบบระเบียบด้วยเอกสารฉบับหนึ่ง เรียกว่าคำคัดค้าน

คำคัดค้านการไม่ใช้เงินต้องทำในวันซึ่งจะพึงใช้เงินตาม
วันนั้น หรือวันใดวันหนึ่งภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

คำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนด
ไว้เพื่อการยื่นตัวเงินให้เขารับรอง หรือภายในสามวันต่อ
แต่นั้นไป

เมื่อมีคำคัดค้านการไม่รับรองขึ้นแล้วก็เป็นอันไม่ต้องยื่น
เพื่อให้ใช้เงิน และไม่ต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน

ในกรณีทั้งหลายซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๕๕๕ ข) (๒)
นั้น ท่านว่าผู้ทรงยังหาอาจจะใช้สิทธิไล่เบี้ยได้ไม่ จนกว่าจะ
ได้ยื่นตัวเงินให้ผู้จ่ายใช้เงิน และได้ทำคำคัดค้านขึ้นแล้ว

ในกรณีทั้งหลายซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๕๕๕ ข) (๓)
นั้น ท่านว่าถ้าเอาคำพิพากษาซึ่งสั่งให้ผู้ส่งจ่ายเป็นคนล้มละลาย
ออกแสดง ก็เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิ
ไล่เบี้ยได้

มาตรา ๕๖๑ คำคัดค้านนั้นให้นายอำเภอ หรือผู้ทำการ
แทนนายอำเภอ หรือทนายความผู้ได้รับอนุญาตเพื่อการนี้
เป็นผู้ทำ

เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกกฎข้อบังคับเพื่อ
ปฏิบัติการให้ เป็นไป ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

อันว่าด้วยการออกใบอนุญาตและการทำคำคัดค้าน รวมทั้งกำหนดอัตราค่าอาชกรรมเนียมอันเกี่ยวกับการนั้น

มาตรา ๕๖๒ ในคำคัดค้านนั้น นอกจากข้อ ตำแหน่งและลายมือชื่อของผู้ทำ ต้องมีสำเนาตัวเงินกับรายการสลักหลังทั้งหมดตรงต่อตรงคำกับระบอบความตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อ หรือยี่ห้อของบุคคลผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้าน
- (๒) มูล หรือเหตุที่ต้องนำคำคัดค้านตัวเงิน การทวงถามและคำตอบ ถ้ามี หรือข้อหาว่าหาตัวผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่พบ
- (๓) ถ้ามีการรับรอง หรือใช้เงินเพื่อแก้หน้า ให้แสดงลักษณะแห่งการเข้าแก้หน้าทั้งชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับรองหรือผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้าและชื่อบุคคลซึ่งเขาเข้าแก้หน้านั้นด้วย
- (๔) สถานที่และวันทำคำคัดค้าน

ให้ผู้ทำคำคัดค้านส่งมอบคำคัดค้านแก่ผู้ร้องขอให้ทำ และให้ผู้ทำคำคัดค้านรับส่งคำบอกกล่าวการคัดค้านนั้นไปยังผู้ถูกคัดค้าน ถ้าทราบภูมิลำเนาที่ไว้ส่งโดยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ หรือส่งมอบไว้ณภูมิลำเนาของผู้ยื่นก็ได้ ถ้าไม่ทราบภูมิลำเนาที่ไว้ปิดสำเนาคำคัดค้านไว้ยังที่ซึ่งเห็นได้ง่ายจนที่ว่าการอำเภอประจำท้องที่นั้นผู้ถูกคัดค้านมิได้มาอยู่ครั้งหลังที่สุด

มาตรา ๕๖๓ ผู้ทรงต้องให้คำบอกกล่าวการที่เขาไม่รับรอง
ตัวแลกเงิน หรือมิใช่เงินนั้นไปยังผู้สละหลังถัดตนขึ้นไปกับ
ทั้งผู้ส่งจ่ายด้วยภายในเวลาส่วนต่อจากวันคัดค้าน หรือต่อ
จากวันยื่นตัวในกรณีที่มีข้อกำหนดว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำ
คัดค้าน”

ผู้สละหลังทุกๆ คนต้องให้คำบอกกล่าวไปยังผู้สละหลัง
ถัดตนขึ้นไปภายในสองวัน ให้ทราบคำบอกกล่าวอันตนได้
รับ จดแจ้งให้ทราบชื่อและสำนักของผู้ที่ได้ให้คำบอกกล่าว
มาก่อน ๆ นั้นด้วย ทำเช่นนั้นติดต่อกันไปโดยลำดับจนกระทั่ง
ถึงผู้ส่งจ่าย อนึ่งจำกัดเวลาซึ่งกล่าวมานี้ ท่านนับแต่เมื่อ
คนหนึ่ง ๆ ได้รับคำบอกกล่าวแต่คนก่อน

ถ้าผู้สละหลังคนหนึ่งคนใดมิได้ระบุสำนักของตนไว้ก็ดี
หรือได้ระบุแต่อ่านไม่ได้ความก็ดี ท่านว่าสุดแต่คำบอกกล่าว
ได้ส่งไปยังผู้สละหลังคนก่อนก็เป็นอันพอแล้ว

บุคคลผู้จะต้องให้คำบอกกล่าว จะทำคำบอกกล่าวเป็น
รูปอย่างใดก็ได้ทั้งสิ้น แม้เพียงแต่ด้วยส่งตัวแลกเงินคืนก็
ใช้ได้ อนึ่งต่อพิสูจนได้ว่าได้ส่งคำบอกกล่าวภายในเวลา
กำหนด

ถ้าส่งคำบอกกล่าวเป็นหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ หากว่าหนังสือนั้นได้ส่งไปรษณีย์ภายในเวลากำหนดดังกล่าวมานั้นไซ้ ท่านให้ถือว่าคำบอกกล่าวเป็นอันได้ส่งภายในจำกัดเวลาบังคับแล้ว

บุคคลซึ่งมิได้ให้คำบอกกล่าวภายในจำกัดเวลาดังได้ว่ามานั้นหาเสียสิทธิไต่เบี่ยไม่ แต่จะต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ความประมาทเลินเล่อของตน แต่ท่านมิให้ลดค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวนในตัวแลกเงิน

มาตรา ๔๖๔ ด้วยข้อกำหนดเขียนลงไว้ว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” ก็คือ “ไม่มีคัดค้าน” ก็คือ หรือสำนวนอื่นใด ท่านอนันท์ก็ตี ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังจะยอมปลดปล่อยผู้ทรงจากการทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินก็ได้ เพื่อตนจะได้ใช้สิทธิไต่เบี่ย

ข้อกำหนดอันนี้ ย่อมไม่ปลดผู้ทรงให้พ้นจากหน้าที่นำตัวเงินขึ้นภายในเวลากำหนด หรือจากหน้าที่ให้คำบอกกล่าวตัวเงินขาดความเชื่อถือแก่ผู้สลักหลังคนก่อน หรือผู้ส่งจ่าย อนึ่งหน้าที่นำสืบว่าไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกำหนดเวลาจำกัดนั้น ย่อมตกอยู่กับบุคคลผู้แสวงจะใช้ความซื่อสัตย์เป็นข้อต่อสู้ผู้ทรงตัวแลกเงิน

ข้อกำหนดอื่น ๆ ถ้าผู้ส่งจ่ายเป็นผู้เขียนลงไปแล้ว ย่อมเป็นผลตลอดถึงคู่สัญญาทั้งปวงบรรดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้น ถ้าและทั้งมีข้อกำหนดดังนี้แล้ว ผู้ทรงยังขึ้นทำคำคัดค้านไซ้ ท่านว่าผู้ทรงต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น หากว่าข้อกำหนดนั้นผู้สละหลังเป็นผู้เขียนลง และถ้ามีคัดค้านทำขึ้นไซ้ ท่านว่าค่าใช้จ่ายในการคัดค้านนั้นอาจจะเรียกเอาใช้ได้จากคู่สัญญาอื่น ๆ บรรดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้น

มาตรา ๕๖๕ ในกรณีย้ตัวเงินภายในประเทศ ถ้าผู้จ่ายบันทึกลงไว้ในตั๋วแลกเงินเป็นข้อความบอกปิดไม่รับรองหรือไม่ยอมให้เงิน ทั้งลงวันที่บอกปิดลงลายมือชื่อไว้ด้วยแล้ว ท่านว่าคำคัดค้านนั้นก็เป็นอันไม่จำเป็นต้องทำ และผู้ทรงต้องส่งคำบอกกล่าวขาดความเชื่อถือไปยังบุคคลซึ่งตนจำนงจะไต่เบียดภายในส่วนต่อจากวันเขาบอกปิดไม่รับรองนั้น

มาตรา ๕๖๖ คำบอกกล่าวขาดความเชื่อถือในกรณีไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินนั้น ต้องมีรายการคือ วันที่ลงในตั๋วแลกเงิน ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ส่งจ่ายและของผู้จ่าย จำนวนเงินในตั๋วเงิน วันถึงกำหนดใช้เงิน ชื่อหรือยี่ห้อและสำนักของผู้ทรงตั๋วเงิน/25อันที่คัดค้านหรือวันที่บอกปิดไม่รับรองหรือไม่

ใช้เงิน กับข้อความว่าเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินตามตัวเงินนั้น

มาตรา ๕๖๗ ในเรื่องตัวแลกเงินนั้น บรรดาบุคคลผู้ส่งจ่ายก็ดี รับรองก็ดี สลักหลังก็ดี หรือรับประกันด้วยอาวัลก็ดี ย่อมต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้ทรง

ผู้ทรงยอมมีสิทธิว่ากล่าวเอาความแก่บรรดาบุคคลเหล่านี้เรื่องตัวหรือรวมกันก็ได้ โดยมีพักต้องดำเนินตามลำดับที่คนเหล่านั้นมาต้องผูกพัน

สิทธิเช่นเดียวกันนี้ ย่อมมีแก่บุคคลทุกคนซึ่งได้ส่งลายมือชื่อในตัวเงินและเข้าถือเอาตัวเงินนั้น ในการที่จะใช้บังคับเอาแก่ผู้ที่มีความผูกพันอยู่แล้วก่อนตน

การว่ากล่าวเอาความแก่คู่สัญญาคนหนึ่ง ซึ่งต้องรับผิดชอบไม่ตัดหนทางที่จะว่ากล่าวเอาความแก่คู่สัญญาคนอื่น ๆ แม้ทั้งจะเป็นฝ่ายอยู่ในลำดับภายหลังบุคคลที่ได้ว่ากล่าวเอาความมาก่อน

มาตรา ๕๖๘ ผู้ทรงจะเรียกร้องเอาเงินใช้จากบุคคลซึ่งตนใช้สิทธิไต่เบยนั้นก็ได้ คือ

(๑) จำนวนเงินในตัวแลกเงินซึ่งเขาไม่รับรองหรือไม่ไว้กับทั้งดอกเบี้ยด้วย หากว่ามีข้อกำหนดไว้ว่าให้คิดดอกเบี้ย

(๒) ดอกเบี้ยอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันถึงกำหนด

(๓) ค่าใช้จ่ายในการคัดค้าน และในการส่งคำบอกกล่าวของผู้ทรงไปยังผู้สละหลังถัดจากตนขึ้นไปและผู้ส่งจ่าย กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

(๔) ค่าชักส่วนลดซึ่งถ้าไม่มีข้อตกลงกันไว้ ท่านให้คิดร้อยละ $\frac{1}{10}$ ในต้นเงินอันจะพึงใช้ตามตัวเงิน และไม่ว่ากรณีจะเป็นอย่างไร ท่านมิให้คิดสูงกว่าอัตรานี้

ถ้าใช้สิทธิไต่เบี่ยงก่อนถึงกำหนด ท่านให้หักลดจำนวนเงินในตัวเงินลงให้ร้อยละห้า

มาตรา ๕๖๕ คู่สัญญาฝ่ายซึ่งเข้าถือเอาและใช้เงินตามตัวแลกเงิน อาจจะเรียกเอาเงินใช้จากคู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบต่อตนได้ คือ

(๑) เงินเต็มจำนวนซึ่งตนได้ใช้ไป

(๒) ดอกเบี้ยในจำนวนเงินนั้น คิดอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันที่ได้ใช้เงินไป

(๓) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันตนต้องออกไป

(๔) ค่าชักส่วนลดจากต้นเงินจำนวนในตัวแลกเงินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖๘ อนุมาตรา (๔)

มาตรา ๕๗๐ คู่สัญญาทุกฝ่ายซึ่งต้องรับผิดชอบและถูกไล่เบี้ยหรืออยู่ในฐานะจะถูกไล่เบี้ยได้นั้น อาจจะชำระเงินแล้วเรียกให้เขาสละตัวเงินให้แก่ตนได้ รวมทั้งคำคัดค้านและบัญชีรับเงินด้วย

ผู้สละหลังทุกคนซึ่งเข้าถือเอาและใช้เงินตามตัวแลกเงินแล้ว จะขูดฆ่าคำสละหลังของตนเองและของเหล่าผู้สละหลังภายหลังตนนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๕๗๑ ผู้ส่งจ่ายก็ดี ผู้รับรองก็ดี ผู้สละหลังคนก่อนก็ดี ซึ่งเขาสละหลังหรือโอนตัวแลกเงินให้อีกทอดหนึ่งนั้น ห้ามมีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนยอมต้องรับผิดชอบต่อเขาอยู่ก่อนแล้วตามตัวเงินนั้นได้ไม่

มาตรา ๕๗๒ ในกรณีใช้สิทธิไล่เบี้ยภายหลังการรับรองแต่บางส่วน ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายซึ่งใช้เงินอันเป็นจำนวนเขาไม่รับรองนั้น อาจจะเรียกให้จัดระบุความที่ชำระเงินลงไว้ในตัวเงิน และเรียกให้ทำใบรับให้แก่ตนได้ อนึ่งผู้ทรงตัวเงินต้องให้สำเนาตัวเงินอันรับรองว่าถูกต้องแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

พร้อมทั้งคำคัดค้านด้วย เพื่อให้เขาสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยใน
ภายหลังได้สืบไป

มาตรา ๔๗๓ เมื่อกำหนดเวลาจำกัดซึ่งจะกล่าวต่อไปใน
ได้ล่วงพ้นไปแล้ว คือ

(๑) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวแลกเปลี่ยนชนิดให้ใช้เงิน
เมื่อได้เห็น หรือในระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งภายหลังได้เห็น

(๒) กำหนดเวลาสำหรับทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือ
การไม่ใช้เงิน

(๓) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวเพื่อให้ใช้เงิน ในกรณี
ที่มีข้อกำหนดว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน”

ท่านว่าผู้ทรงยอมสละสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่เหล่าผู้สลักหลัง
ผู้สั่งจ่าย และคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับรอง

อนึ่งถ้าไม่ยื่นตัวแลกเปลี่ยนเพื่อให้เขารับรองภายในเวลา
จำกัดตั้งผู้สั่งจ่ายได้กำหนดไว้ ท่านว่าผู้ทรงยอมเสียสิทธิ
ที่จะไล่เบี้ยทั้งเพื่อการที่เขาไม่ใช้เงิน และเพื่อการที่เขาไม่
รับรอง เว้นแต่จะปรากฏจากข้อกำหนดว่า ผู้สั่งจ่ายหมาย
เพียงแต่จะปลดตนเองให้พ้นจากประกันการรับรอง

ถ้าข้อกำหนดจำกัดเวลายื่นตัวแลกเปลี่ยนนั้นมุ่งอยู่ที่คำสั่งสลักหลัง

ท่านว่าจะเพาะแต่ผู้สลักหลังเท่านั้นจะอาจเอาประโยชน์ในข้อ
กำหนดนั้นได้

มาตรา ๕๗๔ การบันทึกตัวแลกเงินก็ดี การทำคำค้ำค้ำกันก็ดี
ถ้ามีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้มาขัดขวางมิให้ทำได้
ภายในกำหนดเวลาจำกัดสำหรับการนั้นไซ้ ท่านให้ยึด
กำหนดเวลาออกไปอีกได้

เหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ดังว่ามานั้น ผู้ทรง
ต้องบอกกล่าวแก่ผู้สลักหลังคนถัดตนขึ้นไปโดยไม่ชักช้า และ
คำบอกกล่าวนั้นต้องเขียนระบุลงในตัวเงิน หรือใบประจำต่อ
ต้องลงวันและลงลายมือชื่อของผู้ทรง การอื่น ๆ นอกจาก
ที่กล่าวนี้ ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๕๖๓

เมื่อเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้นั้น สิ้นลงแล้ว
ผู้ทรงต้องยื่นตัวเงินให้เขารับรองหรือให้เงินโดยไม่ชักช้า และ
ถ้าจำเป็นก็ทำคำค้ำค้ำขึ้น

ถ้าเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้นั้น ยังคงมีอยู่
ต่อไปจนเป็นเวลาสามสิบวันภายหลังตัวเงินถึงกำหนดไซ้
ท่านว่าจะใช้สิทธิไล่เบียดก็ได้ และถ้าเช่นนั้นการบันทึกตัวเงินก็ดี
การทำคำค้ำค้ำกันก็ดี เป็นอันไม่จำเป็นต้องทำ

ในส่วนตัวเงินชนิดที่ให้ใช้เงินเมื่อได้เห็น หรือให้ใช้เงินในระยะเวลาอย่างหนึ่งอย่างใดภายหลังได้เห็นนั้น กำหนดสามสิบวันเช่นว่ามานี้ ท่านให้นับแต่วันที่ผู้ทรงได้ให้คำบอกกล่าวเหตุจำเป็นอันมิอาจกล่าวล่วงเสียได้นั้นแก่ผู้สลักหลังถัดตนขึ้นไป และถึงแม้ว่าจะเป็นการก่อนล่วงกำหนดเวลายันตัวเงิน ก็ให้นับเช่นนั้น

ส่วนที่ ๗ ตัวแลกเปลี่ยนเป็นสำหรับ

มาตรา ๕๗๕ อันตัวแลกเปลี่ยนนั้น นอกจากชนิดที่ส่งจ่ายแก่ผู้ถือแล้ว จะออกไปเป็นคู่ฉักความต้องกัน สองฉบับหรือกว่านั้นก็อาจจะออกได้

คู่ฉักเหล่านี้ต้องมีหมายลำดับลงไว้ในตัวตราสารนั้นเอง มิฉะนั้นคู่ฉักแต่ละฉบับย่อมใช้ได้เป็นตัวแลกเปลี่ยนฉบับหนึ่ง ๆ แยกเป็นตัวเงินต่างฉบับกัน

บุคคลทุกคนซึ่งเป็นผู้ทรงตัวเงินอันมิได้ระบุว่าได้ออกเป็นตัวเดียวกันนั้น จะเรียกให้ส่งมอบคู่ฉักสองฉบับหรือกว่านั้นแก่ตนก็ได้ โดยยอมให้คิดค่าใช้จ่ายเอาแก่ตน ในการนี้ผู้ทรงต้องว่ากล่าวไปยังผู้สลักหลังคนถัดตนขึ้นไป และผู้สลักหลังคนนั้นก็จำต้องช่วยผู้ทรงว่ากล่าวไปยังผู้ที่สลักหลังให้แก่ตนต่อไปอีก ^{11/2} คู่ฉักหนึ่งอันไปเช่นนั้นตลอดสายจนกระทั่งถึงผู้ส่งจ่าย

หนึ่งผู้สละหลังทั้งหลายจำต้องเขียน คำสละหลัง ของตน เป็น
ความเดียวกันลงในฉบับคู่มือใหม่แห่งตัวสำหรับนั้นอีกด้วย

มาตรา ๕๗๖ ถ้าผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนสำหรับหนึ่งสละหลังคู่มือ
สองฉบับหรือกว่านั้นให้แก่บุคคลต่างคนกัน ท่านว่าผู้ทรง
ย่อมต้องรับผิดชอบตามคู่มือเหล่านั้นทุก ๆ ฉบับ และผู้สละหลัง
ภายหลังผู้ทรงทุก ๆ คน ก็ต้องรับผิดชอบตามคู่มืออันตนเองได้
สละหลังลงไปนั้น เสมือนตั้งว่าคู่มือที่ท่านนั้นแยกเป็นตัวเงิน
ต่างฉบับกัน

มาตรา ๕๗๗ ถ้าคู่มือสองฉบับหรือกว่านั้นในสำหรับหนึ่ง
ได้เปลี่ยนมือไปยังผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันไซ้
ในระหว่างผู้ทรงเหล่านั้นด้วยกัน คนใดได้ไปเป็นสิทธิก่อน
ท่านให้ถือว่าคนนั้นเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งตัวเงินนั้น แต่
ความใด ๆ ในบทมาตรานี้ไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลผู้ทำ
การโดยชอบด้วยกฎหมายรับรองหรือใช้เงินไปตามคู่มือฉบับ
ซึ่งเขายื่นแก่ตนก่อน

มาตรา ๕๗๘ คำรับรองนั้น จะเขียนลงในคู่มือฉบับใด
ก็ได้ และจะต้องเขียนลงในคู่มือแต่เพียงฉบับเดียวเท่านั้น
ถ้าผู้จ่ายรับรองลงไปกว่าฉบับหนึ่ง และคู่มือซึ่งรับรอง
เช่นนั้นตกไปถึงมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันไซ้

ท่านว่าผู้จ่ายจะต้องรับผิดชอบตามที่นั้น ๆ ทุกฉบับ เสมือน
ตั้งว่าแยกเป็นตั๋วเงินต่างฉบับกัน

มาตรา ๕๙๕ ถ้าผู้รับรองตั๋วเงินซึ่งออกเป็นสำหรับใช้เงิน
ไปโดยมิได้เรียกให้ส่งมอบตั๋วฉบับซึ่งมีคำรับรองของตนนั้น
ให้แก่ตนและในเวลาตั๋วเงินถึงกำหนด ตั๋วฉบับนั้นไปตก
อยู่ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนใดคนหนึ่งไว้ ท่านว่า
ผู้รับรองจะต้องรับผิดชอบต่ผู้ทรงตั๋วฉบับนั้น

มาตรา ๕๙๐ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายซึ่ง
กล่าวมาก่อนนั้น ถ้าตั๋วฉบับใดแห่งตั๋วเงินออกเป็นสำหรับ
ได้หลุดพ้นไปด้วยการใช้เงินหรือประการอื่นฉบับหนึ่งแล้ว
ท่านว่าตั๋วเงินทั้งสำหรับที่ย่อมหลุดพ้นไปตามกัน

มาตรา ๕๙๑ คู่สัญญาซึ่งส่งตั๋วฉบับหนึ่งไปให้ผู้รับรอง
ต้องเขียนแถลงลงในตั๋วฉบับนั้นว่าตั๋วฉบับนั้นอยู่ในมือ
บุคคลชื่อไร ส่วนบุคคลคนนั้นก็จำต้องสละตัวให้แก่ผู้ทรง
โดยชอบด้วยกฎหมายแห่งตั๋วฉบับอื่นนั้น

ถ้าบุคคลคนนั้นบอกปิดไม่ยอมให้ ท่านว่าผู้ทรงยังจะใช้
สิทธิได้แม้ไม่ได้เงินกว่าจะได้ทำคัดค้านระบุมความตั้งต่อไป
คือ

- (๑) ว่าค้ำประกันซึ่งได้ส่งไปเพื่อรับรองนั้น เขาไม่
สละให้แก่ตนเมื่อทวงถาม
- (๒) ว่าไม่สามารถจะให้เขารับรองหรือใช้เงินด้วยค้ำ
ประกันอื่นได้

หมวด ๓

ตัวสัญญาใช้เงิน

มาตรา ๕๘๒ อันว่าตัวสัญญาใช้เงินนั้น คือหนังสือ
ตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ออกตัว ให้ค้ำมั่นสัญญาว่า
จะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือใช้ให้ตาม
คำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๘๓ ตัวสัญญาใช้เงินนั้น ต้องมีรายการดังจะกล่าว
ต่อไปนี้ คือ

- (๑) คำบอกชื่อว่าเป็นตัวสัญญาใช้เงิน
- (๒) ค้ำมั่นสัญญาอันปราศจากเงื่อนไขว่าจะใช้เงินเป็น
จำนวนแน่นอน
- (๓) วันถึงกำหนดใช้เงิน
- (๔) สถานที่ใช้เงิน
- (๕) ชื่อ หรือยี่ห้อของผู้รับเงิน

(๖) วันและสถานที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน

(๗) ลายมือชื่อผู้ออกตั๋ว

มาตรา ๕๕๔ ตราสารอันมีรายการขาดตกบกพร่องไปจากที่กำหนดไว้ข้างต้นในมาตราก่อนนี้ ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วสัญญาใช้เงิน เว้นแต่ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ ตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งไม่ระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อใดเห็น

ถ้าสถานที่ใช้เงินมิได้แสดงไว้ในตั๋วสัญญาใช้เงิน ท่านให้ถือเอาภูมิลำเนาของผู้ออกตราสารนั้นเป็นสถานที่ใช้เงิน ถ้าตั๋วสัญญาใช้เงินไม่ระบุสถานที่ออกตั๋ว ท่านให้ถือว่าตัวนั้นได้ออกณภูมิลำเนาของผู้ออกตั๋ว

ถ้ามิได้ลงวันออกตั๋ว ท่านว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจดวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้

มาตรา ๕๕๕ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ ว่าด้วยตั๋วแลกเงินดังจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านให้ยกมาบังคับในเรื่องตั๋วสัญญาใช้เงินเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนั้น กอบทมาตรา ๕๑๑, ๕๑๓, ๕๑๖, ๕๑๗, ๕๑๘, ๕๒๐, ๕๒๒

ถึง ๕๒๖, ๕๓๘ ถึง ๕๔๗, ๕๔๘, ๕๕๐, ๕๕๔ ถึง ๕๕๘, ๕๖๗
ถึง ๕๗๑

ถ้าเป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศ ท่านให้
นำบทบัญญัติต่อไปนี้มาใช้บังคับด้วย คือบทมาตรา ๕๖๐
ถึง ๕๖๔, ๕๗๓, ๕๗๔

มาตรา ๕๘๖ ผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินย่อมต้องผูกพัน
เป็นอย่างเดียวกับผู้รับรองตั๋วแลกเงิน

ตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลัง
ได้เห็นนั้น ต้องนำยื่นให้ผู้ออกตั๋วจذبรู้ภายในจำกัดเวลา
ตั้งกำหนดไว้ ในมาตรา ๕๒๘ กำหนดเวลานี้ให้นับแต่วันจ
ذبรู้ซึ่งลงลายมือชื่อผู้ออกตั๋ว ถ้าผู้ออกตั๋วบอกปิดไม่ยอม
จذبรู้และลงวันไซ้ การที่เขาบอกปิดเช่นนี้ท่านว่าต้อง
ทำให้เป็นหลักฐานขึ้นด้วยจำกัดกำหนดวันนับให้นับให้ถือ
เป็นวันเริ่มต้นในการนับกำหนดเวลาแต่ได้เห็น

หมวด ๔

เช็ค

มาตรา ๕๘๗ อันว่าเช็คนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคล
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่ง

เมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของ
บุคคลอีกคนหนึ่ง อันเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๘๘ อันเช็กนั้น ต้องมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้
คือ

(๑) คำบอกชื่อว่าเป็นเช็ก

(๒) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้ใช้เงินเป็นจำนวน
แน่นอน

(๓) ชื่อ หรือยี่ห้อและสำนักของธนาคาร

(๔) ชื่อ หรือยี่ห้อของผู้รับเงิน หรือคำชัดเจนว่าให้
ใช้เงินแก่ผู้ถือ

(๕) สถานที่ใช้เงิน

(๖) วันและสถานที่ออกเช็ก

(๗) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๕๘๙ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ อันว่าด้วย
ตัวแลกเปลี่ยนจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านให้ยกมาบังคับในเรื่อง
เช็กเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนี้ คือบท
มาตรา ๕๑๐, ๕๑๔ ถึง ๕๒๓, ๕๒๕, ๕๒๖, ๕๓๘ ถึง ๕๔๐,
๕๔๕, ๕๔๖, ๕๕๕, ๕๖๗, ๕๗๑

ถ้าเป็นเช็คที่ออกมาแต่ต่างประเทศ ท่านให้นำบทบัญญัติ
ดังต่อไปนี้มาใช้บังคับด้วย คือบทมาตรา ๕๒๔, ๕๖๐
ถึง ๕๖๔, ๕๗๓ ถึง ๕๗๗, ๕๘๐

มาตรา ๕๕๐ ผู้ทรงเช็คต้องยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้
ใช้เงิน คือว่าถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออก
เช็คต้องยื่นภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันออกเช็คนั้น ถ้าเป็น
เช็คให้ใช้เงินที่อื่นต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามีฉะนั้นท่านว่า
ผู้ทรงสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สลักหลังทั้งปวง ทั้งเสีย
สิทธิอันมีต่อผู้สั่งจ่ายด้วยเพียงเท่าที่จะเกิดความเสียหายอย่าง
หนึ่งอย่างใดแก่ผู้สั่งจ่าย เพราะการที่ละเลยเสียไม่ยื่นเช็คนั้น

อนึ่งผู้ทรงเช็คซึ่งผู้สั่งจ่ายหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปแล้ว
นั้น ท่านให้รับช่วงสิทธิของผู้สั่งจ่ายคนนั้นอันมีต่อธนาคาร

มาตรา ๕๕๑ ธนาคารจำต้องใช้เงินตามเช็คซึ่งผู้เคยค้า
กับธนาคารได้ออกเบิกเงินแก่ตน เว้นแต่ในกรณีดังกล่าวดัง
ต่อไปนี้ คือ

(๑) ไม่มีเงินในบัญชีของผู้เคยค้าคนนั้นเป็นเจ้าหนี้พอ
จะจ่ายตามเช็คนั้น หรือ

(๒) เช็คนั้นยื่นเพื่อให้ใช้เงินเมื่อพ้นเวลาหกเดือน
นับแต่วันออกเช็ค หรือ

(๓) ได้มีคำบอกกล่าวไว้เช่นนั้นหายหรือถูกลักไป
 มาตรา ๕๕๒ หน้าที่และอำนาจของธนาคารซึ่งจะใช้เงิน
 ตามเช็คอันเบิกแก่ตนนั้น ท่านว่าเป็นอันสุดสิ้นไปเมื่อ
 ทรัพย์เป็นดั่งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) มีคำบอกห้ามการใช้เงิน
- (๒) รู้ว่าผู้สั่งจ่ายตาย
- (๓) รู้ว่าศาลได้มีคำสั่งรักษาทรัพย์ชั่วคราว หรือคำสั่ง
 ให้ผู้สั่งจ่ายเป็นคนล้มละลาย หรือได้มีประกาศโฆษณาคำสั่ง
 เช่นนั้น

มาตรา ๕๕๓ ถ้าธนาคารเขียนข้อความลงลายมือชื่อ
 บนเช็ค เช่นคำว่า “ใช้ได้” หรือ “ใช้เงินได้” หรือคำใด ๆ
 อันแสดงผลอย่างเดียวกัน ท่านว่าธนาคารต้องผูกพันในฐานะ
 เป็นลูกหนี้ชั้นต้นในอันจะต้องใช้เงินแก่ผู้ทรงตามเช็คนั้น

ถ้าผู้ทรงเช็คเป็นผู้จัดการให้ธนาคารลงข้อความรับรอง
 ดังว่านั้น ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทั้งปวงเป็นอันหลุด
 พันจากความรับผิดชอบตามเช็คนั้น

ถ้าธนาคารลงข้อความรับรองดังนั้นโดยคำขอร้องของผู้สั่ง
 จ่าย ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและปวงผู้สลักหลังก็หาหลุดพ้นไปไม่

มาตรา ๕๕๔ ถ้าในเช็คมีเส้นขนานคู่ขีดขวางไว้ข้างด้านหน้า กับมีหรือไม่มีคำว่า “ และบริษัท ” หรือคำย่ออย่างใด ๆ แห่งข้อความนี้อยู่ในระวางเส้นทั้งสองนั้นไซ้ร้ เช็คนั้นข้อเป็นเช็คขีดคร่อมทั่วไป และจะใช้เงินตามเช็คนั้นได้แต่เฉพาะให้แก่ธนาคารเท่านั้น

ถ้าในระวางเส้นทั้งสองนั้นตรอกข้อธนาคารอันหนึ่งอันใดลงไว้โดยเฉพาะ เช็คนั้นชื่อว่า เป็นเช็คขีดคร่อมเฉพาะ และจะใช้เงินตามเช็คนั้นได้เฉพาะให้แก่ธนาคารอันนั้น

มาตรา ๕๕๕ (๑) เช็คไม่มีขีดคร่อม ผู้สั่งจ่ายหรือผู้ทรงคนใดคนหนึ่งจะขีดคร่อมเสียก็ได้ และจะทำเป็นขีดคร่อมทั่วไปหรือขีดคร่อมเฉพาะก็ได้

(๒) เช็คขีดคร่อมทั่วไป ผู้ทรงจะทำให้เป็นขีดคร่อมเฉพาะเสียก็ได้

(๓) เช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ขีดคร่อมเฉพาะก็ดี ผู้ทรงจะเติมคำลงว่า “ ห้ามเปลี่ยนมือ ” ก็ได้

(๔) เช็คขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารใด ธนาคารนั้นจะเข้าขีดคร่อมเฉพาะให้ไปแก่ธนาคารอื่นเพื่อเรียกเก็บเงินก็ได้

(๕) เช็คนั้นไม่มีขีดคร่อมก็ดี เช็คนั้นขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ส่งไปยังธนาคารใดเพื่อให้เรียกเก็บเงิน ธนาคารนั้นจะลงขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ตนเองก็ได้

มาตรา ๕๕๖ การขีดคร่อมเช็คนั้นตามที่อนุญาตไว้ในมาตรา ก่อนนั้น ท่านว่าเป็นส่วนสำคัญอันหนึ่งของเช็คนั้น โกรจะลบล้างข้อมไม่เป็นการชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๕๕๗ เช็คนั้นขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารกว่าธนาคารหนึ่งขึ้นไป เมื่อนำเบิกเอาแก่ธนาคารใด ท่านให้ธนาคารนั้นบอกตัดเสียอย่าให้เงินให้ เว้นแต่ที่ขีดคร่อมให้แก่ธนาคารในฐานะเป็นตัวแทนเรียกเก็บเงิน

ธนาคารใดซึ่งเขานำเช็คนั้นไปเบิกเงินไปตามเช็คนั้นที่ขีดคร่อมอย่างว่ามานั้นก็ดี ใช้เงินตามเช็คนั้นอันเขาขีดคร่อมทั่วไปเป็นประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่งก็ดี ใช้เงินตามเช็คนั้นอันเขาขีดคร่อมเฉพาะเป็นประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะจงขีดคร่อมให้โดยเฉพาะ หรือแก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของธนาคารนั้นก็ดี ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปดังกล่าวนี้จะต้องรับผิดชอบผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้น ในการที่เขาต้องเสียหายอย่างใด ๆ เพราะการที่ตนใช้เงินไปตามเช็คนั้น

แต่หากเชื่อกิตเขานำยื่นเพื่อให้ใช้เงิน และเมื่อยื่นไม่ปรากฏว่าเป็นเช็คชื่คร่อมก็ดี หรือไม่ปรากฏว่ามีรอยชื่คร่อมอันได้ลบล้างหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเป็นประการอื่น นอกจากที่อนุญาตไว้โดยกฎหมายก็ดี เชื่อกเช่นนั้นถ้าธนาคารใดใช้เงินไปโดยสุจริตและปราศจากประมาทเดินเลื่อ ท่านว่าธนาคารนั้นไม่ต้องรับผิดชอบหรือต้องมีหน้าที่รับใช้เงินอย่างใด ๆ

มาตรา ๕๕๘ ธนาคารใดซึ่งเขาเอาเช็คชื่คร่อมเบิกเงินใช้เงินไปตามเชื่อกนั้นโดยสุจริตและปราศจากประมาทเดินเลื่อกล่าวคือว่าถ้าเป็นเช็คชื่คร่อมทั่วไปก็ใช้เงินให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่ง ถ้าเป็นเช็คชื่คร่อมเฉพาะก็ใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะจงชื่คร่อมไว้โดยเฉพาะ หรือใช้ให้แก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของธนาคารนั้นไซ้ ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปตามเชื่อกนั้นฝ่ายหนึ่ง กับถ้าเชื่อกตกไปถึงมือผู้รับเงินแล้ว ผู้ส่งจ่ายอีกฝ่ายหนึ่งต่างมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกัน และเข้าอยู่ในฐานอันเดียวกันเสมือนตั้งว่า เชื่อกนั้นได้ใช้เงินไว้แก่ผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแล้ว

มาตรา ๕๕๙ บุคคลใดได้เช็คชื่คร่อมของเขามาซึ่งมีคำว่า “ห้ามเปลี่ยนมือ” ท่านว่าบุคคลนั้นไม่มีสิทธิในเชื่อกนั้น

ยิ่งไปกว่า และไม่สามารถให้สิทธิในเช็คนั้นต่อไปได้คือว่า สิทธิของบุคคลอันตนได้เช็คของเขามา

มาตรา ๑๐๐๐ ธนาคารใดได้รับเงินไว้เพื่อผู้เคยค้าของตนโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ อันเป็นเงินเขาใช้ให้ตามเช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ตนก็ดี หากปรากฏว่าผู้เคยค้านั้นไม่มีสิทธิหรือมีสิทธิเพียงอย่างบกพร่องในเช็คนั้นไซ้ ท่านว่าเพียงแต่เหตุที่ได้รับเงินไว้หากทำให้ธนาคารนั้นต้องรับผิดชอบผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้นแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่

หมวด ๕

อายุความ

มาตรา ๑๐๐๑ ในคดีฟ้องผู้รับรองตัวแลกเงินก็ดี ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาสามปีนับแต่วันถ้วน ๆ ถึงกำหนดใช้เงิน

มาตรา ๑๐๐๒ ในคดีผู้ทรงตัวเงินฟ้องผู้สละหลังและผู้ส่งจ่าย ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันที่ได้ลงใน คำ คัดค้านซึ่งได้ทำขึ้น ภายใน เวลา อัน ถูกต้องตามกำหนด หรือนับแต่วันตัวเงินถึงกำหนด ในกรณีที่มีข้อกำหนดไว้ว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน”

มาตรา ๑๐๐๓ ในคดีผู้สละหลังทั้งหลายฟ้องไล่เบียดกัน
เองและไล่เบียดเอาแก่ผู้ส่งจ่ายแก่ตัวเงิน ท่านห้ามมิให้
ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ผู้สละหลังเข้าถือเอา
ตัวเงินและใช้เงิน หรือนับแต่วันที่ผู้สละหลังนั้นเองถูกฟ้อง

มาตรา ๑๐๐๔ เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงเพราะการ
อันหนึ่งอันใด ซึ่งกระทำแก่คู่สัญญาแห่งตัวเงินฝ่ายใดฝ่าย
หนึ่ง ท่านว่าย่อมมีผลสะดุดหยุดลงเพียงแต่แก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

มาตรา ๑๐๐๕ ถ้าตัวเงินได้ทำขึ้นหรือได้ออนหรือสละ
หลังไปแล้วในมูลหนี้อันหนึ่งอันใด และสิทธิตามตัวเงินนั้น
มาสูญสิ้นไปเพราะอายุความกีด หรือเพราะละเว้นไม่ดำเนิน
การให้ต้องตามวิธีใด ๆ อันจะพึงต้องทำก็ดี ท่านว่าหนี้เดิม
นั้นก็ยังคงมีอยู่ตามหลักกฎหมายอันแพร่หลายทั่วไป เท่าที่
ลูกหนี้มิได้ต้องเสียหายแต่การนั้น เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้
เป็นอย่างอื่น

หมวด ๖

ตัวเงินปลอม ตัวเงินถูกฉ้อ และตัวเงินหาย

มาตรา ๑๐๐๖ การที่ลายมือชื่ออันหนึ่งในตัวเงินเป็น
ลายมือปลอม ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความสมบูรณ์แห่งลายมือ
ชื่ออื่น ๆ ในตัวเงินนั้น

มาตรา ๑๐๐๗ ถ้าข้อความในตัวเงินใด หรือในคำรับรอง
ตัวเงินรายใด มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญโดยที่คู่
สัญญาทั้งสองผู้ต้องรับผิดชอบตามตัวเงินมิได้ยินยอมด้วยหมด
ทุกคนไซ้ร้ ท่านว่าตัวเงินนั้นก็เป็อันเสีย เว้นแต่ยังคง
ใช้ได้ต่อกคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น หรือ
ได้ยินยอมด้วยกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น กับทั้งผู้สลัก
หลังในภายหลัง

แต่หากตัวเงินใดได้มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ
แต่ความเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ประจักษ์ และตัวเงินนั้นตกอยู่
ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายไซ้ร้ ท่านว่าผู้ทรงคนนั้น
จะเอาประโยชน์จากตัวเงินนั้นก็ได้ เสมือนตั้งว่ามีได้ มีการแก้ไข
เปลี่ยนแปลงเลย และจะบังคับการไ้เงินตามเนื้อความเต็ม
แห่งตัวนั้นก็ได้

กล่าวโดยฉะเพาะ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช่นจะกล่าว
ต่อไปนี้ ท่านถือว่าเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ คือ
แก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างใด ๆ แก้วนที่ลง จำนวนเงินอันจะพึง
ไ้ เวลาไ้เงิน สถานที่ไ้เงิน กับทั้งเมื่อตัวเงินเขารับรอง
ไว้ทั่วไปไม่เจาะจงสถานที่ไ้เงิน ไปเติมความระบุสถานที่
ไ้เงินเข้าโดยมีผู้รับรองมิได้ยินยอมด้วย

มาตรา ๑๐๐๘ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ เมื่อใดลายมือชื่อในตัวเงินเป็นลายมือปลอมก็ดี เป็นลายมือชื่อลงไว้โดยที่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของลายมือชื่อนั้นมิได้มอบอำนาจให้ลงก็ดี ท่านว่าลายมือชื่อปลอมหรือลงปราศจากอำนาจเช่นนั้นเป็นอันใช้ไม่ได้เลย ใครจะอ้างอิงอาศัยแสวงสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อปิดหน่วงตัวเงินไว้ก็ดี เพื่อทำให้ตัวนั้นหลุดพ้นก็ดี หรือเพื่อบังคับการใช้เงินเอาแก่คู่สัญญาแห่งตัวนั้นคนใดคนหนึ่งก็ดี ท่านว่าไม่อาจจะทำได้เป็นอันขาด เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งจะพึงถูกปิดหน่วงหรือถูกบังคับใช้เงินนั้นจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องตัดบทมิให้ยกข้อลายมือชื่อปลอม หรือชื่อลงลายมือชื่อปราศจากอำนาจนั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้

แต่ข้อความใด ๆ อันกล่าวมาในมาตรานี้ ท่านมิให้กระทบกระทั่งถึงการให้สัตยาบันแก่ลายมือชื่อซึ่งลงไว้โดยปราศจากอำนาจแต่หากไม่ถึงแก่เป็นลายมือปลอม

มาตรา ๑๐๐๙ ถ้ามีผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่ง เมื่อทรงถามมาเบียดเบียนการใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางค้าปกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อไซ้ หมายความว่าธนาคารไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่าการ

สลักหลังของผู้รับเงิน หรือการสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของคำสั่งสลักหลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการสลักหลังนั้นจะเป็นสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ

มาตรา ๑๐๑๐ เมื่อผู้ทรงตัวเงินซึ่งหายหรือถูกลักทราบเหตุแล้ว ในทันใดนั้นต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้ออกตัวเงิน ผู้จ่าย ผู้สมอ้างยามประสงค์ ผู้รับรองเพื่อแก้หน้าและผู้รับอาวัล ตามแต่มี เพื่อให้บอกปิดไม่ใช้เงินตามตัวเงินนั้น

มาตรา ๑๐๑๑ ถ้าตัวเงินหายไปแต่ก่อนเวลาล่วงเลยกำหนดใช้เงิน ท่านว่าบุคคลซึ่งได้เป็นผู้ทรงตัวเงินนั้นจะร้องขอไปยังผู้ส่งจ่ายให้ ๆ ตัวเงินเป็นเนื้อความเดียวกันแก่ต้นใหม่อีกฉบับหนึ่งก็ได้ และในการนี้ถ้าเขาประสงค์จะวางประกันให้ไว้แก่ผู้ส่งจ่าย เพื่อให้ทดแทนที่เขาหากจะต้องเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดในกรณีที่ว่าตัวเงินซึ่งหายนั้นจะกลับหาได้

อนึ่งผู้ส่งจ่ายรับคำขอร้องตั้งว่ามานั้นแล้ว หากบอกปิดไม่ยอมให้ตัวเงินฉบับเช่นนั้น อาจจะถูกบังคับให้ออกให้ก็ได้

ลักษณะ ๒๒
หุ้นส่วนและบริษัท

หมวด ๑
บทเปิดเสรีทั่วไป

มาตรา ๑๐๑๒ อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น

มาตรา ๑๐๑๓ อันห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น ท่านกำหนดเป็นสามประเภท คือ

- (๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญ
- (๒) ห้างหุ้นส่วนจำกัด
- (๓) บริษัทจำกัด

มาตรา ๑๐๑๔ บรรดาสำนักงานสำหรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัททั้งหลายนั้น ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทเป็นผู้ออกกฎข้อบังคับจัดตั้งขึ้น

มาตรา ๑๐๑๕ ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคล

ต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากัน
เป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

มาตรา ๑๐๑๖ การจดทะเบียนนั้น ห้างหุ้นส่วน หรือ
บริษัทตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ทำกิจการอยู่แต่บัดใดในพระราช
อาณาจักร ท่านให้จดทะเบียนลหอกะเบียนสำหรับตำบลนั้น

การแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนประการหนึ่งประการ
ใดในภายหลังก็ดี ก็ทั้งแก้ไขการอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดอัน
บทบัญญัติแผนกนี้บังคับหรืออนุญาตให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้อง
จดลหอกะเบียนแห่งเดียวกันนั้น

มาตรา ๑๐๑๗ ถ้าข้อความที่จะจดทะเบียน หรือประกาศ
โฆษณาเกิดขึ้นในต่างประเทศไซ้ ท่านให้นับกำหนดเวลา
สำหรับการจดทะเบียนหรือประกาศโฆษณาข้อความนั้น ตั้งแต่
เวลาเมื่อคำบอกกล่าวการนั้นมาถึงตำบลที่จะจดทะเบียน หรือ
ตำบลที่จะประกาศโฆษณานั้นเป็นต้นไป

มาตรา ๑๐๑๘ ในการจดทะเบียน ท่านให้เสียค่าธรรมเนียม
เนียมตามกฎหมายข้อบังคับซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงตั้งไว้

มาตรา ๑๐๑๙ ถ้าคำขอจดทะเบียนหรือเอกสารซึ่งต้อง
จดทะเบียนไม่มีรายการบริบูรณ์ตามที่บังคับไว้ในลักษณะนี้
ว่าให้จดแจ้งก็ดี ^{1๗1๕๕66} หรือถ้ารายการอันใดซึ่งจดแจ้งในคำขอหรือ

ในเอกสารนั้นขัดกับกฎหมายก็ดี หรือถ้าเอกสารใดซึ่งกำหนดไว้ว่าให้ส่งด้วยกันกับคำขอจดทะเบียนยังขาดอยู่มิได้ส่งให้ครบก็ดี หรือถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้ออื่นซึ่งกฎหมายบังคับไว้ก็ดี นายทะเบียนจะไม่ยอมรับจดทะเบียนก็ได้ จนกว่าคำขอจดทะเบียนหรือเอกสารนั้นจะได้ทำให้บริบูรณ์หรือแก้ไขให้ถูกต้อง หรือได้ส่งเอกสารซึ่งกำหนดไว้ครบทุกสิ่งอัน หรือได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้ออื่นแล้ว

มาตรา ๑๐๒๐ บุคคลทุกคน เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎข้อบังคับของเสนาบดีเจ้ากระทรวงแล้ว ชอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้ หรือจะขอให้นายทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใดๆ ให้ก็ได้ หรือจะขอให้คัดสำเนาหรือเนื้อความในเอกสารฉบับใดๆ พร้อมด้วยคำรับรองว่าถูกต้องมอบให้ก็ได้

มาตรา ๑๐๒๑ นายทะเบียนทุกคนจะต้องแต่งข้อยุทธการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นคราวๆ ตามแบบซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้

มาตรา ๑๐๒๒ เมื่อได้พิมพ์โฆษณาตั้งนั้นแล้ว ท่านให้ถือว่าบรรดาเอกสารและข้อความซึ่งลงทะเบียนอันได้กล่าวถึงในย่อรายการนั้น เป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงไม่เลือกว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องด้วยห้างหุ้นส่วนหรือด้วยบริษัทนั้น หรือที่ไม่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๐๒๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนก็ดี ห้างหุ้นส่วนก็ดี หรือบริษัทก็ดี จะถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกเพราะเหตุที่มีสัญญาหรือเอกสาร หรือข้อความอันบังคับให้จดทะเบียนตามลักษณะนี้ยังไม่ได้ จนกว่าจะได้ลงพิมพ์โฆษณาดังกล่าวแล้ว แต่ฝ่ายบุคคลภายนอกจะถือเอาประโยชน์เช่นนั้นได้ แต่ถึงกรณีนี้ ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ซึ่งได้รับชำระหนี้ก่อนโฆษณาอันยอมไม่จำกัดกัน

มาตรา ๑๐๒๔ ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันก็ดี หรือในระหว่างผู้ถือหุ้นด้วยกันก็ดี ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับห้างหุ้นส่วนก็ดี ในระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัทก็ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาสมุดบัญชีเอกสารของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือของผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ นั้น ย่อมเป็นพะยานหลักฐานอันถูกต้องตามข้อความที่ได้บันทึกไว้ในนั้น

ทุกประการ 11/10/2566

หมวด ๒

ห้างหุ้นส่วนสามัญส่วนที่ ๑ บทวิเคราะห์

มาตรา ๑๐๒๕ อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหลีกเลี่ยงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด

ส่วนที่ ๒ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง

มาตรา ๑๐๒๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

สิ่งที่นำมาลงหุ้นด้วยนั้น จะเป็นเงินหรือทรัพย์สินสิ่งอื่นหรือลงแรงงานก็ได้

มาตรา ๑๐๒๗ ในเมื่อมีกรณีเป็นข้อสงสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าสิ่งซึ่งนำมาลงหุ้นด้วยกันนั้นมีค่าเท่ากัน

มาตรา ๑๐๒๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้ลงแต่แรงงานของตนเข้าเป็นหุ้น และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนมิได้ตราค่าแรงงานไว้ ท่านให้คำนวณส่วนกำไรของผู้ที่เป็นหุ้นส่วนด้วยแรงงานเช่นนั้น เสมอด้วยส่วนถ้อยเฉลี่ยของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งได้ลงเงินหรือลงทรัพย์สินเข้าหุ้นในกรณีนั้น

มาตรา ๑๐๒๕ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งเอาทรัพย์สินมาให้ใช้เป็นการลงหุ้นด้วยไซ้ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นกับห้างหุ้นส่วนในเรื่องส่งมอบและซ่อมแซมก็ดี ความรับผิดชอบเพื่อชำระตบพร่องก็ดี ความรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิก็ดี ข้อยกเว้นความรับผิดชอบก็ดี ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยเช่าทรัพย์สิน

มาตรา ๑๐๓๐ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งเป็นการลงหุ้นด้วยไซ้ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นกับห้างหุ้นส่วนในเรื่องส่งมอบและซ่อมแซมก็ดี ความรับผิดชอบเพื่อชำระตบพร่องก็ดี ความรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิก็ดี ข้อยกเว้นความรับผิดชอบก็ดี ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยซื้อขาย

มาตรา ๑๐๓๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดละเลยไม่ส่งมอบส่วนลงหุ้นของตนเสียเลย ท่านว่าต้องส่งค่าบอกกล่าวเป็นจดหมายจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้น ให้ส่งมอบส่วนลงหุ้นของตนมาภายในเวลาอันสมควร มิฉะนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ จะลงมือเห็นพร้อมกัน หรือโดยเสียงข้างมากด้วยกันสุดแต่ข้อสัญญา ให้เอาผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นออกเสียได้

มาตรา ๑๐๓๒ ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมแห่ง
ห้างหุ้นส่วนหรือประเภทแห่งกิจการ นอกจากด้วยความ
ยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะมี
ข้อตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๓๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนมิได้ตกลงกันไว้ใน
กระบวนจัดการห้างหุ้นส่วนไซร์ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนยอม
จัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคน แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง
คนใดจะเข้าทำสัญญาอันใดซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนอีกคนหนึ่งหักท้วง
นั้นไม่ได้

ในกรณีเช่นนี้ ท่านให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนยอมเป็น
หุ้นส่วนผู้จัดการทุกคน

มาตรา ๑๐๓๔ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าภาระงานของห้างหุ้นส่วน
นั้นจักให้เป็นไปตามเสียงข้างมากแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนไซร์ ท่าน
ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งมีเสียงเป็นคะแนนหนึ่ง โดยไม่ต้อง
คำนึงถึงจำนวนที่ลงหุ้นด้วยมากหรือน้อย

มาตรา ๑๐๓๕ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้ผู้เป็นหุ้นส่วน
หลายคนจัดการห้างหุ้นส่วนไซร์ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคน
จะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้ แต่หุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งคน

ใดจะทำการอันใดซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนหนึ่งทำทั้งนั้น
ไม่ได้

มาตรา ๑๐๓๖ หุ้นส่วนผู้จัดการนั้น จะเอาออกจาก
ตำแหน่งได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายยินยอมพร้อมกัน
เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๓๗ ถึงแม้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้ตกลง
ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วน
ก็ดี ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนนอกจากผู้จัดการย่อมมีสิทธิที่จะ
ไต่ถามถึงกิจการงานของห้างหุ้นส่วนที่จัดอยู่นั้นได้ทุกเมื่อ และ
มีสิทธิที่จะตรวจและคัดสำเนาสมุด บัญชี และเอกสารใดๆ
ของห้างหุ้นส่วนได้ด้วย

มาตรา ๑๐๓๘ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการ
อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมีสภาพดุจเดียวกัน และเป็นการแข่งขัน
กับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือ
ประโยชน์ผู้อื่น โดยมีได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนคน
อื่นๆ

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรานี้
ไซ้ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ ชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรซึ่งผู้นั้น
หาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ห้าง

หุ้นส่วนได้รับความเสียหายเพราะเหตุนั้น แต่ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

มาตรา ๑๐๓๘ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำต้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนด้วยความระมัดระวังให้มากเสมือนกับจัดการงานของตนเองฉะนั้น

มาตรา ๑๐๔๐ ห้ามมิให้ชักนำเอาบุคคลผู้อื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๔๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งโอนส่วนกำไรของตนในห้างหุ้นส่วนทั้งหมดที่ดี หรือแต่บางส่วนที่ดีให้แก่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นไซ้ ท่านว่าบุคคลภายนอกนั้นจะกลายเป็นเข้าหุ้นส่วนด้วยก็หามิได้

มาตรา ๑๐๔๒ ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๐๔๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนอันมิได้เป็นผู้จัดการเอื้อเข้ามาจัดการงานของห้างหุ้นส่วนที่ดี หรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็นผู้

ผู้จัดการกระทำล่วงขอบอำนาจของตนก็ได้ ท่านให้บังคับด้วย
บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง

มาตรา ๑๐๔๔ อันส่วนกำไรก็ดี ส่วนขาดทุนก็ดี ของผู้
เป็นหุ้นส่วนทุก ๆ คนนั้น ย่อมเป็นไปตามส่วนที่ลงทุน

มาตรา ๑๐๔๕ ถ้าหุ้นส่วนของผู้ใดได้กำหนดไว้แต่เพียง
ข้างฝ่ายกำไรว่าจะแบ่งเอาเท่าไร หรือกำหนดแต่เพียงข้าง
ขาดทุนว่าจะยอมขาดเท่าไรละนั้นไซ้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อน
ว่าหุ้นส่วนของผู้นั้นมีส่วนกำไรและส่วนขาดทุนเป็นอย่างเดียวกัน

มาตรา ๑๐๔๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ว่าคนหนึ่งคนใดหากมีสิทธิ
จะได้รับบำเหน็จเพื่อที่ได้จัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่ เว้น
แต่จะได้มีความตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๔๗ ถ้าชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วน
ไปแล้วยังกรใช้เรียกขานติดเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนอยู่ ท่านว่า
ผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้งดใช้ชื่อของตนเสียได้

มาตรา ๑๐๔๘ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งจะเรียกเอาส่วนของ
ตนจากหุ้นส่วนอื่น ๆ แม้ในกิจการค้าขายอันใดซึ่งไม่ปรากฏ
ชื่อของตนก็ได้

ส่วนที่ ๓ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน
กับบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๐๔๘ ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใดๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้ไม่

มาตรา ๑๐๕๐ การใดๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในกรณีนั้นๆ ด้วย และจะต้องรับผิดชอบกันโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ อันได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะจัดการไปเช่นนั้น

มาตรา ๑๐๕๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้ว ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไป

มาตรา ๑๐๕๒ บุคคลผู้เข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนย่อมต้องรับผิดชอบในหนี้ใดๆ ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย

มาตรา ๑๐๕๓ ห้างหุ้นส่วนซึ่งมิได้จดทะเบียนนั้น ถึงแม้จะมีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนคนหนึ่งในการที่จะผูกพัน

ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ท่านว่าข้อจำกัดเช่นนั้นก็ห้ามมิผลถึงบุคคลภายนอกไม่

มาตรา ๑๐๕๔ บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วยวาจา กีด ด้วยลายลักษณ์อักษร กีด ด้วยทริยากีด ด้วยยินยอม ให้เขาใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วน กีด หรือรู้แล้วไม่คัดค้าน ปล้อยให้เขาแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วน กีด ท่านว่าบุคคลนั้น ย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วน เสมือนเป็นหุ้นส่วน

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดตายไปแล้ว และห้างหุ้นส่วนนั้นยังคงดำเนินต่อไปในชื่อเดิมของห้าง ท่านว่าเหตุเพียง ที่คงใช้ชื่อเดิมนั้น กีด หรือใช้ชื่อของหุ้นส่วนผู้ตายควบอยู่ ด้วย กีด หากทำให้ความรับผิดชอบแก่กองทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย เพื่อหนีใด ๆ อันห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังมรณะ นั้นไม่

ส่วนที่ ๔ การเลิกและชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๕๕ ห้างหุ้นส่วนสามัญย่อมเลิกกันด้วยเหตุ ดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าในสัญญาทำไว้มีกำหนดการณ์อันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน เมื่อมีกรณีนั้น

(๒) ถ้าสัญญาทำไว้จะเพาะ กำหนดกาลใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลนั้น

(๓) ถ้าสัญญาทำไว้จะเพาะเพื่อทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้น

(๔) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งให้คำบอกกล่าวแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ตามกำหนดตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕๖

(๕) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งตาย หรือล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ

มาตรา ๑๐๕๖ ถ้าห้างหุ้นส่วนได้ตั้งขึ้นไม่มีกำหนดกาลอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นยุดติ ท่านว่าจะเลิกได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งบอกเลิกเมื่อสิ้นรอบปีในทางบัญชีเงินของห้างหุ้นส่วนนั้น และผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นต้องบอกกล่าวความจำนงจะเลิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกเดือน

มาตรา ๑๐๕๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดร้องขอเมื่อมีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังจะกล่าวต่อไปนี้ ศาลอาจสั่งให้ห้างหุ้นส่วนสามัญเลิกกันเสียก็ได้ คือ

(๑) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งนอกจากผู้ร้องฟ้องนั้น ล่วงละเมิดบทบังคับใด ๆ อันเป็นข้อสารสำคัญซึ่งสัญญา

หุ้นส่วนกำหนดไว้แก่ตน โดยจงใจหรือเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(๒) เมื่อกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้นจะทำได้มีแต่ขาดทุน
อย่างเดียว และไม่มีหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้อีก

(๓) เมื่อมีเหตุอันใดๆ ทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้นเหลือวิสัย
ที่จะดำรงคงอยู่ต่อไปได้

มาตรา ๑๐๕๘ เมื่อเหตุอันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นเกี่ยวกับ
ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง ซึ่งตามความในมาตรา ๑๐๕๗ หรือ
มาตรา ๑๐๖๗ เป็นเหตุให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้นมี
สิทธิจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วนได้ไซ้ ในเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วน
เหล่านั้นยื่นคำร้อง ท่านว่าศาลจะสั่งให้กำจัดหุ้นส่วนผู้ต้นเหตุ
คนนั้นออกเสียจากห้างหุ้นส่วนแทนสั่งให้เลิกห้างหุ้นส่วนก็ได้

ในการแบ่งทรัพย์สินระวางห้างหุ้นส่วนกับผู้เป็นหุ้นส่วน
ซึ่งถูกกำจัดนั้น ท่านให้ตราค่าทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนตาม
ราคาที่เป็นอยู่ในเวลาแรกยื่นคำร้องขอให้กำจัด

มาตรา ๑๐๕๙ ถ้าเมื่อสิ้นกำหนดกาลซึ่งได้ตกลงกันไว้
และผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายหรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเคยได้จัดการ
อยู่ในระวางกำหนดคนนั้นยังคงดำเนินกิจการค้าของห้างหุ้นส่วนอยู่
ต่อไปโดยมิได้ชำระบัญชีหรือชำระเงินกันให้เสร็จไปไซ้ ท่าน

ให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งปวงได้ตกลงคงทำการเป็นหุ้นส่วน
กันสืบไปโดยไม่มีกำหนดกาล

มาตรา ๑๐๖๐ ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ใน
มาตรา ๑๐๕๕ อนุมาตรา ๔ หรืออนุมาตรา ๕ นั้น ถ้าผู้เป็น
หุ้นส่วนที่ยังอยู่รับซื้อหุ้นของผู้ที่ออกจากหุ้นส่วนไปไซ้ ท่าน
ว่าสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ยังคงใช้ได้ต่อไปในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน
ที่ยังอยู่ด้วยกัน

มาตรา ๑๐๖๑ เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกันแล้วก็ให้จัดการ
ชำระบัญชี เว้นแต่จะได้ตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธี
อื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน หรือว่าห้างหุ้นส่วนนั้น
ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย

ถ้าการเลิกห้างหุ้นส่วนนั้นได้เป็นไปโดยที่เจาหนี้เฉพาะตัว
ของผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้ให้คำบอกกล่าวที่ดี หรือ
โดยที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งล้มละลายที่ดี ท่านว่าจะ
งดการชำระบัญชีเสียได้ต่อเมื่อเจาหนี้คนนั้น หรือเจ้าพนักงาน
รักษาทรัพย์ยินยอมด้วย

การชำระบัญชานั้น ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดด้วยกันจัดทำ
หรือให้บุคคลอื่นซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้แต่งตั้งขึ้นนั้นเป็นผู้จัดทำ

การตั้งแต่งผู้ชำระบัญชี ให้วินิจฉัยชี้ขาดโดยคะแนนเสียงข้างมากของผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๒ การชำระบัญชี ให้ทำโดยลำดับดังนี้ คือ

(๑) ให้ชำระหนี้ทั้งหลายซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอก
 (๒) ให้ชดใช้เงินทศรองและค่าใช้จ่ายซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้ออก ของตนไปเพื่อจัดการค้าของห้าง

(๓) ให้คืนทุนทรัพย์ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนได้ลงเป็นหุ้น

ถ้ายังมีทรัพย์เหลืออยู่อีกเท่าไร ก็ให้เฉลี่ยแจกเป็นกำไรในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๓ ถ้าเมื่อได้ชำระหนี้ซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอกและชดใช้เงินทศรองและค่าใช้จ่ายแล้ว สิ้นทรัพย์ที่ยังอยู่ไม่พอจะคืนแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนให้ครบจำนวนที่ลงหุ้นไว้ ส่วนที่ขาดนั้นคือขาดทุน ซึ่งต้องคิดเฉลี่ยช่วยกันขาด

ส่วนที่ ๕ การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๖๔ อันห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น จะจดทะเบียนก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ท่านบังคับให้มีรายการดังนี้ คือ

(๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน

(๒) วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง

(๔) ชื่อและที่สำนักกับทั้งอาชีพะของผู้เป็นหุ้นส่วน

ทุก ๆ คน ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดมีชื่อหรือ กี่ให้ลงทะเบียน
ชื่อและชื่อด้วย

(๕) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้ตั้งแต่งให้เป็น
ผู้จัดการแต่เพียงบางคน

(๖) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการประการใด
ให้ลงไว้ด้วย

(๗) ตราซึ่งใช้เป็นสำคัญของห้างหุ้นส่วน

ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะลงรายการอื่น ๆ อีกอัน
คู่สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วน
ทุกคน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่ง
มอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นละฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๐๖๕ ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์แก่
บุคคลภายนอกในบรรดาสิทธิอันห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้น
ได้มา แม้นในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน

มาตรา ๑๐๖๖ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดใน
ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดอัน
มีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการ
ของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อ
ประโยชน์ผู้อื่น หรือไปเข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด
ในห้างหุ้นส่วนอื่น ซึ่งประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียว
กัน และแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้น
เว้นไว้แต่จะได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหมด

แต่ข้อห้ามเช่นว่ามานี้ ท่านว่าจะไม่พึงใช้ได้ ถ้าหากผู้
เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้รู้ อยู่แล้วในเวลาเมื่อลงทะเบียน
ห้างหุ้นส่วนนั้นว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งได้ทำกิจการ หรือ
เข้าเป็นหุ้นส่วนอยู่ในห้างหุ้นส่วนอื่นอันมีวัตถุประสงค์
อย่างเดียวกัน และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนที่ทำไว้ต่อกันนั้น
ก็ไม่ได้บังคับให้ถอนตัวออก

มาตรา ๑๐๖๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดกระทำการฝ่าฝืน
ต่อบทบัญญัติในมาตราก่อนนี้ไซ้ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนซึ่ง
จดทะเบียนนั้นชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรอันผู้นั้นหาได้ทั้งหมด
หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้าง
หุ้นส่วนได้รับเพราะเหตุนั้น

แต่ทั้งนี้ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

อนึ่งบทบัญญัติมาตรานี้ ไม่ยกต่างสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้น ในอันจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๘ ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน อันเกี่ยวแก่หนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนนั้น ย่อมมีจำกัดเพียงสองปี นับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๙ นอกจากในกรณีทั้งหลายที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕๕ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนย่อมเลิกกันเมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลาย

มาตรา ๑๐๗๐ เมื่อใดห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดนัดชำระหนี้ เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้

มาตรา ๑๐๗๑ ในกรณีทั้งที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๗๐ นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนนำพิสูจน์ได้ว่า

(๑) สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือบางส่วน และ

(๒) การที่จะบังคับเอาแก่ห้างหุ้นส่วนนั้นไม่เป็นการ
ยากฉะฉาน

ศาลจะบังคับให้เอาสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้
ก่อนก็ได้ สุดแต่ศาลจะเห็นสมควร

มาตรา ๑๐๗๒ ถ้าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนยังมีได้เล็ก
กันตราบิต เจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนเฉพาะตัวย่อมมีสิทธิ
ได้แต่เพียงในผลกำไรหรือเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็น
หุ้นส่วนคนนั้นเท่านั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกกันแล้ว เจ้าหนี
ย่อมมีสิทธิได้ตลอดจนถึงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นอันมีใน
สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

ส่วนที่ ๖ การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเข้ากัน

มาตรา ๑๐๗๓ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหนึ่งจะควบ
เข้าเป็นอันเดียวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนอีกห้างหนึ่งก็ได้
โดยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด เว้นแต่จะได้ตกลง
กันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๗๔ เมื่อห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างใดปลงใจ
จะควบเข้ากันกับห้างอื่น ห้างหุ้นส่วนนั้นต้องโฆษณาใน
หนังสือพิมพ์แห่งท้องถิ่นสองครั้งเป็นอย่างน้อย และส่งคำ
บอกกล่าวความประสงค์ที่จะควบเข้ากันนั้นแก่บรรดาผู้ซึ่งห้าง

หุ้นส่วนรู้ว่า เป็น เจ้าหน และขอให้ เจ้าหน ผู้มี ข้อ กัด คั้น
 อย่างหนึ่งอย่างใด ในการที่จะ ทำนั้น ส่ง คำ กัด คั้น ไป ภายใน สาม
 เดือน นับแต่วัน บอกกล่าว

ถ้า ไม่มีใคร กัด คั้น ภายใน กำหนด เวลา เช่นว่า นั้น ก็ ให้ พัง
 ถ้อยว่า ไม่มี กัด คั้น

ถ้า มี กัด คั้น ไชรี ท่าน มี ให้ ห้างหุ้นส่วน จัด การ ควบ เข้า กัน
 เว้นแต่ จะ ได้ ไชรี หนึ่ง ที่ เรียก ร้อง หรือ ให้ ประกัน เพื่อ หนั้น นแล้ว

มาตรา ๑๐๗๕ เมื่อ ห้าง ได้ ควบ เข้า กัน แล้ว ต่าง ห้าง ก็
 ต่าง มี หน้าที่ จะต้อง นำ ความ นั้น ไป จัด ลง ทะเบียน ว่า ได้ ควบ เข้า
 กัน เป็น ห้างหุ้นส่วน ขึ้น ใหม่

มาตรา ๑๐๗๖ ห้างหุ้นส่วน ใหม่ นี้ ย่อม ได้ ไป ทั้ง สิทธิ
 ที่ ต้อง อยู่ ใน ความ รับผิดชอบ ของ ห้างหุ้นส่วน เดิม ที่ได้ ควบ เข้า กัน
 นั้น ทั้ง สิ้น

หมวด ๓

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๗๗ อัน ห้างหุ้นส่วน จำกัด นั้น คือ ห้างหุ้นส่วน
 ประเภทหนึ่ง ซึ่งมี ผู้ เป็น หุ้นส่วน สอง จำพวก ดัง จะ กล่าว ต่อ ไป
 นี้ คือ

(๑) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งมีจำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ

(๒) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวนอีกจำพวกหนึ่ง

มาตรา ๑๐๗๘ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน

การลงทะเบียนนั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน

(๒) ข้อแถลงความเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด และวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนนั้น

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสำนักงานสาขาทั้งปวง

(๔) ชื่อ ยี่ห้อ สำนัก และอาชีพะของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด และจำนวนเงินซึ่งเขาเหล่านั้นได้ลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

(๕) ชื่อ ยี่ห้อ สำนัก และอาชีพะของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด

(๖) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ

(๗) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการอันจะผูกพันห้างหุ้นส่วนนั้นประการใดให้ลงไว้ด้วย

ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะลงรายการอื่น ๆ อีกอันคู่สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๐๗๕ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ถ้ายังมิได้จดทะเบียนอยู่ตราใบใด ท่านให้ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวน จนกว่าจะได้จดทะเบียน

มาตรา ๑๐๘๐ บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด ๓ นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดชอบนั้นมียุ่หลายคนด้วยกัน ท่านให้ใช้บทบัญญัติสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญเป็นวิธีบังคับในความเกี่ยวพันระหว่างคนเหล่านั้นเอง และความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเหล่านั้นกับห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๘๑ ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิดมาเรียกชำนระคนเป็นชื่อห้าง

มาตรา ๑๐๘๒ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิด คนใดยินยอมโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายให้ใช้ชื่อของตนระคนเป็นชื่อห้างไซ้ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเสมือนตั้งว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่ จำกัดความรับผิดฉะนั้น

แต่ในระวางผู้เป็นหุ้นส่วนกันเองนั้น ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนเช่นนั้น ท่านให้คงบังคับตามสัญญาหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๘๓ การลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิดนั้น ท่านว่าต้องให้ลงเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ

มาตรา ๑๐๘๔ ห้ามมิให้แบ่งเงินปันผลหรือดอกเบียให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิด นอกจากผลกำไรซึ่งห้างหุ้นส่วนทำมาค่าได้

ถ้าทุนของห้างหุ้นส่วนลดน้อยลงไปเพราะค่าขายขาดทุน ท่านห้ามมิให้แบ่งเงินปันผลหรือดอกเบียให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิด จนกว่าทุนซึ่งขาดไปนั้นจะได้คืนมาเต็มจำนวนเดิม

แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใดได้รับเงินปันผลหรือดอกเบียไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าหาอาจจะบังคับให้เขาคืนเงินนั้นได้ไม่

มาตรา ๑๐๘๕ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้แสดงด้วยจดหมายหรือใบแจ้งความหรือด้วยวิธีอย่างอื่นให้บุคคลภายนอกทราบว่าได้ลงหุ้นไว้มากกว่าจำนวนซึ่งได้จดทะเบียนเพียงใด ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดเท่าถึงจำนวนเพียงนั้น

มาตรา ๑๐๘๖ ข้อซึ่งตกลงกันในระวางผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายเพื่อจะเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงหุ้น หรือเพื่อจะลดจำนวนลงหุ้นแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนหนึ่งคนใดนั้น ท่านว่ายังไม่เป็นผลแก่บุคคลภายนอกกว่าจะได้จดทะเบียน

เมื่อได้จดทะเบียนแล้วไซ้ ข้อลงตกลงนั้นๆ ก็ย่อมมีผลแต่เพียงเฉพาะแก่หุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังเวลาที่ได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

มาตรา ๑๐๘๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ

มาตรา ๑๐๘๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้น โดยไม่จำกัดจำนวน

แต่การออกความเห็นและแนะนำก็ดี ออกเสียงเป็นคะแนนนับในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ดี ท่านหาเห็นว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่

มาตรา ๑๐๘๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้น จะตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนก็ได้

มาตรา ๑๐๙๐ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะประกอบการค้าขายอย่างใด ๆ เพื่อประโยชน์ตน หรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้ว่าการงานเช่นนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนก็ไม่ห้าม

มาตรา ๑๐๙๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะโอนหุ้นของตนปราศจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ๆ ก็ได้

มาตรา ๑๐๙๒ การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดตายก็ดี ล้มละลายหรือตกเป็นคนไร้ความสามารถก็ดี หาเป็น

เหตุให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกันไม่ เว้นแต่จะได้อนุญาต
กันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๕๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ
ผู้ใดตาย ท่านว่าทายาทของผู้นั้นยอมเข้าเป็นหุ้นส่วนแทน
ผู้ตาย เว้นแต่จะได้อนุญาตกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๕๔ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ
ผู้ใดล้มละลาย ท่านว่าต้องเอาหุ้นของผู้นั้นในห้างหุ้นส่วน
ออกขายเป็นสินทรัพย์ในกองล้มละลาย

มาตรา ๑๐๕๕ ตราบใดที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน
ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างย่อมไม่มีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วน
จำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้

แต่เมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นได้เลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ของห้างมี
สิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้เพียง
จำนวนดังนี้ คือ

(๑) จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่าที่ยังค้างส่งแก่
ห้างหุ้นส่วน

(๒) จำนวนลงหุ้นเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจาก
สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

(๓) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี่ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับไปแล้วโดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อบทมาตรา ๑๐๘๔

หมวด ๔

บริษัทจำกัด

ส่วนที่ ๑ สภาพและการตั้งบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๐๘๖ อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังสงไว้ ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

มาตรา ๑๐๘๗ บุคคลใด ๆ ตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ด้วยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณสนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๐๘๘ หนังสือบริคณสนธินั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อบริษัทอันคิดจะตั้งขึ้น ซึ่งต้องมีคำว่า "จำกัด" ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป
- (๒) ที่สำนักงานของบริษัทซึ่งบอกทะเบียนนั้น จะตั้งอยู่ ณ ที่ใดในพระราชอาณาเขตต์

(๓) วัตถุประสงค์ทั้งหลายของบริษัท

(๔) ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด

(๕) จำนวนหุ้นเรือนหุ้นซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร

(๖) ชื่อ สำนัก อาชวะ และลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ ทั้งจำนวนหุ้นซึ่งต่างคนต่างเข้าซื้อชื่อไว้คนละเท่าใด

มาตรา ๑๐๕๕ หนังสือบริคณสนธิขึ้น ท่านให้ทำเป็นต้นฉบับไว้ไม่น้อยกว่าสองฉบับ และให้ลงลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ และลายมือชื่อทั้งปวงนั้นให้มีพระยานลงชื่อรับรองด้วยสองคน

หนังสือบริคณสนธิซึ่งได้ทำนั้น ท่านบังคับให้นำฉบับหนึ่งไปจดทะเบียนและมอบไว้ณหอทะเบียนในส่วนพระราชอาณาเขตต์ซึ่งบ่งไว้ว่าจะจดทะเบียนตั้งสำนักงานของบริษัทนั้น

มาตรา ๑๑๐๐ ผู้เริ่มก่อการทุกคนต้องลงชื่อชื่อหุ้น ๆ หนึ่งเป็นอย่างน้อย

มาตรา ๑๑๐๑ บุคคลซึ่งเป็นกรรมการของบริษัทจำกัดจะรับผิดชอบโดยไม่จำกัดก็ได้ ถ้ากรณีเป็นเช่นนั้นไซ้ ท่านว่า

ต้องจดแถลงความรับผิดเช่นนั้นลงไว้ในหนังสือบริคณสนธิด้วย
 อันความรับผิดโดยไม่จำกัดของผู้เป็นกรรมการนั้น ข้อม
 ติงที่สุดเมื่อล่วงเวลาสองปีนับแต่วันที่ตัวเขาออกจากตำแหน่ง
 กรรมการ

มาตรา ๑๑๐๒ ห้ามมิให้ โฆษณาชวนคนให้เข้าซื้อหุ้น
 ก่อนได้จดทะเบียนหนังสือบริคณสนธิของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๓ บรรดาหนังสือชี้ชวนและหนังสือบอก
 กล่าวไว้ร้อง หรือหนังสืออย่างอื่นในการชวนให้เข้าซื้อหุ้น
 หนึ่งทุก ๆ ฉบับ ต้องลงวันและลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่ม
 ก่อการบริษัท และต้องนำไปจดทะเบียนก่อนแล้วจึงโฆษณา

ในหนังสือเช่นกล่าวมานั้น ต้องแถลงความเหล่านี้ คือ

- (๑) ข้อความในหนังสือบริคณสนธิ
- (๒) จำนวนเงินที่จะต้องใช้ในหุ้นหนึ่ง ๆ ก่อนบริษัทจด
 ทะเบียน

(๓) จำนวนและมูลค่าแห่งหุ้นบริมสิทธิ ถ้าหากจะมี
 หุ้นเช่นนั้นบริษัท ให้บอกสภาพและบริมสิทธิซึ่งจะพึงได้แก่
 หุ้นนั้นสถานใดเพียงใด และเพราะเหตุใดจึงได้คิดจะให้หุ้น
 บริมสิทธิเช่นนั้น

(๔) จำนวนและมูลค่าแห่งหุ้นสามัญหรือหุ้นบริษัทธิ
ซึ่งจะออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่
บางส่วนแล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน ถ้า
หากจะมีหุ้นเช่นนั้นในบริษัทไซร์ ให้แถลงว่าจะถือเอาเป็นอัน
ได้ใช้เงินแล้วเพียงใด และคิดจะออกหุ้นเช่นนั้นให้เพื่อ
แทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด

(๕) จำนวนเงินใช้จ่ายหรือประมาณว่าจะใช้จ่ายในชั้นแรก

(๖) ถ้ามีเจตนาจะให้เงินแก่ผู้เริ่มก่อการคนใดคนหนึ่ง
ไซร์ จำนวนเงินนั้นเท่าใดและจะให้เพราะเหตุใด

(๗) ผู้เริ่มก่อการได้ทำสัญญาเป็นข้อสำคัญไว้ประการใด
บ้าง ทำในนามของตนเองก็ดี หรือในนามของบริษัทก็ดี อัน
เนื่องในก่อการหรือจัดการบริษัทนั้น หรือเนื่องในการค้าขาย
ของบริษัทนั้นในภายหน้า ให้แถลงรายการและสภาพทั้งกำหนด
แห่งสัญญานั้น ๆ จงเต็มทุกประการ

มาตรา ๑๑๐๔ จำนวนหุ้นทั้งหมดซึ่งบริษัท คิดจะจด
ทะเบียนนั้น ต้องมีผู้เข้าชื้อหรือออกให้กันเสร็จก่อนการ
จดทะเบียนของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๕ อันหุ้นนั้น ท่านห้ามมิให้ออกโดยราคา
ต่ำไปกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

การออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้ นั้น หากว่าหนังสือบริคณฺสนธิให้อำนาจไว้ ก็ให้ออกได้ และในกรณีเช่นนั้น ต้องส่งใช้จำนวนที่ตามูลค่าพร้อมกันไปกับการส่งใช้เงินคราวแรก

อนึ่งเงินส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรกนั้น ต้องมีให้น้อยกว่าร้อยละสิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

มาตรา ๑๑๐๖ การที่เข้าชื้อชื้อหุ้นนั้นยอมผูกพันผู้เข้าชื้อโดยเงื่อนไขว่า ถ้าบริษัทตั้งขึ้นแล้วจะส่งใช้จำนวนเงินค่าหุ้นนั้น ๆ ให้แก่บริษัทตามหนังสือชื้อชื้อและข้อบังคับของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๗ เมื่อหุ้นชนิดซึ่งจะต้องลงเงินนั้นได้มีผู้เข้าชื้อชื้อหมดแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องนัดบรรดาผู้เข้าชื้อชื้อหุ้นมาประชุมกันเป็นการประชุมใหญ่โดยไม่ชักช้า ประชุมอันนี้ให้เรียกว่าประชุมตั้งบริษัท

อนึ่งให้ผู้เริ่มก่อการส่งรายงานการตั้งบริษัทที่มารับรองของตนว่าถูกต้อง และมีข้อความที่เกี่ยวข้องแก่กิจการอันจะพึงกระทำในที่ประชุมตั้งบริษัททุก ๆ ข้อตามความในมาตราต่อไปนี้ ไปยังผู้เข้าชื้อชื้อหุ้นทุกคนอย่างน้อยเจ็ดวันก่อนวันนัดประชุม

เมื่อได้ส่งรายงานตั้งบริษัทแก่ผู้เข้าชื้อชื้อหุ้นแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องจัดส่งสำเนารายงานอันมีคำรับรองว่าถูกต้องตามที่

(๕) วางกำหนดจำนวนหุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิซึ่ง ออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ ใช้จ่ายเต็มค่าแล้วหรือได้ ใช้จ่ายแต่บางส่วน แล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน และกำหนด ว่าเพียงใดซึ่งจะถือเอาเป็นว่าได้ ใช้จ่ายเงินแล้ว ถ้าหากจะมีหุ้น เช่นนั้นในบริษัท

ให้แถลงในที่ประชุมโดยจะเพาะว่า ซึ่งจะออกหุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิให้เหมือนหนึ่งว่าได้ ใช้จ่ายเงินแล้วเช่นนั้น เพื่อ แทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด ให้พรรณา จงชัดเจนทุกประการ

(๖) เลือกตั้ง กรรมการและพนักงานสอบบัญชีอันเป็น ชุดแรกของบริษัท และวางกำหนดอำนาจของคนเหล่านั้นด้วย มาตรา ๑๑๐๘ ผู้เริ่มก่อการหรือผู้เข้า ซื้อหุ้นจะออก เสี่ยงลงคะแนนไม่ได้ ถ้าตนมีส่วนได้เสียโดยพิเศษในปัญหา ที่ยกขึ้นวินิจฉัยนั้น

อนึ่งมติของที่ประชุมตั้งบริษัทย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ที่ ประชุมจะได้ลงมติโดยเสียงข้างมาก อันมีคะแนนของผู้ เข้าซื้อหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนผู้เข้าซื้อหุ้นทั้งหมด ซึ่งมีสิทธิลงคะแนนได้ และคิดตามจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อย กว่ากึ่งจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นนั้น ๆ ทั้งหมดด้วยกัน

มาตรา ๑๑๑๐ เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัทแล้ว ให้ผู้เริ่ม
ก่อนการบริษัทยอมการทั้งปวงให้แก่กรรมการของบริษัท

เมื่อกรรมการได้รับการแล้ว ก็ให้ลงมือจัดการเรียกให้ผู้
เริ่มก่อนการและผู้เข้าชื้อชื้อหุ้นทั้งหลายใช้เงินในหุ้นซึ่งจะต้อง
ใช้เป็นตัวเงิน เรียกหุ้นหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้า ตามที่
ได้กำหนดไว้ในหนังสือชื้อชื้อบอกกล่าวป่าวร้องหรือหนังสือ
ชื้อชื้อให้ชื้อชื้อหุ้น

มาตรา ๑๑๑๑ เมื่อจำนวนเงินซึ่งว่าไว้ในมาตรา ๑๑๑๐
ได้ใช้เสร็จแล้ว กรรมการต้องไปขอจดทะเบียนบริษัทนั้น
ถ้าขอและข้อความที่ส่งในทะเบียนนั้น ให้ระบุนายการ
ตามที่ได้ตกลงกันในที่ประชุมตั้งบริษัท ดังต่อไปนี้ คือ

(๑) จำนวนหุ้นทั้งสิ้นซึ่งได้มีผู้เข้าชื้อชื้อ หรือได้จัด
ออกให้แล้ว แยกให้ปรากฏว่าเป็นชนิดหุ้นสามัญเท่าใด หุ้น
บุริมสิทธิเท่าใด

(๒) จำนวนหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งออกให้เหมือน
หนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว นอกจาก
ที่ใช้เป็นตัวเงิน และหุ้นที่ได้ใช้แต่บางส่วนนั้น ให้บอก
ว่าได้ใช้แล้วเพียงใด

(๓) จำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วหุ้่นละเท่าใด
 (๔) จำนวนเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหุ้่นรวมทั้งสิ้นเท่าใด
 (๕) ชื่อ อาชัวะ และที่สำนักรของกรรมการทุกคน
 (๖) ถ้าให้กรรมการต่างมีอำนาจจัดการของบริษัทได้โดยลำพังตัว ให้แสดงอำนาจของกรรมการนั้น ๆ ว่าคนใดมีเพียงใด และบอกจำนวนหรือชื่อกรรมการซึ่งจะลงชื่อเป็นสำคัญผูกพันบริษัทได้นั้นด้วย

(๗) ถ้าตั้งบริษัทขึ้นชั่วคราวกำหนดอันหนึ่ง ให้บอกกาลกำหนดอันนั้นด้วย

(๘) ที่ตั้งสำนักรงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง การลงทะเลเบียนจะมีรายการอย่างอื่นซึ่งกรรมการเห็นสมควรจะให้ทราบแก่ประชาชนก็ลงได้

ในการขอจดทะเบียนนั้น ถ้าได้ทำข้อบังคับของบริษัทไว้ประการใดบ้าง ต้องส่งสำเนาข้อบังคับนั้น ๆ ไปด้วย กับทั้งสำเนารายงานการประชุมตั้งบริษัท หนังสือทั้งสองนี้กรรมการต้องลงลายมือชื่อรับรองคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย

ในเวลาเดียวกันนั้น กรรมการต้องนำละบับตีพิมพ์แห่งหนังสือบริคณสานธิและข้อบังคับ ถ้าหากมี มอบไว้แก่หอทะเบียนอย่างละสิบละบับ

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่บริษัทละฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๑๑๒ ถ้าการจดทะเบียนมิได้ทำภายในสามเดือนนับแต่ประชุมตั้งบริษัทไซร์ ท่านว่าบริษัทนั้นเป็นอันไม่ได้ตั้งขึ้น และบรรดาเงินที่ได้รับไว้จากผู้เข้าช้อชอหุ้นนั้นต้องใช้คืนเต็มจำนวนมิให้ลดเลย

ถ้ามีจำนวนเงิน เช่นว่านั้นค้างอยู่มิได้คืนในสามเดือนภายหลังการประชุมตั้งบริษัทไซร์ ท่านว่ากรรมการของบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันที่จะใช้ทั้งต้นเงินและดอกเบี่ยคิดตั้งแต่เวลาสิ้นกำหนดสามเดือนนั้น

แต่ถ้ากรรมการคนใดพิสูจน์ได้ว่า การที่เงินขาดหรือที่ใช้คืนเข้าไปมิได้เป็นเพราะความผิดของตนไซร์ กรรมการคนนั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบในการใช้ต้นเงินหรือดอกเบี่ย

มาตรา ๑๑๑๓ ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันและโดยไม่จำกัด ในบรรดาหนี้และการจ่ายเงินซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทมิได้อนุมัติ และแม้จะได้มีอนุมัติก็ยังคงต้องรับผิดชอบอยู่เช่นนั้นไปจนกว่าจะได้จดทะเบียนบริษัท

มาตรา ๑๑๑๔ เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนแล้ว ผู้เข้าช้อชอหุ้นจะร้องฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการที่ตนได้เข้าช้อชอ โดย

ยกเหตุว่าสำคัญผิด หรือต้องข่มขู่ หรือถูกลวงล่อฉ้อฉลนั้น
ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่

มาตรา ๑๑๑๕ ถ้าหากว่าชื้อบริษัท ซึ่งตั้งไว้ในหนังสือ
บริคณสนธิ พ้องกับชื้อบริษัทอื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้วก็ดี หรือ
พ้องกับชื้อซึ่งตั้งไว้ในหนังสือบริคณสนธิฉบับอื่นอันได้
จดทะเบียนแล้วก็ดี หรือคล้ายคลึงกับชื้อเช่นกล่าวนั้นจนน่า
จะลวงให้มหาชนหลงไปได้ก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้ที่มีส่วนได้
เสียคนหนึ่งคนใดจะฟ้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เริ่ม
ก่อการบริษัทก็ได้ และจะร้องขอให้ศาลสั่งบังคับให้เปลี่ยน
ชื้อนั้นเสียใหม่ก็ได้

เมื่อศาลมีคำสั่งเช่นนั้นแล้ว ก็ต้องบอกชื้อซึ่งเปลี่ยนใหม่
นั้น จดลงทะเบียนแทนชื้อเก่า และต้องแก้ไขสำคัญการ
จดทะเบียนด้วยตามกันไป

มาตรา ๑๑๑๖ บุคคลผู้ที่มีส่วนได้เสียคนหนึ่ง
ปรารถนาจะได้สำเนาหนังสือบริคณสนธิ และชื้อบังคับบรรดา
มีในบริษัทหนึ่งบริษัทใด ก็ชอบที่จะเรียกได้จากบริษัทนั้น
ในการนี้บริษัทจะเรียกเอาเงินไม่เกินฉบับละบาทหนึ่งก็ได้

ส่วนที่ ๒ หุ้นและผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๑๗ อันมูลค่าของหุ้น ๆ หนึ่งนั้น ท่านมิให้
ต่ำกว่าห้าสิบบอง

มาตรา ๑๑๑๘ อันหุ้นนั้น ท่านว่าจะแบ่งแยกหาได้ไม่
ถ้าบุคคลมีจำนวนแต่สองคนขึ้นไปถือหุ้นๆ เดียวร่วมกัน
ท่านว่าต้องตั้งให้คนหนึ่งคนหนึ่งในจำนวนนั้นแต่คนเดียวเป็นผู้
ใช้สิทธิในฐานะเป็นผู้ถือหุ้น

อนึ่งบุคคลทั้งหลายซึ่งถือหุ้นๆ เดียวร่วมกัน ต้องร่วมกัน
รับผิดชอบต่อการส่งใช้มูลค่าของหุ้น

มาตรา ๑๑๑๙ หุ้นทุกๆ หุ้นจำต้องให้ใช้เป็นเงินจน
เต็มค่า เว้นแต่หุ้นซึ่งออกตามบทบัญญัติมาตรา ๑๑๐๘
อนุมาตรา (๕) หรือมาตรา ๑๒๒๑

ในการใช้เงินเป็นค่าหุ้นนั้น ผู้ถือหุ้นจะหักหนี้กับบริษัท
หาได้ไม่

มาตรา ๑๑๒๐ บรรดาเงินค่าหุ้นซึ่งยังจะต้องส่งอีกนั้น
กรรมการจะเรียกให้ผู้ถือหุ้นส่งใช้เสียเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่ที่
ประชุมใหญ่จะได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๑๒๑ การเรียกเงินค่าหุ้นแต่ละคราวนั้น ท่าน
บังคับว่าให้ส่งค่าบอกกล่าวล่วงหน้าไม่ต่ำกว่าสี่สิบเอ็ดวันด้วย
จดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ และผู้ถือหุ้นทุกคนจะต้อง
ใช้เงินตามจำนวนที่เรียกนั้น สุดแต่กรรมการจะได้กำหนดไป
ว่าให้ส่งไปยังผู้ใดสถานที่ใดและเวลาใด

มาตรา ๑๑๒๒ ถ้าเงินอันจะพึงส่งใช้เป็นค่าหุ้นตามเรียกนั้น ผู้ถือหุ้นคนใดมิได้ส่งใช้ตามวันกำหนดไซ้ ผู้นั้นจำต้องเสียดอกเบี้ยนับแต่วันที่กำหนดให้ส่งใช้จนถึงวันที่ได้ส่งเสร็จ

มาตรา ๑๑๒๓ ถ้าผู้ถือหุ้นคนใดละเลยไม่ส่งใช้เงินที่เรียกค่าหุ้นตามวันกำหนด กรรมการจะส่งคำบอกกล่าวด้วยจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้นั้น ให้ส่งใช้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยด้วยก็ได้

ในคำบอกกล่าวอันนี้ ให้กำหนดเวลาไปพอสมควรเพื่อให้ใช้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ย และต้องบอกไปด้วยว่าให้ส่งใช้ ณ สถานที่ใด อนึ่งในคำบอกกล่าวนั้นจะแจ้งไปด้วยก็ได้ว่า ถ้าไม่ใช้เงินตามเรียก หุ้นนั้นอาจจะถูกริบ

มาตรา ๑๑๒๔ ถ้าในคำบอกกล่าวมีข้อแกล้งความถึงการริบหุ้นด้วยแล้ว หากเงินค่าหุ้นที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยยังคงค้างชำระอยู่ตราบิด กรรมการจะบอกริบหุ้นนั้นๆ เมื่อใดก็ได้

มาตรา ๑๑๒๕ หุ้นซึ่งริบแล้วนั้นให้เอาออกขายทอดตลาดโดยไม่ชักช้า ได้จำนวนเงินเท่าใดให้เอาหักใช้ค่าหุ้นที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยค้างชำระ ถ้ายังมีเงินเหลือเท่าใดต้องส่งคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้น

มาตรา ๑๑๒๖ แม้ว่าวิธีการรับหุ้นขายหุ้นจะไม่ถูกต้องด้วยระเบียบที่ดี ท่านว่าหาเป็นเหตุให้สิทธิของผู้ถือหุ้นซึ่งรับนั้นเสื่อมเสียไปอย่างไรไม่

มาตรา ๑๑๒๗ ให้บริษัททำใบหุ้น คือใบสำคัญสำหรับหุ้นใบหนึ่งหรือหลายใบ มอบให้เป็นคู่มือแก่ผู้ถือหุ้นจงทุก ๆ คน

เมื่อมอบใบหุ้นนั้น จะเรียกค่าธรรมเนียมก็ได้ สุดแต่กรรมการจะกำหนด แต่มิให้เกินห้าสิบสตางค์

มาตรา ๑๑๒๘ ใบใบหุ้นทุก ๆ ใบ ท่านให้กรรมการลงลายมือชื่อเองคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย และประทับตราของบริษัทเป็นสำคัญ

ในใบหุ้นนั้นต้องมีข้อความต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อบริษัท
- (๒) เลขหมายหุ้นที่กล่าวถึงในใบหุ้นนั้น
- (๓) มูลค่าหุ้นหนึ่งเป็นเงินเท่าใด
- (๔) ถ้าและเป็นหุ้นที่ยังไม่ได้ใช้เงินเสร็จ ให้จดลงว่า ได้ใช้เงินค่าหุ้นแล้วหุ้นละเท่าใด
- (๕) ชื่อผู้ถือหุ้น หรือคำแถลงว่าได้ออกใบหุ้นนั้นให้แก่ผู้ถือ

มาตรา ๑๑๒๕ อันว่าหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น ซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือนั้น ๆ ด้วยแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ อนึ่งตราสารอันนั้นต้องแสดงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย

การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัท หรือบุคคลภายนอกไม่ได้ จนกว่าจะได้จดทะเบียนการโอนทั้งชื่อและสำนักของผู้รับโอนลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๓๐ หุ้นใดเงินที่เรียกค่าหุ้นยังค้างชำระอยู่ หุ้นนั้นบริษัทจะไม่ยอมรับจดทะเบียนให้โอนก็ได้

มาตรา ๑๑๓๑ ในระหว่างสิบสี่วันก่อนการประชุมใหญ่สามัญ บริษัทจะปิดสมุดทะเบียนพักการโอนหุ้นเสียก็ได้

มาตรา ๑๑๓๒ ในเหตุบางอย่าง เช่น ผู้ถือหุ้นตายก็ดี หรือล้มละลายก็ดี อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเป็นผู้สืบทิจะถือหุ้นนั้นนั้น หากว่าบุคคลนั้นนำใบหุ้นมาเวนคืน เมื่อเป็นวิสัย

จะทำได้ ทั้งได้นำหลักฐานอันสมควรมาแสดงด้วยแล้ว ก็ให้
บริษัทรับบุคคลนั้นลงทะเบียนเป็นผู้ถือหุ้นสืบไป

มาตรา ๑๑๓๓ หุ้นซึ่งโอนกันนั้น ถ้าเป็นหุ้นอันยังมีได้
ส่งเงินใช้เต็มจำนวนค่าหุ้น ท่านว่าผู้โอนยังคงต้องรับผิดชอบ
ในจำนวนเงินที่ยังมิได้ส่งใช้ให้ครบถ้วนนั้น แต่

(๑) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้อันหนึ่งอันใดของบริษัท
ซึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังโอน

(๒) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบออกส่วนใช้หนี้ เว้นแต่ความ
ปรากฏขึ้นแก่ศาลว่าบรรดาผู้ที่ยังถือหุ้นของบริษัทอยู่นั้น ไม่
สามารถออกส่วนใช้หนี้อันเขาจะพึงต้องออกใช้หนี้ได้

ในข้อความรับผิดชอบเช่นว่ามานั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้โอน
เมื่อพ้นสองปีนับแต่ได้จดทะเบียนการโอนนั้นลงในทะเบียน
ผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๓๔ ใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้น จะออกได้
ก็แต่เมื่อมีข้อบังคับของบริษัทอนุญาตไว้ และจะออกให้ได้แต่
เฉพาะเพื่อหุ้นซึ่งได้ใช้เต็มค่าแล้ว ในกรณีนี้เช่นว่านี้ ผู้ทรง
ใบหุ้นชนิดระบุด้อย่อมมีสิทธิจะได้รับใบหุ้นชนิดออกให้แก่
ผู้ถือ เมื่อเวนคืนใบหุ้นชนิดระบุด้อยนั้นให้จัดมาเสีย

มาตรา ๑๑๓๕ หุ่นชนิดที่มีใบหุ่นออกให้แก่ผู้ถือนั้น
ย่อมโอนกันได้เพียงด้วยส่งมอบใบหุ่นแก่กัน

มาตรา ๑๑๓๖ ผู้ทรงใบหุ่นชนิดออกให้แก่ผู้ถ้อย่อม
มีสิทธิจะมาขอเปลี่ยนเอาใบหุ่นชนิดระบุชื่อได้ เมื่อเว้นคน
ใบหุ่นฉบับออกให้แก่ผู้ถือนั้นให้ชัดเจนเสีย

มาตรา ๑๑๓๗ ถ้าข้อบังคับของบริษัทที่กำหนดไว้เป็น
องค์คุณอันหนึ่งสำหรับผู้จะเป็นกรรมการ ว่าจำเป็นต้องเป็นผู้
ถือหุ้นเป็นจำนวนเท่าหนึ่งเท่าใดไซ้ หุ้นเช่นนั้นท่านว่าต้อง
เป็นหุ้นชนิดระบุชื่อ

มาตรา ๑๑๓๘ บริษัทจำกัดต้องมีสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น
มีรายการดังต่อไปนี้คือ

(๑) ชื่อและสำนัก กับอาชวะ ถ้าว่ามี ของผู้ถือหุ้น
ชื่อแถลงเรื่องหุ้นของผู้ถือหุ้นคนหนึ่ง ๆ แยกหุ้น ออกตาม
เลขหมายและจำนวนเงินที่ได้ไซ้แล้ว หรือที่ได้ตกลงกันให้
ถือว่าเป็นอันได้ไซ้แล้วในหุ้นของผู้ถือหุ้นคนหนึ่ง ๆ

(๒) วันเดือนปีซึ่งได้ลงทะเบียนบุคคลผู้หนึ่ง ๆ เป็น
ผู้ถือหุ้น

(๓) วันเดือนปีซึ่งบุคคลคนใดคนหนึ่งขาดจากเป็น
ผู้ถือหุ้น

(๔) เลขหมายใบหุ้นและวันที่ลงในใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ และเลขหมายของหุ้นซึ่งได้ลงไว้ในใบหุ้นนั้น ๆ

(๕) วันที่ได้ชำระใบหุ้นชนิดระบุชื่อ หรือชนิดออกให้แก่ผู้ถือ

มาตรา ๑๑๓๘ สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเริ่มแต่วันจดทะเบียนบริษัทนั้น ให้รักษาไว้ณสำนักงานของบริษัทแห่งที่ได้บอกทะเบียนไว้ สมุดทะเบียนนี้ให้เปิดให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายดูได้ในระวางเวลาทำการ โดยไม่เรียกค่าธรรมเนียมอย่างหนึ่งอย่างใด แต่กรรมการจะจำกัดเวลาลงไว้อย่างไรพอสมควรก็ได้ หากไม่น้อยกว่าวันละสองชั่วโมง

ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ที่ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ทั้งหมดในวันประชุม และรายชื่อผู้ที่ขาดจากเป็นผู้ถือหุ้นจำเดิมแต่วันประชุมสามัญครั้งที่แล้วมานั้น ไปยังนายทะเบียนอย่างน้อยปีละครั้ง และมีให้ช้ากว่าวันที่สืบสันนิษแต่การประชุมสามัญ บัญชีรายชื่อนี้ให้มีรายการบรรดาที่ระบุไว้ในมาตราก่อนนั้นทุกประการ

มาตรา ๑๑๔๐ ผู้ถือหุ้นชอบที่จะเรียกให้ส่งมอบสำเนาทะเบียนเช่นนั้น หรือแต่ตอนหนึ่งตอนใดแก่ตนได้ เมื่อเสียค่าคัดสำเนาให้สืบสตางค์ต่อร้อยคำ

มาตรา ๑๑๔๑ สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นนั้น ท่านให้
สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นพะยานหลักฐานอันถูกต้องในข้อ
กะทงความบรรดาที่กฎหมายบังคับ หรือให้อำนาจให้เอาลง
ในทะเบียนนั้น

มาตรา ๑๑๔๒ ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นบริมสิทธิไปแล้ว ได้
กำหนดไว้ว่าบริมสิทธิจะมีแก่หุ้นนั้นๆ เป็นอย่างไร ท่านห้าม
มิให้แก้ไขอีกเลย

มาตรา ๑๑๔๓ ห้ามมิให้บริษัทจำกัดเป็นเจ้าของถือหุ้น
ของตนเอง หรือรับจําหน่ายหุ้นของตนเอง

ส่วนที่ ๓ วิธีจัดการบริษัทจำกัด

๑. บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๑๔๔ บรรดาบริษัทจำกัด ให้มีกรรมการคนหนึ่ง
หรือหลายคนด้วยกันจัดการตามข้อบังคับของบริษัท และอยู่
ในความครอบงําของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง

มาตรา ๑๑๔๕ จำเดิมแต่ได้จดทะเบียนบริษัทแล้ว ท่าน
ห้ามมิให้ตั้งข้อบังคับขึ้นใหม่ หรือเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง
ข้อบังคับหรือข้อความในหนังสือบริคณสนธิแต่อย่างหนึ่งอย่างใด
เว้นแต่จะได้มีการลงมติพิเศษ

มาตรา ๑๑๔๖ บรรดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ หรือได้เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นหน้าที่ของบริษัทที่จะจัดให้ไปจดทะเบียนภายในกำหนดสิบสี่วัน นับแต่วันที่ได้มีการลงมติพิเศษ

มาตรา ๑๑๔๗ บรรดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ หรือหนังสือบริคณฺสนธิ หรือข้อบังคับซึ่งได้เปลี่ยนแปลงนั้น ให้บริษัทส่งมอบฉบับตีพิมพ์ไว้ ณ หอทะเบียน อย่างละสิบฉบับในเวลาเดียวกับที่ขอจดทะเบียน

มาตรา ๑๑๔๘ บรรดาบริษัทจำกัด ต้องมีสำนักงานบอกทะเบียนไว้แห่งหนึ่งซึ่งธุรการติดต่อและคำบอกกล่าวทั้งปวงจะส่งถึงบริษัทได้ทันทีนั้น

คำบอกกล่าวสถานที่ตั้งแห่งสำนักงานที่ได้บอกทะเบียนไว้ก็ดี หรือเปลี่ยนย้ายสถานที่ก็ดี ให้ส่งแก่นายทะเบียนบริษัท และให้นายทะเบียนจดข้อความนั้นลงในทะเบียน

มาตรา ๑๑๔๙ ตราบใดที่หุ้นทั้งหลายยังมีได้ชำระเงินเต็มจำนวน ท่านว่าตราบนั้นบริษัทจะลงพิมพ์หรือแสดงจำนวนต้นทุนของบริษัทในหนังสืออย่างหนึ่ง อย่างใด เช่น ในคำบอกกล่าวป่าวร้องก็ดี ในตัวเงินและบัญชีสิ่งของก็ดี ในจดหมาย

ที่ดี ต้องแสดงไว้ให้ชัดเจนด้วยในที่เดียวกันว่า จำนวนเงิน
ต้นทุนได้ชำระแล้วเพียงกี่ส่วน

๒. กรรมการ

มาตรา ๑๑๕๐ ผู้เป็นกรรมการจะพึงมีจำนวนมากน้อย
เท่าใด และจะพึงได้บำเหน็จเท่าใด ให้สุดแล้วแต่ที่ประชุม
ใหญ่จะกำหนด

มาตรา ๑๑๕๑ อันผู้เป็นกรรมการนั้น ฉะเพาะแต่ที่
ประชุมใหญ่เท่านั้นอาจจะตั้งหรือถอนได้

มาตรา ๑๑๕๒ ในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรกภายหลัง
แต่จดทะเบียนบริษัทก็ดี และในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรก
ในปีทุก ๆ ปีต่อไปก็ดี ผู้เป็นกรรมการต้องออกจากตำแหน่ง
โดยจำนวนหนึ่งในสามเป็นอัตรา ถ้าและจำนวนกรรมการจะ
แบ่งออกให้ตรงเป็นส่วนสามไม่ได้ ก็ให้ออกโดยจำนวนใกล้
ที่สุดกับส่วนหนึ่งในสาม

มาตรา ๑๑๕๓ ตัวกรรมการที่จะต้องออกจากตำแหน่ง
ในปีแรกและปีที่สองภายหลังจดทะเบียนบริษัทนั้น ถ้ากรรมการ
มิได้ตกลงกันไว้เองเป็นวิธีอื่นไซ้ร ก็ให้จับสลากกัน ส่วน
ปีหลัง ๆ ต่อไปให้กรรมการคนที่ได้อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดนั้น
เป็นผู้ต้องออก

กรรมการผู้ออกไปนั้นจะเลือกเข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้

มาตรา ๑๑๕๔ ถ้ากรรมการคนใดล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถไซ้ ท่านว่ากรรมการคนนั้นเป็นอันขาดจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๑๕๕ ถ้าตำแหน่งว่างลงในสภากรรมการ เพราะเหตุอื่น นอกจากถึงคราวออกตามเวรไซ้ ท่านว่า กรรมการจะเลือกผู้อื่นตั้งขึ้นใหม่ให้เต็มทั่ววงก็ได้ แต่บุคคลที่ได้เป็นกรรมการใหม่เช่นนั้น ให้มีเวลาอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่กรรมการผู้ออกไปนั้นชอบที่จะอยู่ได้

มาตรา ๑๑๕๖ ถ้าที่ประชุมใหญ่ถอนกรรมการผู้หนึ่งออก ก่อนครบกาลกำหนดของเขา และตั้งคนอื่นขึ้นไว้แทนที่ไซ้ ท่านว่าบุคคลที่เป็นกรรมการใหม่นั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่กรรมการผู้ถูกถอนนั้นชอบที่จะอยู่ได้

มาตรา ๒๑๕๗ การตั้งกรรมการขึ้นใหม่นั้น ตั้งใคร่เมื่อใด ท่านให้นำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ตั้งจริง ทุกครั้ง

มาตรา ๑๑๕๘ นอกจากจะมีข้อบังคับของบริษัทไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่ากรรมการมีอำนาจตั้งพรรคพวกไว้ในหลุมตราต่อไป

มาตรา ๑๑๕๕ ในจำนวนกรรมการนั้น แม้ตำแหน่งจะว่างไปบ้าง กรรมการที่มีตัวอยู่ก็ย่อมทำกิจการได้ แต่ถ้าในเวลาใดจำนวนกรรมการ ลดน้อยลงกว่าจำนวนอันจำเป็นที่จะเป็นองค์ประชุมได้ตลอดเวลาเช่นนั้น กรรมการที่มีตัวอยู่ย่อมทำกิจการได้เฉพาะแต่ในเรื่องที่จะเพิ่มกรรมการขึ้นให้ครบจำนวน หรือนัดเรียกประชุมใหญ่ของบริษัทเท่านั้น จะกระทำกิจการอย่างอื่นไม่ได้

มาตรา ๑๑๖๐ กรรมการจะวางกำหนดไว้ก็ได้ว่า จำนวนกรรมการเข้าประชุมกี่คน จึงจะเป็นองค์ประชุมทำกิจการได้ ถ้าและมีได้กำหนดไว้ตั้งนั้นไซ้ (เมื่อจำนวนกรรมการเกินกว่าสามคน) ท่านว่าต้องมีกรรมการเข้าประชุม สามคน จึงจะเป็นองค์ประชุมได้

มาตรา ๑๑๖๑ ข้อปรีกษาซึ่งเกิดเป็นปัญหาในประชุมกรรมการนั้น ให้ชี้ขาดตัดสินเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ถ้าและคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑๖๒ กรรมการคนหนึ่งคนใดจะนัดเรียกให้ประชุมกรรมการเมื่อใดก็ได้

มาตรา ๑๑๖๓ กรรมการจะเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานที่ประชุม และจะกำหนดเวลาว่าให้อยู่ในตำแหน่งเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าหากมิได้เลือกกันไว้เช่นนั้น หรือผู้เป็นประธานไม่มาประชุมตามเวลาที่ได้นัดหมายไซ้ กรรมการที่มาประชุมนี้จะเลือกกันคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานในการประชุมเช่นนั้นก็ได้

มาตรา ๑๑๖๔ กรรมการจะมอบอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใดของตนให้แก่ผู้จัดการ หรือให้แก่อนุกรรมการซึ่งตั้งขึ้นจากผู้เป็นกรรมการด้วยกันก็ได้ ในการใช้อำนาจซึ่งได้มอบหมายเช่นนั้น ผู้จัดการทุกคนหรืออนุกรรมการทุกคนต้องทำตามคำสั่งหรือข้อบังคับซึ่งกรรมการทั้งหลายได้กำหนดให้ทุกอย่างทุกประการ

มาตรา ๑๑๖๕ ถ้าการมอบอำนาจมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นไซ้ ข้อปรึกษาซึ่งเกิดเป็นปัญหาขึ้นในที่ประชุมอนุกรรมการทั้งหลายให้ตัดสินเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ถ้าและคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธานชี้ขาด

มาตรา ๑๑๖๖ บรรดาการซึ่งกรรมการคนหนึ่งได้ทำไปแม้ในภายหลังความปรากฏว่าการตั้งแต่งกรรมการคนนั้นมีข้อ

บทพร้อมอยู่บ้างก็ดี หรือเป็นผู้บกพร่องตัวของบุคคลควรแก่ตำแหน่งกรรมการก็ดี ท่านว่าการที่ได้ทำนั้นย่อมสมบูรณ์เสมือนดังว่าบุคคลผู้นั้นได้รับการแต่งตั้งโดยถูกต้องและบริบูรณ์ตัวของบุคคลของกรรมการ

มาตรา ๑๑๖๗ ความเกี่ยวพันกันในระวางกรรมการและบริษัทและบุคคลภายนอกนั้น ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๑๖๘ ในอันที่จะประกอบกิจการของบริษัทนั้น กรรมการต้องใช้ความเอื้อเฟื้อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง

ว่าโดยฉะเพาะ กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกันในประการต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) การใช้จ่ายเงินค่าหุ้นนั้น ได้ใช้กันจริง
- (๒) จัดให้มีและรักษาไว้ให้เรียบร้อย ซึ่งบรรดาสมุดบัญชีและเอกสารที่กฎหมายกำหนดไว้
- (๓) การแจกเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้เป็นไปโดยถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้
- (๔) บังคับการให้เป็นไปโดยถูกต้องตามมติของที่ประชุมใหญ่

อนึ่งท่านห้ามมิให้ผู้เป็นกรรมการประกอบการค้าขายใด ๆ อันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับการค้าขายของบริษัทนั้น ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ตน หรือเพื่อประโยชน์ผู้อื่น หรือไปเข้าหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างค้าขายอื่นซึ่งประกอบกิจการมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันและแข่งขันกับกิจการของบริษัท โดยมีได้รับความยินยอมของที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้น

บทบัญญัติดังกล่าวมาข้างบนนี้ให้ใช้บังคับตลอดถึงบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนของกรรมการด้วย

มาตรา ๑๑๖๕ ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัทฯ จะฟ้องร้องเรียกเอาสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ หรือในกรณีของบริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นว่าก็ได้

อนึ่งการเรียกร้องเช่นนั้น เจ้าหนี้ของบริษัทจะเป็นผู้เรียกบังคับก็ได้ เท่าที่เจ้าหนียังคงมีสิทธิเรียกร้องแก่บริษัทอยู่

มาตรา ๑๑๗๐ เมื่อการซึ่งกรรมการคนใดได้ทำไปได้รับอนุมัติของที่ประชุมใหญ่แล้ว ท่านว่ากรรมการคนนั้นไม่ต้องรับผิดชอบในการนั้นต่อผู้ถือหุ้นซึ่งได้ให้อนุมัติหรือต่อบริษัทอีกต่อไป

ท่านห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นซึ่งมิได้ให้ออมัติด้วยนั้น พ้องคดีเมื่อ
พ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ประชุมใหญ่ให้ออมัติแก่การเช่น
ว่านี้

๓. ประชุมใหญ่

มาตรา ๑๑๗๑ ให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุม
ใหญ่ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนบริษัท และต่อ
นั้นไปก็ให้มีการประชุมเช่นครั้งหนึ่งเป็นอย่างน้อยทุกระยะ
เวลาสิบสองเดือน

การประชุมเช่นนี้ เรียกว่าประชุมสามัญ

การประชุมใหญ่คราวอื่นบรรดามิฉะนั้น เรียกว่าประชุม
วิสามัญ

มาตรา ๑๑๗๒ กรรมการจะเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใด
ก็ได้สุดแต่จะเห็นสมควร

ถ้าบริษัทขาดทุนลงถึงถึงจำนวนต้นทุน กรรมการต้องเรียก
ประชุมวิสามัญทันทีเพื่อแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบการที่ขาดทุนนั้น

มาตรา ๑๑๗๓ การประชุมวิสามัญจะต้องนัดเรียกให้
ขึ้นในเมื่อผู้ถือหุ้นมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าแห่ง
จำนวนหุ้นของบริษัท ได้เข้าชื่อกันทำหนังสือร้องขอให้เรียก

ประชุมเช่นนั้น ในหนังสือร้องขอนั้นต้องระบุว่าประสงค์ให้
เรียกประชุมเพื่อการใด

มาตรา ๑๑๗๔ เมื่อผู้ถือหุ้นยื่นคำร้องขอให้เรียกประชุม
วิสามัญตั้งได้กล่าวมาในมาตราก่อนนี้แล้ว ให้กรรมการเรียก
ประชุมโดยพลัน

ถ้าและกรรมการมิได้เรียกประชุมภายในสามสิบวันนับ
แต่วันยื่นคำร้องไซ้ ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ร้อง หรือ
ผู้ถือหุ้นคนอื่น ๆ รวมกันได้จำนวนตั้งบังคับไว้นั้นจะเรียกประชุม
เองก็ได้

มาตรา ๑๑๗๕ ถ้าบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ทุกคราว
นั้น ให้ลงพิมพ์โฆษณาอย่างน้อยสองคราวในหนังสือพิมพ์
แห่งท้องที่ระดับหนึ่งก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน
หรือส่งทางไปรษณีย์ไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนบรรดามีชื่อในทะเบียน
ของบริษัทก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ในคำบอกกล่าวนั้น ให้ระบุสถานที่ วัน เวลา และสภาพ
แห่งกิจการที่จะได้ประชุมปรึกษากันนั้นด้วย

มาตรา ๑๑๗๖ ผู้ถือหุ้นทั่วทุกคนมีสิทธิจะเข้าประชุมใน
ที่ประชุมใหญ่ได้เสมอ ไม่ว่าจะประชุมชนิดใดคราวใด

มาตรา ๑๑๗๗ วิธีตั้งบัญชีไว้^๕ในมาตราต่อไปนี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ เว้นแต่จะมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นข้อความขัดกัน

มาตรา ๑๑๗๘ ในการประชุมใหญ่ ถ้าไม่มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันแทนหุ้นใดถึงจำนวนหนึ่งในสี่แห่งหุ้นของบริษัทเป็นอันน้อยแล้ว ท่านว่าที่ประชุมอันนั้นจะปรึกษากิจการอันใดหาได้ไม่

มาตรา ๑๑๗๙ การประชุมใหญ่เรียกนัดเวลาใด เมื่อล่วงเวลานัดนั้นไปแล้วถึงชั่วโมงหนึ่ง จำนวนผู้ถือหุ้นซึ่งมาเข้าประชุมยังไม่ครบถ้วนเป็นองค์ประชุมตั้งบัญชีไว้^๕ในมาตรา ๑๑๗๘ นั้นไซ้^๖ หากว่าการประชุมใหญ่นั้นได้เรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอ ท่านให้เลิกประชุม

ถ้าการประชุมใหญ่นั้นมีไช้^๖ชนิดซึ่งเรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอไซ้^๖ ท่านให้เรียกนัดใหม่อีกคราวหนึ่งภายในสิบส่วน และการประชุมใหญ่ครั้งหลังนี้ท่านไม่บังคับว่าจำต้องครบองค์ประชุม

มาตรา ๑๑๘๐ ในการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ทุก ๆ ครั้ง ให้ผู้เป็นประธานในสภากรรมการนั่งเป็นประธาน

ถ้าประธานกรรมการเห็นว่าไม่มีตัวที่ดี หรือไม่มาเข้าประชุม จนล่วงเวลานัดไปแล้วสืบหาหน้าที่ดี ให้ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่ง อยู่ในที่นั้นเลือกผู้ถือหุ้นคนหนึ่ง ในจำนวนซึ่งมาประชุมขึ้นนั้น เป็นประธาน

มาตรา ๑๑๘๑ ผู้นั่งเป็นประธานจะเลื่อนการประชุมใหญ่ ใด ๆ ไปเวลาอื่นโดยความยินยอมของที่ประชุมก็ได้ แต่ในที่ ประชุมซึ่งได้เลื่อนมานั้น ท่านมิให้ปรึกษากิจการอื่นใดนอกไป จากที่ค้างมาแต่วันประชุมก่อน

มาตรา ๑๑๘๒ ในการลงคะแนนโดยวิธีชুমือนั้น ท่านให้ นับว่าผู้ถือหุ้นทุกคนที่มาประชุมเองหรือมอบฉันทิให้ผู้อื่นมา ประชุมแทนมีเสียงหนึ่งเป็นคะแนน แต่ในการลงคะแนนลับ ท่านให้นับว่าผู้ถือหุ้นทุกคนมีคะแนนเสียง เสียงหนึ่งต่อหุ้น หนึ่งที่ตนถือ

มาตรา ๑๑๘๓ ถ้ามีข้อบังคับของบริษัทยางเป็นกำหนด ไว้ว่า ต่อเมื่อผู้ถือหุ้นเป็นผู้ถือหุ้นแต่จำนวนเท่าใดขึ้นไปจึงให้ ออกเสียงเป็นคะแนนได้ไซ้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่ง ไม่มีหุ้นถึงจำนวนเท่านั้นย่อมมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกันให้ ได้จำนวน หนึ่งดังกล่าว แล้วตั้งคนหนึ่ง ในพวกของตนให้เป็นผู้รับฉันทิ ออกเสียงแทนในการประชุมใหญ่ใด ๆ ได้

มาตรา ๑๑๘๔ ผู้ถือหุ้นคนใดขมิได้ชำระเงินค่าหุ้นซึ่งบริษัทได้เรียกเอาแต่ตนให้เสร็จสิ้น ท่านว่าผู้ถือหุ้นคนนั้นไม่มีสิทธิออกเสียงเป็นคะแนน

มาตรา ๑๑๘๕ ผู้ถือหุ้นคนใดมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในข้ออันใดซึ่งที่ประชุมจะลงมติ ท่านห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นคนนั้นออกเสียงลงคะแนนด้วยในข้อนั้น

มาตรา ๑๑๘๖ ผู้ทรงใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือหาอาจออกเสียงเป็นคะแนนได้ไม่ เว้นแต่จะได้นำใบหุ้นของตนนั้นมาวางไว้แก่บริษัทแต่ก่อนเวลาประชุม

มาตรา ๑๑๘๗ ผู้ถือหุ้นทุกคนจะมอบฉันทให้ผู้อื่นออกเสียงแทนตนก็ได้ แต่การมอบฉันทเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๑๑๘๘ หนังสือตั้งผู้รับฉันทนั้น ให้ลงวันและลงลายมือชื่อผู้ถือหุ้นและให้มรรายการดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) จำนวนหุ้นซึ่งผู้มอบฉันทนั้นถืออยู่
- (๒) ชื่อผู้รับฉันท
- (๓) ตั้งผู้รับฉันทนั้นเพื่อการประชุมครั้งคราวใด หรือตั้งไว้ชั่วระยะเวลาเพียงใด

มาตรา ๑๑๘๙ อันหนังสือตั้งผู้รับฉันทนั้น ถ้าผู้มอบฉันทประสงค์จะออกเสียงในการประชุมครั้งใด ต้องนำไปวาง

ต่อผู้เป็นประธานแต่เมื่อเริ่ม หรือก่อนเริ่มประชุมครั้งนั้น

มาตรา ๑๑๕๐ ในการประชุมใหญ่ใดๆ ข้อมติอันเสนอให้ลงคะแนนท่านให้ตัดสินด้วยวิธีชুম้อ เว้นแต่เมื่อก่อนหรือในเวลา^{๕๕}ที่แสดงผลแห่งการชুম้อนั้น จะต้องมีผู้ถือหุ่นสองคนเป็นอย่างน้อยจิตใจร้องขอให้ลงคะแนนลับ

มาตรา ๑๑๕๑ ในการประชุมใหญ่ใดๆ เมื่อผู้เป็นประธานแสดงว่ามติอันใดนับคะแนนชুম้อเป็นอันว่าได้หรือตกก็ดี และได้จัดลงไว้ในสมุดรายงานประชุมของบริษัต์ตั้งนั้นแล้ว ท่านให้ถือเป็นหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ตามนั้น

ถ้ามีผู้จิตใจร้องขอให้ลงคะแนนลับไซร์ ท่านให้ถือว่าผลแห่งคะแนนลับนั้นเป็นมติของที่ประชุม

มาตรา ๑๑๕๒ ถ้ามีผู้จิตใจร้องขอโดยชอบให้ลงคะแนนลับ การลงคะแนนเช่นนั้นจะทำด้วยวิธีใดสุดแล้วแต่ผู้เป็นประธานจะสั่ง

มาตรา ๑๑๕๓ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน จะเป็นในการชুম้อก็ดี หรือในการลงคะแนนลับก็ดี ให้ผู้เป็นประธานในที่ประชุมมีคะแนนอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑๕๔ ถ้าที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติอันใดเป็นลำดับ
กันสองครั้งประชุมแล้ว มติอันนั้นท่านให้ถือว่าเป็นมติพิเศษ
เมื่อได้ทำให้เป็นไปโดยวิธีตั้ง จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ข้อความที่จะนำเสนอให้ลงมตินั้น ได้จดลงในคำบอกกล่าว
นัดประชุมใหญ่ครั้งแรก

ที่ประชุมครั้งแรกได้ลงมติโดยคะแนนเสียงข้างมากไม่ต่ำ
กว่าสามในสี่ส่วนของจำนวนเสียงทั้งหมด

การประชุมใหญ่ครั้งหลังนั้น ได้นัดเรียกและได้ประชุม
กันในเวลาไม่น้อยกว่าสิบส่วน และไม่น้อยกว่าหกสัปดาห์
ภายหลังการประชุมครั้งแรก

ข้อความอันที่ประชุมครั้งแรกได้ลงมตินั้น ได้จดลงไว้เต็ม
สำนวนในคำบอกกล่าวนัดประชุมครั้งหลังด้วย

ที่ประชุมครั้งหลังได้ลงมติขึ้นตามมติของที่ประชุมครั้งแรก
โดยคะแนนเสียงข้างมากนับได้ไม่น้อยกว่าสองในสามส่วนของ
จำนวนเสียงทั้งหมด

มาตรา ๑๑๕๕ การประชุมใหญ่นั้นถ้าได้นัดเรียกหรือได้
ประชุมกัน หรือได้ลงมติฝ่าฝืนบทบัญญัติในลักษณะนี้ก็ดี
หรือฝ่าฝืนข้อบังคับของบริษัทก็ดี เมื่อกรรมการหรือผู้ถือหุ้น
คนหนึ่งคนใดร้องขึ้นแล้ว ให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุม

ใหญ่อันผิดระเบียบนั้นเสีย แต่ต้องร้องขอภายในกำหนดเดือน
หนึ่งนับแต่วันลงมตินั้น

๔. บัญชีงบดุลย์

มาตรา ๑๑๕๖ อันบัญชีงบดุลย์นั้น ท่านว่าต้องทำอย่าง
น้อยครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือน คือเมื่อเวลาสุตรอบสิบสอง
เดือนอันถัดว่าเป็นขวบปีในทางบัญชีเงินของบริษัทนั้น

อนึ่งงบดุลย์ต้องมีรายการย่อ แสดงจำนวนสินทรัพย์และ
หนี้สินของบริษัทกับทั้งบัญชีกำไรและขาดทุน

มาตรา ๑๑๕๗ งบดุลย์นั้นต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีคนหนึ่ง
หรือหลายคน ตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุม
ใหญ่ภายในสี่เดือนนับแต่วันที่ลงในงบดุลย์นั้น

อนึ่งให้ส่งสำเนางบดุลย์ไปยังบุคคลทุกคนบรรดามีชื่อใน
ทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทแต่ก่อนวันนัดประชุมใหญ่ล่วงหน้า
ไม่น้อยกว่าสามวัน

นอกจากนี้ให้มีสำเนางบดุลย์เปิดเผยไว้ในสำนักงาน
ของบริษัทในระยะเวลาเช่นว่านั้น เพื่อให้ผู้ทรงใบหุ้นชนิด
ออกให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้นตรวจดูได้ด้วย

มาตรา ๑๑๕๘ ในเมื่อเสนองบดุลย์ กรรมการต้องเสนอ
รายงานต่อที่ประชุมใหญ่ แสดงว่าภายในรอบปีซึ่งพิจารณา

อยู่นั้นการงานของบริษัทได้จัดทำไปเป็นประการใด

มาตรา ๑๑๕๕ บุคคลใดปรารถนาจะได้สำเนาบัญชี
ฉบับหลังที่สุดจากบริษัทใดๆ ก็ชอบที่จะซื้อเอาได้โดยราคา
ไม่เกินกว่าฉบับละห้าสิบบาท

ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบัญชีทุกฉบับ
ไปยังนายทะเบียนไม่ช้ากว่าเดือนหนึ่งนับแต่วันซึ่งบัญชีนั้น
ได้รับอนุมัติในที่ประชุมใหญ่

๕. เงินปันผลและเงินสำรอง

มาตรา ๑๒๐๐ การแจกเงินปันผลนั้น ต้องคิดตามส่วน
จำนวนซึ่งผู้ถือหุ้นได้ส่งเงินแล้วในหุ้นหนึ่ง ๆ เว้นแต่จะได้
ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในเรื่องหุ้นบริวาร

มาตรา ๑๒๐๑ ห้ามมิให้ประกาศอนุญาตเงินปันผล นอก
จากโดยมติของที่ประชุมใหญ่

กรรมการอาจจ่ายเงินปันผลระวางกาลให้แก่ผู้ถือหุ้นได้เป็น
ครั้งเป็นคราว ในเมื่อปรากฏแก่กรรมการว่าบริษัทมีกำไรสมควร
พอที่จะทำเช่นนั้น

ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผลจากเงินประเภทอื่น นอกจากเงิน
กำไร ถ้าหากบริษัทขาดทุน ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผลจนกว่า
จะได้แก้ไขให้หายขาดทุนเช่นนั้น

มาตรา ๑๒๐๒ ทุกคราวที่แจกเงินปันผล บริษัทต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยหนึ่งในสี่สิบส่วนของจำนวนผลกำไรซึ่งบริษัททำมาหาได้จากกิจการของบริษัท จนกว่าทุนสำรองนั้นจะมีจำนวนถึงหนึ่งในสิบของจำนวนทุนของบริษัทหรือมากกว่านั้น แล้วแต่จะได้ตกลงกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท

ถ้าได้ออกหุ้นโดยคิดเอาราคาเกินกว่าที่ปรากฏในใบหุ้นเท่าใด จำนวนที่คิดเกินนี้ท่านให้บวกทบเข้าในทุนสำรองจนกว่าทุนสำรองจะมีจำนวนเท่าถึงที่กำหนดไว้ในวรรคก่อน

มาตรา ๑๒๐๓ ถ้าจ่ายเงินปันผลไปโดยฝ่าฝืนความในมาตราทั้งสองซึ่งกล่าวมาไซ้^๕ เจ้าหน้^๕ทงหลายของบริษัทชอบที่จะเรียกเอาเงินจำนวนซึ่งได้แจกไปคืนมายังบริษัทได้ แต่ว่ถ้าผู้ถือหุ้นคนใดได้รับเงินปันผลไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าจะกลับบังคับให้เขาจำคืนนั้นหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๐๔ การบอกกล่าวว่าจะปันผลอย่างใด ๆ อันได้อนุญาตให้จ่ายนั้น ท่านให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ละบ้^๕บหนึ่ง สองครั้งเป็นอย่างน้อย หรือมิฉะนั้นให้มีจดหมายบอกกล่าวไปยังตัวผู้ถือหุ้นบรรดาปรากฏชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ถือหุ้นงทุกคน

มาตรา ๑๒๐๕ เงินปันผลนั้น แม้จะค้างจ่ายอยู่ ท่าน
ว่าหาอาจจะคิดเอาดอกเบี้ยแก่บริษัทได้ไม่

๖. สมุดและบัญชี

มาตรา ๑๒๐๖ กรรมการต้องจัดให้ถือบัญชีซึ่งกล่าวต่อไป
นี้ไว้ให้ถูกต้องจริง ๆ คือ

(๑) จำนวนเงินที่บริษัทได้รับและได้จ่าย ทั้งรายการอัน
เป็นเหตุให้รับหรือจ่ายเงินทุกรายไป

(๒) สินทรัพย์และหนี้สินของบริษัท

มาตรา ๑๒๐๗ กรรมการต้องจัดให้จัดบันทึกรายงานการ
ประชุม และข้อมติทั้งหมดของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และของที่
ประชุมกรรมการลงไว้ในสมุดโดยถูกต้อง สมุดนี้ให้เก็บรักษา
ไว้ ณ สำนักงานที่ได้จดทะเบียนของบริษัท บันทึกเช่นนั้น
อย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่ง
การประชุมซึ่งได้ลงมติ หรือซึ่งได้ดำเนิน การงานประชุมที่ดี
หรือได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่งการประชุมถัดจาก
ครั้งนั้นมาก็ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักฐานอัน
ถูกต้องแห่งข้อความที่ได้จัดบันทึกลงในสมุดนั้นๆ และให้
สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการลงมติและการดำเนิน ของที่ประชุมอัน
ได้จัดบันทึกไว้นั้นได้เป็นไปโดยชอบ

ผู้ถือหุ้นคนใดจะขอตรวจดูเอกสารดังกล่าวมาข้างต้นใน
เวลาใดเวลาหนึ่ง ระยะเวลาทำการงานก็ได้

ส่วนที่ ๔ การสอบบัญชี

มาตรา ๑๒๐๘ ผู้สอบบัญชีนั้น จะเป็นผู้ถือหุ้นของ
บริษัทก็ได้ แต่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในกิจการงานของบริษัททำโดย
สถานอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดนอกจากเป็นแต่ผู้ถือหุ้นในบริษัท
เท่านั้นแล้ว ท่านว่าจะเลือกเอาเป็นตำแหน่งผู้สอบบัญชี
หาได้ไม่ กรรมการก็ดี หรือผู้อื่นซึ่งเป็นตัวแทนหรือเป็น
ลูกจ้างของบริษัทก็ดี เวลาอยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ ก็จักเลือกเอา
มาเป็นตำแหน่งผู้สอบบัญชีของบริษัทหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๐๙ ผู้สอบบัญชีนั้น ให้ที่ประชุมสามัญเลือก
ตั้งทุกปี

ผู้สอบบัญชีคนซึ่งออกไปนั้นจะเลือกกลับเข้ารับตำแหน่ง
อีกก็ได้

มาตรา ๑๒๑๐ ผู้สอบบัญชีควรจะได้สินจ้างเท่าใด ให้
ที่ประชุมใหญ่กำหนด

มาตรา ๑๒๑๑ ถ้ามีตำแหน่งว่างลงในจำนวนผู้สอบบัญชี
ให้กรรมการนัดเรียกประชุมวิสามัญ เพื่อให้เลือกตั้งขึ้นใหม่
ให้ครบจำนวน 10/2566

มาตรา ๑๒๑๒ ถ้ามิได้เลือกตั้งผู้สอบบัญชีโดยวิธีดังกล่าวมา เมื่อผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าห้าคนร้องขอ ก็ให้ศาลตั้งผู้สอบบัญชีประจำปีนั้น และกำหนดสินจ้างให้ด้วย

มาตรา ๑๒๑๓ ให้ผู้สอบบัญชีทุกคนเข้าตรวจสอบสรรพสมุดและบัญชีของบริษัทในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อ และในการอันเกี่ยวข้องกับสมุดและบัญชีเช่นนั้นให้ได้ตามสอบสวนกรรมการ หรือผู้อื่น ๆ ซึ่งเป็นตัวแทน หรือเป็นลูกจ้างของบริษัทได้ไม่ว่าคนหนึ่งคนใด

มาตรา ๑๒๑๔ ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วยงบดุลย์และบัญชียื่นต่อที่ประชุมสามัญ

ผู้สอบบัญชีต้องแถลงในรายงานเช่นนั้นด้วยว่าตนเห็นว่างบดุลย์ได้ทำโดยถูกต้องควรพึงว่าสำแดงให้เห็น การงานของบริษัทที่เป็นอยู่ตามจริงและถูกต้องหรือไม่

ส่วนที่ ๕ การตรวจ

มาตรา ๑๒๑๕ เมื่อผู้ถือหุ้นในบริษัทมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด ทำเรื่องร่ำร้องขอไשר ให้เสนาบดีเจ้าหน้าที่ตั้งผู้ตรวจอันตรงความสามารถจะเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ตาม ไปตรวจการงานของบริษัทจำกัดนั้นและทำรายงานยื่นให้ทราบ

ก่อนที่จะตั้งผู้ตรวจเท่านั้น เสนาบดีจะบังคับให้คนทั้งหลาย
ผู้ยื่นเรื่องราววาทประการ เพื่อรับออกเงินค่าใช้สอยในการ
ตรวจนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๑๖ กรรมการคดี ลูกจ้างและตัวแทนของ
บริษัทคดี จำต้องส่งสรรพสมุดและเอกสารทั้งปวงซึ่งตนเก็บ
รักษาหรืออยู่ในอำนาจแห่งตนนั้นให้แก่ผู้ตรวจ

ผู้ตรวจคนหนึ่งคนใดจะให้กรรมการ ลูกจ้าง และตัวแทน
ของบริษัทสาบานตัวแล้วสอบถามค่าใช้สอยในเรื่องอันเนื่อง
ด้วยการทำงานของบริษัทนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๑๗ ผู้ตรวจต้องทำรายงานยื่น และรายงาน
นั้นจะเขียนหรือตีพิมพ์สุดแต่เสนาบดีเจ้าหน้าที่จะบัญชา สำเนา
รายงานนั้นให้เสนาบดีส่งไปยังสำนักงานบริษัทซึ่งได้จดทะเบียน
ไว้ กับทั้งส่งแก่ผู้ถือหุ้นซึ่งยื่นเรื่องราวขอให้ตรวจนั้นด้วย

มาตรา ๑๒๑๘ ค่าใช้สอยในการตรวจเช่นนั้น ผู้ยื่น
เรื่องราวขอให้ตรวจต้องใช้ทั้งสิ้น เว้นแต่ถ้าบริษัทในคราว
ประชุมใหญ่ครั้งแรกเมื่อตรวจสำเร็จลงแล้วได้ยื่นขอว่าจะจ่าย
จากสินทรัพย์ของบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๑๕ เสนาบดีเจ้าหน้าที่โดยลำพังตนเอง จะตั้งผู้ตรวจคนเดียวหรือหลายคนให้ไปตรวจการของบริษัทเพื่อทำรายงานยื่นต่อรัฐบาลก็ได้ การตั้งผู้ตรวจเช่นว่ามานั้นจะพึงมีเมื่อใดสุดแล้วแต่เสนาบดีจะเห็นสมควร

ส่วนที่ ๖ การเพิ่มทุนและลดทุน

มาตรา ๑๒๒๐ บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๒๒๑ บริษัทจำกัดจะออกหุ้นใหม่ให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว หรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้วด้วยอย่างอื่นนอกจากให้ใช้เป็นตัวเงินนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะทำตามมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๒๒๒ ถ้าหากว่าที่ประชุมใหญ่มิได้วินิจฉัยไว้เป็นสถานอื่นไซ้ บรรดาหุ้นที่ออกใหม่นั้นต้องเสนอให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายตามส่วนจำนวนหุ้นซึ่งเขาถืออยู่

คำเสนอเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ถือหุ้นทุก ๆ คน ระบุจำนวนหุ้นให้ทราบว่าคุณนั้นชอบที่จะซื้อได้กี่หุ้น และให้กำหนดวันว่าถ้าพ้นวันนั้นไปมิได้มีคำสนองมาแล้ว จะถือว่าเป็นอันไม่รับซื้อ

เมื่อวันที่กำหนดล่วงไปแล้วคดี หรือผู้ถือหุ้นได้บอกมาว่า
ไม่รับชื้อหุ้นนั้นคดี กรรมการจะเอาหุ้นเช่นนั้นออกเสนอให้
บุคคลภายนอกเข้าชื้อชื้อก็ได้

มาตรา ๑๒๒๓ บรรดาหนังสือชื้อหุ้น หนังสือบอกกล่าว
ป่าวร้อง หรือหนังสืออย่างอื่นซึ่งชวนให้บุคคลภายนอกเข้าชื้อ
ชื้อหุ้นใหม่นั้น กรรมการต้องลงลายมือชื้อและลงวันแล้วนำ
ไปจดทะเบียนก่อนแล้วจึงโฆษณา

หนังสือเช่นกล่าวมานั้น ต้องมีรายการเหล่านี้ คือ

(๑) ชื้อ อาชิวะ และสำนัก ทั้งของกรรมการและ
ของผู้ออบบัญชีทั้งหลาย

(๒) ชื้อความในหนังสือบริคคเสนธิ

(๓) ทุนของบริษัทที่ได้จดทะเบียนแล้ว จำแนกให้
ปรากฏจำนวนหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ และหุ้นที่ชื้อค่าแล้ว
ด้วยอย่างอื่นนอกจากที่ใช้เป็นตัวเงิน

(๔) ยอดจำนวนที่ได้ ใช้ตัวเงินเข้าในทุน

(๕) ใจความของงบดุลย์ฉบับหลังที่สุด แสดงสินทรัพย์
และหนี้สินของบริษัท

(๖) จำนวนหุ้นซึ่งจะออกใหม่มาคน้อยเท่าใด เป็น

จำนวนเงินเท่าใด และวัตถุประสงค์ซึ่งออกหุ้นใหม่นั้นเพื่อ
การอันใด

(๓) เงินค่าหุ้นซึ่งจะต้องส่งไว้เมื่อขอช้อนหุ้นละเท่าใด
หนึ่งเงินจำนวนซึ่งจะต้องใช้เช่นนี้ท่านมิให้กำหนดน้อยกว่า
ร้อยละสิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่จัดไว้

(๔) ถ้าหุ้นใหม่นั้นเป็นหุ้นบุริมสิทธิทั้งหมดหรือแต่
บางส่วน ต้องแสดงว่าบุริมสิทธิจะมีแก่หุ้นเช่นนี้สถานใด

(๕) ถ้ามีหุ้นใหม่ซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่า
แล้ว หรือได้ใช้แต่บางส่วนด้วยอย่างอื่นนอกจากใช้เป็น
ตัวเงิน ต้องแสดงให้เห็นปรากฏว่ามีจำนวนหุ้นและเป็นมูลค่า
เท่าใด และหุ้นเหล่านั้นได้จัดไว้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้ว
เพียงใด เพื่อแทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด

มาตรา ๑๒๒๔ บริษัทจำกัดจะลดทุนของบริษัทลงด้วย
ลดมูลค่าแต่ละหุ้น ๆ ให้ต่ำลง หรือลดจำนวนหุ้นให้น้อยลง
โดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้นก็ได้

มาตรา ๑๒๒๕ อันทุนของบริษัทนั้นจะลดลงไปให้ถึงต่ำ
กว่าจำนวนหนึ่งในสี่ของทุนทั้งหมดหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๒๖ เมื่อบริษัทประสงค์จะลดทุน ต้องโฆษณา
ความประสงค์นั้นในหนังสือพิมพ์ แห่งท้องที่เจ็ดครั้งเป็นอย่าง

น้อย และต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ของบริษัท บอกให้ทราบรายการซึ่งประสงค์จะลดทุนลงและขอให้เจ้าหนี้ผู้ซึ่งขอคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการลดทุนนั้นส่งคำคัดค้านไปภายในสามเดือนนับแต่วันที่บอกกล่าวนั้น ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาสามเดือน ก็ให้ฟังถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะจัดการลดทุนลงไม่ได้ จนกว่าจะได้ใช้หนี้หรือให้ประกันเพื่อหนี้รายนั้น

มาตรา ๑๒๒๗ ถ้ามีเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดทะเลยเสียมิได้คัดค้านในการที่บริษัทจะลดทุนลง เพราะเหตุว่าตนไม่ทราบความ และเหตุที่ไม่ทราบนั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของเจ้าหนี้คนนั้นแต่อย่างใดไซ้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายบรรดาที่ได้รับเงินคืน ไปตามส่วนที่ลดหุ้นลงนั้น ยังคงจะต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้เช่นนั้นเพียงจำนวนที่ได้รับทุนคืนไปชั่วเวลาสองปี นับแต่วันที่ได้จดทะเบียนการลดทุนนั้น

มาตรา ๑๒๒๘ มติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนหรือลดทุนนั้น บริษัทต้องจดทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น

ส่วนที่ ๗ หุ้น

มาตรา ๑๒๒๕ บริษัทจะออกหุ้นไม่ได้ เว้นแต่มี
มติพิเศษ

มาตรา ๑๒๓๐ จำนวนเงินที่จะออกหุ้นชั้น ท่านมิให้
เกินจำนวนเงินอันได้ส่งไว้เข้าในทุนของบริษัทแล้ว

ถ้าบัญชีบัญชีครั้งสุดท้ายแสดงจำนวนสินทรัพย์ว่าลดน้อย
ลงไปกว่าจำนวนเงินอันได้ส่งไว้เข้าในทุนของบริษัทแล้วไซ้
ท่านมิให้กำหนดจำนวนเงินที่จะออกหุ้นให้เกินไปกว่าจำนวน
ราคาสินทรัพย์นั้น

มาตรา ๑๒๓๑ มูลค่าหุ้นใบหนึ่งท่านมิให้ต่ำกว่าห้าสิบบาท
หุ้นทุก ๆ หุ้นต้องส่งไว้เป็นเงิน

มาตรา ๑๒๓๒ ก่อนที่จะออกหุ้น ท่านให้จดทะเบียน
มีรายการดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ยอดจำนวนเงินที่จะกู้
- (๒) ยอดจำนวนหุ้น
- (๓) มูลค่าหุ้นหุ้นหนึ่งเท่าใด
- (๔) อัตราดอกเบี้ย
- (๕) วิธีไถ่คืนหุ้น และกำหนดเวลาที่จะต้องไถ่คืน

(๖) ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นกู้ไว้ก่อนแล้ว ต้องแสดงจำนวนเงินที่บริษัทยังเป็นหนี้เพราะหุ้นกู้เท่านั้น

(๗) กำหนดราคาที่จะออกหุ้นกู้

(๘) วิธีส่งเงินใช้ค่าหุ้นกู้ และกำหนดเวลาที่จะต้องส่งใช้

(๙) เงินทุนเรือนหุ้นของบริษัทที่ได้ออกเป็นหุ้น และยอดเงินที่ได้ส่งใช้เข้าทุนแล้ว

(๑๐) ราคาสินทรัพย์ของบริษัทที่จะแสดงไว้ในงบดุลย์ครั้งสุดท้าย

มาตรา ๑๒๓๓ หนังสือชงวนบอกกล่าวว่าร้องหรือหนังสืออย่างอื่นชงวนให้เขาขอซื้อหุ้นกู้นั้น กรรมการต้องลงลายมือชื่อ ลงวัน และจดทะเบียนเสียก่อนแล้วจึงโฆษณา และต้องมีข้อความตามรายการที่ว่าไว้ในมาตรา ๑๒๓๒

มาตรา ๑๒๓๔ บทบัญญัติมาตรา ๑๑๑๘ ว่าด้วยหุ้น และบทบัญญัติแต่มาตรา ๑๑๒๗ ถึง ๑๑๓๐ กับมาตรา ๑๑๓๒ ถึงมาตรา ๑๑๓๖ ว่าด้วยใบหุ้นนั้น ให้แก้ไขบังคับแก่หุ้นกู้ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๓๕ ใบสำคัญสำหรับหุ้นกู้ทุก ๆ ใบต้องมีข้อความตามรายการที่ว่าไว้ในอนุมาตรา ๑ ถึง ๕ แห่งมาตรา ๑๒๓๒

ส่วนที่ ๘ เลิกบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๓๖ ถ้าบริษัทจำกัดย่อมเลิกกันด้วยเหตุดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าในข้อบังคับของบริษัทที่กำหนดกรณีข้อยันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน เมื่อมีกรณีนั้น

(๒) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นไว้เฉพาะกำหนดกาลใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลนั้น

(๓) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นเฉพาะเพื่อกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้น

(๔) เมื่อมีมติพิเศษให้เลิก

(๕) เมื่อบริษัทล้มละลาย

มาตรา ๑๒๓๗ นอกจากนั้นศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท

(๒) ถ้าบริษัทไม่เริ่มทำการภายในปีหนึ่งนับแต่วันจดทะเบียน หรือหยุดทำการถึงปีหนึ่งเต็ม

(๓) ถ้าการค้าของบริษัททำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียว และไม่มีทางหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้

(๔) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงเจ็ดคน แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีนี้ทำผิดในการยื่นรายงานประชุมต้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมต้งบริษัท ศาลจะสั่งให้ยื่นรายงานประชุมต้งบริษัท หรือให้มีการประชุมต้งบริษัทแทนสั่งให้เลิกบริษัทก็ได้ แล้วแต่จะเห็นควร

ส่วนที่ ๕ การควบบริษัทจำกัดเข้ากัน

มาตรา ๑๒๓๘ อันบริษัทจำกัดนั้น จะควบเข้ากันมิได้ เว้นแต่จะเป็นไปโดยมติพิเศษ

มาตรา ๑๒๓๙ มติพิเศษซึ่งวินิจฉัยให้ควบบริษัทจำกัดเข้ากันนั้น บริษัทต้องนำไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันลงมติ

มาตรา ๑๒๔๐ บริษัทต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่เจ็ดครั้งเป็นอย่างน้อย และส่งคำบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ของบริษัทด้วยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ บอกให้ทราบรายการที่ประสงค์จะควบบริษัทเข้ากัน และขอให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้าน อย่างหนึ่ง อย่างใดในการควบบริษัทเข้ากันนั้น ส่ง คำคัดค้านไปภายในหกเดือน นับแต่วันที่บอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาเช่นว่านั้น ก็ให้ฟังถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะจัดการควบเข้ากันมิได้จนกว่าจะได้ชี้แจงหรือได้ให้ประกันเพื่อหนรายนั้น

มาตรา ๑๒๔๑ บริษัทได้ควบเข้ากันแล้วเมื่อใด ต่างบริษัทต้องนำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ควบเข้ากัน และบริษัทจำกัดอันได้ตั้งขึ้นใหม่ด้วยควบเข้ากันนั้น ก็ต้องจดทะเบียนเป็นบริษัทใหม่

มาตรา ๑๒๔๒ จำนวนทุน เรือนหุ้น ของบริษัทใหม่นั้น ต้องเท่ากับยอดรวมจำนวนทุน เรือนหุ้น ของบริษัทเดิมอันมาควบเข้ากัน

มาตรา ๑๒๔๓ บริษัทใหม่นั้นย่อมได้ไปทั้งสิทธิและความรับผิดชอบที่มีอยู่แก่บริษัทเดิมอันได้มาควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

ส่วนที่ ๑๐ หนังสือบอกกล่าว

มาตรา ๑๒๔๔ อันหนังสือบอกกล่าวซึ่งบริษัทจะพึงส่งถึงผู้ถือหุ้นนั้น ถ้าว่าได้ส่งมอบให้แล้วถึงตัวก็ดี หรือส่งไปโดยทางไปรษณีย์สลักหลังถึงสำนักอาศัยของผู้ถือหุ้นตั้งที่ปรากฏในทะเบียนของบริษัทแล้วก็ดี ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ส่งชอบแล้ว

มาตรา ๑๒๔๕ หนังสือบอกกล่าวใด ๆ เมื่อได้ส่งโดยทางไปรษณีย์สลักหลังถูกต้องแล้ว ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ส่งถึงมือผู้รับในเวลาทีหนังสือเช่นนั้นจะควรไปถึงได้ตามทางการปกติแห่งไปรษณีย์

ส่วนที่ ๑๑ การถอนทะเบียนบริษัทร้าง

มาตรา ๑๒๔๖ (๑) เมื่อใดนายทะเบียนบริษัทมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าบริษัทใดมิได้ทำการค้าขายหรือประกอบกิจการแล้ว ท่านให้นายทะเบียนมีจดหมายส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัทนั้น เพื่อให้ตามว่ายังทำการค้าขายหรือประกอบกิจการอยู่ประการใด หรือหาไม่

(๒) ถ้านายทะเบียนส่งจดหมายไปแล้วมิได้รับตอบภายในเวลาเดือนหนึ่งไซ้ เมื่อสิ้นเวลาเดือนหนึ่งนั้นแล้ว ภายในสิบสี่วันต่อแต่นั้น ไปให้นายทะเบียนมีจดหมายอีกฉบับหนึ่งส่งจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัท อ้างข้อความถึงจดหมายฉบับแรกและแถลงว่ายังมิได้รับตอบหนังสือนั้นก็ว่าถ้ามิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนี้ภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ลงในจดหมายนั้นแล้ว จะได้ออกแจ้งความโฆษณาเพื่อการขจัดชื้อบริษัทนั้นออกเสียจากทะเบียน

(๓) ถ้านายทะเบียนได้รับตอบจากบริษัทว่า บริษัทมิได้ทำการค้าขายหรือประกอบกิจการแล้วก็ดี หรือมิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนั้นเป็น ประการหนึ่ง ประการใดภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ส่งไปก็ดี นายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ และให้คำบอกกล่าวเป็นหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัทก็ได้ ว่าเมื่อล่วงเวลาสามเดือนนับแต่วันบอกกล่าวบริษัทนั้นจะถูกขจัดชื่อออกจากทะเบียนและจะต้องเลิก เว้นแต่จะแสดงเหตุให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(๔) ถ้าในกรณีนี้ที่กำลังชำระสะสางบัญชีเลิกบริษัท นายทะเบียนมีมูลเหตุอันสมควร จะเชื่อว่าไม่มีตัวผู้ชำระบัญชีทำการอยู่ก็ดี หรือการงานของบริษัทได้ชำระสะสางตลอดแล้ว แต่รายงานแถลงบัญชีอันท่านบังคับไว้ว่าผู้ชำระบัญชีจะพึงต้องทำนั้น ยังมีได้ทำขึ้นสำหรับระยะเวลาหกเดือนอันนับแต่วัน นายทะเบียนทำคำบอกกล่าวเรียกเอารายงานบัญชีและส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัท หรือส่งไปยังผู้ชำระบัญชีณสถานที่อันปรากฏเป็นสำนักงานชั้นที่สุดของเขานั้นก็ดี ท่านว่า นายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่และส่งคำ

บอกกล่าวไปยังบริษัทเช่นอย่างที่ได้กล่าวมาในอนุมาตราก่อน
นี้ก็ได้

(๕) เมื่อสิ้นกำหนดเวลาดังจัดแจ้งไปในคำบอกกล่าว
นั้นแล้ว ถ้าบริษัทมิได้แสดงมูลเหตุมาเป็นอย่างอื่นก่อนนั้น
ท่านว่านายทะเบียนจะจัดซื้อบริษัทออกเสียจากทะเบียนก็ได้
และในการนี้ให้ออกแจ้งความโฆษณาในหนังสือราชกิจจานุ
เบกษา และบริษัทนั้นก็ให้เป็นอันเลิกกันตั้งแต่เมื่อโฆษณา
แจ้งความในหนังสือราชกิจจานุเบกษานั้น แต่ว่าความรับผิดชอบ
ของกรรมการ ของผู้จัดการและของผู้ถือหุ้นทุก ๆ คนมีอยู่
เท่าไร ก็ให้คงมีอยู่อย่างนั้นและพึงเรียกบังคับได้เสมือนดัง
ว่าบริษัทยังมีได้เล็ก

(๖) ถ้าบริษัท หรือผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหน้าที่ ๆ ของบริษัท
รู้สึกว่าจะต้องเสียหายมิเป็นธรรมดาเพราะการที่บริษัทถูกจัดซื้อจาก
ทะเบียนนั้นไซ้ เมื่อบริษัท หรือผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหน้าที่
คำร้องต่อศาล และศาลพิจารณาได้ความเป็นที่พอแก่ใจว่า
ในขณะที่จัดซื้อบริษัทจากทะเบียนนั้นบริษัทยังทำการค้าขาย
หรือยังประกอบกิจการงานอยู่ก็ดี หรือมิฉะนั้นเห็นเป็นการ
ยุติธรรมในการที่จะให้บริษัทนั้นได้กลับคืนจนทะเบียนก็ได้
ท่านว่าศาลจะสั่งให้กลับจัดซื้อบริษัทคืนเข้าสู่ทะเบียนก็ได้

และถ้าเช่นนั้นท่านให้ถือว่าบริษัทนั้นได้คงตั้งขึ้นยงตลอดมา
 เสมือนดั่งว่ามีได้ มีการขี้ดช้อออกเลย อนึ่งด้วยคำสั่งอันนั้น
 ศาลจะสั่งและวางข้อกำหนดไว้เป็นประการใด ๆ ตามที่เห็น
 เป็นยุติธรรมด้วยก็ได้ เพื่อจัดให้บริษัทและบรรดาบุคคล
 อื่น ๆ เข้าสู่ฐานอันใกล้ที่สุดกับฐานเดิมเสมือนดั่งว่าบริษัทนั้น
 มิได้ถูกขี้ดช้อออกจากทะเบียนเลย

หมวด ๕

การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๔๗ การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
 หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัดซึ่งล้มละลายนั้น ให้จัด
 ทำไป ตามบทกฎหมายลักษณะล้มละลายที่คงใช้อยู่ตามแต่
 จะทำได้

เสนาบดีเจ้าหน้าที่จะออกกฎข้อบังคับว่าด้วยการชำระ
 บัญชีห้างหุ้นส่วน และบริษัทก็ออกได้

มาตรา ๑๒๔๘ เมื่อกล่าวถึงประชุมใหญ่ในหมวดนี้
 ท่านหมายความดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและห้างหุ้นส่วน

จำกัด ก็คือการประชุมหุ้นส่วนทั้งปวงซึ่งอาศัยคะแนนเสียงข้างมากเป็นใหญ่ในการวินิจฉัย

(๒) ถ้าเกี่ยวกับบริษัทจำกัด ก็คือการประชุมใหญ่ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๗๑

มาตรา ๑๒๔๕ ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี แม้จะได้เลิกกันแล้ว ก็ให้ฟังถือว่ายังคงตั้งอยู่ครบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๕๐ หน้าที่ของผู้ชำระบัญชี คือชำระสะสางการทำงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงิน และ แจกจำหน่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๕๑ ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี ในเมื่อเลิกกันเพราะเหตุอื่น นอกจากล้มละลาย หุ้นส่วนผู้จัดการห้างหรือกรรมการของบริษัทย่อมเข้าเป็นผู้ชำระบัญชี เว้นไว้แต่ข้อสัญญาของห้าง หรือข้อบังคับบริษัทจะมีกำหนดไว้เป็นสถานอื่น

ถ้าไม่มีผู้ชำระบัญชีตั้งว่ามานั้น และเมื่อพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นผู้มีส่วนได้เสียในการร้องขอ ท่านให้ศาลตั้งผู้ชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๕๒ หุ้นส่วนผู้จัดการ หรือกรรมการบริษัท มีอำนาจโดยตำแหน่งเดิมฉันทัด เมื่อเป็นผู้ชำระบัญชีก็ยังคง มีอำนาจอยู่ฉันทัดนั้น

มาตรา ๑๒๕๓ ภายในสิบสี่วันนับแต่ได้เลิกห้างเลิกบริษัท หรือถ้าศาลได้ตั้งผู้ชำระบัญชีนับแต่วันที่ศาลตั้ง ผู้ชำระบัญชี ต้องกระทำดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) บอกกล่าวแก่ประชาชน โดยประกาศโฆษณาใน หนังสือพิมพ์แห่งท้องที่สองครั้งเป็นอย่างน้อย ว่าห้างหุ้นส่วน นั้น หรือบริษัทนั้นได้เลิกกันแล้ว และให้ผู้เป็นเจ้าของหุ้นหลาย ยื่นคำทวงหนี้แก่ผู้ชำระบัญชี

(๒) ส่งคำบอกกล่าวอย่างเดียวกันเป็นจดหมายลงทะเบียน ไปรษณีย์ไปยังเจ้าหนี้ทั้งหลายทุก ๆ คน บรรดามีชื่อปรากฏ ในสมุด บัญชี หรือเอกสารของห้างหรือบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๕๔ การเลิกหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น ผู้ชำระ บัญชีต้องนำบอกให้จดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่เลิก กัน และในการนี้ต้องระบุชื่อผู้ชำระบัญชีทุก ๆ คนให้ชัดเจน ทะเบียนไว้ด้วย

มาตรา ๑๒๕๕ ผู้ชำระบัญชีต้องทำบัญชีขึ้นโดยเร็ว

ที่สุดที่เป็นวิสัยจะทำได้ ส่งให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบลงสำคัญ
ว่าถูกต้อง แล้วต้องเรียกประชุมใหญ่

มาตรา ๑๒๕๖ การอื่นที่ประชุมใหญ่จะพึงทำนั้น คือ

(๑) รับรองให้หุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการบริษัทคง
เป็นผู้ชำระบัญชีต่อไป หรือเลือกตั้งผู้ชำระบัญชีใหม่ขึ้นแทนที่
และ

(๒) อนุมัติบัญชีงบดุลย์

อนึ่งที่ประชุมใหญ่จะส่งให้ผู้ชำระบัญชีทำบัญชีราคา
ทรัพย์สิน หรือให้ทำการใด ๆ ก็ได้สุดแต่ที่ประชุมจะเห็น
สมควร เพื่อชำระสะสางกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
ให้เสร็จไป

มาตรา ๑๒๕๗ ผู้ชำระบัญชีซึ่งมิใช่เป็นขึ้นเพราะศาลตั้ง
นั้น ท่านว่าจะถอนเสียจากตำแหน่งและตั้งผู้อื่นแทนก็ได้
ในเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายออกเสียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
หรือที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นได้ลงมติตั้งนั้น แต่ศาลย่อม
ส่งถอนผู้ชำระบัญชีจากตำแหน่งและตั้งผู้อื่นแทนที่ได้ ไม่
เลือกกว่าจะเป็นผู้ชำระบัญชีซึ่งศาลตั้งหรือมิใช่ศาลตั้ง ในเมื่อ
มีคำร้องขอของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างคนใดคนหนึ่งหรือของผู้

ถือหุ้นในบริษัทที่หุ้นรวมกันนับได้ถึงหนึ่งในสิบแห่งทุนของ
บริษัท โดยจำนวนที่ส่งใช้เงินเข้าหุ้นแล้วนั้น

มาตรา ๑๒๕๘ เมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้ชำระบัญชีใหม่ครั้งใด
ผู้ชำระบัญชีต้องนำความจดทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่
ได้เปลี่ยนตัวกันนั้น

มาตรา ๑๒๕๙ ผู้ชำระบัญชีทั้งหลายย่อมมีอำนาจตั้งจะ
กล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) แก่ต่างว่าต่างในนามของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใน
อรรถคดีพิพาทอันเป็นแพ่งหรืออาชญาทั้งปวง และทำปณัตติ
ประณอมยอมความ

(๒) ดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามแต่
จำเป็น เพื่อการชำระสะสางกิจการให้เสร็จไปด้วยดี

(๓) ขายทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

(๔) ทำการอย่างอื่น ๆ ตามแต่จำเป็น เพื่อชำระบัญชี
ให้เสร็จไปด้วยดี

มาตรา ๑๒๖๐ ข้อจำกัดอำนาจของผู้ชำระบัญชีอย่างใด ๆ
จะอ้างเป็นสมบูรณ์ต่อบุคคลภายนอกหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๖๑ ถ้ามีผู้ชำระบัญชีหลายคน การใด ๆ ที่
ผู้ชำระบัญชีกระทำย่อมไม่เป็นอันสมบูรณ์นอกจากผู้ชำระบัญชี

ทั้งหลายจะได้ทำร่วมกัน เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่หรือศาลจะได้กำหนดอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นในเวลาตั้งผู้ชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๖๒ ถ้ามีมติของที่ประชุมใหญ่หรือค้ำบังคับของศาลให้อำนาจผู้ชำระบัญชีให้ทำการแยกกันได้ ท่านว่าต้องนำความจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันลงมติหรือออกค้ำบังคิบนั้น

มาตรา ๑๒๖๓ ค่าธรรมเนียม ค่าการตีพิมพ์ และค่าใช้จ่ายซึ่งต้องเสียโดยควรในการชำระบัญชีนั้น ท่านว่าผู้ชำระบัญชีต้องจัดการใช้ก่อนหนี้เงินรายอื่น ๆ

มาตรา ๑๒๖๔ ถ้าเจ้าหนี้คนใดมิได้มาทวงถามให้ใช้หนี้ผู้ชำระบัญชีต้องวางเงินเท่าจำนวนหนี้นั้น ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยวางทรัพย์สันแทนชำระหนี้

มาตรา ๑๒๖๕ ผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นส่งใช้เงินลงหุ้นอันเป็นส่วนยังค้างชำระอยู่นั้นก็ได้ และเงินที่ค้างชำระนี้ ถึงแม้จะได้ตกลงกันไว้ก่อนโดยสัญญาเข้าหุ้นส่วน หรือโดยข้อบังคับของบริษัทว่าจะได้เรียกต่อภายหลังก็ตาม เมื่อเรียกเช่นนั้นแล้ว ท่านว่าต้องส่งใช้ทันที

มาตรา ๑๒๖๖ ถ้าผู้ชำระบัญชีมาพิจารณาเห็นว่า เมื่อเงินลงทุนหรือเงินค้ำหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้ว สิทธิทรัพย์ก็ยัง

ไม่พอกับหนี้สินหรือ ผู้ชำระบัญชีต้องร้องขอต่อศาลทันที เพื่อให้ออกคำสั่งว่าห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นล้มละลาย

มาตรา ๑๒๖๗ ผู้ชำระบัญชีต้องทำรายงานยื่นไว้ ณ หอทะเบียนทุกกระยะสามเดือนครั้งหนึ่งว่า ได้จัดการไปอย่างไรบ้าง แสดงให้เห็นความเป็นไปของผู้ชำระบัญชีที่ชำระอยู่นั้น และรายงานนี้ให้เปิดเผยแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนและผู้ถือหุ้น และเจ้าหนี้ทั้งหลาย ตรวจดูได้ โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๒๖๘ ถ้าการชำระบัญชีนั้นยังคงทำอยู่โดยกาลกว่าปีหนึ่งขึ้นไป ผู้ชำระบัญชีต้องเรียกประชุมใหญ่ในเวลาสิ้นปีทุกปีนับแต่เริ่มทำการชำระบัญชี และต้องทำรายงานยื่นที่ประชุมว่า ได้จัดการไปอย่างไรบ้าง ทั้งแสดงให้ทราบความเป็นไปแห่งบัญชีโดยละเอียด

มาตรา ๑๒๖๙ อันทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือของบริษัทนั้น จะแบ่งกันให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นได้แต่เพียงเท่าที่ไม่ต้องเอาไว้ใช้ในการชำระหนี้ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเท่านั้น

มาตรา ๑๒๗๐ เมื่อการชำระบัญชีกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทสำเร็จลง ผู้ชำระบัญชีต้องทำรายงานการชำระบัญชีแสดงว่า การชำระบัญชีนั้นได้ดำเนินไปอย่างไร และได้จัด

การทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นไปประการใด
แล้วให้เรียกประชุมใหญ่เพื่อเสนอรายงานนั้น และชี้แจง
กิจการต่อที่ประชุม

เมื่อที่ประชุมใหญ่ได้ให้อนุมัติรายงานนั้นแล้ว ผู้ชำระ
บัญชีต้องนำข้อความที่ได้ประชุมกันนั้นไปจดทะเบียนภายใน
สิบสี่วันนับแต่วันประชุม เมื่อได้จดทะเบียนแล้วตั้งให้ถือ
ว่าเป็นที่สุดแห่งการชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๗๑ เมื่อเสร็จการชำระบัญชีแล้ว ท่านให้
มอบบรรดาสมาชิกและบัญชี และเอกสารทั้งหลายของห้าง
หุ้นส่วนหรือบริษัทซึ่งได้ชำระบัญชีนั้นไว้แก่นายทะเบียนภายใน
กำหนดสิบสี่วันดังกล่าวไว้ในมาตราก่อน และให้นายทะเบียน
รักษาสมุดและบัญชี และเอกสารเหล่านั้นไว้สิบปีนับแต่วัน
ถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี

สมุดและบัญชีและเอกสารเหล่านี้ ให้เปิดให้แก่บรรดา
บุคคลผู้มีส่วนได้เสียตรวจดูได้ โดยไม่เรียกค่าธรรมเนียม
อย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๑๒๗๒ ในคดีฟ้องเรียกหนี้สินซึ่งห้างหุ้นส่วน
หรือบริษัท หรือผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้น หรือผู้ชำระ

บัญชีเป็นลูกหนี้อยู่ในฐานเช่นนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๗๓ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๑๗๒ ถึงมาตรา ๑๑๘๓ กับมาตรา ๑๑๘๕ มาตรา ๑๒๐๗ เหล่านี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ซึ่งมีขึ้นในระหว่างชำระบัญชีด้วยโดยอนุโลม

ลักษณะ ๒๓

สมาคม

มาตรา ๑๒๗๔ อันว่าสัญญาตั้งสมาคมนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหลายคนตกลงเข้ากัน เพื่อทำการอันใดอันหนึ่งร่วมกัน อันมิใช่เป็นการหาผลกำไรแบ่งปันกัน

มาตรา ๑๒๗๕ บรรดาสมาคมต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียน

มาตรา ๑๒๗๖ อันข้อบังคับของสมาคมนั้น อย่างน้อยต้องระบุข้อความที่กล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อสมาคม
- (๒) วัตถุประสงค์ของสมาคม
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม

(๔) ระเบียบวิธีรับสมาชิกเข้าสมาคมและระเบียบวิธี
กำจัดสมาชิกออกจากสมาคม

(๕) ระเบียบวิธีจัดการสมาคม โดยมีกรรมสัมปาทิก
หรือกรรมการ หรือวิธีอื่นอย่างใด

มาตรา ๑๒๗๗ การจดทะเบียนสมาคมนั้น ต้องทำ
เป็นหนังสือ และต้องมีสมาชิกของสมาคมลงลายมือชื่อไม่
น้อยกว่าสามคน กับต้องมีข้อบังคับของสมาคมส่งไปด้วยสาม
ฉบับ

มาตรา ๑๒๗๘ การจดทะเบียนนั้น สมาคมตั้งสำนักงาน
แห่งใหญ่ทำกิจการอยู่ ณ ที่แห่งใดในพระราชอาณาเขตต์
ท่านให้จดทะเบียนหอทะเบียนสำหรับท้องที่แห่งนั้น ต่อไป
ภายหลังจะแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนไว้อย่างหนึ่งอย่างใด
ก็ดี จะจดทะเบียนข้อความใด ๆ อันบังคับไว้ในลักษณะนั้นว่า
ให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้องจดณหอทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น

มาตรา ๑๒๗๙ ในการจดทะเบียน ท่านบังคับว่าต้อง
จดระบุข้อความซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อสมาคม
- (๒) วัตถุประสงค์ของสมาคม
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม

(๔) ชื่อ สำนัก และอาชัวะ ของบรรดาบุคคลซึ่งได้
รับมอบหมายเป็นผู้จัดการ

มาตรา ๑๒๘๐ ในการจดทะเบียนนั้น ถ้าได้แสดง
เอกสารและข้อความดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๒๗๖ และ
มาตรา ๑๒๗๘ และถ้าปรากฏว่าบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็น
ผู้จัดการของสมาคมนั้น เป็นคนมีหลักฐานสมควรแก่่วตุที่
ประสงค์และฐานของสมาคมนั้นแล้ว ก็ให้อนุญาตจดทะเบียนได้

มาตรา ๑๒๘๑ บุคคลหนึ่งปวงจะตรวจดูเอกสารของ
สมาคมใด ๆ ที่นายทะเบียนเก็บรักษาไว้ก็ดี หรือต้องการใบ
สำคัญการจดทะเบียนหรือสำเนาเอกสารอื่นอย่างหนึ่งอย่างใด
ของสมาคม ซึ่งจะขอให้นายทะเบียนคัดเป็นสำเนาเต็มความ
มีคำรับรองหรือคัดย่อแต่เนื้อความส่งมอบให้ก็ดี เมื่อได้เสีย
ค่าธรรมเนียมตามข้อบังคับซึ่งเสนามาตีผู้รับผิดชอบในการ
ปกครองห้องที่กำหนดไว้แล้ว ก็ให้ตรวจและขอได้

มาตรา ๑๒๘๒ เมื่อใดได้จดทะเบียนสมาคมแล้ว แต่
นั้นสมาคมก็ชื่อว่าได้ตั้งขึ้น เป็นนิติบุคคลต่าง หากจากบุคคล
ทั้งหลายที่รวมเข้าอยู่ในนั้น

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่ง
มอบให้แก่สมาคมนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๒๘๓ ถ้ามิได้มีข้อบังคับของสมาคมบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ห้ามมิให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมข้อบังคับของสมาคม นอกจากที่ประชุมสมาชิกของสมาคมจะได้ลงมติแก่การนั้นเป็นเสียงข้างมาก

อนึ่งต้องส่งสำเนาข้อบังคับที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมใหม่เช่นนั้น สามฉบับไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันที่ได้ลงมติ

มาตรา ๑๒๘๔ การเปลี่ยนตัวบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการสมาคมนั้น ต้องแจ้งแก่นายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้เปลี่ยน

ถ้านายทะเบียนไม่พอใจว่าผู้จัดการใหม่นั้นเป็นบุคคลอันมีหลักฐานสมควรตั้งว่าไว้ในมาตรา ๑๒๘๐ จะไม่ยอมรับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๘๕ บรรดาบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการนั้น ได้ชื่อว่าเป็นผู้แทนของสมาคมในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๒๘๖ ความเกี่ยวพันในระหว่างสมาคมกับบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการก็ดี กับบุคคลภายนอกก็ดี

ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วย
ตัวแทน

มาตรา ๑๒๔๗ สมาชิกของสมาคมทุกคนชอบที่จะตรวจ
ตราความเป็นอยู่แห่งกิจการและทรัพย์สินของสมาคมได้

มาตรา ๑๒๔๘ ถ้ามีระเบียบจะพึงส่งเงินค่าบำรุงเป็นระยะ
เวลาอย่างไร ท่านว่าเงินค่าบำรุงนั้นถึงกำหนดจะต้องใช้เต็ม
จำนวนเมื่อเริ่มต้น ระยะเวลาบำรุงนั้นทุกครั้งไป

มาตรา ๑๒๔๙ สมาชิกทุกคน จะออกจากสมาคมเมื่อใด
ก็ชอบที่จะออกได้ แต่ต้องใช้เงินค่าบำรุงและหนี้สินอย่างอื่น
ที่ค้างชำระอยู่ในขณะนั้นให้เสร็จ

มาตรา ๑๒๕๐ นอกจากจะได้มีข้อบังคับบัญญัติไว้เป็น
อย่างอื่นแล้ว ท่านว่าความรับผิดชอบของสมาชิกในสมาคมแต่
ละคนจำกัดเพียงจำนวนเงินค่าบำรุงที่สมาชิกนั้นค้างชำระอยู่

มาตรา ๑๒๕๑ ถ้าสมาคมลงมติโดยฝ่าฝืนต่อข้อบังคับ
ของสมาคมเองก็ดี หรือฝ่าฝืนต่อกฎหมายก็ดี เมื่อสมาชิก
คนหนึ่งคนใดหรือพนักงานอัยการร้องขอ ท่านให้ศาลเพิกถอน
มตินั้นเสีย แต่การที่สมาชิกจะร้องขอต่อศาลเช่นนั้น ต้องร้อง
อย่าให้แน่นช้าเกินกว่าหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น

มาตรา ๑๒๘๒ สมาคมย่อมเลิกกันด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้ามีข้อบังคับของสมาคมกำหนดไว้ให้เลิกในกรณีอื่นใด เมื่อมีกรณีอื่นนั้น

(๒) ถ้าตั้งสมาคมขึ้นโดยมีกำหนดกาลอันใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลอันนั้น

(๓) ถ้าสมาคมได้ตั้งขึ้นเพื่อทำการอันหนึ่งอันเดียว เมื่อการอันนั้นสำเร็จแล้ว

(๔) เมื่อที่ประชุมใหญ่แห่งสมาคมได้ลงมติให้เลิก

(๕) เมื่อสมาคมต้องล้มละลาย

(๖) เมื่อศาลสั่งให้เลิก

มาตรา ๑๒๘๓ ในกรณีอื่นใดอันหนึ่งซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ เมื่อพนักงานอัยการหรือบุคคลใด ๆ ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ ศาลจะสั่งให้เลิกสมาคมและตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ คือว่า

(๑) ถ้าวัตถุประสงค์ของสมาคมผิดต่อกฎหมาย หรือกลายเป็นผิดต่อกฎหมาย

(๒) ถ้าจะจัดการสมาคมนั้นต่อไปอีกไม่ได้ ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ

(๓) ถ้าปรากฏว่าผู้ซึ่งจัดการสมาคมนั้น เป็นบุคคลอื่น มิใช่ผู้จัดการที่ได้จดทะเบียนไว้

(๔) ถ้าปรากฏว่าสมาคมนั้นเป็นภัยอันตรายต่อสันติภาพของประชาชน หรืออาจจะกลายเป็นภัยอันตรายเช่นนั้น

มาตรา ๑๒๕๔ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๒๒ หมวด ๕ อันว่าด้วยการชำระบัญชีเลิกห้างหุ้นส่วนและบริษัทนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับในการชำระบัญชีสมาคมด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๕๕ เมื่อได้ชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีสินทรัพย์เหลืออยู่เท่าใด จะแบ่งให้แก่สมาชิกของสมาคมนั้นไม่ได้สินทรัพย์ทั้งนั้นจะต้องโอนไปให้แก่บุคคลอื่น ตามที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับของสมาคม หรือถ้าไม่ได้ระบุไว้ก็ตามแต่สมาคมจะตกลงในที่ประชุมใหญ่

มาตรา ๑๒๕๖ ถ้าในข้อบังคับของสมาคมหรือที่ประชุมใหญ่มิได้ระบุนี้บุคคลใดไว้ให้เป็นผู้รับสินทรัพย์ที่เหลือไซ้ ท่านว่าสินทรัพย์ที่เหลือนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๑๒๕๗ เสนาบดีผู้รับผิดชอบในการปกครองท้องที่มีอำนาจที่จะออกกฎข้อบังคับ เพื่อตั้งสำนักงานจด

ทะเลเบียน และเพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะต้องเสียในการ
จดทะเบียน

อนึ่งเสนาบดีนั้นมำอำนาจจะอนุญาตยกเว้นค่าธรรมเนียม
การจดทะเบียนแก่สมาคมใด ๆ ได้ด้วย เมื่อปรากฏว่าเป็น
สมาคมตั้งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่นว่าเป็นสมาคมทำ
การกุศล หรือการศาสนา เป็นต้น

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๓)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ สั่งว่า โดยที่พระราชประสงค์จะทรงวางระเบียบข้าราชการพลเรือนให้เป็นไปในทางเลือกสรรผู้มีความรู้และความสามารถเข้ารับราชการเป็นอาชีพ ไม่มีกัณฑ์ด้วยการแสวงผลประโยชน์ในทางอื่น ส่วนฝ่ายข้าราชการก็ให้ได้รับประโยชน์ยิ่งขึ้น เนื่องจากความสละพร้อมด้วยข้าราชการซึ่งมีความสามารถและรอบรู้ในวิถีและอุบายของราชการ กับทั้งหน้าที่และวินัยอันตนพึงรักษาเป็นนิตยกาล

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยบทมาตราต่อไปนี้

ข้อความเบื้องต้น

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๓ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้สืบไป ให้ยกเลิก
บรรดาบทกฎหมายและข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติ
ไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งแย้งกับบทแห่งพระราช
บัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้าราชการพลเรือน” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับตั้ง
แต่งตั้งให้เข้ารับราชการในกระทรวงทบวงกรมแผ่นดินฝ่ายพล
เรือน เว้นข้าราชการฝ่ายตุลาการ และให้รวมทั้งข้าราชการ
ฝ่ายพลเรือนในกระทรวงการทหาร

ภาค ๑

กรรมการรักษาพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้มีกรรมการคนหนึ่ง ประกอบด้วย
เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ๑ เสนาบดีกระทรวง
การต่างประเทศ ๑ เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ๑ ทั้ง ๓ นี้
เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการซึ่งจะได้ทรงเลือก
ตั้งโดยคุณวุฒิต่ออีก ๒ คน

กรรมการซึ่งทรงเลือกตั้งโดยคุณวุฒินั้น ให้อยู่ใน
ตำแหน่งคราวละ ๒ ปี เมื่อสิ้นกำหนดแล้ว จะทรงตั้งต่อไป
อีกคราวหนึ่งหรือหลายคราวก็ได้

มาตรา ๖ ในกรรมการทั้ง ๕ คนนี้ จะได้ทรงตั้งคน
หนึ่ง ให้เป็นนายก

มาตรา ๗ ให้มีเลขานุการของกรรมการคนหนึ่ง ซึ่ง
กรรมการจะได้เลือกตั้งขึ้น

มาตรา ๘ ให้กรรมการมีหน้าที่กำหนดหลักสูตรและจัด
การสอบไล่ผู้ที่สมัครจะเข้ารับราชการพลเรือน จัดการศึกษา
ของนักเรียน หลวงฝ่ายพลเรือนที่ส่งไปเล่าเรียนในเมืองต่าง
ประเทศ และรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙ ในอันที่จะปฏิบัติการตามหน้าที่นั้น กรรมการ
จะเชิญเจ้ากระทรวงทบวงกรมมาปรึกษาหารือก็ได้ จะเรียก
กำลังแจ่งก็ได้ ตรวจทำเนียบระเบียบการและทะเบียนบัญชี
หรือเอกสารอย่างใดเพื่อรู้ข้อราชการในหน้าที่ของ กรรมการ
ก็ได้ จะเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีตำแหน่งในราชการ หรือเป็น
บุคคลภายนอกมาช่วยเหลือในหน้าที่ของกรรมการก็ได้ บรรดา
ที่กล่าวมานั้นอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของกรรมการ

มาตรา ๑๐ ในปลายปีหนึ่ง ๆ ให้กรรมการทำรายงาน
ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา แสดงผลแห่งกิจการที่ได้ดำเนิน
ไปในปีที่ล่วงมาแล้วนั้น

มาตรา ๑๑ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่อันกำหนดไว้ ในพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการมีอำนาจออกกฎข้อบังคับ ซึ่งเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้เป็นอันใช้บังคับได้ และให้กรรมการมีอำนาจตั้งอนุกรรมการ เพื่อดำเนินการบางสิ่งบางอย่างตามที่กรรมการจะได้ระบุมอบหมาย

ภาค ๒

ประเภทข้าราชการพลเรือน

มาตรา ๑๒ ข้าราชการพลเรือนมี ๓ ประเภท คือ

- (๑) ข้าราชการพลเรือนสามัญ
- (๒) ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ
- (๓) เสมียนพนักงาน

การตั้งข้าราชการเข้ารับตำแหน่งนั้น ถ้าเป็นตำแหน่งที่เทียบชั้นเจ้ากรมขึ้นไป ต้องได้รับพระบรมราชานุญาตก่อน นอกจากนั้น เจ้ากระทรวงเป็นผู้ตั้ง หรือมอบอำนาจให้หัวหน้ากรมเป็นผู้ตั้งก็ได้

หมวด ๑

ข้าราชการพลเรือนสามัญ

มาตรา ๑๓ ข้าราชการพลเรือนสามัญ คือข้าราชการที่

รัฐบาลได้เลือกสรร และตั้งแต่งขึ้นตามระเบียบที่กำหนดไว้ในหมวด ๑ แห่งภาค ๒ นี้

มาตรา ๑๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ

(๑) ชั้นสัญญาบัตร ได้แก่ข้าราชการซึ่งมียศตั้งแต่ รองอำมาตย์ตรี หรือซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเสมอด้วย รองอำมาตย์ตรีขึ้นไป

(๒) ชั้นราชบุรุษ ได้แก่ข้าราชการซึ่งมียศชั้นราชบุรุษ หรือซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเสมอด้วยราชบุรุษ

มาตรา ๑๕ ข้าราชการพลเรือนสามัญ ในเวลาที่รับราชการอยู่จะได้รับพระราชทานเงินเดือนตามอัตราที่ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้ และตามระเบียบของกรมและกระทรวงที่รับราชการ

เมื่อออกจากราชการแล้ว มีทางจะได้รับพระราชทานบำเหน็จหรือบำนาญตามกฎหมายซึ่งว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ

มาตรา ๑๖ ผู้สมัครเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ต้องสอบไล่วิชาข้าราชการพลเรือนได้ และก่อนที่จะเข้าสอบไล่วิชาข้าราชการพลเรือนนั้น ผู้สมัครต้องแสดงให้เห็นที่พอใจกรรมการว่า เป็นบุคคลที่จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) มีสัญชาติเป็นชาวสยาม

(๒) อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี และไม่เกินกว่า ๕๐ ปี

(๓) ไม่เป็นผู้มีกษัตริย์ภาพ ไร้ความสามารถ หรือจิตต์ฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่เป็นคนมีหนี้สินอันพันตัว และไม่เป็นผู้ที่เคยถูกไล่ออกมาแล้วจากทะเบียนการใด ๆ หรือเคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาในห้าจำคุก เว้นแต่ความผิดฐานลหุโทษ และความผิดอันได้กระทำโดยฐานประมาท

(๔) มีความรู้สามัญสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นแห่งหลักสูตรของรัฐบาลซึ่งกรมการกำหนดไว้เป็นครั้งคราว หรือถ้าสอบไล่ได้มาจากอื่นต้องเป็นชั้นที่รัฐบาลรับรองว่าเสมอด้วยชั้นที่กรมการกำหนด

มาตรา ๑๗ ผู้สมัครต้องเสียค่าธรรมเนียมการสอบไล่ตามอัตราที่กรมการกำหนดแล้ว จึงจะมีสิทธิเข้าสอบไล่

มาตรา ๑๘ การสอบไล่วิชาข้าราชการพลเรือนนั้น ให้ใช้วิธีแข่งขัน ผู้สอบไล่ได้คะแนนสูงมีสิทธิที่จะได้รับเลือกเข้ารับราชการก่อนผู้ได้คะแนนต่ำ

มาตรา ๑๙ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้ากระทรวงทำความติดต่อตกลงกับกรมการ เพื่อให้รับผู้ที่สอบไล่ได้แล้วและเป็น

บุคคลสมควรแก่หน้าที่ราชการในกระทรวงนั้น ๆ เข้ารับราชการตามความต้องการ

ผู้สอบไล่ได้จะได้รับการอนุญาตให้เลือกกระทรวงที่ตนสมัครจะเข้ารับราชการ แต่ทั้งนี้ต้องแล้วแต่ความประสงค์ของราชการเป็นใหญ่ ผู้ใดไม่ยอมรับราชการในกระทรวงซึ่งกรรมการกำหนดให้โดยความตกลงของเจ้ากระทรวง ให้กรรมการถอนชื่อผู้นั้นออกเสียจากลำดับผู้สอบไล่ได้

มาตรา ๒๐ บุคคลดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๖ อนุมาตรา ๑ และ ๓ และมีวุฒิหรือลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรจากมหาวิทยาลัยซึ่งรัฐบาลรับรองวิทยฐานะแล้วในวิชาประเภทที่กรรมการกำหนดไว้สำหรับข้าราชการพลเรือน หรือ

(๒) มีภูมิรู้ในวิชาเทคนิคสมัครเข้ารับราชการในตำแหน่งที่ใช้ความรู้ในวิชานั้น ๆ หรือ

(๓) ได้รับประกาศนียบัตรจากสำนักเรียนวิชาชีพชั้นสูงที่รัฐบาลรับรองสมัครเข้ารับราชการในตำแหน่งที่ใช้ความรู้ในวิชานั้น ๆ หรือ

(๔) ได้เคยรับราชการในตำแหน่งชั้นสัญญาบัตรมาแล้ว จะถึงในฝ่ายทหารหรือพลเรือนก็ตาม และได้ออกจากราชการไปโดยมิได้มีความผิด

ถ้าสมัครเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญและเจ้ากระทรวง
พอใจจะรับเข้าทำราชการ เมื่อกรรมการผู้รักษาพระราช
บัญญัตินี้ได้สอบสวนให้อนุมัติแล้ว ก็ให้รับได้โดยมิต้อง
สอบได้

มาตรา ๒๑ ผู้สอบไล่วิชาข้าราชการพลเรือนได้แล้ว
นั้น จะบรรจุเข้าตำแหน่งได้แต่ในตำแหน่งที่ไม่เกินกว่าชั้นต่ำ
ของชั้นราชบุรุษ

มาตรา ๒๒ ผู้ที่รัฐบาลรับเข้าทำราชการเป็นข้าราชการ
พลเรือนสามัญ โดยมิต้องสอบไล่วิชาข้าราชการพลเรือน
เพราะเป็นบุคคลมีวุฒิตั้งกล่าวไว้ในมาตรา ๒๐ อนุมาตรา ๑,
๒, ๓ นั้น ให้เจ้ากระทรวงบรรจุเข้าในตำแหน่งตามควรแก่
วุฒิของผู้นั้น แต่ในเวลาแรกเข้ารับราชการต้องไม่เกิน
ตำแหน่งซึ่งเทียบยศรองอำมาตย์เอก

บุคคลซึ่งกล่าวในมาตรา ๒๐ อนุมาตรา ๔ นั้น เมื่อกลับ
เข้ารับราชการครั้งหลัง ท่านว่ามีให้บรรจุเข้าในตำแหน่งเทียบ
สูงกว่าชั้นที่อยู่ เมื่อออกจากราชการครั้งก่อน

มาตรา ๒๓ ผู้เริ่มเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนตามความ
ในมาตรา ๒๑ หรือ ๒๒ นั้น ต้องทำการฝึกหัดไปก่อน
เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๖ เดือน และไม่เกินกว่า ๑ ปี ใน

ระวางนั้นให้ได้รับเงินเดือนต่ำกว่าอัตราขั้นต่ำของตำแหน่งตามจำนวนที่เจ้ากระทรวงเห็นสมควร ห้ามมิให้รับเงินเดือนถึงเข้าขั้นต่ำของตำแหน่งจนกว่าจะพ้นเวลาไปกักต และจนกว่าเจ้ากระทรวงเห็นว่าผู้นั้นมีความประพฤติและความสามารถสมควรแก่ตำแหน่ง

มาตรา ๒๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นราชบุรุษ จะเลื่อนชั้นเป็นชั้นสัญญาบัตรได้ต่อเมื่อผู้นั้นสอบไล่วิชาข้าราชการพลเรือนชั้นสัญญาบัตรได้

วิชาข้าราชการพลเรือนชั้นสัญญาบัตรนั้น ให้เจ้ากระทรวงสอบไล่เองโดยวิธีแข่งขันเฉพาะข้าราชการในกระทรวง แต่หลักสูตรที่จะสอบไล่ นั้นต้องได้รับอนุมัติของกรมการรักษาราชราชบัญญัติ

มาตรา ๒๕ ข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นสัญญาบัตร จะเลื่อนตำแหน่งขึ้นได้ตามที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร โดยกำหนดเอาความสามารถ ความรอบรู้หน้าที่ราชการและอายุเวลาในราชการเป็นประมาณ

แต่การเลื่อนตำแหน่งขึ้นไปสู่ตำแหน่งที่เทียบชั้นเจ้ากรมขึ้นไป ต้องได้รับพระบรมราชานุญาตก่อนจึงจะเลื่อนได้

มาตรา ๒๖ ข้าราชการพลเรือนสามัญ มีกำหนดยศดังนี้

ชั้นสัญญาบัตร

มหาอำมาตย์เอก

มหาอำมาตย์โท

มหาอำมาตย์ตรี

อำมาตย์เอก

อำมาตย์โท

อำมาตย์ตรี

รองอำมาตย์เอก

รองอำมาตย์โท

รองอำมาตย์ตรี

ชั้นราชบุรุษ

ราชบุรุษ

การเทียบตำแหน่งและยศข้าราชการพลเรือนสามัญ ให้ใช้ตามตารางเทียบซึ่งโปรดเกล้า ๆ ให้สภาการคลังกำหนดไว้เป็นคราว ๆ

หมวด ๒

ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ

มาตรา ๒๗ ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ คือผู้มีวิชาพิเศษซึ่งรัฐบาลสั่งไว้ให้ทำการเฉพาะอย่างหรือชั่วคราวจำกัด

และข้าราชการฝ่ายรัฐพาณิชย์ ข้าราชการประเภทนี้มีสิทธิ
ในเรื่องผลประโยชน์นี้เพียงที่กำหนดไว้ในหนังสือสัญญาข้าง
ถ้าไม่มีหนังสือสัญญาข้างนี้เพียงที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ
ของกระทรวงพระคลังมหาสมบัติสำหรับข้าราชการประเภทนี้
หรือที่กำหนดไว้ในระเบียบชั่งกรมและกระทรวงผู้จ้างได้ตกลง
กับกระทรวงพระคลังมหาสมบัติตั้งขึ้นและได้รับพระบรมราช
อนุญาตแล้ว

มาตรา ๒๘ การรับคนเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญ
นั้น เมื่อเจ้ากระทรวงเห็นผู้ใดเหมาะสมแก่งานที่ประสงค์จะให้ทำ
ก็รับไว้ได้โดยมิต้องสอบไล่

หมวด ๓

เสมียนพนักงาน

มาตรา ๒๙ เสมียนพนักงาน คือ ข้าราชการชั้นต่ำ ซึ่ง
มีสิทธิจะได้รับเงินเดือนตามอัตราชั่งกรมและกระทรวงผู้จ้าง
ได้ตกลงกับกระทรวงพระคลังมหาสมบัติตั้งขึ้นไว้

มาตรา ๓๐ การรับคนเข้าเป็นเสมียนพนักงานนั้น ให้
อนุโลมตามบัญญัติมาตรา ๒๘ แต่ถ้าเจ้ากระทรวงใดประสงค์
จะสอบไล่เพื่อเลือกสรรข้าราชการ ก็ตั้งการสอบไล่สำหรับ
กระทรวงของตนได้

ภาค ๓

วินัยข้าราชการพลเรือน

มาตรา ๓๑ ข้าราชการพลเรือนต้อง

- (๑) อุทิศเวลาทั้งหมดของตนให้แก่ราชการ
- (๒) รักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว
- (๓) เคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา
- (๔) ถือประโยชน์ของราชการแผ่นดินเป็นที่ตั้ง
- (๕) ไม่กระทำการใด ๆ อันอาจเสียเกียรติศักดิ์ของ

ตำแหน่งหน้าที่ราชการ

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้ข้าราชการพลเรือน อาศัยอำนาจ
ตำแหน่งราชการ จะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม เพื่อหาผล
ประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือแก่ญาติมิตรของตน

มาตรา ๓๓ ห้ามมิให้ข้าราชการพลเรือน

- (ก) เป็นตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ
- (ข) กระทำการหาผลประโยชน์อย่างใด ๆ อันอาจเป็นทาง
ให้เสียความเที่ยงธรรมในตำแหน่งหน้าที่ของตน

มาตรา ๓๔ ในการปฏิบัติราชการ ห้ามมิให้กระทำการ
ข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นไว้แต่จะได้รับการอนุญาตเป็น
พิเศษชั่วคราว

มาตรา ๓๕ คำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมายผู้อยู่ใต้บังคับจกต้องปฏิบัติตาม ถ้าไม่เห็นพ้องด้วยจะเสนอความเห็นคัดทานเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ แต่ต้องเสนอทันที และเมื่อได้คัดทานดังกล่าวมานั้นแล้ว ผู้บังคับบัญชามีได้ส่งถอนหรือแก้คำสั่งที่ส่งไป ผู้อยู่ใต้บังคับจกต้องปฏิบัติตาม

ภาค ๔

โทษผิดวินัย

มาตรา ๓๖ โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้มี ๔ สถาน
คือ

- (๑) ไล่ออก
- (๒) ลดตำแหน่งหรือลดชั้น
- (๓) ตัดเงินเดือน
- (๔) ดำเนินโทษเป็นลายลักษณ์อักษร

มาตรา ๓๗ การลงโทษสถานไล่ออกจากราชการนั้น ถ้าเป็นตำแหน่งที่เทียบชั้นเจ้ากรมขึ้นไป ต้องได้รับพระบรมราชานุญาตก่อน ส่วนตำแหน่งต่ำกว่านั้น หรือการลงโทษสถานอื่น เจ้ากระทรวงมีอำนาจสั่งได้เองหรือมอบอำนาจให้หัวหน้ากรมสั่งก็ได้

มาตรา ๓๘ โทษสถานไล่ออกนั้น ท่านกำหนดไว้
สำหรับพฤติการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(ก) ทุจจริตต่อหน้าที่ราชการ

(ข) กระทำผิดถึงต้องรับ พระราช อาชญา จำคุกโดยคำ
พิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดฐานลหุโทษ หรือความ
ผิดอันได้กระทำโดยฐานประมาท

(ค) มีหนี้สินล้นพ้นตัว ถูกศาลสั่งให้เป็นคนล้มละลาย

(ง) ขัดคำสั่งที่ผู้บังคับบัญชาสั่งโดยชอบ ด้วยราชการ
และการขัดคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ

(จ) ประมาทเดินเลื่ออย่างร้ายแรงในหน้าที่ราชการ

(ฉ) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

มาตรา ๓๙ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัยอันได้
กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑ ถึง ๓๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่
ไม่ถึงที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๘ ไซ้ ท่านว่าข้าราชการ
พลเรือนผู้นั้นทำความผิดต้องระวางโทษลดตำแหน่ง ลดชั้น
ตัดเงินเดือน หรือคำหนิโทษเป็น สายลักษณะอักษรตามแต่ผู้ลง
โทษจะเห็นสมควร

การลงโทษฐานผิดวินัยดังกล่าวมาข้างต้นนี้ ความผิด

ครั้งหนึ่งท่านห้ามมิให้ลงโทษลดตำแหน่งหรือลดชั้นมากกว่าตำแหน่งหนึ่งหรือชั้นหนึ่ง หรือตัดเงินเดือนมากกว่าเดือนหนึ่ง

มาตรา ๔๐ การลงโทษข้าราชการฝ่ายตำรวจภูธร ตำรวจนครบาลนั้น จะใช้ระเบียบการลงโทษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือจะใช้ระเบียบการลงโทษเป็นอาชญาวินัยตำรวจ ตามที่จะได้ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เจ้ากระทรวงผู้บังคับบัญชาออกกฎข้อบังคับไว้แต่อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ตามควรแก่พฤติการณ์

มาตรา ๔๑ การลงโทษข้าราชการพลเรือนซึ่งรับราชการในกระทรวงการทหารนั้น จะลงโทษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือจะลงโทษตามกฎหมายว่าด้วยยุทวินัยโดยอาศัยบทบัญญัติในพระธรรมนูญศาลทหารก็ได้

ภาค ๕

ปกิณณกะ

มาตรา ๔๒ ข้าราชการพลเรือนจะย้ายสังกัดกระทรวงได้ต่อเมื่อทางราชการสั่งให้ย้าย

มาตรา ๔๓ ผู้ที่ได้เคยรับราชการมาแล้ว และได้้ออกจากราชการโดยมิได้มีความผิดประการใดนั้น ถ้าเจ้ากระทรวงประสงค์จะเรียกกลับเข้ารับราชการ และกรมการรักษาทะ

ราชบัญญัตินี้ ตรวจประวัติเห็นมีคุณสมบัติความสามารถเหมาะสมแก่ตำแหน่งที่ทางราชการประสงค์จะบรรจุแล้วไซ้ จะเรียกกลับเข้ารับราชการอีกก็ได้ .

มาตรา ๔๔ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดมีกรณีดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๘ ถ้าเจ้ากระทรวงเห็นว่าจะให้คงอยู่ในหน้าทระวางได้ส่วน หรือพิจารณาจะเป็นการเสียหายแก่ราชการไซ้ จะสั่งพักหน้าที่ราชการระวางนั้นก็ได้

มาตรา ๔๕ การให้พักหน้าที่ราชการนั้น ท่านให้พักตลอดเวลาที่ไต่สวนและพิจารณา เมื่อไต่สวนและพิจารณาแล้ว ถ้าปรากฏว่าผู้ที่ถูกสั่งให้พักมิได้กระทำความผิดและไม่มีมลทินความผิดเลย ต้องให้ผู้นั้นกลับคืนที่ตำแหน่งเดิม ถ้าปรากฏว่าถึงแม้การไต่สวนและพิจารณาจะไม่ได้ความเป็นสัจย์ ว่า ผู้ที่ถูกสั่งให้พักได้กระทำความผิด แต่ก็มีมลทินอยู่ ให้เจ้ากระทรวงใช้ความพินิจ ถ้าเห็นว่าจะให้กลับเข้ารับราชการอีก อาจเสียหายแก่ราชการ ก็ไม่ต้องให้กลับเข้ารับราชการ หรือถ้าเห็นว่าผู้นั้นยังอาจจะประโยชน์แก่ราชการในตำแหน่งประเภทอื่นใดที่เสมอ หรือต่ำกว่าตำแหน่งเดิม จะให้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเช่นนั้นก็ได้

มาตรา ๔๖ เงินเดือนของผู้ที่ถูกสั่งให้พักหน้าที่ราชการ ตั้งกล่าวมานั้น ให้ปฏิบัติการตามกฎหมายระเบียบกระทรวง พระคลังมหาสมบัติ ว่าด้วยเงินเดือนระวางต้องคดีอาญา ซึ่งไข้อยู่ในเวลานั้น

มาตรา ๔๗ ผู้ใดรู้สึกว่าจะไม่สามารถจะรับราชการต่อไป จะขอเวนคืนตำแหน่งหน้าที่ราชการเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ แต่ถ้าเจ้ากระทรวงเห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการจะ หน่วงเหนี่ยวไว้เป็นเวลาไม่เกินปีหนึ่งก็ได้

ผู้ซึ่งปรากฏแก่เจ้ากระทรวงว่าจะไม่ทำประโยชน์ให้แก่ ราชการได้ควรแก่ตำแหน่งเพราะห่อนความสามารถก็ดี เพราะ มีความบกพร่องในจรรยาอันควรแก่ศักดิ์แห่งตำแหน่งก็ดี ถ้า และจะให้อยู่ในตำแหน่งต่อไปอาจเสียราชการไซ้ เจ้า กระทรวงจะบอกให้คืนตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือ ปลดจาก ราชการก็ได้

ผู้ต้องออกจากราชการหรือต้องปลดจากราชการตั้งกล่าวนี้ ถ้าเป็นผู้อยู่ในลักษณะที่จะได้บำเหน็จบำนาญตามที่บัญญัติไว้ ในพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญที่ใช้อยู่ในเวลานั้น ก็มีสิทธิ ที่จะได้บำเหน็จบำนาญ

มาตรา ๔๘ เมื่อทางราชการเห็นสมควรให้ผู้ใดออกจาก
ราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ จะปลดผู้นั้นจากราชการใน
ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ
บำเหน็จบำนาญที่ใช้อยู่ในเวลานั้นก็ได้

มาตรา ๔๙ การออกจากราชการตามความในมาตรา ๔๗
และ ๔๘ นั้น ถ้าเป็นข้าราชการอยู่ในตำแหน่งที่เทียบชั้น
เจ้ากรมขึ้นไป ต้องได้รับพระบรมราชานุญาตก่อน

ประกาศมาณวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ หน้า ๒๕๓)

ประกาศ

ตั้งกรรมการรักษาระเบียบข้าราชการพลเรือน

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ตั้งกรรมการในคณะกรรมการตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ ดังต่อไปนี้

๑. มหาอำมาตย์เอก พระเจ้าฟ้าเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เป็นนายกรัฐมนตรี

๒. จอมพล สมเด็จพระเจ้าฟ้าเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นกรรมการ

๓. มหาอำมาตย์เอก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุภโยกเกษม เป็นกรรมการ ตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

๔. มหาอำมาตย์เอก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เป็นกรรมการ ตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

๕. มหาอำมาตย์เอก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีวัต เป็นกรรมการ ตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงธรรมการ

ประกาศเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑

ประกาศ

ตารางเทียบตำแหน่ง และ ยศข้าราชการพลเรือน

สภาการคลังรับพระบรมราชโองการไว้เกล้า ๆ ให้ประกาศ ตารางเทียบตำแหน่ง และ ยศของข้าราชการพลเรือน โดย ถ้อยอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดที่รับอยู่เป็นเกณฑ์เทียบดังต่อไปนี้

ตำแหน่ง	เงินเดือนขั้น สูงสุดไม่เกิน	ยศอย่างสูง
เสนาบดี	๓,๐๐๐	มหาอำมาตย์เอก
อธิบดีชั้น ๑	๑,๕๐๐	โท
อธิบดีชั้น ๒	๑,๓๐๐	ตรี
เจ้ากรมชั้น ๑	๗๐๐	อำมาตย์เอก
เจ้ากรมชั้น ๒	๕๐๐	โท
ปลัดกรมชั้น ๑	๔๐๐	ตรี
ปลัดกรมชั้น ๒	๓๐๐	รองอำมาตย์เอก
นายเวรชั้น ๑	๒๐๐	โท
นายเวรชั้น ๒	๑๐๐	ตรี
รองเวร	๕๐-๘๐	ราชบุรุษ

ตำแหน่งที่เรียกเป็นอย่างอื่น ให้เทียบเข้าหาตำแหน่งในแบบกลางนี้

ประกาศมาณวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑

11/10/2566

กิติยากร

นายกสภาการคลัง

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการพลเรือน
พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ สั่งว่า โดยที่ทรงพระราชดำริ เห็นสมควรที่จะรวบรวม พระราชบัญญัติในเรื่องบำเหน็จบำนาญข้าราชการพลเรือน มาแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อพระราชทานบำเหน็จบำนาญอันดีขึ้นแก่ข้าราชการแผนกนั้น

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยบทมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ ให้เรียกพระราชบัญญัตินี้ว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ และให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๒ เป็นต้นไป

มาตรา ๒ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติเบี้ยบำนาญ รัตนโกสินทรศก ๑๒๐ พระราชบัญญัติเบี้ยบำนาญเพิ่มเติม รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ ฉบับลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๒๑ และฉบับลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๑ พระราชบัญญัติ

เบียบำนาญเพิ่มเติม ร.ศ. ๑๒๕ และพระราชบัญญัติเบีย
บำนาญเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๐

มาตรา ๓ บำเหน็จและบำนาญนั้น คือเงินจำนวนตาม
อัตราในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งรัฐบาลให้แก่ผู้ออกจากราชการ
เป็นการตอบแทนที่ผู้นั้นได้รับราชการมา บำเหน็จ คือเงินที่
ให้ในครั้งเดียว บำนาญ คือเงินที่ให้เป็นกำหนดประจำปี

ผู้ซึ่งจะได้รับบำเหน็จหรือบำนาญ (เว้นแต่บำนาญพิเศษ
ที่บัญญัติไว้ ตั้งแต่มาตรา ๒๔ ถึงมาตรา ๒๗) ตามพระราช
บัญญัตินี้ เมื่อก่อนออกจากราชการต้องเป็นผู้มีตำแหน่งชั้น
สัญญาบัตร และต้องเป็นผู้ได้รับพระราชทานเงินเดือน
ประจำในงบประมาณแผ่นดิน

มาตรา ๔ บุคคลที่ระบุไว้ต่อไปนี้ ไม่มีสิทธิที่จะได้รับ
บำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้

(๑) ผู้ถูกไล่ออกจากราชการ เพราะ

- ก. หุจจริตต่อหน้าที่ราชการ
- ข. ทำความผิดถึงต้องรับพระราชอาญาจำคุกโดย
คำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ ความผิดฐานลหุ
โทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยฐาน

- ค. ต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย เพราะ
ทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริต
- ฅ. จัดคำสั่งซึ่งผู้บังคับบัญชาสั่งโดยชอบด้วยราช
การ และการจัดคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เสียหาย
แก่ราชการ
- ง. ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในหน้าที่ราชการ
- จ. ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๒) ผู้ซึ่งรัฐบาลจ้างไว้ให้ทำการเฉพาะอย่าง หรือจ้าง
ไว้ชั่วคราวจำกัด แต่ถ้านั่งสี่สัญญาจ้างมีกำหนดให้บำเหน็จ
บำนาญไซ้ ท่านให้เป็นไปตามหนังสือสัญญา

(๓) ผู้ซึ่งรัฐบาลกำหนดเงินอย่างอื่นไว้ให้แล้ว

มาตรา ๕ ข้าราชการมีสิทธิจะได้รับบำเหน็จบำนาญตาม
พระราชบัญญัตินี้ด้วยเหตุ ๔ ประการ คือ

เหตุทดแทนประการหนึ่ง

เหตุทุพพลภาพประการหนึ่ง

เหตุสูงอายุประการหนึ่ง

เหตุรับราชการนานประการหนึ่ง

มาตรา ๖ บำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนนั้น ให้แก่

ข้าราชการซึ่งออกจากราชการเพราะเลิกตำแหน่ง หรือซึ่ง
รัฐบาลให้ออกโดยไม่มีความผิด

ผู้ได้รับบำนาญตามมาตรานี้ ถ้าภายในสิบสองเดือนนับ
แต่วันออก รัฐบาลจะให้กลับเข้ารับราชการมีเงินเดือนไม่
ต่ำกว่าที่ได้รับเมื่อออกจากราชการ และผู้นั้นไม่ยอมกลับ
เข้ารับราชการไซ้ ท่านว่าผู้นั้นหมดสิทธิที่จะได้บำนาญต่อไป

มาตรา ๗ บำเหน็จบำนาญเหตุทุพพลภาพนั้น ให้แก่
ข้าราชการป่วยเจ็บทุพพลภาพ ซึ่งแพทย์คนหนึ่งหรือหลาย
คนที่รัฐบาลกำหนดให้เป็นผู้ตรวจ ตรวจให้ประกาศนียบัตร
ว่าไม่สามารถหรือไม่สมควรที่จะรับราชการต่อไป

มาตรา ๘ บำเหน็จบำนาญเหตุสูงอายุผู้นั้น ให้แก่ข้าราชการ
ผู้ม้วยอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์

ข้าราชการผู้ม้วยอายุครบห้าสิบห้าปีแล้ว ท่านว่าถึงเวลา
ขาดจากตำแหน่งออกรับบำเหน็จบำนาญ เว้นแต่เจ้ากระทรวง
จะต่อเวลาราชการไว้ หรือได้รับพระราชทานพระบรมราชา
นุญาตให้ต่อเวลาราชการไว้

เพื่อให้การเป็นไปตามมาตรานี้

(๑) ภายในเดือนธันวาคมทุก ๆ ปี ให้กรมบัญชีกลาง

ยื่นบัญชีรายชื่อข้าราชการผู้มั่งตำแหน่งชั้นสัญญาบัตรซึ่งมีอายุจะครบห้าสิบห้าปีในปีหน้าต่อเจ้ากระทรวงต่าง ๆ

(๒) เมื่อเจ้ากระทรวงได้รับบัญชีรายชื่อนั้นจากกรมบัญชีกลางแล้วให้พิจารณาถ้าเห็นว่ายังจำเป็นจะต้องต่อเวลาราชการให้คนหนึ่งคนใดเพื่อประโยชน์แก่ราชการแผ่นดิน ก็ให้ปฏิบัติการดังต่อไปนี้

ก. ถ้าเป็นข้าราชการตำแหน่งที่ตั้งโดยพระบรมราชานุญาตหรือตำแหน่งเงินเดือนชั้นเจ้ากรมขึ้นไป ก็ให้นำความขึ้นขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตต่อเวลาราชการ

ข. ถ้าเป็นข้าราชการมีตำแหน่ง เงินเดือน ต่ำกว่า ชั้นเจ้ากรมลงมา ให้แจ้งให้กรมบัญชีกลางทราบว่าได้ต่อเวลาราชการให้แก่ใคร

การต่อเวลาราชการตั้งว่ามานี้ จะต่อได้อย่างมากที่สุดเพียงห้าปี

(๓) ห้ามมิให้ต่ออายุราชการให้ผู้อื่นผู้ใดที่มีอายุครบหกสิบปี

(๔) เมื่อเจ้ากระทรวงต่าง ๆ ได้รับ บัญชีรายชื่อข้าราชการที่มีอายุครบห้าสิบห้าปีแล้ว ถ้ามิได้ต่อเวลาราชการตั้งกล่าวแล้วในข้อ(๒) ภายในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์

ให้ถือว่า
เสร็จ ๒๑

ข้าราชการนั้น ๆ พ้นหน้าที่ราชการเมื่ออายุครบห้าสิบห้าปี ให้
 เจ้ากระทรวงรับขอบำเหน็จบำนาญให้ทดแทน

ความในมาตรานี้ ท่านว่ามีให้ใช้แก่ข้าราชการผู้ อยู่ในตำแหน่งชั้นเสนาบดี หรือตำแหน่งซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ตั้งขึ้นพิเศษโดยฉะเพาะ

มาตรา ๕ บำนาญเหตุรับราชการนานนั้น ให้แก่ข้าราชการซึ่งรับราชการมาครบยี่สิบห้าปีบริบูรณ์

มาตรา ๑๐ ข้าราชการที่เข้ารับราชการก่อนอายุครบสิบแปดปี ให้นับเวลาสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่เวลาอายุครบสิบแปดปีเป็นต้นไป

มาตรา ๑๑ อัตราบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คำนวณตามเวลาราชการและตามเงินเดือนของผู้ที่จะได้บำเหน็จบำนาญ

มาตรา ๑๒ วิธีนับเวลาราชการเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญนั้น

(ก) เวลาป่วยหรือลาซึ่ง รัฐบาลอนุญาตให้รับเงินเดือนเต็ม ให้นับเสมออยู่รับราชการ

(ข) เวลาป่วยหรือลาซึ่ง รัฐบาลอนุญาตให้รับเงินเดือนครึ่ง ให้นับเสมอถึงเวลาอยู่รับราชการ

(ค) เวลาป่วยหรือลาซึ่ง รัฐบาลไม่ได้ อนุญาตให้รับเงิน เดือน ไม่นับว่าเป็นเวลาราชการ

(ข) ถ้าข้าราชการลาออกโดยลำพังใจ สัมครของตนเอง ก่อนถึงกำหนดมีสิทธิจะได้รับบำนาญ แต่ภายหลังกลับเข้ารับราชการใหม่ไซ้ ท่านไม่ให้นับเวลาก่อนลาออกนั้นในการคำนวณบำนาญ

มาตรา ๑๓ วิธีคำนวณบำเหน็จบำนาญนั้น ให้ตั้งเงิน เดือนสุดท้ายซึ่งได้รับอยู่ก่อนพ้นตำแหน่งเป็นเกณฑ์ คำนวณตามมาตรา ๑๕

เงินเดือนสุดท้ายนี้ ให้นับเงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตัวเข้ารวมด้วย แต่เงินอนุญาตจ่ายเพื่อการอย่างอื่นไม่นับเข้าในอัตราสำหรับคิดบำเหน็จบำนาญ

มาตรา ๑๔ ข้าราชการในสถานทูตสยามณต่างประเทศ เมื่อคิดบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เทียบอัตราเงินเดือนตามใบแนบข้างท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ การคำนวณบำเหน็จบำนาญนั้น เวลาราชการให้นับแต่จำนวนปีเศษของปีให้ขาดทั้ง แล้วคำนวณตั้งนี้

บำเหน็จ ผู้รับราชการไม่ถึงสิบปีมีสิทธิจะได้แต่บำเหน็จบำเหน็จนั้นให้กำหนดโดยเอาเงินเดือนสุดท้ายคูณด้วยจำนวนปีเวลาราชการ

บ้านาญ ผู้รับราชการตั้งแต่สิบปีขึ้นไปมีสิทธิที่จะได้
บ้านาญ บ้านาญนั้นให้กำหนดโดยเอาเงินเดือนสุดท้ายคูณ
เป็นปี แบ่งเป็นหกสิบส่วน แล้วคูณด้วยจำนวนปีเวลา
ราชการ

เงินเดือนสุดท้ายสำหรับกำหนดบ้านาญนี้ ต้องได้รับมา
แล้วเท่านั้นตลอดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้าเงินเดือนที่รับ
อยู่เมื่อจะออกได้มายังไม่ถึงหนึ่งปี ก็ให้ถือเอาเงินเดือน
ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับมาในเวลาหนึ่งปี นับทวนขึ้นไป
จากวันที่ออกจากราชการเป็นเงินเดือนสุดท้าย

มาตรา ๑๖ ภายในบังคับแห่งมาตรา ๑๗ บ้านาญข้าราชการ
พลเรือนมีจำกัดอย่างสูงสุดปีละเก้าพันหกร้อยบาท

มาตรา ๑๗ เสนาบดีได้รับราชการในตำแหน่งมาถึงสามปี
แล้วมีสิทธิได้บ้านาญปีละห้าพันบาท ต่อไปขึ้นปีละหนึ่งพัน
บาทตามปีที่ได้รับราชการเป็นเสนาบดี จนถึงปีละหนึ่งหมื่น
แปดพันบาทเป็นอย่างสูงสุด ถ้าเสนาบดีอยู่ในตำแหน่ง
น้อยกว่าสามปี สุดแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
พระราชทาน

เสนาบดีที่รับราชการในตำแหน่งอื่นมาก่อน เมื่อออก

รับบำนาญให้คิดบำนาญในตำแหน่งเดิมอนุโลมตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๕ และ ๑๖ เสียก่อนหนึ่งก่อน แล้วจึงคิดบำนาญเสนาบดีบวกเพิ่มโดยอัตราดังนี้ คือถ้าเป็นเสนาบดีอยู่หนึ่งปีให้เพิ่มสามพันบาท ต่อนั้นไปเพิ่มปีละหนึ่งพันบาท จนถึงปีละหนึ่งหมื่นแปดพันบาทเป็นอย่างสูงสุด

มาตรา ๑๘ ผู้ใดมีสิทธิได้รับบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้ จะรับบำเหน็จแทนบำนาญไม่ได้

มาตรา ๑๙ ผู้ใดได้รับบำนาญอยู่ (เว้นแต่บำนาญพิเศษที่บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา ๒๔ ถึงมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้) ถ้ากระทำความผิดถึงต้องรับพระราชอาญาจำคุก โดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดฐานสฤโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยฐานประมาท ท่านว่าผู้นั้นขาดสิทธิรับบำนาญตั้งแต่วันที่ต้องจำ

มาตรา ๒๐ ผู้ซึ่งได้รับบำเหน็จเหตุทดแทนนั้น ถ้ารัฐบาลให้กลับเข้ารับราชการอีก จะส่งเงินบำเหน็จที่ได้รับไปคืนเข้าพระคลังและนับเวลาที่เข้ารับราชการมาแต่ก่อนบวกเข้ากับเวลาที่รับราชการต่อไป เพื่อได้รับบำเหน็จบำนาญในภายหลังก็ได้ หรือจะไม่ส่งเงินบำเหน็จคืนและนับเวลาราชการตั้งต้นใหม่ตั้งแต่วันเข้ารับราชการคราวหลังก็ได้

มาตรา ๒๑ ผู้ซึ่งได้รับบำนาญเหตุทดแทน ถ้ารัฐบาลเรียกให้กลับเข้ารับราชการอีก เงินเดือนครั้งหลังได้น้อยกว่าเงินเดือนเดิมเมื่อก่อนออกจากราชการไซ้ จะขอรับบำนาญรวมกันไปด้วยก็ได้ แต่ถ้าเงินเดือนใหม่รวมกับบำนาญสูงกว่าเงินเดือนเดิม ต้องลดบำนาญลงในเวลาที่รับราชการครั้งหลัง จนเงินเดือนใหม่รวมกับบำนาญไม่สูงกว่าเงินเดือนเดิม ถ้าเงินเดือนใหม่สูงกว่าหรือเท่าเงินเดือนเดิม ก็ให้คงบำนาญในระวางนั้น เมื่อออกจากราชการตอนหลัง ให้คำนวณบำนาญโดยคิดเฉพาะจำนวนเงินเดือนที่ได้รับจริงในตอนใหม่ และจะเฉพาะตามจำนวนปีราชการในตอนใหม่เพิ่มเข้ากับบำนาญเดิม

ถ้าผู้ใดเลิกบำนาญระวางกลับเข้ารับราชการ เมื่อเวลาจะออกรับบำนาญครั้งหลัง ให้รวมวันราชการตอนเดิมมาบวกคิดบำนาญรวมกับวันราชการตอนใหม่ให้ด้วย

อัตราบำนาญตั้งว่ามาในมาตรา^๕ ให้อยู่ภายในบังคับแห่ง
มาตรา ๑๖ - ๑๗

มาตรา ๒๒ ผู้ได้รับบำเหน็จบำนาญเหตุทุพพลภาพ ถ้าหายเป็นปกติ รัฐบาลจะเรียกกลับเข้ารับราชการอีกก็ได้ ท่าน

ให้ปฏิบัติกรทำนองเดียวกันกับผู้ที่รับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนกลับเข้ารับราชการ

มาตรา ๒๓ ผู้ออกจากราชการเหตุสูงอายุก็ดี ผู้ออกจากราชการเหตุรับราชการนานก็ดี ท่านว่าจะกลับเข้ารับราชการได้ต่อเมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตโดยฉะเพาะ

ผู้รับบำนาญเหตุสูงอายุ หรือผู้รับบำนาญเหตุรับราชการนาน หรือผู้รับบำนาญเสนาบดี ถ้าโปรดเกล้าฯ ให้กลับเข้ารับราชการ ให้ถือเสมือนหนึ่งข้าราชการรับบำนาญเหตุทดแทนกลับเข้ารับราชการ

มาตรา ๒๔ ข้าราชการไม่ว่าตำแหน่งใดชั้นใดซึ่งมีหน้าที่กอบด้วยอันตราย เช่น เจ้าพนักงานกระทำหน้าที่ปราบปรามโจรผู้ร้าย หรือทำนุให้ไปกระทำการอย่างใดที่ต้องฝ่าอันตราย ถ้าประสพอันตรายถึงทุพพลภาพในเวลาทำราชการในหน้าที่หรือกิจการที่ท่านใช้นั้น ท่านว่านอกจากบำนาญปกติจะได้รับพระราชทานบำนาญพิเศษ

สุดแล้วแต่จะพระราชทานเพิ่มให้ ตั้งแต่ห้าในหกลสิบส่วน จนถึงยี่สิบในหกลสิบส่วนแห่งเงินเดือนสุดท้าย ดังกำหนดไว้ในมาตรา ๑๕ ตามสมควรแก่เหตุการณ์และทุพพลภาพของผู้นั้น 1/10/2566

การขอบำนาญตามมาตรา^{นี้} ต้องแสดงรายงานแพทย์ผู้
ตรวจอาการทุพพลภาพ กับรายงานเหตุการณ์ที่ได้ประสบ
อันตราย

มาตรา ๒๕ ถ้าผู้ประสบอันตรายถึงทุพพลภาพเช่นว่า
มาในมาตราก่อนนั้นตามปกติไม่มีสิทธิหรือยังไม่เข้าถึงสิทธิที่
จะได้บำนาญ ก็จะได้พระราชทานบำนาญคิดตามอัตราที่
บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ ตามจำนวนปีราชการบวกกับบำนาญ
พิเศษอีกด้วย

มาตรา ๒๖ ผู้ใดทำราชการฝ่าอันตรายตามนัยดังกล่าว
ในมาตรา ๒๔ และต้องบาดเจ็บถึงตายไซ้ บุตร ภริยา บิดา
หรือมารดา ของผู้นั้นคนหนึ่ง จะได้รับบำนาญพิเศษเป็น
จำนวนกึ่งเงินเดือนของผู้ตาย

การจ่ายบำนาญพิเศษตามมาตรา^{นี้} ถ้าผู้ตายมิได้ส่งให้
ระบุชื่อผู้รับไว้ ก็จะมีพระราชทานให้แก่ผู้ใดคนหนึ่งในรอบครัว
นั้นตามที่กระทรวงพระราชดำริเห็นสมควร

บำนาญพิเศษตามมาตรา^{นี้} เมื่อผู้ใดได้รับแล้วห้ามมิให้
เปลี่ยนตัว

มาตรา ๒๗ บำนาญพิเศษที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ นั้น
ท่านให้จ่ายโดยมีกำหนดเวลาดัง^{นี้}

๔๘๖

บุตรชาย ได้รับจนอายุครบยี่สิบปี

บุตรหญิง ได้รับจนอายุครบยี่สิบปี หรือจนมีสามี

ภริยา ได้รับตลอดอายุ หรือจนมีสามีใหม่

บิดา ได้รับตลอดอายุ

มารดา ได้รับตลอดอายุ หรือจนมีสามีใหม่

มาตรา ๒๘ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
เป็นเจ้าหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑

เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๕๕)

ใบแนบแสดงตำแหน่งและอัตราเงินเดือน
สำหรับเทียบคำนวณบำนาญข้าราชการสถานทูต

ตามความในมาตรา ๑๔

แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการพลเรือน

พุทธศักราช ๒๔๗๑

(๑) ราชทูต เทียบตำแหน่งอธิบดี ถ้าอยู่ในตำแหน่ง
ทูตมาได้หนึ่งปี ให้คิดอัตราเงินเดือนสุดท้ายสำหรับคำนวณ
บำนาญเริ่มต้นด้วยแปดร้อยบาท และสมมติเพิ่มให้ปีละ
ห้าสิบบาทตลอดเป็นลำดับไปตามจำนวนปีที่ได้รับตำแหน่งทูต
จนถึงอัตราขั้นสูงสุดหนึ่งพันเก้าร้อยบาท เว้นแต่ทูตผู้ใด
ได้รับเงินเดือนทางอื่นอยู่ก่อนแล้วสูงกว่าแปดร้อยบาท ก็
ให้ถืออัตราเงินเดือนสุดท้ายก่อนไปรับตำแหน่งทูตนั้นเป็น
จำนวนเริ่มต้น

(๒) ที่ปรึกษาและเลขานุการเอก เทียบตำแหน่งเจ้ากรม
ชั้นหนึ่ง รัยราชการในตำแหน่งมาได้หนึ่งปี ให้คิดอัตรา
เงินเดือนสุดท้ายสำหรับคำนวณบำนาญเริ่มต้นด้วยห้าร้อย
สี่สิบบาท และสมมติเพิ่มให้ปีละสี่สิบบาทตลอดเป็นลำดับ

ไปตามจำนวนปีที่ได้รับตำแหน่งนั้น จนถึงอัตราขั้นสูงสุด
เจ็ดร้อยบาท

(๓) เลขานุการโท เทียบตำแหน่งเจ้ากรมชั้นสอง รับ
ราชการในตำแหน่งมาได้หนึ่งปี ให้คิดอัตราเงินเดือนสุดท้าย
สำหรับคำนวณบำนาญเริ่มต้นด้วยส่วยยี่สิบบาทและสมมติเพิ่ม
ให้ปีละยี่สิบบาทตลอดเป็นลำดับไปตามจำนวนปีที่ได้รับ
ตำแหน่งนั้นจนถึงอัตราขั้นสูงสุดห้าร้อยบาท

(๔) เลขานุการตรี เทียบตำแหน่งปลัดกรมชั้นหนึ่ง
รับราชการในตำแหน่งมาได้หนึ่งปี ให้คิดอัตราเงินเดือน
สุดท้ายเริ่มต้นด้วยสามร้อยยี่สิบบาท และสมมติเพิ่มให้
ปีละยี่สิบบาทตลอดเป็นลำดับไปตามจำนวนปีที่ได้รับตำแหน่ง
นั้นจนถึงอัตราขั้นสูงสุดสี่ร้อยบาท

(๕) ผู้ช่วยสถานทูต เทียบตำแหน่งปลัดกรมชั้นสอง
รับราชการในตำแหน่งมาได้หนึ่งปี ให้คิดอัตราเงินเดือน
สุดท้ายสำหรับคำนวณบำนาญเริ่มต้นด้วยสองร้อยยี่สิบบาท
และสมมติให้เพิ่มปีละยี่สิบบาทตลอดเป็นลำดับไปตามจำนวน
ปีที่ได้รับตำแหน่งจนถึงอัตราขั้นสูงสุดสามร้อยบาท

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่องกำหนดที่ฝากศพ, ฝังศพ, และเผาศพ
เพิ่มเติมในท้องที่จังหวัดธนบุรี

ด้วยตามความในกฎเสนาบดีกระทรวงนครบาล ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ข้อ ๑ ว่า ท้องที่ตำบลอำเภอใดสมควรจะมีบ้ำชาที่ฝากศพ ฝังศพ เผาศพแก่แห่ง เสนาบดีจะได้กำหนดและประกาศให้ทราบนั้น

บัดนี้ สมควรที่จะมีบ้ำชาเพิ่มขึ้น เพื่อความสะดวกแก่ราษฎรในตำบลลูกวัว และหมู่บ้านหมู่ที่ ๕-๖-๗-๘ ในตำบลบางกะดี ท้องที่อำเภอบางขุนเทียน จังหวัดธนบุรี อีก ๓ แห่ง จึงขอประกาศกำหนดที่ฝาก ฝัง และเผาศพในท้องที่จังหวัดธนบุรีเพิ่มเติมดังนี้ คือ

ท้องที่อำเภอ	นามบ้ำชาที่ฝาก, ฝัง, และเผาศพ	ตั้งอยู่ที่ตำบล	อนุญาตให้ทำการ
บางขุนเทียน	วัดบางกะดี	บางกะดี	ฝาก, ฝัง, เผาศพ
„	วัดศีรษะกระบือ	ลูกวัว	ฝาก, ฝัง, เผาศพ
„	วัดลูกวัว	ลูกวัว	ฝาก, ฝัง, เผาศพ

สภาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศณวันที่ ๔ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

11/10/2566

จอมพล บวิพิตร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๘ ธันวาคม หน้า ๒๒๖)

ประกาศ

จัดระเบียบราชการกระทรวงยุติธรรม

พุทธศักราช ๒๔๗๑

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ใ้ประกาศทราบทั่วกันว่า ราชการในกระทรวงยุติธรรมแต่เดิมมา มีเสนาบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและแก้ไขการขัดข้องในข้อราชการทั้งฝ่ายตุลาการและธุรการ ครั้นวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๕ (ร.ศ. ๑๓๑) ได้มีประกาศแยกหน้าที่ราชการ ออกเป็นฝ่ายธุรการและตุลาการและตั้งให้อธิบดีศาลฎีกาเป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในแผนกตุลาการ กับให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจทั่วไปในการบังคับบัญชา แต่ในส่วนที่เป็นฝ่ายตุลาการ ให้เสนาบดีปรึกษาหารือกับอธิบดีศาลฎีกา และถ้ามีความเห็นแตกต่างกัน ก็ให้นำความกราบบังคมทูลเรียนพระราชปฏิบัติ

ทรงพระราชดำริว่า การแบ่งหน้าที่ระวางเสนาบดีกับอธิบดีศาลฎีกาเช่นนี้ ก็เพื่อความสะดวกแก่ราชการในสมัยนั้น บัดนี้ได้ล่วงพ้นเวลาแห่งการจำเป็นแล้ว

เพื่อที่จะยังความเจริญในราชการแผ่นดินให้ดียิ่งขึ้น และ
สะดวกแก่การบังคับบัญชาปกครอง จึงทรงพระกรุณาโปรด
เกล้า ๆ ให้ยกเลิกประกาศจัดระเบียบราชการกระทรวงยุติ
ธรรม ลงวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๕ (ร.ศ. ๑๓๑) เสีย

เพื่อให้การเป็นไปตามพระราชดำรินี้ จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ๆ ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน
มีหน้าที่รับ ผิดชอบบังคับบัญชาข้าราชการทั้งฝ่ายตุลาการและ
ตุลาการ นอกจากการพิจารณาและพิพากษาคดีในศาล ส่วน
การที่จะตั้ง เลื่อน ย้าย หรือปลดผู้พิพากษานั้น ให้เสนาบดี
กระทรวงยุติธรรมนำความขึ้นกราบบังคมทูล ขอพระราชทาน
พระบรมราชานุญาต

อนึ่งเพื่อให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมได้มีโอกาสตรวจ
ตราราชการในศาลยุติธรรมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ให้เสนาบดี
กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจนั่งกำกับพิจารณาปรึกษาคดีใน
ศาลยุติธรรมได้ทุกศาล

ส่วนศาลฎีกานั้นให้คงรวมอยู่ในกระทรวงยุติธรรม ให้มี
อธิบดีศาลฎีกา เป็น ผู้รับผิดชอบ ที่จะรักษาการในศาลนั้นให้
เรียบร้อยถูกต้องตามแบบแผน มีอำนาจที่จะตั้ง ปลัด

เปลี่ยน ปลด และบังคับบัญชาพนักงานในศาลนั้นได้ทุกตำแหน่ง นอกจากนี้ให้อธิบดีศาลฎีกามีหน้าที่เป็นผู้รับปรึกษาหารือ ออกความเห็น แก่เสนาบดี กระทรวงยุติธรรมในข้อราชการทั่วไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๖ ธันวาคม หน้า ๒๕๘)

สำนักหอสมุด

๔๕๔

ประกาศ
เรื่องยาเสพติดให้โทษ

ขอประกาศโฆษณาจำนวนยาเสพติดให้โทษ ตามความ
ในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ซึ่งได้
นำเข้ามา ได้ขายไป และที่ยังคงเหลืออยู่เมื่อสิ้นปี ตามที่
ได้รายงานไปยังสันนิบาตชาติสำหรับปีคริสต์ศักราช ๑๙๖๗
(พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐) ตั้งแจ้งอยู่ในบัญชีต่อไปนี้

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๗๑

(วงเล็บของอนุบทยา เล่ม ๕๕ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ปี ๒๕๕)

(๔๕๔ ก.)

บัญชีรายงานประจำปีแสดงจำนวนยาเสพติดให้โทษ ซึ่งมีอยู่ ได้นำเข้ามา ได้ขายไป และที่คงเหลืออยู่
ประจำปี คริสตศักราช ๑๙๒๗ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๗๐)

ชื่อยาเสพติดให้โทษ	รายการรับ				รายการจ่าย			คงเหลือ
	ยกมาจาก ก.ศ. ๑๙๒๖	กรมสาธารณสุข ส่งชื้อจาก ต่างประเทศ	จากที่ต่าง ๆ ภายในประเทศ	รวมรับ	คลังยา เสพติดให้โทษ ได้ขายไป	จ่ายโดยเหตุอื่น	รวมจ่าย	
๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
Morphine	๑๗๕๖.๗๓๗๐	๕๕๕.๘๖๐๐	๔๐๕.๕๕๔๐	๓๒๑๖.๕๕๑๐	๔๔๐.๐๐๖๐	๔๓๑.๔๕๘๐	๘๗๑.๕๐๔๐	๒๓๓๕.๐๔๗๐
Cocaine	๔๐๕๐.๕๑๕๐	๑๕.๒๘๐๐	๔๑๒.๑๕๕๐	๔๔๗๗.๗๕๐๐	๕๕๖.๓๓๐๐	๑๐๖๖.๔๕๒๐	๑๖๖๒.๗๘๒๐	๒๘๑๕.๖๑๒๐
Heroin	๕๗๑.๖๑๓๕	๒๕๕.๐๐๐๐	๑๒๓.๔๓๖๐	๙๕๐.๐๔๕๕	๑๕๑.๓๘๘๐	๑๕๐.๘๘๑๐	๓๐๒.๒๖๙๐	๖๔๗.๗๖๔๕
Medicinal Opium	X							
Codeine	๓๒๒๓๓.๔๓๕๐	๕๘๑๑.๕๖๕๐	๓๘๑๕.๕๕๗๐	๔๕๘๖๐.๕๖๑๐	๗๐๒๒.๘๔๘๕	๑๓๓๐๒.๗๒๘๐	๒๐๓๒๕.๕๗๖๕	๒๕๕๓๔.๙๘๔๕
Cannabis Indica	๑๕๕๓.๘๐๔๕	๕๐๔.๐๐๐๐	๗๑.๐๓๕๐	๒๑๑๘.๘๓๙๕	๓๘๘.๘๕๐๐	๖๘๓.๐๒๔๕	๑๐๗๑.๘๗๔๕	๑๐๔๖.๙๖๕๐
Pantopon	๑๕๐๐๐.๒๗๗๐	---	๔๖๖.๓๕๒๐	๑๕๔๖๖.๖๖๕๐	๕.๗๕๒๐	๔๖๕.๘๑๐๐	๔๗๑.๖๐๒๐	๑๕๕๘๗.๐๖๗๐
Papaverine	---	๕๕.๐๕๐๐	---	๕๕.๐๕๐๐	---	---	---	๕๕.๐๕๐๐
Eukodal	๑๒๐๐๐๐	๕.๕๒๐๐	๑๑๖.๖๔๐๐	๑๓๔.๑๖๐๐	---	๑๒.๐๐๐๐	๑๒.๐๐๐๐	๑๒๒.๑๖๐๐
Dionine	๘๕๖.๑๕๐๐	---	---	๘๕๖.๑๕๐๐	---	---	---	๘๕๖.๑๕๐๐
	๒๘.๓๕๐๐	๒.๐๐๐๐	---	๓๐.๓๕๐๐	๗.๐๐๐๐	๐.๓๕๐๐	๗.๓๕๐๐	๒๓.๐๐๐๐

หมายเหตุ

ช่อง ๔ เป็นยาที่กรมสาธารณสุขรับชื้อจากผู้ถือใบอนุญาตยาที่กรมศุลกากรยึดส่งกรมสาธารณสุข และยาที่ผู้ถือใบอนุญาตนำส่งคลังยา

ช่อง ๗ เป็นยาที่ผู้ถือใบอนุญาตรับคืนไปจากคลังยา ส่งคืนประเทศเดิม รื้อไหลแห่งระเหยไป และที่ได้ทำลาย

X เป็นยาที่ได้ปรุงขึ้น

ประกาศกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
กำหนดการแยกประเภทสินค้าขาเข้าและขาออก

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติประกาศตามอำนาจ
แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๕ มาตรา ๑๒๒ ให้
ทราบทั่วกันว่า

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๕ มาตรา ๑๑๓ บัญญัติ
ว่า บรรดาใบขนสินค้า บัญชี หรือบันทึกเรื่องราวอย่างอื่น
ที่ต้องทำขึ้นตามบังคับแห่งพระราชบัญญัติศุลกากร เมื่อจะ
ต้องจัดและแยกประเภทปริมาณสินค้า ก็ต้องกระทำการนั้น
ตามบัญชีรายชื่อสินค้าขาเข้าและขาออกแบบราชการ

เพราะฉะนั้นนับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ เป็น
ต้นไป การจัดและแยกประเภทปริมาณสินค้าขาเข้าและ
ขาออกให้เป็นไปตามบัญชีรายชื่อสินค้าขาเข้าและขาออกตั้ง
ต่อไปนี้ บัญชีรายชื่อสินค้าขาเข้าและขาออกฉบับก่อน ๆ
เป็นอันยกเลิก

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

กรมศุลกากร

บัญชีรายชื่อสินค้าขาเข้าขาออกแบบราชการ

ผู้ยื่นใบขนสินค้าขาเข้าขาออก ต้องลงรายการ
สิ่งของให้ถูกต้องตามบัญชีรายชื่อสินค้าขาเข้าขาออกนี้

ข้อกำหนด

ขอตั้งเงื่อนไขเพื่อประโยชน์แห่งประชาชนที่ประกอบการ
ค้า ว่าเอกสารต่าง ๆ อันกฎหมายบัญญัติให้ยื่นต่อกรมศุลกากร
เนื่องในการที่จะนำสินค้าเข้ามาหรือส่งออกจากพระราชอาณา
จักรนั้น ขอให้ผู้นำของเข้า ผู้ส่งของออก หรือตัวแทน
พยายามระมัดระวังแสดงรายการให้ถูกต้องครบถ้วน ผู้นำของ
เข้า และผู้ส่งของออกอาจถูกเรียกมาพิสูจน์รายการที่แสดง
โดยนำบัญชีราคาสินค้า ใบตราส่ง และเอกสารอื่น ๆ มาให้
ตรวจ ถ้ารายการไม่ถูกต้องนั้น ก็อาจต้องได้รับโทษตาม
พระราชบัญญัติ

ราคา

ราคาที่ต้องแสดง คือ ราคาขายส่งที่คิดเงินสด (สำหรับ
สินค้าขาเข้า ไม่คิดค่าภาษีรวมเข้าด้วย) ซึ่งสิ่งของประเภท
และชนิดเดียวกันจะพึงขายได้โดยไม่ขาดทุน ในที่และ
เวลาซึ่งนำเข้าหรือส่งออกแล้วแต่กรณี โดยไม่คิดหักถอน
ลดหย่อนแต่อย่างใด

น้ำหนัก

เมื่อต้องแสดงน้ำหนักของที่นำเข้าหรือส่งออก ให้แสดง
แต่น้ำหนักสิ่งของ ไม่รวมน้ำหนักหีบห่อเข้าด้วย

รายการประเภทสินค้า

ถ้ามีสิ่งของประเภทต่าง ๆ นำเข้ามาหรือส่งออกไปในหีบ
ห่อเดียวกัน ต้องบอกน้ำหนักและราคาสิ่งของนั้น ๆ แยก
ประเภท ๆ ตามที่ปรากฏในบัญชีรายนามสินค้าขาเข้าขาออก
และเพื่อให้การลงบัญชีถูกต้อง ควรให้ทั้งชื่อยี่ห้อ และ
รายการที่ต้องตามบัญชีรายชื่อสินค้าขาเข้าขาออก

เมืองที่ตราส่งสินค้า

สำหรับสินค้าขาเข้า คำว่า “เมืองที่ตราส่ง” ให้พึงเข้าใจ
ใจหมายถึงสถานที่ ซึ่งบุคคลที่นำสินค้าเข้ามาในกรุงสยาม
ได้จัดซื้อสินค้านั้น

สำหรับสินค้าขาออก คำว่า “เมืองที่ตราส่ง” ให้พึง
เข้าใจหมายถึงสถานที่ ซึ่งบุคคลที่ส่งสินค้าออกจากกรุงสยาม
ได้ขายสินค้านั้นส่งออกไป หรือได้ส่งออกไปเพื่อขาย

ขาเข้า

หมวด ๑

สัตว์มีชีวิต

๑ ม้า

จำนวนตัว

๒ แพะ

จำนวนตัว

๓	เปิด ใ้ ก่ นก	จำนวนตัว
๔	แกะ	จำนวนตัว
๕	สุกร	จำนวนตัว
๖	สัตว์มีชีวิตอย่างอื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้ว	จำนวนตัว

หมวด ๒

อาหาร และเครื่องตมนอกจากน้าสุรา

๑	ขนมปังแห้ง	กิโลกรัม
๒	เนยเหลว	กิโลกรัม
๓	เมล็ดเข้าต่าง ๆ	กิโลกรัม
๔	เนยแข็ง	กิโลกรัม
๕	มะพร้าวห้าว	จำนวนผล
๖	ฟองสัตว์	กิโลกรัม
๗	ปลา	

(ก) ปลากระป๋อง

(๑)	ปลาชาติน	กิโลกรัม
(๒)	ปลาชามอน	กิโลกรัม
(๓)	ปลากระป๋องอย่างอื่น	กิโลกรัม
(๗)	ปลาต่างๆ นอกจากปลากระป๋อง	กิโลกรัม

- ๘ แบ่งทำด้วยเมล็ดข้าว (นอกจากข้าวเจ้า
ข้าวเหนียว) กิโกลรัม
- ๙ แบ่งข้าวเจ้าข้าวเหนียว กิโกลรัม
- ๑๐ ผลไม้ต่างๆ นอกจากผลไม้ที่บรรจุปกป้อง
และขวด กิโกลรัม
- ๑๑ เส้นนํกโรนํ และ เส้นหมํ กิโกลรัม
- ๑๒ นํมันเนยมารการัน กิโกลรัม
- ๑๓ เนอ
- (ก) เนอสต กิโกลรัม
- (ข) เนอเคม เนอแหง กิโกลรัม
- ๑๔ นมกะปอง
- (ก) นมขันชะนิตหวาน เนอนม กิโกลรัม
- (ข) นมขันชะนิตจืด กิโกลรัม
- (ค) นมสต กิโกลรัม
- (ง) นมชะนิตอน รวมทังแบงนม กิโกลรัม
- ๑๕ มํนฝรั่ง กิโกลรัม
- ๑๖ เป็ด ใกํ นก ที่ขําแหละแลว กิโกลรัม
- ๑๗ เกลือ กิโกลรัม
- ๑๘ เครื่องเทศและเครื่องปรุงรสอาหาร กิโกลรัม

๑๕ น้ำตาล

(ก) น้ำตาล รวมทั้งคลูโกส แต่ไม่รวม
สัทธิรินเข้าด้วย

กิโลกรัม

(ข) น้ำอ้อย

กิโลกรัม

๒๐ ใบชา

(ก) ใบ

กิโลกรัม

(ข) ผง

กิโลกรัม

๒๑ ผัก

(ก) ผักสด

กิโลกรัม

(ข) ผักแห้ง

กิโลกรัม

๒๒ เครื่องอาหารนอกจากที่กล่าวโดยเฉพาะ กิโลกรัม

๒๓ น้ำแร่ และน้ำที่อัดด้วยลม จำนวนขวด

๒๔ เครื่องดื่มต่าง ๆ นอกจากที่กล่าวโดย

เฉพาะ จำนวนขวด

หมวด ๓

ของดีบุก

๑ หมากร้าง

กิโลกรัม

๒ ปรินซิเมนต์

กิโลกรัม

๓ ถ่านไม้	กิโลกรัม
๔ ถ่านหิน	กิโลกรัม
๕ ถ่านโค้ก	กิโลกรัม
๖ โลหะต่าง ๆ	
(ก) ทองแดง	กิโลกรัม
(ข) ดีบุก	กิโลกรัม
(ค) เหล็กอ่อน	กิโลกรัม
(ง) นิกเกิล	กิโลกรัม
(จ) ตะกั่ว	กิโลกรัม
(ฉ) สังกะสี	กิโลกรัม
(ช) โลหะต่าง ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว	กิโลกรัม
๗ น้ำมัน	
(ก) น้ำมันเคอโรซีน	กาลัน และลิตร
(ข) น้ำมันเบนซิน	กาลัน และลิตร
(ค) น้ำมันซีล	กาลัน และลิตร
๘ ต้นไม้ตอกไม้สัด	กิโลกรัม
๙ หนังสือพิมพ์ได้ฟอก	กิโลกรัม
๑๐ ศิลที่ยังไม่ได้ทำเป็นของใช้	
(ก) เพ็ชรพลอยร่วง	กะรัตหลวง
(ข) ศิลอย่างอื่น	กิโลกรัม

๑๑ ของดิบเครื่องเข็โย

(ก) ผ้าย	กิโลกรัม
(ข) ต้ายชุด	กิโลกรัม
(ค) ไหมดิบ	กิโลกรัม
(ง) นุ่น	กิโลกรัม
(จ) เครื่องเข็โยอย่างอื่น	กิโลกรัม

๑๒ ไม้

(ก) ไม้กะดานและไม้ระแนง	กิโลกรัมและเมตร
เหลี่ยมลูกบาศก์
(ข) ไม้ฟัน	กิโลกรัม
(ค) ไม้อย่างอื่น	กิโลกรัม

๑๓ ของดิบนอกจากที่กล่าวโดยฉะเพาะ กิโลกรัม

หมวด ๔

ของที่ทำสำเร็จมาแล้ว

๑ กะสุนปืน ดินปืน และดินระเบิด

(ก) กะสุนปืนไรเฟิลขนาด ๖ มม.
และขึ้นไป	จำนวนกะสุน
กิโลกรัม
(ข) กะสุนปืนไรเฟิลขนาดต่ำกว่า
๖ มม.	จำนวนกะสุน
กิโลกรัม

- (ค) กะสุนปืนสั้นและปืนริวอลเวอร์ | จำนวนกะสุน
ขนาดกว่า ๖.๕ มม. | กิโลกรัม
- (ง) กะสุนปืนสั้นและปืนริวอลเวอร์ | จำนวนกะสุน
ขนาด ๖.๕ มม. และลงมา | กิโลกรัม
- (จ) กะสุนปืนขนาดเล็กอย่างอื่น | จำนวนกะสุน
| กิโลกรัม
- (ฉ) ดินและกะสุนระเบิดอย่างอื่น | จำนวน
| กิโลกรัม

๒ อาวุธต่างๆ

- (ก) ปืนไรเฟิลขนาด ๖ มม. และ | จำนวนกะบอก
ขึ้นไป | กิโลกรัม
- (ข) ปืนไรเฟิลขนาดต่ำกว่า ๖ มม. | จำนวนกะบอก
| กิโลกรัม
- (ค) ปืนสั้นและปืนริวอลเวอร์ | จำนวนกะบอก
ขนาดเกินกว่า ๖.๕ มม. | กิโลกรัม
- (ง) ปืนสั้นและปืนริวอลเวอร์ | จำนวนกะบอก
ขนาด ๖.๕ มม. และลงมา | กิโลกรัม
- (จ) ปืนลูกปราย | จำนวนกะบอก
| กิโลกรัม
- (ฉ) อาวุธชนิดอื่น ๆ | จำนวน
| กิโลกรัม

- ๓ เครื่องทำด้วยไม้มือช่าง และ
ของพิพิธภัณฑณ์ จดราคาอย่างเดียว
- ๔ กระเบื้องกระตาม กิโกลกรัม
- ๕ อิฐแผ่น จำนวนแผ่น
กิโกลกรัม
- ๖ แปร่งต่าง ๆ จำนวนอัน
- ๗ เทียน กิโกลกรัม
- ๘ เครื่องทำด้วยยาง
- (ก) ยางรถยนต์และรถจักรยานยนต์ จำนวนเส้น
- (ข) ยางรถจักรยาน จำนวนเส้น
- (ค) ยางรถอย่างอื่น จำนวนเส้น
- (ง) ยางใน จำนวนเส้น
- (จ) ของใช้อย่างอื่นทำด้วยยาง กิโกลกรัม
- ๙ เครื่องทำด้วยเซลลูลอสอยด์ กิโกลกรัม
- ๑๐ เครื่องยาสำหรับใช้ในการผสมธาตุ
แยกธาตุ กิโกลกรัม
- ๑๑ เครื่องกระเบื้อง (อย่างเลข) กิโกลกรัม
- ๑๒ เครื่องกระเบื้อง (อย่างศิลปะ) กิโกลกรัม
- ๑๓ ณาพิภต่าง ๆ จำนวนเรือน

- ๑๔ เครื่องนุ่งห่ม (นอกจากที่กล่าวโดย
เฉพาะ) กิโกรัม
- ๑๕ เชือกต่างๆ
- (ก) กาบมะพร้าว กิโกรัม
- (ข) มะนิลา กิโกรัม
- (ค) อย่างอื่น กิโกรัม
- ๑๖ เครื่องตัดจัม (นอกจากเครื่องมือ)
เช่นมีด กรรไกร เป็นต้น กิโกรัม
- ๑๗ สีสำหรับย้อม
- (ก) สีสวรรค์ กิโกรัม
- (ข) สีคราม กิโกรัม
- (ค) สีอย่างอื่น กิโกรัม
- ๑๘ เครื่องไฟฟ้าและเครื่องประกอบสำหรับใช้
กับเครื่องไฟฟ้ารวมทั้งเครื่องจักรไฟฟ้า กิโกรัม
- ๑๙ ผ้าลูกไม้และผ้าปัก กิโกรัม
- ๒๐ ดอกไม้ไฟรวมทั้งรูปกระดาษเงินกระดาษ
ทองและประทัด กิโกรัม
- ๒๑ เครื่องแก้ว
- (ก) กะจกเงาไม่มีกรอบ กิโกรัม

๒๘ หนังสือปกและของไข้ทำด้วยหนังสือต่าง ๆ

(ก) หนังสือที่มาเป็นแผ่นหรือเป็นเล่ม	กิโลกรัม
(ข) รองเท้านัก	จำนวนคู่
(ค) อานม้าและเครื่องเทียมม้า	กิโลกรัม
(ง) ของไข้ทำด้วยหนังสืออย่างอื่น	กิโลกรัม

๓๐ เครื่องจักรกล

- (ก) เครื่องจักรที่เป็นเครื่องมีกำลังเดิรเอง (นอก
จากเครื่องไฟฟ้า)

(๑) รถจักรที่ใช้ราง	จำนวนเครื่อง
กิโลกรัม
(๒) รถจักรที่ไม่ใช้ราง	จำนวนเครื่อง
กิโลกรัม
(๓) เครื่องจักรกลสำหรับเรือ	จำนวนเครื่อง
กิโลกรัม
(๔) เครื่องจักรโรงสีเข้า	จำนวนเครื่อง
กิโลกรัม
(๕) เครื่องจักรสำหรับกร
เพาะปลูก	จำนวนเครื่อง
กิโลกรัม

- (๖) เครื่องจักรที่เป็นเครื่องมือ (จำนวนเครื่อง
กำลังเดิรเองอย่างอื่น (กิโลกรัม
- (๗) เครื่องจักรที่ไม่มีกำลังเดิรเอง หรือเป็นเครื่อง
ไฟฟ้า
- (๑) เครื่องจักรโรงสีเข้า กิโลกรัม
- (๒) เครื่องจักรทอผ้า กิโลกรัม
- (๓) เครื่องจักรเพาะปลูก กิโลกรัม
- (๔) เครื่องมือกล กิโลกรัม
- (๕) เครื่องจักรเย็บผ้า กิโลกรัม
- (๖) เครื่องจักรอย่างอื่นรวมทั้งของใช้
เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องจักร กิโลกรัม
- ๓๑ สายพานเครื่องจักร กิโลกรัม
- ๓๒ ไม้ขัดไฟ (จำนวนไม้รายตัวในกลักรหนึ่ง
จำนวนกลักร
- ๓๓ เสื่อและของใช้ทำด้วยหวาย ไม้ไผ่
และฟาง กิโลกรัม
- ๓๔ เครื่องยารักษาโรค
- (ก) ชีรุม วัคซีน และแอนตี้ตอกสิน กิโลกรัม
- (ข) ควินินและแอลกาลอยของเปลือก
ชิงโกนา กิโลกรัม

- (๑๒) ของใช้ที่ทำด้วยเหล็กนอกจาก
ที่กล่าวโดยฉะเพาะ กิโกลรัม
- (จ) เครื่องนิกเกิ้ล กิโกลรัม
- (ฉ) เครื่องตะกั่ว กิโกลรัม
- (ช) เครื่องเหล็กกล้า กิโกลรัม
- (ซ) เครื่องสังกะสี กิโกลรัม
- (ณ) ของใช้ทำด้วยโลหะอย่างอื่น กิโกลรัม
- ๓๖ เครื่องดนตรี กิโกลรัม
- ๓๗ น้ำมัน
- (ก) น้ำมันแร่สำหรับหยอดเครื่องจักร กาลัน และลิตร
- (ข) น้ำมันหุง กาลัน และลิตร
- (ค) น้ำมันมะพร้าว กาลัน และลิตร
- (ง) น้ำมันอย่างอื่นนอกจากที่กล่าว
โดยฉะเพาะ กาลัน และลิตร
- ๓๘ ฟ้าน้ำมันและพรมน้ำมัน กิโกลรัม
- ๓๙ สีสำหรับทา กิโกลรัม
- ๔๐ กระจาด
- (ก) กระจาดเปล่าที่ยังไม่ได้พิมพ์ กิโกลรัม
- (ข) สมุดหนังสือ หนังสือพิมพ์ บทเพลง ฯลฯ กิโกลรัม

๔๙ ของใช้ทำด้วยศิลา

(ก) ครก และสากหิน

กิโลกรัม

(ข) เครื่องหินอย่างอื่น

กิโลกรัม

๕๐ เครื่องทอด้วยเยื่อใย

(ก) เครื่องทอด้วยผ้าย

(๑) ผ้าลายไม้

กิโลกรัม

เมตร

(๒) ผ้าลายกุติ

กิโลกรัม

กุติ

(๓) ผ้าพื้นและผ้าตา

กิโลกรัม

กุติ

(๔) ผ้าโสร่งไม้พิมพ์ดอก

กิโลกรัม

เมตร

(๕) ผ้าโสร่งปาเต๊ะพิมพ์ดอก

กิโลกรัม

กุติ

(๖) ผ้าโสร่งไม้ทอ

กิโลกรัม

เมตร

(๗) ผ้าโสร่งตาทอ

กิโลกรัม

กุติ

(๘) ผ้าขาวม้า	{	กิโกลรัม
		กุลี
(๙) ผ้าดอกสองริม (นอกจาก
ที่กล่าวไว้โดยจะเพาะ)	{	กิโกลรัม
		พับ
(๑๐) ผ้าดอกฉีกริม (นอกจาก
ที่กล่าวไว้โดยจะเพาะ)	{	กิโกลรัม
		พับ
(๑๑) ผ้าขาว	{	กิโกลรัม
		พับ
(๑๒) ผ้าดิบ	{	กิโกลรัม
		พับ
(๑๓) ผ้าสี	{	กิโกลรัม
		พับ
(๑๔) ผ้าแดง	{	กิโกลรัม
		พับ
(๑๕) ผ้าตัวใหม่เก็บสีต่าง ๆ	{	กิโกลรัม
		พับ
(๑๖) ผ้าตัวใหม่เก็บพิมพ์ดอก	{	กิโกลรัม
		พับ
(๑๗) ผ้าตัวหนังสือพิมพ์ดอกสองริม	{	กิโกลรัม
		พับ

- (๑๘) ผ้าตัวนสีพิมพ์ดอกฉีกกรม { กิโกลรัม
 พับ
- (๑๙) ผ้าบ้านสีขาวและสีอื่น ๆ { กิโกลรัม
 พับ
- (๒๐) ผ้าบ้านดอก { กิโกลรัม
 พับ
- (๒๑) ผ้าทอตาต่างๆ { กิโกลรัม
 พับ
- (๒๒) ผ้าขาวเปลือกกะเทียม { กิโกลรัม
 พับ
- (๒๓) ผ้าขาวมัดลิน { กิโกลรัม
 พับ
- (๒๔) ผ้าลายสองสีขาว { กิโกลรัม
 พับ
- (๒๕) ผ้าลายสองสีอื่น { กิโกลรัม
 พับ
- (๒๖) ผ้าริ้วสีต่างๆ { กิโกลรัม
 พับ
- (๒๗) ผ้าริ้วทอ { กิโกลรัม
 พับ

(๒๘) ผ้าโปร่งสี่ลาย	(กิโกลรัม
พับ
(๒๙) ผ้าบ้อปลินและผ้าลิมบริก
สีต่างๆ	(กิโกลรัม
พับ
(๓๐) ผ้าบ้อปลินและผ้าลิมบริก
พิมพ์ดอก	(กิโกลรัม
พับ
(๓๑) ผ้าบ้อปลินและผ้าลิมบริก
ทอลาย	(กิโกลรัม
พับ
(๓๒) ผ้าอย่างอื่นนอกจากที่
กล่าวไว้โดยฉะเพาะ	(กิโกลรัม
พับ
(๓๓) เสื่อยัด	(กิโกลรัม
โหล
(๓๔) ผ้าห่มนอน	(กิโกลรัม
โหล
(๓๕) ผ้าเช็ดตัว	กิโกลรัม
(๓๖) ผ้าเช็ดหน้า	กิโกลรัม
(๓๗) ของใช้ทำด้วยด้ายฝ้ายนอกจาก
ที่กล่าวไว้โดยฉะเพาะ	กิโกลรัม
(ข) ของใช้ทำด้วยลินิน	
(๑) ผืนผ้าลินิน	กิโกลรัม
(๒) ของใช้ทำด้วยผ้าลินินอย่างอื่น	กิโกลรัม

(ค) เครื่องทอด้วยไหม

(๑) ผ้าม้วng ผ้าโสร่งไหม

และผ้าขาวม้าไหม

กิโลกรัม

(๒) แพร่ผืนต่าง ๆ

กิโลกรัม

(๓) ของใช้ทำด้วยแพรอย่างอื่น

กิโลกรัม

(ง) ของใช้ทำด้วยขนสัตว์

(๑) ผืนผ้าขนสัตว์

กิโลกรัม

(๒) ของใช้ทำด้วยผ้าขนสัตว์อย่างอื่น

กิโลกรัม

(จ) เครื่องทอด้วยเยื่อใยอื่น

กิโลกรัม

๕๑ กะเบอง

กิโลกรัม

๕๒ ยาสูบ

(ก) ยาซิการ์

กิโลกรัม

(ข) ยาซิการ์เร็ดตัส

กิโลกรัม

(ค) ยาสูบที่ทำขึ้นทุกชนิด

กิโลกรัม

๕๓ เครื่องใช้สำหรับสูบยา

กิโลกรัม

๕๔ เครื่องมือต่าง ๆ นอกจากเครื่องมือกล

กิโลกรัม

๕๕ ร่ม

(ก) ร่มผ้าและร่มแพร

จำนวนคัน

(ข) ร่มกระดาษ

จำนวนคัน

๕๖ น้ำมันชักเงา

กิโลกรัม

๕๗ รถ ขวดยานต่างๆ

(ก) เรือบิน	{ จำนวนเครื่อง
กิโลกรัม
(ข) ของใช้เป็นส่วนของเรือบิน	กิโลกรัม
(ค) รถตู้และรถคนโดยสารสำหรับ
รถไฟและรถรางรวมของใช้เป็น
ส่วนของรถตู้ ๆ ล ๆ	กิโลกรัม
(ง) รถยนต์	{ จำนวนคัน
กิโลกรัม
(จ) ของใช้เป็นส่วนของรถยนต์	กิโลกรัม
(ฉ) รถจักรยานยนต์	{ จำนวนคัน
กิโลกรัม
(ช) ของใช้เป็นส่วนของรถจักรยานยนต์	กิโลกรัม
(ซ) เครื่องใช้สำหรับรถยนต์และ
รถจักรยานยนต์	กิโลกรัม
(ฅ) รถจักรยาน	{ จำนวนคัน
กิโลกรัม
(ฉ) ของใช้เป็นส่วนของรถจักรยาน	กิโลกรัม
(ฎ) รถอย่างอื่น (รวมทั้งรถลาก
รถร่น ๆ ล ๆ	{ จำนวนคัน
กิโลกรัม
(ฏ) ของใช้เป็นส่วนของรถอย่างอื่น	กิโลกรัม

- ๕๘ ขลุ่ย ขลุ่ย กิโกลรัม
- ๕๙ ของใช้ทำด้วยไม้
- (ก) เครื่องตู้โต๊ะสำหรับประดับบ้าน กิโกลรัม
- (ข) เครื่องใช้อย่างอื่น กิโกลรัม
- ๖๐ ไม้ชนิดต่าง ๆ
- (ก) ไม้ทำด้วยฝ้าย
- (๑) ไม้สีขาว (ฟอกแล้ว) จำนวนมัด กิโกลรัม
- (๒) ไม้ดิบ จำนวนมัด กิโกลรัม
- (๓) ไม้แดง จำนวนมัด กิโกลรัม
- (๔) ไม้ต่าง ๆ นอกจากไม้แดง จำนวนมัด กิโกลรัม
- (๕) ไม้สีต่าง ๆ เส้นมันนอกจาก ไม้แดง จำนวนมัด กิโกลรัม
- (๖) ไม้ทำเทียมไหม กิโกลรัม
- (๗) ไม้หลอด ไม้ฟอก กิโกลรัม
- (ข) ไม้อย่างอื่น กิโกลรัม
- ๖๑ สิ่งของอย่างอื่นที่ได้กล่าวไว้โดยฉะเพาะ กิโกลรัม

หมวด ๕

เหล้าเบียร์เหล้าไวน์น้ำสุราและวัตถุเหลว
มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ทุกชนิด

(๑) เหล้าเบียร์	ตีตรา
(๒) เหล้าไวน์	ตีตรา
(๓) บรั่นดี	ตีตราและแรงแอลกอฮอล์
(๔) ชิน	ตีตราและแรงแอลกอฮอล์
(๕) วิสกี้	ตีตราและแรงแอลกอฮอล์
(๖) เหล้าจีนต่าง ๆ	ตีตราและแรงแอลกอฮอล์
(๗) น้าอบผสมกับแอลกอฮอล์	ตีตราและแรงแอลกอฮอล์
(๘) ยาผสมกับแอลกอฮอล์	ตีตราและแรงแอลกอฮอล์
(๙) น้ำสุราและวัตถุเหลว
มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่
นอกจากที่กล่าวไว้
โดยฉะเพาะ	ตีตราและแรงแอลกอฮอล์

หมวด ๖

เนื้อเงิน เนื้อทอง และเหรียญ

- (๑) ทองใบ

กรัม

(๒) เนื้อทอง	กิโลกรัม
(๓) เนื้อเงิน	กิโลกรัม
(๔) เหรียญทอง	จำนวนและชนิด
(๕) เหรียญเงิน	จำนวนและชนิด
(๖) เหรียญทองแดง	จำนวนและชนิด
(๗) เหรียญนิกเกิล	จำนวนและชนิด

ขาออก

หมวด ๑

สัตว์มีชีวิต

(๑) กระบือ	จำนวนตัว
(๒) โค	จำนวนตัว
(๓) ช้าง	จำนวนตัว
(๔) แพะแกะ	จำนวนตัว
(๕) ม้า	จำนวนตัว
(๖) เป็ด ไก่ นก	จำนวนตัว
(๗) สุนัข	จำนวนตัว
(๘) สัตว์อย่างอื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้ว	จำนวนตัว

๕๒๑

หมวด ๒

อาหารและเครื่องดื่ม

(๑) ถั่ว	หาบหลวง
(๒) รังนก	หาบหลวง
(๓) พริกแห้ง	หาบหลวง
(๔) ฟองเป็ด	จำนวนฟอง
(๕) ปลาเค็ม	
(ก) ปลาช่อนแห้ง	หาบหลวง
(ข) ปลาใบไม้แห้ง	หาบหลวง
(ค) ปลาทู	หาบหลวง
(ง) ปลาเค็มอย่างอื่น	หาบหลวง
(๖) ผลไม้	
(ก) ส้มโอ	จำนวนผล
(ข) ผลไม้อย่างอื่น	หาบหลวง
(๗) หอยแมลงภู่แห้ง	หาบหลวง
(๘) หัวหอม	หาบหลวง
(๙) พริกไทย	หาบหลวง
(๑๐) ข้าว	
(ก) ข้าวกล้อง	หาบหลวง

(ข) ปลายเข้กัล้อง	หาบหลวง
(ค) รำเข้กัล้อง	หาบหลวง
(ง) เข้ขาว	หาบหลวง
(จ) ปลายเข้ขาว	หาบหลวง
(ฉ) รำเข้ขาว	หาบหลวง
(ช) เข้เปล็อก	หาบหลวง
(๑๑) เกลือ	หาบหลวง
(๑๒) พันธ์ไมล์ดัดต่าง ๆ	
(ก) ลูกแมงลัก	หาบหลวง
(ข) ลูกพุงทะลาย	หาบหลวง
(ค) เมล็ดงา	หาบหลวง
(๑๓) น้าตาล	หาบหลวง

หมวด ๓

ของตีบ

(๑) เปล็อกโปรง	หาบหลวง
(๒) หมากแห้ง	หาบหลวง
(๓) เร้ว	หาบหลวง
(๔) กะวาน	หาบหลวง

(๕) ปูนแดง	หยาบหลวง
(๖) ฝ้าย	หยาบหลวง
(๗) รง	หยาบหลวง
(๘) กำยาน	หยาบหลวง
(๙) หนังสือตรี	
(ก) หนังสือกระบือ	หยาบหลวง
(ข) หนังสือโค	หยาบหลวง
(ค) หนังสือควาง.	หยาบหลวง
(๑๐) เขาสัตว์	
(ก) เขากกระบือ	หยาบหลวง
(ข) เขากวาง	หยาบหลวง
(ค) นอระมาด	หยาบหลวง
(๑๑) งาช้าง	หยาบหลวง
(๑๒) หนังฟอก	หยาบหลวง
(๑๓) น้ำมันขาง	หยาบหลวง
(๑๔) ทับทิมยังไม่ได้เจียรไน	กิโลกรัม
(๑๕) นิลยังไม่ได้เจียรไน	กิโลกรัม
(๑๖) ยางรับเบอร์	กิโลกรัม
(๑๗) ยางไม้อย่างอื่น	กิโลกรัม
(๑๘) 1/2 ลูกตะเบา	หยาบหลวง

(๑๘) ไหมดิบ	หาบหลวง
(๒๐) เก็ดด้นิ่ม	หาบหลวง
(๒๑) ครั่ง	หาบหลวง
(๒๒) ไขนื้อ	หาบหลวง
(๒๓) ดื่บูก	หาบหลวง
(๒๔) แร่ดื่บูก	หาบหลวง
(๒๕) ยาสูบ	หาบหลวง
(๒๖) แร่วูลแฟรม	หาบหลวง
(๒๗) ไม้	

(ก) ไม้สัก

(๑) ไม้สัก หน้่าสี่เหลียม	เมตรเหลียมลูกบาศก์
(๒) ไม้สัก กะดาน	เมตรเหลียมลูกบาศก์
(๓) ไม้สัก กะเบ้อง	เมตรเหลียมลูกบาศก์
(๔) ไม้สัก หัวไม้	เมตรเหลียมลูกบาศก์
(๕) ไม้สัก ปีกไม้	เมตรเหลียมลูกบาศก์
(๖) ไม้สัก ชะนิตอน	เมตรเหลียมลูกบาศก์
(ข) ไม้ย้งอื่นนอกจากไม้สัก	
(๑) ไม้ย้ง	เมตรเหลียมลูกบาศก์
(๒) ไม้ตะแบก	เมตรเหลียมลูกบาศก์
(๓) ไม้ยมหอม	เมตรเหลียมลูกบาศก์

(๔) ไม้ประดู่	หาบหลวง
(๕) ไม้พะยุง	หาบหลวง
(๖) ไม้มะเกลือ	หาบหลวง
(๗) ไม้พุด	หาบหลวง
(๘) ไม้ชิงชัน	หาบหลวง
(๙) ไม้ย่างอันนอกจาก
หักแล้ว	หาบหลวง

หมวด ๔

ของที่ทำสำเร็จมาแล้ว

(๑) ชิ้นทองเหลือง	หาบหลวง
(๒) แพร่ข้อมมะเกลือ	หาบหลวง
(๓) ใต้	หาบหลวง

หมวด ๕

เนื้อเงิน เนื้อทอง และเหรียญ

(๑) เนื้อทอง	กิโลกรัม
(๒) เนื้อเงิน	กิโลกรัม
(๓) เหรียญทอง	จำนวนและชนิด
(๔) เหรียญเงิน	จำนวนและชนิด
(๕) เหรียญทองแดง	จำนวนและชนิด
(๖) เหรียญนิกเกิล	จำนวนและชนิด

ประกาศกระทรวงธรรมการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
สำหรับหมู่บ้านที่ ๘ แห่งตำบลลูกวัวซึ่งโอนไปรวมในตำบล
บางกระดี่ ท้องที่อำเภอบางขุนเทียน จังหวัดธนบุรี

ด้วยตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ ตอนที่ ๒๖
ฉบับประจำวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๔๗๑ หน้า ๑๔๕ ได้ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โอนตำบลลูกวัวกับหมู่บ้านบางหมู่
ในตำบลบางกระดี่ละเพาะหมู่ที่ ๕-๖-๗-๘ จากอำเภอเมือง
สมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มณฑลนครชัยศรี มาขึ้น
อยู่ในความปกครองของอำเภอบางขุนเทียน จังหวัดธนบุรี
กรุงเทพมหานคร แล้ว และ

สมุหพระนครบาลแจ้งว่า ทางกรมฝ่ายปกครองได้จัดแบ่ง
แยกท้องที่ซึ่งรับโอนมานั้นเป็น ๒ ตำบล คือ ตำบลลูกวัวซึ่ง
เดิมมี ๘ หมู่บ้าน ให้คงเหลือ ๗ หมู่บ้าน ส่วนหมู่บ้านที่ ๘
โอนไปรวมกับหมู่บ้านบางกระดี่ ๔ หมู่ที่แยกมาจากตำบลเดิม
รวมเป็น ๕ หมู่บ้านจัดขึ้นเป็นตำบลหนึ่ง ให้ชื่อว่าตำบล
บางกระดี่

๕๒๗

สำหรับหมู่บ้านบางกระดี่ ๔ หมู่ที่แยกมาจากตำบลเดิมนี้
ได้ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ แล้ว เหตุฉะนั้นจึง
ประกาศยืนยันความนี้เป็นอันว่า หมู่บ้านที่ ๘ ของตำบล
ลูกวัวเดิม ซึ่งได้มารวมเป็นท้องที่ตำบลบางกระดี่ ขึ้นอยู่
ในความปกครองของอำเภอบางขุนเทียน จังหวัดธนบุรี ได้
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๑๘ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ธานีวัต มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๗ มกราคม หน้า ๒๗๕)

ประกาศกระทรวงธรรมการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
สำหรับอำเภอเดชอุดมและกิ่งอำเภอโพนงาม ซึ่งโอนจาก
จังหวัดชุกฉินธุ์ ไปขึ้นจังหวัดอุบลราชธานี

ด้วยตามประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ ตอนที่ ๓๕ หน้า
๒๓๕ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ศกนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้โอนการปกครองอำเภอเดชอุดม และกิ่งอำเภอโพนงาม
จากจังหวัดชุกฉินธุ์ ไปขึ้นจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่วันที่
๒๐ ธันวาคม ศกนี้แล้ว เหตุฉะนั้นจึงประกาศยืนยัน
ความนี้สำหรับ การใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาใน ท้องที่
อำเภอเดชอุดม และกิ่งอำเภอโพนงาม ซึ่งได้โอนจาก
จังหวัดชุกฉินธุ์ ไปขึ้นจังหวัดอุบลราชธานี ตรงกับทำเนียบ
ท้องที่ของทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๑๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ธานีวัต มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๗ มกราคม หน้า ๒๘๐)

ประกาศกระทรวงธรรมการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ เพิ่มเติม
ในท้องที่มณฑลอยุธยา มณฑลนครชัยศรี
และมณฑลพิษณุโลก

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
บังคับสมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
เพิ่มขึ้นคือ ในท้องที่มณฑลอยุธยา ๓๘ ตำบล มณฑลนคร
ชัยศรี ๑๑ ตำบล มณฑลพิษณุโลก ๑ ตำบล รวม ๕๐ ตำบล
จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่
๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ธานีวัต มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๗ มกราคม หน้า ๒๗๑)

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ไ้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	กรุงเก่า	บ้านกะมั่ง สำเภาล้อม สวนพริก เต่าเล่า บางซ้ายใน บางซ้ายนอก บ้านเสนา บ้านซุง สามไถ ไผ่ล้อม
		เสนา	บ้านหน้าไม้ บ้านม้า คลองสิงหนาท
		อุไทย นครหลวง	มหาราช
		ราชคราม	บางมอญ หัวไผ่ พิตเพียน ลำพะเนียง บ้านแพรก
		มหาราช	

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	บางปะหัน บางบาล ไชยบาดาล ไชโย	บ้านคล้อ เสาชิง ขวัญเมือง บางอรั บ้านพุทธเส บ้านมหาพราหมณ์ บ้านสะพานไทย บ้านกบเจา บ้านกุ่ม ไชยบาดาล บางแมว โรงม้า หลักฟ้า สะเกษ ชะไว หลักแก้ว
นครชัยศรี	นครปฐม	วิเศษชัยชาญ โพธิ์ทอง	ไผ่วง ม่วงเตี้ย บางระกำ อ้อมใหญ่ คลองใหม่

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครชัยศรี	สุพรรณบุรี	ท่าพี่เลี้ยง จรเข้สามพัน สองพี่น้อง นางบวช	ไร่รถ ดอนก่ายาน สระยายโสม บางตาเถร สามชุก หนองโพธิ์
	สมุทรสาคร	บ้านแพ้ว	คลองตัน ดอนไผ่ โรงเข้
พิษณุโลก	อุดรดิตถ์	แสนตอ	บ้านไคล้

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดเขตที่ดินเพื่อสร้างปฐมบรมราชานุสรณ์
และสร้างคมนากรมเชื่อมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า

เนื่องจากกระแสพระราชดำริในการสร้างปฐมบรมราชานุสรณ์ ตั้งแจ้งอยู่ในประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๐ แล้วนั้น นายกรรมการได้นำข้อความที่กรรมการปรึกษากันขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา ทรงพระราชวินิจฉัยว่า การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ประกอบกับปฐมบรมราชานุสรณ์เป็นประโยชน์อันดี เพราะนอกจากจะเป็นที่ระลึกอันเชิดชูยิ่ง ถึงพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งได้ทรงสร้างกรุงเทพมหานครนครอมรินทร์มาแล้ว สะพานนี้ยังจะได้เชื่อมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้มีทางติดต่อไปมาสะดวก เป็นการขยายพระนครและบำรุงการค้าของประชาราษฎร์อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งจะหาโอกาสเหมาะสมอย่างนี้ได้ยากหนักหนา

แต่ในเวลาที่ยังกำหนดที่ ๆ จะสร้างปฐมบรมราชานุสรณ์ และสะพานลงให้แน่นอนไม่ได้นี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดเขตต์หวงห้ามการซื้อขาย ให้ปัน แลกเปลี่ยน จำนอง ขายฝาก และเช่าที่ดินไว้ก่อนตั้งนี้ คือ

ฝั่งจังหวัดพระนครมีเขตต์หมายจากท่าโรงยาเก่า (ตรงถนน บ้านหม้อ) เลียบตามริมแม่น้ำเจ้าพระยาลงไปจนถึงท่าราชวงศ์ ส่วนทางบกนั้น ตั้งแต่ท่าโรงยาเก่าตรงขึ้นไปตามถนน บ้านหม้อจนถึงสี่แยกบ้านหม้อแล้ว วกลงไปตามถนน พายุรัตถึงประตูสะพานหัน หักจากประตูสะพานหันไปตาม ถนนมหาไชยและวกลงไปตามถนนเขาวราช จุดถนนราชวงศ์ และวกตามถนนราชวงศ์ หักกลับลงไปจนถึงท่าน้ำริมแม่น้ำ เจ้าพระยา

ฝั่งจังหวัดธนบุรีมีเขตต์หมาย ตั้งแต่ท่ารถไฟสายท่าจีน แม่กลอง เลียบขึ้นไป ตามริมแม่น้ำเจ้าพระยาจนถึงวัดสมุท ส่วนทางบกนั้น ตั้งแต่เขตต์ท่ารถไฟสายท่าจีนแม่กลอง เลียบทางรถไฟไปจนถึงสะพานรถไฟข้ามคลองบางสะแก และวกขึ้นไปตามลำคลองบางสะแกออกคลองบางกอกใหญ่ แล้ววกขึ้นไปตามคลองวัดประดู่จนถึงคลองวัดหนัง คลอง บางขุนศรี^{11/10/2566} คลองคลังชัน คลองสะพานหก ออกคลอง

บางกอกน้อย วกขึ้นตามลำคลองบางกอกน้อยจนถึงวัดพิบูล
 เลียบพรหมแดนจังหวัดธนบุรีไปจดแม่น้ำเจ้าพระยาที่วัดลมุดใต้
 ดั้งมีแนวเขตต์โดยประมาณแจ้งอยู่ในแผนที่ท้ายพระราช
 กฤษฎีกานี้ และซึ่งมีอยู่ที่ห่อหะเป็ยนที่ดินกระทรวงเกษตรรา
 ษีการด้วยแล้ว

เพราะฉะนั้น ห้ามมิให้เจ้าของที่ดินภายในแนวเขตต์ที่
 กล่าวมาแล้วข้างต้นนำที่ดินของตนไปซื้อขาย ให้ปัน แลกเปลี่ยน
 จำนอง ขายฝาก และให้เช่า กับผู้หนึ่งผู้ใด และห้ามมิให้
 ปลูกสร้างบ้านเรือน หรือทำไร่ทำสวน หรือก่อสร้างวัตถุ
 อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นใหม่ในที่เหล่านี้โดยมิได้รับอนุญาตเป็น
 ลายลักษณ์อักษรจากกรมการจัตการที่ดิน ซึ่งจะได้ทรง
 พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้มีประกาศกระแสพระบรมราช
 โองการจัดตั้งขึ้นคนหนึ่ง ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดฝ่าฝืนขึ้นเอาที่ดิน
 ภายในแนวเขตต์ที่ได้กำหนดไว้ ไปซื้อขาย ให้ปัน แลกเปลี่ยน
 จำนอง ขายฝาก หรือให้เช่าโดยมิได้รับอนุญาตก่อนตั้งที่
 กล่าวมาแล้ว การกระทำเช่นนั้นเป็นอันใช้ไม่ได้ ต้องถือว่า
 ที่ดินนั้นยังคงเป็นของเจ้าของเดิมอยู่โดยปราศจากการตีคพื้น
 และถ้าปรากฏว่าผู้ใดปลูกสร้างบ้านเรือนหรือทำไร่ทำสวนหรือ
 ก่อสร้างวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นใหม่ภายหลังจากวันที่ได้ประกาศ

พระราชกฤษฎีกานี้โดยมิได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร
จากคณะกรรมการจัดการที่ดินแล้ว กรรมการจัดการที่ดิน
ไม่ต้อง ชดใช้ ค่า เสีย หาย หรือ ค่า ร้อ ถอน สำหรับ สิ่ง ช่ง ได้
ปลูกสร้างขึ้นใหม่ให้เลย แม้จะต้องใช้ ทนทน เพื่อการนี้

ให้กรรมการจัดการที่ดินซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ออกประกาศจัดตั้งขึ้นนั้น กำหนดที่ ๆ จะสร้างสะพานและ
ทางคมนาคมติดต่อให้ทราบโดยแน่นอนภายในเวลา ๒ ปี เมื่อ
เห็นว่าที่ใดตำบลใดไม่จำเป็นที่จะต้องหวงห้ามแจ้งให้ทราบ
พระราชกฤษฎีกานี้แล้ว ก็ให้แจ้งให้สมุหพระนครบาลทราบ
สมุหพระนครบาลจะได้จัดการบอกกล่าวแก่เจ้าของ อนุญาต
ให้ซื้อขาย ให้ปัน แลกเปลี่ยน จำนองขายฝาก และให้เช่า
หรือทำประโยชน์อย่างใด ๆ ได้ตามความประสงค์

และภายในเวลา ๒ ปีตามที่กำหนดไว้นี้ กรรมการจัดการ
ที่ดิน มีอำนาจ ที่จะ สั่ง หรือ จัด ใหม่ เจ้าหน้า ที่ เข้า ไป ใน ที่ ดิน
ภายในแนวเขตต์ตามที่กำหนดไว้ได้ทุกเมื่อ เพื่อประโยชน์
ที่จักดำเนินกรสร้างสะพาน และทางคมนาคมให้สำเร็จลุล่วง
ไปตามพระราชประสงค์ แต่ทั้งนี้ให้พึงเข้าใจว่า ถ้าการที่เข้า
ไปนั้น ได้กระทำให้ผู้อยู่ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย
ได้รับความเสียหายแล้ว ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะได้รับเงิน
ค่าทำขวัญตามสมควร

ประกาศมาณวันที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
11/10/2566
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศตั้งกรรมการ

จัดการที่ดินเพื่อสร้างปฐุมบรมราชานุสรณ์
และสร้างกมนามคมเชื่อมจังหวัดพระนคร กับ ชนบุรี

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า

ตามพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑ ห้ามการซื้อขาย ให้ปัน แลกเปลี่ยน จำนอง ขายฝาก และให้เช่าที่ดิน ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินภายในแนวเขตที่ได้กำหนดไว้จะซื้อขาย ให้ปัน แลกเปลี่ยน จำนอง ขายฝาก หรือให้เช่าที่ดินของตน หรือปลูกสร้างบ้านเรือน หรือทำไร่นาทำสวน หรือก่อสร้างวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นใหม่ จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากกรรมการจัดการที่ดิน ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีประกาศจัดตั้งขึ้นคนหนึ่งนั้น

เพื่อจะให้การเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาฉบับที่กล่าวนี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งกรรมการจัดการที่ดินขึ้น คือ

๑ นายพลเอก พระเจ้าฟ้าเชอ กรมหลวงกำแพงเพชร อัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม เป็น ประธานกรรมการ

๒ อธิบดีกรมนคราทร กระทรวงมหาดไทย และ

๓ อธิบดีกรมทะเบียนที่ดิน กระทรวงเกษตรราธิการ เป็น กรรมการ

ประกาศมาณวันที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๙๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ วันที่ ๒๘ ธันวาคม หน้า ๒๓๖-๒๔๑)

ประกาศกรมสาธารณสุข
กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษซึ่งจะต้องใช้ใน
พุทธศักราช ๒๔๗๒

ตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
พุทธศักราช ๒๔๖๕ อธิบดีกรมสาธารณสุขขอประกาศโดย
อนุมัติของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กำหนดจำนวนยา
เสพติดให้โทษซึ่งเห็นว่าจะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๗๒ ดังต่อไปนี้

มอร์ฟีน (Morphine) ๑๓๕๕ กรัม ในของปรุ่งต่อ
ไปนี้

ซัลเฟต (Sulphate)

ผง (Powder)

เม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets) แรงแม็ดละ
๐.๐๑ กรัม ๐.๐๑๕ กรัม และ ๐.๐๖๕ กรัม

กับอะโทรปีน ซัลเฟต (Atropine Sulphate) แรงแม็ดละ
๐.๐๑ + ๐.๐๐๐๖ กรัม ๐.๐๑๕ + ๐.๐๐๐๓ กรัม และ ๐.๐๒ +
๐.๐๐๐๓ กรัม

น้ำบรรจุอัมพูลส์ (Solution in Ampoules) แรงอัมพูลละ
 ๐.๐๐๘ กรัม ๐.๐๑ กรัม ๐.๐๑๕ กรัม ๐.๐๒ กรัม และ ๐.๐๓ กรัม

กับอะโทรปีน ซัลเฟต (Atropine Sulphate) แรงอัมพูลละ
 ๐.๐๑๕ + ๐.๐๐๐๓ กรัม และ ๐.๐๑๕ + ๐.๐๐๐๖ กรัม

กับดิจิทาลิน (Digitalin) แรงอัมพูลละ ๐.๐๑๖ +
 ๐.๐๐๐๖ กรัม

ไฮโดรคลอไรด์ (Hydrochloride)

ผง (Powder)

เม็ดสำหรับกิน (Oral) แรงเม็ดละ ๐.๐๑๕ กรัม

เม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets) แรงเม็ดละ
 ๐.๐๑ กรัม ๐.๐๑๕ กรัม และ ๐.๐๑๖ กรัม

น้ำบรรจุอัมพูลส์ (Solution in Ampoules) แรงอัมพูลละ
 ๐.๐๐๘ กรัม ๐.๐๑ กรัม ๐.๐๑๕ กรัม และ ๐.๒ กรัม

กับอะโทรปีน ซัลเฟต (Atropine Sulphate) แรงอัมพูลละ
 ๐.๐๑ + ๐.๐๐๐๓ กรัม ๐.๐๑๕ + ๐.๐๐๐๖ กรัม ๐.๐๒ +
 ๐.๐๐๐๖ กรัม และ ๐.๐๓ + ๐.๐๐๐๖ กรัม

โคเคอีนไฮโดรคลอไรด์ (Cocaine Hydrochloride)

๗๘๕ กรัม ในของปรุ้งต่อไปนี้

ผง (Powder)

น้ำบรรจุอัมปูลส์ (Solution in Ampoules) แรงอัมปูลละ

๐.๐๓ กรัม

โทรปาโคเคอีน (Tropa Cocaine) ๕๐ กรัม

ผง (Powder)

เฮโรอิน ไฮโดรคลอไรด์ (Heroin Hydrochloride)

๖๑๐ กรัม ในของปรุ่่งต่อไปนี้

ผง (Powder)

เม็ดสำหรับกิน (Oral) แรงเม็ดละ ๐.๐๐๒๗ กรัม

๐.๐๐๕๔ กรัม ๐.๐๐๖๕ กรัม ๐.๐๐๘ กรัม ๐.๐๑ กรัม

และ ๐.๐๑๕ กรัม

เม็ดเบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets) แรงเม็ดละ

๐.๐๑ กรัม

ฝิ่นยา (Medicinal Opium) ๑๐๑๗๕ กรัม ในของ

ปรุ่่งต่อไปนี้

ผง (Powder)

ติ่งเจอร์ (Tincture)

เอ็กสแตร์กัต (Extract)

โคเคอีน (Codeine) ๑๐๐๐ กรัม ในของปรุ่่งต่อไปนี้

อัลกาลอยด์⁵⁶ (Alkaloid)

ฟอสเฟต (Phosphate)

ผง (Powder)

เม็ดสำหรับกิน (Oral) แรงเม็ดละ ๐.๐๑๖ กรัม

เม็ดสำหรับแทงฉีต (Hypodermic Tablets) แรงเม็ดละ
๐.๐๓ กรัมปุลโมเซรัม (Pulmoserum Bailly) แรงขวดละ ๐.๑๘ กรัมบันโตปอน (Pantopon) ๑๑๕ กรัม ในของปรุ้งต่อป็น

ผง (Powder)

เม็ดสำหรับแทงฉีต (Hypodermic Tablets) แรงเม็ดละ
๐.๐๔๓ กรัมน้ำบรรจุอัมพูลส์ (Solution in Ampoules) แรงอัมพูลละ
๐.๐๑๕ กรัมปะปาเวอรีน (Papaverine) ๒๐ กรัม ในของปรุ้งต่อ
ป็น

ผง (Powder)

เฟรนิกซ์ (Freinix) แรงอัมพูลละ ๐.๐๔ กรัม

ยูโคดัล (Eukodal) ๓๓๐ กรัม ในของปรุ้งต่อป็น

- ผง (Powder)

น้ำบรรจุอัมพูลส์ (Solution in Ampoules) แรงอัมพูลละ
๐.๐๒ กรัม

ไดโอนีน (Dionine) ๑๐ กรัม ในของปรุ่่งต่อไปนี้
ผง (Powder)

ดิโคไดด์ (Diodide) ๑๐ กรัม ในของปรุ่่งต่อไปนี้
ผง (Powder)

กรมสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๒๕ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

หม่อมเจ้าสกลวรรณากร
อธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ หน้า ๒๘๕)

๕๔๔

ประกาศกรมสาธารณสุข
เพิ่มเติมจำนวนยาเสพติดให้โทษซึ่งต้องใช้
ใน พ.ศ. ๒๕๗๑

ด้วยตามประกาศกรมสาธารณสุข ลงวันที่ ๓ ตุลาคม
ศกนี้ เพิ่มเติมจำนวนยาเสพติดให้โทษซึ่งจะต้องใช้ใน
พ.ศ. ๒๕๗๑ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติด
ให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้วนั้น บัดนี้ผู้ยื่นคำร้องขออนุญาต
ใช้มอร์ฟีนเพิ่มเติมอีก ๑๑๔ กรัม โคเคอีนอีก ๓๓ กรัม

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๗๑

หม่อมเจ้าสกลวรรณากร

อธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ หน้า ๒๘๕)

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษเพิ่มเติม

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
โทรปาโคเคอีน (Tropacocaine) ซึ่งทำมาจากใบโคคา เป็น
ยาเสพติดให้โทษอันต้องห้ามตามมาตรา ๔ แห่งพระราช
บัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๔๖๕ และอาศัยอำนาจ
ที่ได้ให้ไว้ในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
พ.ศ. ๒๔๖๕ ให้เพิ่มชื่อยาโทรปาโคเคอีน (Tropacocaine)
เข้าในบัญชีประเภท ก. ท้ายกฎเสนาบดีสำหรับยาเสพติด
ให้โทษ พุทธศักราช ๒๔๖๕ และให้ผู้ถือใบอนุญาตประ
เภทต่าง ๆ มีได้ในปีหนึ่งตามกำหนดจำนวนตั้งแจ้งต่อไปนี้

ประเภท ก. นักปรุงยาประกาศนียบัตร

โทรปาโคเคอีน (Tropacocaine) ๕๐ กรัม

ประเภท ข. นักปรุงยาไม่มีประกาศนียบัตร

โทรปาโคเคอีน (Tropacocaine) ๕ กรัม

ประเภท ค. แพทย์ประกาศนียบัตร

โทรปาโคเคอีน (Tropacocaine) ๕ กรัม

๕๔๖

ประเภท ง. แพทย์ไม่มีประกาศนียบัตร
โทรปาโคเคอีน (Tropacocaine) ๒ กรัม
ทดลองวิทยาศาสตร์

โทรปาโคเคอีน (Tropacocaine) ๑๐ กรัม
และตามประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕
ลงวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ กำหนดจำนวนปาราโกดิน
(Paracodin) ให้ผู้ถือใบอนุญาตประเภท ก. ข. ค. และ ง.
มีได้ในปีหนึ่ง ๆ แล้วนั้น ยังมีได้กำหนดจำนวนสำหรับผู้
ทดลองวิทยาศาสตร์ ฉะนั้นกำหนดให้มีได้ในปีหนึ่ง ตั้ง
แจ้งต่อไปนี้

ทดลองวิทยาศาสตร์
ปาราโกดิน (Paracodin) ๑๐ กรัม

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ หน้า ๒๕๐)

๕๔๓

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
ถอนยาพิลาศอุทรออกจากบัญชียาขกเว้น

ด้วยยาพิลาศอุทร ซึ่งได้ประกาศขกเว้นจากเป็นยาเสพติดให้โทษอันต้องห้ามตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๔๖๕ ตามประกาศลงวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ นั้น

บัดนี้กรมแพทย์สุขาภิบาลทหารบกได้แจ้งมาว่า ไม่ประสงค์จะใช้ยาพิลาศอุทรต่อไปอีก ฉะนั้น จึงถอนยาพิลาศอุทรออกจากบัญชียาขกเว้นเสียตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑
จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ หน้า ๒๕๒)

กฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม
ออกตามความในมาตรา ๕๖๑
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กฎที่ ๖๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมออกกฎเสนาบดีไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์มีอำนาจออกใบอนุญาตให้ทนายความเป็นผู้ทำคำคัดค้านได้ตามลักษณะ ๒๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้มีทะเบียนผู้รับอนุญาตไว้ที่ศาลอุทธรณ์

ข้อ ๒ เรื่องราวขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ทำคำคัดค้านนั้น ให้ใช้แบบพิมพ์หลวงตั้งแนบอยู่ข้างท้ายนี้ (แบบ ๑ ก.)

ข้อ ๓ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์จะสอบไล่ความรู้ผู้ขอใบอนุญาตในลักษณะ ๒๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก่อนออกใบอนุญาตก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควร

ข้อ ๔ ใบอนุญาตนั้นให้ใช้ตามแบบตั้งแนบอยู่ข้างท้ายนี้ (แบบ ๑ ข.) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้หนึ่งปี และจะขอต่ออายุได้เป็นปี ๆ

ข้อ ๕ ถ้าใบอนุญาตให้เป็น นายความถูกถอน หรือต
 ใบอนุญาตให้เป็นผู้ทำคำคัดค้านก็เป็นอันต้องถอนหรือตไป
 ตามกัน ถ้าปรากฏว่าผู้รับอนุญาตเป็นผู้ทำคำคัดค้านไม่
 สามารถในหน้าที่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์จะถอนใบ
 อนุญาตนั้นเสียก็ได้

ข้อ ๖ คำคัดค้านนั้นให้ ใช้แบบพิมพ์หลวงตั้งแนบอยู่ข้าง
 ท้ายนี้ (แบบ ๒)

ข้อ ๗ ให้ นายอำเภอ หรือ นายความ ผู้ ทำคำคัดค้านเก็บ
 รักษาต้นข้อคัดค้านไว้ ณ สำนักงานของตน

ให้ นายความ ผู้ ซึ่งหยุดเลิกไม่ทำการต่อไปด้วยเหตุประ
 การใด ๆ หรือในเมื่อ นายความถึงแก่มรณภาพ ให้ผู้จัดการ
 ทรัพย์สินมรดกของ นายความผู้นั้น จัดการส่งมอบต้นข้อคำ
 คัดค้านแก่เจ้าศาลอุทธรณ์ผู้ซึ่งจะได้ออกใบรับให้ เมื่อเจ้าศาล
 อุทธรณ์ได้รับต้นข้อนั้นไว้แล้ว จะฝากกองเก็บ สำนวน กระ
 ทรวงยุติธรรมต่อไปก็ได้

ข้อ ๘ การปิดสำเนาคำคัดค้านกรณีที่การอำเภอตามความ
 ในมาตรา ๕๖๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น
 ให้ ปิดไว้มีกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน

๕๕๐

ข้อ ๕ คำพระราชธรรมเนียมนในการออกใบอนุญาตและทำคำ
คัดค้านนั้นได้ระบุไว้ในตารางอัตราค่าธรรมเนียมข้างท้าย
นี้แล้ว

ข้อ ๑๐ ให้ใช้กฎนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒
เป็นต้นไป

กฎให้ไว้เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระยาจินดาภิรมย์

เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๓๐)

๕๕๑

แบบ ๑ ก.

เรื่อง ราวขอใบอนุญาตเป็นผู้ทำคำคัดค้าน

เขียนที่

วันที่

เรื่อง ราวยื่นแก้ข้อผิดพลาดผู้พิพากษาลูกตุษณ์

โดยกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ที่ ๖๗

ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ ข้าพเจ้า

นาย ทนาย
ความ ใบอนุญาตเลขที่ ขอรับอนุญาตเป็นผู้ทำ
คำคัดค้าน ตาม ความใน ประมวลกฎหมายแพ่ง และ พยานิชย์
บรรพ ๓ ทัศนะ ๒๑

(ลงนาม)

๕๕๒

แบบ ๑ ข.

ใบอนุญาตให้เป็นผู้ทำคำคัดค้าน

ที่

ศาลอุทธรณ์

วันที่

อาศัยอำนาจตามกฎหมายเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ที่ ๖๗

ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ ใบอนุญาตนี้ออกให้

แก่.....นายความ

ใบอนุญาตเลขที่.....เพื่อให้เป็นผู้ทำคำคัดค้านตามความ

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๒๑

ได้ภายในเขตท้องที่ซึ่งอนุญาตให้เป็นผู้ทำคำคัดค้าน

(ลงนาม).

อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

ประทับตรา

แบบ ๒ คำคัดค้าน

แบบ ๒ ก.

(สำหรับใช้เมื่อหาตัว (๑)
 ฝ่ายที่ถูกคัดค้านไม่พบ) คำคัดค้าน (๒)
 ในการ (๓)
 ด้วยเมื่อวันที่ พุทธศักราช (๔)
 โดยความขอร้องของ (๕)
 ผู้ทรงต้น (๒) ดังได้เขียนสำเนาอันแท้จริงไว้
 ข้างล่างนี้ ข้าพเจ้า : (๖) ได้พยายามที่จะ
 ยืนยัน (๒) นั้นต่อ
 (๗) แต่เมื่อได้ใช้ความเพียร
 พยายามแล้ว ก็ไม่สามารถ ยืนยันที่กล่าวแล้ว แก่
 ผู้ยื่นได้
 เพราะฉะนั้น ตามความขอร้องดังกล่าวข้างต้น และ
 โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้า (๖) จึงคัด
 ค้าน (๒) นั้น
 สงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวงอันมีต่อ (๘) และคู่สัญญา

คนอื่นและบุคคลทั้งหลายอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับการแลกเปลี่ยนกลับแลกเปลี่ยน กับทั้งบรรดาค่าฤชาธรรมเนียม ค่าภาระคิดค้น ค่าเสียหายและดอกเบี้ยในปัจจุบันและภายหน้าโดยที่ไม่..... (๕) นั้น

ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการ ทำคำคัดค้าน รวมเป็นเงิน..... (๑๐)

วันที่..... พุทธศักราช..... (๑๐)

ลายมือชื่อ..... (๖)

ประทับตรา

(ตรงนี้ ให้คัดสำเนาตัวเงินกับรายการสลักหลังทั้งหมด ตรงถ้อยตรงคำและรับรองว่าถูกต้องด้วย)

ชำนาญหอสมุด

๕๕๕

ข้อ
คำชี้แจง

สำหรับแบบ ๒ ก.

- (๑) ชื่ออำเภอ หรือสำนักของนายผู้ทำคำคัดค้าน
- (๒) ตัวแลกเงิน หรือตัวสัญญาใช้เงิน
- (๓) ไม่รับรอง ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องแก่ตัวแลกเงินไม่จด
รับรู้ ถ้าเป็นเรื่องตัวสัญญาใช้เงิน
- (๔) วัน เดือน ปี ที่นำขึ้น
- (๕) ชื่อและสำนักของผู้ทรง
- (๖) ชื่อและตำแหน่งของนายอำเภอ หรือผู้ทำการ
แทน หรือทนาย
- (๗) ชื่อ หรือชื่อของฝ่ายที่ถูกเขาคัดค้านตัวเงิน (ผู้
จ่าย ผู้รับรอง ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน ฯลฯ)
- (๘) ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงิน หรือผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน
- (๙) รับรองตัวแลกเงิน หรือจดรับรู้ตัวสัญญาใช้เงิน
- (๑๐) คำอุทธรณ์แนมทำคำคัดค้าน และค่าใช้จ่ายที่
นายอำเภอ หรือผู้ทำการแทน หรือทนายได้เสียไป
- (๑๑) วันเดือนปี ที่ทำคำคัดค้าน

แบบ ๒ ข.

(สำหรับใช้เมื่อหาตัว (๑)
ฝ่ายที่ถูกคัดค้านไม่พบ) คำคัดค้าน (๒)

ในการไม่ใช้เงิน

ด้วยเมื่อวันที่ พุทธศักราช (๓)

โดยความขอร้องของ (๔)

ผู้ทรงอำนาจ (๒) ดังได้เขียนสำเนาอันแท้จริง
ไว้ข้างล่างนี้

ข้าพเจ้า (๕) ได้พยายามที่จะยื่นต้น
..... (๒) นั้น ณ อันเป็นสถานที่ใช้เงิน

ตั้งได้ระบุไว้ใน (๒) ตั้งแต่วันนี้ หรือที่สำนัก
ของ (๖) หรือสำนักค้าขาย (หรือถิ่นที่อยู่) ของ

..... (๖) หรือสำนักค้าขาย (หรือถิ่นที่อยู่) ที่ทราบ
ครั้งสุดท้ายของ (๖) แต่เมื่อได้ใช้ความเพียร

พอสมควรแก่เหตุแล้ว ก็หาได้พบบุคคลซึ่งได้รับอำนาจ
ให้เป็นผู้ใช้เงิน หรือให้บอกปิดไม่ใช้เงิน ณ ที่นั้น ๆ ไม่

เพราะฉะนั้น ตามความขอร้องดังกล่าวมาข้างต้น และ
โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้า (๕)

ซึ่งคิดค่า.....(๒) นั้น สงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวง
อันมีต่อ.....(๓).....(๒)

และคู่สัญญาคนอื่น และบุคคลทั้งหลายอื่นที่เกี่ยวข้อง
สำหรับการแลกเปลี่ยน กลับแลกเปลี่ยน กับทั้งบรรดา
ค่าฤชาธรรมเนียม ค่าภาระคิดค้น ค่าเสียหายและดอกเบี้ย
ในปัจจุบันและภายหน้าโดยที่ไม่ใช้เงินตาม.....(๒)นั้น

ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการทำคำคัดค้าน รวม
เป็นเงิน.....(๔)

วันที่.....พุทธศักราช.....(๕)

ลายมือชื่อ.....(๕)

ประทับตรา

(ตรงนี้ ให้คัดสำเนาตัวเงินกับรายการสลักหลังทั้งหมด
ตรงต่อขตรงคำและรับรองว่าถูกต้องด้วย)

สำนักหอสมุด

คำชี้แจง

สำหรับแบบ ๒ ข.

- (๑) ชื่ออำเภอ หรือสำนักของนายผู้ทำคำคัดค้าน
- (๒) ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน หรือเช็ค
- (๓) วัน เดือน ปี ที่นำยื่น
- (๔) ชื่อและสำนักของผู้ทรง
- (๕) ชื่อและตำแหน่งของนายอำเภอ หรือผู้ทำการแทน หรือของนาย
- (๖) ชื่อ หรือชื่อของฝ่ายที่ถูกเขาคัดค้านตัวเงิน (ผู้จ่าย ผู้รับรอง ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน ธนาคาร ฯลฯ)
- (๗) ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงิน หรือเช็ค ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน
- (๘) คำอุทธรณ์นิยมทำคำคัดค้าน และคำใช้จ่ายที่นายอำเภอหรือผู้ทำการแทน หรือทนายได้เสียไป
- (๙) วัน เดือน ปี ที่ทำคำคัดค้าน

แบบ ๒ ค.

(สำหรับใช้เมื่อพบ(๑)

ตัวฝ่ายที่ถูกคัดค้าน) คำคัดค้าน(๒)

ในการ(๓)

ด้วยเมื่อวันที่ พุทธศักราช(๔)

โดยความขอร้องของ(๕)

ผู้ทรงต้น(๖) ตั้งได้เขียนสำเนาอันแท้จริงไว้ข้าง

ล่างนี้ ข้าพเจ้า(๗) ได้สำแดงต้น

.....(๘) นั้นต่อ(๙)

ณ(๑๐) และได้ทวงถามให้

.....(๑๑) แต่ได้รับคำตอบว่าจะไม่

.....

.....(๑๒)

เพราะฉะนั้น ตามความขอร้องดังกล่าวมาข้างต้น และ

โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้า(๑๓) จึง

คัดค้าน(๑๔) นั้น

สงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวงอันมีต่อ(๑๕)

.....(๑๖) และคู่สัญญาคนอื่นและบุคคล

ทั้งหลายอันที่เกี่ยวข้อง สำหรับการแลกเปลี่ยน กลับแลก

เปลี่ยน กับทั้งบรรดาค่าฤชาธรรมเนียม ค่าภาระที่ดิน ค่าเสียหายและดอกเบี้ยในปัจจุบันและภายหน้าโดยที่ไม่ว่า
..... (๕) (๒) นั้น

ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการทำคำคัดค้าน รวม
เป็นเงิน
..... (๑๒)

วันที่ พุทธศักราช (๑๓)

ลายมือชื่อ (๖)

ประทับตรา

(ตรงนี้ ให้คัดสำเนาตัวเงินกับรายการสลักหลังทั้งหมด
ตรงถ้อยตรงคำและรับรองว่าถูกต้องด้วย)

ชำนาญกหอสมุด

๕๖๑

คำชี้แจง

สำหรับแบบ ๒ ค.

- (๑) ชื่ออำเภอ หรือสำนักของนายผู้ทำคำคัดค้าน
- (๒) ตัวเลขเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน หรือเช็ค
- (๓) ไม่รับรอง หรือไม่ใช่เงิน ถ้าเป็นเรื่องตัวเลขเงิน ไม่จดรับรู้อ หรือไม่ใช่เงิน ถ้าเป็นเรื่องตัวสัญญาใช้เงิน ไม่ใช่เงิน ถ้าเป็นเรื่องเช็ค
- (๔) วัน เดือน ปี ที่นำยื่น
- (๕) ชื่อและสำนักของผู้ทรง
- (๖) ชื่อและตำแหน่งของนายอำเภอ หรือผู้ทำการแทน หรือทนาย
- (๗) ชื่อ หรือชื่อของฝ่ายที่ถูกเขาคัดค้านตัวเงิน (ผู้ขาย ผู้รับรอง ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน ธนาคาร ฯลฯ)
- (๘) สถานที่ที่ไปทวงถามให้รับรอง จดรับรู้อ หรือให้ใช้เงิน
- (๙) รับรอง หรือใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องตัวเลขเงิน จดรับรู้อ หรือใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องตัวสัญญาใช้เงิน ใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องเช็ค

(๑๐) รับรอง หรือใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องตัวแลกเงิน จดรับหรือใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องตัวสัญญาใช้เงิน ใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องเช็ค ถ้าในคำตอบแสดงเหตุผลอย่างใดก็ให้ระบุไว้ในที่นี้โดยย่อ ถ้ามีการรับรอง หรือใช้เงินเพื่อแก้หน้าในเรื่องตัวแลกเงิน หรือมีการใช้เงินเพื่อแก้หน้าในเรื่องตัวสัญญาใช้เงินหรือเช็ค ก็ให้บอกชื่อผู้รับรอง หรือผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้าแล้วแต่เรื่อง กับทั้งชื่อและญี่ห้อของบุคคลซึ่งเขาเข้าแก้หน้าให้ด้วย

(๑๑) ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงิน หรือเช็ค ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน

(๑๒) คำถาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่นายอำเภอ หรือผู้ทำการแทน หรือนายใต้เสียไป

(๑๓) วัน เดือน ปี ที่ทำคำคัดค้าน

ตารางอัตราค่าฤชาธรรมเนียม

	บาท	สต.	หมายเหตุ
๑. แบบเรื่องราวขอใบอนุญาต	—	๕	
๒. ใบอนุญาตออกให้แก่ทนาย ความ หรือต่อใบอนุญาตใหม่	๑๐	—	
๓. แบบคำคัดค้าน	—	๒๐	จำหน่ายเป็น เล่ม เล่มละ ๒๕ แผ่น ราคา เล่มละ ๕ บาท
๔. ค่าทำคำคัดค้าน	๒	—	
๕. ค่าส่งคำคัดค้านฉบับละ	๑	—	
๖. ค่าธรรมเนียมสำหรับกรณำคำ คัดค้านไปให้ฝ่ายที่ถูกคัดค้าน			ค่าใช้จ่ายใน การเคียรทางจะ ต้องเสียอีก ต่างหาก
ก) ถ้าอยู่ในจังหวัดเดียว กัน วันละ	๒	—	
ข) ถ้าอยู่ต่างจังหวัดวันละ	๕	—	
๗. ค่าทำคำชี้แจงในเมื่อมีผู้สอด เข้าแก้หน้า	๒	—	
๘. ค่าปิดคำคัดค้านกรณีที่การ อำเภอ	๑	—	

ประกาศกระทรวงธรรมการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ เพิ่มเติม
ในท้องที่มณฑลพายัพและมณฑลราชบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ เพิ่มขึ้น คือ ในท้องที่มณฑลพายัพ ๒ ตำบล และมณฑลราชบุรี ๑ ตำบล รวม ๓ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขอยกการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑
ธานินทร์ มหาอำมาตย์เอก
เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๔๖)

๕๖๕

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
พายัพ	แพร่	เมืองแพร่	ท่าข้าม น้ำขำ
ราชบุรี	เพชรบุรี	หนองจอก	ไร่มะขาม

ประกาศกระทรวงธรรมการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
สำหรับตำบลท่าข้าม ซึ่งแยกมาจากตำบลม่วงยาย
อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

มณฑลพายัพแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้แยกหมู่บ้านในตำบลม่วงยาย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ตั้งขึ้นเป็นอีกตำบลหนึ่ง เรียกว่า "ตำบลท่าข้าม" ขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอเดียวกัน ตำบลม่วงยายได้ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ แล้ว เหตุฉะนั้นจึงประกาศยืนยันความเห็นว่า ตำบลท่าข้ามซึ่งแยกมาจากตำบลม่วงยาย เป็นอันได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑

ธานินทร์ มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๔๗)

ประกาศ

ใช้พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ ร.ศ. ๑๑๕
ในจังหวัดพระนครและธนบุรี

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย รับพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้า ฯ ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ตามความในพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ ร.ศ. ๑๑๕ มาตรา ๒
มีว่า จะใช้พระราชบัญญัตินี้ในท้องที่ใด เมื่อเสนาบดีได้
รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ประกาศหนังสือ
พิมพ์ราชกิจจานุเบกษา กำหนดการใช้พระราชบัญญัติใน
หัวเมืองมณฑลนั้น

บัดนี้ ถึงเวลาอันสมควรที่จะประกาศใช้ ในจังหวัดพระนคร
และธนบุรี เพื่อสะดวกแก่การควบคุมตรวจตราสัตว์พาหนะ
ที่นำเข้ามาจากมณฑลอื่นนอกให้ทั่วถึงกัน จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ ร.ศ. ๑๑๕
และประกาศแก่ความในมาตรา ๕ พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ
ร.ศ. ๑๑๕ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๒๒ ประกาศแก้ไข
อัตราค่าธรรมเนียมพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ ร.ศ. ๑๑๕
ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ประกาศแก่พระราช

บัญญัติสัตว์พาหนะ ร.ศ. ๑๑๕ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๖๒ กับทั้งกฎเสนาบดีประกอบพระราชบัญญัตินี้
ในเขตจังหวัดพระนครและธนบุรี ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน
พุทธศักราช ๒๔๗๒ เป็นต้นไป

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑
จอมพล บริพัตร
เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ หน้า ๑๔๘)

๕๖๕

ประกาศ

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ห้ามการค้าขายแบ่งเช่าหมัก

ในมณฑลราชบุรี

อาศัยอำนาจในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติภาษีชั้นใน
แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติ เห็นเป็นการสมควรที่ห้ามการค้าขาย
แบ่งเช่าหมักในมณฑลราชบุรี ตามความหมายแห่ง พระ
ราชบัญญัติและมาตราที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว จึงประกาศให้
ทราบทั่วกันตั้งต่อไปนี้

เมื่อครบกำหนดเดือนหนึ่ง นับแต่วันที่ประกาศมานี้
เป็นต้นไป ห้ามมิให้ผู้ใดค้าขายแบ่งเช่าหมักในมณฑล
ราชบุรี นอกจากจะมีใบอนุญาตของเจ้าพนักงาน

การออกใบอนุญาตที่กล่าวนี้ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงาน
ภาษีสุราประจำตำบล อันเป็นกumulำเนา ของผู้ค้าขายแบ่งเช่า
หมักออกให้

๕๗๐

ใบอนุญาตให้ใช้ได้เฉพาะปีที่ออก
ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต ให้เรียกฉบับละ ๑๐ บาท
หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๗ มีนาคม หน้า ๓๕๕)

กฎเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราช
โองการใส่เกล้า ๆ ให้ออกกฎข้อบังคับวางระเบียบการเก็บ
รักษาเงินในพระคลังจังหวัดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑ ประเภทเงิน

ข้อ ๑ เงินแผ่นดินอันให้เก็บรักษาไว้ในพระคลังจังหวัด
ต่าง ๆ นั้น แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

(ก) เงินคงพระคลัง คือเงินซึ่ง (เจ้าหน้าที่การรายได้
ในจังหวัดนั้น) ให้นำส่งเข้าพระคลัง และเงินซึ่งรับโอนไป
จากเงินคงพระคลังจังหวัดอื่น ประเภทนี้ให้มีไว้ทั่วทุกจังหวัด

(ข) เงินของกรมเงินตรา คือเงินที่กรมเงินตราได้รับ
แลกจากเงินคงพระคลัง และกรมเงินตราฝากรักษาไว้ชั่วคราว
ประเภทนี้ให้มีไว้แต่ในจังหวัดที่ตั้งคลังภาค จะมีเงินประเภท
นี้ไว้ในจังหวัดใดสุดแล้วแต่เสนาบดีจะดำริเห็นสมควร

ข้อ ๒ เงินคงพระคลังนั้นให้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน เรียกว่า
เงินคลังนอกส่วนหนึ่ง เงินคลังในส่วนหนึ่ง

เงินคลังนอก คือเงินสำรองจ่ายอันกระทรวงพระคลัง ๆ
ได้มีท้องตราสั่งกำหนดจำนวนเป็นรายจังหวัด ให้กันออก
ไว้เพื่อสำรองจ่ายประจำวัน

เงินคลังใน คือเงินคงพระคลังทั้งปวงที่มีอยู่ในพระคลัง
จังหวัด ซึ่งเหลือจากที่ได้ทันออกไปเป็นเงินคลังนอกที่
กล่าวมาในวรรคก่อน

ข้อ ๓ เงินของกรมเงินตรานั้น ให้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน
เรียกว่าพอใช้ได้ส่วนหนึ่ง ควรทำลายส่วนหนึ่ง

พอใช้ได้ คือธนบัตรซึ่งกรรมการผู้เก็บเห็นว่ายังใหม่
กรมเงินตรายังจะจำหน่ายกลับออกไปได้อีก

ควรทำลาย คือธนบัตรเก่าชำรุด ซึ่งกรรมการผู้เก็บเห็น
ว่า ควรทำลายเสีย

หมวดที่ ๒ เงินคงพระคลัง

เงินคลังนอก

ข้อ ๔ ให้คลังจังหวัด ผู้ช่วยคลังจังหวัด และพนักงาน
รักษาเงินหรือพนักงานดูเงินรวม ๓ นาย เป็นกรรมการรักษา
เงินคลังนอก

ถ้าคนใดคนหนึ่งป่วยหรือไม่สามารถมากระทำการ ให้ผู้
ว่าราชการจังหวัด ตั้งเจ้าพนักงานในคลังจังหวัดนั้น ขึ้นเป็น
กรรมการแทนชั่วคราวให้ครบคน ๓ นาย

ข้อ ๕ เมื่อกรรมการนี้ได้ทราบแล้วว่า กระทรวงพระคลังฯ
กำหนดเงินคลังนอกสำหรับจังหวัดของตนเป็นจำนวนเท่าใด

ให้กันเงินคงพระคลังรักษาไว้ตามจำนวนนั้น เหลือเท่าใด
ให้นำส่งกรมการคลังใน

ข้อ ๖ ทางราชการประสงค์มิให้รักษาเงินไว้คลังนอกเกิน
จำนวนที่กระทรวงพระคลัง ฯ กำหนดให้ แต่ถ้ามีเงินนำส่ง
กรมการคลังนอกไม่สามารถจะนำส่งให้กรมการคลังในได้
ทันที จะเก็บพักไว้คลังนอกก็ได้ แต่ห้ามมิให้เก็บ
เงินที่เกินจำนวน ซึ่งกระทรวงพระคลัง ฯ กำหนดสำหรับ
คลังนอกไว้เกินกว่า ๒๔ ชั่วโมง เว้นแต่ถ้ารับเงินรายได้ใน
วันใด ไม่สามารถจะนำส่งกรมการคลังในทันในวันนั้น
และรุ่งขึ้นเป็นวันปิดที่ทำการ เมื่อเปิดที่ทำการวันแรก ให้
รับนำเงินส่งกรมการคลังในทันที

ข้อ ๗ ถ้าได้จ่ายเงินคลังนอกออกไปจนมีจำนวนเหลือ
น้อย หรืออาจมีรายจ่ายอันเป็นจำนวนมาก เงินที่มีอยู่ใน
คลังนอกจะไม่พอจ่าย ให้กรมการคลังนอกขอเบิกจาก
กรมการคลังในตามจำนวนที่ต้องการจ่าย

ข้อ ๘ การนำเงินเหลือใช้ส่งกรมการคลังในก็ดี การ
ขอเบิกเงินจากกรมการคลังในก็ดี ต้องมีใบนำส่งและใบ
เบิกต่อกันเป็นหลักฐาน

ข้อ ๕ ให้กรรมการผู้มีบัญชีไว้เล่มหนึ่ง บัญชีนั้นต้องแสดงรายการเป็นรายวัน ว่าในวันหนึ่ง ๆ มีเงินคงเหลือในตอนเช้าแยกเป็นชนิดเงิน ชนิดใดเท่าใด รวมทั้งสิ้นเท่าใด ได้รับและจ่ายในวันนั้นชนิดใดเท่าใด คงเหลือในตอนเย็นเมื่อปิดคลัง ชนิดใดเท่าใด

ข้อ ๑๐ การรักษาเงินคลังนอกนี้ ถ้าประตูห้องเก็บเงินเป็นห้องชนิดใช้กุญแจไขด้วยลูกกุญแจ ๓ ดอกจึงจะเปิดได้แล้ว ให้กรรมการเก็บลูกกุญแจไว้คนละดอก ถ้าห้องเก็บเงินเป็นชนิดใช้กุญแจไขเปิดได้ด้วยลูกกุญแจ ๒ ดอกให้คลังจังหวัดกับพนักงานรักษาเงินหรือพนักงานดูเงิน เก็บไว้คนละดอก ถ้าเปิดได้ด้วยลูกกุญแจดอกเดียว ให้คลังจังหวัดเป็นผู้เก็บลูกกุญแจ การรักษาลูกกุญแจตู้เซฟหรือกำนันนั้น ก็ให้เป็นไปอย่างเดียวกับการรักษาลูกกุญแจห้องเก็บเงิน

ข้อ ๑๑ ห้องเก็บเงินนั้น เมื่อจะเปิดต้องมีกรรมการครบคนจึงเปิดได้ และเมื่อเวลาจะปิด เมื่อใส่กุญแจแล้วให้กรรมการต่างคนต่างประจำตราครั้งไว้ที่กุญแจด้วยตราของตน สำหรับตู้เซฟก็ให้วิธีเดียวกันกับวิธีซึ่งใช้ที่ประตูห้องเก็บเงิน

เงินคลังใน

ข้อ ๑๒ ให้ปลัดจังหวัด สรรพากรจังหวัด และคลังจังหวัด รวม ๓ นาย เป็นคณะกรรมการรักษาเงินคลังใน แต่จังหวัดใดที่ไม่มีปลัดจังหวัด ให้ตั้งเจ้าจังหวัดหรือเสมียนตราจังหวัดเป็นกรรมการ

ถ้าคนใดคนหนึ่งป่วย หรือ ไม่สามารถมากระทำการ ก็ให้พนักงานตั้งเจ้าพนักงานรองเป็นผู้แทนชั่วคราวได้ แต่ผู้แทนที่ตั้งขึ้นนั้นจะต้องได้รับอนุมัติของผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ ๑๓ กรรมการคลังในนี้ กระทำการรับจ่ายได้แต่จำเพาะกับกรรมการคลังนอกเท่านั้น ห้ามมิให้รับจ่ายตรงกับบุคคลภายนอกเป็นอันขาด

ข้อ ๑๔ ให้มีบัญชีซึ่งคลังจังหวัดเป็นผู้ทำ แสดงยอดเงินคงคลังเหลือ การรับการจ่าย แยกชนิดเงิน และชนิดหนึ่ง ๆ ให้แยกเป็นเงินดีเท่าใด ชำรุดเท่าใด บุคลากรรับและจ่าย ให้กรรมการพร้อมกันตรวจจำนวนที่รับและจ่ายให้ถูกต้อง และสอบเงินคงเหลือให้ตรงกับยอดเงินคงเหลือในบัญชี แล้วลงนามไว้เป็นสำคัญในบัญชีทั้ง ๓ นาย บัญชีนี้ต้องเก็บไว้คลังใน

ข้อ ๑๕ การรักษาเงินคลังในนี้ ถ้าประตูห้องเก็บเงิน เป็นห้องชนิดใช้กุญแจไขด้วยลูกกุญแจ ๓ ดอก ให้กรรมการเก็บลูกกุญแจไว้คนละดอก ถ้าห้องเก็บเงินเป็นชนิด ไขเปิดได้ด้วยลูกกุญแจ ๒ ดอก ให้ปลัดจังหวัดหรือเจ้า จังหวัด หรือเสมียนตราจังหวัดซึ่งเป็นกรรมการรักษาเงินอยู่ เวลานั้น และคลังจังหวัดเก็บไว้คนละดอก ถ้าเปิดได้ด้วย ลูกกุญแจดอกเดียว ให้คลังจังหวัดเป็นผู้เก็บลูกกุญแจ การรักษาลูกกุญแจตู้เซฟหรือกำปั่นนั้น ก็ให้เป็นไปอย่าง เดียวกับการรักษาลูกกุญแจห้องเก็บเงิน

ข้อ ๑๖ วิธีการเปิดปิดคลังในนั้น ให้ดำเนินการเช่น เดียวกับการเปิดปิดคลังนอก ซึ่งกล่าวไว้ในข้อ ๑๑

ข้อ ๑๗ ให้มีสมุดเปิดปิดห้องไว้เล่มหนึ่ง แสดงวัน และเวลาที่เปิดปิดห้อง และแสดงด้วยว่าต้องเปิดคลังใน เพื่อการรับหรือจ่าย กรรมการผู้เปิดปิดคลังในต้องลงนาม ในสมุดนี้ ๓ นาย

ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดมิได้มาด้วยตนเอง เมื่อเสร็จการ แล้วให้คลังจังหวัด นำสมุดนี้ไปเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดลง นามรับรู้อย่างเดียว

วิธีการรักษา และตรวจสอบ

ข้อ ๑๘ ห้องเก็บเงินนั้นให้รวมอยู่ในที่ทำการของคลังจังหวัด และให้ประตูห้องเก็บเงินอยู่ในที่ ๆ เห็นได้จากที่ ๆ คลังจังหวัดนั่งทำงาน

ข้อ ๑๙ ให้แบ่งห้องเก็บเงินเป็น ๒ ตอน ตอนนอกเป็นห้องเก็บเงินคลังนอก ตอนในเป็นห้องเก็บเงินคลังใน

ข้อ ๒๐ ที่ทำการของคลังจังหวัดนั้นให้รวมอยู่ในบริเวณที่ว่าการจังหวัด ห้ามมิให้แยกจากกันเป็นอันขาด และให้อยู่ในที่ ๆ คนยามรักษาการภายนอกแลเห็นเข้าไปได้

ข้อ ๒๑ เมื่อสิ้นเวลาทำการแล้ว เป็นหน้าที่ของคลังจังหวัดต้องตรวจตราให้ปิดให้เรียบร้อย ประตูห้องเมื่อใส่กุญแจแล้ว ให้คลังจังหวัดกับผู้ช่วยหรือพนักงานรักษาเงินหรือพนักงานดูเงิน ประจำตราครั้งด้วยตราของตนไว้ที่กุญแจห้องด้วย

ข้อ ๒๒ ให้มีคนยามรักษาการภายนอกตลอดเวลา ในเวลากลางคืนให้ตามไฟไว้ตลอดรุ่ง

ข้อ ๒๓ ให้มีสมุดเปิดปิดที่ทำการไว้เล่มหนึ่ง เมื่อปิดที่ทำการแล้วให้ผู้ประจำตราที่กุญแจห้องลงเวลาปิด และลงนามไว้ด้วยกันกับยามรักษาการภายนอก แล้วให้มอบ

สมุดนี้ไว้กับคนยามรักษาการภายนอก เมื่อจะเปิดที่ทำการ ต้องตรวจกุญแจและตราที่ประจำไว้ เมื่อเห็นเป็นการเรียบร้อยจึงเปิดได้ ต้องลงเวลาเปิดที่ทำการไว้ในสมุดเปิดปิดที่ทำการทุกคราวที่เปิด และลงนามไว้ด้วยกันกับยามรักษาการภายนอกเป็นสำคัญ

ถ้ากุญแจหรือตราชำรุด อันชวนให้สงสัยว่ามีผู้พยายามเปิด ให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อดำเนินการไต่สวนทันที

ข้อ ๒๔ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรให้มีเวรประจำการ ก็ให้จัดเสมียนในสังกัดกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ชุดละอย่างน้อย ๒ นาย ผลัดเปลี่ยนกันเป็นเวรประจำการ และกำกับยามรักษาการที่ ๆ ทำการคลังจังหวัดทุกคืน เวรประจำการและกำกับยามรักษาการที่ได้ให้มาขึ้นนี้ ต้องไปถึงที่ทำการคลังแต่ ๑๘ นาฬิกา และต้องประจำอยู่ที่นั่นตลอดจน ๖ นาฬิกาจึงกลับได้ ให้ผู้อยู่เวรประจำการและกำกับยามรักษาการนี้ ลงนามและเวลาไปถึงที่ทำการคลัง และกลับไว้ในสมุดเปิดปิดที่ทำการด้วย

ข้อ ๒๕ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดเจ้าพนักงานชั้นสัญญาบัตรในสังกัดกระทรวงพระคลังมหาสมบัตินายหนึ่ง พร้อม

ด้วยนายร้อยหรือนายสิบตำรวจภูธร นายหนึ่งผลัดเปลี่ยนกัน เป็นเวตรตรวจการ เวตรตรวจการนั้นหน้าที่ไปตรวจที่ทำการ คลังในเวลาปิดที่ทำการตามวันหยุดราชการ การตรวจนี้ให้ ตรวจกลางวันครึ่งหนึ่งกลางคืนครึ่งหนึ่ง เวตรตรวจการต้อง ลงนามและเวลาที่เป็นไปตรวจไว้ในสมุดเปิดปิดที่ทำการ และ ให้บันทึกไว้ด้วยว่า การรักษาเงินเป็นการเรียบร้อยหรือไม่ ถ้าปรากฏว่ากุญแจห้อง หรือตราที่ประจำไว้ที่กุญแจหรือตู้ก็ดี มีร่องรอยว่ามีผู้พยายามจะเข้าไปในห้องที่เก็บเงินก็ดี หรือ มีเหตุอันใด ๆ อันควรสงสัยว่า ได้มีหรืออาจมีความอันตรายแก่เงินในคลังก็ดี เมื่อบันทึกข้อความนั้นไว้แล้ว ให้ รีบไปรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อไต่สวนทันที

ข้อ ๒๖ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งเจ้าพนักงานอย่างน้อย ๒ นายเป็นกรรมการตรวจสอบเงินคงพระคลัง ซึ่งต้องไม่ใช่บุคคลที่เป็นกรรมการคลังนอกหรือคลังใน ให้กรรมการ ตรวจสอบนี้ตรวจตัวเงินคง พระคลังทั้งใน คลังนอกและ คลัง ในเดือนละครั้ง

นอกจากการตรวจสอบประจำเดือนดังกล่าวมาแล้ว ถ้าผู้ว่า ราชการจังหวัดเห็นควรให้ตรวจสอบเพิ่มเติมอีกเป็นพิเศษ ก็ ทำได้

เมื่อกรรมการนั้นตรวจเห็นตัวเงินมีจำนวนตรงกับยอดเงิน
คงเหลือประจำวันนั้นในบัญชีถูกต้องแล้ว ให้ลงนามใน
รายงานการตรวจตัวเงินคงเหลือไว้เป็นหลักฐาน

หมวดที่ ๓ เงินของกรมเงินตรา

ข้อ ๒๗ เมื่อกระทรวงพระคลัง ฯ ได้มีท้องตราสั่งให้
เงินของกรมเงินตราขึ้นไว้ในจังหวัดใด ให้คลังภาค ผู้ช่วย
คลังภาค และคลังจังหวัดเป็นกรรมการรักษาเงินนี้ กรรม
การนี้ตั้งผู้แทนไม่ได้เป็นอันขาด

ข้อ ๒๘ ให้หมัดเซฟชนิดไขเปิดได้ด้วยลูกกุญแจ ๓ ดอก
ขึ้นไว้ตู้หนึ่ง ซึ่งจะต้องเป็นตู้ที่กรมเงินตราจัดส่งออกไป
กรรมการทั้ง ๓ นายเก็บลูกกุญแจคนละดอก ตู้เซฟนั้นให้
ตั้งไว้ในห้องคลังใน

ให้พึงเข้าใจว่าเงินนี้เป็นเงินที่กรมเงินตราฝากรักษาไว้
เพื่อความสะดวกของกรมนี้ เพราะฉะนั้นกรรมการคลังใน
เพียงแต่รับฝากตู้เซฟไว้อย่างเดียวไม่ต้องรับรู้ในตัวเงินในตู้
เซฟนั้นเลย

ข้อ ๒๙ ตู้เซฟนั้นทุกคราวที่จะเปิด กรรมการผู้รักษา
ต้องได้รับคำสั่งอันมีลายเซ็นนามอธิบดีผู้บัญชาการกรมเงิน
ตรา จึงจะเปิดได้ ห้ามไม่ให้กรรมการเปิดเองเป็นอันขาด

ข้อ ๓๐ ให้มีสมุดบัญชีไว้เล่มหนึ่ง เรียกว่าบัญชีเงิน
ของกรมเงินตรา แสดงรายการรับจ่ายและคงเหลือ ตาม ส่วน
และชนิดราคาของธนบัตร บัญชีนี้ให้ทำเป็นชนิดบัญชี ๒
ฉบับต่อกัน ฉบับหนึ่งติดเป็นต้นजूอยู่ในสมุด อีก
ฉบับหนึ่งสำหรับส่งกรมเงินตรา ให้เก็บสมุดบัญชีนี้ไว้ใน
ตู้เซฟ

ข้อ ๓๑ เมื่อกรรมการผู้รักษาได้รับคำสั่งให้ เปิดตู้เซฟ
ออกรับเงินจากกรรมการคลังในเข้าเก็บ ก่อนที่จะเก็บให้
เลือกธนบัตรที่ได้รับ แยกออกเป็น ๒ ส่วนดังกล่าวมาใน
ข้อ ๓ แล้วแยกชนิดราคาในส่วนหนึ่ง ๆ นั้นอีกชั้นหนึ่ง และ
แยกเก็บตามส่วนและตามชนิดราคา ห้ามมิให้ เก็บกละ
ปนกัน

ข้อ ๓๒ การจ่ายนั้น จะเป็นจ่ายให้ กรรมการคลังใน
ไปเข้าเงินคงพระคลัง หรือจ่ายส่งกรมเงินตราก็ตาม ให้
อธิบดีผู้บัญชาการกรมเงินตรา ระบุไปในคำสั่งที่สั่งเปิดตู้เซฟ
โดยชัดเจนว่าจะให้จ่ายจากส่วนใด ชนิดราคาใดเท่าใด
รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวนเท่าใด และกรรมการผู้รักษาต้อง
ปฏิบัติให้ตรงตามที่ระบุในคำสั่งนั้นทุกประการ

การจ่ายเงินนี้ไปเข้าเงินคงพระคลังนั้น อธิบดีจะส่งได้ ต่อเมื่อกรมเงินตราได้รับธนบัตรอันมีค่าเท่ากัน หรือทองคำ ค่าบริวารตแห่งทองคำ ตามอัตราที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเงินตรา พุทธศักราช ๒๔๗๑ จากกรมพระคลังมหาสมบัติแล้ว

ข้อ ๓๓ หุ้กกรรวที่มีกรรับจ่าย ให้ล้งบัญญัติเงินของ กรมเงินตราซึ่งกล่าวรวในข้อ ๓๐ กรรกรท้ง ๓ นยต้อง ลงนามท้ง ๒ ฉะบับ และให้ส่งฉะบับสำหรับกรมเงินตรา ไปยังอธิบดีผู้บัญชาการกรมเงินตราท้นที่

ข้อ ๓๔ นอกจกการรับจ่าย ให้อธิบดีผู้บัญชาการ กรมเงินตรามีคำสั่งไปยังกรรกร ให้เปิดตู้เซฟเพื่อกการ ตรวจนับเงินในน้นเดือนละครั้ง

การตรวจนับนี้ อธิบดีอาจสั่งให้กรรกรผู้รักษาน้นเอง ตรวจนับ หรืออาจสั่งข้าราชการคนใดคนหนึ่งให้ไปตรวจ นับ และนอกจกการตรวจนับประจำเดือน ถ้าอธิบดีเห็น สมควรจะสั่งให้ตรวจนับเป็นพิเศษอื่กก็ได้

เมื่อตรวจนับแล้ว ผู้ตรวจนับน้นต้องส่งใบสอบตัวเงิน อันแยกส่วน และชนะนิตราคา เช่นเดียวกับบัญญัติ เงินของ กรม เงินตราไปยังอธิบดี

ข้อ ๓๕ เมื่อเสร็จธุระการรับหรือจ่าย หรือตรวจนับแล้ว ให้กรรมการปิดตู้เซฟ ต่างคนต่างใส่กุญแจและประจำตรา ครั้งด้วยตราของตน

หมวดที่ ๔ การมอบหน้าที่กรรมการ

ข้อ ๓๖ กรรมการคลังนอกคดี กรรมการคลังในคดี กรรมการรักษาเงินของกรมเงินตราที่ดี เป็นกรรมการที่ตั้งขึ้นโดยตำแหน่ง ผู้ใดอยู่ใน ตำแหน่ง หรือรักษาการใน ตำแหน่งที่ระบุไว้ในกฎนี้ ผู้นั้นก็เป็นกรรมการตามกฎนี้

ข้อ ๓๗ ถ้ากรรมการคนใดต้องออกจากตำแหน่ง นั้น ๆ ด้วยเหตุใดก็ดี การมอบหน้าที่การงานแก่ผู้รับตำแหน่งแทน ต้องมอบหน้าที่กรรมการนั้นด้วย

ข้อ ๓๘ เมื่อมีเหตุต้องผลัดเปลี่ยนตัวบุคคลในคณะกรรมการรักษาเงินคงพระคลังเพราะการออกจากตำแหน่ง หรือ เพราะผู้อยู่ในตำแหน่งลาป่วยหรือลาพักเป็นเวลานาน ตั้งแต่ ๗ วันขึ้นไป ต้องตั้งผู้รักษาในตำแหน่งขึ้น ให้มอบหน้าที่กรรมการแก่ผู้รับตำแหน่งแทน หรือแก่ผู้รักษาการในตำแหน่ง

ข้อ ๓๙ การมอบหน้าที่อันใดกล่าวมาในข้อต้นนั้น ให้ตรวจนับตัวเงินในความรักษาของคณะกรรมการที่ต้องสืบเปลี่ยน

ตัวนั้น ให้เป็นที่แน่ใจของผู้รับตำแหน่งแทน หรือผู้
รักษาการในตำแหน่ง ว่าตัวเงินมีอยู่ครบถ้วนตรงกับยอด
เงินคงเหลือในบัญชีประจำวัน ที่มอบหมายหน้าที่กรรมการ
ต่อกัน

ข้อ ๔๐ การผลิตเปลี่ยนตัวบุคคลในคณะกรรมการรักษา
เงินของกรมเงินตรา ก็ให้ดำเนินการทำนองเดียวกับที่
กำหนดไว้สำหรับเงินคงพระคลัง แต่เพื่อเป็นการสะดวก
แก่การปฏิบัติการตามความที่กำหนดไว้ในหมวดที่ ๓ ให้อธิบดี
ผู้บัญชาการกรมเงินตรา สั่งให้เปิดตู้เซฟเพื่อการตรวจนับ
และให้ผู้รับตำแหน่งแทนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งเป็นผู้
ตรวจนับเสียทีเดียว

สั่งให้ปฏิบัติตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๒
สืบไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

วันที่ ๑๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

สุภโยคเกษม

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๓ มีนาคม หน้า ๓๖๒)

ประกาศ
เรื่องยุบรวมอำเภอและเลิกกิ่งอำเภอ
ในจังหวัดพระนครและธนบุรี

ด้วยท้องที่อำเภอชั้นในกรุงเทพมหานครซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแปลงยุบเลิกบางอำเภอ และลดฐานะลงเป็นกิ่งมาครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ นั้น บัดนี้เห็นว่าควรยุบรวมให้น้อยลงได้อีก เพื่อเป็นการประหยัดัตตรอนรายจ่าย เพราะที่ว่าการอำเภอ และกิ่งที่ยังต้องเข้าสถานที่ตั้งทำการโดยเสียค่าเช่าเป็นรายเดือน อยู่ก็หลายแห่ง กระทรวงมหาดไทยจึงได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ยุบรวมดังต่อไปนี้ คือ

๑. รวมการปกครองอำเภอพาดูร์ด อำเภอสำราญราษฎร์ กิ่งอำเภอพระราชวัง กิ่งอำเภอชนะสงคราม ยกขึ้นเป็นอำเภอหนึ่ง เรียกว่า “อำเภอพระนคร” ตั้งที่ทำการที่กิ่งอำเภอชนะสงคราม

๒. ขุนกึ่งอำเภอนางเลิ้ง ย้ายที่ว่าการอำเภอบางขุนพรหม ไปตั้งทำการที่กิ่งอำเภอนางเลิ้ง เรียกว่า “อำเภอนางเลิ้ง”

๓. ขุนกึ่งอำเภอพญาไท ไปพร้อมกับอำเภอคูสิด

๔. ขุนกึ่งอำเภอบ่อมปราบ ย้ายที่ว่าการอำเภอสามยอด ไปตั้งทำการที่กิ่งอำเภอบ่อมปราบ เรียกว่า “อำเภอบ่อมปราบ”

๕. ขุนอำเภอจักรวรรดิมาขึ้นอยู่กับอำเภอสัมพันธวงศ์

๖. ขุนกึ่งอำเภอสาทร ไปพร้อมกับอำเภอบางรัก

๗. ขุนอำเภอหนองแขม มาขึ้นอยู่กับอำเภอภาษีเจริญ จังหวัดธนบุรี

ตั้งขึ้น ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๒ เป็นต้นไป

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๗ มีนาคม หน้า ๓๖๐)

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่องกำหนดที่ฝาก ผังศพ เพิ่มเติม
ในท้องที่จังหวัดชลบุรี

ด้วยตามความในกฎเสนาบดีกระทรวงนครบาล ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ว่า ท้องที่ตำบล อำเภอใด สมควรจะมีบ้ำชาที่ฝากศพ ผังศพ เผาศพ ก็แห่ง เสนาบดีจะได้กำหนดและประกาศให้ทราบนั้น

บัดนี้ สมุหพระนครบาลมีบอกชี้แจงว่า วัดหนึ่ง ตำบลคู่่งเผ่าถ่าน อำเภอบางขุนเทียน จังหวัดชลบุรี ซึ่งได้อนุญาตให้รับเผาศพอยู่แล้วนั้น สมควรจะเปิดให้รับฝากศพ ผังศพ เพิ่มขึ้นเพื่อความสะดวกแก่ราษฎรในตำบลนั้น

เพราะฉะนั้น จึงประกาศอนุญาตให้วัดหนึ่ง ในท้องที่อำเภอบางขุนเทียน จังหวัดชลบุรี รับฝากศพ ผังศพได้อีกแห่งหนึ่ง

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๑๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
จอมพล บริพัตร
เสนาบดี

๕๘๘

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
ถอน Syrup Codeine Compound ออกจากบัญชีขายกเว้น

ด้วย Syrup Codeine Compound ซึ่งได้ประกาศยกเว้น
จากเป็นยาเสพติดให้โทษอันต้องห้ามตามมาตรา ๕ แห่ง
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๔๖๕ ตามประกาศ
ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ นั้น

บัดนี้ นาย เจ. เจ. แมกเบธ ได้แจ้งมาว่า ไม่ประสงค์
จะใช้ยานี้ต่อไปอีก ฉะนั้น จึงถอน Syrup Codeine Compound
ออกจากบัญชีขายกเว้นเสียตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑

จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๓ มีนาคม หน้า ๓๕๓)

ประกาศพระราชกฤษฎีกา
ขยายเวลายำหนดเขตที่ดินหวงห้าม เพื่อสภ
จัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก จะได้เลือก
จัดซื้อสำหรับทำผลประโยชน์

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินท
มหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ
ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ตามที่ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาลงวันที่ ๑๑ เมษายน
พุทธศักราช ๒๔๗๐ กำหนดเขตที่ดินหวงห้าม เพื่อสภ
จัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก จะได้เลือกจัดซื้อ
สำหรับทำผลประโยชน์ ซึ่งจะได้ครบกำหนดในวันที่ ๑๑
เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๒ นั้น ทรงพระราชดำริเห็นว่า
สมควรที่จะขยายเวลาออกไปอีก เพื่อให้โอกาสสภาจัดวางรูป
การให้เป็นที่เรียบร้อย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้
ขยายกำหนดเวลาต่อไปอีก ๒ ปี นับแต่วันที่ ๑๑ เมษายน
พุทธศักราช ๒๔๗๒ เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชบัญญัติธงแก้ไขเพิ่มเติม

พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ สั่งว่า โดยที่ทรงพระราชดำริว่า สมควรจะแก้ไขพระราชบัญญัติธง พุทธศักราช ๒๔๖๐ ให้ซึ่งตำแหน่งราชการสำหรับหน้าที่กระทรวงทบวงการต่าง ๆ มีรูปข้างอยู่กลางธง เพื่อเป็นเครื่องหมายว่าเป็นธงราชการ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยบหมตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติธงแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติธง พุทธศักราช ๒๔๖๐ และใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖ ของตำแหน่งราชการสำหรับหน้าที่กระทรวง
 ทบวงการต่าง ๆ นั้นเหมือนกับธงราชนาวี แต่ที่มุมธงข้าง
 บนหน้าข้างนั้นให้เติมเครื่องหมายลงไว้เป็นสำคัญ ส่วน
 เครื่องหมายจะมีลักษณะและรูปร่างอย่างใดนั้น ให้กรมและ
 กระทรวงที่ต้องการใช้ แข็งความให้กระทรวงเจ้าหน้าที่รักษา
 พระราชบัญญัติขึ้นนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา เมื่อ
 ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตและประกาศในราชกิจจา
 นุเบกษาแล้ว จึงเป็นธงที่ใช้ได้ตามกฎหมาย แต่จะเพาะ
 ธงสถานทูตและกงสุลนั้นให้เหมือนธงไตรรงค์ มีดวงกลมสี
 ขาวจดขอบในสีแดงของพื้นธงอยู่กลาง ภายในดวงกลม
 ของธงสถานทูตให้มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องขึ้นแท่นหันหน้า
 ทางเสา ส่วนธงกงสุลนั้นให้มีแต่รูปช้างเผือกธรรมดาหัน
 หน้าทางเสาเช่นเดียวกัน และธงทั้งสองชนิดนี้ไม่ต้องมี
 เครื่องหมายอย่างใดที่มุมธงข้างบนหน้าข้างอีก

“ให้เจ้ากระทรวงซึ่งรักษาพระราชบัญญัตินี้จัดทะเบียนเครื่อง
 หมายนั้น ๆ ไว้เป็นหลักฐาน”

ประกาศมาณวันที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
 เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศ

ห้ามมิให้ตั้งจิบ เทียบหยูกกล้า และใช้เครื่องกางกั้น
 กระทำการจับสัตว์น้ำในลำคลองสองพี่น้อง และตาม
 ลำคลองอันเป็นสาขาของคลองสองพี่น้อง ในระหว่าง
 แต่ประตูน้ำคลองสองพี่น้อง ถึงสุดเขตต์บ้านใหม่ ใน
 ท้องที่อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่
 พุทธศักราช ๒๔๗๒ เป็นต้นไป

ด้วยตามความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติอกร
 กำน้าสก ๑๒๐ (พ.ศ. ๒๔๕๕) ให้เสนาบตีมีอำนาจที่จะ
 ห้ามมิให้ใช้เครื่องมืออย่างหนึ่งอย่างใดในที่แห่งหนึ่งแห่งใด
 ใดนั้น

บัดนี้กระทรวงเกษตรราธิการชี้แจงมาว่า การห้ามตั้งจิบ
 และเทียบหยูกกล้า และใช้เครื่องกางกั้นทำการจับสัตว์น้ำ
 ในลำคลองสองพี่น้อง กับตามลำคลองอันเป็นสาขาของ
 คลองสองพี่น้องนั้น เป็นอันตรายแก่พืชพันธุ์สัตว์น้ำมาก
 และไม่สะดวกแก่ทางเรือสัญจร ทั้งขัดข้องแก่การระบายน้ำ
 ของกรมชลประทาน ขอให้ประกาศห้ามเพื่อบำรุงทางน้ำ
 และพืชพันธุ์สัตว์น้ำ เพราะฉะนั้น จึงขอประกาศให้ทราบ

ทั่วกันว่า ห้ามมิให้ผู้อื่นขุดตั้งจับ เทียมหลุมกล้า และ
ใช้เครื่องกangkั้นกระทำกรจับสัตว์น้ำในลำคลองสองพี่น้อง
และตามลำคลองอันเป็นสาขาของคลองสองพี่น้อง ตามที่
ได้กำหนดไว้ต่อไปนี้ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๒ เป็นต้นไป คือ

(๑) ตามลำคลองสองพี่น้อง ตั้งแต่ประตูน้ำคลองสอง
พี่น้องตามลำน้ำ ถึงบ้านใหม่เป็นสุดเขตต์ และ

(๒) ตามลำคลองอันเป็นสาขาของคลองสองพี่น้อง ทั้ง
ฝั่งซ้ายและฝั่งขวา ในระหว่างประตูน้ำถึงบ้านใหม่ดังกล่าว
ในข้อ ๑ ตลอดทั้งลำคลอง รวมทั้งลำคลองสาละวิกและ
คลองบางเกร็ดตลอดลำคลองทั้ง ๒ นี้ แต่แม่น้ำสุพรรณบุรี
ถึงลำคลองสองพี่น้อง

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒๕ มีนาคม หน้า ๓๘๕)

พระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น
เพื่อตัดถนนวิสุทธิกษัตริย์

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหจุพลภกรณ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชดำริตัดถนนวิสุทธิกษัตริย์ ตั้งแต่แม่น้ำเจ้าพระยามาบรรจบที่แยกวงเวียนถนนสามเสน ตำบลบางขุนพรหมสำเร็จเรียบร้อยแล้วตอน ๑ นั้น บัดนี้ทรงพระราชดำริเห็นเป็นการสมควรที่จะจัดการตัดถนนสายนี้ต่อจากที่ทำแล้วผ่านเข้าไปในตำบลบางขุนพรหมให้ลุล่วงตลอดไป เพื่อความสะดวกแก่การสัญจรไปมาและแก่การที่เจ้าพนักงานจะตรวจตราบำรุงรักษาความสะอาดตลอดจนการปกครอง และการคมนาคมด้วย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศพระราชกฤษฎีกาไว้มีข้อความดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ ให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าหน้าที่จัดการตัดถนน ๑ สาย ตั้งต้นแต่ถนนสามเสน ตอนสี่แยกบางขุนพรหมไปออกถนนราชดำเนินนอก ตรงกับถนนจักรพรรดิพงศ์ เป็นถนนขนาดกว้าง ๒๖ เมตร หรือ ๑๓ วา ยาวประมาณ ๑,๑๑๖ เมตร หรือ ๒๗ เส้น ๑๘ วา ตามซึ่งเจ้าพนักงานได้ปักกรุยและหมายไว้ในแผนที่หมายอักษร ด. ๘๑ ค่อท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๒ ตั้งแต่วันที่ได้ออกประกาศพระราชกฤษฎีกานี้เป็นต้นไป ให้กรรมสิทธิ์ที่ดินตั้งระบุไว้ในมาตรา ๑ กลับคืนมาเป็นของรัฐบาล ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการทำถนนสายนี้เข้ายึดถือปกครองจัดการทำถนนได้ และห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดปลูกสร้างหรือทำการอย่างหนึ่งอย่างใดลงในที่ดินภายในเขตที่ตั้งขีดเส้นเครื่องหมายไว้ในแผนที่ค่อท้ายพระราชกฤษฎีกานี้เป็นอันขาด

มาตรา ๓ บุคคลผู้ที่จะขอร้องให้เจ้าพนักงานพิจารณากำหนดราคา หรือค่าเสียหายทดแทนให้ เนื่องแต่การที่รัฐบาลตัดถนนไปในที่ดินตามแนวเขตที่กำหนดไว้ นั้น คือ เจ้าของที่ดิน ผู้ถือกรรมสิทธิ์ในสิ่งที่ก่อสร้างในที่ดิน และผู้เช่า ^{11/10/2566} แต่ห้ามมิให้ยกเอาข้อใดเกี่ยวในเรื่องกำหนด

ราคาหรือค่าเสียหายทดแทนมาเป็นเหตุขัดขวางต่อการทำ
ถนนนี้ ส่วนผู้ใดควรจะได้รับราคาหรือค่าเสียหายทดแทน
เพียงไร หรือไม่นั้นให้เป็นไปตามลักษณะดังนี้ คือ

(๑) ถ้าที่ดินของผู้ใดที่ต้องถูกถนนนี้ ยังมีเนื้อที่
เหลืออยู่ไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของเนื้อที่ติดต่อกับถนน
ทั้งสองข้าง หรือแต่ข้างใดข้างหนึ่งและเนื้อที่ที่เหลือนั้นไม่
เป็นที่ซึ่งยาวตามถนนต่ำกว่า ๘ เมตร หรือ ๔ วา กว้างยื่น
แต่ถนนเข้าไปต่ำกว่า ๑๐ เมตร หรือ ๕ วา หรือรวมเนื้อที่
ดินทั้งสิ้นต่ำกว่า ๘๐ ตารางเมตร หรือ ๒๐ ตารางวา แล้ว
รัฐบาลจะไม่ต้องใช้ราคาหรือค่าเสียหายทดแทนให้สำหรับที่
ดินแปลงนั้นเพราะเหตุว่าการทำถนนเข้าไปในเนื้อที่ของผู้ใด
เจ้าของที่ดินอาจได้รับผลจากการทำถนนอยู่ด้วยเช่นกระทำให้
ที่ดินมีราคายิ่งขึ้น โดยทำการก่อสร้างตึก บ้าน โรงเรือน
ที่อยู่ หรือให้พัก ให้เช่าเก็บผลประโยชน์ได้มากเป็นต้น ซึ่ง
เป็นการทดแทนกันอยู่แล้ว

(๒) ที่ดินของผู้ใดถูกทำถนนเสียหายหมดจำนวนเนื้อที่
อย่างหนึ่งหรือที่ดินเหลือน้อยกว่ากึ่งจำนวนเนื้อที่ที่ถูกทำถนน
อย่างหนึ่ง หรือที่ดินซึ่งใดที่เหลือติดต่อกันยาวตามถนน
ต่ำกว่า ๘ เมตรหรือ ๔ วา กว้างยื่นแต่ถนนเข้าไปต่ำกว่า ๑๐

เมตรหรือ ๕ วา หรือรวมเนื้อที่ทั้งสิ้นต่ำกว่า ๘๐ ตารางเมตร หรือ ๒๐ ตารางวาอย่างหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานรับซื้อที่ดินที่ต้อง ถูกทำถนนรวมทั้งที่ดินที่เหลืออยู่นั้นตามราคาธรรมดาที่ซื้อขาย กันในที่ใกล้เคียงในครั้งที่สุดก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกา ฉะนั้น เว้นไว้แต่ถ้าเจ้าของเห็นว่าจะยึดถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ที่เหลืออยู่ไว้จะได้ประโยชน์คุ้มแก่การที่ต้องเสียหายไปในการทำถนนแล้ว จะไม่ขายที่ดินที่เหลือนั้นให้แก่เจ้าพนักงาน ก็ได้ เมื่อเจ้าของได้เลือกเอาทางที่ไม่ขายแทนที่จะได้รับ ราคาหรือค่าเสียหายทดแทนสำหรับที่ดินที่เจ้าพนักงาน จะซื้อ เช่นนี้แล้ว รัฐบาลก็ไม่ต้องจ่ายราคา หรือค่าเสียหายทดแทน ให้สำหรับที่ดินแปลงนั้น

(๓) ที่ดินที่ต้องถูกทำถนนนั้น จะแยกเป็นกี่โฉนดก็ แปลงก็ตามถ้าเนื้อที่นั้นติดต่อเป็นผืนเดียวกันไปรวมอยู่ใน กรรมสิทธิ์ของเจ้าของเดียวห้ามมิให้แยกวินิจฉัยเป็นรายแปลง เว้นแต่ที่ที่ไม่ได้ติดต่อเป็นผืนเดียวกันได้จึงให้แยกวินิจฉัย ฉะเพาะแปลงที่ต้องถูกทำถนนเสียหายเท่านั้น ให้เสนาบดี กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้วินิจฉัยเด็ดขาดในข้อโต้เถียงทั้งหลาย เกี่ยวกับเรื่องนี้และที่เกี่ยวกับเรื่องระบุไว้ในข้อ ๑-๒ ข้างต้น บรรดาที่มีได้กำหนดลงไว้ชัดแจ้งด้วย

(๔) ผู้เช่าต้องนำหนังสือสัญญาเช่าที่ทำกันไว้โดยชอบด้วยกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรมาแสดงเป็นหลักฐานสัญญาเช่นนั้นต้องปรากฏว่าได้ทำกันไว้ก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกา ค่าเสียหายทดแทนนั้น ฟังกำหนดให้เฉพาะเท่าที่ผู้เช่าได้เสียหายไปจริง ๆ เนื่องแต่เหตุที่ต้องออกจากที่เช่าก่อนครบกำหนดตามสัญญาเช่านั้น

(๕) สิ่งก่อสร้างลงในแนวเขตที่จะทำถนนก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกานั้น เจ้าของจะต้องรื้อถอนไปให้เสร็จภายในกำหนดซึ่งเจ้าพนักงานจะ บอก ล่วงหน้าให้ทราบอย่างน้อย ๖๐ วัน และให้เจ้าพนักงานคิดค่าเสียหายทดแทนเฉพาะการรื้อถอนพอควรแก่ราคาตามอายุของสิ่งก่อสร้างซึ่งปรากฏอยู่ในเวลานั้น ให้เป็นหน้าที่ช่างนคราทรเป็นผู้ตรวจตราและกำหนดราคาค่าเสียหายทดแทน

ส่วนสิ่งก่อสร้างลงภายหลังวันประกาศพระราชกฤษฎีกานั้น เจ้าของจะเรียกร้องราคาค่าเสียหายทดแทนแต่อย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้เลย เจ้าพนักงานมีอำนาจจะสั่งให้ย้ายถอนไปให้เสร็จในเวลาอันสมควรได้

(๖) การกำหนดราคาหรือค่าเสียหายทดแทนนั้น ให้เจ้าพนักงานแจ้งความเป็นหนังสือแก่เจ้าของที่ดิน หรือผู้ถือ

กรรมสิทธิ์ในสิ่งก่อสร้าง หรือผู้เช่าโดยชอบด้วยกฎหมาย
อันจะต้องเสียหายเพราะการทำถนนนี้ ไปทำความตกลงกับ
เจ้าพนักงานโดยมีเวลาอันแน่นอนที่ใดที่หนึ่งแล้ว แต่
เจ้าพนักงานจะกำหนดตามสมควร และเพื่อกรณี จะแต่งตั้ง
ผู้แทนโดยมีหนังสือมอบฉันทะเป็นหลักฐานไปทำความตกลง
แทนก็ได้

ถ้าเจ้าพนักงานได้แจ้งความไปแล้ว อีกฝ่ายหนึ่งไม่มา
ตามกำหนดนัด ก็ให้เจ้าพนักงานแจ้งความบอกกำหนดไปอีก
ครั้งหนึ่งเป็นครั้งที่สุดท้ายให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน และ
ไว้บอกไปด้วยว่า ถ้าไม่มาเองหรือตั้งผู้แทนมาเพื่อทำความ
ตกลงตั้งกล่าวข้างต้นแล้ว เจ้าพนักงานจะเป็นผู้กำหนด
ราคาหรือค่าเสียหายทดแทนแต่ฝ่ายเดียว

ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งละเลยไม่มา หรือไม่ตั้งผู้ใดมา แทน ตาม
กำหนดครั้งหลังนี้แล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานกำหนดราคาหรือค่า
เสียหายทดแทนตามที่เห็นสมควรได้ เมื่อเจ้าพนักงานได้
กำหนดเป็นจำนวนเงินเท่าไรให้ถือเป็นยุติเพียงเท่านั้น
แล้วให้เจ้าพนักงานแจ้งความให้อีกฝ่ายหนึ่งมารับเงินนั้น ๆ ไป

ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งมาตามกำหนด ก็ให้เจ้าพนักงานไกล่เกลี่ย
ให้ตกลงราคากัน เมื่อปรองดองตกลงกันได้ ก็ให้จัด

มันก็กซื้อ ตกลงไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร ให้สองฝ่ายลงลายมือชื่อ มีพระยานรู้เห็นเป็นสำคัญ ถ้าไม่ตกลงกันก็ให้ตัดสินโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ คือให้เจ้าพนักงานกับอีกฝ่ายหนึ่งตั้งอนุญาโตตุลาการ ฝ่ายละคน ถ้าและอนุญาโตตุลาการไม่ตกลงกันก็ให้อนุญาโตตุลาการนั้นเลือกตั้งผู้ช้ขาดคนหนึ่ง ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ตั้งอนุญาโตตุลาการก็ดี หรืออนุญาโตตุลาการไม่ตกลงกันตั้งผู้ช้ขาดก็ดี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย มีสิทธิร้องขอให้ศาลตั้งอนุญาโตตุลาการหรือผู้ช้ขาดได้ ถ้าหากว่าจะมีการใช้จ่ายหรือเสียค่าธรรมเนียมเนื่องในการนี้ฝ่ายใดที่กำหนดราคาหรือ ค่าเสียหายทดแทนไกลจากค่าช้ขาดของอนุญาโตตุลาการแล้ว ก็ให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้เสีย ถ้าก้กกันให้เสียฝ่ายละกึ่ง

มาตรา ๔ บรรดาที่ดินที่รับซื้อไว้ตามพระราชกฤษฎีกานี้ ถ้าเหลือจากที่ได้ทำถนนแล้ว ให้เจ้าพนักงานจัดการจำหน่ายขายเสียโดยวิธีประกาศประมูลราคา เมื่อได้เงินมากน้อยเท่าใดให้นำส่งพระคลังมหาสมบัติ - หักใช้รายจ่ายในการทำถนน หรือจะส่งที่ดินนั้นต่อกระทรวงพระคลังมหาสมบัติให้จัดการจำหน่ายหักใช้จ่ายในการ ทำถนนน้อยอย่างหนึ่งอย่างใดก็

ได้ สุดแล้วแต่เสนาบดี กระทรวงมหาดไทยกับเสนาบดี
กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจะเห็นสมควร

มาตรา ๕ ให้ถือว่าแผนที่ต่อท้ายพระราชกฤษฎีกานี้เป็น
ส่วนหนึ่งแห่งพระราชกฤษฎีกา

ประกาศมาณวันที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ วันที่ ๒๐ มีนาคม หน้า ๓๓๗)

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญทหาร

พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ สั่งว่า
โดยที่ ทรง พระราชดำริ เห็น สมควร ที่ จะ กำหนด เรื่อง
บำเหน็จบำนาญสำหรับข้าราชการทหารเสียใหม่ เพื่อให้เป็น
ระเบียบอันดีและเหมาะสมแก่กาลสมัย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้
โดยบทมาตรต่อไปนี้

มาตรา ๑ ให้เรียกพระราชบัญญัตินี้ว่า พระราชบัญญัติ
บำเหน็จบำนาญทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๑ และให้ใช้
พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๒
เป็นต้นไป

มาตรา ๒ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสำหรับกรมทหาร
ฉวัน ๓ แรม ๔ คำเดือน ๗ ปีชวดสัมฤทธิศกศักราช ๑๒๕๐
กับประกาศเพิ่มเติมความในพระราชบัญญัติสำหรับ กรมทหาร
ฉบับลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

มาตรา ๓ บำเหน็จและบำนาญนั้น คือ เงินจำนวน ตามอัตราในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งรัฐบาลให้แก่ผู้ออกจาก ราชการเป็นการตอบแทนที่ผู้นั้นได้รับราชการมาบำเหน็จ คือ เงินที่ให้ในครั้งเดียว บำนาญคือเงินที่ให้เป็นการกำหนดประจำปี ทหารซึ่งจะได้รับ บำเหน็จหรือบำนาญ (เว้นแต่บำนาญ พิเศษที่บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา ๒๔ ถึงมาตรา ๒๗) ตามพระราช บัญญัตินี้ เมื่อก่อนออกจากราชการต้องเป็นผู้ที่มีตำแหน่งชั้น สัญญาบัตร ซึ่งมีอัตรา เงินเดือน ตั้งแต่ นายร้อย หรือ นายเรือ ขึ้นไป

มาตรา ๔ บุคคลซึ่งระบุไว้ต่อไปนี้ไม่มีสิทธิที่จะได้รับ บำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้

- (๑) ผู้ซึ่งต้องออกพ้นราชการทหาร เพราะ
- ก. ทุจริตต่อหน้าราชการ
 - ข. ต้องคำพิพากษาให้ เป็นคนล้มละลาย เพราะ ทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริต
 - ค. จัดคำสั่งซึ่งผู้บังคับบัญชาสั่งโดยชอบด้วยราชการ และการจัดคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ
 - ฅ. ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในหน้าที่ราชการ
- ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๒) ผู้ซึ่งทำความผิดถึงต้องรับพระราชอาชญาจำคุกโดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดฐานลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยฐานประมาท

(๓) ผู้ซึ่งรัฐบาลจ้างไว้ให้ทำการณะเพาะอย่าง หรือจ้างไว้ชั่วคราวจำกัด แต่ถ้าหนังสือสัญญาจ้างมีกำหนดให้บำเหน็จ บำนาญไซร้ ท่านให้เป็นไปตามหนังสือสัญญา

(๔) ผู้ซึ่งยังไม่พ้นจากประเภทนายทหารกองหนุน มาตรา ๕ ทหาร มีสิทธิจะได้รับบำเหน็จ บำนาญตามพระราชบัญญัตินี้ ด้วยเหตุ ๔ ประการ คือ

เหตุทดแทนประการหนึ่ง

เหตุหุพผลภาพประการหนึ่ง

เหตุสูงอายุประการหนึ่ง

เหตุรับราชการนานประการหนึ่ง

มาตรา ๖ บำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนนั้น ให้แก่ทหารซึ่งออกจากราชการกองประจำการหรือกองหนุน เพราะเลิกตำแหน่งหรือเพราะรัฐบาลให้ออกโดยไม่มีความผิด

ผู้ได้รับบำนาญตามมาตรานี้ ถ้าภายใน ๑๒ เดือนนับแต่วันออก รัฐบาลจะให้กลับเข้ารับราชการมีเงินเดือนไม่ต่ำกว่า

ที่ได้รับเมื่อออกจากราชการ และผู้นั้นไม่ยอมกลับเข้ารับราชการไซ้ ท่านว่าผู้นั้นหมดสิทธิที่จะได้บำนาญต่อไป

มาตรา ๗ บำเหน็จบำนาญเหตุทุพพลภาพนั้น ให้แก่ทหารป่วย เจ็บ ทุพพลภาพ ซึ่ง แพทย์ คน หนึ่งหรือหลายคน ที่รัฐบาลกำหนดให้เป็น ผู้ตรวจให้ประกาศนียบัตรว่าไม่สามารถหรือไม่สมควรที่จะรับราชการต่อไป

มาตรา ๘ บำเหน็จบำนาญเหตุสูงอายุผู้นั้น ให้แก่ทหารผู้มีอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์

ทหารซึ่งมีอายุครบห้าสิบห้าปีแล้ว ท่านว่าถึงเวลาขาดจากตำแหน่ง ออกรับบำเหน็จบำนาญ เว้น แต่ เสนาบดีกระทรวงการทหารจะต่อเวลา ราชการไว้ หรือได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ต่อเวลาราชการไว้

เพื่อให้การเป็นไปตามมาตรานี้

(๑) ภายในเดือนธันวาคมทุก ๆ ปี ให้กรมบัญชากลางยื่นบัญชีรายชื่อ ทหารผู้มีตำแหน่ง ชั้น สัญญาบัตร ซึ่งมี อายุ จะครบห้าสิบห้าปีในปีหน้าต่อเจ้ากระทรวง

(๒) เมื่อ เจ้า กระทรวงได้รับบัญชี ราย ชื่อ นั้น จาก กรมบัญชากลางแล้วให้พิจารณา ถ้าเห็นว่ายังจำเป็นจะต้องต่อ

เวลาราชการให้คนหนึ่งคนใดเพื่อประโยชน์แก่ราชการ
แผ่นดิน ก็ให้ปฏิบัติการดังต่อไปนี้

ก. ถ้าเป็นข้าราชการตำแหน่งซึ่งมีอัตราเงินเดือนชั้นนาย
พันเอกหรือนายนาวาเอกขึ้นไป ก็ให้นำความขึ้นขอพระ
ราชทานพระบรมราชานุญาตต่อเวลาราชการ

ข. ถ้าเป็นข้าราชการในตำแหน่งซึ่งมีอัตราเงินเดือนต่ำ
กว่าชั้นนายพันเอกหรือนายนาวาเอกลงมา ให้แจ้งให้กรม
บัญชากลางทราบว่าได้ต่อเวลาราชการให้แก่ใคร

การต่อเวลาดังว่ามานี้ จะต่อได้อย่างมากที่สุดเพียง ๕ ปี

(๓) ห้ามมิให้ต่อเวลาราชการให้ผู้หนึ่งผู้ใดที่มีอายุครบ
หกสิบปี

(๔) เมื่อเจ้ากระทรวงได้รับบัญชีรายชื่อทหารที่มีอายุ
ครบห้าสิบห้าปีแล้ว ถ้ามิได้ต่อเวลาราชการดังกล่าวแล้วใน
ข้อ (๒) ภายในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ก็ให้ปลดข้าราชการ
นั้น ๆ ขาดจากตำแหน่งภายในสิ้นปีที่มีอายุครบห้าสิบห้าปี ให้
เจ้ากระทรวงรับขอบำเหน็จบำนาญให้ทีเดียว

ความในมาตรานี้ ท่านว่ามีให้ใช้แก่ทหารซึ่งอยู่ใน
ตำแหน่ง ชั้น เสนาบดี หรือตำแหน่งซึ่งทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ตั้งขึ้นพิเศษโดยจะเพาะ

มาตรา ๕ บำนาญเหตุรับราชการนานนั้น ให้แก่ทหาร
ซึ่งมีเวลารับราชการครบยี่สิบห้าปีบริบูรณ์

มาตรา ๑๐ ผู้ที่เข้ารับราชการก่อนอายุครบสิบแปดปี
ให้นับเวลาสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัติ
ตั้งแต่เวลาอายุครบสิบแปดปีเป็นต้นไป

มาตรา ๑๑ อัตราบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัติ
ให้คำนวณตามเวลาราชการและตามเงินเดือน ของ ผู้ที่จะได้
บำเหน็จบำนาญ

มาตรา ๑๒ วิธี นับ เวลา ราชการ เพื่อ คำนวณ บำเหน็จ
บำนาญนั้น

(ก) เวลากระทำหน้าที่ในสงคราม นับตั้งแต่วันซึ่งส่ง
ให้รบหน้าที่ จนถึง วันซึ่งส่งให้ เลิก ให้ นับ เวลา ราชการ
เป็นทวีคูณ

(ข) เวลาป่วยหรือลาซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้รับเงินเดือน
เต็ม ให้ นับ เสมอ อยู่รับราชการ

(ค) เวลาป่วยหรือลาซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้รับเงินเดือน
กึ่ง ให้ นับ เสมอ กึ่ง เวลาอยู่รับราชการ

(ง) เวลาซึ่งได้รับเบี้ยหวัด ให้ นับ เสมอ หนึ่งในสี่
ของเวลาอยู่รับราชการ เว้นแต่ถ้าในปีใดผู้ซึ่งได้รับเบี้ยหวัด

มิได้เข้ารับราชการตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งเรียกเข้ารับราชการระดมหรือฝึกซ้อมวิชาทหารอย่างใด ๆ ก็ดี ไม่ให้นับป็นเป็นเวลาราชการ

(ง) เวลาป่วย หรือ ลา ซึ่ง รัฐบาล ไม่ได้ อนุญาต ให้รับเงินเดือนหรือเบี้ยหวัด ไม่นับว่าเป็นเวลาราชการ

(จ) ข้าราชการผู้ใดลาออกโดยลำพังใจสมัครของตนเอง ก่อนถึงกำหนดมีสิทธิจะได้รับบำนาญ และเมื่อลาออกนั้น มิได้เข้าอยู่ในประเภทนายทหารกองหนุน ถ้าภายหลังกลับเข้ารับราชการประจำการใหม่ไซ้ ท่านไม่ให้ นับเวลาก่อนลาออกนั้นในการคำนวณบำนาญ

(ฉ) ถ้าได้รับราชการโดยไม่ได้รับเงินเดือน แต่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นทหารประจำการ ให้ นับเวลาซึ่งอยู่ในกองประจำการนั้นเป็นเวลาราชการด้วย แต่ให้นับได้อย่างมากเพียงที่ต้องอยู่ในกองประจำการครบกำหนดในพระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร

มาตรา ๑๓ วิธีคำนวณบำเหน็จบำนาญนั้น ให้ตั้งเงินเดือนสุดท้าย ซึ่ง ได้รับ อยู่ ก่อน ออก จาก ราชการ ทหาร ประเภทประจำการเป็นเกณฑ์คำนวณตามมาตรา ๑๕

เงินเดือนสุดท้ายนี้ ให้นำเงินเพิ่มพิเศษรายเดือนสำหรับค่าวิชาหรือเงินเพิ่มพิเศษรายเดือนสำหรับตำแหน่งเข้าร่วมด้วย ส่วนเงินประเภทอื่นนอกจากนี้ไม่นับเข้าในอัตราสำหรับคิดบำเหน็จบำนาญ

มาตรา ๑๔ นายทหาร สัญญาบัตร ซึ่ง ต้อง ออกไป รับราชการ ทหาร อยู่ใน สถาน ทูต ที่ต่าง ประเทศ ถ้าได้รับเงินเดือนในอัตราพิเศษสูงกว่าอัตราเงินเดือนทหารโดยปกติเมื่อคิดบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คิดเพียงเท่าอัตราเงินเดือนทหารโดยปกติตามชั้นยศของผู้นั้น

มาตรา ๑๕ การคำนวณบำเหน็จบำนาญนั้น เวลาราชการให้นำนับแต่จำนวนปีเศษของปีที่หักตั้ง แล้วคำนวณดังนี้

บำเหน็จ ผู้ที่มีเวลารับราชการไม่ถึงสิบปีมีสิทธิจะได้แต่บำเหน็จ บำเหน็จนั้นให้กำหนดโดยเอาเงินเดือนสุดท้ายคูณด้วยจำนวนปีเวลาราชการ

บำนาญ ผู้ที่มีเวลารับราชการตั้งแต่สิบปีขึ้นไปมีสิทธิที่จะได้บำนาญ บำนาญนั้นให้กำหนดโดยเอาเงินเดือนสุดท้ายคูณเป็นปีแบ่งเป็นหกสิบส่วน แล้วคูณด้วยจำนวนปีเวลาราชการ

มาตรา ๑๖ ภายในบังคับแห่งมาตรา ๑๗ บำนาญทหาร
มีจำกัดอย่างสูงสุดปีละเก้าพันหกร้อยบาท

มาตรา ๑๗ เสนาบดีกระทรวงการทหารได้รับราชการ
ในตำแหน่งมาถึงสามปีแล้วมีสิทธิได้บำนาญปีละห้าพันบาท
ต่อไปขึ้นปีละหนึ่งพันบาทตามปีที่ได้รับราชการเป็นเสนาบดี
จนถึงปีละหนึ่งหมื่นแปดพันบาทเป็นอย่างสูงสุด ถ้าเสนาบดี
อยู่ในตำแหน่งน้อยกว่าสามปี สุดแล้วแต่จะทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ฯ พระราชทาน

เสนาบดีกระทรวงการทหารที่รับราชการในตำแหน่งอื่นมา
ก่อนเมื่อออกรับบำนาญให้คิดบำนาญในตำแหน่งเดิมอนุโลม
ตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๕ และ ๑๖ เสียตอนหนึ่งก่อน
แล้วจึงคิดบำนาญเสนาบดีบวกเพิ่มโดยอัตราดังนี้ คือถ้าเป็น
เสนาบดีอยู่หนึ่งปีให้เพิ่มสามพันบาท ตอนนั้นไปเพิ่มปีละ
หนึ่งพันบาทจนถึงปีละหนึ่งหมื่นแปดพันบาทเป็นอย่างสูงสุด

มาตรา ๑๘ ภายในบังคับแห่งมาตรา ๒๘ ผู้ใดมีสิทธิได้
บำนาญตามพระราชบัญญัตินี้ จะรับบำนาญแทนบำนาญไม่ได้

มาตรา ๑๙ ผู้ใดได้รับบำนาญอยู่ (เว้นแต่บำนาญ
พิเศษที่บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา ๒๔ ถึงมาตรา ๒๗ แห่งพระราช
บัญญัตินี้) ถ้ากระทำความผิดถึงต้องรับพระราชอาญาจำคุก

โดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดฐานลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยฐานประมาท ท่านว่าผู้นั้นขาดสิทธิรับบำนาญตั้งแต่วันที่ต้องจำ

มาตรา ๒๐ ผู้ซึ่งได้รับบำนาญเหตุทดแทนนั้น ถ้ารัฐบาลให้กลับเข้ารับราชการอีก จะส่งเงินบำนาญที่ได้รับไปคืนเข้าพระคลังและนับเวลาที่ได้รับราชการมาแต่ก่อนบวกเข้ากับเวลาที่รับราชการต่อไป เพื่อได้รับบำนาญบำนาญในภายหลังก็ได้ หรือจะไม่ส่งเงินบำนาญคืน และนับเวลาราชการตั้งต้นใหม่ตั้งแต่วันเข้ารับราชการคราวหลังก็ได้

มาตรา ๒๑ ผู้ซึ่งได้รับบำนาญเหตุทดแทน ถ้ารัฐบาลเรียกให้กลับเข้ารับราชการอีก เงินเดือนครั้งหลังได้น้อยกว่าเงินเดือนเดิมเมื่อก่อน ออกจากราชการทหารประเภทประจำการไซร์ จะขอรับบำนาญรวมกันไปด้วยก็ได้ แต่ถ้าเงินเดือนใหม่รวมกับบำนาญสูงกว่าเงินเดือนเดิม ต้องลดบำนาญลงในเวลาที่รับราชการครั้งหลัง จนเงินเดือนใหม่รวมกับบำนาญไม่สูงกว่าเงินเดือนเดิม ถ้าเงินเดือนใหม่สูงกว่าหรือเท่าเงินเดือนเดิม ก็ให้คงบำนาญในระวางนั้น เมื่อออกจากราชการตอนหลัง ให้คำนวณบำนาญโดยคิดเฉพาะจำนวนเงินเดือน

ที่ได้รับจริงในตอนใหม่ และเฉพาะตามจำนวนปีราชการ
ในตอนใหม่ เพิ่มเข้ากับบำนาญเดิม

ถ้าผู้ใดเลิกบำนาญระวางกลับเข้ารับราชการ เมื่อเวลาจะ
ออกรับบำนาญครั้งหลัง ให้รวมวันราชการตอนเดิมมาบวกคิด
บำนาญ รวมกับวันราชการตอนใหม่ให้ด้วย

อัตราบำนาญตั้งว่ามาในมาตรานี้ให้อยู่ภายในบังคับแห่ง
มาตรา ๑๖, ๑๗

มาตรา ๒๒ ผู้ซึ่งได้รับบำเหน็จบำนาญเหตุทุพพลภาพถ้า
หายเป็นปกติ รัฐบาลจะให้กลับเข้ารับราชการอีกก็ได้ ท่าน
ให้ปฏิบัติการทำนองเดียวกันกับผู้ซึ่งรับบำเหน็จบำนาญเหตุ
ทดแทนกลับเข้ารับราชการ

มาตรา ๒๓ ผู้ออกจากราชการเหตุสูงอายุก็ดี ผู้ออก
จากราชการเหตุรับราชการนานก็ดี ท่านว่าจะกลับเข้ารับ
ราชการได้ต่อเมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตโดยเฉพาะ

ผู้รับบำนาญเหตุสูงอายุ หรือผู้รับบำนาญเหตุรับราชการ
นาน หรือผู้รับบำนาญเสนาบดี ถ้าโปรดเกล้าฯ ให้กลับเข้า
รับราชการ ให้ถือเหมือนหนึ่งผู้ซึ่งรับบำนาญเหตุทดแทน
กลับเข้ารับราชการ

มาตรา ๒๔ ทหารไม่ว่าตำแหน่งใดชั้นใดถ้าประสพอันตรายถึงทุพพลภาพในขณะที่ปฏิบัติราชการในหน้าที่ ทั้งความอันตรายถึงทุพพลภาพของผู้นั้นได้ฝ่ากระทำไปโดยคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ท่านว่านอกจากบำนาญปกติจะได้รับพระราชทานบำนาญพิเศษ สุดแล้วแต่จะพระราชทานเพิ่มให้ ตามสมควรแก่เหตุการณ์และทุพพลภาพของผู้นั้น คือ

ถ้าเหตุการณ์ที่ประสพอันตรายถึงทุพพลภาพเกิดขึ้นในยามปกติ มีอัตราตั้งแต่ห้าในหกสิบส่วนจนถึงยี่สิบในหกสิบส่วนแห่งเงินเดือนสุดท้าย

ถ้าเหตุการณ์ที่ประสพอันตรายถึงทุพพลภาพเกิดขึ้นขณะกระทำหน้าที่ในสงครามมีอัตราตั้งแต่ยี่สิบในหกสิบส่วนจนถึงสามสิบในหกสิบส่วนแห่งเงินเดือนสุดท้าย

ถ้าประสพอันตรายถึงทุพพลภาพเพราะเป็นผู้มีหน้าที่ต้องลงกระทำการในเรือดำน้ำหรือทำการดำน้ำหรือขึ้นไปในอากาศโดยอากาศยานอย่างใด ๆ มีอัตราเป็นจำนวนถึงเงินเดือนสุดท้าย

การขอบำนาญตามมาตรา^{นี้} ต้องแสดงรายงานแพทย์ผู้ตรวจอาการทุพพลภาพ กับรายงานเหตุการณ์ที่ได้ประสพอันตราย 11/10/2566

มาตรา ๒๕ ถ้าผู้ประสพอันตรายถึงทุพพลภาพเช่นว่า
มาในมาตรา ๒๔ นั้น ตามปกติไม่มีสิทธิหรือยังไม่เข้าถึงสิทธิ
ที่จะได้บำนาญก็จะได้พระราชทานบำนาญคิดตามอัตราที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา ๑๕ ตามจำนวนประชากร บวกกับบำนาญพิเศษ
อีกด้วย

มาตรา ๒๖ ผู้ซึ่งประสพอันตรายตามนัยดังกล่าวใน
มาตรา ๒๔ ถ้าต้องบาดเจ็บถึงตาย ไซ้ บุตร ภริยา บิดาหรือ
มารดาของผู้นั้นคนหนึ่ง จะได้รับบำนาญพิเศษ คือ

ถ้าตายเพราะเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในยามปกติ มีอัตรา
เป็นจำนวนกึ่งเงินเดือนของผู้ตาย

ถ้าตายเพราะเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในเวลากระทำการในเรือ
ดำน้ำหรือทำการดำน้ำ หรือขึ้นไปในอากาศโดยอากาศยาน
อย่างใด ๆ มีอัตราเป็นจำนวนสี่สิบในหลยสิบส่วนแห่งเงินเดือน
ของผู้ตาย

ถ้าตายเพราะเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นขณะกระทำหน้าที่ใน
สงคราม มีอัตราเป็นจำนวนสี่สิบในหลยสิบส่วนแห่งเงินเดือน
ของผู้ตาย

การจ่ายบำนาญพิเศษตามมาตรานี้ ถ้าผู้ตายมิได้สั่งให้
ระบุชื่อผู้รับไว้ ก็ให้พระราชทานให้แก่ผู้ใดผู้หนึ่งในครอบครัว
นั้นตามที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควร

บ้านานูพิเศษตามมาตรา ๒๖ เมื่อผู้ใดได้รับแล้วห้ามมิให้
เปลี่ยนตัว

มาตรา ๒๗ บ้านานูพิเศษที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ นั้น
ท่านให้จ่ายโดยมีกำหนดเวลาดังนี้

บุตรชาย ได้รับจนอายุครบยี่สิบปี

บุตรหญิง ได้รับจนอายุครบยี่สิบปี หรือจนมีสามี

ภริยา ได้รับตลอดอายุ หรือจนมีสามีใหม่

บิดา ได้รับตลอดอายุ

มารดา ได้รับตลอดอายุ หรือจนมีสามีใหม่

มาตรา ๒๘ ทหารที่ไม่ใช่ชั้นสัญญาบัตรหรือครอบครัว
ของผู้ขึ้น ถ้าจะได้รับพระราชทานบ้านานูพิเศษตามมาตรา ๒๔
ถึงมาตรา ๒๗ เป็นจำนวนไม่เกินกว่าเดือนละสิบบาท มีความ
ประสงค์จะขอเปลี่ยนรับบำเหน็จพิเศษแทนก็ได้ สุดแล้ว
แต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน

มาตรา ๒๙ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
เป็นเจ้าหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ

พุทธศักราช ๒๔๗๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรวางระเบียบข้อบังคับว่าด้วยข้าราชการตุลาการเพิ่มเติมกฎหมายอันมีอยู่ฉบับนี้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยชอบด้วยตราต่อไป

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ ตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๗๑”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๒

มาตรา ๓ ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อการนี้ ให้มีอำนาจออกกฎเสนาบดีซึ่งเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๔ ข้าราชการตุลาการนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินจะได้ทรงตั้งเลื่อนหรือถอนโดยพระบรมเดชานุภาพให้เป็นหน้าที่เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การย้ายข้าราชการตุลาการนั้น เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจสั่ง แล้วนำความขึ้นกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุมัติ

มาตรา ๕ ผู้เข้ารับราชการเป็นข้าราชการตุลาการ ต้องเป็นผู้มีนิสัยดีและเป็นบุคคลที่จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) มีสัญชาติเป็นชาวสยาม
- (๒) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี
- (๓) ไม่เป็นผู้มีโรคหรือ กายพิการทุพพลภาพหรือจิตต์ฝั่นเพื่อนไม่สมประกอบเป็นเหตุให้ไร้สามารถหรือไม่สมควรที่จะรับราชการ

(๔) ไม่เป็นคนมีหนี้สินล้นพ้นตัว

(๕) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาให้จำคุก เว้นแต่ความผิดฐานลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยฐานประมาท

(๖) สอบไล่กฎหมายได้รับประกาศนียบัตรชั้นเนติบัณฑิตและเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภาแล้ว หรือได้รับประกาศนียบัตรจากโรงเรียนกฎหมายในเมืองต่างประเทศซึ่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมรับรองว่าเสมอด้วยประกาศนียบัตรเนติบัณฑิต

(๗) เคยกระทำการใช้วิชากฎหมายในสำนักนายความหรือในกรมอัยการ หรือในกรมหรือศาลใด ๆ ซึ่งชั้นอยู่ในกระทรวงยุติธรรม

มาตรา ๖ ท่านมิให้นำความชั้นกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานตั้งผู้ใดเป็นข้าราชการตุลาการ เว้นแต่ผู้นั้นจะได้ฝากหัดเป็นผู้พิพากษามาแล้วไม่น้อยกว่าปีหนึ่งเป็นที่พอใจของเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

การส่งให้เข้าฝากหัดเป็นผู้พิพากษานั้นอยู่ในอำนาจเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

ท่านว่าบทบัญญัติข้างบนนี้ยกเว้นได้ดังต่อไปนี้

(ก) ข้าราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าชั้นปลัดกรมในกระทรวงยุติธรรมหรือในกรมอัยการ

(ข) นายความซึ่งได้ว่าความมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

มาตรา ๗ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๕ และ ๖ ท่านมิให้นำมาใช้เมื่อรัฐบาลตั้งบุคคลสัญชาติต่างประเทศซึ่งได้ทำสัญญาจ้างไว้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการ

มาตรา ๘ ยศข้าราชการตุลาการนั้น ท่านให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ วรรค ๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑

มาตรา ๙ ข้าราชการตุลาการจะได้รับพระราชทานเงินเดือนตามอัตราที่ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้

เมื่อออกจากราชการมีสิทธิจะได้รับพระราชทานบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ

มาตรา ๑๐ ข้าราชการตุลาการต้องรักษาคำมั่นให้เป็นผู้ซื่อสัตย์ดีและอุทิศเวลาทั้งหมดของตนให้แก่ราชการ

มาตรา ๑๑ ห้ามมิให้ข้าราชการตุลาการประกอบกิจการค้าหรือเป็นตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

มาตรา ๑๒ ข้าราชการตุลาการต้องปฏิบัติคำสั่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม หรือหัวหน้าศาลในประเภทงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในของศาล แต่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี

มาตรา ๑๓๖ โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้มี ๔ สถาน คือ

- (๑) ไล่ออก
- (๒) ลดตำแหน่งหรือลดชั้น
- (๓) ตัดเงินเดือน
- (๔) คำหนิโทษเป็นลายลักษณ์อักษร

มาตรา ๑๔ การลงโทษสถานไล่ออกจากราชการนั้นทำได้ต่อเมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต ส่วนการลงโทษสถานอื่นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจทำได้โดยล้าพัง

มาตรา ๑๕ โทษสถานไล่ออกนั้น ท่านกำหนดไว้สำหรับกรณีต่อไปนี้

- (ก) ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต
- (ข) ต้องพระราชอาชญาจำคุกในความผิดอาชญา
- (ค) มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (ง) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

มาตรา ๑๖ ข้าราชการตุลาการผู้กระทำความผิดวินัยอย่างอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕ นั้น ท่านว่าต้องระวางโทษลดตำแหน่ง ลดชั้น ตัดเงินเดือนหรือคำหนิโทษเป็นลายลักษณ์อักษร ตามแต่เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมจะเห็นสมควร

การลงโทษฐานผิดวินัยตามมาตรา^{นี้} ความผิดครั้งหนึ่ง
 ท่านว่ามีให้ลดตำแหน่งหรือลดชั้นมากกว่าตำแหน่งหนึ่งหรือ
 ชั้นหนึ่ง หรือตัดเงินเดือนมากกว่าเดือนหนึ่ง แต่การลด
 ตำแหน่งซึ่งข้าราชการตุลาการได้รับตั้งโดยพระบรมราชโอง
 การนั้น จะทำได้ต่อเมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต

มาตรา ๑๗ การลงโทษฐานผิดวินัยนั้น ท่านว่าต้องให้
 โอกาสแก่ข้าราชการตุลาการเพื่อชี้แจงหรือแก้ตัวต่อหัวหน้า
 ก่อน คำชี้แจงหรือข้อแก้ตัวนั้น ถ้าทำเป็นลายลักษณ์อักษร
 หรือหัวหน้าได้บันทึกไว้และลงลายมือชื่อทั้งสองคนแล้ว ให้
 เสนอต่อเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมจะตั้งกรรมการได้ส่วนมี
 จำนวนไม่น้อยกว่าสามนายก็ได้ กรรมการนั้นต้องเป็นข้าราชการ
 ตุลาการ และนายหนึ่งต้องมียศเสมอหรือสูงกว่า
 ข้าราชการผู้ที่ต้องได้ส่วนนั้น เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมจะ
 เข้านั่งเป็นกรรมการด้วยก็ได้ ข้าราชการผู้นั้นท่านให้มีโอกาส
 ชี้แจงหรือนำพยานมาแสดง ในการได้ส่วนนั้น กรรมการมี
 อำนาจหมายเรียกพยานมาสาบานเบิกความ เมื่อเสร็จการ
 ได้ส่วนแล้วให้ทำรายงานเสนอเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

มาตรา ๑๘ เมื่อข้าราชการตุลาการเกี่ยวของต้องกรณีนี้
ตั้งระบுவไว้ในมาตรา ๑๕ ถ้าเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมเห็น
ว่าจะให้คงอยู่ในหน้าที่ระวางไต่สวนหรือพิจารณาจะเป็นการ
เสียหายแก่ราชการไซ้ จะสั่งพักหน้าที่ราชการระวางนั้นก็ได้

มาตรา ๑๙ การให้พักหน้าที่ราชการนั้น ท่านให้พัก
ไต่ไม่เกินเวลาไต่สวนหรือพิจารณา เมื่อไต่สวนหรือพิจารณา
แล้ว ถ้าปรากฏว่าข้าราชการผู้นั้นมิได้มีมลทินความผิดไซ้
ท่านว่าต้องให้กลับคืนเข้าตำแหน่งเดิม ถ้าปรากฏว่าถึงแม้
การไต่สวนหรือพิจารณาจะไม่ได้ความเป็นสำคัญว่า ผู้ที่ถูกสั่ง
ให้พักไต่กระทำความผิดแต่ก็มีมลทินอยู่ ถ้าเสนาบดีกระทรวง
ยุติธรรมเห็นว่าจะให้กลับคืนเข้าตำแหน่งเดิมอาจเสียหาย
แก่ราชการ จะไม่ให้กลับคืนเข้าตำแหน่งเดิมก็ได้ แต่ถ้า
เห็นว่าผู้นั้นยังอาจจะเป็นประโยชน์แก่ราชการในตำแหน่งอื่น
ใดที่เสมอหรือต่ำกว่าตำแหน่งเดิม จะรับเข้าตำแหน่งเช่น
นั้นก็ได้

มาตรา ๒๐ เงินเดือนของผู้ที่ถูกสั่งให้พักหน้าที่ราชการ
ตั้งกล่าวมานั้น ให้ปฏิบัติการตามกฎหมายเสนาบดีกระทรวงพระ
คลังมหาสมบัติ ว่าด้วยเงินเดือนระวางต้องคดีอาญาซึ่งใช้
อยู่ในเวลานั้น

มาตรา ๒๑ ข้าราชการตุลาการผู้ประสงค์จะขอเวรคืน
ตำแหน่งหน้าที่ราชการ ต้องยื่นคำร้องขอไปยังเสนาบดี
กระทรวงยุติธรรม เสนาบดีจะได้นำความกราบบังคมทูล
พระกรุณาขอพระบรมราชานุญาต แต่เพื่อประโยชน์แก่
ราชการ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมจะหน่วงเหนี่ยวการขอ
พระบรมราชานุญาตไว้ไม่เกินปีหนึ่งก็ได้

มาตรา ๒๒ ถ้าเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมเห็นว่า ข้าราชการ
ตุลาการผู้ใดจะรับราชการให้ เป็นประโยชน์ควรแก่
ตำแหน่งไม่ได้ไซ้ จะนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอ
พระบรมราชานุญาตปลดข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการก็ได้

ประกาศมาณวันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๓๑ มีนาคม หน้า ๔๐๓)

ประกาศกระทรวงธรรมการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ เพิ่มเติม
ในท้องที่กรุงเทพมหานคร

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
บัดนี้ สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องที่กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นอีก ๒๗ ตำบล จึง
ทำบัญชีเพิ่มเติม ขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่
๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ธานินทร์ มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๓๑ มีนาคม หน้า ๔๑๑)

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
กรุงเทพ พระมหานคร	นนทบุรี	นนทบุรี	บางข่า บางกระสอ บางไผ่ บางใหญ่ วัดชลอ มหาสวัสดิ์ ปากเกร็ด เกาะเกร็ด
	มีนบุรี	มีนบุรี	บางแม่นาง บางม่วง คลองสามวา ฝั่งตะวันออก คลองสามวา ฝั่งตะวันตก โคกแฝด คู่งเหนือ คลองสิบ คลองสิบสอง ลำผักชี ลำต้อยติ่ง

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
กรุงเทพ พระมหานคร	พระประแดง สมุทรปราการ	พระประแดง ราษฎร์บูรณะ บางพลี บางเหี้ย	บางผึ้ง แจ้ร้อนนอก แจ้ร้อนใน บางปะกอกตะวันตก บางแก้ว คลองราชาเทวะ คลองบางลาว บางเสาธง บ้านระกาศ คลองเปิ้ง

ประกาศกระทรวงธรรมการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
สำหรับตำบลวังไก่อีเดือน ท้องที่อำเภอบ้านเขย่น
จังหวัดชัยนาท ซึ่งตั้งขึ้นใหม่

มณฑลนครสวรรค์แจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้
แยกหมู่บ้านจากตำบลหันคา อำเภอบ้านเขย่น จังหวัด
ชัยนาท จัดตั้งขึ้นเป็นอีกตำบลหนึ่ง เรียกว่า “ตำบล
วังไก่อีเดือน” ขึ้นท้องที่อำเภอเดียวกัน ตำบลหันคาได้
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่
วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว เหตุฉะนั้นจึงประกาศ
ยืนยันความนั้นว่า ตำบลวังไก่อีเดือน ซึ่งแยกมาจากตำบลหันคา
ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
แล้วด้วย

ประกาศมาเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
ธานีวัต มหาอำมาตย์เอก
เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๓๑ มีนาคม หน้า ๔๑๓)

กฎข้อบังคับ

ว่าด้วยการสอบไล่เข้าเป็นข้าราชการพลเรือน

อาศัยอำนาจอันได้ให้ไว้ในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ กรรมการรักษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ประกาศกฎข้อบังคับดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กรรมการรักษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน จะตั้งกรรมการสอบไล่ขึ้นเพื่อทำการ สอบวิชาความรู้ผู้สมัครเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนตามหลักสูตร และจะได้ประกาศนามกรรมการสอบไล่เป็นคราวๆ

ข้อ ๒ ให้กรรมการสอบไล่ที่ตั้งขึ้นนั้น เป็นเจ้าหน้าที่วางระเบียบการสอบไล่ กำหนดเวลา และสถานที่ที่จะสอบไล่ และเมื่อได้รับอนุมัติของกรรมการรักษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนแล้ว ให้กรรมการสอบไล่แจ้งความ

ข้อ ๓ การสอบไล่นั้น ให้กำหนดมีปีละ ๑ ครั้ง เว้นแต่เมื่อมีความจำเป็น จะให้มีการสอบไล่มากกว่าครั้งหนึ่งก็ได้

ข้อ ๔ ค่าธรรมเนียมการสอบไล่นั้น กำหนดอัตราคนละ ๑๐ บาท ผู้สมัครต้องส่งค่าธรรมเนียมนี้ในคราวยื่นใบสมัคร

เข้าสอบไล่ต่อกรรมการสอบไล่ ณสถาน และ วัน ตามแต่
กรรมการสอบไล่จะได้อำหนดและแจ้งให้ทราบ

เงินค่าธรรมเนียมนี้จะไม่คืนให้ไม่ว่าสอบได้หรือตกหมด
หรือตกส่วนใด ๆ นอกจากกรรมการสอบไล่จะไม่รับผู้สมัคร
ให้เข้าสอบด้วยเหตุบกพร่องในลักษณะของผู้เข้าสอบไล่ตาม
มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๔๗๑

ข้อ ๕ วิชาที่จะสอบไล่ นั้น แบ่งเป็น ๒ หมวด คือ

หมวด ๑ ภาษาไทย (เรียงความ ย่อความ และ
แต่งจดหมาย)

หมวด ๒ ๑ ความรู้รอบตัว
๒ ท่วงทีและวาจา
๓ วิชาสมัครสอบ ๒ อย่าง

วิชาสมัครสอบได้แก่

- ๑ วรรณคดี
- ๒ คำนวณวิธี (เลข, พีชคณิต, จีออเมตรี)
- ๓ ประวัติศาสตร์สยาม หรือ ประวัติศาสตร์
สากล

๕ ภาษาฝรั่งเศส หรือ เยอรมัน หรือ จีน

๖ ภาษาบาลี

๗ สุขวิทยา

๘ เหมিসตรี หรือ ฟิสิกส์

๙ การเลขานุการ

๑๐ การบัญชี

๑๑ กฎหมายปกครองท้องถิ่น

ข้อ ๖ การสอบไล่ชั้น กรรมการจะได้จัดการสอบวิชา
ในหมวด ๑ ก่อน ผู้ใดได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๕
สำหรับวิชาในหมวด ๑ จะได้เข้านั่งสอบวิชาในหมวด ๒
ต่อไป ผู้ที่ได้คะแนนรวมยอดทั้ง ๒ หมวดไม่น้อยกว่า
ร้อยละ ๕๐ ของคะแนนเต็มทั้งสิ้นในการสอบไล่ ให้นำ
เป็นสอบไล่ได้

ข้อ ๗ กรรมการรักษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน จะทำบัญชีและประกาศนามผู้สอบไล่ได้เรียงตัว
ตามลำดับคะแนนรวมยอดมากไปหาน้อย และจะได้ให้
หนังสือแสดงการสอบไล่ได้ทั้งสิ้นไว้เป็นสำคัญ

ถ้ามีตำแหน่งว่างตามกระทรวงทบวงกรมเท่าใด จะได้
บรรจุตามลำดับในบัญชี และตามความตกลงของเจ้ากระทรวง

ผู้สอบไล่ได้ที่เหลือนอกจากการบรรจุ ถ้ามีตำแหน่งว่างลงในเวลา
ต่อไป และทางราชการประสงค์จะบรรจุแล้ว ก็อาจบรรจุ
เข้ารับราชการตามลำดับในบัญชีนั้นต่อไปได้

แต่เมื่อใดมีการสอบไล่ใหม่อีกแล้ว บัญชีผู้สอบไล่ได้
คราวก่อนเป็นอันลบล้าง

ข้อ ๘ ผู้ที่สอบไล่ตก ๓ ครั้งติดกัน ห้ามมิให้รับเข้า
สอบไล่อีก

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๓๑ มีนาคม หน้า ๔๑๖)

หลักสูตรการสอบไล่เข้าเป็นข้าราชการพลเรือน

กรรมการรักษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ ประกาศหลักสูตรที่จะสอบไล่ผู้สมัครเข้าเป็นข้าราชการพลเรือน ตามความในกฎข้อบังคับข้อ ๑ ดังต่อไปนี้

- ๑ ภาษาไทย (๑๐๐ คะแนน)
เรียงความ	(๔๐)	เวลาสอบ ๑ ชั่วโมง
ย่อความ	(๒๐)	เวลาสอบ ๔๐ นาที
แต่งจดหมาย	(๔๐)	เวลาสอบ ๑ ชั่วโมง
- ๒ ความรู้รอบตัว (๑๐๐ คะแนน) ๑ ชั่วโมง

จะสอบความรู้เรื่องต่าง ๆ ของเมืองไทย และ เมืองต่างประเทศที่สำคัญ กับทั้งจะถามให้ตอบลงสติปัญญา และ พิจารณาญาณในเหตุผลแห่งความเป็นไปตามธรรมดา

- ๓ ท่วงทีและวาจา (๒๐๐ คะแนน)

จะถามให้ตอบปากเปล่าในที่ประชุมกรรมการผู้สอบไล่ เพื่อพิจารณาให้ท่วงทีและวาจา แล้วให้คะแนนตามที่กรรมการเห็นสมควร

๔ วิชาสามัคการสอบ (อย่างละ ๑๐๐ คะแนน) เวลาสอบ
อย่างละ ๑ ชั่วโมง

(๑) วรรณคดีไทย

ผู้สอบจะต้องแสดงว่า มีความรู้ทั้งในข้อความสำนวน
และ หลักประพันธ์ อีกทั้งจะต้องรู้ประวัติการบรรดาที่อ้างถึง
ในหนังสือตามแต่กรรมการสอบได้จะประกาศล่วงหน้าเป็น
ครั้งคราว

(๒) ภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส

จะสอบความรู้ในการเรียงความ เขียนตามคำบอกจาก
หนังสือที่ยังไม่เคยได้เรียน แปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ
และฝรั่งเศส และแปลภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสเป็นภาษา
ไทย ข้อสอบยากง่ายเสมอหลักสูตรกระทรวงธรรมการ สำหรับ
มัธยมสามัญ (ชาย) ตอนกลาง

(๓) ภาษาเยอรมัน

(๔) ภาษาจีน

ผู้ใดประสงค์จะสอบภาษาในข้อ ๓ และ ๔ ต้องแสดง
ความประสงค์นั้นต่อกรรมการสอบได้ เพื่อกรรมการรักษา
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน จะได้กำหนดหลัก
สูตรให้เป็นพิเศษ

(๕) ภาษาบาลี

สอบตามหลักสูตรของเปรียญ ๓ ประโยค มีธรรมเนียม
สัมพันธ์ และบาลีไวยากรณ์

(๖) ประวัติศาสตร์ กับ ภูมิศาสตร์

ตามหลักสูตรของกระทรวงธรรมการ สำหรับมัธยมสามัญ
(ชาย) ตอนกลาง

(๗) คำนวณวิธี

เลข. เศษสิบเศษส่วน มาตราสิบ วิธีแลกเปลี่ยนเงิน
ต่างประเทศกับสยามเฉลี่ยส่วนร้อย ดอกเบี้ยชั้นเดียว และ
สองชั้น กำไรขาดทุน วิธีประกันอย่างง่าย บัญญัติไตรยางค์
ทั้ง ๒ วิธี เรขาคณิต โปลิปอร์ชั้น กรดแท้เมนสุเรชั่น รูปกลม
รูปลูกบาศก์

พีชคณิต. แฟกเตอร์ ค.ร.น. ห.ร.ม. อีควेशन ถึง ควอด
เรติก แก้เศษส่วนอย่างยากให้เป็นง่าย กรดแท้

จีโอเมตรี. โจทย์ที่วัดด้วยเส้นตรง รูปสามเหลี่ยมระวาง
เส้นขนานรูปสี่เหลี่ยมด้านขนาน รูปกลม โจทย์แปรคติกล
จีโอเมตรีที่วัดด้วยเส้นและมุม “ฮอสล แอนด์ สตรีเวนส์”
ตั้งแต่เล่ม ๑ ถึงเล่ม ๓

(๘) วิทยาศาสตร์

ตามหลักสูตรกระทรวงธรรมการ สำหรับชั้นมัธยม
สามัญ (ชาย) ตอนกลาง

(๙) การเลขานุกร

ให้รู้จักการเลขานุกรทุกอย่างที่เป็นปกติ เช่น ร่าง คัด
บันทึก แต่งและรายงานการตีพิมพ์

(๑๐) การบัญญัติ

ความรู้เบื้องต้นของวิชาบัญญัติ ให้ร้อยบายประโยชน์
อย่างสังเขปของบัญญัติต่าง ๆ ให้รู้วิธีลงบัญญัติซึ่งกรรมการจะให้
รายการคละปนกัน ผู้สมัครจะต้องเก็บรายการนั้นลงบัญชี
ให้ถูก ให้อธิบายความหมายของคำที่ใช้ในบัญญัติทั่ว ๆ ไปได้

(๑๑) กฎหมายปกครองท้องถิ่น

ให้รู้จักหน้าที่ฝ่ายราชการ และ ฝ่ายตุลาการ หน้าที่
และความเกี่ยวข้องระวางกระทรวงต่าง ๆ ระเบียบการปกครอง
หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และ มณฑล ความเกี่ยว
ข้องระวางเจ้าหน้าที่ และ พลเมือง การสืบสวน ได้สวน
จับกุม เปรียบเทียบความ อาชัฎิ ชัฎิสูตร ตราสิน รายงาน
การฟ้องร้อง และอำนาจโรงศาล ทำหะเบี่ยนต่าง ๆ ซึ่งอยู่
ในหน้าที่ปกครอง

ประกาศมาณวันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๑

แจ้งความ

กรมการรักษาราชบัณญัตรีระเบียบข้าราชการพลเรือน
เรื่องกำหนดความรู้สามัญสำหรับผู้สมัครเข้าสอบไล่วิชา
ข้าราชการพลเรือน

ด้วยมาตรา ๑๖ อนุมาตรา ๔ แห่งพระราชบัณญัตรีระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑ บัญญัติว่า ผู้สมัครเข้า
สอบไล่วิชาข้าราชการพลเรือน ต้องแสดงให้เห็นเป็นที่พอใจ
กรมการว่า เป็นผู้มีความรู้สามัญสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นแห่ง
หลักสูตรของรัฐบาล ซึ่งกรมการกำหนดไว้เป็นครั้งคราว
หรือถ้าสอบไล่ได้มาจากอื่น ต้องเป็นชั้นที่รัฐบาลรับรองว่า
เสมอด้วยชั้นที่กรมการกำหนด

กรมการรักษาราชบัณญัตรีระเบียบข้าราชการพลเรือน
พุทธศักราช ๒๔๗๑ ขอแจ้งความว่า ชั้นมัธยมปีที่ ๕ แห่ง
หลักสูตรของกระทรวงธรรมการเป็นชั้นที่กรมการได้กำหนด
ในครั้งนี้ ตามความในมาตราซึ่งกล่าวมานั้น

แจ้งความมาณวันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

กิตติยากร

นายกกรมการ รักษา

พระราชบัณญัตรีระเบียบข้าราชการพลเรือน

พระราชบัญญัติงบประมาณ
ประจำปีพุทธศักราช ๒๔๗๒

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอภยวชิราวุฒิวรเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พุทธศักราช ๒๔๕๖ มีความว่า “เมื่อได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตงบประมาณประจำปีไปยังกระทรวงพระคลังมหาสมบัติแล้ว ให้ยอรายการในงบประมาณอันได้รวบรวมแล้ว ตราเป็นพระราชบัญญัติประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา” นั้น

บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติงบประมาณ ประจำปีพุทธศักราช ๒๔๗๒” ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายนตลอดไปจนถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๒

มาตรา ๒ งบประมาณรายได้และรายจ่ายอันได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ตั้งรับและจ่ายในพุทธศักราช ๒๔๗๒ นั้น มีรายการและจำนวนเงินดังนี้

๖๓๘

เงินรายได้ ๑๐๖,๔๓๘,๘๔๖ บาท
เงินรายจ่าย ๑๐๖,๒๖๗,๔๘๒ บาท
เงินรายได้สูงกว่าเงินรายจ่าย ๑๗๒,๔๕๔ บาท

เงินจ่ายพิเศษ

จ่ายจากเงินคงพระคลัง ๗,๓๗๖,๐๐๐ บาท

มาตรา ๓ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
รักษาราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ วันที่ ๒๗ มีนาคม หน้า ๔๐๑)

